HE 221/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle tietoyhteiskuntakaareksi sekä laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n ja rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tietoyhteiskuntakaari sekä muutettaviksi maankäyttö- ja rakennuslakia ja rikoslakia. Samalla lailla kumottaisiin viestintämarkkinalaki, sähköisen viestinnän tietosuojalaki, radiotaajuuksista ja telelaitteista annettu laki, televisio- ja radiotoiminnasta annettu laki, verkkotunnuslaki, eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annettu laki, eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettu laki sekä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annettu laki.

Esityksellä toteutettaisiin sähköisen viestinnän sääntelyn kokonaisuudistus. Kansalaisten näkökulmasta tavoitteena on, että tarjolla olevat puhelin-, matkaviestin-, internet-, radio- ja televisiopalvelut sekä muut sähköisen viestinnän palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, turvallisia, helppokäyttöisiä ja kohtuuhintaisia. Sääntelyllä pyritään myös varmistamaan se, että sähköisen viestinnän palveluja on saatavilla kaikkialla Suomessa. Lisäksi sääntelyllä pyritään edistämään sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa. Samalla pyritään luomaan entistä paremmat lainsäädännölliset edellytykset keskenään kilpailevalle liiketoiminnalle, viestintäteknologian kehitykselle ja innovaatioille.

Esitys tehostaisi ja yksinkertaistaisi toimilupajärjestelmää siirtämällä merkittävän osan ohjelmistotoimilupapäätöksistä Viestintävirastolle. Samalla luovuttaisiin vastikkeettomasta taajuuksien käytöstä.

Huutokauppamenettelyä voitaisiin soveltaa esityksen mukaan jatkossa uusiin matkaviestinnän käyttöön osoitettuihin taajuusalueisiin.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on myös tehostaa nykyistä huomattavan markkinavoiman sääntelyä sekä mahdollistaa Euroopan unionin direktiiveissä tarkoitettu todellinen ennakkosääntely. Viestintävirastolle annettaisiin esimerkiksi oikeus määrätä säännellyille tukkutuotteille kustannussuuntautunut enimmäishinta.

Esityksessä parannettaisiin kuluttajansuojaa muuttamalla teleyrityksen ja myyjän tai palveluntarjoajan yhteisvastuuta, teleyritysten korvausvelvollisuutta ja sopimusehtoja koskevaa sääntelyä.

Sähköisen viestinnän yksityisyyden suojan sääntely ja tietoturvan varmistaminen ulotettaisiin koskemaan kaikkia viestinnän välittäjiä.

Tietojen tallennusvelvollisuutta koskevia sähköisen viestinnän tietosuojalain säännöksiä muutettaisiin vastaamaan internetyhteyspalvelujen teknisten muutosten aiheuttamia tarpeita.

Yleispalveluyritykselle asetettaisiin velvollisuus tiedottaa yleispalvelutuotteistaan sekä velvollisuus tarjota yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan.

Puhelinluettelo- ja numeropalvelut tulisivat yleispalvelusääntelyn piiriin. Viestintävirasto tekisi jatkossa markkina-analyysin ja nimeäisi tarvittaessa yrityksen tarjoamaan palveluja kohtuuhintaan, jos niitä ei ole tarjolla markkinaehtoisesti.

Esityksen mukaan teleyritysten tulisi nykyistä tarkemmin suunnitella miten niiden toiminnan jatkuvuus voidaan turvata häiriötilanteissa ja käytettäessä valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia. Keskeisimmät verkonvalvomot ja muut kriittiset järjestelmät olisi jatkossa ylläpidettävä siten, että ne voidaan valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa tarvittaessa viipymättä palauttaa Suomeen.

Viestintäviraston tulisi koota sähkö- ja televerkon ylläpitäjistä koostuva häiriöhallinnan yhteistoimintaryhmä. Ryhmän tehtävänä olisi kerätä tietoja sekä suunnitella ja sovittaa yhteen häiriötilanteissa tarvittavia toimenpiteitä sekä avustaa Viestintävirastoa häiriöiden hallinnassa.

Viranomaisverkkoa koskevaa sääntelyä uudistettaisiin siten, että viranomaisverkon liittymiä voitaisiin tarjota myös sellaisille tahoille jotka hoitavat valtion johtamisen ja

296913

turvallisuuden, maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, meripelastustoiminnan, hätäkeskustoiminnan, maahanmuuton ja ensihoitopalvelun kannalta välttämättömiä tehtäviä.

Teleyritysten oikeus saada valtiolta korvausta viranomaisten avustamisesta aiheutuvista kustannuksista rajattaisiin viranomaistarpeita palvelevien järjestelmien investointikustannuksiin. Teleyritykset eivät saisi valtiolta korvausta siitä työstä, joka aiheutuu viranomaisten avustamisessa tarvittavien järjestelmien käytöstä ja tietojen luovuttamisesta viranomaisille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
SISÄLLYS 3
YLEISPERUSTELUT 7
1 JOHDANTO 7
2 NYKYTILA 8
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö 8
2.1.1 Tilanne sähköisen viestinnän markkinoilla 8
2.1.2 Verkko- ja ohjelmistotoimiluvat 10
2.1.3 Hinnoittelun valvonta 12
2.1.4 Yleispalvelu sähköisessä viestinnässä 13
2.1.5 Radiotaajuuksien hallinnointi 14
2.1.6 Numerointi 14
2.1.7 Kuluttajan sopimusoikeudellinen asema 15
2.1.8 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja 17
2.1.9 Verkkotunnustoiminta 17
2.1.10 Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen sääntely 17
2.1.11 Yhteystietopalvelut 18
2.1.12 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely 18
2.1.13 Telekaapelien sijoittaminen 19
2.1.14 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät 21
2.1.15 Jatkuvuuden turvaaminen 21
2.1.16 Viranomaismaksut ja –korvaukset 23
2.1.17 Viranomaistoiminta 25
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö 27
2.2.1 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö 27
2.2.2 EU:n lainsäädäntö 43
2.3 Nykytilan arviointi 48
2.3.1 Verkko- ja ohjelmistotoimiluvat 48
2.3.2 Hinnoittelun valvonta 49
2.3.3 Yleispalvelu 51
2.3.4 Taajuudet ja numerointi 51
2.3.5 Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa 51
2.3.6 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja 53
2.3.7 Verkkotunnustoiminta 53
2.3.8 Yhteystietopalvelut 54
2.3.9 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely 54
2.3.10 Telekaapelien, radiomastojen ja tukiasemien sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittaminen 54
2.3.11 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät 55
2.3.12 Jatkuvuuden turvaaminen 55
2.3.13 Viranomaismaksut ja – korvaukset 56
2.3.14 Viranomaistoiminta 57
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET 57
3.1.1 Toimilupajärjestelmä 57

3.1.2 Hinnoittelun valvonta ... 59
3.1.3 Yleispalvelu ... 59
3.1.4 Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa ... 60
3.1.5 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja ... 62
3.1.6 Verkkotunnustoiminta ... 62
3.1.7 Yhteystietopalvelut ... 63
3.1.8 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely ... 63
3.1.9 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät ... 63
3.1.10 Telekaapelien sekä matkaviestinverkon edellyttämien radiomastojen ja tukiasemien sijoittaminen ... 63
3.1.11 Jatkuvuuden turvaaminen ... 64
3.1.12 Viranomaismaksut ja – korvaukset ... 65
3.1.13 Viranomaistoiminta ... 65
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET ... 66
4.1 Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset ... 66
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan ... 69
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset ... 71
4.3.1 Vaikutukset kansantalouteen ja kansalaisyhteiskuntaan ... 72
4.3.2 Tietoyhteiskunnalliset vaikutukset ... 74
4.3.3 Vaikutukset tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen ... 75
4.4 Ympäristövaikutukset ... 75
5 ASIAN VALMISTELU ... 76
5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto ... 76
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen ... 77
6 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA ... 79
6.1 Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon ... 79
6.2 Esityksen suhde muihin vireillä oleviin hallituksen esityksiin ... 80
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ... 81
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT ... 81
1.1 Tietoyhteiskuntakaari ... 81
I OSA Yleiset säännökset ... 81
1 luku Lain tavoitteet ja määritelmät ... 81
II OSA Ilmoituksenvarainen toiminta ja toimiluvat ... 96
2 luku Ilmoituksenvarainen toiminta ... 96
3 luku Verkkotoimilupa ... 99
4 luku Ohjelmistotoimilupa digitaaliseen televisio- ja radiotoimintaan ... 105
5 luku Ohjelmistotoimilupa analogiseen radiotoimintaan ... 112
6 luku Radiolupa ... 115
III OSA Velvollisuuksien asettaminen teleyrityksille ... 116
7 luku Velvollisuuksien perusteet ... 116
8 luku Käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet ... 121
9 luku Yhteenliittäminen ... 126
10 luku Muut velvollisuudet ... 128
11 luku Menettely ... 137
12 luku Yleispalvelu ... 137
IV OSA Taajuudet ja numerointi ... 140

13 luku Taajuushallinto ... 140
14 luku Numerointi ... 141
V OSA Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa ... 142
15 luku Viestintäpalvelusopimus ... 142
16 luku Yleistä puhelinpalvelua koskevat erityiset säännökset ... 150
VI OSA Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja ... 151
17 luku Sähköisen viestin ja välitystietojen käsittely ... 152
18 luku Yhteisötilaajaa koskeva erityissääntely ... 155
19 luku Viranomaistoimintaan liittyvät tiedot ... 155
20 luku Sijaintitiedot ja muut liittymän ja päätelaitteen sijainnin ilmaisevat tiedot ... 157
VII OSA Sähköisiin palveluihin liittyvää erityissääntelyä ... 158
21 luku Verkkotunnukset ... 158
22 luku Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen ... 166
23 luku Yhteystietopalvelut ... 168
24 luku Sähköinen suoramarkkinointi ja evästeet ... 169
VIII OSA Audiovisuaalisten sisältöjen ja palvelujen sääntely ... 170
25 luku Televisiolähetysten ja tilausohjelmapalvelujen sisältö ... 170
26 luku Markkinointi ... 171
27 luku Televisio-ohjelmien siirtovelvoite ja kanavapaikkanumerointi ... 172
IX OSA Viestintäverkot, -palvelut ja -laitteet ... 173
28 luku Sijoittaminen ... 173
29 luku Viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimukset ... 180
30 luku Tele-, verkko- ja radiolaitteiden markkinoille saattaminen ... 193
31 luku Pätevyys ja kelpoisuus ... 194
32 luku Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät ... 194
X OSA Viestinnän ja palvelujen jatkuvuuden turvaaminen ... 196
33 luku Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen ... 196
34 luku Hätäpuheluiden ja viranomaisten tiedotteiden välittäminen ... 200
35 luku Varautuminen ... 201
XI OSA Viranomaismaksut ja -korvaukset ... 207
36 luku Viranomaismaksut ... 207
37 luku Viranomaiskorvaukset ... 213
XII OSA Viranomaisten toiminta ... 215
38 luku Ohjaus, valvonta ja viranomaisten muut tehtävät ... 215
39 luku Asian käsittely ja kuuleminen ... 221
40 luku Tietojen käsittely ... 224
41 luku Tarkastukset ja radiohäiriöiden estäminen ... 230
42 luku Valvontapäätökset ja pakkokeinot ... 232
43 luku Muutoksenhaku ... 234
XIII OSA Muut säännökset ... 236
44 luku Rangaistussäännökset ... 236
45 luku Voimaantulo ... 237
1.2 Laki maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta ... 238
1.3 Laki rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta ... 238

2 VOIMAANTULO 238
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS 238
3.1 Omaisuuden suoja 238
3.2 Elinkeinovapaus 243
3.3 Yksityiselämän suoja 245
3.4 Sananvapaus 246
3.5 Valtion verot ja maksut 250
3.6 Säätämisjärjestyksen arviointia 250
LAKIEHDOTUKSET 251
1. Tietoyhteiskuntakaari 251
2. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta 356
3. Laki rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta 357
LIITTEET 358
RINNAKKAISTEKSTIT 358
2. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta 358
3. Laki rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta 359

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallituksen kesäkuussa 2011 laatima ohjelma sisältää kirjauksen tietoyhteiskuntakaaresta, johon kootaan keskeiset sähköistä viestintää ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjontaa koskevat säännökset. Sähköistä viestintää koskevaa lainsäädäntöä noin 490 pykälässä yli kymmenessä eri laissa. Tietoyhteiskuntakaaren tarkoituksena on poistaa sähköistä viestintää koskevan lainsäädännön päällekkäisyydet sekä selkeyttää, ajanmukaistaa ja parantaa sääntelyä.

Hallituksen esitys kokoaa yhteen sääntelyn ja samalla kumoaa viestintämarkkinalain (393/2003), sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004), lain radiotaajuuksista ja telelaitteista (1015/2001), jäljempänä radiolaki, lain televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998), verkkotunnuslain (228/2003), lain eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä (1117/2001), jäljempänä suojauksenpurkulaki, lain eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista (462/2009), jäljempänä huutokauppalaki ja lain tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (458/2002), jäljempänä sähkökauppalaki.

Teleyrityksiä koskeva voimassa olevan sääntelyn peruslaki on viestintämarkkinalaki, jossa säädetään teleyritysten oikeuksista ja velvollisuuksista. Siinä säädetään muun muassa teletoiminnan harjoittamisesta, huomattavan markkinavoiman yrityksille säädetyistä velvollisuuksista, käyttöoikeuteen liittyvistä velvollisuuksista, numeroinnista, yleispalvelua koskevista asioista, käyttäjän oikeuksista, hinnoittelusta, viranomaisten avustamiseen liittyvistä velvollisuuksista, telekaapelien sijoittamisesta ja viestintäverkon laatuvaatimuksista.

Radiolaissa säädetään muun muassa radiotaajuuksien käytön suunnittelusta sekä telelaitteiden ja radiolaitteiden markkinoille saattamisesta. Laissa televisio- ja radiotoiminnasta on muun muassa ohjelmistolupia koskevaa sääntelyä sekä ohjelmistoja koskevaa sisällön sääntelyä, kuten esimerkiksi mainoksia koskevaa sääntelyä.

Huutokauppalaista löytyvät tietyn teletoimintaan osoitetun taajuusalueen huutokauppaan sovellettavista säännöksistä.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaista löytyy luottamuksellisen viestinnän ja yksityisyyden suojan erityissääntelyä.

Sähkökauppalaista löytyvät säännökset tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapaudesta ja toisaalta niistä velvollisuuksista, joita palvelujen tarjoajille asetetaan. Samoin laista löytyvät säännökset muun muassa sopimusten muotovaatimuksista ja välittäjien vastuuvapaudesta.

Suojauksenpurkulain tarkoituksena on suojata televerkon avulla tarjottavien tietoyhteiskunnan palvelujen niiden suojauksen purkujärjestelmien oikeudetonta käyttöä vastaan.

Lakia vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009), joka on myös yksi keskeisistä sähköistä viestintää koskettavista laeista, ei esitetä toistaiseksi otettavaksi mukaan tietoyhteiskuntakaareen. Komissio antoi kesäkuussa 2012 esityksen asetukseksi sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla (COM/2012/0238 lopull.). Kansallista lainsäädännön muutosta ei ole asetuksen valmistelun keskeneräisyyden vuoksi syytä ryhtyä valmistelemaan tässä vaiheessa.

Hallituksen esitys on valmisteltu siten, että siinä on kuvattu mahdollisimman tarkasti muutokset voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Esimerkiksi yleisperusteluissa keskitytään selvittämään pääasiassa sitä nykytilaa, jota esityksellä pyritään muuttamaan. Samoin yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan muutokset tarkasti, mutta siltä osin kuin lainsäädäntö ei ole muuttumassa, viitataan voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sen perusteluihin.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Tilanne sähköisen viestinnän markkinoilla

Suomalainen viestintämarkkina on eurooppalaisittain pieni, kehittynyt ja pääosin kilpailtu. Keskeisiä alan toimijoita ovat puhe- ja laajakaistamarkkinalla TeliaSonera Finland Oyj, Elisa Oyj, DNA Finland Oy ja paikallisista puhelinyhtiöistä koostuva Finnet-ryhmä. Maaliskuussa 2013 noin 200 yritystä oli tehnyt teletoimintailmoituksen Viestintävirastolle. Televisiotoiminnan markkinoilla merkittäviä yrityksiä ovat muun muassa Digita Oy, Yleisradio Oy, MTV Media Oy ja Sanoma Entertainment Finland Oy.

Teleyritysten kokonaisliikevaihto on pysynyt hyvin vakaana koko 2000-luvun. Vuonna 2011 teleyritysten kokonaisliikevaihto oli 4 880 miljoonaa euroa. Teleyritysten liikevaihdon osuus bruttokansantuotteesta oli noin 2,6 prosenttia. Osuus on laskenut jonkin verran viime vuosien aikana.

Liikevaihdolla mitattuna suurimmat teleyritykset vuonna 2009 olivat TeliaSonera Finland Oyj noin 1 550 miljoonan euron liikevaihdolla, Elisa Oyj 1 530 miljoonaa euron liikevaihdolla sekä DNA Oy, jonka liikevaihto oli noin 728 miljoonaa euroa.

Viime vuosien merkittävimmät muutokset markkinalla ovat olleet matkaviestinverkon tiedonsiirtoliittymien määrän voimakas kasvu, investoinnit valokuituverkkoihin, yhä nopeampien laajakaistaliittymien lisääntyminen sekä kiinteiden puhelinliittymien määrän väheneminen.

Suomessa oli vuoden 2012 lopussa yhteensä noin 9,3 miljoonaa matkaviestinverkon liittymää. TeliaSoneran, Elisan ja DNA:n yhteenlaskettu markkinaosuus matkaviestinmarkkinoilla oli 98 prosenttia. Lisäksi Suomessa on yksi matkaviestinverkkooperaattori, joka toimii Ahvenanmaalla, sekä noin kahden prosentin markkinaosuudella 10 palveluoperaattoria, jotka tarjoavat matkaviestinpalveluja vuokraamalla kapasiteettia valtakunnallisten verkko-operaattoreiden verkoista. Valtaosa teleyrityksen verkkoon kytkeytyneistä asiakkaista on kuitenkin verkkoyrityksen kanssa samaan konserniin kuuluvan palveluyrityksen liittymäasiakkaita. Markkinaosuuksissa on viime vuosina tapahtunut lähinnä hyvin pieniä vaihteluja suurimpien toimijoiden kesken ja itsenäisten palveluoperaattoreiden markkinaosuus on pysynyt erittäin vähäisenä. Vaikka matkaviestinverkon ja kiinteän verkon laajakaistamarkkinat ovat keskittyneet, erityisesti matkaviestinpalveluissa kolmen kilpailijan asetelma on mahdollistanut merkittävän hintakilpailun syntymisen ja matkaviestinpalvelujen hinnat ovat Suomessa olleet pitkään alhaisemmat kuin EU:ssa keskimäärin.

Kiinteän verkon laajakaistaliittymiä oli vuoden 2012 lopussa yhteensä 1,7 miljoonaa kappaletta. Sellaisia matkaviestinverkon liittymiä, joissa on kuukausimaksullinen tiedonsiirtosopimus, oli 4,8 miljoonaa kappaletta. Kiinteän verkon laajakaistaliittymien määrä on viime vuosina ollut hienoisessa kasvussa, kun taas matkaviestinverkon kuukausimaksullisten tiedonsiirtoliittymien määrä on kasvanut hyvin voimakkaasti. Kiinteän verkon laajakaistamarkkinat ovat Suomessa keskittyneet samoille kolmelle suurimmalle toimijalle kuin matkaviestinpalvelujen markkinoilla. Näiden kolmen toimijan markkinaosuus kiinteän verkon laajakaistamarkkinoilla on noin 80 prosenttia, Finnet-ryhmän noin 16 prosenttia ja muiden toimijoiden noin 4 prosenttia. Kiinteän verkon laajakaistapalvelujen alueellisia markkinoita hallitsee yleensä yksi vahva operaattori, joka kilpailee usean pienemmän operaattorin kanssa.

Suomessa siirryttiin yksinomaan digitaalisiin televisiolähetyksiin, kun analogiset lähetykset päättyivät kaapeliverkossa helmikuussa 2008. Antenniverkossa siirtymä toteutettiin jo aiemmin vuoden 2007 syksyllä.

Televisiokanavat on sijoitettu UHF -alueella neljään valtakunnalliseen ja neljään alueelliseen kanavanippuun. VHF -alueella on kaksi valtakunnallista ja yksi alueellinen kanavanippu. Antenniverkossa oli vuoden 2012 lopussa yhteensä 45 valtioneuvoston myöntämällä toimiluvalla toimivaa televisiokanavaa ja 4 Yleisradio Oy:n televisiokanavaa.

Suomen maanpäällistä televisio- ja radioverkkoa hallinnoi Digita Oy, jolla on kaikki verkkotoimiluvat UHF -alueella. Valtioneuvosto myönsi vuonna 2010 Anvia Oyj:lle kaksi verkkotoimilupaa alueellisiin kanavanippuihin, mutta yhtiö luopui niistä vuonna 2013. Valtioneuvosto myönsi kesällä 2009 kaksi ja vuonna 2011 kolmannen television antenniverkon verkkotoimiluvan DNA Oy:lle VHF -alueelle.

Vuoden 2012 lopussa noin 91 prosenttia kaikista talouksista vastaanotti televisiolähetyksiä. Maanpäällisen antenniverkon kautta lähetyksiä vastaanotti noin 53 prosenttia ja kaapelitelevisioverkon kautta noin 49 prosenttia televisiotalouksista. Satelliittivastaanotto oli käytössä noin 5 prosentilla ja laajakaistayhteyden kautta käytettävä IPTV noin 10 prosentilla televisiotalouksista.

Kaapelitelevisiotoimintaa Suomessa harjoittavat useat paikalliset teleyritykset. Suurin on DNA Oy, jolla on noin kolmannes Suomen kaapelitelevisioasiakkaista. Satelliittiverkon kautta televisio-ohjelmia Suomessa tarjoavat Canal Digital Finland Oy ja Viasat Finland Oy.

Suomessa ULA-radioverkossa oli vuoden 2012 lopussa 12 valtakunnallisella tai siihen rinnastettavalla ohjelmistotoimiluvalla toimivaa kanavaa ja 54 paikallista kanavaa. Yleisradiolla on seitsemän valtakunnallista tai alueellista radiokanavaa.

Vuosituhannen loppupuolella myös joukkoviestintä lähti vahvaan kasvuun. Kasvu selittyy pääosin internet-markkinoiden ja televisiotoiminnan kasvulla. Televisiolähetysten digitalisoituminen vauhditti erityisesti maksutelevisiomarkkinoita. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2011 joukkoviestinnän kokonaisliikevaihto oli noin 4,3 miljardia euroa.

Sähköisen joukkoviestinnän eli television, radion ja internet-palvelujen suhteellinen osuus on kasvanut viime vuosina selvästi. Vuonna 2011 sähköisen viestinnän kokonaisliikevaihto oli 1,31 miljardia euroa. Tilastokeskuksen mukaan televisiotoiminnan arvo oli vuonna 2011 noin 1,03 miljardia euroa.

Myös joukkoviestintämarkkinat ovat Suomessa keskittyneet. Liikevaihdoltaan suurimpia Suomessa toimivia sähköisen median yrityksiä ovat Sanoma Oyj, Yleisradio Oy ja Bonnier Ab.

Esitys kattaa myös laajemman toimijakentän kuin edellä mainitut perinteisillä viestintämarkkinoilla toimivat tahot. Näitä toimijoita ovat muun muassa muut viestinnän välittäjät, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajat, sähköistä suoramarkkinointia harjoittavat tahot sekä luettelo- ja numerotiedotuspalveluja tarjoavat tahot.

Luettelopalvelujen markkinat ovat Suomessa melko keskittyneet. Aikaisemmin teleyritykset vastasivat itse lähes kokonaan palvelujen tuottamisesta ja tarjoamista. Nykyisin nämä liiketoiminnat on ulkoistettu pääsääntöisesti yhteystietopalveluihin erikoistuneille yrityksille. Markkinoita hallitsee Fonecta Oy. Lisäksi markkinoilla toimii muun muassa Eniro Sentraali Oy, 16100 Oy ja Edea Numeropalvelu Oy sekä 118 Numeropalvelu, joka kuuluu Suomen Numeropalvelu Oy:lle. Sen omistavat Fonecta Oy, Eniro Sentraali Oy ja Kontaktia Oy.

Markkinoiden keskittymisestä huolimatta luettelopalvelujen tarjonta on lisääntynyt ja monipuolistunut. Painettuja puhelinluetteloja jaetaan edelleen maksutta muun postinjakelun yhteydessä joko suoraan koteihin ja yrityksiin, tai se on noudettavissa maksutta noutopaikasta, esimerkiksi postista.

Muiden erilaisten sähköiseen viestintään keskittyvien toimijoiden markkinoiden arviointi on haastavaa, koska nämä toimijat toimivat varsin heterogeenisellä alueella eikä niiden tarvitse esimerkiksi tehdä ilmoitusvelvollisuutta toiminnan aloittamisesta.

Esimerkiksi merkittävä osa Suomessa toimivista yrityksistä täyttää yhteisötilaajan määritelmän, jolloin ne ovat esityksen mukaisia viestinnän välittäjiä. Siten yhteisötilaajien määrästä voitaisiin esittää ainoastaan erittäin karkeita arvioita kapparekisteriin merkittyjen yritysten määrään perustuen.

Voidaan myös todeta, että internetin käyttäjien määrä on hieman yli kymmenessä vuodessa kasvanut kahteen miljardiin ja kasvaa ennusteiden mukaan vuoteen 2015 mennä kolmeen miljardiin. Internet-liikenne televerkoissa on lisääntynyt 40 prosentin vuosivauhtia eikä vauhti ole hidastumassa, vaan päinvastoin uusien päätelaitteiden, tehok-

kaampien verkkojen ja uusien palvelumallien kehityksen myötä entisestään kiihtymässä. Internetin osuus Suomen taloudesta on noin kymmenesosa. Merkittävin yksittäinen osa Internetin talousvaikutuksista liittyy sen käyttöön kotitalouksissa.

Suomessa ICT-palvelujen nettoviennin brutto kansantuote -osuus oli aina vuoteen 2007 saakka lähellä nollaa. Vuonna 2008 osuus nousi dramaattisesti johtuen erityisesti tietoteknisten palvelujen viennin kasvusta, joka yli nelinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Vuosi 2008 ei ollut yksittäinen poikkeus, vaan myös sitä seuraavina vuosina ICT-palvelujen nettovienti on ollut aivan eri tasolla kuin 2000-luvun alkupuolella.

2.1.2 Verkko- ja ohjelmistotoimiluvat

Verkko- ja ohjelmistotoimilupia koskevat säännökset ovat viestintämarkkinalaissa, televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa sekä laissa eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista. Radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää toimilupaa (verkkotoimilupa). Myös televisio- ja radiotoiminta maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on luvanvaraista (ohjelmistotoimilupa). Taajuuksien hallinto voidaan järjestää usealla eri tavalla. Huutokauppamenettely ja niin sanottu kauneuskilpailu eli toimilupien myöntäminen vertailevalla menettelyllä ovat toimilupien myöntämisen tärkeimmät menetelmät.

Suomessa toimilupien myöntämiseen on erillislailla säädettyjä, vuonna 2009 ja 2013 toteutettuja taajuushuutokauppoja lukuun ottamatta käytetty vertailevaa menettelyä, jossa toimiluvat myönnetään toimijoille tiettyjen laatukriteereiden mukaan suoritettujen arviointien perusteella.

Toimiluvan myöntämisestä vertailevalla menettelyllä säädetään verkkotoimilupien osalta viestintämarkkinalaissa ja ohjelmistotoimilupien osalta televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa. Huutokauppamenettelystä säädetään eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annetussa laissa.

Ohjelmistotoimilupien osalta toimiluvan julistamista haettavaksi ja toimiluvan myöntämistä ohjaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §.

Julistaessaan haettavaksi ja myöntäessään toimilupia toimilupaviranomaisen tulee ottaa huomioon asianomaisella alueella harjoitettava televisio- ja radiotoiminta kokonaisuudessaan ja pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus sekä yleisön erityisryhmien tarpeet. Toimiluvan julistaa haettavaksi ja myöntää valtioneuvosto.

Yleisradio Oy voi harjoittaa julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Yleisradio Oy:n toiminnasta säädetään Yleisradio Oy:stä annetussa laissa (1380/1993).

Televisio- ja radiotoimintaan myönnetään myös lyhytaikaisia toimilupia. Viestintävirasto voi myöntää toimiluvan korkeintaan kolme kuukautta kestävään toimintaan, jos muut televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa lyhytaikaiselle toiminnalle säädetyt edellytykset täyttyvät.

Verkkotoimiluvan myöntämisestä säädetään viestintämarkkinalain 9 §:ssä. Toimiluvan julistaa haettavaksi ja myöntää valtioneuvosto. Toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista eikä lupaviranomaisella ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan viestintämarkkinalain, radiolain, sähköisen viestinnän tietosuojalain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä. Laissa edellytetään, että toimilupa myönnetään niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää viestintämarkkinalain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita, jos toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille. Viestintämarkkinalain 1 §:ssä säädettynä tavoitteena on edistää palvelujen tarjontaa ja käyttöä viestintäverkoissa sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin kaikkien teleyritysten ja käyttäjien saatavilla koko maassa. Lain tavoitteena on lisäksi huolehtia siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet tele-

viestintään ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia.

Toimilupien huutokauppaan sovelletaan lakia eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista. Lakia voidaan soveltaa ainoastaan vuonna 2009 käytyyn 2,6 gigahertsin huutokauppaan ja vuonna 2013 käytyyn 800 megahertsin taajuusalueen huutokauppaan.

Lain 4 §:n mukaan toimilupa myönnetään yritykselle tai yhteisölle, joka on tehnyt siitä korkeimman hyväksytyn tarjouksen, jollei toimilupaviranomaisella ole erityisen painavia perusteita epäillä toimiluvan myöntämisen vaarantavan kansallista turvallisuutta ilmeisesti. Toimiluvat myönnetään enintään 20 vuodeksi.

Kyseinen erityislaki on säädetty silmälläpitäen kahta edellä mainittua, jo huutokaupattua taajuusaluetta, eikä sitä voida nykymuodossaan yleisemmin soveltaa muiden taajuusalueiden huutokauppoihin. Huutokaupattavalla taajuusalueella olevien taajuuskaistaparien määrä ja huutokaupattavien taajuuksien lähtöhinta vaihtelevat taajuusaluekohtaisesti Myös yritystä ja yhteisöä kohden myönnettävien taajuuksien enimmäismäärä on yksityiskohta, joka riippuu jaettavissa olevien taajuuksien määrästä, yksittäiselle huutokaupalle asetettavista tavoitteista sekä kilpailutilanteesta markkinoilla.

Vuoden 2009 kesään asti digitaalista televisiotoimintaa harjoitettiin neljässä UHF-taajuusalueen kanavanipussa (A, B, C ja E). Viides kanavanippu D oli jo tuolloin varattu mobiilitelevisiolähetyksille. Lisäksi vuonna 2007 Anvia Oyj:lle myönnettiin alueellisen digitaalisen kanavanipun toimilupa Närpiön, Pietarsaaren ja Vaasan seudulle. Seinäjoella alueelliseen maanpäälliseen televisiotoimintaan myönnettiin lupa toiminimelle Satman.

Kesällä 2009 myönnettiin lisäksi VHF-taajuusalueelta kaksi valtakunnallista maanpäällistä televisiotoiminnan verkkotoimilupaa DNA Oy:lle. Tämä toi markkinaa siihen asti hallinneelle Digita Oy:lle kilpailijan. Keväällä 2011 DNA Oy:lle myönnettiin vielä kolmas verkkotoimilupa samalta VHF-taajuusalueelta. Tällä hetkellä verkkopalvelua maanpäällisessä televisioverkossa tarjoavat Digita Oy ja DNA Oy Anvia Oyj:n luovuttua keväällä 2013 kanavanippuihin F ja G myönnetyistä verkkotoimiluvistaan.

Valtioneuvosto on myöntänyt yhteensä 48 toimilupaa televisiotoimintaan yhteensä seitsemään eri kanavanippuun.

Valtioneuvosto myönsi helmikuussa 2011 radiotoiminnan ohjelmistotoimiluvat toimilupakaudelle 2012 - 2019. Tammikuussa 2012 aloitti kaksi uutta, suurimmat kaupungit kattavaa radiokanavaa. Valtioneuvosto myönsi kymmenen valtakunnallista, kaksi suurimmat kaupungit kattavaa sekä 55 alueellista ja paikallista toimilupaa. Luvat ovat voimassa vuoden 2012 alusta vuoden 2019 loppuun. Uudet suurimmat kaupungit kattavat valtakunnalliset toimiluvat myönnettiin Basso Medialle ja NRJ Finlandin Radio Nostalgialle.

Valtakunnallisista kanavista jo aiemmin toimineet kanavat jatkavat entisillä taajuuskokonaisuuksillaan. Luvan saivat Nova, The Voice, Radio Energy, Radio Rock, SuomiPOP, Radio Aalto, Groove FM, Rondo FM, Radio Dei ja Sputnik.

Matkaviestinverkoille on osoitettu taajuuksia 800 megahertsin taajuusalueelta, 900 megahertsin ja 1800 megahertsin alueilta, 2100 megahertsin alueelta sekä 2,6 gigahertsin ja 450 megahertsin taajuusalueilta.

Matkaviestinverkoille on myönnetty kolme toimilupaa 900 megahertsin ja 1800 megahertsin alueilta. Näissä DNA Oy:lle, TeliaSonera Oy:lle ja Elisa Oyj:lle myönnetyissä toimiluvissa tarkoitettu verkko on toisen sukupolven GSM-verkko, mutta 900 - alueella sallitaan myös UMTS-käyttö. Edellä mainituille kolmelle teleyritykselle on myönnetty toimiluvat myös 2100 megahertsin taajuusalueelle, jonka verkot ovat kolmannen sukupolven UMTS-verkkoja.

Taajuusalueella 450 megahertsiä on myönnetty yksi toimilupa digitaaliselle laajakaistaiselle matkaviestinverkolle Manner-Suomeen Datame Oy:lle.

Vuonna 2009 järjestetyssä taajuushuutokaupassa neljä teleyritystä, Elisa Oyj, TeliaSonera Oy, DNA Oy ja Datame Oy, saivat toimiluvan 2,6 gigahertsin taajuusalueelle,

johon rakennetaan neljännen sukupolven LTE-verkkoja.

Nopeita langattomia yhteyksiä mahdollistavaa LTE-tekniikkaa voidaan käyttää myös 800 megahertsin taajuusalueella, jonne huutokaupatut toimiluvat myönnettiin marraskuussa 2013 sekä edellä mainitulla 1800 megahertsin taajuusalueella.

Tulevaisuudessa näköpiirissä on myös neljännen 4G-yhteydet mahdollistavan taajuusalueen vapautuminen matkaviestimien käyttöön. Vuoden 2012 helmikuussa maailman radioviestintäkonferenssi (WRC 12) osoitti tällä hetkellä maanpäällisen televisiotoiminnan käytössä olevan 700 megahertsin taajuusalueen käytettäväksi langattomille laajakaistaverkoille vuoden 2015 jälkeen. Suomessa taajuusalue on osoitettu langattomalle laajakaistalle vuodesta 2017 lähtien.

2.1.3 Hinnoittelun valvonta

Viestintämarkkinoilla huomattavan markkinavoiman (HMV) sääntelyn tavoitteena on, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin kaikkien teleyritysten ja käyttäjien saatavilla koko maassa. Sääntely perustuu EU:n direktiiveihin. Tarkoituksena on edistää kilpailua niillä viestintämarkkinoilla, joilla on erityisiä kilpailuongelmia ja missä yleinen kilpailuoikeus ei riitä. Vaikka huomattavan markkinavoiman sääntely kohdistuu ensisijaisesti tukkumarkkinoihin, sen vaikutukset näkyvät kilpailun lisääntymisenä vähittäismarkkinoilla.

Huomattavan markkinavoiman sääntely on luonteeltaan ennakkosääntelyä. Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman omaaville yrityksille velvollisuuksia liittyen verkon käyttöoikeuden luovutukseen, verkkojen yhteenliittämiseen sekä näihin liittyvään teleyritysten väliseen hinnoitteluun.

Viestintäverkkoihin pääsyn syrjimätön ja kohtuullinen hinnoittelu teleyritysten välillä on edellytys uusien vähittäispalveluja tarjoavien yritysten markkinoille tulolle. Jos hinnoittelu teleyritysten välillä tukkutasolla on kohtuutonta, kilpailua vähittäispalvelujen tarjonnassa kyseisessä verkossa ei synny, vaan vähittäispalveluja tarjoavat vain verkkoja omistavat teleyritykset. Kilpailua palvelujen kehittämisessä ja vähittäishinnoittelussa ei tällöin merkittävästi ole, etenkin tilanteissa, joissa päällekkäisten verkkojen rakentaminen ei ole kansantaloudellisesti kannattavaa. Huomattavan markkinavoiman sääntelyn perimmäisenä tavoitteena ovat kilpaillut, kehittyneet ja edulliset viestintäpalvelut käyttäjille.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 37 §:n nojalla Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle velvollisuuden hinnoitella käyttöoikeuden luovutuksesta tai yhteenliittämisestä perittävä korvaus siten, että korvaus on lain 84 §:ssä tarkoitetulla tavalla joko kustannussuuntautunut tai syrjimätön taikka kustannussuuntautunut ja syrjimätön. Edelleen 37 §:n mukaan Viestintävirasto voi velvoittaa teleyrityksen noudattamaan lain 24 §:ssä määriteltyjen tilaajayhteyden, tilaajayhteyden välityskyvyn tai siirtokapasiteetin taikka lain 25 §:n mukaisen kiinteän yhteyden hinnoittelussa enimmäishintaa.

Edellä tarkoitettu enimmäishinta voidaan asettaa vain poikkeustapauksessa, jos käyttöoikeudesta peritty hinta ylittää selvästi yleisen hintatason tai se on muutoin välttämätöntä käyttöoikeuden tarkoituksen toteuttamiseksi. Enimmäishinnan suuruus on määrättävä siten, että hinta on 84 §:ssä tarkoitetulla tavalla kustannussuuntautunut. Hintakatto asetetaan enintään kolmen vuoden määräajaksi kerrallaan. Viestintävirastolla on velvollisuus muuttaa tai poistaa asetettu hintakatto, jos velvollisuuden asettamiseen liittyvissä seikoissa tai markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Lain mukaan kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Lain perustelujen mukaan hinnoittelun yhteyttä toiminnan tehokkuuteen on tarpeen tutkia vain silloin, jos toiminnan tehokkuutta on erityistä syytä epäillä.

2.1.4 Yleispalvelu sähköisessä viestinnässä

Viestintämarkkinalain yleispalvelua koskevan sääntelyn tarkoituksena on varmistaa perustasoisten viestintäpalvelujen tarjonta Suomessa. Yleispalvelu tarkoittaa välttämättömyyshyödykkeinä pidettyjä viestintäpalveluja, jotka jokaisen kuluttajan ja yrityksen tulee saada.

Viestintämarkkinalain 6 a luku sisältää yleispalvelua koskevat säännökset. Lain 60 c §:ssä määritellään yleisiä puhelinpalveluja ja tarkoituksenmukaista internetyhteyttä koskevan yleispalvelun sisältö. Yleispalveluvelvoitteen mukaan jokaisella kuluttajalla ja yrityksellä on oikeus saada maantieteellisestä sijainnista riippumatta vakituiseen asuin- tai sijaintipaikkaansa puhelinyhteys ja tarkoituksenmukainen internetyhteys.

Lain mukaan tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa hätäpuheluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluja. Liittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internetyhteys. Yhteysnopeutta arvioitaessa on otettava huomioon tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset.

Internetyhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Yleispalveluun kuuluvan internetyhteyden vähimmäisnopeudeksi määriteltiin 1 heinäkuuta 2010 alkaen yksi megabitti sekunnissa 15 päivänä lokakuuta 2009 voimaan tulleella liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella (732/2009) tarkoituksenmukaisen internetyhteyden nopeudesta yleispalvelussa.

Erityisryhmien yleispalvelun toteutumisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa kuulo-, puhe- ja näkövammaisille tarjottavien yleisten puhelinpalvelujen vähimmäisvaatimuksista (1/2012) on määritelty vammaisten henkilöiden yleispalveluun liittyvät erityistarpeet. Asetuksen taustalla on Viestintäviraston selvitys vammaisten erityistarpeista yleispalvelun toteuttamiseksi (työryhmäraportti 2/2011, julkaistu 16 päivänä kesäkuuta 2011).

Yleispalveluyritykseksi nimetyllä teleyrityksellä on oikeus saada korvausta yleispalveluvelvoitteesta aiheutuvista nettokustannuksista, jos nämä muodostavat yritykselle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Yleispalvelun nettokustannuksilla tarkoitetaan sellaisia palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia, joita yleispalveluyritys ei saa katetuksi palvelun tuotoilla. Lisäksi aiheutuvien nettokustannusten on oltava palvelun tarjoajalle kohtuuttomia. Kohtuuttomuuden arvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi yrityksen koko, toiminnan laajuus sekä yrityksen harjoittaman teletoiminnan liikevaihto.

Viestintämarkkinalain 60 §:ssä säädetään yleispalvelun hintojen seurannasta. Pykälän mukaan Viestintäviraston on seurattava yleispalveluyrityksiksi nimeämiensä yritysten tarjoaman yleispalvelun hinnoittelua ja verrattava sitä muiden viestintäpalvelujen hintatasoon.

Viestintäviraston tehtävänä on päättää yleispalvelujen tarjontaan velvollisten yleispalveluyritysten nimeämisestä. Viestintämarkkinalain 59 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on nimettävä yksi tai useampi teleyritys, numerotiedotuspalvelua tarjoava yritys tai puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys yleispalveluyritykseksi, jos nimeäminen on välttämätöntä yleispalvelun tarjonnan takaamiseksi tietyllä maantieteellisellä alueella. Numeropalveluja ja puhelinluettelopalveluja koskevasta yleispalveluvelvollisuudesta ei säädetä viestintämarkkinalaissa, vaikka nimeämisestä säädetään viestintämarkkinalain 59 §:ssä.

Viestintämarkkinalain mukaan yleispalveluyritykseksi on nimettävä se yritys, jolla on parhaat edellytykset viestintämarkkinalain tavoitteet täyttävän yleispalvelun tarjontaan. Viestintäviraston on muutettava päätöstään, jos päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

Viestintävirasto on arvioinut syksyllä 2012 sekä puhelinpalveluja että internetyhteyspalveluja koskevien yleispalveluvelvoitteiden tarpeellisuuden koko Suomen alueella. Arvioinnissa on otettu huomioon muun muassa valtioneuvoston asetuksen 1/2012 mukaiset vaatimukset vammaisten erityistarpeiden

huomioimiseksi yleispalvelussa. Arvioinnin perusteella Viestintävirasto on 12 ja 19 päivänä kesäkuuta 2013 antamillaan yleispalvelupäätöksillä nimennyt kolme teleyritystä yleisten puhelinpalvelujen tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi, ja 10 teleyritystä internetyhteyspalvelujen tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi ja 10 teleyritystä kuulo- ja puhevammaisille henkilöille tarkoitetun symmetrisen internetyhteyden (512/512 kbit/s) tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi sekä 3 teleyritystä kuulo- ja puhevammaisille henkilöille tarkoitettujen tekstiviestipalvelujen tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi.

Voimassa olevien päätösten mukaiset yleispalveluvelvoitteet kattavat puhelinpalvelun, jolla voidaan soittaa hätäpuheluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluja sekä tarkoituksenmukaisen internetyhteyden. Päätökset kattavat myös valtioneuvoston kuulo-, puhe- ja näkövammaisille tarjottavien yleisten puhelinpalvelujen vähimmäisvaatimuksia koskevan asetuksen vaatimukset.

Esteettömyyttä on kuitenkin viestintämarkkinalaissa edellytetty ainoastaan teleyrityksen käyttäjälle tarjoamalta puhelin- ja internetliittymältä, minkä vuoksi Viestintäviraston selvityksessä ei ole käsitelty puhelinluettelo- ja numerotiedotuspalveluja koskevia kysymyksiä.

Viestintävirasto seuraa yleispalvelutuotteiden hinnoittelun kohtuullisuutta keräämällä säännöllisesti hintatiedot yleispalvelun kannalta keskeisistä tuotteista. Hintaseuranta on kattanut ainoastaan yleispalveluyrityksiksi nimettyjen yritysten tarjoaman yleispalvelun hinnoittelun eli hintaseurannan ulkopuolelle ovat jääneet esimerkiksi puhelinluettelo- ja numerotiedotuspalvelut, jotka eivät ole sisältyneet yleispalveluvelvollisuuden piiriin ja joiden tarjontaan ei ole siten nimetty yleispalveluyritystä.

2.1.5 Radiotaajuuksien hallinnointi

Radiolain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä, turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus, luoda edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle sekä edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa.

Radiolain 6 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle sekä taajuussuunnitelma. Radiolain 6 a §:n mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella vahvistetaan radiotaajuuksien käyttösuunnitelma, jossa on yksityiskohtaiset määräykset 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen taajuusalueiden käytöstä.

Radiolain 6 b §:n mukaan Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin. Viestintäviraston on päätöksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen käyttösuunnitelma vahvistetaan valtioneuvoston hyväksymässä taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa. Valtioneuvosto on antanut asetuksen radiotaajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta (1169/2009) sekä liikenne- ja viestintäministeriö asetuksen radiotaajuuksien käyttösuunnitelmasta (1799/2009). Viestintävirasto on puolestaan edellä todetun säännöksen nojalla antanut radiotaajuusmääräyksen (Viestintävirasto 4 O/ 2012 M).

2.1.6 Numerointi

Viestintämarkkinalain 6 luvussa on säännökset numeroinnista. Lain 46 §:n mukaan Viestintävirasto päättää Suomen jakautumisesta telealueisiin. Viestintämarkkinalain 47 §:ssä säädetään Viestintäviraston toimivallasta antaa numerointia koskevia määräyksiä. Viestintämarkkinalain 48 §:n mukaan Viestintävirasto päättää teleyritysten ja muiden henkilöiden käyttöön annettavista numeroista ja tunnuksista. Lisäksi luvussa on säännökset numerointimaksusta, numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden peruuttamisesta, puhelinnumeron siirrettävyydestä ja esimerkiksi yleisestä hätänumerosta.

Viestintävirasto on antanut yleisen puhelinverkon numeroinnista määräyksen, jossa säädetään esimerkiksi siitä, millaisia numeroita ja tunnuksia teletoiminnassa saa käyttää ja mihin tarkoitukseen niitä on käytettävä. Viestintävirasto myöntää numeroiden ja tunnusten käyttöoikeuksia pääasiassa teleyrityksille. Numeroiden ja tunnusten käyttöoikeuden myöntämistä tai peruuttamista koskevia päätöksiä tehdään vuosittain noin 30 kpl. Käyttöoikeus lyhytsanomapalvelunumeroihin (SMS) puolestaan myönnetään suoraan palvelujen tarjoajille. Päätöksiä SMS-numeroiden käyttöoikeuden myöntämisestä tai peruuttamisesta tehdään vuosittain noin 400 kpl.

Viestintävirasto on antanut määräyksen myös puhelinnumeron siirrettävyydestä. Määräyksessä on säännöksiä siirrettävyyden teknisestä toteuttamisesta ja siirrettyjä puhelinnumeroita koskevan tiedotuspalelun järjestämisestä. Viestintävirasto seuraa puhelinnumeron siirrettävyyden toteutumista ja puuttuu tarvittaessa havaittuihin puutteisiin teleyritysten toiminnassa.

2.1.7 Kuluttajan sopimusoikeudellinen asema

Kuluttajan viestintäpalveluihin liittyvää sopimusoikeudellista asemaa koskevaa lainsäädäntöä sisältyy viestintämarkkinalain 7 lukuun (Käyttäjän oikeudet). Lisäksi eräitä käyttäjän oikeuksia koskevia säännöksiä sisältyy sähköisen viestinnän tietosuojalakiin.

Viestintämarkkinalain 66 §:ssä säädetään viestintäpalvelusopimuksen sopimusehdoista ja hinnastosta. Teleyrityksen on laadittava kuluttajan kanssa tehtäviä viestintäpalvelusopimuksia varten vakiosopimusehdot ja käytettävä niitä tehdessään sopimuksia kuluttajan kanssa. Sopimuksissa ei saa olla kuluttajan kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia.

Viestintämarkkinalain 67 §:ssä säädetään viestintäpalvelusopimuksen muodosta ja sisällöstä. Puhelinverkon liittymäsopimus ja muu viestintäpalvelusopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti edellyttäen, että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että sopimus säilyy osapuolten saatavilla. Sopimuksessa on yksilöitävä teleyrityksen nimi ja yhteystiedot. Lisäksi sopimuksessa on mainittava ainakin sopimuksen voimassaoloaika, tarjottavien palvelujen laatu ja ominaisuudet sekä ylläpitopalvelutyypit, viestintäpalvelun toimitusaika, sopimuksen irtisanomismenettely ja irtisanomisen perusteet, mahdollisen virheen tai viivästyksen seuraamukset, miten sopimusehtojen muutoksista tiedotetaan käyttäjälle, mitkä ovat käyttäjän oikeudet sopimusehtojen muuttuessa, palvelujen hinnoitteluperuste tai sovellettavat hinnastot, käyttäjän oikeus saada tietoja laskunsa muodostumisesta, käyttäjän oikeus tehdä telelaskusta muistutus, maksun laiminlyönnin seuraamukset, teleyrityksen oikeus lopettaa palvelujen tarjoaminen tai rajoittaa palvelun käyttöä ja käyttörajan suuruus sekä ohjeet siitä, miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä.

Viestintämarkkinalain 67 a–g §:t sisältävät viestintäpalvelusopimuksia koskevan virhe-, vastuu- ja korvaussääntelyn. Mainituissa pykälissä säädetään viestintäpalvelun toimituksen viivästyksestä ja oikeudesta pidättyä maksusta, viestintäpalvelun toimituksen keskeytyksestä ja muusta viestintäpalvelun virheestä, virheen oikaisusta, hinnanalennuksesta, sekä viivästyksen tai keskeytyksen ja muun virheen nojalla maksettavista korvauksista (vakiokorvauksesta toimituksen viivästyksestä, vakiohyvityksestä toimituksen keskeytyessä, vahingonkorvauksesta toimituksen viivästyessä sekä vahingonkorvauksesta toimituksen keskeytyessä ja muusta viestintäpalvelun virheestä).

Viestintämarkkinalain 68 §:n mukaan käyttäjällä on oikeus valita sisältöpalvelun tarjoaja. Puhelinverkon liittymäsopimuksen ja muun viestintäpalvelun vastaanottamista koskevan sopimuksen ehdoissa ei voida rajoittaa käyttäjän oikeutta valita sisältöpalvelun tarjoaja.

Viestintämarkkinalain 72 §:ssä säädetään viestintäverkon rakennus- ja kunnossapitotyöstä sekä tietoturvaan liittyvistä toimenpiteistä. Teleyritys saa tilapäisesti ilman käyttäjän suostumusta keskeyttää viestintäpalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä, jos toi-

menpide on välttämätön viestintäverkon rakennus- tai kunnossapitotyön taikka tietoturvan vuoksi. Keskeytys on tehtävä käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla ja siitä on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava hyvissä ajoin etukäteen.

Jos palvelu on keskeytetty edellä tarkoitetusta syystä kalenterikuukaudessa yhteensä vähintään 48 tunnin ajan, teleyrityksen on hyvitettävä käyttäjälle tämän pyynnöstä palvelun perusmaksu yhden kuukauden ajalta tai suoritettava vastaava kohtuullinen hyvitys.

Edellä tarkoitettua hyvitysvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos vika on aiheutunut luonnonilmiöstä tai muusta ylivoimaisesta syystä ja teleyritys lisäksi osoittaa, ettei se ole kohtuullisin toimenpitein kyennyt korjaamaan vikaa 48 tunnin kuluessa, käyttäjän tai muun liittymää käyttäneen henkilön tuottamuksesta tai päätelaitteen tai sisäjohtoverkon puutteellisesta toimintakunnosta johtuvasta syystä.

Viestintämarkkinalain 80 §:ssä säädetään telelaskun erittelystä. Teleyrityksen on maksutta ja, jos lasku on yli 50 euroa, ilman pyyntöä eriteltävä puhelinverkon liittymän käytöstä aiheutuva lasku. Laskusta on vaikeudetta käytävä ilmi ainakin seuraavista suoritteista laskutettavat erät: paikallispuhelut ja kaukopuheluista, kansainvälisistä puheluista ja matkaviestinpuheluista perityt verkkokorvaukset, kaukopuhelut, kansainväliset puhelut, matkaviestinpuhelut, perusmaksut, tekstiviestit, kuvaviestit ja muut viestit, ja datansiirtopalvelut.

Lisäksi teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut siten kuin sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §:ssä säädetään.

Eritellyssä laskussa ei saa näkyä ilmaisnumeroihin otettuja puheluita. Liittymäsopimuksen osapuolella on oikeus pyynnöstä saada erittelemätön lasku. Viestintämarkkinalain 80 §:ää on muutettu lailla 373/2012 ja se tuli voimaan 1. kesäkuuta 2013.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §:ssä säädetään laskun yhteyskohtaisesta erittelystä. Pääsäännön mukaan teleyritys ei saa luovuttaa laskun yhteyskohtaista erittelyä. Teleyrityksen on kuitenkin tilaajan sitä pyytäessä annettava maksutta laskun yhteyskohtainen erittely. Erittely on annettava tilaajalle siten, että puhelinnumeron kolme viimeistä numeroa on peitetty tai muutoin siten, ettei erittelystä voida tunnistaa viestinnän toista osapuolta.

Lisäksi teleyrityksen on annettava käyttäjän sitä pyytäessä laskun yhteyskohtainen erittely, jossa on eritelty viestinnän osapuolten liittymien numerot tai viestintäpalvelun muut tunnistamistiedot täydellisesti. Käyttäjän puhevaltaa käyttää alle 15-vuotiaan puolesta hänen huoltajansa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 4 §:n mukaisesti tai muun kuin alaikäisen vajaavaltaisen puolesta hänen edunvalvojansa siten kuin holhoustoimesta annetussa laissa säädetään.

Teleyrityksen on myös eriteltävä tilaajalle maksun määrä, ajankohta ja saaja yhteyksistä, joissa on kyse maksupalvelulain (290/2010) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuista maksutapahtumista, ellei maksupalvelulaista muuta johdu (erittelyyn ei saa sisältyä yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa viestintää koskevia tietoja), tilaajalle maksun määrä, ajankohta ja saaja yhteyksistä, joissa on kyse yksinomaan maksupalvelulain soveltamisalaan kuulumattoman hyödykkeen tai palvelun maksamisesta automaattisessa palvelussa ja joista aiheutuu tilaajalle ensisijaisesti muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja, sekä tilaajalle palvelutyypeittäin ja käyttäjälle täydellisesti muut kuin edellä tarkoitetut yhteydet, joista aiheutuu tilaajalle muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja.

Liittymän yhteyskohtainen erittely ei saa sisältää maksuttomien palvelujen tunnistamistietoja. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §:ää on muutettu lailla 374/2012 ja se tuli voimaan 1. kesäkuuta 2013. Muutoksen tavoitteena on muuttaa käytäntöä muista kuin viestintäpalveluista aiheutuvien maksujen erittelyn osalta. Täydellinen erittely muista kuin viestintäpalvelujen käytöstä annetaan aina liittymän tilaajalle. Muutos vastaa käytäntöä, jota noudatetaan muun muassa työnantajan luottokorttien osalta. Muutoksen tavoitteena on myös osaltaan yhdenmukaistaa sähköisen viestinnän tietosuojalain sääntelyä maksupalvelulain kanssa.

2.1.8 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja

Yksityiselämän eli yksityisyyden suojasta säädetään perustuslain 10 §:ssä. Yksityisyyden suojan piiriin kuuluu muun muassa kotirauha, luottamuksellisen viestin ja henkilötietojen suoja. Yksityisyyden suoja koskee sähköisessä viestinnässä luottamuksellisen viestin sisällön suojan lisäksi myös tunnistamistietoja (*välitystietoja*) ja paikkatietoja (*sijaintitietoja*), jotka ovat yhdistettävissä luonnolliseen henkilöön ja joita viestinnän välittäjä käsittelee viestien välittämiseksi.

Yksityisyyden suojaa ja viestinnän luottamuksellisuuden suojaa koskevilla säännöksillä tarkennetaan perustuslain asianomaisia säännöksiä. Sääntely antaa raamit sille, kuinka ja missä tilanteissa muut kuin viestinnän osapuolet saavat käsitellä viestejä ja niihin liittyviä tietoja. Asiaa koskevat säännökset sisältyvät nykyään sähköisen viestinnän tietosuojalakiin.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaissa on säädetty sähköisten viestien välittäjien velvollisuuksista, joilla taataan viestinnän luottamuksellisuus ja viestintäverkkojen käyttäjien yksityisyys tavallisen lain tasolla. Sähköisen viestinnän tietosuojalaissa viestinnän luottamuksellisuuden takaava sääntely on ulotettu koskemaan teleyrityksien lisäksi myös yhteisötilaajia. Yhteisötilaajia ovat viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun tilaajana olevat yritykset tai yhteisöt, jotka käsittelevät viestintäverkossaan käyttäjien luottamuksellisia viestejä, tunnistamistietoja tai paikkatietoja.

Teletoimintailmoitusvelvolliset palveluyritykset ovat sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a – c §:n mukaan velvoitettuja säilyttämään viestintää koskevia tietoja 12 kuukauden ajan. Velvollisuus säilyttää tietoja koskee muun muassa tietoa siitä, kuka on soittanut puhelun tai lähettänyt sähköpostiviestin ja näiden tapahtumien ajankohdasta. Säilytysvelvollisuus ei koske viestin sisältöä. Tietoja säilytetään tiettyjen vakavien rikosten rikostutkinnan tarpeita varten. Tietojen säilyttämisestä teleyrityksille aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamisesta vastaa se viranomainen, jonka tarpeita varten tietoja säilytetään.

2.1.9 Verkkotunnustoiminta

Verkkotunnuslaki tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2003. Lain tarkoituksena on ollut edistää tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista internetissä ja parantaa suomalaisten verkkotunnusten saatavuutta. Lailla on pyritty turvaamaan kaikille suomalaisille internetin käyttäjille mahdollisuus suomalaiseen verkkotunnukseen.

Suomalaista fi–juurta ylläpitää Viestintävirasto. Ahvenanmaan maakunnan hallitus käsittelee ax-päätteiseen maakuntatunnukseen liittyvät verkkotunnuslaissa tarkoitetut hallintotehtävät Tasavallan presidentin asetuksella verkkotunnushallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa (TPa 188/2006).

Verkkotunnuslaki sisältää muun muassa verkkotunnuksen muotoa koskevia säännöksiä, säännöksiä verkkotunnuksen hakemisesta ja myöntämisestä sekä säännöksiä, jotka koskevat verkkotunnuksen muuttamista, siirtämistä, uudistamista tai irtisanomista. Laissa on myös säännökset verkkotunnuksen määräaikaisesta sulkemisesta tai sen peruuttamisesta ongelmatilanteissa. Lisäksi laissa säädetään verkkotunnuksen käyttäjän, verkkotunnusvälittäjän ja Viestintäviraston velvollisuuksista.

Verkkotunnuslaissa ei ole säännöksiä verkkosivujen sisältöön liittyvistä kysymyksistä. Viestintävirastolla ei ole verkkotunnuslain perusteella myöskään oikeutta puuttua verkkosivuilla välitettävään aineistoon. Verkossa välitettävää sisältöä ja sen laillisuutta valvovat Suomessa yleiset laillisuusvalvonta- ja oikeusviranomaiset eli poliisi, syyttäjä ja tuomioistuimet.

2.1.10 Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen sääntely

Sähkökauppalaissa säädetään tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen periaatteita. Laissa säädetään palvelujen tarjoamisen vapaudesta, palveluntarjoajien tiedonantovel-

vollisuuksista sekä välittäjinä toimivien palveluntarjoajien vastuuvapaudesta. Lailla on implementoitu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä (2000/31/EY). Lain päätavoitteina on vahvistaa palvelujen tarjoamisen vapaus sekä edistää yleisesti sähköistä kaupankäyntiä Euroopan unionin alueella. Toisaalta lailla pyritään myös lisäämään kuluttajien luottamusta rajat ylittävään kaupankäyntiin. Laista ei ole juurikaan kansallista oikeuskäytäntöä. Korkein oikeus on kuitenkin ratkaisussaan KKO 2010:47 tulkinnut välittäjinä toimivien palveluntarjoajien vastuuvapautta koskevaa 15 §:ää suhteessa tiedostojenjakoverkossa tapahtuneisiin tekijänoikeusrikkomuksiin. Korkein oikeus katsoi, että palvelun tarjoaja ei voi vedota vastuuvapausperusteisiin, jos hän itse osallistuu lainvastaisen sisällön tuottamiseen tai jos hän toimii muulla tavalla yhteistyössä sisällön tuottajan kanssa tarkoituksenaan edistää tai toteuttaa lainvastaista toimintaa.

2.1.11 Yhteystietopalvelut

Yhteistietopalveluilla tarkoitetaan tässä laissa viestintämarkkinalaissa ja sähköisenviestinnän tietosuojalaissa tarkoitettua puhelinluetteloa, numerotiedotuspalvelua, tilaajaluetteloa ja muuta tilaajaluetteloa, joita koskevat säännökset ovat viestintämarkkinalain 6 luvussa ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:ssä.

Viestintämarkkinalain 57 §:ssä säädetään puhelinluettelopalvelun tarjoamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen kanssa kiinteän puhelinverkon tai matkaviestinverkon liittymän käytöstä sopimuksen tehneen käyttäjän nimeä, osoitetta ja puhelinnumeroa koskevat yhteystiedot kerätään ja julkaistaan yleisesti saatavilla olevassa kattavassa ja kohtuuhintaisessa painetussa tai sähköisessä muodossa olevassa puhelinluettelossa, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa. Velvollisuudesta luovuttaa yhteystietoja puhelinluettelon laatimista varten säädetään puolestaan viestintämarkkinalain 58 §:ssä.

Käyttäjän ja tilaajana olevan luonnollisen henkilön oikeudesta maksutta kieltää tietojensa julkaiseminen puhelinluettelo- ja numerotiedotuspalveluissa säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:n 4 momentissa.

2.1.12 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely

Televisio- ja radiotoiminnasta sekä tilausohjelmapalvelujen tarjonnasta säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa. Laki noudattaa televisiotoiminnan ja tilausohjelmapalvelujen sääntelyn osalta pääosin Euroopan parlamentin ja neuvoston antamaa direktiiviä 2010/13/EY audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (jäljempänä AV-direktiivi). Televisio- ja radiolakia sovelletaan Suomeen sijoittautuneiden televisiotoiminnan harjoittajien toimintaan. Laki sisältää toimiluvan myöntämistä, peruuttamista, ohjelmistojen sisältöä, mainontaa, teleostoslähetyksiä ja sponsorointia sekä poikkeusoloihin varautumista koskevia säännöksiä. Televisio- ja radiolain 7 b §:n mukaan muusta kuin toimiluvanvaraisesta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 15 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus Viestintävirastolle. Lain 15 §:ssä säädetään ilmoituksessa annettavista tiedoista.

Kaapelitelevisiotoimintaan sovelletaan televisio- ja radiolain säännöksiä, lukuun ottamatta toimilupasääntelyä sekä säännöksiä eurooppalaisten teosten ja riippumattomien ohjelmatuottajien ohjelmien kiintiöistä, jos toiminta on paikallista.

Televisio- ja radiolain 16 § sisältää säännökset televisio-ohjelmistojen eurooppalaisuusasteesta. Pykälän 1 momentin mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille suurin osa vuosittaisesta lähetysajastaan, johon ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille, tekstitelevisiolähetyksille tai teleostoslähetyksille varattua aikaa. Televisio- ja radiolain 17 §:n mukaan

televisiotoiminnan harjoittajien on varattava riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 15 prosenttia lähetysajastaan johon ei lueta uutisia, urheilutapahtumia, kilpailunomaisia viihdeohjelmia, mainoksia, teleostoslähetyksiä ja tekstitelevisiolähetyksille varattua aikaa, tai vaihtoehtoisesti 15 prosenttia ohjelmistobudjetistaan. Prosenttisosuutta korotettiin vuonna 2002 aiemmasta 10 prosentista digitaalisen sisältötuotannon edistämiseksi. Säännökset perustuvat AV-direktiiviin ja koskevat kaikkia televisiotoimijoita.

Lyhytaikaista analogista radiotoimintaa on mahdollista harjoittaa pelkän teknisen radioluvan nojalla, mikäli radiolähettimen säteilyteho on enintään 50W ja toiminnan kesto alle kolme kuukautta. Tekniset radioluvat voidaan myöntää peräkkäin toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille eli lupien niin sanottu ketjutus on mahdollista.

Mikäli säteilyteho ylittää 50W tulee toimintaan hakea Viestintäviraston myöntämä lyhytaikainen ohjelmistotoimilupa, joka on myönnettävissä enintään kolmen kuukauden ajaksi. Tätä pidempiaikainen toiminta edellyttää valtioneuvoston myöntämää toimilupaa. Lyhytaikaisia ohjelmistotoimilupia ei voida myöntää toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille eli ohjelmistotoimilupien ketjutus on kielletty.

Vuonna 2012 lyhytaikaisia taajuudenantoja oli yhteensä yli 400. Yksi lupa voi sisältää useita taajuuksia. Teknisiä radiolupia ketjuttavien tahojen määrä on pysynyt lähes samana viimeisinä muutamana vuotena, mutta lyhytaikaisten tapahtumaradioiden määrät ovat yleisesti olleet kasvussa muutaman vuoden takaisesta. Vuonna 2011 taajuudenantoja oli alle 300. Vuosien 2012 ja 2013 aikana lyhytaikaisia 50W radiolupia yhdellä tai useammalla paikkakunnalla on ketjuttanut kymmenisen yritystä. Näiden yritysten ohella lyhytaikaisia radiolupia myönnettiin lähinnä urheilutapahtumien radiointia tarjoaville pienille yrittäjille, kristillisille tahoille, raviradoille, radioharrastajille ja pieniin yksittäisiin tapahtumiin sekä paikallisiksi kausiradioiksi myös isommille toimijoille.

2.1.13 Telekaapelien sijoittaminen

Viestintämarkkinalain 100 §:n 1 momentissa todetun pääsäännön mukaan teleyrityksen oikeudesta sijoittaa yhdyskuntaa tai kiinteistöä palveleva telekaapeli toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999). Jos on kyse yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevasta telekaapelista, sen sijoittaminen voi perustua maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ään. Sen mukaan jollei yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sijoittamisesta ole sovittu kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa, sijoittamisesta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle voi viestintämarkkinalain 100 §:n 2 momentin mukaan perustua myös kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen siten kuin viestintämarkkinalaissa säädetään.

Viestintämarkkinalain 101 §:n mukaan telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava maantielaissa (503/2005) tarkoitetulle tiealueelle tai kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle. Telekaapelin sijoittamisessa on otettava huomioon voimassa oleva kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu sekä maisemalliset ja ympäristönäkökohdat. Telekaapelin sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Viestintämarkkinalain 102 §:n mukaan jos osapuolet eivät pääse sopimukseen telekaapelin sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, teleyrityksen on laadittava telekaapelin sijoittamisesta suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää telekaapelien ja niihin liittyvien rakenteiden sijainnin ilmaisevan kartan, kylittäin tai kaupunginosittain laaditun kartan, johon on merkitty alueella sijaitsevat kiinteistöt, asiakirjan, josta käy ilmi telekaapeleiden ja niihin liittyvien rakenteiden ja laitteiden rakentamistapa ja rakentamisaika sekä rakennussuunnitelman, josta käy ilmi se, miten telekaapelin reitti merkitään maastoon.

Lain 103 §:n mukaan teleyrityksen on asetettava telekaapelisuunnitelma julkisesti nähtäville. Teleyrityksen on lisäksi julkaistava telekaapelisuunnitelmaa koskeva ilmoitus paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Ilmoituksessa on mainittava kiinteistöt, joita suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee lisäksi mainita, että kiinteistön omistajalla ja henkilöllä, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, on oikeus tehdä muistutus telekaapelisuunnitelmasta tietyn määräajan kuluessa. Telekaapelisuunnitelma on lähetettävä tavallisella kirjeellä tiedoksi kaikille kiinteistönomistajille ja muille henkilöille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma koskee.

Lain 104 §:n mukaan teleyrityksen on hankittava telekaapelisuunnitelmasta lausunto kunnalta ja toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä tarpeen mukaan muilta toimivaltaisilta viranomaisilta.

Lain 105 §:n mukaan kiinteistön omistajalla ja muulla, jonka etua tai oikeutta telekaapelisuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona telekaapelisuunnitelma on julkaistu.

Viestintämarkkinalain 106 §:n 1 momentin mukaan telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitetun telekaapelisuunnitelman. Rakennusvalvontaviranomaisen päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa teleyrityksen hakemuksesta.

Suunnitelma telekaapelin sijoittamisesta voidaan vahvistaa, jos teleyritys on noudattanut 103 ja 104 §:n mukaista menettelyä. Jos telekaapelisuunnitelmasta on tehty muistutus, suunnitelman vahvistamisen edellytyksenä on lisäksi se, että suunnitelma vastaa 101 §:n mukaisia vaatimuksia. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Jos päätöksestä on valitettu, valitusviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes se on ratkaissut valituksen. Rakennusvalvontaviranomaisen 2 momentin mukaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:ssä säädetään.

Lain 107 §:n mukaan jos se on telekaapelisuunnitelman toteuttamiseksi välttämätöntä, teleyritys, jolla on 106 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa telekaapelisuunnitelman mukaiselta alueelta puita ja muita kasveja, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä tehdä muita rakennustöitä alueella. Teleyrityksen palveluksessa olevalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa mastoon tarpeellisia merkkejä. Teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse. Teleyrityksen on kunnostettava alue työn suorittamisen jälkeen.

Lain 108 §:n mukaan kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 107 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä. Korvausvaatimus on tehtävä teleyritykselle vuoden kuluessa haitan tai vahingon syntymisestä. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977, jäljempänä lunastuslaki) mukaisessa järjestyksessä.

Lain 109 §:n mukaan jos telekaapelien sijoittamisessa ja kunnossapitämisessä tarvitaan laajempia oikeuksia toisen omaisuuteen kuin 107 §:ssä on mainittu, asia ratkaistaan lunastuslain mukaisesti.

Lain 110 §:n mukaan kunnan on alueellaan valvottava sitä, että telekaapelien sijoittamisessa noudatetaan 101 §:ssä tarkoitettuja tavoitteita. Kunnan on tarvittaessa koordinoitava teleyritysten telekaapelien sijoittamista siten, että 101 §:ssä tarkoitetut tavoitteet saavutetaan myös silloin, kun kunnan alueella tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen

telekaapelien rakentamis- ja kunnossapitotöitä.

Viestintämarkkinalain erityissäännökset ovat tarpeen erityisesti sellaisia tilanteita varten, joissa telekaapelin ei voida katsoa välittömästi palvelevan kyseessä olevaa kiinteistöä tai yhdyskuntaa. Tällaisia kaapeleita voivat olla esimerkiksi valtakunnalliseen verkkoon tai seutuverkkoon liittyvät kaapelit

Käytännössä viestintämarkkinalain telekaapeleita koskevaa säännöstöä sovelletaan erittäin harvoin. Valtaosa telekaapelien sijoittamisratkaisuista perustuu osapuolten väliseen sopimukseen ja käytännössä sopimukset tehdään vakiomuotoisina. Viestintämarkkinalain 10 luvun säännökset ovat kuitenkin tarpeellisia sen varalta, etteivät osapuolet pääsisi asiasta yhteisymmärrykseen.

2.1.14 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät

Niin sanotusta yhden kortin periaatteesta säädetään viestintämarkkinalaissa. Viestintämarkkinalain 136 §:n mukaan suojauksen purkujärjestelmää käyttävä yritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että suojauksen purkujärjestelmä ei estä toisen yrityksen televisio- tai radio-ohjelmistojen taikka niihin liittyvien oheis- tai lisäpalvelujen jakelua tai vastaanottoa digitaalisessa televisio- tai radioverkossa.

Lähinnä maksutelevisiolähetysten suojaamiseen käytettävien ehdollisen pääsyn järjestelmien suojasta säädetään eräistä suojauksenpurkujärjestelmistä annetussa laissa. Laissa säädetään luvattomien suojauksien purkujärjestelmien jakelun kiellosta ja kiellon rikkomisen seurauksista. Luvattomien suojauksenpurkulaitteiden kiellon rikkomisen rangaistavuudesta säädetään rikoslain 38 luvun 8 b §:ssä.

Maksutelevision maksukorttitoimijoita ovat tällä hetkellä DigiTV Plus Oy ja DNA Oy. Viestintävirasto on 7.5.2012 antanut päätöksen (1459/92220/2011), jonka koskee yhden kortin periaatteen toteutumista maanpäällisessä digitaalisessa televisioverkossa. Päätöksissään Viestintävirasto kehottaa DNA Oy:tä ja DigiTV Plus Oy:tä huolehtimaan tarvittavassa yhteistyössä siitä, ettei kuluttajan tarvitse vaihtaa korttia kesken katselun käyttäessään eri maksukorttioperaattoreiden antenniverkon palveluja. Päätös ei ole lainvoimainen.

2.1.15 Jatkuvuuden turvaaminen

Toimintavarmoja sähköisiä viestintäverkkoja voidaan pitää tietoyhteiskunnan perusinfrastruktuurina ja häiriöttömiä viestintäpalveluja tietoyhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömyyspalveluina. Verkkojen ja palvelujen toimivuus ja luotettavuus on ehdoton edellytys Suomen talouden kasvulle, kilpailukyvylle, innovaatioille ja hyvinvoinnille kaikilla yhteiskunnan toimialoilla. Tietoyhteiskunnan toiminta perustuu keskeisesti luottamukseen, joten viestintäverkkojen ja -palvelujen tietoturvallisuudesta huolehtiminen on keskeisen tärkeää koko yhteiskunnan kannalta.

Valtioneuvosto hyväksyi 16 päivänä joulukuuta 2010 periaatepäätöksen yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi ja määritteli strategiassa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Strategian mukaan liikenne- ja viestintäministeriön strategisena tehtävänä on muun muassa sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toiminnan varmistaminen. Ministeriö huolehtii tästä tehtävästään muun muassa valmistelemalla asiaa koskevaa lainsäädäntöä.

Huoltovarmuudella tarkoitetaan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) mukaan niitä taloudellisia toimintoja ja niihin liittyviä teknisiä järjestelmiä, jotka turvaavat väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta. Suomen huoltovarmuuden kannalta kriittisiä toimialoja ovat tietoyhteiskuntasektorin lisäksi energiahuolto, rahoitushuolto, kuljetuslogistiikka, terveydenhuolto, elintarvikehuolto ja kriittinen teollisuustuotanto. Kaikkien näiden alojen toimivuus on eri tavoin riippuvaista tieto- ja viestintäjärjestelmien häiriöttömästä toiminnasta.

Sähköisen viestinnän ja palvelujen häiriöttömän jatkuvuuden turvaamiseksi on etenkin viestintämarkkinalaissa, sähköisen viestinnän tietosuojalaissa, radiolaissa sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa erilaisia säännöksiä, joilla turvataan sähköisen viestinnän ja siitä riippuvaisten palvelujen laatu, turvallisuus ja toimintavarmuus. Viestintäverkoille, -palveluille ja radiolaitteille on säädetty viestintämarkkinalain 128 §:ssä ja radiolain 3 luvussa sellaisia laatuvaatimuksia, jotka turvaavat muun muassa sähköisen viestinnän hyvän laatutason ja toimintavarmuuden sekä häiriöttömyyden tai riittävän sietokyvyn häiriötilanteissa. Laatuvaatimukset tarkentuvat Viestintäviraston yksityiskohtaisissa määräyksissä.

Verkkojen ja palvelujen ylläpitäjillä on oikeus ja velvollisuus viestintämarkkinalain laatuvaatimusten sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n mukaan huolehtia verkkojen ja palvelujen häiriöttömyydestä sekä tietoturvallisuudesta. Havaituista häiriöistä ja tietoturvaloukkauksista sekä niiden uhkista tulee ilmoittaa viestintämarkkinalain 72 a §:n ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 ja 21 a §:ien mukaisella tavalla asiakkaille sekä tietoturvaa ja tietosuojaa valvoville viranomaisille.

Viestintäverkkojen ja -palvelujen ylläpidosta vastaavat toimijat on viestintämarkkinalain 131 §:n nojalla velvoitettu korjaamaan havaitut häiriöt esimerkiksi kytkemällä vaaraa tai häiriötä aiheuttava laite irti verkosta. Viime kädessä myös Viestintävirasto voi velvoittaa toimijaa poistamaan häiriöt viestintäverkosta. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:ssä on puolestaan yksilöity ne toimet, joihin ryhtymiseen teleyrityksellä, lisäarvopalvelun tarjoajalla ja yhteisötilaajalla on oikeus ryhtyä tietoturvasta huolehtimiseksi. Radiolain 33 §:ssa on säädetty velvollisuudesta poistaa radiolaitteiden aiheuttamia häiriöitä.

Kaikkein vakavimpien yhteiskunnan kriisien varalle on säädetty 1 päivänä maaliskuuta 2012 voimaan tullut valmiuslaki (1552/2011). Lain 9 luvussa on säädetty sellaisista lisätoimivaltuuksista, joilla liikenne- ja viestintäministeriö sekä Viestintävirasto voivat poikkeusoloiksi todetuissa kriisitilanteissa erilaisin päätöksin ja määräyksin turvata mahdollisimman häiriöttömät viestintämahdollisuudet Suomessa. Kaikille teleyrityksille, eräille televisio- ja radiotoimijoille sekä keskeisimmille radiotaajuuksien käyttäjille on radiolaissa, viestintämarkkinalaissa sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetty velvollisuus valmiussuunnittelulla sekä poikkeusoloihin varautumisella huolehtia siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Viestintäverkkoja sekä -palveluja ylläpitävien toimijoiden tulee avustaa viranomaisia siten kuin avustamisesta on erikseen säädetty. Avustamisvelvollisuuksilla turvataan sähköisen viestinnän lisäksi viranomaistoiminnan jatkuvuutta ja viranomaisten kykyä esimerkiksi suoriutua väestön varoittamiseen, pelastustoimintaan, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä rikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen liittyvistä tehtävistään. Avustamisvelvollisuuksia ja niiden kustannusten korvaamista koskevaa nykytilaa on kuvattu jäljempänä osassa viranomaismaksut ja korvaukset.

Valtioneuvosto on antanut huoltovarmuudesta annetun lain 2 §:n mukaisesti päätöksen maan huoltovarmuuden tavoitteista 21 päivänä elokuuta 2008 (VNp 539/2008). Päätöksen mukaan kriittisimmät ja keskeisimmät tietotekniikan varassa olevat yhteiskunnan toiminnot tulee tunnistaa ja niihin liittyvät tietojärjestelmäratkaisut ja -palvelut tulee varmistaa erilaisia vakavia häiriöitä ja poikkeusoloja kestävillä järjestelyillä. Päätöksen mukaan on kehitettävä menetelmiä ja toimintamuotoja tietojärjestelmien, organisaatioverkostojen ja toimitusketjujen muodostaman kokonaisuuden ymmärtämiseen, hallintaan ja varmistamiseen. Päätöksessä edellytetään, että yhteiskunnan keskeisimmät tietojärjestelmät ja tietovarannot on hajautettava maantieteellisesti vähintään kahteen paikkaan. Yhteiskunnan toimivuudelle kriittisiä tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja rakennettaessa on varmistettava, että niihin liittyvän ohjauksen, ylläpidon, järjestelmähallinnan ja teknisen tuen osaaminen säilyy Suomessa tai ohjaus- ja hallintakyky on oltava mahdollista

palauttaa Suomeen. Keskeisten sovellusten tietovarantojen tulee olla Suomessa. Tietojärjestelmät ja niiden muodostamat kokonaisuudet tulee dokumentoida. Huoltovarmuuden periaatepäätöksen uusimista valmistellaan parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriössä.

2.1.16 Viranomaismaksut ja – korvaukset

Viestintämarkkinalain 15 a – 15 d §:ssä säädetään viestintämarkkinamaksusta. Kyseessä on veroluontoinen maksu, jonka teleyritys on velvollinen suorittamaan vuosittain Viestintävirastolle. Maksulla katetaan Viestintäviraston erilaisista valvontatehtävistä koituvia kuluja. Viestintämarkkinamaksun tulee viestintämarkkinalain mukaisesti vastata niitä kustannuksia, jotka Viestintävirastolle aiheutuvat viestintämarkkinalaissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta.

Maksujen suuruus määritellään maksuyksiköiden lukumääränä maksuluokittain. Teleyrityksen maksuluokka määräytyy teleyrityksen Suomessa harjoittaman teletoiminnan maksun määräämistä edeltävän kauden liikevaihdon perusteella.

Vastaavista valvontamaksuista on lisäksi säännökset sähköisen viestinnän tietosuojalain 10 luvussa sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 5 luvussa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 38 §:n mukaan ilmoituksenvaraista tai toimiluvanvaraista toimintaa harjoittava teleyritys on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle vuotuisen tietoturvamaksun. Teleyrityksiltä perittävät tietoturvamaksut vastaavat niitä kokonaiskustannuksia, jotka aiheutuvat Viestintävirastolle tässä laissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta.

Myös tietoturvamaksu määritellään maksuyksiköiden lukumääränä maksuluokittain. Teleyrityksen maksuluokka määräytyy yrityksen Suomessa harjoittaman teletoiminnan maksun määräämistä edeltävän kauden liikevaihdon perusteella. Maksuyksikön suuruus on tällä hetkellä 60 euroa.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun suuruudesta säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 c §:ssä. Pykälässä on muun muassa säädetty, että muun kuin alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 16 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden. Yhteensä vastaavia maksuluokkia on kuusi ja valvontamaksun määrä vaihtelee Yleisradio Oy:n 165 000 euron ja alueellisen tai paikallisen toimiluvanvaraisen radiotoiminnan 800 euron välillä.

Viestintämarkkinalain 49 §:ssä säädetään numerointimaksusta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnollisista taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista antamassa asetuksessa (1222/2010) on säännökset taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallintoon liittyvistä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä muista maksuista. Asetuksessa on muun muassa säännös lyhytaikaisen verkkotoimiluvan hakemusmaksusta. Asetus on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella Viestintäviraston eräistä maksuista (865/2012) on puolestaan säädetty viestintämarkkinamaksun maksueristä.

Hakemusmaksuista säädetään lisäksi viestintämarkkinalain 7 §:ssä ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 a §:ssä.

Viestintämarkkinamaksujen toteuma on sen käyttöönoton jälkeen vuodesta 2004 vaihdellut 2,9 miljoonan ja 2,3 miljoonan euron välillä. Vuonna 2011 viestintämarkkinamaksusta kertyi 2,8 miljoonaa euroa.

Viestintäviraston maksullisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2012 kaikkiaan 27 miljoonaa euroa, josta veronluonteisten maksujen osuus oli 6,2 miljoonaa euroa. Veronluonteisista maksuista suurin kertymä 2,8 miljoonaa euroa kerättiin viestintämarkkinamaksuna. Vuonna 2012 viestintämarkkinamaksun laskennallinen kustannusvastaavuus oli noin 0,3 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Teleyritykselle on viestintämarkkinalaissa, sähköisen viestinnän tietosuojalaissa, sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetty velvollisuudeksi avustaa viranomaisia näiden lakisääteisten tehtävien suorittami-

sessa. Avustamisvelvollisuuksia ovat esimerkiksi viestintämarkkinalain 95 ja 96 §:n mukainen velvollisuus varustaa viestintäverkot telekuuntelun ja televalvonnan mahdollistavilla ominaisuuksilla sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a ja 14 b §:ssä säädetty velvollisuus tallentaa tunnistamistietoja luottamuksellisesta viestinnästä rikosten tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. Lisäksi viranomaisten avustamisvelvoitteeksi voidaan katsoa teleyritykselle viestintämarkkinalain 55 §:ssä säädetty velvollisuus huolehtia siitä, että viestintäpalvelujen käyttäjät saavat maksutta yhteyden puhelimella tai tekstiviestillä yleiseen hätänumeroon.

Viestintäverkkojen varustamiseen liittyvien velvoitteiden lisäksi teleyrityksellä on eräitä velvoitteita luovuttaa tietoja viranomaisille sekä velvoitteita välittää eräitä viestejä viranomaiselta yleisölle taikka käyttäjältä viranomaiselle. Teleyrityksen tulee ohjata hätäpuheluita ja tekstiviestejä hätäkeskuksiin. Ohjelmistoluvan nojalla toimivan televisio- ja radiotoiminnan harjoittajalla on puolestaan televisio- ja radiolain 15 a §:ssä säädetty velvollisuus välittää viranomaistiedotuksia radio- ja televisioverkoissaan korvauksetta yleisölle. Teleyrityksen velvollisuutena on myös sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 a §:n nojalla välittää kohdennettuja viranomaistiedotteita yleisölle.

Teleyrityksellä on tietyissä tilanteissa velvollisuus avustaa viranomaisia myös luovuttamalla niille eräitä tietoja. Teleyrityksen on viestintämarkkinalain 97 §:n nojalla luovutettava viranomaiselle maksutta hallussaan olevat tiedot, jotka ovat tarpeen laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Pykälässä tarkoitetut viranomaistehtävät tähtäävät yksilön hengen tai terveyden taikka väestön turvallisuuden varmistamiseen, yhteiskuntajärjestyksen ylläpitoon tai Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten noudattamiseen. Pykälässä tarkoitettuja viranomaisia ovat esimerkiksi poliisi, tulli, rajavartiolaitos sekä palo- ja pelastusviranomaiset.

Viranomaisten tehtävistä ja esimerkiksi oikeudesta suorittaa telekuuntelua tai saada muuten tietoja luottamuksellisesta viestinnästä on säädetty viranomaisten toimintaa koskevissa laeissa, kuten pakkokeinolaissa (806/2011) ja poliisilaissa (872/2011). Sähköisen viestinnän lainsäädännössä on säädetty ainoastaan teleyritysten velvollisuudesta avustaa viranomaisia niille laissa säädettyjen tehtävien ja toimivaltuuksien toteuttamisessa. Sähköisen viestinnän laeissa on säädetty myös niistä korvauksista, joita avustaminen oikeuttaa teleyritykset saamaan.

Teleyrityksellä on viestintämarkkinalain 98 §:n nojalla oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kustannusten korvaamisesta päättää Viestintävirasto. Teleyritys ei saa käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa.

Viestintämarkkinalain lähtökohta on, että sellaiset viranomaisten avustamisesta aiheutuvat kustannukset, jotka alun perin on tuotettu teleyrityksen oman toiminnan tueksi tai kaupallisesti tarjottaviksi itsenäisiksi tuotteiksi, eivät oikeuta korvaukseen valtion varoista. Sen sijaan palvelut, jotka liittyvät yksinomaan viranomaisten avustamiseen ja joiden tuottaminen edellyttää teleyrityksiltä investointeja ja työtä, oikeuttavat teleyritykset korvaukseen. Kolmannen ryhmän muodostavat ne viranomaisten toimintaa avustavat palvelut, jotka on laissa nimenomaisesti säädetty maksuttomiksi, riippumatta kustannusten mahdollisesta aiheutumistavasta. Sisäasiainministeriön toimittaman tiedon mukaan telekuuntelun ja valvonnan toteuttaminen maksoi poliisille vuonna 2011 noin 2,8 miljoonaa euroa. Sisäasiainministeriön arvion mukaan vuoden 2012 osalta telekuuntelun ja -valvonnan aiheuttamat kustannukset nousevat noin viiteen miljoonaan euroon. Uusien viestintätapojen sekä tietoteknisen kehityksen myötä telepakkokeinojen ja tiedonsaantipyyntöjen merkityksellisyyden voidaan pe-

rustellusti olettaa kasvavan edelleen. Samalla kasvavat myös esitutkintaviranomaisten teleyrityksille maksamat kustannukset tiedonhankintamenetelmien käytöstä.

2.1.17 Viranomaistoiminta

Viestintämarkkinalain 12 luvussa on säännökset teletoiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä valvonnasta. Lisäksi luku sisältää säännökset seuraamuksista ja riitojen ratkaisusta.

Viestintämarkkinalain 121 §:n 1 momentin nojalla Viestintävirasto voi velvoittaa lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä rikkoneen tahon korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, jos tämä ei kehotuksesta huolimatta ole oikaissut menettelyään. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella.

Havaitut puutteet on pyritty ratkaisemaan ensisijaisesti ohjauksella ja neuvonnalla. Viestintävirasto on kuitenkin antanut vuosittain useita päätöksiä, joissa on velvoitettu korjaamaan virhe tai laiminlyönti lain 121 §:n nojalla. Säännöstä on sovellettu tilanteissa, joissa teleyritys ei ole noudattanut sille suoraan lain nojalla asetettuja velvoitteita esimerkiksi käyttäjän oikeuksista. Säännöstä on sovellettu myös silloin, kun teleyrityksen on todettu toimineen Viestintäviraston antamien teknisten määräysten tai huomattavan markkinavoiman päätöksissä asetettujen velvoitteiden vastaisesti. Viestintävirasto on myös joitain kertoja asettanut uhkasakon velvoitteen tehosteeksi. Lisäksi Viestintävirasto on ratkaissut lain nojalla muun muassa teleurakoitsijoiden, kiinteistöjen ja poliisin toimintaan liittyviä asioita

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 luvussa on säännökset viranomaisen ohjauksesta ja valvonnasta. Lain 9 luvussa on viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset. Lain tarkoittamia valvontaviranomaisia ovat Viestintävirasto ja tietosuojavaltuutettu.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:n mukaan Viestintäviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lain 40 §:n nojalla Viestintävirasto voi velvoittaa lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä rikkoneen tahon korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, jos tämä ei kehotuksesta huolimatta ole oikaissut menettelyään. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella.

Viestintävirasto on puuttunut tarvittaessa havaittuihin puutteisiin teleyritysten toiminnassa. Tapaukset ovat liittyneet pääsääntöisesti viestintäpalvelujen käyttäjien yksityisyydensuojaan. Tapaukset ne on pystytty pääsääntöisesti ratkaisemaan neuvonnalla ja ohjeistuksella. Joissain tilanteissa teleyritys on kuitenkin velvoitettu myös nimenomaisesti toimenpiteisiin.

Radiolain 4 luku sisältää säännökset ohjauksesta ja valvonnasta.

Lain 36 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja, ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään, jos uhkasakon tai keskeyttämisuhan asettaminen on välttämätöntä virheen tai laiminlyönnin vahingollisuuden vuoksi.

Viestintävirasto on käytännössä antanut lukuisia huomautuksia, joilla on kehotettu korjaamaan virhe tai laiminlyönti lain 36 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen soveltaminen on liittynyt radiolähettimien lainvastaiseen kaupanpitoon ja maahantuontiin.

Viestintävirasto on käyttänyt myös lain 32 §:ssä ja 34 §:ssä sille annettua toimivaltaa kieltää radiolähettimien kaupanpito tai maahantuonti tilapäisesti tai pysyvästi. Uhkasakkoa tai toiminnan keskeyttämisuhkaa koskevia säännöksiä ei ole sovellettu käytännössä.

Lain televisio- ja radiotoiminnasta 5 luvussa on viranomaisvalvontaa koskevat säännökset. Lain tarkoittamia valvovia viranomaisia ovat Viestintävirasto ja kuluttaja-

asiamies. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 5 luvun 35 §:n mukaan Viestintävirasto valvoo kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista lukuun ottamatta alaikäisten suojelua käsittelevää 25 §:ää, jonka valvonta on säädetty Kuluttaja-asiamiehen tehtäväksi. Lain 36 §:ssä säädetään valvonnassa käytössä olevista pakkokeinoista. Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja taikka muu viestintämarkkinalaissa tarkoitettu teleyritys rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Viestintävirasto on antanut vuosittain 36 §:n nojalla useita huomautuksia ja samalla velvoittanut huomautettuja yrityksiä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Huomautuksia on annettu sekä lain rikkomisesta että lain nojalla annettujen muiden säännösten ja määräysten, kuten esimerkiksi toimilupamääräysten rikkomisesta. Viestintävirasto on myös joitain kertoja asettanut uhkasakon päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi.

Verkkotunnuslain 11, 14, 16 ja 17 §:ssä on verkkotunnuslain viranomaistoimintaa koskeva sääntely. Lain 16 §:n nojalla liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii verkkotunnuslain mukaisen toiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä. Lain 17 §:ssä on määritelty Viestintäviraston tehtävät.

Verkkotunnuslain 11 §:n mukaan Viestintävirasto on voinut sulkea verkkotunnuksen pääsääntöisesti hakijan tai sen pyynnöstä, joka katsoo tunnuksen loukkaavan oikeuttaan. Viestintävirasto on voinut sulkea tunnuksen myös muun viranomaisen pyynnöstä tai omaaloitteisesti verkkotunnuslaissa säädetyissä tilanteissa. Verkkotunnusten sulkemispäätöksiä verkkotunnuslain 11 §:n perusteella Viestintävirastossa ei ole tehty lainkaan.

Verkkotunnuslain 14 §:ssä säädetään verkkotunnuspalvelun tarjoamisesta, joka sisältää sekä verkkotunnushakemuksen välittämisen Viestintävirastolle että verkkotunnuksen käytön edellyttämien määrittelyjen tekemisen tietojärjestelmiin. Pykälän 2 momentin mukaan palveluntarjoajan on osaltaan huolehdittava asiakkaan, nimipalvelutietojen toimivuudesta, ilmoittaa nimipalvelutietojen ja palveluntarjoajan tietoja koskevista muutoksista sekä noudattaa Viestintäviraston antamia verkkotunnuksia koskevia määräyksiä. Jos palveluntarjoaja on rikkonut olennaisesti tai toistuvasti 2 momentissa säädettyjä velvoitteita tai määräyksiä, Viestintävirasto on voinut 14 §:n 3 momentin nojalla antaa huomautuksen verkkotunnuspalvelun tarjoajalle ja velvoittaa palveluntarjoajan korjaamaan laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi kieltää määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, verkkotunnuspalvelun tarjoajalta verkkotunnushakemusten välittämisen Viestintävirastoon. Verkkotunnuslain voimassaolon aikana Viestintävirasto ei ole antanut huomautuksia tai velvoittavia päätöksiä verkkotunnuspalvelun tarjoajille verkkotunnuslain 14 §:n perusteella. Mikäli palveluntarjoajien toiminnassa on havaittu ongelmia, niihin on puututtu neuvonnalla ja ohjeistuksella.

Viestintäviraston verkkotunnuslain 17 §:n mukaisessa yleisessä lain valvontatehtävässä painopiste on ollut verkkotunnuksia koskevien riitojen ratkaisemisessa verkkotunnuslain 12 §:n mukaisten edellytysten nojalla. Verkkotunnuslain 12 §:ssä säädetään verkkotunnuksen peruuttamisesta esimerkiksi tilanteissa, joissa Viestintävirastolle on ilmoitettu olennaisesti puutteellisia tai virheellisiä tietoja, jos tunnus on siirretty toiselle ilman oikeuden haltijan suostumusta ja tämä pyytää tunnuksen peruuttamista tai tunnus rikkoo suojattua nimeä tai merkkiä ja nimen tai merkin haltija pyytää tunnuksen peruuttamista. Verkkotunnuksia koskevissa riidoissa toisena osapuolena on verkkotunnuksen haltija ja toisena verkkotunnusta itselleen vaativa taho. Viestintävirasto selvittää asiaa ja arvioi verkkotunnuslain nojalla sitä, kenelle oikeus verkkotunnukseen kuuluu. Peruutusvaatimuksia koskevien Viestintäviraston päätösten määrä on noin 100 vuodessa ja riitojen määrä on lisääntynyt verkkotunnusrekisteröintien kasvaessa. Noin 40 prosenttia päätöksistä johtaa verkkotunnuksen peruuttamiseen ja siirtämiseen vaatimuksen esittäjälle ja sama määrä tehdään hylkääviä päätöksiä.

Noin 20 prosenttia vaatimuksista raukeaa, koska osapuolet sopivat asian.

Lain eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä valvontaa koskeva säännös on 4 §:ssä. Virka-avusta säädetään lain 7 §:ssä.

Lain tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta valvonnasta ja seuraamuksista säädetään lain 6 luvussa. Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien toiminnassa olleet puutteet ovat liittyneet pääasiassa palveluntarjoajan puutteellisiin yhteystietoihin. Viestintävirasto on tarvittaessa puuttunut palveluntarjoajien toimintaan huomautuksin ja neuvonnalla.

Radiolain 35 §:ssä, viestintämarkkinalain 125 §:ssä ja eräiden suojauksenpurkujärjestelmien kieltämisestä annetun lain 7 §:ssä on säädetty Viestintäviraston oikeudesta saada virka-apua muilta viranomaisilta. Laissa ei ole säännöksiä viestintäviraston mahdollisuudesta antaa Virka-apua toisille viranomaisille.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Esityksen kansainvälisessä vertailussa on käyty läpi ulkomaista lainsäädäntöä niiden aihepiirien osalta, joihin kohdistuu laajempia muutoksia nykytilaan verrattuna. Näitä asiakokonaisuuksia ovat toimilupajärjestelmiin liittyvä lainsäädäntö, teleyritysten hinnoittelun valvontaa koskeva lainsäädäntö ja jatkuvuuden turvaamista koskeva lainsäädäntö muissa maissa.

Toimilupajärjestelmät

Ruotsissa ääniradio- ja televisio-ohjelmien tarjoaminen yleisölle edellyttää kahta erillistä toimilupaa, joista toinen perustuu sähköistä viestintää koskevaan lakiin (2003:389) ja toinen radio- ja televisiolakiin, joka tuli voimaan vuonna 2010. Radiolähettimen käyttö edellyttää radiolupaa (radiotillstånd). Radiolähettimen käyttöoikeus voidaan lähtökohtaisesti myöntää hakijalle, jos tämän voidaan olettaa käyttävän lähetintä niin, ettei erityisiä häiriöitä synny, eikä lähetintä käytetä lupaehtojen vastaisesti. Lisäksi edellytyksenä on, että luvan myöntämisellä edistetään tehokasta taajuuksien käyttöä. Radiolupa myönnetään määräajaksi ja lupaan sisällytettävät ehdot voivat tarpeen mukaan olla voimassa varsinaista radiolupaa lyhyemmän ajan. Lupa myönnetään käyttäen joko vertailevaa menettelyä tai huutokauppaa taikka niiden yhdistelmää. Silloin kuin taajuuksista on kilpailua Ruotsin asianomainen viranomainen PTS eli posti- ja telelaitos (Post- och telestyrelse) käyttää lähtökohtaisesti huutokauppaa taajuuksien jakamisessa.

Ruotsissa on harkittu markkinaehtoisten taajuusmaksujen käyttöönottoa ja hallinnollisten taajuusmaksujen määräytymismallit on jo muokattu mahdollisten markkinaehtoisten maksujen kanssa yhteensopiviksi.

Radio- ja televisiolaissa on puolestaan säännökset toiminnan edellyttämistä toimiluvista. Laissa on erikseen säädetty taajuusalueittain toimilupaa edellyttävä toiminta. Toimilupa voidaan myöntää kuudeksi vuodeksi. Lähetystoiminta, joka ei edellytä radio- ja televisiolain nojalla toimilupaa, edellyttää kuitenkin rekisteröitymistä lähetystoiminnasta vastaavalle viranomaiselle. Kaapelin, satelliitin tai internetin kautta toimitettavat lähetykset eivät vaadi toimilupaa, mutta edellyttävät siis rekisteröitymistä. Radio- ja televisioviranomainen (Radio- och TV-verket) tekee toimilupia koskevat päätökset muiden lähetystoiminnan harjoittajien kuin radio- ja televisiomaksuilla toimintaansa rahoittavien lähetystoiminnan harjoittajien eli Ungdomsradion (UR) ja Sveriges TV:n (SVT) osalta. Viimeksi mainittujen toimiluvista päättää valtioneuvosto.

Kun televisiolähetystoimintaan tarkoitettuja taajuuksia on vapaana, viranomainen ilmoittaa asiasta internet-sivujensa kautta sekä sanomalehtimainoksin. Internet-sivustolta löytyy tuolloin hakijoille tarkoitettu hakulomake. Toimilupa voidaan myöntää vain sellaiselle toimijalle, jolla katsotaan olevan riittävät taloudelliset ja tekniset edellytykset harjoittaa lähetystoimintaa koko toimilupakauden ajan ja joka on valmis tekemään yhteistyötä muiden luvanhaltijoiden kanssa tek-

nisissä kysymyksissä. Toimilupia myöntäessään viranomainen kiinnittää huomiota myös televisio-ohjelmien monipuolisuuteen ja lähetystoiminnan harjoittajien lukumäärään.

Norjassa radiotaajuuksien käytöstä säädetään sähköistä viestintää koskevalla lailla (lov nr 83 av 4. juli 2003 om elektronisk kommunikasjon eli ekomloven) ja sähköisiä viestintäverkkoja ja sähköisiä viestintäpalveluja koskevalla asetuksella (forskrift av 16. februar 2004 nr 401 om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste eli ekomforskriften).

Radiotaajuuksien käyttö ei ole sallittua ilman Norjan posti- ja televiranomaisen (Post- og teletilsynet, NPT) tai liikenne- ja viestintäministeriön (Samferdselsdepartementet) myöntämää toimilupaa tai taajuuksien käyttöön oikeuttavaa yleisvaltuutusta. Ministeriön alainen NPT on taajuusresursseja hallinnoiva viranomainen, joka suunnittelee ja myöntää taajuustoimiluvat ja valvoo niiden käyttöä sekä ministeriön määrittelemiä erityisehtoja, jotka toimilupiin on sisällytetty.

Yksittäiset käyttöoikeudet myönnetään NPT:n toimesta joko taajuustoimilupina (spektrumstillatelser) tai radiolupina (sendertillatelser). Taajuustoimilupa on oikeus käyttää tiettyä osaa taajuusspektristä maantieteellisesti määritellyllä alueella. Luvalla ei ole määritelty, mihin radiolähettimet tulisi maantieteellisesti sijoittaa. Radioluvalla tarkoitetaan oikeutta käyttää tiettyjä taajuuksia lähetyksiin, jotka tapahtuvat maantieteellisesti määritellystä pisteestä. NPT myöntää radiolupia jatkuvasti saapuvien hakemusten perusteella. Yleensä lupa voidaan myöntää kaikille hakijoille, sillä taajuuksia on riittävästi kaikkien käyttöön.

Lähetystoiminnan sääntely perustuu lähetystoimintaa koskevaan lakiin (lov nr. 123 av om kringkasting) sekä lähetystoimintaa koskevaan asetukseen (forskrift nr 153 av 28. februar 1997 om kringkasting). Lähetystoimintaa koskeva laki sisältää säännökset toimiluvista, televisiomainonnasta sekä sponsoroinnista.

Norjan yleisradiolla (NRK) on erillinen oikeus harjoittaa lähetystoimintaa, ja sen toimintaa koskevat erilliset tarkkaan määritellyt ehdot. Muilla toimijoilla tulee olla toimilupa langattoman, maanpäällisen lähetystoiminnan tai paikallisen lähetystoiminnan harjoittamiseen. Muunlainen lähetystoiminta, kuten kaapelin tai satelliitin kautta harjoitettu toiminta, ei vaadi toimilupaa, mutta toimijoiden tulee rekisteröityä Norjan mediaviranomaiselle (Medietilsynet).

Norjan kulttuuriministeriö (Kulturdepartementet) myöntää luvat lähetystoiminnalle ja paikalliselle lähetystoiminnalle. Käytännössä lähetystoimilupien hakuprosessi toimii niin, että Mediaviranomainen ilmoittaa mahdollisuuksista hakea toimilupaa paikalliseen lähetystoimintaan. Hakemukset toimitetaan etukäteen määritellyllä lomakkeella.

Saatujen toimilupahakemusten käsittelyssä kiinnitetään huomiota hakijoiden teknisiin ja taloudellisiin valmiuksiin tuottaa asianmukaisesti hakemuksessa esitettyä lähetystoimintaa. Huomiota kiinnitetään myös hakijan suunnitelmiin tuottaa paikallisia julkisen palvelun televisiopalveluja ja toimia ohjelmakehitysyhteistyössä paikallisten organisaatioiden kanssa.

Tanskassa radiotaajuuksien käytöstä säädetään radiotaajuuksista annetulla lailla (Lov om radiofrekvenser, lov nr. 475 af 12 juni 2009), joka tuli voimaan tammikuussa 2010. Televisiotoimintaan käytettävä radiotaajuustoimilupa voidaan myöntää vain sellaiselle hakijalle, jolla on voimassaoleva radio- ja televisiolautakunnan myöntämä oikeus jakaa ohjelmapalveluja tai oikeus jakaa ääni- ja televisio- ohjelmia maanpäällisissä digitaalisissa verkoissa radio- ja televisiotoimintaa koskevan lain (Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, lov nr. 477 af 6. maj 2010) tai sen yhteydessä annettujen määräysten nojalla.

Niissä tapauksissa, kun radiotaajuuksien niukkuutta ei ole havaittavissa, IT- ja televirasto (IT- og telestyrelsen) myöntää toimiluvat siinä järjestyksessä kun toimilupahakemukset saapuvat virastoon. Jos useita toimilupahakemuksia samoihin radiotaajuuksiin vastaanotetaan samana päivänä, toimiluvat jaetaan arpomalla. Olemassa olevan toimiluvan haltija on kuitenkin etusijalla muihin ha-

kijoihin nähden. Jos toimilupahakemus kohdistuu sellaisiin radiotaajuuksiin, joissa jollakin toimijalla on jo toimilupa, virasto informoi saapuneesta hakemuksesta toimiluvan haltijaa ja antaa tälle mahdollisuuden uusia toimilupansa.

Jos IT- ja televiraston selvitysten mukaan radiotaajuuksista on niukkuutta tietyllä maantieteellisellä alueella, virasto voi ilmoittaa kyseisten radiotaajuuksien tarjolla olosta, ja kiinnostuneet toimijat voivat tämän ilmoituksen perusteella toimittaa virastolle toimilupahakemuksen. Ennen viraston ilmoitusta toimitetut hakemukset tulee uusia ilmoituksen antamisen jälkeen, ja viraston tulee informoida kyseisiä hakijoita tästä uusimistarpeesta.

Tiede-, teknologia- ja innovaatioministeri päättää menetelmästä, jolla IT- ja televirasto jakaa taajuudet niissä tapauksissa, kun sekä radiotaajuuksien niukkuus että keskeinen yleinen etu on huomioitava. Toimiluvat voidaan jakaa kolmella eri tavalla, joita ovat huutokauppa, julkinen tarjouskilpailu (public tender process) ja toimilupien myöntäminen hakemusten saapumisjärjestyksen mukaisesti. Jos ministeri päättää järjestää huutokaupan tai julkisen tarjouskilpailun, päättää hän myös prosessin tarkemmista säännöistä, kuten toimilupien tyypeistä ja määristä sekä hakijoiden vähimmäisvaatimuksista. Käytännössä taajuustoimiluvat myönnetään yleensä 15 vuoden ajaksi.

Tanskassa on harkittu markkinaehtoisten taajuusmaksujen käyttöönottoa ja hallinnollisten taajuusmaksujen määräytymismallit on jo muokattu mahdollisten markkinaehtoisten maksujen kanssa yhteensopiviksi.

Radio- ja televisiotoimintaan tarkoitettujen taajuustoimilupien kohdalla tiede-, teknologia- ja innovaatioministeri voi yhdessä kulttuuriministerin kanssa neuvotella lisäehdoista, joita viraston tulee sisällyttää toimilupiin mediapoliittisten vaatimusten täyttämiseksi.

Radio- ja televisiotoimintaa koskevalla lailla (Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) säädetään yleiset säännöt, jotka koskevat Tanskassa toimivia radio- ja televisioyrityksiä. Toimivaltainen viranomainen on kulttuuriministeriön (Kulturministeriet) alaisuudessa toimiva radio- ja televisiolautakunta (Radio- og tv-nævnet). Lautakunta on itsenäinen, mutta kulttuuriministeriö nimittää sen jäsenet. Ääni- ja televisio-ohjelmien jakelu maanpäällisissä digitaalisissa verkoissa on sallittu vain radio- ja televisiolautakunnan myöntämällä toimiluvalla. Lautakunta päättää toimiluvista, myöntää ne tarjousten perusteella ja valvoo niiden käyttöä. Toimilupia myöntäessään lautakunta voi määritellä toimilupien ehdot ja yksityiskohtaisemmat ohjeistukset esimerkiksi tarjousten vähimmäissummaa ja omistukseen liittyviä rajoituksia koskien. Kulttuuriministeri voi määritellä yksityiskohtaisia sääntöjä tarjouksille.

Niiden ohjelmapalvelujen tarjoajien, joilta ei edellytetä toimilupaa, tulee kuitenkin rekisteröityä radio- ja televisiolautakunnalle. Toimiluvasta on vapautettu muun muassa satelliitin avulla tapahtuva lähetystoiminta.

Myös *Alankomaissa* radio- ja televisio-ohjelmien tarjoaminen yleisölle edellyttää kahta erillistä toimilupaa. Lähetystoiminnan osalta verkkoja koskevat säännökset ovat televiestintälaissa. Lähetystoimintaa, sen organisointia, sisältöä ja toimilupia koskevat säännökset ovat puolestaan medialaissa (Mediawet 2008). Näitä säädöksiä on lisäksi täydennetty lähetystoimintaa koskevilla asetuksilla.

Alankomaiden viestintämarkkinoita yleisesti sääntelevä viranomainen on sähköisen viestinnän virasto (Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Authoriteit, OPTA). Sen pääasiallisena tehtävänä on televiestintämarkkinoiden ja kilpailun kehittäminen ja televiestintään liittyvän lainsäädännön toteutumisen ja noudattamisen valvominen. Taajuuskysymyksistä vastaa kuitenkin talous-, maatalous- ja innovaatioministeriön alaisuudessa toimiva erityinen radioviestintävirasto (Agentschap Telecom). Virasto vastaa kansallisen taajuussuunnitelman hallinnoinnista ja taajuustilan kohdentamisesta, taajuuksien käytön valvonnasta ja kansainvälisestä koordinoinnista, mukaan lukien radio- ja televisiotoimintaan liittyvästä taajuuskäytöstä.

Radioviestintäviranomainen myöntää toimiluvat radiotaajuuksien käyttäjille. Silloin kun kyseisellä taajuusalueella ei esiinny

niukkuutta, viranomainen myöntää luvat toimilupahakemusten saapumisjärjestyksen mukaisesti. Kuitenkin silloin kun taajuuksien kysyntä on suurta, esimerkiksi matkaviestin- ja televisiopalveluihin käytettävien taajuuksien kohdalla, taajuudet jaetaan joko huutokauppaamalla tai vertailevalla menettelyllä.

Talous-, maatalous- ja innovaatioministeriö myöntää kaupallisten toimijoiden toimiluvat maanpäälliseen digitaaliseen lähetystoimintaan. Silloin kun toimilupien kysyntä ylittää tarjonnan eli kun taajuuksien niukkuutta esiintyy, toimiluvat voidaan myöntää joko huutokaupalla tai vertailevalla menettelyllä. Jos vertailevaa menettelyä päätetään käyttää taajuustoimilupien jakamisen perustana, myös opetus-, kulttuuri- ja tiedeministeriö osallistuu prosessiin sisältöasioiden osalta.

Medialaissa ja sen pohjalta annetuissa alempiasteisissa säädöksissä, esimerkiksi tiedotusvälineitä koskevassa asetuksessa Mediabesluit 2008 annettuja säännöksiä toimeenpaneva ja niiden noudattamista valvova elin on Alankomaiden mediaviranomainen (Commissariaat voor de Media, CvdM). CvdM on riippumaton hallinnollinen toimielin, jonka hallitus koostuu kolmesta poliittisesti sitoutumattomasta asiantuntijajäsenestä, jotka nimitetään tehtävään viiden vuoden toimikausiksi opetus-, kulttuuri- ja tiedeministerin toimesta.

CdvM vastaa audiovisuaaliseen sisältöön ja jakeluun liittyvistä asioista muun muassa myöntämällä lähetystoimijoiden toimiluvat, rekisteröimällä video-on-demand –palvelut ja valvomalla ohjelmasisältöä koskeviin kiintiöihin, mainontaan ja alaikäisten suojeluun liittyvien sääntöjen noudattamista.

Kaupallisen radio- tai televisiopalvelun tarjoaminen edellyttää toimilupaa. Toimiluvat myönnetään kerrallaan 5 vuodeksi.

Iso-Britanniassa radiotaajuuksien siviilikäytön hallinnosta vastaava viranomainen on Ofcom (the Office of Communications), jonka lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat muun muassa taajuuksiin kohdistuvien käyttöoikeuksien jakaminen ja taajuuksien tehokkaan käytön edistäminen. Regulaattorin toimenkuvasta ja toimivallasta on säädetty vuonna 2003 annetulla viestintää koskevalla lailla (Communications Act 2003) sekä vuonna 2006 annetulla Wireless Telegraphy -lailla (Wireless Telegraphy Act 2006). Edellä mainitut kaksi säädöstä muodostavat nykyään radiotaajuuksien käytön kannalta keskeisimmän primäärilainsäädännön Iso-Britanniassa.

Ofcom sääntelee esimerkiksi toimiluvanvaraisuuteen liittyviä poikkeuksia kuten luvanvaraisuudesta vapautetut laitteet, toimilupamaksuja nykyisten maksujen suuruutta, toimilupien määrään liittyviä rajoituksia, kuten eri taajuuksia ja käyttötarkoituksia varten myönnettävien toimilupien tarkkoja lukumääriä sekä toimilupien siirto-oikeutta ja jälkimarkkinoita. Ofcomin tulee toimia läheisessä yhteistyössä hallituksen kanssa taajuusasioissa. Kuitenkin esimerkiksi toimilupaasioissa regulaattori toimii vapaammin, ja eurooppalaisittain vertailtuna voidaankin todeta Ofcomin olevan huomattavan itsenäinen toimija.

Wireless Telegraphy Act:ssä säädetään, että radioaseman tai -laitteiden käyttö on sallittua vain Ofcomin myöntämän toimiluvan nojalla ja siinä määriteltyjen ehtojen mukaisesti, paitsi jos radiolaitteen käyttö on vapautettu luvanvaraisuudesta erillisellä määräyksellä.

Toimilupien myöntämismekanismina Ofcom on soveltanut huutokauppaa muun muassa silloin, kun laaja taajuusalue vapautuu kokonaisuudessaan uuteen käyttöön.

Iso-Britanniassa on vuodesta 1998 lähtien siirrytty keräämään hallinnollisten taajuusmaksujen ja huutokauppamaksujen lisäksi vuosittaisia taajuusmaksuja, joilla pyritään kannustamaan taajuuksien tehokkaaseen käyttöön. Maksut määrättiin kauneuskilpailulla myönnetyille matkaviestintaajuuksille kahdella taajuusalueella.

Iso-Britannian mallissa taajuusmaksujen kokonaissumma ylittää taajuushallinnosta syntyvät kustannukset ja hallinnolliset kustannukset ylittävä osa on siirretty valtion budjettiin. Niin sanotun markkinaehtoisen taajuusmaksun lähtökohtana on, että kun taajuudelle asetetaan sen arvoa kuvaava suuruus, taajuuden käyttäjä luopuu mahdollisesti käyttämättä olevasta taajuudestaan tai pyrkii

tehostamaan taajuuden käyttöä siten, että maksun suhteellinen koko pienenee.

Vuosina 2004 ja 2005 markkinaehtoinen taajuusmaksu laajennettiin julkisten toimijoiden, kuten viranomaisten, puolustusvoimien ja tutkimuslaitosten käytössä oleville taajuuksille. Vuosina 2008 ja 2009 maksua alettiin periä myös muun muassa FM-radiotaajuuksilta sekä kaikilta sellaisilta langattoman laajakaistan taajuuksilta, joita ei oltu huutokaupattu. Vuoden 2009 jälkeen maksut olivat käytössä kaikilla muilla vastikkeetta myönnetyillä taajuuksilla paitsi osalla ilmailu- ja merenkulkutaajuuksista ja televisiotoiminnan taajuuksilla. Ofcomin suunnitelmien mukaan maksu tulee kattamaan kaikki taajuudet, myös televisiotoiminnan käytössä olevat taajuudet, vuoden 2014 loppuun mennessä. Syynä markkinaehtoisten taajuusmaksujen myöhäiseen soveltamisajankohtaan televisiotaajuuksilla on ollut digi-tv-siirtymä, jonka loppuun saattamista päätettiin odottaa ennen maksujen soveltamista myös televisiotoimintaan.

Ofcom on arvioinut maksujen vaikuttaneen taajuuksien käytön tehostumiseen usealla tavalla. Taajuuksien käyttö on ensinnäkin siirtynyt eräiden käyttötarkoituksien osalta vähemmän kysytyille taajuusalueille. Tehottomista teknologioista johtuva taajuuksien kysyntä on vähentynyt. Lisäksi malli on kannustanut toimijoita investoimaan paremmin hyödynnettävään infrastruktuuriin esimerkiksi matkaviestinverkoissa.

Vaikka AIP-maksujen soveltamista on harkittu useissa maissa, toistaiseksi sitä on käytetty Iso-Britannian lisäksi vain Uudessa-Seelannissa ja Australiassa.

Riippumattomat televisio- ja radioasemat sekä rajoitetut televisio- ja radiopalvelut saattavat edellyttää myös vuoden 1996 Broadcasting Act:n nojalla myönnettävän toimiluvan. Kaikkien kaupallisten televisiopalvelujen lähetystoimiluvat myöntää Ofcom. Ofcomin tulee, Communications Act:n ja Broadcasting Act:n nojalla, laatia televisio- ja radio-ohjelmia koskeva normi (Ofcom Broadcasting Code), joka kattaa muun muassa ohjelmien standardit sekä sponsorointiin ja tuotesijoitteluun ja oikeudenmukaisuuteen ja yksityisyyteen liittyvät vaatimukset. Säädöksellä toimeenpannaan sekä edellä mainituissa laeissa että AV-direktiivissä ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa annettuja velvoitteita. Viimeisin Ofcom Broadcasting Code astui voimaan helmikuussa 2011. Yleisesti ottaen kaikki toimiluvanhaltijat ovat velvollisia noudattamaan Broadcasting Codessa annettuja määräyksiä.

Ofcom myöntää toimiluvat televisiotoiminnan kanavanippuihin. Ne sisältävät palveluntarjontaan ja toiminnanharjoittajan käyttäytymiseen liittyviä ehtoja. Toimiluvassa voidaan asettaa ohjelmavalikoimaan ja ohjelmien luonteeseen liittyviä velvoitteita. Ehdot kuitenkin vaihtelevat eri toimilupien kesken. Ofcom myöntää myös digitaalisen television palveluja koskevia toimilupia.

Televisiopalvelut, jotka sisältävät joko televisio-ohjelmia, sähköisiä televisio-ohjelmaoppaita tai molempia, ja jotka saatetaan yleisön saataville joko satelliitin, radiokanavanipun tai sähköisen viestintäverkon esimerkiksi kaapelin kautta kuuluvat Television Licensable Content Services (TLCS) -toimiluvan piiriin. Tämän toimilupamallin lisäksi erikseen ovat vielä toimiluvat paikallisten televisiopalvelujen tarjoamiseen sekä eritystapahtumat kattavien palvelujen tarjoamiseen.

Teleyritysten hinnoittelun valvonta

Liikenne- ja viestintäministeriö teetti alkuvuodesta 2012 vertailevan selvityksen telemarkkinoiden hinnoittelun valvontaa koskevista säännöksistä Ruotsissa, Saksassa, Tanskassa ja Iso-Britanniassa. Selvityksessä on vertailtu Viestintävirastoa vastaaville valvontaviranomaisille annettua toimivaltaa hinnoittelun valvontamenetelmien valinnassa sekä kussakin maassa säännellyillä tukkumarkkinoilla käytössä olevista valvontamenetelmistä. Selvitys on julkaistu kokonaisuudessaan liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa (Julkaisuja 10/2012). Seuraavassa on esitetty yksityiskohtaisempia tietoja Ruotsin, Tanskan ja Iso-Britannian lainsäädännöstä ja käytännöstä. Lopuksi on esitetty yhteenveto selvityksestä.

Ruotsissa televiestinnän markkinoita sääntelee laki sähköisestä viestinnästä, Lag om elektronisk kommunikation 2003:389 (LEK). Kansallisena sääntelyviranomaisena toimii Post- och telestyrelsen (PTS), jonka tehtäviin kuuluvat markkina-analyysit sekä velvoitteiden asettaminen huomattavan markkinavoiman (HMV) omaaville yrityksille.

Tukkumarkkinoilla sovellettavista hinnoitteluvelvoitteista säädetään LEK 4 luvun 11 §:ssä. Lainkohdan mukaan HMV-yritykselle voidaan asettaa velvollisuus noudattaa kustannusvastaavuutta (kostnadstäckning) tai velvollisuus soveltaa kustannussuuntautunutta (kostnadsorienterad) tai muuta hinnoittelua. Hinnoitteluvelvoite voidaan asettaa, jos markkina-analyysi osoittaa, että HMV-yritys voisi kilpailun puutteen vuoksi ylihinnoitella palvelunsa tai soveltaa hintaruuvia tavalla, joka tuo haittaa loppukäyttäjille.

Lain esitöiden (Proposition 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m.) mukaan kustannussuuntautuneella hinnoittelumallilla tarkoitetaan ensisijassa Euroopan komission suosittelemaa LRIC-mallia (Long Run Incremental Cost), jossa otetaan huomioon myös tehokkaalle toimijalle aiheutuvat yhteiset kustannukset. Esitöissä on katsottu, että LRIC-malli johtaa nopeasti kehittyvillä markkinoilla kilpailua paremmin edistävään lopputulokseen kuin historiallisiin kustannuksiin perustuva hintasääntely. Lainsäädäntö ei kuitenkaan estä muunlaisten kustannusmallien käyttöä. Esitöiden mukaan laissa mainittu muu hinnoitteluvelvoite voi tarkoittaa muuta kuin kustannuksista lähtevää hinnoittelumallia, mutta tällaisenkaan mallin nojalla asetettavat hinnat eivät voi alittaa yrityksen kustannuksia.

Lain mukaan sekä hallituksella että PTS:llä on toimivalta antaa tarkempia määräyksiä kustannussuuntautuneen hinnan laskemisessa sovellettavasta metodista, laskelman perusteeksi otettavista tekijöistä sekä laskelman toteuttamisesta. Sähköistä viestintää koskevalla asetuksella (2003:396) tehtävä on osoitettu PTS:lle.

PTS on antanut määräyksen LRIC-mallin soveltamisesta. Määräystä on uudistettu viimeksi vuonna 2011 (PTSFS 2011:1 - Föreskrifter om ändring i PTS föreskrifter (PTSFS 2004:5) om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning). Määräyksen lisäksi PTS on julkaissut sekä kiinteässä verkossa että matkaviestinverkossa sovellettavista LRIC-malleista tarkempaa dokumentaatiota, joissa selvitetään yksityiskohtaisesti mallien perusteeksi otettavia tekijöitä ja malleissa käytettäviä muuttujia. Molemmista LRIC-malleista on julkaistu myös taulukkolaskentamallit.

LEK 4 luvun 12 §:n mukaan hinnoittelun valvonnassa on otettava huomioon HMV-yrityksen tekemät investoinnit ja hinnoitteluvelvoite tulee muotoilla niin, että teleyritys saa kohtuullisen tuoton pääomainvestoinneilleen. Käytännössä PTS on soveltanut pääoman tuottoa laskiessaan WACC-mallia (Weighted Average Cost of Capital- malli).

Vähittäismarkkinoilla sovellettavista hinnoitteluvelvoitteista säädetään LEK 5 luvun 13 §:ssä. Lainkohdan mukaan HMV-yritykselle voidaan asettaa velvollisuus soveltaa määrättyä korkeinta tai matalinta hintaa. Lain esitöiden mukaan vähittäishintasääntely ei saa johtaa hintaruuviin ja HMV-yritykselle asetettavien vähittäis- ja tukkuhinta-sääntelyiden on oltava yhteensopivia. Tällä hetkellä Ruotsissa ei säännellä vähittäishintoja.

PTS:n hinnoitteluvalvonta keskittyy pääasiassa HMV-yritysten tämänhetkisiin hintoihin. PTS:llä on kuitenkin toimivalta tutkia takautuvasti myös HMV-yritysten aiempaa hinnoittelua ja ottaa siihen tarvittaessa kantaa.

Kansallisen lainsäädännön mukaan (LEK 8:6) PTS:n tulee analysoida ennakkosääntelyn alaiset telemarkkinat säännöllisesti. PTS:llä on toimivalta valita kullekin säännellylle markkinalle se laissa mainittu hinnoittelun arviointimenetelmä, joka parhaiten soveltuu havaittujen kilpailuongelmien poistamiseen. Hinnoitteluvelvoitteet asetetaan huomattavaa markkinavoimaa (HMV) koskevilla päätöksillä.

PTS:llä on toimivalta määritellä valitun hinnoitteluvelvoitteen tarkempi sisältö. Määritellessään hinnoitteluvelvoitteen sisältöä PTS arvioi, millainen vaikutus velvoitteella on säänneltyihin markkinoihin lyhyellä ja

pitkällä aikavälillä. Arvioinnissa PTS ottaa huomioon muun muassa loppukäyttäjien tarpeen saada edullisia palveluja sekä tarpeen edistää palvelu- ja infrastruktuurikilpailua. PTS:n soveltamis-käytännössä kustannussuuntautunut hinnoittelu on tarkoittanut joko LRIC-malliin tai historiallisiin kustannuksiin perustuvaa hinnoittelua. PTS:n käyttämiä muita hinnoittelu-velvoitteita ovat niin sanottu oikeudenmukaisen ja kohtuullisen hinnoittelun velvoite sekä marginaali-kustannuksiin perustuva hinnoitteluvelvoite.

PTS:n HMV-päätöksiin sisältyy laaja valittujen velvoitteiden ja sääntelymenetelmien vaikutusten arviointi. Arvioinnin tarkoituksena on varmistaa, että asetetut velvoitteet ovat sopivia havaittujen kilpailuongelmien poistamiseen, oikeasuhtaisia eivätkä rajoita HMV-yrityksen toimintavapauksia enempää kuin on tarpeellista. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti siihen, miten velvoitteiden asettaminen vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin, investointeihin sekä kuluttajille ja yhteiskunnalle tuleviin hyötyihin.

LRIC-mallin tarkoituksena on määrittää ne pitkän aikavälin lisäkustannukset, joita tehokkaasti toimivalle yritykselle aiheutuisi säännellyn tuotteen tai palvelun tuottamisesta. Kustannukset lasketaan verkkoelementtien jälleenhankintahinnasta eikä laskelman perusteena käytetä HMV-operaattorille todellisuudessa aiheutuneita historiallisia kustannuksia. Tällöin säännellyt hinnat asettuvat samalle tasolle kuin kilpailluilla markkinoilla, eli vastaavat modernia tekniikkaa käyttävän kilpailevan operaattorin hinnoittelua. HMV-päätöksissä PTS on katsonut, että LRIC-mallin avulla voidaan parhaiten turvata käyttäjien edut sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. PTS:n mukaan eteenpäin suuntautuva jälleenhankinta-hintoihin pohjautuva hinnoittelu-malli soveltuu markkinoille, joilla halutaan varmistaa neutraali valintatilanne palvelujen tarjoamiseksi joko HMV-yrityksen säänneltyjen tukkutuotteiden avulla tai rakentamalla omaa kilpailevaa infrastruktuuria. Edelleen PTS:n mukaan erityisesti niillä markkinoilla, joilla vanhoja verkkoja päivitetään ja joilla investoidaan kilpaileviin verkkoihin, on kansantalouden kokonaistehokkuuden kannalta tärkeää, että sovellettava hintasääntelymalli kannustaa oikealla tavalla jo olemassa olevien verkkojen käyttämiseen ja uusien verkkoinvestointien tekemiseen (esimerkiksi PTS:n päätös 24.5.2010, Dnro 07-11741/23, kohta 9.5.1.).

PTS:n LRIC-määräyksen 2011 mukaan LRIC-mallin tulee perustua nykyaikaista tekniikkaa käyttävän tehokkaan yrityksen pitkän aikavälin erilliskustannuksiin ja mallin pitää kattaa tehokkaalle toimijalle kilpailluissa olosuhteissa aiheutuvat yhteis-kustannukset. PTS on kuitenkin matkaviestinverkkojen laskevaa liikennettä koskevissa HMV-päätöksissä todennut, ettei ole laillista estettä muuttaa LRIC-mallia kattamaan vain erilliskustannukset. PTS:ltä saadun tiedon mukaan LRIC-määräystä on tarkoitus muuttaa niin, että myös komission suositteleman pure LRIC-mallin käyttö olisi jatkossa mahdollista.

PTS:n kiinteässä verkossa soveltama LRIC-malli on ns. hybridimalli, joka perustuu kahteen eri laskelmaan. Hybridimallissa kustannukset lasketaan sekä TeliaSoneran olemassa olevan verkon että teoreettisen tehokkaan toimijan verkon perusteella. Hybridimalli sisältää myös osuuden tehokkaan toimijan yhteisistä kustannuksista ja kohtuullisen tuoton pääomalle. Kohtuullinen tuotto määritellään WACC-mallin avulla. Vuodesta 2013 lähtien kiinteän verkon laskevan liikenteen kustannukset tullaan määrittämään komission suosituksen mukaisesti pure LRIC -mallin perusteella.

LRIC-mallia sovelletaan myös matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen hinnoitteluun. Heinäkuusta 2011 asti LRIC-mallia on sovellettu kaikkiin matkaviestinverkon HMV-operaattoreihin. Aikaisemmin pienemmillä operaattoreilla oli velvollisuus hinnoitella laskeva liikenne oikeudenmukaisesti ja kohtuullisesti. Heinäkuussa 2011 käyttöön otettu uudistettu matkaviestinverkon LRIC-malli perustuu teoreettisen tehokkaan operaattorin nykykustannuksiin. Aiempi LRIC-malli perustui teleyrityskohtaisiin laskelmiin. PTS päivittää matkaviestinverkon LRIC-mallin volyymi- ja muut muuttuvat tiedot vuosittain. Lisäksi tarkempi mallien päivittäminen tehdään vähintään kolmen vuoden välein.

Historiallisiin kustannuksiin perustuva hinnoittelumalli on käytössä kiinteän verkon yhteenliittämisessä (ns. operatorsaccess-tuote) sekä kiinteiden yhteyksien ja maanpäällisten televisio- ja radioverkkojen sääntelyssä. Malli pohjautuu HMV-yrityksen kirjanpidon kustannuksiin. Malliin sisältyvä kohtuullinen tuotto pääomalle määritetään WACC-mallin avulla. Myös pääoma, jolle tuotto lasketaan, määritellään historiallisten kirjanpidon kustannusten perustella.

PTS on katsonut, että historiallisiin kustannuksiin perustuva malli luo HMV-yritykselle vain heikkoja kannusteita tehostaa toimintaansa ja vähentää kustannuksia, sillä kustannusten väheneminen johtaa vastaavasti säännellyn hinnan alenemiseen. Lisäksi jälleenhankintahinnan sijasta historiallisiin hankintahintoihin perustuva malli voi antaa kansantalouden kokonaistehokkuuden kannalta vääriä signaaleja jo olemassa olevien verkkojen käyttöön tai uusien verkkoinvestointien tekemiseen. Toisaalta historiallisiin kustannuksiin perustuva malli estää HMV-yritystä ylihinnoittelemasta tuotteita tai palveluja, mutta takaa samalla yritykselle korvauksen kaikista palvelun tuottamisen aiheuttamista kustannuksista ja investoinneista.

PTS:n mukaan historiallisiin kustannuksiin pohjautuva hintasääntely soveltuu niille tuotteille, joille ei ole olemassa LRIC-laskentamallia. Televisio- ja radioverkkojen markkinoilla PTS on katsonut historiallisiin kustannuksiin pohjautuvan hintasääntelyn perustelluksi, koska kilpailevien verkkojen rakentaminen ei tällä markkinalla ole todennäköistä ja koska historiallisiin kustannuksiin pohjautuvan sääntelyn avulla voidaan estää ylihinnan periminen säännellystä tuotteesta.

PTS ei vahvista etukäteen historiallisten kustannusten perusteella määräytyviä hintoja, vaan HMV-yritys hinnoittelee itse tuotteensa asetetun velvoitteen mukaisesti.

Oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua sovelletaan kiinteän televerkon laskevan liikenteen markkinoilla muihin HMV-yrityksiin kuin TeliaSoneraan. Ennen vuotta 2011 oikeudenmukainen ja kohtuullinen hinnoittelu on ollut käytössä myös matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa pienemmillä HMV-operaattoreilla. PTS on perustellut oikeudenmukaisen ja kohtuullisen hinnoitteluvelvoitteen asettamista pienemmille HMV-operaattoreille suhteellisuusarvioinnilla. Oikeudenmukaisen ja kohtuullisen hinnoittelun avulla päästään samaan lopputulokseen kuin LRIC-mallia soveltamalla, mutta ilman LRIC-mallin yrityskohtaisten laskelmien vaatimia merkittäviä panostuksia.

Oikeudenmukainen ja kohtuullinen hinnoittelu vastaa LEK 4 luvun 11 §:n mukaista muuta hinnoittelua. Sillä ei ole suoraa sidosta yrityksen kustannuksiin, mutta lain esitöiden mukaan hinnoittelu ei saa alittaa yrityksen kustannuksia. PTS:n antamien kiinteän verkon laskevaa liikennettä koskevien HMV-päätösten mukaan oikeudenmukaisella ja kohtuullisella hinnoittelulla tarkoitetaan hintaa, joka saa olla enintään TeliaSoneralle kiinteän verkon LRIC-mallin perusteella määräytyvän hinnan suuruinen. Lisäksi hinnoittelun tulee olla vastavuoroista.

PTS ei vahvista oikeudenmukaista ja kohtuullista hintaa etukäteen, vaan HMV-yritys hinnoittelee itse tuotteensa asetetun velvoitteen mukaisesti. PTS on julkaissut kiinteän verkon laskevalle liikenteelle LRIC-mallin kustannuksiin pohjautuvan hintasuosituksen, joka käytännössä määrittää korkeimman sallitun hintatason myös oikeudenmukaiselle ja kohtuulliselle hinnalle.

Iso-Britanniassa sähköisen viestinnän markkinoita säätelee Communications Act 2003 ja kansallisena sääntelyviranomaisena toimii Office of Communications (Ofcom). Ofcomin yleisenä velvollisuutena on edistää kansalaisten ja kuluttajien etuja muun muassa kilpailua edistämällä. Lain mukaan Ofcomin tulee noudattaa puitedirektiivin 8 artiklassa asetettuja tavoitteita ja periaatteita. Jos puitedirektiivin ja kansallisen lainsäädännön välillä on ristiriita, tulee puitedirektiivin tavoitteille ja periaatteille antaa etusija.

Communications Act antaa Ofcomille varsin laajan toimivallan määritellä käytettävät hintasääntely-menetelmät ja kustannuslaskentamallit sen mukaan, mitä Ofcom kulloinkin arvioi tarkoituksen-mukaiseksi. Lain 88 §:n mukaan Ofcom voi asettaa HMV-yritykselle hinnoitteluun liittyviä velvoitteita,

jos Ofcom markkina-analyysin perusteella havaitsee, että HMV-yritys voi soveltaa kohtuuttoman korkeita hintoja tai hintaruuvia. Velvoitteen asettamisen tulee edistää tehokkuutta ja kestävää kilpailua ja tuoda loppukäyttäjille suurin mahdollinen hyöty. Velvoitteita asetettaessa Ofcomin on otettava huomioon HMV-yrityksen tekemät investoinnit.

Lain 7 §:n mukaan Ofcomin tulee tehdä vaikutusarviointi aina, jos sääntelyllä todennäköisesti on merkittävää vaikutusta yrityksiin tai suureen yleisöön tai jos Ofcom merkittävästi muuttaa aiempaa linjaansa. Vaikutusarviointia koskevissa ohjeissaan Ofcom on ilmoittanut, että se liittää vaikutusarvioinnin valtaosaan päätöksistään. Vaikutusarvioinnin yhteydessä Ofcom selvittää eri sääntelyvaihtoehdot ja niiden vaikutukset alan yrityksiin, eri käyttäjäryhmiin sekä markkinoiden kilpailuolosuhteisiin. Arvioinnin yhteydessä kartoitetaan myös eri vaihtoehtojen kustannukset ja hyödyt. Arvioinnin tarkoituksena on valita kuhunkin tilanteeseen parhaiten sopiva sääntely-vaihtoehto ja vähentää sääntelyn haitallisia sivuvaikutuksia.

Lain 47(2) §:n mukaan Ofcom voi asettaa HMV-yritykselle velvollisuuksia tai muuttaa niitä vain jos toimenpide on objektiivisesti perusteltavissa, syrjimätön, läpinäkyvä ja kohtuullisessa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Ofcomin hinnoitteluvalvonta keskittyy pääasiassa HMV-yritysten tämänhetkisiin ja tuleviin hintoihin. Ofcomilla on kuitenkin toimivalta tutkia takautuvasti myös HMV-yritysten aiempaa hinnoittelua ja ottaa siihen tarvittaessa kantaa joko valituksen perusteella tai oma-aloitteisesti.

Iso-Britanniassa useimmat markkinat ovat maantieteellisesti jakautuneet siten, että British Telecom (BT) on HMV-asemassa koko valtakunnassa lukuun ottamatta Hullin aluetta, missä on oma alueellinen HMV-operaattori Kingston Communications (KCOM). Laskevan liikenteen markkinoilla on lukuisa määrä muitakin HMV-operaattoreita sekä kiinteän verkon että matkaviestinverkon markkinoilla. Tiukimmat hinnoitteluvelvoitteet on asetettu BT:lle kun taas KCOMin hinnoittelua säännellään yleensä lievemmin.

Ofcom asettaa ja määrittelee hinnoitteluvelvoitteet markkina- ja tarvittaessa tuotekohtaisesti HMV-päätöksissä. Tukkutason laajakaistayhteyksien markkinoilla Ofcom on eriyttänyt hinnoittelusääntelyä sen perusteella, millainen kilpailutilanne on maantieteellisesti.

Vaikka Ofcomilla on laajat toimivaltuudet hinnoittelu-velvoitteiden valinnassa, se käyttää vakiintuneesti vain muutamia hinnoitteluvelvoitetta. Näitä ovat hintakatto, kustannussuuntautunut hinnoittelu sekä oikeudenmukainen ja kohtuullinen hinnoittelu. Joissakin tapauksissa Ofcom on hyväksynyt HMV-yrityksen antamat vapaaehtoiset sitoumukset tiettyjen tuotteiden hinnoittelusta; tällöin varsinaista hinnoitteluvelvoitetta ei ole asetettu tai velvoite on toissijainen sitoumukseen nähden. Hinnoitteluun liittyviä sitoumuksia on voimassa esimerkiksi kiinteiden yhteyksien markkinoilla.

Ofcom on julkaissut vuonna 2001 hintasääntelyä ja kustannuslaskentaa koskevat ohjeet. Ohjeet eivät ole juridisesti sitovat, vaan Ofcom voi tarvittaessa poiketa niistä. Ohjeessa palvelut on jaettu neljään luokkaan: 1) kilpailullisiin palveluihin, 2) uusiin palveluihin, 3) potentiaalisesti kilpailullisiin palveluihin ja 4) ei-kilpailullisiin palveluihin. Luokkiin 1 ja 2 ei kohdisteta hintasääntelyä. Ohjeen mukaan luokkiin 3 ja 4 kuuluvia palveluja säännellään niin sanotun hintakorimallin mukaisesti, missä säänneltyjen tuotteiden hintakorin keskimääräisen hinnan muutoksen tulee vastata asetettua prosenttia (RPI+/-X %). Ohjeissa on lisäksi todettu, että hintaa ei yleensä pidetä kilpailua rajoittavana, jos se vastaa enintään palvelun tuottamisen kokonaiskustannuksia ja vähintään sen tuottamisesta aiheutuvia lisäkustannuksia. Ofcom käyttää muitakin hintasääntelymenetelmiä kuin ohjeessa mainittua RPI+/-X -mallia.

Ofcomin hinnoitteluvalvonta keskittyy pääasiassa HMV-yritysten tämänhetkisiin ja tuleviin hintoihin. Ofcomilla on kuitenkin toimivalta tutkia takautuvasti myös HMV-yritysten aiempaa hinnoittelua ja ottaa siihen tarvittaessa kantaa joko valituksen perusteella tai oma-aloitteisesti.

Ofcom asettaa ja määrittelee hinnoitteluvelvoitteet markkina- ja tarvittaessa tuotekohtaisesti HMV-päätöksissä.

Hintakatto (network charge controls, NCC) on yksi Ofcomin käyttämistä hintasääntelymenetelmistä. Hintakaton avulla voidaan varmistaa, ettei HMV-yritys peri kohtuuttoman korkeita hintoja. OFCOM käyttää hintakattojen asettamisessa pääsääntöisesti edellä mainittua RPI+/-X -mallia.

Ofcom asettaa RPI+/-X hintakatot etukäteen määrätylle ajanjaksolle, pääsääntöisesti neljäksi vuodeksi kerrallaan. Näin BT:lle syntyy kannuste tehostaa toimintaansa, koska BT voi pitää itsellään ne voitot, jotka se saavuttaa alentamalla kustannuksiaan asetettua tavoitetasoa enemmän.

Ofcomin kustannussuuntautunutta hinnoittelua koskevan velvoitteen mukaan HMV-yrityksen perimän maksun tulee olla kohtuullisella tavalla johdettu palvelun tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista, jotka määritellään eteenpäin suuntautuvan pitkän ajan lisäkustannusmallin mukaisesti. Hinnoittelussa saa olla mukana kohtuullinen yleiskustannus¬lisä sekä kohtuullinen tuotto sitoutuneelle pääomalle.

Ofcomin vuonna 2001 julkaisemien ohjeiden mukaan kustannussuuntautuneen hinnan tulee olla palvelun tuottamisesta aiheutuvien LRIC-kustannusten ja erilliskustannusten (stand alone cost, SAC) välillä. HMV-yrityksellä on vapaus asettaa hintansa näiden kustannustasojen väliin.

Tilaajayhteysmarkkinoita koskevassa päätöksessä Ofcom on nimenomaisesti todennut, että kustannussuuntautunut hinta tarkoittaa LRIC+ -menetelmän avulla määriteltyjä hintoja. Tässä mallissa säänneltyjen tuotteiden kustannuksina otetaan huomioon myös kohtuullinen osuus yhteisistä kustannuksista. LRIC-malliin sisältyvä kohtuullinen tuotto pääomalle määritellään WACC (Weighted Average Cost of Capital)-mallin avulla.

Ofcom soveltaa LRIC-hinnoittelua myös suurimpien kansallisten matkaviestin¬operaattoreiden laskevan liikenteen hinnoitteluun. Aiemmin sovellettu LRIC-malli sisälsi osuuden verkko-operaattorin yleiskustannuksista. Maaliskuussa 2011 Ofcom on muuttanut hintojen määrittelyperustetta ja ryhtynyt soveltamaan matkaviestinmarkkinoilla komission suosituksen mukaista pure LRIC-mallia. Ofcom on asettanut laskevan liikenteen hinnoille vuosittaiset, asteittain laskevat enimmäishinnat siten, että säännelty hintataso tavoittaa pure LRIC-kustannustason vuonna 2015.

Sekä kiinteän verkon että matkaviestinverkon laskevan liikenteen markkinoilla on pienemmille HMV-operaattoreille asetettu velvoite hinnoitella laskeva liikenne siten, että hinnat ovat oikeudenmukaiset ja kohtuulliset (fair and reasonable). Ofcom on katsonut, että velvoite on oikeassa suhteessa kyseisten yritysten kokoon, liiketoiminnan laajuuteen sekä käytössä oleviin resursseihin nähden.

Tanskassa televiestinnän markkinoita sääntelee laki sähköisistä viestintäverkoista ja palveluista, Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (LOV nr 169 af 03/03/2011). Laki tuli voimaan 25.5.2011.

Kansallisena sääntelyviranomaisena toimii 1.1.2012 alkaen talouselämästä ja kasvusta vastaavan ministeriön alainen virasto (Erhvervsstyrelsen, ERST), jolle on siirretty aiemman televiranomaisen (IT- og Telestyrelsen) tehtävät. Uuden telelain mukaan ERST:lla on toimivalta määrätä HMV-yritysten hintasääntelyssä käytettävistä valvontamenetelmistä. ERST myös analysoi markkinat säännöllisesti ja asettaa velvoitteet HMV-yrityksille.

HMV-yrityksille asetettavista hinnoitteluvelvoitteista säädetään lain 46 §:ssä. Lain mukaan hinnoitteluvelvoite voidaan asettaa, jos HMV-yritys voisi puutteellisesta kilpailusta johtuen periä ylisuuria hintoja tai soveltaa hintaruuvia loppukäyttäjien vahingoksi. Hinnoitteluvelvoitetta asetettaessa on otettava huomioon HMV-yrityksen tekemät investoinnit ja sallittava kohtuullinen tuotto relevantille investoidulle pääomalle ottaen huomioon siihen liittyvä riski. Kun arvioidaan uusien verkkoinvestointien riskiä, tulee ottaa huomioon se riskitaso, joka investoinnilla on sitä tehtäessä. Hinnoittelu-velvoitteita asetettaessa on varmistettava, että käytetty hinnoitteluvelvoite edistää tehokkuutta, luo pysyvää kilpailua ja lisää kuluttajien etua.

Aikaisemmassa lainsäädännössä hintasääntelymenetelmät oli lueteltu tyhjentävästi lain tasolla. Vuonna 2011 kumotun vanhan telelain mukaan tukkumarkkinoilla voitiin soveltaa jotakin laissa nimetystä neljästä hinnoittelumallista: historiallisiin kustannuksiin perustuva malli, parhaisiin käytäntöihin perustuva malli (best practice), vähittäishintoihin perustuva malli (retail minus) tai LRAIC (Long Run Average Incremental Cost)- malli. Vähittäismarkkinoilla ei voitu soveltaa LRAIC-mallia, mutta muutoin vähittäistuotteiden sääntelyssä käytetyt hinnoittelumenetelmät vastasivat tukkumarkkinoiden sääntelyä.

Uudessa laissa ei enää mainita HMV-sääntelyssä sovellettavia hinnoittelumenetelmiä. Lain esitöiden mukaan uudistuksen tarkoituksena on ollut tehdä hintasääntelystä joustavampaa ja antaa mahdollisuus käyttää uusia hintasääntelymenetelmiä tai eri menetelmien yhdistelmiä. Lähtökohtaisesti sääntelyssä kuitenkin sovellettaisiin samoja menetelmiä kuin aiemman lain aikana. Uuden lain 46.8 §:n mukaan ERST:lla on toimivaltaa antaa tarkempia säännöksiä käytettävistä hinnoitteluvelvoitteista sekä velvoitteiden laatimisesta, käyttämisestä ja päivittämisestä. ERST voi lisäksi antaa määräyksiä siitä, milloin ja missä laajuudessa alan toimijoita kuullaan hintasääntelyä valmisteltaessa. ERST on antanut hinnoittelu-menetelmiä koskevan määräyksen (Bekendtgørelse om priskontrolmetoder BEK nr 385), joka on tullut voimaan 25.5.2011. Määräyksen mukaan ERST käyttää yhtä tai useampaa määräyksessä tarkemmin määritellyistä neljästä hinnoittelun valvonnan menetelmistä. Määräyksessä mainitut menetelmät ovat LRAIC, historiallisiin kustannuksiin perustuva menetelmä, vähittäishintaan perustuva menetelmä sekä kohtuullinen hinnoittelu.

ERST on julkaissut tarkat kuvaukset käyttämistään matkaviestinverkon ja kiinteän verkon LRAIC-hinnoittelumalleista. ERST on lisäksi julkaissut hintaruuvin arviointia koskevan valvontamallin.

ERST:lla on toimivalta puuttua HMV-yritysten hinnoitteluun myös taannehtivasti. ERST voi tutkia HMV-yritysten aiemmin voimassa olleita hintoja ja antaa päätöksen niiden lainmukaisuudesta. Taannehtivaa hinnoittelua koskevalla päätöksellä voi olla merkitystä kilpaileville teleyrityksille muun muassa kun ne hakevat vahingonkorvauksia lain¬vastaisesta hinnoittelusta yleisissä tuomioistuimissa.

ERST:lla on toimivalta valita kullekin säännellylle markkinalle se hinnoittelumenetelmä, joka parhaiten soveltuu havaittujen kilpailuongelmien poistamiseen. Hinnoitteluvelvoitteet asetetaan HMV-päätöksellä.

Tanskassa lähes kaikilla säännellyillä markkinoilla on vain yksi HMV-yritys, TDC A/S, joten hintasääntely kohdistuu pääasiassa vain yhteen yritykseen. Matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen markkinoilla hintasääntely kohdistuu kuitenkin kaikkiin verkkoyrityksiin. Kiinteän verkon laskevan liikenteen markkinoilla hintasääntelyn alaisena on tällä hetkellä vain TDC.

ERST:n tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan käyttää tukkumarkkinoiden sääntelyssä yhdenmukaisia menetelmiä kaikilla säännellyillä markkinoilla. ERST:n mukaan näin voidaan taata yhdenmukainen hinnoittelu koko arvoketjussa ja turvata tasapainoiset kannusteet sekä verkko- että palvelukilpailuun. ERST:n käyttämä pääasiallinen hintasääntely-menetelmä on LRAIC, mutta asetetut hinnoitteluvelvoitteet vaihtelevat jonkin verran sekä markkina- että tuotekohtaisesti. Historiallisiin kustannuksiin perustuvaa hinnoittelua sovelletaan pääasiassa vain niihin tuotteisiin, joita ei niiden vähämerkityksellisyyden tai muun syyn takia ole otettu mukaan LRAIC-malliin.

Yhteenveto

Hintasääntelyn säädöstaso vaihtelee merkittävästi eri maiden välillä. Iso-Britanniassa ja Tanskassa sääntely on lain tasolla hyvin avointa ja yleisluontoista ja sääntelyviranomaiselle on annettu laajat toimivaltuudet määritellä kulloinkin parhaaksi katsomansa hintasääntely-menetelmä. Iso-Britannian sääntelyviranomainen Ofcom on antanut vain vähän yleisiä ohjeita soveltamistaan hintasääntely-malleista. Sen sijaan Ofcom täsmentää hintasääntelyssä sovellettavat menetelmät ja niiden yksityiskohdat kutakin

markkinaa koskevassa huomattavaa markkinavoimaa (HMV) koskevassa päätöksessä. Tanskassa hintasääntelymenetelmät määritellään sääntelyviranomaisen antamassa määräyksessä. Ruotsissa hintasääntely-menetelmät kuvataan pääpiirteissään lain tasolla ja sääntelyviranomaisen toimivalta koskee vain kunkin hintasääntely-menetelmän soveltamisen yksityiskohtia.

Raskaimmat hintasääntelyvelvoitteet on kaikissa tutkituissa maissa asetettu suurimmalle valtakunnalliselle HMV-yritykselle. Pienempien teleyritysten sääntelyssä käytetään usein sekä sääntelyviranomaisen että teleyrityksen kannalta kevyempiä keinoja. Esimerkiksi laskevan liikenteen hinnoittelu on sekä Iso-Britanniassa että Ruotsissa sidottu suurimman HMV-yrityksen säänneltyyn hintaan. Jos pienempien teleyritysten hintoja säännellään LRIC-mallilla, kyseinen malli on yhteinen koko markkinalle. Missään tutkitussa maassa ei ole käytössä useita rinnakkaisia teleyrityskohtaisia LRIC-malleja.

Ofcomin laajasti käyttämä CCA FAC-malli, joka perustuu nykykäyttöarvoon määriteltyihin kokonaiskustannuksiin, on lähinnä Suomessa tällä hetkellä käytössä olevaa hinta- sääntely- menetelmää. Ofcomin mallia ei ole tiukasti sidottu kirjanpidon poistoaikoihin. Esimerkiksi tilaajayhteyksien osalta malli perustuu ns. jatkuvasti päivitettävään verkkomalliin, jossa poistokustannukset määritetään verkko¬komponenttien todellisen käyttöiän perusteella.

LRIC-hinnoittelu on jossakin muodossa käytössä kaikissa tutkituissa maissa, yleisimmin laskevan liikenteen hinnoittelussa. LRIC-kustannusmallit ovat laajoja ja komplisoituja ja ne on yleensä kehitetty kokonaan tai osittain konsulttien avustuksella. Malleja myös päivitetään ja tarkennetaan säännöllisesti. LRIC-mallien soveltaminen vaatii viranomaiselta kykyä ennakoida markkinoiden kehitystä, sillä useat mallien taustalla olevat parametrit perustuvat tulevia vuosia koskeviin ennusteisiin muun muassa liikennemäärien ja tuotteiden kysynnän kehityksestä.

Verkko-omaisuuden arvostamisessa käytetään yleisimmin nykykäyttöarvoa. Käytössä olevat LRIC-mallit ja myös Ofcomin CCA FAC-kustannusmalli perustuvat verkko-omaisuuden nykykäyttöarvoihin. Sääntelyviranomaiset katsovat nykykäyttöarvoihin perustuvan sääntelyn kuvaavan parhaiten kilpailtujen markkinoiden hintatasoa ja luovan kannusteita sekä HMV-yrityksen että kilpailijoiden verkkoinvestoinneille.

Historiallisiin kirjanpidon kustannuksiin perustuva hintasääntelymenetelmä on käytössä Ruotsissa ja Tanskassa. Historiallisiin kustannuksiin perustuvaa hintasääntelyä sovelletaan niiden tuotteiden sääntelyyn, joita ei mallinneta LRIC-kustannusmallilla joko niiden vähämerkityksellisyyden vuoksi tai koska ne eivät muutoin ominaisuuksiensa vuoksi sovellu LRIC-mallintamiseen. Lisäksi historiallisiin kustannuksiin perustuvaa sääntelymallia on pidetty Ruotsissa perusteltuna televisio- ja radiolähetyspalvelujen markkinoilla, koska kilpailevien verkkojen rakentaminen ei PTS:n mukaan ole tällä markkinalla todennäköistä.

Säännelty hinta sisältää kaikissa tutkituissa maissa kohtuullisen tuoton sijoitetulle pääomalle. Kohtuullisen tuoton määrittämisessä käytettävä menetelmä on kaikissa maissa sama. Tuottoprosentit määritellään WACC- ja CAPM-mallien avulla sekä LRIC-malleissa että muissa kustannuksiin perustuvissa hinnoittelumalleissa.

Käytännössä tärkeimpien säänneltyjen tukkutuotteiden hinnat asetetaan etukäteen Saksassa, Tanskassa ja Iso-Britanniassa. Säännellyt hinnat vahvistetaan vuosittain tai pidemmäksi ennalta määrätyksi ajanjaksoksi, enimmillään 4 vuoden ajaksi. Yleisimmin hinnat vahvistetaan euromääräisinä. Joillakin markkinoilla, erityisesti laskevan liikenteen sääntelyssä, on käytössä asteittain laskevia hintapolkuja. Hintapolut ovat yleisiä etenkin silloin, kun sääntelyviranomainen muuttaa hinnoittelun sääntelymallia, esimerkiksi tekee muutoksia LRIC-malliin. Ofcom käyttää hintojen ennakkosääntelyssä indeksiin ja tehostamistavoitteeseen sidottua RPI+/-X hinnoittelua. Ruotsissa HMV-yrityksen hinnoittelua ei vahvisteta etukäteen. PTS laskee LRIC-mallin mukaiset säänneltyjen tuotteiden kustannukset vuosittain, mutta hinnoittelu on HMV-yrityksen vastuulla ja sillä on hintojen asettamisessa jonkin verran liikkumavaraa.

Iso-Britanniassa Ofcomilla on lakisääteinen velvollisuus tehdä hinnoitteluvelvoitteiden asettamisen yhteydessä myös sääntelyn vaikutusten arviointi. Ofcomin tulee selvittää eri hintasääntelyvaihtoehtojen vaikutuksia markkinatoimijoihin ja arvioida, mikä vaihtoehdoista on kokonaisuutena arvioiden paras ja aiheuttaa vähiten vahingollisia sivuvaikutuksia. Vastaava sääntelyn vaikutusten arviointi sisältyy myös Ruotsin PTS:n tekemiin HMV-päätöksiin.

Sääntelyviranomaisilla on erityinen laissa asetettu velvollisuus edistää yhtenäistä hintasääntelyä sekä Iso-Britanniassa että Saksassa. Myös Tanskassa ja Ruotsissa sääntelyviranomainen on perustellut asettamiaan hintasääntelyvelvoitteita sääntelyn yhdenmukaisuudella.

Sekä Tanskassa että Saksassa sääntelyviranomainen kiinnittää erityistä huomiota säänneltyjen tuotteiden mahdollisesti luomaan hintaruuviin. Tanskassa ERST on kehittänyt hintaruuvin arviointia varten erillisen laskentamallin. Kun sääntely-viranomainen ottaa omatoimisesti huomioon hintaruuvin, riski sääntelyn kilpailua vääristävistä vaikutuksista pienenee. Hintaruuvi on ollut merkittävä kilpailuongelma erityisesti laajakaistamarkkinoilla. Sekä hinnoittelun tason että hintaruuvin tarkasteluiden keskittäminen sääntelyviranomaiselle mahdollistaa kokonais-arvioinnin, jossa voidaan paremmin ottaa huomioon koko palvelujen tarjonnan ketju. Tällöin tukkutuotteiden hintasääntelyssä otetaan vahvemmin huomioon myös sääntelyn vaikutukset vähittäismarkkinoille sekä kuluttajien ja käyttäjien näkökulma.

Jatkuvuuden turvaaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö teetti syksyllä 2012 vertailevan selvityksen sähköisen viestinnän ja palvelujen jatkuvuuden turvaamista koskevasta sääntelystä kahdeksassa Euroopan maassa. Selvityksen kohteena olevat maat olivat Ruotsi, Tanska, Norja, Viro, Saksa, Iso-Britannia, Hollanti ja Espanja. Selvitys on saatavilla liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Selvityksessä käsiteltiin keskeinen säädöstausta ja sääntelyn rakenne tarkasteltavissa maissa. Tarkoituksena oli selvittää eri toimijoiden oikeudet ja velvollisuudet häiriöiden ja tietoturvaloukkausten ennaltaehkäisemiseksi sekä häiriöihin reagoimiseksi. Lisäksi tarkasteltiin teleoperaattoreille asetettuja velvollisuuksia varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin suunnitelmilla tai muilla toimenpiteillä sekä operaattoreiden velvollisuuksia ilmoittaa häiriöstä ja tietoturvaloukkauksista tai niiden uhkasta.

Selvityksessä on yksityiskohtaisemmin tutkittu myös verkkojen ja palvelujen laatuvaatimuksia, yritysten velvoitteita dokumentoida tai suojata teletoiminnan tai yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisiä tieto- tai viestintäjärjestelmiä koskevia tietoja, erityisesti liittyen kaapeleiden sijaintietoihin. Lisäksi kysyttiin mahdollisista velvoitteista, jotka liittyvät varautumiseen verkkojen tai palvelujen ylläpitämiseen tietyissä tilanteissa tarkasteltavan valtion alueelta käsin.

Ruotsin viestintälaissa edellytetään, että palveluntarjoajat suorittavat tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet riittävän luotettavuuden tason ylläpitämiseksi. Toimenpiteiden tulee turvata turvallisuuden taso, joka saatavilla oleva teknologia ja toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen on sopiva verrattuna häiriöiden aiheuttamiin riskeihin. Ruotsissa sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen laatuvaatimukset on säädetty yleisesti lain tasolla ja yksityiskohtainen laatuvaatimusten määrittely kuulu PTS:lle.

Yrityksille asetetaan velvoitteita ja oikeuksia PTS:n yleisessä ohjeessa (PTSFS 2007:2), joka ei ole suoranaisesti velvoittava, mutta joka edustaa PTS:n tulkintaa kohtuullisesta turvallisuuden tasosta. PTS:n yleisen ohjeen mukaan sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavan yrityksen tulee ylläpitää jatkuvaa ja systemaattista työskentelyä turvallisuuden ylläpitämiseksi pitkällä aikavälillä kattaen tavalliset olosuhteet ja poikkeukselliset tilanteet. PTS:n mukaan tähän työhön kuuluvat riskianalyysi ja riskien hallinta, suunnitelma häiriöiden ja vikojen varalle sekä häiriöiden ja vikojen seuranta. Lisäksi riskianalyysiin ja riskien hallintaan liittyvät käytännöt, toimintasuunnitelmat, tulokset ja

selvitykset tulee dokumentoida ja niitä tulee päivittää.

Viestintälain mukaan PTS voi lisäksi asettaa sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen vähimmäislaatuvaatimukset, jos se on tarpeen ruuhkautumisen tai viivästyneen tietoliikenteen estämiseksi taikka viestintäpalvelujen heikkenemisen estämiseksi. Vaatimuksia ei ole tällä hetkellä ole asetettu.

Tiedossa ei ole säännöksiä telekaapeleita koskevien tietojen säilyttämisestä tai niiden suojaamisesta. Ruotsissa ei ole säännöksiä, jotka koskisivat velvoitetta varautua verkkojen ylläpitoon tietyissä tilanteissa Ruotsin alueelta käsin. Ruotsissa ei ole olemassa suoraan yksityisille verkkojen käyttäjille asetettuja sitovia velvoitteita sähköisen viestinnän häiriöttömyyden takaamiseksi. Loppukäyttäjiä varten on olemassa sitomattomia ohjeita ja suosituksia yleisellä tasolla internet-turvallisuudesta.

Norjan viestintälaissa (Lov om elektronisk kommunikasjon 2003-7-4-83) säädetään muun muassa sähköisten viestintäverkkojen häiriöttömyydestä. Viestintälaki asettaa sähköisille viestintäverkoille, palveluille, laitteille ja laitteistoille yksityiskohtaisia vaatimuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa yhteensopivuus verkkojen ja palvelujen välillä sekä varmistaa muun muassa verkkojen laatu ja välttää haitallisia häiriöitä.

Viestintälaissa palveluntarjoajille on asetettu velvoite ottaa käyttöön tarvittavat turvallisuustoimenpiteet suojatakseen viestintää omissa sähköisissä viestintäverkoissaan ja -palveluissaan. Lain esitöiden mukaan tämä velvoite pitää sisällään vaatimuksia koskien välitetyn viestinnän ja viestien välittämistä koskevien tietojen tietoturvaa. Tarvittavia toimenpiteitä määritellessään palveluntarjoajan tulee ottaa huomioon markkinoiden parhaat ratkaisut kaikkina aikoina ja tällaisista toimenpiteistä aiheutuvat kulut. Käyttöönotettujen toimenpiteiden tulee olla sopivassa suhteessa mahdollisiin riskeihin, ja kulujen tulee olla oikeassa suhteessa saavutettuun turvallisuuden tasoon nähden.

Viestintälaissa säännellään palveluntarjoajalle asetetusta velvoitteesta tarjota riittävän turvallisia sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja käyttäjille myös kriisi- ja sotatilanteissa. Palveluntarjoajan tulee ylläpitää tarvittavaa valmiutta ja pitää tarvittaessa viestinnälle tärkeät kokonaisuudet ensisijaisina.

Palveluntarjoajalle asetettuja velvollisuuksia turvallisuudesta ja valmiudesta täsmennetään viestintäasetuksessa (Ekomforskriften 2004-02-16-401). Sen mukaan toimijoiden tulee pitää hallussaan ja tarjota tietoa käyttäjistä, tehdä suunnitelmia ja ottaa käyttöön turvallisuustoimenpiteitä ylläpitääkseen tarvittavan sähköisen viestinnän ja asettaakseen etusijalle käyttäjät, joilla on yhteiskunnan kannalta kriittisiä tehtäviä. Niitä ovat julkiset tai yksityiset käyttäjät, joiden vastuulle viranomainen on antanut tehtäviä ylläpitää yhteiskunnan toimintakykyä kriisi- ja hätätiloissa ja jotka ovat palveluja ja verkkoja tarjoavien yritysten asiakkaita.

Norjassa ei ole yksinomaan kaapeleiden sijaintitietoja koskevaa nimenomaista velvoitetta. Norjassa ei myöskään ole säännöksiä, joiden perusteella verkkoja tulisi tietyissä tilanteissa ylläpitää valtion alueelta käsin. Norjassa ei ole asetettu sähköistä viestintää käyttäville yksityisille tahoille sähköisen viestinnän turvallisuuteen liittyviä velvoitteita.

Virossa tärkein sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja sääntelevä säädös on laki sähköisestä viestinnästä (Elektroonilise side seadus, RT I, 3.7.2012, 15, jäljempänä viestintälaki). Viestintälailla asetetaan vaatimuksia muun muassa yleisille sähköisille viestintäverkoille ja yleisesti saatavilla oleville sähköisille viestintäpalveluille. Viestintäverkoille on myös asetettu teknisiä laatuvaatimuksia sekä vaatimuksia viestintäpalvelujen toimittamiselle.

Teleyrityksiä koskee velvoite suorittaa asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet hallitakseen verkkojen ja palvelujen turvallisuuteen ja eheyteen liittyviä riskejä. Toimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa mahdolliseen hätätilanteeseen, taata häiriöiden mahdollisimman vähäinen vaikutus viestintäpalvelujen ja niihin liittyvien verkkojen eheydelle ja turvallisuudelle sekä varmistaa palvelujen jatkuvuus.

Lisäksi viestintäverkoista ja viestintäpalveluista säädetään hätätilasta annetulla lailla

(Hädaolukorra seadus, RT I 2009, 39, 262; RT I, 30.12.2011, 44, jäljempänä hätätilalaki). Hätätilalain mukaan välttämättömien viestintäpalveluja tarjoavien yritysten tulee valmistella välttämättömien palvelujen jatkuvuutta koskeva riskiselvitys ja valmistella suunnitelma yrityksen tarjoamien välttämättömien palvelujen jatkuvuudelle.

Hätätilalain mukaan palveluntarjoajaa pidetään välttämättömien viestintäpalvelujen tarjoajana silloin, kun palveluja käyttää vähintään tuhat loppukäyttäjää. Lain mukaan jatkuvalla välttämättömien palvelujen toimittamisella tarkoitetaan suorituskykyä välttämättömien viestintäpalvelujen keskeytyksettömän toiminnan ylläpitämiseen ja mahdollisuutta palauttaa välttämättömien palvelujen keskeytyksetön toiminta häiriön jälkeen.

Virossa kaapeleita koskeva suunnittelutyö on julkista, joten kaapeleita koskevat tiedot on dokumentoitu ja ne ovat lähtökohtaisesti julkisesti saatavilla.

Saksassa tärkein sähköistä viestintää koskeva säädös on televiestintälaki (Telekommunikationsgesetz). Laki asettaa velvoitteita sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoaville yrityksille, mutta ei sähköisten viestintäpalvelujen tilaajille.

Televiestintälain mukaan sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavien palveluntarjoajien tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet suojatakseen muun muassa televiestinnän luottamuksellisuus. Yleisten televiestintäpalvelujen tarjoajien tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet liittyen niiden hallussa olevaan tekniseen kalustoon ja tiloihin välttääkseen häiriöitä, jotka johtavat merkittäviin verkkojen ja palvelujen häiriötilanteisiin ja jotka sisältävät turvallisuusriskejä verkoille ja palveluille. Erityisesti on suojattava järjestelmiä luvattomalta pääsyltä sekä luonnonkatastrofien ja vakavien vaaratilanteiden haitalliselta vaikutukselta. Televiestintälain mukaan verkko-operaattoreiden tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet turvatakseen televiestintäpalvelujen jatkuva saatavuus.

Televiestintälaki velvoittaa verkko-operaattorit ja yleisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavat teleyritykset nimeämään turvallisuustoimihenkilön ja valmistelemaan turvallisuussuunnitelman, joka sisältää kuvauksen toimintaan liittyvistä verkoista ja tarjottavista palveluista, oletettavista turvallisuusriskeistä sekä teknisistä ja muista toimenpiteistä, jotka on suoritettu estämään turvallisuusriskejä. Turvallisuussuunnitelma tulee esittää valvovalle viranomaiselle (Bundesnetzagentur, verkkotoimisto), joka hyväksyy suunnitelman tai tarvittaessa vaatii siihen muutoksia tehtäväksi.

Saksassa ei ole säännöksiä, jotka koskevat suoraan yksityisten sähköisten viestintäpalvelujen käyttäjien velvollisuutta osallistua viestinnän häiriöttömyyden tai turvallisuuden varmistamiseen. Tiedossa ei ole Saksan osalta nimenomaisia säännöksiä, jotka suoraan velvoittaisivat varautumaan verkkojen ylläpitoon tietyissä tilanteissa maan alueelta käsin.

Iso-Britanniassa ensisijainen sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja sääntelevä säädös on viestintälaki (Communications Act 2003). Iso-Britanniassa langattomien viestintäpalvelujen laatuvaatimukset määräytyvät yleisten sähköisestä viestinnästä ja langattomista puhelinpalveluista annetussa asetuksessa (The Electronic Communications and Wireless Telegraphy Regulations 2011) lueteltujen vaatimusten ja yksilöllisten lisenssisopimusten mukaisesti. Asetettujen laatuvaatimusten vakava laiminlyönti voi johtaa lisenssin peruuttamiseen Ofcomin toimesta. Palveluntarjoajan tulee myös estää tai minimoida häiriötilojen vaikutukset loppukäyttäjille.

Viestintälain ja edellä mainitun asetuksen lisäksi viestintämarkkinoille pyrkivien yritysten tulee täyttää Ofcomin asettamat yleiset vaatimukset oikeudelle tarjota viestintäpalveluja (General Conditions of Entitlement, jäljempänä Ofcomin yleiset vaatimukset). Yleisen vaatimuksen mukaan sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoavien yritysten tulee suorittaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen niin pitkälle kuin mahdollista yleisten viestintäpalvelujen ja yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen asianmukainen ja tehokas toimivuus sekä saatavuus verkkojen vakavien häiriötilojen ja ylivoimaisen suoritusesteen tilanteiden sattuessa. Lisäksi Ofcom edellyttää yleisiä viestintä-

verkkoja tai yleisiä puhelinpalveluja tarjoavien yritysten varautuvan hätätilanteisiin tekemällä järjestelyjä suuronnettomuuksissa tarvittavien palvelujen toimittamiseksi ja pikaiseksi korjaamiseksi.

Iso-Britanniassa ei ole sääntelyä koskien tieto- ja viestintäjärjestelmien tietojen säilyttämis- tai suojaamisvelvoitteita. Tiedossa ei ole, että Iso-Britanniassa ylläpidettäisiin yleistä rekisteriä kaapelitietojen sijaintitiedoista. Iso-Britanniassa ei ole säännöksiä koskien suoraan yksityisten sähköisten viestintäpalvelujen käyttäjien velvollisuutta osallistua viestinnän häiriöttömyyden tai turvallisuuden varmistamiseen. Tiedossa ei ole, että Iso-Britanniassa olisi myöskään voimassa velvoitteita tai vireillä hankkeita, joiden mukaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajilla olisi velvollisuus varautua ylläpitämään järjestelmiään maan alueelta käsin.

Espanjassa tärkein sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja sääntelevä laki on televiestinnästä annettu laki (Ley 32/2003, de 3 de noviembre, General de Telecomunicaciones 32, 3, jäljempänä televiestintälaki). Televiestintälain mukaan verkko-operaattorien ja palveluntarjoajien, jotka tarjoavat yleisiä viestintäverkkoja ja -palveluja, tulee asianmukaisesti hallita verkkojen ja palvelujen turvallisuusriskejä turvatakseen riittävän turvallisuuden tason ja välttääkseen tai minimoidakseen turvallisuushäiriöiden vaikutukset käyttäjiin ja liitettyihin verkkoihin. Viestintäpalvelujen laatua koskevissa ohjeissa (ITC/912/2006) asetetaan palveluntarjoajille velvollisuus antaa loppukäyttäjille tiedot palvelujen laadun tasoista käyttäen apuna ohjeen mukaisia laatuparametreja.

Operaattoreiden tulee varmistaa yleisten puhelinpalvelujen saatavuus viestintäverkoissa verkon vakavissa häiriötilanteissa tai ylivoimaisen suoritusesteen tilanteissa sekä suorittaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen häiriöttömän pääsyn hätäpalveluihin. Espanjassa henkilötietojen käsittelyä koskevassa asetuksessa 1720/2007 säädetään henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä turvallisuustoimenpiteistä. Toimenpiteisiin kuuluvat turvallisuusasiakirjan laatiminen ja sen mukaisten turvallisuustoimenpiteiden käyttöönottaminen.

Tiedossa ei ole, että Espanjassa ylläpidettäisiin yleistä rekisteriä kaapelitietojen sijaintitiedoista. Tiedossa ei myöskään ole, että Espanjassa olisi voimassa velvoitteita, joiden mukaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajilla olisi velvollisuus varautua ylläpitämään järjestelmiään maan alueelta käsin. Kuitenkin televiestintälain nojalla verkot, palvelut, laitteistot ja laitteet, jotka ovat välttämättömiä maan puolustukselle, tulee tietyissä tilanteissa tarjota valtion käyttöön, jolloin niiden käyttöön sovelletaan erityisiä säännöksiä.

Hollannissa tärkein sähköisiä viestintäverkkoja ja palveluja koskeva säännös on televiestinnästä annettu laki (Wet van 19 oktober 1998, Telecommunicatiewet, jäljempänä televiestintälaki). Televiestintälaissa asetetaan vaatimuksia muun muassa verkkojen ja palvelujen laadulle ja jatkuvuudelle. Lain mukaan palveluntarjoajien on suoritettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet hallitakseen verkkojen ja palvelujen turvallisuuteen ja eheyteen liittyviä riskejä. Lisäksi edellytetään, että palvelujen toimittamisen tulee jatkua huolimatta poikkeuksellisista tilanteista, kuten sodasta tai kriisitilanteesta.

Teleyritykset on velvoitettu suorittamaan toimenpiteet häiriöiden ja tietoturvaloukkausten estämiseksi. Näiden tarvittavien toimenpiteiden sisältö vaihtelee toimijasta riippuen. Vuoden 2013 alusta lähtien tulee voimaan ministerin jatkuvuutta koskeva määräys (Besluit Continuiteit), jossa turvallisuustoimenpiteet yksilöidään tarkemmin. Vähimmäisvaatimuksiin kuuluu jatkuvuuden vaatimus. Teleyrityksen tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet yleisten puhelinpalvelujen ja yleisten sähköisten viestintäverkkojen saatavuuden varmistamiseksi teknisten häiriöiden tai verkon kokonaisvaltaisen häiriötilanteen varalle. Näissä tapauksissa velvoitteen täyttämisestä aiheutuvilla kustannuksilla ei ole merkitystä velvoitteen toteuttamisvelvollisuuden kannalta.

Televiestintälain nojalla teleyritysten tulee varautua poikkeustilanteisiin ja häiriöihin kaikilla tarvittavilla toimenpiteillä, joiden tu-

lee olla teleyrityksen käytössä milloin tahansa. Yritysten on myös ylläpidettävä jatkuvuussuunnitelmaa. Jatkuvuussuunnitelmassa on nimettävä verkkojen ja palvelujen jatkuvuudesta vastaava toimihenkilö, joka tekee ilmoituksen turvallisuuden tai eheyden loukkauksista. Tämä henkilö toimii myös yhteyshenkilönä, kun viranomainen pyytää tietoja tai tutkii, onko jatkuvuussuunnitelmaa noudatettu. Radioviestintäviranomaisella on mahdollisuus tarkastaa suunnitelma.

Teleyritykset ovat velvollisia toimeenpanemaan ja noudattamaan jatkuvuussuunnitelmaa. Teleyrityksen tulee laatia yhteenveto, arvioida turvallisuusriskit ja verkkojen ja palvelujen eheys vuosittain. Tulokset tulee käsitellä jatkuvuussuunnitelmassa. Lisäksi teleyrityksillä täytyy olla jatkuvuussuunnitelma siitä, mitä toimenpiteitä tulee suorittaa palvelujen ja verkkojen jatkuvuuden turvaamiseksi poikkeustilanteissa.

Hollannissa kaapeleita koskevia tietoja voidaan jakaa vain kaivamistöiden yhteydessä. Poikkeuksellisissa tilanteissa ministeri voi televiestintälain nojalla antaa ohjeita verkkojen ylläpitämisestä ja käyttämisestä turvatakseen yleisten verkkojen ja palvelujen käytettävyyden.

Tanskassa sähköisiä viestintäverkkoja säädetään lailla ja lain tasoisilla ministeriöiden antamilla määräyksillä. Tärkeimmät sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevat säännökset ovat laki sähköisistä viestintäverkoista ja -palveluista (Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester 169/2011, jäljempänä telelaki). Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tietosuojasta ja valmiudesta annetun määräyksen (445/2011) mukaan viestintäverkon omistavalla palveluntarjoajalla tulee olla jatkuva varasuunnitelma hätätilanteisiin varautumiseksi ja hätätilanteiden selvittämiseksi.

Tanskassa ei ole asetettu lailla nimenomaisia velvoitetta yrityksille dokumentoida tai suojata teletoiminnan tai yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisiä tieto- tai viestintäjärjestelmiä koskevia tietoja, mutta tällainen velvoite voidaan katsoa kuuluvan osaksi määräyksen sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tietosuojasta ja valmiudesta asettamaa velvollisuutta, jonka mukaan verkko-operaattoreiden ja palveluntarjoajien tulee osana suunnittelua ja toimintaa suorittaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet hallitakseen viestintäverkkojen ja -palvelujen tietosuojariskejä. Samalla tavalla yleisen tietoturvaa koskevan säännöksen voidaan katsoa soveltuvan sähköisiin viestintäjärjestelmiin ja -verkkoihin.

Kaapelitiedot tulee ilmoittaa asunto-, kaupunki- ja maaseutuasioiden ministeriölle (Ministeriet for by, bolig og landdistrikter), joka ylläpitää rekisteriä kaikista maanalaisista kaapeleista. Tähän rekisteriin on pääsy kaikilla kaivaustöitä suorittavilla ammattilaisilla.

Tanskassa ei ole säännöksiä, joiden nojalla verkkoja tai palveluja tulisi varautua ylläpitämään tietyissä tilanteissa Tanskan valtion alueelta käsin tai joiden nojalla käyttäjille tai tilaajille olisi asetettu velvoitteita huolehtia verkkoon liitetyn laitteen, sisäisen verkon tai muun järjestelmän vaarattomuudesta tai tietoturvasta.

2.2.2 EU:n lainsäädäntö

Viestintämarkkinoita sääntelee viisi sähköisen viestinnän direktiiviä, jotka on kaikki hyväksytty 14 päivänä helmikuuta 2002 ja julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 24 päivänä huhtikuuta 2002.

Nämä direktiivit ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (2002/21/EY, jäljempänä puitedirektiivi), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä (2002/19/EY, jäljempänä käyttöoikeusdirektiivi), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisiä viestintäverkkoja ja – palveluja koskevista valtuutuksista (2002/20/EY, jäljempänä valtuutusdirektiivi), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla (2002/22/EY, jäljempänä yleispalveludirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neu-

voston direktiivi henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (2002/58/EY, jäljempänä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi).

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta (98/84/EY, jäljempänä ehdollisen pääsyn direktiivi) annettiin 20 päivänä marraskuuta 1998.

Edellä mainittuja sähköisen viestinnän direktiivejä on sittemmin ajanmukaistettu ja muutettu kahdella eri direktiivillä. Toinen näistä on 25 päivänä marraskuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/140/EY sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä annetun direktiivin 2002/19/EY sekä sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista annetun direktiivin 2002/20/EY muuttamisesta. Toinen muutosdirektiivi on niin ikään 25 päivänä marraskuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/136/EY yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta.

Molemmat direktiivit on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 18 päivänä joulukuuta 2009 ja ne on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä 25 päivä toukokuuta 2011.

Näiden viiden sähköisen viestinnän direktiivin lisäksi ehdotettuun lakiin liittyy neljä muuta direktiiviä. Näitä direktiivejä ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston antama direktiivi 2006/24/EY, yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta (jäljempänä tunnistamistietojen tallentamista koskeva direktiivi), Euroopan parlamentin ja neuvoston antamalla direktiivillä 2010/13/EU audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (jäljempänä AV-direktiivi), tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (jäljempänä sähkökauppadirektiivi) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/84/EY ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta (jäljempänä ehdollisen pääsyn direktiivi).

Lisäksi Euroopan komissio on antanut kaksi esitystä, joilla voi myöhemmin olla vaikutuksia ehdotetun lain sisältöön. Näitä ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta COM(2012) 11 final (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi verkko- ja tietoturvallisuuden korkean tason varmistamiseksi Euroopan unionin alueella COM(2013) 48 final (jäljempänä verkko- ja tietoturvadirektiivi).

Tässä luvussa esitellään edellä mainitut direktiivit, direktiivi-ehdotus ja asetus-ehdotus pääpiirteittäin.

Puitedirektiivi

Vuonna 2002 annetulla puitedirektiivillä pyrittiin luomaan yhdenmukaistettu sääntelyjärjestelmä sähköisen viestinnän palveluille ja verkoille sekä niihin liittyville toiminnoille ja palveluille Euroopan unionin alueella. Puitedirektiivin keskeinen tavoite oli selkeyttää kansallisten sääntelyviranomaisten, kuten Viestintäviraston asemaa säätämällä niiden toimintaa koskevista periaatteista sekä sääntelyviranomaisen tavoitteista ja tehtävistä.

Puitedirektiivillä on luotu puitteet sääntelyviranomaisten puuttumiselle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinahäiriöihin. Lähtökohtana on sääntelyviran-

omaisen puuttumattomuus markkinoiden toimintaan. Yrityksille asetettujen erityisvelvollisuuksien perustana on markkinaanalyysillä todetut häiriöt markkinoilla.

Puitedirektiiviin vuonna 2009 tehdyillä muutoksilla pyrittiin muun muassa lisäämään yhdenmukaista eurooppalaista sääntelykäytäntöä nykyisestä säätämällä entistä tarkemmin siitä menettelystä, jolla kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksentekoon liitetään komission, muiden yhteisön jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kuuleminen sekä kokonaan uutena tahona Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kuuleminen.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Valtuutusdirektiivi

Valtuutusdirektiivin tavoitteena on luoda edellytykset sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen sisämarkkinoille yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla teleyritysten markkinoille pääsyyn liittyviä yleisiä ehtoja. Mahdollisimman yhdenmukaisella sääntelyllä pyritään edistämään sähköisen viestinnän palvelujen sekä yleiseurooppalaisten viestintäverkkojen ja -palvelujen kehittymistä ja siten hyödyttämään sekä palvelun tarjoajia että kuluttajia. Sääntelyn pyrkimyksenä on vähentää teleyrityksille koituvaa hallinnollista taakkaa ja helpottaa markkinoille pääsyä.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Valtuutusdirektiiviin tehdyissä muutoksissa on korostettu lisää palvelu- ja tekniikkariippumattomuutta. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on ollut radiotaajuuksien tehokkaan ja häiriöttömän käytön edistäminen ja varmistaminen.

Käyttöoikeusdirektiivi

Käyttöoikeusdirektiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa tapoja, joilla jäsenvaltiot sääntelevät sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoajien välisiä markkinoita. Käyttöoikeusdirektiivin säännöksiä sovelletaan sähköisiin viestintäverkkoihin puitedirektiivin mukaisesti määritellyillä tuote- ja palvelumarkkinoilla, jotta käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen tarjoajien välillä havaitut markkinaongelmat voitaisiin ratkaista.

Säännökset koskevat muun muassa viestintäverkkojen käyttöoikeuksia, toisin sanoen sitä, millaisissa tilanteissa ja millaisilla perusteilla teleyritykset ovat velvollisia luovuttamaan kilpailevalle teleyrityksille käyttöoikeuksia omaan omaisuuteensa. Käyttöoikeusdirektiivin tarkoitus on taata yrityksille oikeudellisesti vakaa toimintaympäristö määrittelemällä niiden keskeiset oikeudet ja velvollisuudet. Käyttöoikeusdirektiivin perustelujen (res. 2) mukaan sisältöpalvelut, kuten radio- tai televisiolähetyssisältökokonaisuuden kaupallinen tarjoaminen eivät kuulu sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisen sääntelyjärjestelmän soveltamisalaan.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Yleispalveludirektiivi

Yleispalvelua ja käyttäjien oikeuksia koskevan yleispalveludirektiivin tavoitteena on taata hyvälaatuiset ja kaikille käyttäjille yhtä lailla tarjolla olevat sähköiset viestintäpalvelut ensisijaisesti kilpailun avulla. Sen varalta, ettei kilpailu riitä takaamaan tyydyttävästi kaikkien käyttäjien tarpeita, direktiivissä säädetään niin sanotun yleispalvelun tarjonnasta sekä tästä tarjonnasta aiheutuvien kustannusten kattamisesta.

Yleispalvelulla tarkoitetaan direktiivissä samaa kuin välttämättömyyspalveluilla yleensä. Käsitteellä viitataan siis sähkön, veden ja peruspankkipalvelujen tapaan sellaisiin viestintäpalveluihin, jotka ovat aivan välttämättömiä kuluttajille ja yhteisöille nyky-yhteiskunnassa. Direktiivin mukaan yleispalveluun kuuluvat viestintäpalvelut on tarjottava kuluttajille ja yhteisöille kohtuuhintaan.

Yleispalvelua koskevien säännösten lisäksi direktiivissä säädetään sähköisten viestintäpalvelujen käyttäjien ja kuluttajien keskeisimmistä oikeuksista. Direktiivin perusteluissa (resitaali 45) todetaan, että sisältöpalvelut,

kuten ääni- tai televisiolähetyspalvelupaketin tarjoaminen myyntiin eivät kuulu sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisen sääntelyjärjestelmän soveltamisalaan. Samassa yhteydessä todetaan, että yleispalvelu-direktiivillä ei rajoiteta yhteisön oikeuden mukaisia, jäsenvaltion tasolla kyseisten palvelujen osalta toteutettavia toimenpiteitä.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita lukuun ottamatta kuluttajan suojaan liittyviä velvoitteita. Tästä on direktiivissä nimenomainen säännös, jonka mukaan direktiivillä ei rajoiteta kuluttajan suojaa koskevien yhteisön sääntöjen, erityisesti direktiivien 93/13/ETY ja 97/7/EY ja yhteisön lainsäädännön mukaisten kansallisten sääntöjen soveltamista.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tarkoituksena on täydentää yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (95/46/EY, jäljempänä henkilötietodirektiivi) sääntelyä siltä osin kun kyse on viestintäalasta. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivillä pyritään suojaamaan luonnollisten henkilöiden yksityisyyttä ja luottamuksellisen viestin suojaa, mutta myös oikeushenkilöiden asemaan kiinnitetään huomiota.

Direktiivin tarkoituksena on toisaalta mahdollistaa uusien, nykyaikaiseen viestintäteknologiaan perustuvien monipuolisten palvelujen sujuva käyttöönotto ja toisaalta turvata perusoikeudet viestinnän luottamuksellisuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviä muutettiin 25 päivänä marraskuuta 2009 annetulla edellä jo mainitulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta yhteydessä.

Direktiivi julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 18 päivänä joulukuuta 2009 ja se saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä sähköisen viestinnän tietosuojalain muutoksella, joka tuli voimaan 25 päivänä toukokuuta 2011.

Tunnistamistietojen tallentamista koskeva direktiivi

Maaliskuussa 2006 hyväksytyllä tunnistamistietojen tallentamista koskevalla neuvoston ja parlamentin direktiivillä 24/2006/EY teleyritykset velvoitetaan säilyttämään tietyt niiden saatavilla olevat, kaikkien viestintää harjoittavien tilaajien tai käyttäjien tunnistamistiedot sekä tietyt muut tiedot. Tiedot on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ja enintään kahden vuoden ajan. Säilyttämisaika voidaan tämän aikarajan puitteissa määritellä tarkemmin kansallisesti.

Säilyttämisen tarkoituksena on varmistaa, että tiedot säilyisivät teleyritysten hallussa riittävän kauan erityisesti poliisin tarpeita varten. Säilytettäviä tietoja koskevat viranomaisten tiedonsaantioikeudet määräytyvät erikseen voimassa olevien kansallisten säännösten mukaisesti.

AV-direktiivi

Televisiolähetysten ja tilausohjelmapalvelujen tarjontaa on EU:ssa harmonisoitu vuodesta 1989 lähtien silloisella televisiodirektiivillä. Unionin televisiotoiminnan ja tilausohjelmapalvelujen sääntely on kodifioitu vuonna 2010 Euroopan parlamentin ja neuvoston antamalla direktiivillä 2010/13/EU audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (myöhemmin AV-direktiivi). Television ohjelmistotoimilupaa koskeva sääntely on puhtaasti kansallista sääntelyä.

Ehdollisen pääsyn direktiivi

Ehdollisen pääsyn direktiivillä pyritään ensisijaisesti vaikuttamaan sellaisiin kaupallisiin toimiin, joiden kohteena ovat laittomat suojauksen purkujärjestelmät. Hallitus antoi tähän liittyen syksyllä 2012 eduskunnalle esityksen Euroopan neuvoston ehdolliseen pääsyn yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013 (388/2013).

Sähkökauppadirektiivi

Sähkökauppadirektiivi koskee tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista sekä sopimusten tekemistä sähköisessä muodossa. Tietoyhteiskunnan palveluja ovat kaikki etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavat palvelut, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

Direktiivin tavoitteena on varmistaa suotuisa toimintaympäristö sähköisen kaupankäynnin kasvulle. Vaikka sisämarkkinoiden kehittymisessä on edistytty Euroopan unionissa (EU) jo melko pitkälle, jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen eroavuudet voivat kuitenkin aiheuttaa esteitä palvelujen tarjoamiselle sähköisesti jäsenvaltiosta toiseen. Direktiivillä luotavilla yhteisillä puitteilla pyritään yhtäältä poistamaan näitä esteitä ja siten parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä sekä toisaalta lisäämään kuluttajien luottamusta sähköiseen kaupankäyntiin. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi direktiiviin on otettu säännöksiä muun muassa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapaudesta, palvelun tarjoajien sijoittautumisesta, tiedonantovelvollisuudesta, kaupallista viestinnästä, sähköisesti tehtävistä sopimuksista sekä välittäjinä toimivien palvelujen tarjoajien vastuuvapauden edellytyksistä.

Direktiivi sitoo EU:n jäsenvaltioiden ohella Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvia valtioita eli Norjaa, Islantia ja Liechtensteinia (ETA:n sekakomitean päätös N:o 91/2000, EYVL L7, 11.1.2001, s. 13). Direktiivin säännöksiä sovelletaan siis myös ETA-valtioiden alueelle sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin. Sähkökauppadirektiivi on implementoitu lailla tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (458/2002) joka on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Yleinen tietosuoja-asetus

Euroopan komissio antoi 25 päivänä tammikuuta 2012 ehdotuksen henkilötietojen suojaa koskevaksi uudeksi EU:n lainsäädäntökehykseksi. Lisäksi komissio antoi Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle tiedonannon Yksityisyyden suoja verkottuvassa maailmassa. Euroopan uusi tietosuojakehys COM(2012) 9 final. Tiedonannossa todetaan, että henkilötietojen suojaa koskevan sääntelykehyksen uudistaminen on tarpeen muun muassa siksi, että teknologian nopean kehityksen ja globalisoitumisen myötä henkilötietoja kerätään yhä kasvavassa määrin ja niiden käsittelyssä ja siirtämisessä käytettävät keinot ovat muuttuneet. Tässä uudessa digitaalisessa toimintaympäristössä yksilöillä on oikeus valvoa tehokkaasti henkilötietojaan. Korkeatasoista tietosuojaa tarvitaan komission mukaan myös siksi, että voitaisiin parantaa luottamusta online-palveluihin ja hyödyntää digitaalitalouden kaikki mahdollisuudet. Näin edistetään EU:n talouskasvua ja EU:n teollisuuden kilpailukykyä osana EU:n toimenpiteitä digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämiseksi. EU:n tietosuojauudistuksen tarkoituksena on komission mukaan luoda Euroopan unionille ajanmukainen, vahva, yhtenäinen ja kattava tietosuojakehys.

Ehdotettu lainsäädäntökehys sisältää ehdotuksen yleiseksi tietosuoja-asetukseksi, jolla kumottaisiin EY:n henkilötietodirektiivi 95/46/EY.

Verkko- ja tietoturvadirektiivi

Euroopan komissio antoi 7 päivänä helmikuuta 2013 ehdotuksen verkko- ja tietoturvadirektiiviksi.

Direktiiviehdotuksella jäsenvaltiot velvoitettaisiin ensinnäkin laatimaan verkko- ja tietoturvastrategia sekä nimeämään kansallinen toimivaltainen viranomainen, jolla on riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit turvariskien ja -poikkeamien ennaltaehkäisyä ja käsittelyä sekä niihin reagoimista varten.

Toiseksi direktiivillä luotaisiin jäsenvaltioiden ja komission välinen yhteistyömekanismi, jonka keinoin voitaisiin vaihtaa ennakkovaroituksia tietoturvariskeistä ja -poikkeamista, tehdä yhteistyötä niiden ratkaisemisessa ja järjestää säännöllisiä vertaisarviointeja sekä harjoituksia.

Kolmanneksi direktiivi velvoittaisi eräiden yhteiskunnan keskeisten alojen (rahoituspalvelut, liikenne, energia, terveys) kriittisten infrastruktuurien ylläpitäjät sekä keskeisimmät tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajat ja julkishallinnot ottamaan käyttöön riskinhallintakäytänteitä ja raportoimaan ylläpitämiinsä keskeisiin palveluihin kohdistuvista merkittävistä tietoturvapoikkeamista.

2.3 Nykytilan arviointi

2.3.1 Verkko- ja ohjelmistotoimiluvat

Radiotaajuudet ovat rajallinen luonnonvara, jolla on huomattavan suuri yhteiskunnallinen, kulttuurinen ja taloudellinen merkitys. Taajuuksia käyttävät esimerkiksi matkaviestintä, langaton laajakaistaviestintä, televisio- ja radiolähetystoiminta ja satelliittiviestintä. Taajuuksien hallinto ja saatavuus vaikuttaa talouteen, turvallisuuteen, kulttuuriin, tieteeseen ja ympäristöön. Radiotaajuuksista onkin tullut erittäin haluttuja resursseja, joiden kysyntä ylittää niiden tarjonnan. Suomessa taajuuksille on myönnetty käyttöoikeuksia kahta poikkeusta lukuun ottamatta vastikkeetta, vertailuun perustuvalla hallinnollisella menettelyllä.

Niin sanotulla perinteisellä taajuushallinnolla on ollut vaikeuksia pysyä toimintaympäristön nopean kehityksen tasalla, jolloin taajuuksia ei ole saatu riittävän tehokkaaseen käyttöön. Useissa EU-maissa on jo siirrytty markkinalähtöisempään taajuushallintoon. Käyttöoikeudet myönnetään joko huutokaupalla tai sellaisella muulla menettelyllä, jossa taajuuksien käyttöoikeudesta maksettavalla hinnalla on suurin vaikutus toimiluvanhaltijoiden valintaan. Vaikka toimilupasääntely näyttää esimerkiksi kuluttajahintoja tarkasteltaessa onnistuneen Suomessa hyvin, tekniikan, palvelujen sekä kansainvälinen kehitys ovat johtaneet tarpeeseen arvioida nykyistä toimilupajärjestelmää uudelleen. Valtioneuvosto on linjannut tulevaisuuden toimilupapolitiikkaa vuonna 2012 tehdyissä taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä sekä sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa, joka annettiin eduskunnalle selontekona (VNS 4/2012 vp).

Niukkojen ja haluttujen radiotaajuuksien suuri taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys asettaa taajuushallinnolle entistä suurempia tehokkuus- ja joustavuusvaatimuksia. Suomessa vuonna 2009 ja 2013 järjestetyt taajuushuutokaupat osoittavat, että huutokauppa on myös suomalaisilla markkinoilla toimiva tapa myöntää taajuuksien käyttöoikeuksia. Huutokauppamenettely on niin sanottua kauneuskilpailua neutraalimpi ja läpinäkyvämpi, kun vain taajuuksista maksettava hinta ratkaisee kenelle toimilupa myönnetään. Huutokaupassa resurssit jakaantuvat tehokkaasti, kun taajuudesta on valmis maksamaan eniten se taho, joka pystyy käyttämään sitä hyväkseen tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Taajuuksien tehokkaampi käyttö johtaa lisääntyneeseen kilpailuun ja innovaatioihin, jotka näkyvät käytännössä uusina palveluina ja edullisempina hintoina.

Edellä mainituista syistä valtioneuvosto linjasi taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä, että huutokauppamenettelyä käytetään jatkossa myönnettäessä toimilupia erityisesti uusille matkaviestintään osoitetuille taajuusalueille.

Suomalaisen televisiolähetystoiminnan markkinoille ei ole kehittynyt aitoa kilpailutilannetta, joka perustelisi huutokauppamenettelyn soveltamista. Televisiotoiminnalle osoitetuilla taajuuksilla harjoitetun liiketoiminnan mittakaava on myös matkaviestintoiminnan liikevaihtoa huomattavasti pienempi. Huutokauppamenetelmä ei myöskään ole paras mahdollinen tapa myöntää toimilupia ti-

lanteissa, joissa on tarve taata taajuuksia yleishyödyllisille palveluille tai taajuusalue on jo käytössä. Näin ollen taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä ja sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa linjattiin, että televisiolähetystoiminta ja jo käytössä olevilla taajuusalueilla harjoitettava matkaviestintoiminta eivät edellytä huutokauppamenetelmään siirtymistä. Näin ollen televisiotoiminnan verkkotoimiluvat ja osa matkaviestintoimiluvista myönnettäisiin edelleenkin vastikkeetta. Koska paine taajuuksien käytön tehostamiseen on kuitenkin suuri, edellä mainituista taajuuksista alettaisiin periä markkinaehtoista taajuusmaksua. Ehdotettu vuosittainen maksu perittäisiin muilta kuin huutokaupatuilta taajuusalueilta, koska taajuusmaksut ja taajuushuutokaupat ovat vaihtoehtoisia työkaluja pyrittäessä taajuuksien käytön tehostamiseen. Televisiotoiminnalle on osoitettu useita kanavanippuja, joista osa on tällä hetkellä vajaakäytössä.

Maanpäällisen televisiotoiminnan toimilupajärjestelmä perustuu lähetyskapasiteetin niukkuuteen. Maanpäällisen televisiotoiminnan käytettävissä olevasta taajuuskapasiteetista ei digitalisoinnin ja uudempien lähetys- ja pakkaustekniikoiden yleistymisen myötä ole samanlaista niukkuutta kuin analogisen televisiotoiminnan aikana. Näin ollen ei enää ole vastaavaa tarvetta saattaa ohjelmasisältöjä koskevia päätöksiä valtioneuvoston ratkaistaviksi. Televisiotoiminnan käytettävissä oleva taajuusresurssi sekä monipuolisen ja erityisryhmien tarpeet huomioon ottavan ohjelmistotoiminnan turvaaminen on mahdollista myös sananvapauteen vähemmän puuttuvin keinoin. Toimilupahallintoa tulisikin keventää siten, että television ja radion ohjelmistotoimiluparatkaisut siirrettäisiin Viestintäviraston ratkaistavaksi silloin, kun toiminnan edellyttämästä taajuuskapasiteetista ei ole niukkuutta.

Lisäksi nykyinen ohjelmistotoimilupajärjestelmä, jossa valtioneuvosto päättää ensin verkkotoimiluvan haltijat ja sen jälkeen myöntää ohjelmistotoimiluvat, joissa se määrää televisiotoiminnan sisällöt lähetettäviksi tietyissä kanavanipuissa, estää sisältötoimijoita kilpailuttamasta lähetyspalvelujen tarjoajaa.

2.3.2 Hinnoittelun valvonta

Viestintämarkkinalain 37 ja 84 §:ssä määritellyt syrjimätön ja kustannussuuntautunut hinnoittelu ovat nykyisin ainoat Viestintäviraston käytössä olevat hinnoittelun valvontakeinot. Syrjimättömällä hinnalla tarkoitetaan hinnoittelua, joka kohtelee samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä tasapuolisesti. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiöilleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpaileville teleyrityksille.

Voimassa olevan 84 §:n mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on kohtuullinen, kun aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus otetaan huomioon. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Nykyisin hinnoittelun arviointi perustuu teleyritykselle aiheutuneisiin kustannuksiin ja kustannusten arvioinnin lähtökohtana on pidetty teleyrityksen itsensä antamia tietoja. Voimassa olevan 84 §:n hallituksen esityksen perustelujen mukaan, jos teleyrityksen toiminnan tehokkuutta on erityistä syytä epäillä, Viestintävirasto voi tutkia hinnoittelun yhteyttä toiminnan tehokkuuteen. Käytännössä, kun Viestintävirasto tutkii teleyrityksen tietyn säännellyn tuotteen kustannussuuntautuneisuutta, teleyritys ilmoittaa tuotteen tuottamiseen liittyvät kustannuksensa Viestintävirastolle tuotteen kustannuslaskelman muodossa. Voimassa olevassa lainsäädännössä kustannussuuntautunut hinta on määritelty lain tasolla siten, että sen tulee perustua yritykselle aiheutuneisiin kustannuksiin. Näin ollen voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista Viestintävirastolle ottaa lähtökohdaksi teoreettisen tehokkaan toimijan kustannuksia. Säännellyn tuotteen hintaan sisällytettävän kohtuullisen tuoton arviointi on kaksivaiheinen. Ensiksi arvioidaan säännellyn tuotteen tuotantoon sitoutuneen pääoman määrä, jolle tuottoa voidaan laskea. Tämän jälkeen arvioidaan kohtuullinen tuottoprosentti.

Silloin, kun Viestintävirasto on määrännyt teleyrityksen noudattamaan kustannussuuntautunutta hintaa, se ei voi määrittää kustannussuuntautuneen hinnan tasoa etukäteen muissa kuin lain 37 §:ssä säädetyissä poikkeustapauksissa. Normaalisti, jos teleyritys on määrätty noudattamaan tietyn tukkutuotteen hinnoittelussa kustannussuuntautunutta hintaa, hinta jää sääntelyn kohteena olevan teleyrityksen oman arvioinnin mukaiseksi siihen saakka, kunnes Viestintävirasto määrittelee lainmukaisen hintatason jälkikäteen omasta aloitteestaan tai kilpailevan teleyrityksen toimenpidepyynnön johdosta.

Teleyrityksen yksittäisen tuotteen hintaa koskevassa valvontapäätöksessä Viestintävirasto voi nykyisin viestintämarkkinalain 86 §:n nojalla päättää teleyrityksen perimän tuotteen enimmäishinnasta ja tarvittaessa velvoittaa teleyrityksen laskemaan tietyn tuotteen tai palvelun hintoja. Ongelmallista on, että Viestintäviraston näin määrittämällä ja vielä mahdollisesti korkeimman hallinto-oikeuden vahvistamalla enimmäishinnalla ei ole kuitenkaan ajallista sitovuutta eteenpäin. Näin on erityisesti valitustapauksissa, kun korkeimman hallinto-oikeuden vahvistama enimmäishinta perustuu teleyrityksen useamman vuoden vanhoihin kustannuslaskelmiin. On epäselvää, kuinka pitkäksi ajaksi eteenpäin 86 §:n nojalla määritelty enimmäishinta sitoo teleyritystä. Jälkikäteen määritellyllä kustannussuuntautuneella hinnalla Viestintävirasto ei kuitenkaan pysty ohjaamaan teleyritysten säännelltyjen tuotteiden hinnoittelua tulevaisuudessa. Ongelmaa lisää se, että päinvastoin kuin kilpailuoikeudessa, viestintämarkkinalaissa ei ole sanktioita teleyritystä kohtaan tapauksessa, että sen hinnoittelu osoittautuu lain vastaiseksi. Viestintäviraston tekemä sääntely tulisikin olla luonteeltaan ennakollista ja kilpailua edistävää erotuksena kilpailuviranomaisten suorittamasta jälkikäteisestä valvonnasta. Ennakolliseen valvontaan kuuluu myös sääntelyviranomaisen toimivalta määrätä säänneltävän tuotteen enimmäishinnasta.

Vertailtaessa muihin EU-maihin Viestintäviraston käytössä olevat hinnoittelun valvontakeinot ovat selvästi yksipuolisemmat. Esimerkiksi Viestintäviraston toimivalta asettaa säännellyille tuotteille enimmäishinta on rajoitettu lain 37 §:ssä vain harvoihin säänneltyihin tuotteisiin ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin, kun se taas vertailumaissa on sääntelyviranomaisen yleisesti käyttämä hinnoittelun etukäteinen valvontakeino. On huomattava, että huomattavan markkinavoiman sääntely on jo lähtökohdiltaan poikkeuksellista ja tarkoitettu tilanteeseen, jossa markkinoilla toimii huomattavan markkinavoiman omaava yritys ja ennakkosääntely on tarpeen.

Viestintämarkkinoita koskeva EU-lainsäädäntö edellyttää ennakollista puuttumista huomattavan markkinavoiman -yritysten aiheuttamiin kilpailuongelmiin siten, että kohtuuton hinnoittelu estetään tulevaisuudessa. Kilpailevilla ja alalle tulevilla teleyrityksillä on myös huomattavan markkinavoiman sääntelystä johtuvia oikeuksia, jotka eivät toteudu tehokkaasti nykyisessä Viestintäviraston jälkikäteisessä hinnoittelun valvonnassa. Tämän vuoksi Viestintävirastolla tulisi olla tarvittaessa oikeus asettaa kaikille säännellyille tuotteille tai palveluille enimmäishinta.

Suomessa on kokemusta voimassa olevien huomattavan markkinavoiman -yritysten hinnoittelun valvontaa koskevien säännösten soveltamisesta kymmenen vuoden ajalta. Suomessa paikallisten huomattavan markkinavoiman -yritysten markkina-osuudet esimerkiksi laajakaistavähittäistuotteissa ovat pysyneet korkealla. Suomessa valtakunnallisia televisio- ja radiolähetyspalveluja tarjosi pitkään vain yksi yritys omistamassaan lähetysverkossa. Nykyään televisiolähetyspalveluja tarjoavat sekä Digita Oy että DNA Oy. Myös radiolähetyspalvelujen tarjoajia on kaksi; Digita Oy ja Telemast Nordic Oy.

Viestintävirasto on vuonna 2012 antamissaan päätöksissään keventänyt huomattavan markkinavoiman sääntelyä tilaajayhteys- ja laajakaistatukkutuotteiden osalta pienemmiltä paikallisilta teleyrityksiltä ja keskittänyt sääntelyn merkittävimpiin paikallisiin huomattavan markkinavoiman yrityksiin. Viimeisimmissä huomattavaa markkinavoimaa koskevissa päätöksissään Viestintävirasto on myös ottanut huomioon matkaviestinverkoissa ja kiinteissä verkoissa tarjottavien hitaam-

pien laajakaistayhteyksien keskinäisen korvattavuuden.

2.3.3 *Yleispalvelu*

Perinteisesti Suomessa on katsottu, että kansallisilla markkinoilla on lukuisia puhelinluettelo- ja numeropalveluja, eikä näiden palvelujen siitä syystä ole Suomessa enää katsottu kuuluvan yleispalveluvelvoitteen ydinalueeseen (HE 150/2006 vp). Käytännössä uudenlaiset palvelumuodot ja tekniset ratkaisut mahdollistavat sen, että yhteystietopalveluja on saatavilla erilaisissa muodoissa, jolloin ne palvelevat myös entistä paremmin erityisryhmiä.

Suomessa on myös katsottu, että on tärkeää, että painettu puhelinluettelo on saatavilla niin kauan, kunnes sähköiset yhteydet eivät ole kaikkien käytettävissä (HE 112/2002 vp). Painetun puhelinluettelon toimittaminen ei ole enää automaattisesti välttämätöntä, sillä jokaisella suomalaisella on oikeus sekä puhelin- että laajakaistaliittymään, joiden avulla myös puhelinluettelo- ja numeropalvelut ovat saatavilla.

On kuitenkin tärkeää varmistua siitä, että yhteistietopalvelut ovat myös käytännössä kaikkien saatavilla. Eri käyttäjäryhmien tarpeiden selvittämiseksi olisi arvioitava palveluja koskevat markkinat ja erityisryhmien tarpeet yhteystietopalvelujen toteuttamisessa. Tämä voi vammaisten käyttäjien osalta tarkoittaa esimerkiksi sitä, että palvelun tulisi olla käytettävissä vammaisten omilla apuvälineillä. Tavoitteena on varmistua siitä, että kaikki käyttäjät saavat nämä palvelut käyttöönsä tosiasiallisesti, sillä esimerkiksi aistivammaiset eivät voi käyttää yhteystietopalveluja samalla tavoin kuin muut käyttäjät.

Yhä useammin myös yhteydenotot yrityksiin tai viranomaisiin tapahtuu puhelimitse tai internetin välityksellä sen sijaan, että asioitaisiin asiakaspalvelupisteessä. Tällöin on keskeistä varmistua siitä, että yhteystiedot eri viranomaisiin ovat myös tosiasiallisesti kaikkien saatavilla.

Yleispalvelun tosiasiallista saatavuutta heikentää nykyisin se, että viestintäpalvelujen käyttäjät eivät saa riittävästi tietoa yleispalvelutuotteista ja yleispalveluun liittyvistä oikeuksistaan. Vaikka Viestintävirasto on julkaissut käyttäjille suunnattua materiaalia yleispalvelusta, ei tieto viraston käsittelemien asiakasyhteydenottojen perusteella ole tavoittanut käyttäjiä tehokkaasti. Viranomaistiedotuksen ohella onkin tärkeää, että yleispalvelu ja yleispalvelutuotteet ovat esillä myös teleyritysten markkinointiviestinnässä, josta asiakkaat ovat tottuneet etsimään tietoa viestintäpalveluista ja palvelujen hinnoista.

2.3.4 *Taajuudet ja numerointi*

Nykyinen malli, jossa taajuuksien hallinnoinnista päätetään käyttämällä useita eritasoisia säädöksiä, ei ole käytännössä osoittautunut riittävän tehokkaaksi ja joustavaksi. Erityisesti radiotoiminnan osalta nykyinen malli, jossa merkitykseltään hyvin vähäisistä ja sisällöltään teknisistä taajuusmuutoksista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella, edellyttää päivittämistä ja selkeyttämistä.

Numerointia koskevassa sääntelyssä ei ole havaittu puutteita.

2.3.5 *Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa*

Viestintämarkkinalain käyttäjän oikeuksia koskevaa sääntelyä olisi kokonaisuutena arvioiden tarpeen selkeyttää ja yhdenmukaistaa kuluttajan, palveluntarjoajan ja viranomaisten välisen asioinnin edistämiseksi. Sääntelyä olisi myös tarpeen nykyaikaistaa tapahtuneen teknisen kehityksen myötä.

Viestintämarkkinalain 66 § ja 67 § koskevat viestintäpalvelusopimuksen tekemistä ja sopimusehtoja. Kuluttajat ovat pitäneet sääntelyn nojalla laadittavia viestintäpalvelusopimuksia vaikeaselkoisina ja epäselvyyttä on ilmennyt muun muassa sopimuksen voimaantuloajankohdasta ja palveluntarjoajan vastuun alkamisen ajankohdasta. Kyseisen sääntelyn osalta on ilmennyt tarvetta selkeyttää tilaajalle viestintäpalvelusopimuksen sopimusehtojen sisältöä.

Viestintämarkkinalain 68 §:ssä säädetään käyttäjän oikeudesta valita sisältöpalvelun tarjoaja. Sääntely ei huomioi nykyisellään tarvittavassa määrin käyttäjän mahdollisuutta valita vapaasti internetliittymän kautta käyttämänsä palvelut ja sovellukset, mikä on keskeinen osa verkkoneutraliteetin periaatetta ja tavoitteita. Jotta käyttäjä osaa valita tarpeisiinsa sopivan liittymän, saatavilla täytyy olla sopimusehdoissa ja muutoin riittävästi ymmärrettävää tietoa internetliittymän ominaisuuksista, kuten todellisesta tiedonsiirtonopeudesta ja liittymän mahdollisista rajoituksista, jotka voivat vaikuttaa palvelujen ja sovellusten käyttämiseen liittymän kautta.

Sääntelyssä on tarpeen selkeyttää, millä perusteilla teleyritykset voivat rajoittaa liikennettä. Lisäksi on tarpeellista mahdollistaa viranomaisen puuttuminen asiaan, mikäli kilpailusta huolimatta syntyy tilanne, jossa käyttäjille ei ole tarjolla riittävän rajoittamattomia internetliittymiä

Viestintämarkkinalain virhettä, vastuuta ja korvauksia koskevia säännöksiä ja niiden välistä suhdetta on pidetty epäselvinä ja tulkinnanvaraisina. Erityisesti epäselvyyttä on aiheuttanut viestintämarkkinalain 67 d §:n ja 72 §:n sääntely. Virhettä, vastuuta ja korvauksia koskeva sääntely on nähty myös tarpeettoman hajanaisena.

Lisäksi korvaussääntelyssä ja ylivoimaisen esteen sääntelyssä olisi tarpeen huomioida myös myrskytuhojen aiheuttamat vahingot. Toimituksen keskeytys voi johtua vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, esimerkiksi sähkönsyötön häiriöistä aiheutuneista viivästyksistä ja keskeytyksistä. Myrskyjen seurauksena tapahtuvat viestintäpalvelujen keskeytykset johtuvat usein sähkönsyötön keskeytymisestä, minkä estämiseksi teleyrityksillä ei ole olemassa tosiasiallisia keinoja. Teleyrityksillä on velvollisuus varautua viestintämarkkinalain ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti viestintäverkkoihin kohdistuviin sähkönsyötön häiriöihin. Myrskytuhot aiheuttavat kuitenkin ajoittain sähkönsyötön häiriöitä, jotka kestävät pidempään kuin, mihin on viestintämarkkinalain ja Viestintäviraston määräysten mukaan varauduttava.

Viestintämarkkinalain 72 §:n mukaan suunnitelmallisten huolto- ja korjaustoimenpiteiden suorittaminen on mahdollista 48 tunnin ajan kalenterikuukaudessa ilman korvausvelvollisuutta. Nykymaailmassa toimivat viestintäpalvelut ovat arkipäivän sujuvuuden kannalta elinehto. Siksi nykyisen 48 tunnin korvauksettomuuden lyhentämistä voitaisiin pitää perusteltuna. Ajan lyhentämistä pienemmäksi kuin 24 tunniksi ei voida nähdä perustelluksi, koska halukkuus huolto- ja korjaustoimenpiteisiin voisi tällöin kärsiä.

Kuluttajansuojalain 7 luvun 39 §:n mukaan kuluttajalla, jolla on oikeus pidättyä maksusta taikka saada hinnan palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus myyjältä tai palveluksen suorittajalta tämän sopimusrikkomuksen johdosta, on tämä oikeus myös sitä luotonantajaa kohtaan, joka on rahoittanut kaupan tai palveluksen. Luotonantaja ei ole kuitenkaan velvollinen maksamaan kuluttajalle enempää kuin on tältä saanut maksuina. Edellä mainittua kuluttajansuojalain sääntelyä vastaavaa sääntelyä teleyrityksen luotonantajavastuuseen rinnastettavasta vastuusta ei sisälly viestintämarkkinalakiin. Kuluttajan aseman parantamiseksi teleyrityksen luotonantajavastuuseen rinnastettavasta vastuusta säätäminen olisi tarpeellista teleyritysten osalta silloin, kun kuluttaja maksaa palveluja matkapuhelimella ja palveluista peritään maksu puhelinlaskun yhteydessä. Sääntelyn myötä myös turvallisuus lisääntyisi, kun teleyritykset olisivat entistä tarkempia siitä, millaisia palveluntarjoajia hyväksyisivät asiakkaikseen ja puuttuisivat väärinkäytöksiin entistä nopeammin.

Laskun erittelyä ja yhteyskohtaista erittelyä koskevaa sääntelyä sisältyy viestintämarkkinalain 80 §:ään ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §:ään. Laskun erittelyä ja yhteyskohtaista erittelyä koskevaa sääntelyä on nähty tarpeelliseksi tarkentaa ja yhtenäistää. Liittymän käytöstä aiheutuva lasku olisi tarpeen eritellä yksityiskohtaisemmin ja laskusta tulisi vaikeudetta käydä ilmi eri suoritteista laskutettavat erät. Puhelinlaskuerittelyn tarkentaminen edesauttaisi tilaajan ja käyttäjän mahdollisuuksia selvittää mistä lasku koostuu.

2.3.6 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja

Vuonna 2004 voimaan tulleella sähköisen viestinnän tietosuojalailla laajennettiin viestien ja niihin liittyvien tunnistamistietojen käsittelyn sääntely koskemaan myös yhteisötilaajia eli esimerkiksi yrityksiä ja muita yhteisöjä, jotka kolmansina osapuolina välittivät käyttäjien viestintää.

Viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevaa sääntelyä olisi tarkoituksenmukaista laajentaa edelleen koskemaan kaikkia niitä tahoja, jotka viestejä välittävät. Sääntely olisi toimijaneutraalia. Samalla sääntelyä olisi välttämätöntä päivittää vastaamaan teknologista muutosta.

Niin sanottu tunnistamistietojen tallentaminen viranomaistoimintaa varten on kohdennettu kaikille teletoimintailmoitusvelvollisille palveluyrityksille. Käytännössä tietoja tallennetaan tästä johtuen useampaan kertaan. Toisaalta tästä aiheutuu myös merkittäviä kustannuksia sisäasiainministeriölle, joka maksaa tallentamisesta aiheutuneet kulut kokonaisuudessaan. Säilytysvelvollisten yritysten rajaaminen olisi tarkoituksenmukaisempaa sekä kustannustehokkuudessaan että yksityisyyden suojan osalta.

2.3.7 Verkkotunnustoiminta

Fi-päätteisten verkkotunnusten lukumäärä on yli kolminkertaistunut vuodesta 2004 eikä kasvun taittumisesta ole nähtävissä keskipitkällä aikavälillä merkkejä. Verkkotunnusten voimakkaasti kehittyvä kysyntä edellyttää vaivattoman ja tehokkaan toimintamallin luomista ja ylläpitämistä, sillä verkkotunnusten määrän lisääntyminen on kasvattanut maakohtaisten verkkotunnusten hallinnoinnin edellyttämää työmäärää.

Fi-päätteisiä verkkotunnuksia voidaan hakea Viestintävirastolta joko suoraan verkkotunnuksen käyttäjän tai tämän vapaaehtoisesti valitseman verkkotunnusvälittäjän toimesta (sekamalli). Muualla Euroopassa yleinen käytäntö on siirtyminen sekamallista loppuasiakasrajapinnan ulkoistamiseen verkkotunnusvälittäjille (palveluntarjoajamalli). Merkittävin syy palveluntarjoajamalliin siirtymisessä on ollut pyrkimys standardoida prosesseja ja kasvattaa asiakastyytyväisyyttä. Suomessa suorat asiakkuudet loppukäyttäjän kanssa aiheuttavat tällä hetkellä suurimman osan viranomaisen verkkotunnushallintoon liittyvästä työmäärästä, joka sitoo tarvittavia resursseja muun muassa verkkotunnusvälittäjien valvonnasta ja verkkotunnustoiminnan yleisestä kehittämisestä asiakaspalveluun ja tekniseen neuvontaan.

Myös verkkotunnusten käyttäjät ovat kokeneet sekamallin epäselvänä, koska loppuasiakas asioi välillä verkkotunnusvälittäjän ja välillä rekisterinpitäjän kanssa. Sekamallissa yhdeksi ongelmaksi on koettu myös viranomaisen suhde verkkotunnusvälittäjien kanssa, koska toisaalta rekisterinpitäjä ja jälleenmyyjä tekevät siinä yhteistyötä, mutta toisaalta taas molemmat kilpailevat asiakkaista. Myös Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) suosittelee yleisissä ohjeissaan sekamallista luopumista kun maatunnuksen brändi on rakennettu riittävän tunnetuksi.

Viranomaisen mahdollisuudet puuttua voimassa olevan verkkotunnuslain nojalla mahdollisiin väärinkäytöstilanteisiin oikeusturvan toteutumiseksi ovat osoittautuneet myös erinäisissä tapauksissa ongelmallisiksi. Esimerkiksi nk. typosquatting-ilmiöön voi puuttua ainoastaan hitaan kuulemismenettelyn avulla, vaikka keinojen siihen puuttumiseksi pitäisi olla nopeita. Ilmiöllä tarkoitetaan tilanteita, joissa hyödynnetään sellaisia verkkotunnuksia, joista pystyy helposti näkemään, minkä suojatun nimen tai merkin väärinkirjoitettuja muotoja ne ovat. Esimerkiksi kirjoitusvirheen sisältävän verkkotunnuksen avulla voidaan käyttää hyväksi tavaramerkinhaltijaan viittaavan sivun etsimisessä tapahtuvia yleisiä kirjoitusvirheitä. Näin voidaan saada internetin käyttäjä avaamaan muu kuin aikomansa verkkosivu. Tällaisissa tapauksissa oikeudenhaltijat voivat vaatimuksillaan ruuhkauttaa pahoin Viestintäviraston epäselvyyksien ratkaisemiseen käytettävät resurssit, joten keinot väärinkäytöksiin puuttumiseksi tulisivat olla aikaisempaa joustavampia.

Verkkotunnus voidaan voimassa olevan sääntelyn mukaan myöntää vain Suomeen rekisteröityneelle oikeushenkilölle, yksityiselle elinkeinoharjoitajalle, suomalaiselle julkisyhteisölle, vieraan valtion edustustolle tai yli 15-vuotiaalle henkilölle, jolla on kotikunta Suomessa ja suomalainen henkilötunnus. Rajoitusta voidaan pitää epätarkoituksenmukaisena, sillä käyttömahdollisuuden rajaamiselle ei ole teknisiä tai toiminnallisia perusteita.

2.3.8 Yhteystietopalvelut

Yhteystietopalveluja tarjotaan erilaisin teknisin ratkaisuin ja erilaisten väylien kautta, kuten internetissä, tekstiviestipalveluna ja puhelimitse numeropalveluna. Käyttäjien kannalta on positiivista, että palvelujen tarjonta lisääntyy ja erilaisia vaihtoehtoja palvelujen saamiseksi on tarjolla. Tämä palvelee myös erityisryhmien tarpeita.

Erilaiset palvelumuodot merkitsevät kuitenkin myös sitä, että käyttäjien on entistä vaikeampi seurata sitä, missä kaikkialla ja millaisissa eri palveluissa heidän yhteystietojaan julkaistaan. Lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että käyttäjät voivat helposti kieltää yhteystietojensa julkaisemisen erilaisissa yhteystietopalveluissa.

2.3.9 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely

Audiovisuaalisten sisältöpalvelujen sääntely on pääasiassa toimivaa. Television lähetyskapasiteetin merkittävä lisääntyminen ja mediatoimialan nopea kehitys ovat osoittaneet nykyisen ohjelmistolupasääntelyn olevan tavoitteisiinsa nähden tarpeettoman raskas. Järjestelmän jäykkyyden vuoksi toimijoiden ja viranomaisten on vaikea reagoida toimialalla tapahtuviin muutoksiin riittävän nopeasti.

Nykytila, jossa lyhytaikaiseen pelkästään teknisen radioluvan nojalla harjoitettavaan toimintaan voidaan myöntää teknisiä radiolupia peräkkäin toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille, on osoittautunut käytössä keinoksi kiertää analogisen radiotoiminnan toimilupasääntelyä. Tämä on tietyissä tapauksissa mahdollistanut vakinaiseen radiotoimintaan rinnastettavan toiminnan harjoittamisen lyhytaikaisilla luvilla.

2.3.10 Telekaapelien, radiomastojen ja tukiasemien sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n sekä viestintämarkkinalain 100 – 109 §:n mukaisesti teleyrityksen on viime kädessä mahdollista sijoittaa telekaapeleita toisen alueelle kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä, jos asiasta ei päästä sopimukseen teleyrityksen ja maan omistajan välillä. Nykyiset telekaapelien sijoittamista koskevat säännökset eivät ole tiettävästi aiheuttaneet mainittavia tehtäviä kunnan rakennusvalvontaviranomaisille, koska telekaapeleiden sijoittamisesta on sovittu maan omistajan kanssa.

Vastaavia säännöksiä matkaviestinverkkojen edellyttämien radiomastojen ja tukiasemien sijoittamisen osalta ei ole. Käytännössä nykyisin radiomastojen sijoittaminen tai matkaviestinverkon tukiasemien sijoittaminen on perustunut teleyritysten sopimuksiin maan tai rakennuksen omistajan kanssa.

Viime vuosina langattomien puhe- ja laajakaistaliittymien määrä on kasvanut huomattavasti ja monille kotitalouksille langaton yhteys on yksinomainen viestintäyhteys. Langattomien liittymien yhteiskunnallinen merkitys on huomioitu muun muassa tulevissa toimiluvissa, joissa viestintäverkoille ollaan asettamassa erittäin korkeita, jopa 99 prosentin väestöpeittovelvoitteita.

Lainsäädännöllä tulisi varmistaa mahdollisuus sijoittaa radiomastoja ja matkaviestintukiasemia toisen omistamalle maalle tai rakennukseen. Puhe- ja tietoliikennepalveluista on tullut peruspalvelun kaltainen hyödyke, minkä vuoksi on tarpeen varmistaa viime kädessä lainsäädännön keinoin kansalaisten ja yritysten mahdollisuus saada viestintäpalveluja. Jos asiasta ei säädetä lainsäädännössä, ongelmatilanteita voi tulla esimerkiksi silloin, kun radiomastojen tai matkaviestintu-

kiasemapaikkojen vuokrasopimukset ovat päättymässä ja jos maan tai rakennuksen omistaja ei ole halukas uusimaan vuokrasopimusta. Tarkoitus on kuitenkin, että käytännössä radiomasto- ja tukiasemapaikoista neuvoteltaisiin, niistä sovittaisiin jatkossakin ja että lainsäädännöllä edistettäisiin sopimusneuvotteluja sijoittamisesta.

2.3.11 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät

Yhden kortin periaatteella tarkoitetaan kanavien salausta yhteistyössä toimijoiden kesken siten, että salaus voidaan purkaa yhdellä ohjelmakortilla. Voimassa oleva yhden kortin periaatetta koskeva sääntely on ajalta ennen kuin maksutelevisiotoiminta yleistyi Suomessa. Maksutelevisio on digitalisoinnin myötä kasvanut voimakkaasti ja vakiinnuttanut asemansa merkittäväksi osaksi suomalaista televisiomaisemaa. Voimassa oleva viestinnän lainsäädäntö ei laajemmin koske tällä hetkellä maksutelevisio-operaattorin toimintaa.

Maksutelevisiopalvelujen käytettävyys edellyttää, että television käyttäjien on mahdollisuus käyttää kaikkia maksutelevisiopalveluja yhdellä salauksenpurkukortilla. Tämä edistäisi merkittävästi kuluttajien mahdollisuutta käyttää eri palveluntarjoajien palveluja, mikä osaltaan lisäisi palvelujen kysyntää ja kehittäisi siten maksutelevisiopalvelujen markkinoita Suomessa.

Kaikkia antenniverkon maksukanavia ei tällä hetkellä ole saatavilla samalle kortille. Tästä johtuen kuluttaja joutuu antenniverkon lähetyksiä katsoessaan vaihtamaan maksukorttia, mikäli hän haluaa katsoa vähintään kahden maksutelevisio-operaattorin toimittamia kanavia. Kortin vaihtamisen lisäksi kuluttaja joutuu soittamaan maksutelevisio-operaattorin asiakaspalveluun vaihdon toteuttamiseksi.

Nykyinen viestintämarkkinalain 136 §:n sääntely edellyttää tarkentamista. Haastavaksi sääntelyn tulevaisuudessa tekee muun muassa maksukanavien salauksen muuttuminen korttipohjaisesta ohjelmistopohjaiseksi ja siirtyminen operaattorikohtaisiin set-top-boxeihin, jolloin katsojan valinnanmahdollisuudet kaventuvat ja maksutelevisiotoimijan vaihtaminen vaikeutuu.

Suojauksenpurkulain säännöksissä ei ole havaittu muutostarpeita. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen Rikostilanne 2010-tutkimuksen liitetietojen mukaan poliisin tietoon ei ole vuosina 2001–2010 tullut yhtäkään suojauksen purkujärjestelmärikosta.

2.3.12 Jatkuvuuden turvaaminen

Hallitusohjelman mukaan keskinäisriippuvaisessa maailmassa uudet turvallisuushaasteet vaativat laajan turvallisuuskäsityksen mukaista johdonmukaista varautumista. Uusina turvallisuushaasteina mainitaan muun muassa ilmastonmuutos, kansainvälinen rikollisuus ja tietoverkkoihin kohdistuvat hyökkäykset, jotka kaikki vaikuttavat myös sähköisen viestinnän jatkuvuuteen ja toimintavarmuuteen.

Sähköisen viestinnän häiriötilanteisiin tulisi voida reagoida hyvin nopeasti, jotta viranomaisten toiminta ja viestintäverkoista riippuvaiset yhteiskunnan elintärkeät toiminnot eivät lamaantuisi. Sähköisen viestinnän häiriötön ylläpitäminen Suomessa on monimutkaistunut muun muassa yritysten toimintojen ulkoistamisten ja kansainvälistymisen vuoksi sekä toisaalta yhteiskunnan uhkamallien muuttumisen vuoksi.

Häiriötilanteiden nopea hallinta edellyttää esimerkiksi tele- ja sähköyhtiöltä sekä muilta keskeisiltä toimijoilta koordinointia ja yhteistyötä. Onnettomuustutkintakeskus on arvioinut tutkintaselostuksessaan (S2/2010Y) Suomessa kesän 2010 rajujen myrskyjen vaikutuksia eri toimijoihin. Laajoista sähkökatkoista aiheutui merkittäviä vaikutuksia viestintäverkkojen toimivuudelle. Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksesta käy ilmi, että eri teleyritysten keskinäistä sekä teleyritysten ja sähköyritysten yhteistoimintaa on tarpeen parantaa, jotta häiriötilanteeseen voidaan reagoida mahdollisimman tehokkaasti tarkoituksenmukaisin toimenpitein.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi on keskeistä huolehtia siitä, että teleyritysten kriittiset viestintäjärjestelmät

tunnistetaan ja että niiden vaikutukset viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen toimivuuteen arvioidaan.

Teleyritysten kriittiset viestintäjärjestelmät saattavat myös sijaita muualla kuin Suomessa, jolloin niiden ylläpito voi olla kansainvälisten tietoliikenneongelmien tilanteissa vaikeaa. On kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka varmistetaan kriittisten viestintäjärjestelmien ylläpito tilanteissa, joissa järjestelmä ei sijaitse Suomessa. Valtioneuvosto on kiinnittänyt tähän huomiota myös päätöksessään huoltovarmuuden tavoitteista. Telekaapelit ovat osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria, joka osaltaan turvaa viestintäpalvelujen toimivuuden Suomessa ja joka varmistaa kansallista turvallisuutta. Merkittävä osa tietoliikennehäiriöistä johtuu maanrakennustöissä katkenneista telekaapeleista. Kaapelitietojen saatavuuteen sekä tietojen turvalliseen käsittelyyn tulee kiinnittää huomiota.

Tällä hetkellä viestintämarkkinalaissa ei edellytetä sitä, että teleyritykset saattavat telekaapeleiden sijaintitiedot digitaaliseen muotoon. Tästä johtuen telekaapeleiden ja muiden maanalaisten johtojen, putkien ja kaapeleiden sijainti-tiedot eivät käytännössä ole maanrakennustöitä tekevien saatavilla luotettavasti ja ajantasaisesti yhdestä paikasta. Se hidastaa esimerkiksi maanrakennustöiden aloittamista sekä teleyritysten suunnittelutöitä.

Yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeisimmille viranomaisille sekä yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeisiä tehtäviä suorittaville yritystoimijoillekin tulisi turvata mahdollisuus saada viranomaisverkkojen käyttöoikeus. Viranomaisverkkojen käyttämiseen oikeutettujen yhteisöjen ja henkilöiden piiri ei kuitenkaan saisi kasvaa niin suureksi, että se vaarantaisi viestintämarkkinoiden häiriöttömyyden.

Viestintämarkkinalaissa säädetty velvollisuus varustaa kiinteän puhelinverkon keskukset etuoikeustoiminnolla on jäänyt jälkeen teknisestä kehityksestä, eikä se nykyisellään palvele viranomaisten viestintätarpeita häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Kiinteillä puhelinverkoilla ei ole enää nykyisin merkittävää käyttäjämäärää ja kiinteiden puhelinverkkojen liittymämäärät ovat jatkuvassa laskussa.

Etuoikeustoimintoa ei ole koskaan käytetty. Etuoikeustoiminto kiinteässä verkossa ei tuo viranomaisten operatiiviseen viestintään kustannuksiin nähden järkeviä hyötyjä. Turvallisuusviranomaisilla on tehtävien hoitoaan varten omat kaupallisista verkoista erilliset verkkonsa, joiden toimintavarmuuden ja laatutason viranomaiset voivat määrittää tarpeitaan vastaaviksi. Viranomaisilla on mahdollisuus käyttää myös kaupallisia viestintäverkkoja muiden käyttäjien tapaan.

2.3.13 Viranomaismaksut ja – korvaukset

Maksuja koskevia säännöksiä on useissa eri laeissa ja asetuksissa, mitä ei voida alan toimijoiden kannalta pitää tyydyttävänä tilanteena. Viestintämarkkina- ja tietoturvamaksun nykyinen laskentamalli, jossa maksujen suuruus määritellään maksuyksiköiden lukumääränä maksuluokittain, ei kohtele maksuvelvollisia tasapuolisesti eikä maksun suuruus ole riittävällä tavalla ennakoitavissa. Ennakoitavuutta heikentää esimerkiksi se, että kahden maksuluokan rajalla olevan teleyrityksen on vaikea arvioida, kumpaan maksuluokkaan yritys sijoittuu.

Kuten edellä on todettu verkkotoimiluvat myönnetään pääsääntöisesti vertailevalla menettelyllä sekä televisiolähetys- että matkaviestintoimintaan. Uusiin matkaviestintaajuuksiin verkkotoimilupa voidaan myöntää myös huutokaupalla. Yhteiskuntapoliittisesti ei voida enää pitää hyväksyttävänä sitä, että rajallista luonnonvaraa voitaisiin hyödyntää kaupallisesti korvauksetta. Myös muiden viestintäpoliittisten tavoitteiden, kuten tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen sähköisen viestinnän toimijoille sekä taajuuksien tehokkaan käytön vaatimus, edellyttävät markkinaehtoisen taajuusmaksun käyttöönottoa.

Uusien viestintätapojen sekä jatkuvan tietoteknisen kehityksen myötä telepakkokeinojen käytön ja viranomaisten tiedonsaantipyyntöjen voidaan perustellusti olettaa kasvavan. Viranomaiset vastaavat nykyisin käytännössä

kaikista telekuuntelun ja televalvonnan sekä tiedonsaantipyyntöjen toteuttamiseen liittyvistä kustannuksista. Kustannusten lainmukaisuuden valvonta sekä ennakoitavuus on osoittautunut hankalaksi.

2.3.14 Viranomaistoiminta

Viestintävirastolla on tietoturvaloukkausten selvittämistä ja tiedonkeruuta varten säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa tarvittavaa asiantuntemusta ja toimivaltuuksia, joille on ilmeistä käyttöä myös muiden viranomaisten suorittaessa omia tehtäviään. On tärkeää määritellä lain tasolla, missä määrin Viestintävirastolla on mahdollisuuksia antaa virka-apua toisille viranomaisille ja mitä virka-apuun voisi kuulua. Nettobudjetoidun Viestintäviraston toiminnan ja tehtävien rahoitus koostuu pääasiassa yrityksiltä perittävistä lakisääteisistä ja suoriteperusteisista maksuista. Siksi on tarpeen samalla arvioida sitä, miten virka-avusta Viestintävirastolle aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esitetyllä lainsäädännöllä tavoitellaan kokonaisuudessaan positiivisia tietoyhteiskuntavaikutuksia. Kansalaisten näkökulmasta tämä merkitsee sitä, että tarjolla olevat sähköisen viestinnän palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, turvallisia, helppokäyttöisiä ja kohtuuhintaisia. Sääntelyllä pyritään myös varmistamaan se, että näitä palveluja on saatavilla kaikkialla Suomessa. Lisäksi sääntelyllä pyritään edistämään sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa ja samalla tavoitteena on myös kilpailun edistäminen.

3.1.1 Toimilupajärjestelmä

Tekniikan, palvelujen sekä kansainvälinen kehitys ovat johtaneet tarpeeseen arvioida nykyistä toimilupajärjestelmää uudelleen. Toimilupajärjestelmää ehdotetaan taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä sekä sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa tehtyjen linjausten mukaisesti sekä markkinaehtoistettavan että kevennettävän.

Verkkotoimiluvan myöntäisi lähtökohtaisesti edelleen valtioneuvosto vertailevalla menettelyllä. Taajuuksien tehokkaamman käytön varmistamiseksi matkaviestintoimintaan vapautuvat uudet taajuudet voitaisiin kuitenkin myöntää myös huutokauppaamalla. Taajuuksien käyttöä tehostamalla pyrittäisiin lisäämään kilpailua ja innovaatioita, jotka näkyvät käytännössä loppukäyttäjille uusina palveluina ja edullisempina hintoina sekä tietoyhteiskunnan kehittymisenä. Huutokauppa on toimilupien myöntämismenetelmänä vertailevaa menettelyä läpinäkyvämpi ja selkeämpi ja sen on todettu allokoivan resursseja tehokkaasti, kun taajuudesta on valmis maksamaan eniten se taho, joka pystyy käyttämään sitä hyväkseen tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Huutokauppamenetelmää ei sovellettaisi televisiotoimintaan käytettäviin taajuuksiin johtuen taajuuksilla harjoitetun liiketoiminnan mittakaavasta ja kilpailutilanteesta markkinoilla.

Huutokauppamenettelyä koskevat säännökset perustuisivat pääosin vuonna 2009 säädetyn huutokauppalain säännöksiin, joita on sovellettu sekä vuonna 2009 järjestetyssä 2,6 gigahertsin ja vuonna 2013 järjestetyssä 800 megahertsin taajuushuutokaupassa. Huutokaupan kulloinkin kyseessä olevista, taajuusalueesta riippuvista tarkemmista yksityiskohdista, kuten taajuuksien lähtöhinnasta ja myönnettävien taajuuksien enimmäismäärästä säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Sekä vertailevalla menettelyllä että huutokaupalla myönnettyjen verkkotoimilupien ehtoja, muuttamista, peruuttamista ja siirtämistä koskevat säännökset olisivat pääasiallisesti nykyisen kaltaisia.

Televisio- ja radiotoimintaa koskevan ohjelmistotoimilupajärjestelmän muuttamisen tavoitteena olisi sen keventäminen, tehostaminen ja yksinkertaistaminen siirtämällä merkittävä osa ohjelmistotoimilupapäätöksistä Viestintäviraston ratkaistavaksi.

Nykyinen ohjelmistotoimilupamalli, joka on luotu aikana, jolloin televisio- ja radiosisältöjen lähettämiseen oli käytössä huomat-

tavasti nykyistä rajoitetumpi määrä taajuuksia, ei enää sovellu nykytilanteeseen. Televisiotoiminnan taajuuksista ei enää ole esiintynyt samassa määrin niukkuutta kuin aikaisemmin digitalisoinnista ja uusista lähetys- ja pakkaustekniikoista johtuen. Näin ollen ohjelmasisältöjä koskevia päätöksiä ei enää olisi tarvetta kaikissa tapauksissa saattaa valtioneuvoston ratkaistavaksi. Televisiotoiminnan toimilupajärjestelmän keventämisen tavoitteena on edistää toimialan kilpailukykyä nopeuttamalla sisältöjen kysynnän ja tarjonnan kohtaamista.

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat voisivat jatkossa saada tarvitsemansa ohjelmistotoimiluvat Viestintävirastolta silloin, kun radiotaajuuksista tai lähetyskapasiteetista ei ole pulaa eli toimiluvat voitaisiin myöntää kaikille hakijoille eikä ohjelmistotoimiluvan myöntämisellä voisi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Viestintävirasto selvittäisi ainoastaan täyttävätkö toimilupaa hakevat yritykset toimiluvan yleiset myöntämisedellytykset, joten päätöksen tekeminen ei edellyttäisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Näin ollen toimijat saisivat myös päättää lähetettävistä ohjelmasisällöistään vapaasti. Toimilupapäätöksen mukaista toimintaa ei myöskään enää sidottaisi tiettyyn yksittäiseen kanavanippuun, jolloin toimiluvan haltijat voisivat valita minkä verkkoyrityksen verkossa ja kanavanipussa ne harjoittavat toimintaa. Muutoksen tavoitteena olisi edistää kilpailua markkinalla.

Jos taajuuskapasiteetista kuitenkin olisi niukkuutta, asia siirtyisi valtioneuvoston ratkaistavaksi. Valtioneuvosto myöntäisi toimiluvat pääasiallisesti samoin perustein kuin voimassa olevassa toimilupamallissa ja se voisi asettaa toimilupiin myös lähetysten sisältöä koskevia ehtoja.

Esityksessä säädettäisiin erikseen niin sanotuista kaupallisista yleisen edun kanavista sananvapauden, moniarvoisen viestinnän ja televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi. Tavoitteena olisi kotimaisen sisällöntuotannon jatkuvuuden ja suomalaisen televisiotoiminnan korkealaatuisuuden ja monipuolisuuden turvaaminen. Yleisen edun kanavien tulisi muun muassa olla kaikkien suomalaisten vastaanotettavissa. Toimiluvan myöntämisedellytykset olisivat muiden ohjelmistotoimilupien edellytyksiä tiukempia ja niihin sisältyisi muun muassa suomen- tai ruotsinkielisyyttä ja ohjelmien sisältöä koskevia ehtoja. Yleisen edun kanavalla ei tarkoiteta Yleisradio Oy:tä, joka ei tarvitse toimilupaa ja jonka julkisen palvelun tehtävistä säädetään edelleen omassa erityislaissaan, laissa Yleisradio Oy:stä.

Yleisen edun kanaviksi katsottavilla toimiluvan haltijoilla olisi laissa säädetty oikeus saada verkkotoimiluvan haltijalta lähetyskapasiteettia sellaisesta yleisen edun toimintaan osoitetusta maanpäällisen televisioverkon kanavanipusta, johon ei kohdistu jäljempänä käsiteltäviä markkinaehtoisia taajuusmaksuja. Samassa kanavanipussa toimisi myös Yleisradio Oy.

Toimilupaviranomaisena toimisi Viestintävirasto, mutta jos kaikille halukkaille ei voitaisi myöntää toimilupaa, asia siirtyisi valtioneuvoston ratkaistavaksi. Toimiluvat myönnettäisiin edellä mainittua kevennettyä menettelyä käyttäen myös analogiselle radiotoiminnalle.

Ohjelmistotoimiluvan ehdoista, muuttamisesta ja siirtämisestä säätävät pykälät säilyisivät pääasiallisesti nykyisen kaltaisina.

Toimilupajärjestelmää markkinaehtoistettaisiin perimällä tele- ja televisiotoiminnan taajuuksista niiden markkina-arvoa heijastava maksu. Maksu otettaisiin käyttöön sellaisilla taajuusalueilla, joihin käyttöoikeus myönnetään vastikkeetta eli vertailevalla menettelyllä, koska taajuusmaksut ja taajuushuutokaupat ovat vaihtoehtoisia työkaluja pyrittäessä taajuuksien käytön tehostamiseen. Televisiotoiminnan käyttöön osoitetuista taajuuksista maksu perittäisiin muiden kuin edellä mainittujen kaupallisten yleisen edun kanavanippujen käytöstä.

Maksun tavoitteena olisi edistää taajuuksien käytön taloudellista tehokkuutta ja hallinnollisena kannustemaksuna se perustuisi taajuuksien käytön vaihtoehtoiskustannuksiin. Kun taajuudelle asetettaisiin sen arvoa kuvaava hinta, taajuuden käyttäjä luopuisi mahdollisesti käyttämättä olevasta taajuudestaan tai pyrkisi tehostamaan taajuuksiensa

käyttöä siten, että maksun suhteellinen koko pienenee.

Maksua perittäisiin myös Viestintäviraston puolustusvoimien käyttöön määräämistä taajuuksista. Maksun tavoitteena olisi taajuuksien käytön tehostamiseksi ohjata puolustusvoimia siirtymään mahdollisimman pitkälti käyttämään yleiseurooppalaisia sotilastaajuuksia ja vastaavasti vapauttamaan muita taajuuksia siviilikäyttöön.

3.1.2 Hinnoittelun valvonta

Viestintävirastolle annettaisiin laajempi toimivalta valita ja asettaa teleyritykselle tarkoituksenmukainen tukkutason hinnoitteluvelvollisuus markkina-analyysin perusteella todetun kilpailuongelman sekä säänneltävien tuotteiden ja palvelujen erityispiirteiden mukaisesti. Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle sekä poikkeuksellisissa tilanteissa myös muulle teleyritykselle velvollisuuden noudattaa laissa määriteltyjä kustannussuuntautunutta, vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuvaa tai oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua. Muutosten yhtenä tavoitteena olisi, että kustannussuuntautuneen hinnoittelun sääntelyssä tuotteesta ja markkinatilanteesta riippuen voitaisiin ottaa huomioon vain tehokkaan toiminnan kustannukset. Ilman kilpailupainetta toimivalla yrityksellä ei ole tarvetta tehostaa toimintaansa ja tämän vuoksi on katsottu, että yrityksen omiin kustannuksiin perustuva sääntely ei kaikissa tilanteissa johda kilpailtujen markkinoiden hintatasoon. Ei voida pitää kohtuullisena sitä, että kilpailijat maksaisivat verkon vuokrahinnoissa tuottoa yrityksen mahdollisesti tehottomille investoinneille tai verkon ajan myötä tarpeettomiksi muuttuneille osille. Viestintäviraston hinnoittelun tarkastelun lähtökohdan muuttaminen aiheutuneista kustannuksista kohti tehokkaan toimijan kustannuksia ei odoteta aiheuttavan muutoksia toimintaympäristöönsä nähden tehokkaasti toimivalle teleyritykselle.

Lainsäädäntöä muutettaisiin myös teknologianeutraaliksi siten, että se mahdollistaisi samat hinnoitteluvalvonnan työkalut käytettystä teknologiasta riippumatta. On kuitenkin huomattava, että sääntelyn kohteena olevien erilaisten tuote- ja palvelumarkkinoiden eroista johtuen samat hinnoitteluvelvollisuudet eivät välttämättä ole tarkoituksenmukaisia kaikille säännellyille tuotteille.

Viestintämarkkinoita koskeva EU-lainsäädäntö edellyttää ennakollista puuttumista huomattavan markkinavoiman -yrityksistä johtuviin kilpailuongelmiin siten, että kohtuuton hinnoittelu estetään tulevaisuudessa tehokkaasti. Sen sijaan EU-lainsäädännön tarkoituksena ei ole keskittää sääntelyviranomaisen valvontaa menneen markkinavoiman mahdollisen väärinkäytön valvontaan. Tämän vuoksi lakiin ei ehdoteta säännöstä Viestintäviraston toimivallasta tutkia teleyrityksen menneisyydessä soveltaman hintatason lainmukaisuutta. Tämä myös vastaa vallitsevaa oikeustilaa (3.2.2012/132 KHO:2012:7).

Nyt esitettyjen muutosten myötä Viestintävirastolla olisi toimivalta asettaa säännellylle tuotteelle kustannussuuntautunut enimmäishinta kolmeksi vuodeksi. Tämä mahdollistaa Viestintäviraston tehokkaan ennakollisen puuttumisen kilpailuongelmiin viestintämarkkinoilla. Se vähentää myös tarvetta tutkia teleyritysten hinnoittelua jälkikäteen sen varmistamiseksi, että teleyrityksen toiminta on ollut lain mukaista. Niissä tapauksissa, joissa Viestintävirasto asettaisi säännellylle tuotteelle hinnoitteluvelvollisuuden, mutta ei asettaisi enimmäishintaa, Viestintävirastolla säilyisi oikeus tutkia säännellyn tuotteen kulloinkin voimassa olevan hinnan lainmukaisuus.

Teleyritysten oikeussuoja olisi varmistettu valitusoikeudella Viestintäviraston hinnoittelua koskevista teleyrityksiä velvoittavista päätöksistä.

Ehdotettujen muutosten sisältöä on kuvattu tarkemmin 71 ja 72 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3.1.3 Yleispalvelu

Yleispalvelua koskevien muutosten tavoitteena on parantaa yleispalveluun kuuluvien palvelujen saatavuutta ja kansalaisten tiedon-

saantia. Yleispalvelua koskevassa luvussa ehdotetaan säädettäväksi yleispalvelun tarjoajien velvollisuudesta tiedottaa yleispalveluvelvoitteistaan sekä tarjota yleispalvelutuotteitaan ja palvelujaan Ehdotetun muutoksen tavoitteena on parantaa käyttäjien mahdollisuutta saada tietoa heitä koskevista oikeuksista.

On tärkeää, että käyttäjät ovat valveutuneita ja saavat tietoa siitä, miten heidän oikeuksistaan huolehditaan ja erilaisista mahdollisuuksista palvelujen tarjoamisessa. Tavoitteena on, että käyttäjät voisivat myös entistä paremmin itse vaatia heille kuuluvia oikeuksia, jos palveluja ei ole saatavilla muilla keinoin.

Yhteystietopalvelujen sisällyttämisellä yleispalvelun piiriin tavoitteena on varmistua siitä, että kaikkien käyttäjien saatavilla on esteettömät ja kohtuuhintaiset yhteystietopalvelut. Suomen vammaispoliittisessa ohjelmassa 2010–2015 tuodaan esille, että Suomessa olisi edistettävä vammaisten henkilöiden valmiutta käyttää puhelinpalveluja ja sähköisiä palveluja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta eri käyttäjäryhmien kannalta. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on vammaispoliittisen ohjelman mukaisesti edistää vammaisten puhelinpalveluja sekä niiden yhdenvertaista saatavuutta.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa yleispalvelujen hinnan kohtuullisuutta arvioitaisiin nimenomaisesti keskimääräisen käyttäjän kannalta. Yleispalvelutuotteen hinnan tulisi siten olla keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullinen. Ehdotettu muutos koskee sekä yleisten pulinpalvelujen ja internetyhteyspalvelujen yleispalveluliittymää että yleispalveluun kuuluvia yhteystietopalveluja. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa esimerkiksi pienituloisten käyttäjien mahdollisuutta saada yleispalveluun kuuluvat tuotteet ja palvelut tosiasiallisesti käyttöönsä.

3.1.4 Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa

Käyttäjän ja tilaajan oikeuksia koskevan sääntelyn keskeisenä tavoitteena on sääntelyn selkeyttäminen siten, että palveluja käyttävälle yritykselle ja kuluttajalle sääntelystä johtuvat oikeudet ja toisaalta teleyrityksen velvoitteet on helposti ymmärrettävissä. Säännösten sisältö vastaa pääosin voimassa olevia säännöksiä, mutta tarkoituksena on koota yhteen viestintämarkkinalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain käyttäjän ja tilaajan oikeuksia koskeva sääntely ja täten saada aikaan merkittävästi loogisempi, selkeämpi ja yhtenäisempi kokonaisuus. Esityksen tavoitteena on myös kuluttajan aseman parantaminen erityisesti korvaus- ja vastuusääntelyyn tehtävillä muutoksilla, sekä sääntelyn nykyaikaistaminen tapahtuneen teknisen kehityksen myötä.

Sopimusehtoja koskevaa sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että sopimusehdot edellytettäisiin laadittavan selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä. Selkeyden ja ymmärrettävyyden varmistamiseksi voi olla tarpeen tarjota kuluttajalle lisätietoa jonkun sopimusehdon merkityksestä. Lisätietoa voidaan tarjota suullisessa ja/tai kirjallisessa muodossa.

Sääntelyä esitetään muutettavaksi siten, että vahvistetaan tilaajien ja käyttäjien mahdollisuuksia valita markkinoilta omia tarpeitaan vastaava internetliittymä ja turvataan se, että tarjolla olisi aina liittymiä, joiden kautta voi käyttää monipuolisesti erilaisia palveluja ja niihin tarvittavia sovelluksia. Tämä on keskeinen verkkoneutraliteetin tavoite.

Verkkoneutraliteetilla tarkoitetaan sitä, että liittymän liikenne välitetään periaatteessa riippumatta lähettäjän tai vastaanottajan osoitteesta, sisällöstä, sovelluksesta, palvelusta tai päätelaitteesta. Laissa ehdotetaan tarkennettavaksi ne perusteet, joilla internetyhteyspalvelun tarjoaja saisi rajoittaa liikennettä.

Liikenteen rajoitukset voisivat ehdotuksen mukaan perustua nykyiseen tapaan tilaajan kanssa tehtyyn sopimukseen, viranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen ja tietoturvasta huolehtimiseen tai häiriön korjaamiseen.. Lisäksi internetyhteyspalvelun ja muun viestintäpalvelun toimivuuden ja laadun ylläpitäminen erilaisilla liikenteenhallinnan menettelyillä voi näkyä rajoituksina käyttäjälle. Mahdolliset rajoitukset eivät saisi estää tai

rajoittaa käyttäjän mahdollisuutta käyttää internetin palveluja tai sovelluksia.

Lähtökohtaisesti kilpailu on tehokas keino käyttäjien tarpeiden mukaisten internetyhteyspalvelujen tarjonnan syntymiseen. Teleyrityksillä onkin oltava mahdollisuus tarjota asiakkaille erilaisia internetliittymiä.

Tehokas kilpailu edellyttää, että käyttäjä saa sopimusehdoissa ja muutoin riittävästi ymmärrettävää tietoa internetliittymän ominaisuuksista. Tärkeitä ominaisuuksia ovat liittymän todellisen tiedonsiirtonopeuden lisäksi liittymän mahdolliset rajoitukset, jotka vaikuttavat palvelujen ja sovellusten käyttämiseen liittymän kautta.

Jos markkinoilla ei ole kilpailusta huolimatta käyttäjille tarjolla riittävän rajoittamattomia internetliittymiä, viranomaisella tulisi olla mahdollisuus puuttua asiaan edistämällä internetliittymiä koskevan tiedon tuottamista tai sääntelemällä käytössä olevia rajoitusmenettelyjä. Luotettavan tiedon tuottamiseksi lakiin ehdotetaan määräysvaltuutta Viestintävirastolle. Lisäksi ehdotetaan Viestintävirastolle oikeutta puuttua päätöksellä internetliittymien ominaisuuksiin, jos tilaajien ja käyttäjien oikeudet riittävän rajoittamattomiin palveluihin eivät muutoin toteudu.

Viestintäpalvelussa on virhe, jos se ei laadultaan tai toimitustavaltaan vastaa viestintäpalvelusopimuksessa määriteltyä laatutasoa. Virheenä ei pidettäisi sitä, että teleyritys tilapäisesti ilman tilaajan suostumusta keskeyttää viestintäpalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä kalenterikuukaudessa yhteensä korkeintaan 24 tunnin ajaksi, kun toimenpide on välttämätön viestintäverkon rakennus- tai kunnossapitotyön taikka tietoturvan vuoksi, ja teleyritys ilmoittaa keskeytyksestä etukäteen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan palvelun keskeytykset ovat sallittuja enintään 48 tunnin ajaksi.

Teleyrityksillä on velvollisuus varautua viestintämarkkinalain ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti viestintäverkkoihin kohdistuviin sähkönsyötön häiriöihin. Vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevana esteenä pidettäisiin esimerkiksi myrskytuhojen aiheuttamista sähkönsyötön häiriöistä johtuvia keskeytyksiä, jos teleyritys osoittaa varautuneensa sähkönsyötön häiriöihin lainsäädännön ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa olisi kuitenkin kyseessä viestintäpalvelun virhe, jolloin tilaajalla olisi oikeus hinnanalennukseen. Mikäli teleyritys ei olisi varautunut lainsäädännön ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti viestintäverkkoihin kohdistuviin sähkönsyötön häiriöihin, arvioitavaksi voisi tulla myös tilaajan oikeus vakiohyvitykseen.

Ehdotetussa sääntelyssä pyritään selkeyttämään niitä keinoja, jotka tilaajalla on käytössään viestintäpalvelussa olevan virheen seurauksena.

Lisäksi tilaajalla olisi oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii toimituksen viivästyksen tai keskeytyksen ja muun viestintäpalvelussa olevan virheen vuoksi. Jos tilaajalla olisi oikeus vakiokorvaukseen, oikeus vahingonkorvaukseen olisi vain siltä osin kuin vahinko ylittää maksetun vakiokorvauksen määrän.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, joka sisältäisi teleyrityksen ja myyjän tai palveluntarjoajan yhteisvastuuta koskevan sääntelyn. Säännös vastaisi kuluttajansuojalain 7 luvun 39 §:ssä säädettyä luotonantajan ja myyjän tai palveluksen suorittajan yhteisvastuusääntelyä.

Teleyrityksen ja palveluntarjoajan yhteisvastuusääntely tulisi sovellettavaksi teleyritysten osalta silloin, kun kuluttaja maksaa tavaroita ja palveluja matkapuhelimella, ja maksu peritään puhelinlaskun yhteydessä. Kuluttaja voisi tällöin kääntyä paitsi myyjän tai palveluntarjoajan myös teleoperaattorin puoleen esimerkiksi tapauksissa, joissa suoritus on viallinen tai ei tule perille. Samalla ehdotetaan sääntelyä täsmennettäväksi siten, että teleyrityksellä olisi asianmukaiset mahdollisuudet estää suurien laskujen muodostuminen vilpillisistä palveluista, joilla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista etua.

Laskun erittelyä ja yhteyskohtaista erittelyä koskevaa sääntelyä on tarkennettu viestintämarkkinalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.6.2013. Tietoyhteiskuntakaaressa säilytettäisiin tämä uudistettu sääntely. Telelaskun erittelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tilaajat saisivat nykyistä paremmin tiedon muiden kuin viestintäpalvelujen käy-

töstä aiheutuneista maksuista. Tarkoituksena on, että erittelystä käy ilmi maksun ajankohta, maksun määrä ja maksun saaja.

3.1.5 Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja

Voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain sääntely kohdistuu teleyrityksiin, yhteisötilaajiin ja lisäarvopalvelun tarjoajiin. Ehdotetussa laissa sääntely kohdistuisi kaikkiin viestinnän välittäjiin. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että esimerkiksi sellaiset toimijat, mukaan lukien erilaiset yhteisöpalvelut ja muut sosiaalisen median palvelut, joissa palvelun sisällä välitetään luottamuksellista viestintää, tulisivat sääntelyn piiriin. Tämä on perusteltua, jotta eri toimijoita kohdeltaisiin lainsäädännössä samalla tavoin ja jotta kotimaisten toimijoiden kilpailukyky säilyisi.

Teleyrityksillä on ollut velvollisuus tallentaa tietyt tiedot viestinnästä 12 kuukauden ajan. Näitä tietojen tallennusvelvollisuutta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin vastaamaan internetyhteyspalveluihin liittyvien teknologisten muutosten aiheuttamia tarpeita.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ne tiedot tallennetaan, jotka ovat välttämättömiä, jotta tallentamisesta on rikostutkinnassa hyötyä. Samalla annettaisiin sisäasianministeriölle mahdollisuus päättää, niistä teleyrityksiä tallennusvelvollisuus koskee. Tämä on tarpeen resurssien tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi ja yksityisyyden suojan edistämiseksi.

3.1.6 Verkkotunnustoiminta

Verkkotunnustoimintaa ehdotetaan selkiytettäväksi siten, että se eriytettäisiin hallinnollisilta ja kaupallisilta tehtäviltään. Muutoksilla pyritään vastaamaan fi-päätteisen verkkotunnuksen kohtaamiin suurimpiin viranomaisresurssien kohdentamiseen ja verkkotunnusvälittäjien valvontaan liittyviin haasteisiin. Hallintomenettelyjen tehostamiseksi ehdotuksessa esitetään sähköisen kuulemis- ja tiedoksiantomenettelyn soveltamista Viestintäviraston harjoittamaan verkkotunnustoimintaan.

Ehdotuksessa esitetään verkkotunnusten myöntämiseen liittyvien erityisten edellytysten poistamista. Voimassaolevasta sääntelystä poiketen fi- ja ax-päätteisiä verkkotunnuksia voisivat ottaa käyttöön myös sellaiset yritykset, yhteisöt ja henkilöt, jotka eivät ole sijoittautuneet Suomeen tai Ahvenanmaalle. Ehdotuksella verkkotunnuksia koskeva sääntely muutettaisiin pääosin yhdenmukaiseksi muun eurooppalaisen sääntelyn kanssa. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä ax-tunnuksen hallinnoimiseksi säädettäisiin nykykäytännön mukaisesti erillisellä sopimusasetuksella.

Esityksellä selkiytettäisiin viranomaisten ja verkkotunnusvälittäjien työnjakoa. Viestintävirasto olisi edelleen verkkotunnusten hallinnollinen rekisterinpitäjä. Esityksen perusajatuksena olisi se, että Viestintävirasto ei enää kuitenkaan hallinnollisena viranomaisena palvelisi verkkotunnusten käyttäjiä suoraan, vaan asioinnista Viestintäviraston ja verkkotunnuksen käyttäjän välillä huolehtisi verkkotunnusvälittäjä. Viestintäviraston hoidettavaksi jätettäisiin verkkotunnusten teknisen ylläpitämisen lisäksi verkkotunnushallintoon liittyvät perustuslain (731/1999) 124 §:ssä tarkoitetut julkiset hallintotehtävät. Tällaisia olisivat esimerkiksi verkkotunnusrekisterin ja fi-juuren ylläpito sekä verkkotunnusmerkinnän poistaminen ja siirtäminen. Ehdotettu toimintamalli noudattaa yleistä kansainvälistä linjaa.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa ainoastaan verkkotunnusvälittäjät voisivat merkitä tietoja Viestintäviraston ylläpitämään verkkotunnusrekisteriin. Käyttäjät eivät voisi enää itse tehdä merkintöjä rekisteriin, vaan verkkotunnusvälittäjät huolehtisivat kaikista ylläpitotoimenpiteistä Viestintäviraston hyväksymää teknistä rajapintaa hyödyntäen. Kysymyksessä on ainoastaan internetliikenteen ohjaamisen mahdollistava tekninen toimenpide, joka käyttäjän näkökulmasta rinnastuu teleyritykseltä saatavan puhelinnumeron hankkimiseen.

Ehdotuksessa verkkotunnusvälittäjiin kohdistuvaa sääntelyä lisättäisiin. Verkkotunnusvälittäjälle asetettaisiin riittävät toiminta-

velvoitteet asiakaspalvelun laadun ja tehokkuuden turvaamiseksi. Tavoitteena on varmistaa, että verkkotunnusvälittäjillä on riittävät asiakas-, palvelu- ja tekniset resurssit, korkea tietoturvan taso sekä riittävä kyky tarjota ammattimaista palvelua.

Viestintäviraston roolin muuttuminen tekniseksi verkkotunnusvälittäjiä valvovaksi toimijaksi antaisi virastolle myös paremmat edellytykset vuorovaikutukseen verkkotunnusvälittäjien kanssa. Tämän ansiosta Viestintävirasto pystyisi jatkossa valvomaan tehokkaammin verkkotunnusvälittäjille asetettujen edellytysten ja vaatimusten toteutumista, mikä osaltaan lisää myös verkkotunnustoiminnan laatua ja kuluttajien luottamusta.

3.1.7 Yhteystietopalvelut

Yhteystietopalveluja koskevilla muutoksilla halutaan helpottaa käyttäjien mahdollisuutta kieltää yhteystietojensa julkaiseminen ja luovuttaminen toisille yhteystietopalvelun tarjoajille. Tavoitteena on varmistua siitä, että uusien palvelumuotojen kehittyessä tiedot palveluntarjoajista ja siitä, kuinka yhteystietojen julkaiseminen voidaan kieltää, olisivat kattavasti kaikkien saatavilla. Lisäksi ehdotettujen muutosten tavoitteena on huolehtia siitä, että käyttäjät saavat helposti tiedon niistä yhteystietopalvelujen tarjoajista, joille heidän yhteystietonsa luovutetaan.

3.1.8 Audiovisuaalisten palvelujen ja radiotoiminnan sääntely

Ehdotetussa laissa audiovisuaalisten sisältöpalvelujen ja radiotoiminnan sääntely pysyy pääasiassa ennallaan. Televisio- ja radiotoiminnan sekä tilausohjelmapalvelujen sääntelyyn liittyvät muutokset perustuvat valtioneuvoston sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa ehdotettuihin muutoksiin.

Katsojasta ja kuuntelijasta huolehditaan varmistamalla suomalaisen televisio- ja radiotarjonnan laadukkuus ja monipuolisuus. Erikseen määriteltyihin kaupallisiin yleisen edun kanaviin kohdistetaan vaatimuksia, jotka osaltaan edistävät nykyisen laadukkaan sisältötarjonnan säilymistä. Yleisen edun kanavien on muun muassa tarjottava suomentai ruotsinkielistä ohjelmaa, uutisia ja ajankohtaisohjelmia sekä kotimaista draamaa ja dokumentteja.

3.1.9 Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät

Suojauksen purkujärjestelmiä koskevaa sääntelyä ehdotetaan selvennettäväksi. Tavoitteena on, että velvoite yhden kortin periaatteen toteuttamiseksi ulotettaisiin selkeästi koskemaan kaikkia televisiotoiminnan arvoketjun osapuolia.

Sähköisen viestinnän sääntelyn ulottamisella nykyistä selkeämmällä tavalla myös maksutelevisiotoimijoihin pyritään kuluttajien aseman turvaamiseen.

Kuluttajien tulee voida joustavasti käyttää eri palveluntarjoajien maksutelevisiopalveluja digitaalisessa maanpäällisessä televisiotoiminnassa. Television katsojille on siten taattava mahdollisuus käyttää kaikkia maksutelevisiopalveluja yhdellä salauksenpurkukortilla. Katsojien käyttökokemuksen helpottamisen lisäksi näin voidaan edistää myös kuluttajien mahdollisuutta käyttää eri palveluntarjoajien palveluja.

Maksutelevisiopalvelujen tarjoajat voisivat edelleen sopia keskenään yhden kortin periaatteen teknisestä toteutuksesta. Mikäli uuden toimijan kanssa ei päästäisi sopimukseen, joka käytännössä varmistaisi katsojille mahdollisuuden saada yhdellä kortilla kilpailevien maksutelevisiotoimijoiden palvelut, Viestintäviraston tulisi laissa säädetyssä määräajassa päättää toimijoiden välisen sopimuksen ehdoista.

Esityksessä suojauksenpurkulaki ehdotetaan kumottavaksi ja ehdollisen pääsyn direktiiviä vastaavat säännökset sisällytettäväksi tietoyhteiskuntakaaren 32 lukuun ja valvontasäännökset XII osaan sekä rangaistussäännös XIII osaan.

3.1.10 Telekaapelien sekä matkaviestinverkon edellyttämien radiomastojen ja tukiasemien sijoittaminen

Esityksen tarkoituksena on se, että sääntely telekaapeleiden sijoittamisesta toisen alueelle, silloin kun sijoittamisesta ei päästä sopimukseen osapuolten välillä, otettaisiin kaikilta osin ehdotettuun lakiin. Tämän seurauksena maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ää ei enää sovellettaisi telekaapelien sijoittamiseen ja tätä koskeva säännös otettaisiin 161§:ään.

Ehdotettu laki sisältäisi myös uudet säännökset matkaviestinverkkojen edellyttämien tukiasemien ja radiomastojen sijoittamisesta toisen alueelle tai rakennukseen, silloin kun sijoittamisesta ei päästä sopimukseen. Toimivaltaisena viranomaisena säilyisi kuitenkin edelleen kunnan rakennusvalvontaviranomainen, joka päättäisi viime kädessä telekaapeleiden, tukiasemien ja radiomastojen sijoittamisesta, jos asiassa ei päästä maan tai rakennuksen omistajan kanssa sopimukseen.

Ehdotetut säännökset koskisivat tilanteita, joissa sijoittamisesta ei päästäisi sopimukseen ja sijoittamisoikeudella tässä laissa tarkoitettaisiin yksityisoikeudelliseen suostumukseen verrattavaa oikeutta sijoittaa telekaapeleita, tukiasemia ja radiomastoja. Ehdotetut säännökset eivät koskisi ympäristöoikeuteen perustuvaa oikeutta kyseisten laitteiden sijoittamiseen. Laitteiden sijoittamisessa tulisivat sovellettavaksi siis muut sijoittamista mahdollisesti koskevat maankäyttö- ja rakennuslain säännökset sekä muu ympäristöä koskeva lainsäädäntö.

Radiomastojen ja tukiasemien sijoittamisesta maanomistajalla tai rakennuksen omistajalla olisi oikeus täyteen korvaukseen siten kuin lunastuslaissa säädetään. Viime kädessä, jos kunnan rakennusvalvontaviranomainen päättää tukiaseman tai radiomaston sijoittamisesta toisen hallitsemalle alueelle eikä korvauksesta päästä sopimukseen, asia ratkaistaisiin lunastuslain mukaisessa järjestyksessä.

Lakiehdotukseen on otettu mukaan säännökset sijoittamislupapäätöstä hakevan teleyrityksen velvollisuudesta suorittaa kunnalle hakemusmaksu rakennusvalvontaviranomaisen viranomaistehtävistä. Sijoittamispäätöksestä rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisesti aiheutuvista valvontatehtävistä ei ole ehdotettu kunnalle oikeutta periä maksua. Näin siksi, että valvontatehtävä voidaan nähdä poikkeuksellisena, silloin kun esimerkiksi rakennuksen omistaja katsoo, että teleyritys ei noudattaisi rakennusvalvontaviranomaisen tekemää sijoittamispäätöstä. Edellä tarkoitetun valvontamaksun ongelmana olisi myös sen määrittäminen, keneltä maksua perittäisiin.

3.1.11 Jatkuvuuden turvaaminen

Lakiin ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen toimivuudesta vastaavien yritysten velvoitteita varautua ylläpitämään toimintaansa häiriötilanteissa. Lainsäädäntöä esitetään muutettavaksi siten, että yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja uhkaavia sähköisen tietoja viestintäjärjestelmien häiriötilanteita voitaisiin jo normaalioloissa ennaltaehkäistä ja hallita nykyistä tehokkaammin siten, että viranomaisilla ja kriittisen tuotannonalojen yrityksillä säilyisi mahdollisimman korkea toimintakyky, eikä kansalaisten mahdollisuudet käyttää viestintäpalveluja estyisi.

Teleyritysten tulisi esityksen mukaan nykyistä tarkemmin suunnitella, miten niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa tai käytettäessä poikkeusoloissa valmiuslain 9 luvun mukaisia toimivaltuuksia. Keskeisimmät verkonvalvomot ja muut kriittiset järjestelmät olisi jatkossa ylläpidettävä siten, että ne voidaan valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa tarvittaessa viipymättä palauttaa Suomeen.

Esityksellä vahvistettaisiin myös viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä digitaalisten palvelujen häiriöttömän toiminnan varmistamisessa myös sään ääri-ilmiöissä, kuten hallitusohjelmassa edellytetään. Viestintävirasto valtuutettaisiin kokoamaan ja kouluttamaan jo normaalitilanteessa sähköja televerkon ylläpitäjistä koostuva häiriöhallinnan yhteistoimintaryhmä, johon kuuluvat henkilöt voisivat kerätä tietoja sekä suunnitella ja sovittaa yhteen häiriötilanteissa tarvittavia toimenpiteitä sekä avustaa Viestintävirastoa häiriöiden hallinnassa.

Telekaapeleiden sijaintitiedot velvoitettaisiin saattamaan digitaaliseen muotoon, jol-

loin ne voisivat olla keskitetysti ja helposti saatavilla muiden maanalaisten johto-, putki- ja kaapelitietojen kanssa. Säännös edistäisi maanrakentajien mahdollisuuksia hankkia maanalaisten kaapelien tietoja yhden luukun periaatteella, mikä puolestaan vähentäisi kaivamisessa usein syntyviä kaapelivaurioita ja katkoksia. Telekaapelitietojen käsittelyssä olisi huolehdittava siitä, että tiedot ovat asianmukaisesti suojattu tietoturvaloukkauksilta tai niiden uhkalta.

Velvollisuus huolehtia tietoturvasta viestejä välitettäessä laajennettaisiin koskemaan myös muita viestinnän välittäjiä kuin teleyrityksiä. Kieltoa liittää verkkoon viestinnälle vaaraa aiheuttavia laitteita täsmennettäisiin siten, että viestintäpalvelun käyttäjän tulisi ylläpitää verkkoaan, päätelaitettaan tai tietojärjestelmäänsä teleyrityksen antamien ohjeiden mukaisesti siten, ettei se vaaranna yleisen viestintäverkon ja -palvelun tietoturvallisuutta.

Viranomaisverkko tarkoittaisi esityksen mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, pelastustoiminnan sekä väestönsuojelun lisäksi jatkossa myös valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, rajaturvallisuuteen, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon ja ensihoitopalveluihin liittyvien tehtävien vuoksi rakennettua viestintäverkkoa. Viranomaisverkon liittymiä voitaisiin tarjota näiden tehtävien hoitamiseksi tarpeellisille käyttäjäryhmille

3.1.12 Viranomaismaksut ja – korvaukset

Viranomaismaksujen perusteiden ja määräytymismallien yhtenäistämisen tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää voimassa olevaa sääntelyä. Nykyiset viestintämarkkinamaksu ja tietoturvamaksu esitetään yhdistettäväksi uudeksi tietoyhteiskuntamaksuksi ja samalla maksuluokista luovuttaisiin. Tietoyhteiskuntamaksu perittäisiin kaikilta tämän lain nojalla ilmoituksen- tai toimiluvanvaraista toimintaa harjoittavilta toimijoilta saman prosenttiperusteen mukaan.

Edellä kohdassa 3.1.1 on kuvattu uuden markkinaehtoisen taajuusmaksun keskeisiä tavoitteita.

Matkaviestintaajuuksien käytön tehostamiseksi niiden käyttöoikeudesta perittäisiin huutokaupalla niiden arvoa vastaava maksu. Myöntämistapa olisi vertailevaa menettelyä läpinäkyvämpää ja selkeämpää, kun ainoastaan taajuuksista maksettava hinta ratkaisisi sen, kenelle toimilupa myönnetään. Huutokaupan tuloista on myös merkittävää kansantaloudellista hyötyä.

Hallitusohjelmassa edellytetään oikaistavaksi teletunnistetietojen tallentamiskustannusten jakoa viranomaisten ja teleoperaattorien. Teleyritysten oikeus saada valtiolta korvausta viranomaisten avustamisesta aiheutuvista kustannuksista rajattaisiin esityksen mukaan vain järjestelmien investointikustannuksiin. Järjestelmien käytöstä ja tietojen luovuttamisesta aiheutuvia kustannuksia ei enää jatkossa korvattaisi.

3.1.13 Viranomaistoiminta

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on tehostaa nykyistä huomattavan markkinavoiman sääntelyä ja mahdollistaa EU:n lainsäädännön edellyttämä todellinen ennakkosääntely. Ehdotetussa 60 §:ssä määritellään nykyistä yksityiskohtaisemmin ja tarkkarajaisemmin teleyritysten hinnoittelun sääntelyn tarkoitus, sen edellytykset sekä tavoitteet, esimerkiksi velvollisuus turvata kohtuullinen tuotto sitoutuneelle pääomalle, mutta jätettäisiin Viestintävirastolle nykyistä enemmän harkintavaltaa varsinaisten hinnoittelun valvonnan keinojen valintaan. Ehdotettu Viestintäviraston harkintavalta pykälässä määritellyin edellytyksin on tarpeen sen vuoksi, että kaikkien mahdollisten tuotteiden hinnoittelun sääntelyn yksityiskohtia ei ole mahdollista säätää lain tasolla.

Verkkotunnustoimintaan esitettyjen muutosten tavoitteena on varmistaa verkkotunnusmerkintöjen asianmukainen tekeminen Viestintäviraston ylläpitämään verkkotunnusrekisteriin sekä tehostaa verkkotunnusten hallinnointiin liittyviä menettelyitä suomalaisten fi-maatunnusten ja ax-

maakuntatunnusten kohtuuhintaisen saatavuuden turvaamiseksi. Esityksellä varmistettaisiin Viestintäviraston edellytykset järjestää verkkotunnushallinto myös jatkossa, sillä uusien fi-päätteisten verkkotunnusten lukumäärä on kasvanut vuosittain tasaisesti eikä kehityssuuntaan ole odotettavissa muutosta.

Viestintävirastolle säädettäisiin mahdollisuus pyynnöstä antaa virka-apuna asiantuntija-apua toiselle viranomaiselle tämän kustannuksella. Virka-avun antamisesta päättäisi liikenne- ja viestintäministeriö.

Käyttäjän ja tilaajan oikeuksia koskevan uuden sääntelyn myötä vahvistettaisiin verkkoneutraliteetin periaatetta ja käyttäjän oikeutta valita internetliittymä, jolla voi käyttää haluamiaan internetin palveluja. Internetyhteyspalvelun tarjoaja ei saisi lähtökohtaisesti rajoittaa liikennettä tiettyihin osoitteisiin tai kohdistaa rajoituksia tietyn tyyppiseen liikenteeseen. Liikennettä voitaisiin rajoittaa pykälässä mainituin perustein. Pykälän mukaan Viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä rajoitusten arvioimisesta ja niiden käyttämisestä internetyhteyspalvelun riittävän käytettävyyden ja laadun turvaamiseksi. Säännöksellä on tarkoitus antaa Viestintävirastolle oikeus puuttua mahdollisiin käyttäjän kannalta kohtuuttomiin ja internetyhteyspalvelun laatua ja käytettävyyttä vaarantaviin rajoituksiin.

Lisäksi Viestintävirasto voisi päätöksellään velvoittaa internetyhteyspalvelun tarjoajan toteuttamaan pykälässä tarkoitettujen haittojen estämiseksi välttämättömiä menettelyjä tai pidättäytymään sellaisten menettelyjen ja rajoitusten käyttämisestä, jotka aiheuttavat pykälässä tarkoitettua haittaa. Viestintävirasto olisi määräyksiä ja päätöksiä antaessaan otettava huomioon yleensä tarjolla olevien internetyhteyspalvelujen yleinen laatu ja ominaisuudet.

4 Esityksen vaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriö teetti NAG Partners Oy:lla (VALOR Oy) kolme vaikutusten arviointia valmisteilla olevasta lainsäädännöstä. Selvitys tietoyhteiskuntakaaren taloudellisista vaikutuksista yrityksille valmistui 30.11.2012, selvitys tietoyhteiskuntakaaren viranomaisvaikutuksista valmistui 4.1.2013 ja selvitys tietoyhteiskuntakaaren yhteiskunnallisista vaikutuksista valmistui 6.2.2013. Näissä selvityksissä haastateltiin laajasti eri sidosryhmiä ja asiantuntijoita. Selvitykset perustuivat konsulttien omaan arvioon ja ne ovat saatavilla liikenne- ja viestintäministeriössä. Selvityksiä on käytetty pohjana esityksen vaikutusten arvioinnissa.

4.1 Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan merkittävimpiä vaikutuksia tele-, radio- ja televisio sekä muiden ICT-toimialojen yrityksiin. Tästä syystä yritystoiminnan vaikutuksissa keskitytään edellä mainittuihin toimialoihin. Tele- ja televisiotoimiala muuttuvat ja kansainvälistyvät tällä hetkellä nopeasti. Erilaisten internet-palvelujen myötä kilpailu laajenee kansallisesta toiminnasta entistä voimakkaammin kansainväliseksi. Kansainvälistyvässä toimikentässä yhä tärkeämmäksi nousee myös lainsäädännön yhdenvertaisuus kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kesken. Kansainvälistyminen ja uusien palvelujen markkinoille tulo lisää kuitenkin alan kasvupotentiaalia ja edistää kilpailullisia kuluttajille edullisia markkinoita.

Ehdotetussa tietoyhteiskuntakaaressa pyritään lisäämään teknologianeutraalisuutta, joka mahdollistaa sääntelyn suuntaamisen myös tulevaisuuteen. Tarve teknologianeutraalille sääntelylle kasvaa toimijakentän laajentuessa internetin uusien palvelujen myötä ja osittain syrjäyttäessä esimerkiksi vanhoja kupari- ja terrestriaaliteknologioita. Sääntelyn tarve korostuu myös, jos kilpailu markkinoilla ei tuota tehokkaita ja markkinaehtoisia lopputuloksia. Ehdotuksessa esitetyt muutokset toisivat teknologianeutraaliutta myös internet-pohjaisiin palveluihin.

Kansainvälisessä maailmassa kuluttajat ovat jo tottuneet käyttämään myös ulkomaisia palveluntarjoajia ja palveluja, joten vain kotimaisiin yrityksiin ulotettu sääntely saattaisi joiltain osin heikentää kotimaisten palvelujen asemaa suhteessa kansainvälisiin kil-

pailijoihin. Esitetyssä ehdotuksessa on pyritty ottamaan nämä asiat huomioon.

Ehdotetusta sääntelystä suurin osa koskettaisi perinteisiä sähköisen viestinnän aloja. Merkittävimmät muutokset kohdistuisivat pääosin matkaviestintoimintaan. Monet ehdotuksessa esitetyistä uudistuksista saattaisivat osaltaan nopeuttaa tele- ja televisiotoimialojen rakennemuutosta. Yksittäiset säännökset tai niiden tuomat, esimerkiksi maksuvelvoitteet, eivät välttämättä toisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia toimialoille. Vaikutukset voivat olla luontaista kehitystä kiihdyttäviä, mutta myös hidastavia tai jopa kehityksen suuntaa muuttavia.

Esimerkiksi kustannukset, jotka syntyisivät ehdotetuista taajuuksien huutokauppaa (II osa) ja markkinaehtoista taajuusmaksua (XI osa) koskevista säännöksistä, olisivat yhteydessä yrityksille syntyviin tuottoihin taajuuksien käytöstä ja näillä maksuilla tavoiteltaisiin oikeudenmukaista korvausta valtiolle erittäin arvokkaiden ja rajallisten taajuuksien luovuttamisesta liiketoiminnan käyttöön. Näin ollen huutokauppamenettely ja markkinaehtoinen taajuusmaksu voidaan nähdä enemminkin liiketoiminnan mahdollistajina ja taajuuksien tehokkaan käytön kannusteelementteinä kuin kustannuksina. Mekanismeina edellä mainitut maksut kannustaisivat aktiiviseen taajuuksien kehittämispolitiikkaan erityisesti matkaviestinliiketoimintaa tukevilla taajuuksilla, joista valtio saisi tuloja huutokaupoilla ja perimällä markkinaehtoista taajuusmaksua.

Monet ehdotuksen uudistuksista tähtäisivät markkinoiden tehokkuuden lisäämiseen matkaviestinmarkkinalla. Osa uudistuksista lisäisi taajuuksien tehokasta käyttöä muun muassa lisäämällä toimijoiden keskinäistä kilpailua ja kannustamalla taajuuksien varaamista esimerkiksi uusien sovellusten käyttöön. Tällä olisi positiivinen vaikutus toimialan tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

Ehdotettujen muutosten aiheuttamat kustannukset kohdistuisivat suurimpina matkaviestintoimijoille markkinaehtoisen taajuusmaksun, taajuuksien huutokauppaamisen ja erilaisten järjestelmäuudistusten myötä. Erityisesti taajuuksien huutokauppaamisella voi olla vaikutuksia teleoperaattorien investointien priorisointiin. Taajuusinvestoinnit voivat syrjäyttää vaihtoehtoisia investointikohteita. Markkinaehtoisella taajuusmaksulla voi olla toimijoiden näkökulmasta investointien epävarmuutta lisäävä vaikutus, sillä kustannustason vakauden luotettavuus voi vaarantua. Huutokauppamallin ja markkinaehtoisen taajuusmaksun käyttöönoton tarkoituksena on kuitenkin edistää taajuuksien tehokasta käyttöä. Huutokauppamalli myös lisäisi taajuuksien joustavaa käyttöä, joka voisi edistää toimialan innovaatioita. Lisäksi teleyritykset harjoittavat arvokkailla taajuuksilla kannattavaa liiketoimintaa. Esimerkiksi vuoden 2013 huutokaupassa taajuuksien yhteenlaskettu lähtöhinta, 100 miljoonaa euroa, oli toimilupakauden pituuteen suhteutettuna noin yksi promille teleyritysten vuosittaisesta liikevaihdosta.

Kustannusten merkittävyyteen yrityksille vaikuttaa myös se aikataulu, jolla muutokset toteutettaisiin. Pidempi siirtymäaika pienentäisi kustannusvaikutusta olennaisesti. Suomessa huutokauppamaksut on myös maksettu vuosittaisissa erissä toimilupakauden aikana.

Kilpailun näkökulmasta esitettyjen muutosten vaikutukset riippuvat lainsäädännön toteutuksesta. Esimerkiksi huutokauppa ilman kilpailua edistäviä sääntöjä ja toimilupaehtoja saattaisi vähentää uusien toimijoiden mahdollisuuksia päästä markkinoille. Toisaalta huutokauppaa ja markkinaehtoista taajuusmaksua koskeva lainsäädäntö olisi luonteeltaan kansallista, eikä niiden vaikutus olisi merkittävä kansainvälisen kilpailun näkökulmasta.

Kiinteän verkon toimijat ovat hyvin erilaisia ja toimivat maantieteellisesti erityyppisillä alueilla. Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat erikokoisten ja maantieteellisesti erilaisilla alueilla toimivien yritysten toimintaan eri tavoin. Esitetyt ehdotukset, jotka kohdistuvat toimintakustannuksiin, voisivat vaikuttaa epäsymmetrisesti alan yrityksiin. Esimerkiksi on selvää, että viankorjauksen ja luonnonilmiövahinkojen korvauksettoman ajan lyhentäminen vaikuttaa eniten haja-asutusalueilla toimiviin yhtiöihin.

Pienten paikallisyhtiöiden osalta ehdotetut uudistukset saattaisivat nopeuttaa toimialan rakennemuutosta. Ehdotetulla lainsäädännöl-

lä olisi myös vaikutuksia kiinteän verkon operaattoreiden investointikannusteisiin. Investointikannusteilla voisi olla epätoivottavia vaikutuksia, esimerkiksi vikaherkkien teknologioiden poistaminen kannattamattomilta alueilta tai kuituinvestoinneista saavutettavien tuottojen aleneminen tukkutason hinnoittelun valvonnan seurauksena. Välillisenä vaikutuksena matkaviestinverkon uusien taajuuksien peittoaluevaade tai nopea rakentamisaika voisivat syrjäyttää isojen toimijoiden kiinteän verkon investointeja erityisesti, jos kuituinvestointien tuotto-odotukset heikkenevät samanaikaisesti sääntelyn seurauksena.

Ehdotetulla sääntelyllä voisi olla positiivinen vaikutus uusien toimijoiden alalle tuloon, mikäli kansallisuutta korostava lainsäädäntö ei aiheuttaisi merkittäviä investointivaateita. Erityisesti hinnoittelun uudet valvontakeinot voidaan nähdä hyvinä keinoina edistää kilpailua ja selkeyttää toimialan käytäntöjä hinnoittelun valvonnassa. Televisio- ja radiotoimiala on kiinteän verkon toimialan tavoin murroksessa, jonka seurauksena ohjelmistotoimiala joutuu etsimään uusia ratkaisuja vastatakseen niin kilpailuun kuin tehokkuusvaatimuksiinkin. Tämä kehitys on itsenäistä riippumatta esitetystä ehdotuksesta. Lakiuudistuksilla saattaa kuitenkin olla vaikutuksia toimialan kehityksen suuntaan ja muutoksen nopeuteen. Kilpailu esimerkiksi television mainostilasta kasvaa jatkuvasti. Kuluttajien kiinnostuksesta kotimaisten televisiotoimijoiden kanssa kilpailevat kansainväliset ohjelmistotoimijat, tilausvideopalveluntarjoajat, teleyritykset ja internetissä toimivat muut isot yritykset. Toimialan suurimmat haasteet tulevatkin tällä hetkellä lainsäädännön ulkopuolelta.

Televisiotoimijoiden osalta ehdotetun lainsäädännön suurimpina positiivisina vaikutuksina voidaan nähdä hinnoittelun valvontakeinojen laajentaminen, joka voisi parhaimmillaan lisätä merkittävästi ohjelmistotoimijoiden toiminta-edellytyksiä. Tämä koskisi erityisesti maanpäällisen television jakelua. Valvonta voisi myös edistää hinnoittelun joustoja innovaatioiden lisäämiseksi. Alan kannalta positiivista olisi myös ohjelmistotoimilupien myöntämisen siirto Viestintävirastolle ja televisiokanavien mahdollisuus valita vapaasti kanavanippu, jossa se toimii.

Kaiken kaikkiaan esitetyillä uudistuksilla ei olisi merkittäviä vaikutuksia ohjelmistotoimiluvan haltijoiden tuottoihin tai kustannuksiin, mutta kevennetyt hallinnolliset menettelyt edistäisivät toimialan innovaatioita ja saattaisivat pitkällä aikavälillä lisätä kilpailua televisiojakelussa. Myös muutos tilausvideotoiminnan säätämisestä ilmoituksenvaraiseksi (osa II) saattaisi parhaimmassa tapauksessa vaikuttaa positiivisesti kansainväliseen kilpailukykyyn. Tehokkaan toimijan kustannuksiin perustuva ja retail minus – hinnoittelumallit saattaisivat myös olla hyödyllisiä huomattavan markkinavoiman-markkinoiden kilpailun edistämiseksi. Huomattavan markkinavoiman sääntelyn hinnoitteluvalvontakeinojen lisäämisellä parannettaisiin sääntelyn vaikuttavuutta ja siirrettäisiin valvontaa ennakkosääntelyn suuntaan.

Radiotoiminnan osalta ehdotetuilla toimilupajärjestelmää keventävillä muutoksilla voidaan katsoa olevan selkeä toimialan toimintaedellytyksiä parantava vaikutus. Ehdotetut muutokset lisäävät toimilupapäätösten ennakoitavuutta. Lisäksi ne yksinkertaistavat nykyisiä menettelyjä ja mahdollistavat siten nykyistä joustavamman päätöksenteon.

Yleispalveluvelvoitteen piiriin tulisi jatkossa myös yhteystietopalvelut. Viestintävirasto arvioisi niitä koskevat markkinat ja nimeäisi tarvittaessa yrityksen tarjoamaan yhteystietopalveluja. Muutos aiheuttaa jonkin verran kustannuksia yhteystietopalveluja tarjoaville yrityksille, jos ne nimetään yleispalveluyrityksiksi yhteystietopalveluissa. Yhteystietopalveluja tarjotaan tällä hetkellä erilaisin tavoin maanlaajuisesti, jolloin kustannusten esimerkiksi palvelujen tuottamisesta tietyille asiakasryhmille ei arvioida kuitenkaan olevan merkittävät.

Lisäksi tämän lain yleispalvelun rahoittamista koskevat säännökset koskevat myös yhteystietopalvelun tarjontaan nimettyä yleispalveluyritystä. Yleispalveluyritys voi saada lain 93 §:n mukaan valtion varoista korvauksen kohtuuttoman taloudellisen rasitteen muodostavasta osuudesta yleispalvelun aiheuttamista nettokustannuksista, jos yleispalveluyritys sitä vaatii.

Yleispalveluyrityksille asetettaisiin velvollisuus tiedottaa yleispalvelutuotteistaan sekä tarjota yleispalvelutuotteitaan ja palvelujaan. Muutos aiheuttaa yleispalveluyrityksille jonkin verran kustannuksia, mutta kustannusten ei arvioida olevan merkittäviä. Yleispalveluyritykset voivat valita tarkoituksenmukaiset keinot siihen, kuinka ne toteuttavat sääntelyn edellyttämät vaatimukset.

Verkkotunnuksiin liittyvät muutokset selkiyttäisivät verkkotunnustoimintaa yrityksille ja helpottaisivat Viestintäviraston tehtävää suomalaisten verkkotunnusten ylimpänä hallintaelimenä.

Jatkuvuuden turvaamista koskevat ehdotukset parantaisivat Suomen huoltovarmuuden kannalta keskeisten tuotannonalojen yritysten toimintakykyä. Ehdotukset parantaisivat yritysten edellytyksiä luotta siihen, että niiden omien tuotantoprosessien kannalta välttämättömät sähköiset viestintäpalvelut toimivat häiriöttömästi.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viranomaisvaikutuksia on arvioitu erityisesti Viestintäviraston toiminnassa, koska ehdotetun lainsäädännön pääasiallinen valvonta ja muut tehtävät keskittyvät Viestintävirastolle. Tiettyjä tehtäviä esitetään siirrettäväksi liikenne- ja viestintäministeriöltä tai muilta viranomaisilta Viestintävirastoon ja tämän lisäksi ehdotus sisältää myös jonkin verran uusia tehtäviä Viestintävirastolle. Lakiesityksellä ei muilta osin muuteta Viestintäviraston tehtäviä suhteessa muihin viranomaisiin. Esityksellä ei esimerkiksi puututa valtiovarainministeriön toimivaltaan kuuluviin asiakokonaisuuksiin, joita valtioneuvoston ohjesäännön 17 §:n mukaan ovat talous- ja finanssipolitiikka; valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet; veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka; valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtiontakaukset ja -takuut; rahoitusmarkkinoiden toiminta; kansainväliset rahoituslaitokset; valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot; valtion yleinen tilastotoimi; julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen; aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen; valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet, valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö sekä valtioneuvoston yhteinen tietohallinto; aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito; kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde ja kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus.Muita viranomaistahoja koskevat vaikutukset rajoittuvat lähinnä prosessimuutoksiin, jotka usein mahdollistaisivat resurssien vapautumisen muihin tehtäviin.

Ehdotetulla uudistuksella pyritään lisäämään viranomaisten toimintamahdollisuuksia ja toiminnan vaikuttavuutta. Käytännössä uudet tehtävät ja toimintamahdollisuudet vaatisivat myös jonkin verran henkilökunnan koulutusta ja lisäresursseja viranomaistoimintaan. Viestintäviraston resurssitarpeeseen vaikuttaisi muun muassa se, millä aikataululla uutta sääntelyä otettaisiin käyttöön.

Suurimmat muutokset Viestintäviraston toiminnassa johtuisivat taajuuksien huutokauppaa ja markkinaehtoisia taajuusmaksuja koskevien säännösten edellyttämien menettelytapojen käyttöönotosta, ohjelmistotoimilupien hallinnoinnin siirtymisestä Viestintävirastolle, verkkotunnushallinnon toimintamallimuutoksesta sekä palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta. Markkinaehtoista taajuusmaksua perittäisiin jo nyt perittävän hallinnollisen taajuusmaksun lisäksi, ja niiden hallinto ja maksuperusteet olisi pidettävä erillään. Toisaalta Viestintävirastolla on jo käytössään maksun perimisessä tarvittavat käytännöt.

Ohjelmistotoimilupien siirto liikenne- ja viestintäministeriöltä Viestintävirastolle vaatisi myös resursseja. Nykyisellään ohjelmistotoimilupien hallinnointiin käytetään liikenne- ja viestintäministeriössä noin yksi henki-

lötyövuosi, mutta tämä määrä ei välttämättä riittäisi tehtävien järjestämiseen Viestintävirastossa.

Verkkotunnustoiminnan osalta palveluntarjontamalliin siirtymisen jälkeen suorat verkkotunnusasiakkaat poistuvat virastolta. Virasto antaa muutoksen jälkeen asiantuntijapainotteista asiakaspalvelua palveluntarjoajille ja valvoo niiden tietoturva- ja palvelutasoa. Palveluntarjoajamallin siirtymävaihe edellyttää määräaikaisia lisäresursseja, eikä resurssitarpeen odoteta vähenevän nykyisestä. Keskeisin vaikutus olisi resurssitarpeen ennustettavuus ja riippumattomuus verkkotunnusten määrän kasvusta. Esityksellä ei olisi vaikutusta viranomaisten keskinäisiin toimivaltasuhteisiin valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä, sillä Ahvenanmaan maakunnan hallitus huolehtisi edelleen ax-päätteisten verkkotunnusten ylläpidosta.

Palvelujen jatkuvuuden turvaaminen, teleyritysten varautumissuunnittelun valvonta sekä häiriötyöryhmän asettaminen eivät vaatisi merkittävää lisäresursointia Viestintävirastossa. Viestintäviraston tehtäviin kuuluu jo voimassa olevan lain perusteella valvoa yritysten varautumista poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin.

Ehdotetun sääntelyn vaikuttavuutta voidaan kuitenkin tehostaa tarvittaessa lisäresursoinnilla.

Merkitykseltään vähäisiä vaikutuksia sisältyy muun muassa lyhytaikaisten radiotoimilupien kaupallisen toiminnan valvontaan sekä yksityisyydensuojan valvonnan laajentamiseen teletoimijoista kaikkiin viestin välittäjiin. Viestintäviraston toimintaan vaikuttaisivat myös ehdotettujen lakimuutosten osalta useat kertaluontoiset, toiminnan aloittamisesta johtuvat resursointitarpeet. Uudet hinnoittelun valvontakeinot vaatisivat uusien mallien toimivuuden, laskentaperiaatteiden ja markkinavaikutusten arviointia. Puhelinluettelo- ja numeropalvelujen yleispalveluvelvoite vaatisi markkina-analyysin tekoa ennen yleispalveluvelvoitteen asettamista toimijoille. Verkkotunnustoiminnan uusi malli vaatisi alkuvaiheessa investointeja järjestelmiin sekä verkkotunnusvälittäjien hallintomallin kehittämiseen.

Ehdotettujen muutosten yhteisvaikutus Viestintävirastolle olisi edellä kuvatuista syistä johtuen noin 4-6 henkilötyövuoden lisäys. Alkuvaiheen resurssitarpeeseen vaikuttaisi voimakkaasti eri toimintojen toteutusaikataulu ja pidemmällä aikavälillä tavoiteltu valvonnan taso. Lisäksi investointitarve ostettaviin ohjelmistoihin ja järjestelmiin eri osa-alueilla olisi yhteensä joitain miljoonia euroja, mikä tulee huomioida toimintamallin muutoksia ja muutosten toteutusaikataulua arvioitaessa, sillä osa näistä hankinnoista on luonteeltaan aikaa vieviä.

Ehdotettujen muutosten vaikutukset liikenne- ja viestintäministeriölle johtuisivat etenkin ohjelmistotoimilupien hallinnon siirtämisestä pääsääntöisesti Viestintävirastolle. Tämä vapauttaisi liikenne- ja viestintäministeriön resursseja enemmän muun muassa markkinoiden ohjaus- ja kehittämistoimintaan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttajapuolen näkökulmasta tarkasteltuna käyttäjän ja tilaajan oikeuksia koskevilla, esimerkiksi sopimusehtoja koskevilla uudistuksilla, joilla pyrittäisiin vähentämään nykyisen lainsäädännön ongelmakohtia, on erityisesti merkitystä siinä, että säännöksillä vähennettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tulevia valituksia ja selvityspyyntöjä. Kuitenkin esimerkiksi ehdotettu käyttäjän oikeus valita internet-palveluntarjoaja saattaisi kasvattaa yhteydenottoja. Vaikka kyseisellä säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaa oikeustilaa, säännöksen modernisointi saattaa aiheuttaa jonkin verran kysymyksiä. vastaisuudessa.

Esityksessä ehdotettu niin sanottu kuluttajansuojalain luotonantajavastuuta vastaava vastuu teleoperaattoreille saattaisi aiheuttaa lisää selvitystarpeita. Kokonaisuudessaan esitettyjen lakimuutosten vaikutus yhdessä sääntelyn selkeyttämisen kanssa vähentäisi todennäköisesti yhteydenottoja Kilpailu- ja kuluttajavirastoon.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailupuolen näkökulmasta suurimmat ehdotetun lainsäädännön vaikutukset kohdistuisivat huomattavan markkinavoiman yritysten hinnoittelun valvontaan. Jo nyt Viestintäviraston rooli kilpailun edistämisessä ja markkinoiden etukäteisessä valvonnassa on vähentänyt Kil-

pailuviraston työtä markkinavalvonnassa. Viestintäviraston toimivaltuuksien lisääminen markkinoiden etukäteisessä valvonnassa, vähentäisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemää kilpailurikkomusten jälkikäteistä valvontatyötä vapauttaen Kilpailu- ja kuluttaja viraston resursseja. Tosin Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi yksinomainen toimivalta kilpailurikkomusten jälkikäteisessä valvonnassa kilpailulainsäädännön suomin sanktiomahdollisuuksin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi edelleen aktiivisesti yhteydessä Viestintävirastoon, jotta Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkökulma tulisi huomioitua markkina-analyyseissä ja hinnoittelupäätöksissä. Lakiehdotuksen kokonaisvaikutus olisi kuitenkin myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailupuolelle resursseja säästävä.

Ehdotettujen säännösten, jotka koskevat matkaviestinverkon radiomastojen ja tukiasemien sijoittamista, ei odoteta käytännössä lisäävän juurikaan kuntien rakennusvalvontaviranomaisten tehtäviä, koska säännöksiä ei odoteta sovellettavan laajasti. Jatkossa pääasiallinen menettelytapa tulee edelleenkin olemaan sijoittamisesta sopiminen osapuolten välillä.

Poliisin kannalta merkittävin ehdotettu muutos tulisi osioon XI viranomaiskorvauksista. Ehdotuksen mukaan viranomaispyyntöjen osalta teleyrityksille korvattaisiin jatkossa enää järjestelmien investointien kustannukset, eikä järjestelmien käytöstä aiheutuneita henkilökustannuksia. Tämä vapauttaisi poliisin taloudellisia resursseja vuosittain arviolta yhdestä kahteen miljoonaa euroa.

Viestintävirastolle ehdotetusta oikeudesta antaa virka-apua toiselle viranomaiselle aiheutuisi todennäköisesti sellaisia ennakoimattomia henkilökustannuksia, joiden osalta virastolle ei ole osoitettu rahoitusta valtion budjetista, ja jotka eivät ole Viestintäviraston toimialan yrityksiltä perimien maksujen perusteena. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että Viestintäviraston antamasta virka-avusta aiheutuvista kustannuksista vastaisi se viranomainen, joka virka-apua pyytää.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitys kokoaa tietoyhteiskuntaan liittyvää lainsäädäntöä yhdeksi lainsäädäntökokonaisuudeksi. Nykyisellään sähköistä viestintää koskevaa lainsäädäntöä on yli 490 pykälää noin kymmenessä laissa. Ehdotetussa tietoyhteiskuntakaaressa on vähennetty säännösten määrää ja luotu lainsäädännöllinen perusta toimialoille. Lainsäädännön kokoaminen yhteen helpottaa eri toimialoja koskevien lainsäädännöllisten kokonaisuuksien hahmottamista. Esityksen yleisten tavoitteiden voidaan katsoa olevan hyödyllisiä myös yritystoiminnan näkökulmasta esimerkiksi päällekkäisen sääntelyn poistaminen ja lainsäädännön selkiyttäminen edistää myös yritysten oikeusvarmuutta ja mahdollistaa muun muassa tulevien investointien suunnittelua.

Esityksessä on yhteiskunnallisesti merkittävintä viestintäverkkojen ja palvelujen tärkeyden ja roolin korostuminen yhteiskunnassamme. Verkkojen ja palvelujen toimintavarmuus, turvallisuus ja luotettavuus ovat välttämättömiä osatekijöitä jokapäiväisessä toiminnassa. Viestintäverkkojen toiminta on nykypäivänä tärkeää niin kansalaisten kuin yritystenkin kannalta, minkä johdosta ehdotetut muutokset laissa olisivat johdonmukaisia yhteiskunnan yleisen kehityksen huomioon ottaen ja lisäisivät yhteiskunnan luottamusta viestintäverkkoihin. Toimijoille ehdotuksessa asetettavat velvollisuudet ovat siten linjassa palvelun yhteiskunnallisen kriittisyyden kanssa.

Ehdotettu lainsäädäntö kokonaisuutena pyrkii vaikuttamaan laajasti kuluttajien luottamuksen lisääntymiseen viestintäverkkoihin ja niiden kautta tarjottuihin sähköisiin palveluihin. Luottamuksen lisääntymisellä itsessään on merkittävä välillinen vaikutus kysynnän kautta koko yhteiskunnan kehitykselle. Palvelujen toimintavarmuuden, tietoturvan, yksityisyyden suojan ja käyttäjän aseman parantuminen lisäisi kysyntää uusille ja innovatiivisille palveluille, kun käyttäjien kohtaama riski palvelujen käytöstä pienenisi. Välillisesti siis myös yritykset, joille velvollisuuksia laissa asetetaan, saattaisivat hyötyä lainsäädännön myötä kuluttajien luottamuksen parantumisesta. Lisäksi käyttäjän oikeuk-

siin, huomattavan markkinavoiman sääntelyyn ja palvelujen turvaamiseen liittyvillä ehdotetuilla uudistuksilla varmistettaisiin kohtuuhintaiset ja -ehtoiset yhteydet sekä mahdollisimman hyvälaatuiset ja kehittyneet viestintäpalvelut kattavasti koko maassa. Tämä on tarpeen, jotta tietoyhteiskunnan tarjoamat mahdollisuudet olisivat koko kansan käytettävissä. Toimivat ja luotettavat viestintäverkot luovat edellytyksiä uuden yritystoiminnan laajentamiselle ja synnylle vaikuttaen näin niin kansantalouden kokoon, toimeliaisuuteen kuin työn tarjontaankin.

Ehdotetun lainsäädännön uudistuksilla pyritään kotimaisten toimijoiden tasavertaisuuteen ja kilpailukyvyn varmistamiseen tulevaisuudessa. Yksityisyydensuoja- ja tallennusvelvollisuus-lainsäädännön ulottaminen kaikkiin viestinnän välittäjiin tasapainottaa kilpailutilannetta suomalaisten ja kansainvälisten toimijoiden välillä, verkkotunnushallinnon muutoksella edesautetaan suomalaisen fi-verkkotunnuksen kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla ja kotimaisen sisältötuotannon kiintiön kautta pyritään varmistamaan kotimaisen riippumattoman sisällöntuotannon aseman säilyminen.

Kokonaisuutena ehdotetun lainsäädännön vaikutukset kansantalouteen, tietoyhteiskuntaan sekä kansalaisyhteiskuntaan olisivat selkeästi positiivisia. Toimintavarmat viestintäverkot, luotettavat sähköiset palvelut sekä markkinoiden tehokkuuden edistäminen lisäisivät kysyntää ja tarjontaa tietoyhteiskunnan palveluille ja edistäisivät Suomen edelläkävijyyttä tietoyhteiskuntana. Ehdotetut velvoitteet voisivat kuitenkin aiheuttaa erityisesti lyhyellä aikavälillä haasteita toimialalle, mutta olisivat toimintojen kriittisyyden näkökulmasta tarpeen pitkällä aikavälillä ja luottamuksen lisäämiseksi viestintäverkkoja ja -palveluja kohtaan. Yritysten velvoitteita tasapainottaisi odotettavissa oleva kysynnän vahvistuminen lainsäädännön myötä, joka loisi yrityksille mahdollisuuden hyötyä luottamuksen parantumisesta. Sähköistyvien palvelujen tuottamat hyödyt yhteiskunnalle niin julkisen sektorin säästöinä kuin yritysten kilpailukyvyn parantumisena esimerkiksi palvelutuotannon tehostamisen, uudenlaisten palvelutuotantotapojen, etätyömahdollisuuksien tai uusien etäläsnäoloon perustuvien palvelujen myötä, ovat merkittäviä. Viestintäverkkojen ja -palvelujen toimintavarmuus, turvallisuus ja luotettavuus ovat näiden palvelujen yleistymisen edellytyksiä. Kokonaisuutena ehdotuksessa esitetyt uudistukset heijastuvat tietoyhteiskunnallisesta näkökulmasta positiivisesti tieto- ja viestintäteknisiin investointeihin, palvelutarjontaan sekä palvelujen laatuun ja saatavuuteen. Esitetyt uudistukset edistäisivät yhä liikkuvamman ja linkittyneemmän tietoyhteiskunnan kehittymistä ja parantavat oikein toteutettuina sekä kuluttajien että yritysten edellytyksiä hyötyä sähköistyvän yhteiskunnan eduista.

4.3.1 Vaikutukset kansantalouteen ja kansalaisyhteiskuntaan

Kansantaloudellisesta näkökulmasta ehdotuksen merkittävimmät uudistukset ovat tietoyhteiskuntakaaren osassa II ja III. Kansalaisyhteiskunnallisten vaikutusten osalta taas merkittävimpiä ovat osiin III, V ja IX ehdotetut muutokset, joilla turvataan kansalaisten asemaa viestintäpalvelujen käyttäjinä. Kansantaloudellisesta näkökulmasta suurimmat positiiviset vaikutukset syntyisivät muutosten vaikutuksista markkinoiden tehokkuuteen ja julkisen sektorin rahoitukseen, kun uusi lainsäädäntö tukisi aktiivista taajuuksien kehittämistä ja pyrkisi vapauttamaan uusia taajuuksia muun muassa langattoman viestinnän käyttöön.

Taajuuksien huutokauppaaminen varmistaisi, että taajuudet allokoituvat toimijoille, jotka pystyvät niitä kaupallisesti parhaiten hyödyntämään. Huutokauppamallilla voitaisiin saavuttaa myös merkittäviä tuloja valtiolle. Muutosten arvioidaan vaikuttavan kokonaisuudessaan positiivisesti taajuuksien tarjontaan ja langattoman viestinnän käyttömahdollisuuksiin ja kysyntään. Uudet käyttötavat ja markkinat lisäisivät myös alan työllistämis- ja tehostamismahdollisuuksia uusien palvelujen ja toimintaprosessien kautta. Ehdotuksessa esitetyn markkinaehtoisen taajuusmaksun vaikutusten puolestaan odotetaan näkyvän pidemmällä aikavälillä, eikä sillä olisi yhtä selkeitä positiivisia vaikutuk-

sia markkinaan kuin huutokaupalla. Markkinaehtoisen taajuusmaksun voidaan olettaa vaikuttavan positiivisesti taajuuskäytön tehostamiseen, kun taajuuksien käyttäjien on kannattavaa luopua taajuuksista, jotka ovat tehottomassa käytössä. Markkinaehtoinen taajuusmaksu veroluonteisena maksuna saattaisi maksun tasosta riippuen vaikuttaa negatiivisesti palvelutarjontaan tai hintoihin. Markkinaehtoisella taajuusmaksulla olisi kuitenkin huutokauppamallin tavoin positiivinen vaikutus julkisen sektorin rahoitukselle. Osaan II sisältyvät ehdotetut muutokset taajuushallintomallien uudistuksesta olisivat kansalaisyhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan kaksijakoisia. Toisaalta huutokauppamalli edistäisi elinkeinovapautta, toisaalta taas televisiolle annettujen taajuuksien osalta markkinaehtoinen taajuusmaksulla voisi olla negatiivinen kulttuuripoliittinen vaikutus, mikäli taajuusmaksu vaikuttaisi televisiotarjontaa kaventavasti. Lähtökohtaisesti maksun ei kuitenkaan nähdä kaventavan televisiotarjontaa, koska ehdotetun sääntelyn mukaan maksun tulee olla kohtuullinen. Ohjelmistotoimilupahallinnon uudistukset puolestaan vaikuttaisivat positiivisesti sananvapauteen siltä osin kuin tarkoituksenmukaisuusharkinta poistuu toimilupapäätöksistä.

Osassa III ehdotetut muutokset huomattavan markkinavoiman sääntelyyn lisäisivät ennen kaikkea markkinoiden tehokkuutta siellä, missä kilpailu on vähäistä. Hinnoittelun valvontakeinot heijastuvat näillä alueilla positiivisina kysyntään ja tarjontaan. Parhaimmillaan valvonta alentaisi merkittävästi vähittäishintoja, ja vähentäisi markkinavoiman väärinkäytöstä aiheutuneita hyvinvointitappiota lisäämällä viestintäpalvelujen kysyntää hintojen laskun myötä. Jos sääntely ei olisi teleyritysten kannalta ennakoitavaa ja teknologianeutraalia, sillä saattaisi olla epätoivottuja vaikutuksia niiden investointeihin ja teknologiavalintoihin. Muutokset lisäisivät kuitenkin kansalaisten tasa-arvoa ja käyttäjien asemaa. Huomattavan markkinavoiman sääntelyn vaikutusten suuruus riippuu nykysääntelyn vaikuttavuudesta; mikäli osa huomattavan markkinavoiman omaavista toimijoista on pystynyt hyötymään huomattavasta markkinavoimasta kuluttajien, muiden käyttäjien sekä kilpailevien yritysten vahingoksi, uudella lainsäädännöllä voitaisiin saavuttaa selkeitä parannuksia käyttäjien asemaan ja mahdollisesti laskea kuluttajahintoja tai lisätä käyttäjien valinnan mahdollisuuksia.

Lisäksi ehdotetulla lainsäädännöllä voitaisiin paremmin turvata edellytykset kilpailullisten markkinoiden säilymiselle myös jatkossa, vaikka markkinat tulevaisuudessa keskittyisivät ja yksittäisten toimijoiden alueellinen markkinavoima kasvaisi. Kokonaisuutena ehdotettu huomattavan markkinavoiman -sääntelykehikko mahdollistaisi aiempaa tehokkaamman hintojen valvonnan ja markkinavoiman väärinkäytösten estämisen, millä voisi olla huomattavan markkinavoiman markkinoilla viestintäpalvelujen vähittäishintoja laskeva vaikutus.

Yleispalveluyrityksille III osan 6 luvussa asetettava velvollisuus tiedottaa yleispalvelutuotteistaan sekä tarjota yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan edistää kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa heitä koskevista oikeuksistaan sekä vaatia yleispalveluun kuuluvia palveluja. Muutos edistää kansalaisten yhdenvertaista mahdollisuutta saada yleispalveluun kuuluvat palvelut käyttöönsä.

Yhteystietopalveluja koskevien osan VII luvun 3 muutosten tarkoituksena on lisäksi parantaa tilaajien mahdollisuutta seurata tosiasiallisesti sitä, keille heidän yhteystietonsa luovutetaan sekä mahdollisuutta kieltää yhteystietojen luovuttaminen. Muutosten tarkoituksena on edistää kansalaisten yksityisyyden suojaa.

Osan V ehdotetut muutokset käyttäjän ja tilaajan oikeuksiin sekä osan IX-X palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden turvaamisen ja tietoturvallisuuden muutokset lisäisivät palvelujen kysyntää luottamuksen parantumisen myötä. Osan V uudistuksilla pyritään parantamaan kuluttajien asemaa ja palvelujen tarjonnan ja laadun tasapuolisuutta. Keskeisiä uudistuksia käyttäjien tasa-arvoisuuden näkökulmasta ovat kannuste palvelukatkojen ja vikatilanteiden korjauksen nopeuttamiseen korvauksettoman korjausajan lyhentämisen myötä, sekä verkkoneutraliteetin vahvistaminen Viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia laajentamalla. Palvelusopimusten ja

laskutuksen selkeyden kannalta yhteisvastuulla ja laskuerittelyllä sekä sopimustekstin selkeysvaatimuksilla vähennettäisiin erityisesti palvelusisältöjä koskevia riitaisuuksia.

Kansalaisyhteiskuntaa koskevia merkittäviä vaikutuksia olisi myös palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen tähtäävillä muutosehdotuksilla osassa IX-X. Osion ehdotetuilla uudistuksilla liittyen kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuuteen, tietoturvallisuuteen ja häiriötilanteiden hallintaan on pääasiassa välillinen vaikutus kansalaisiin. Erityisesti välillinen vaikutus heijastuu huoltovarmuuteen ja yleiseen turvallisuuteen, sillä yhä useammat järjestelmät, jotka liittyvät yhteiskunnallisiin toimintoihin, kuten esimerkiksi, energiantuotannon ja jakelun, liikenteen, rahoituspalvelujen, kaupankäynnin, logistiikan, teollisuuden, terveydenhuollon, viranomaistoiminnan ja muun kriittisen infrastruktuurin ja järjestelmien ohjaukseen, ovat verkkoyhteyden varassa. Kansallisen turvallisuuden kannalta muutosten pyrkimyksenä olisi myös tarkoituksenmukaisen omavaraisuuden turvaaminen yhteiskunnan kriisitilanteissa.

Tältä osin tulisi kuitenkin huomioida, että yhä ristiin kytkeytyneemmässä globaalissa toimintaympäristössä kansallinen valmius ja turvallisuus tietoverkkojen osalta riippuu yhä enemmän yli valtionrajojen liikkuvasta osaamisesta. Siksi esimerkiksi viestintäjärjestelmien toimintavarmuuden kannalta kansallisen omavaraisuuden ja kansainvälisen hajauttamisen välillä on löydettävä viestintämarkkinoiden toimivuuden, yhteiskunnan toimivuuden ja riittävän kriisinsietokyvyn turvaava tasapaino mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla. Viestintäjärjestelmien toimintavarmuuteen, tietoturvallisuuteen, varautumiseen ja kriittisten järjestelmien palautettavuuden suunnitteluvelvoitteisiin liittyvät uudistukset voisivat myös vaikuttaa alalle tulon houkuttelevuuteen erityisesti ulkomaisille toimijoille - yhtäältä houkuttelevuutta lisäävänä että toisaalta sitä heikentävänä tekijänä.

Osan VII ehdotetuilla verkkotunnushallintoon liittyvillä muutoksilla olisi positiivinen vaikutus kysyntään, tarjontaan ja markkinoiden tehokkuuteen. Uusi malli mahdollistaisi entistä nopeamman palvelujen kehittämisen verkkotunnushallinnon ympärille. Verkkotunnushallintoon ehdotettujen uudistusten myötä myös kansalaisten tasa-arvoisuus tulisi merkittävästi lisääntymään esim. alle 15-vuotiaiden ja ulkosuomalaisten osalta.

4.3.2 Tietoyhteiskunnalliset vaikutukset

Tietoyhteiskunnan näkökulmasta vaikutuksiltaan merkittävimmät ehdotetut uudistukset ovat osissa II, V ja X. Osassa II merkittävin uudistus liittyy huutokauppamallin käyttöönottoon. Ehdotettu taajuuksien huutokauppa edistää toimilupien päätymistä toimijoille, jotka pystyisivät hyödyntämään taajuuksia tehokkaimmin. Tämä heijastuisi tietoyhteiskunnallisesta näkökulmasta positiivisesti tieto- ja viestintäteknisiin investointeihin, palvelutarjontaan sekä palvelujen laatuun ja saatavuuteen. Paremmat langattomat yhteydet edistäisivät yhä liikkuvamman ja linkittyneemmän tietoyhteiskunnan kehittymistä ja tukisivat Suomen asemaa kansainvälisesti langattomien yhteyksien edelläkävijänä. Ehdotetun markkinaehtoinen taajuusmaksun osalta pitkällä aikavälillä voidaan saavuttaa taajuuksien käytön osalta tehostumista, jolla olisi vastaavia positiivisia vaikutuksia tietoyhteiskuntaan. Lyhyellä aikavälillä markkinaehtoinen taajuusmaksu on kuitenkin maksu, joka ei todennäköisesti vaikuttaisi olennaisesti toimilupien uudelleenallokaatioon toimijoiden kesken.

Osassa V ehdotettujen käyttäjän ja tilaajan oikeuksiin liittyvien muutosten arvioidaan vaikuttavan positiivisesti ennen kaikkea palvelujen laatuun. Muutoksilla olisi yhdessä yleispalvelua koskevien III osan 6 luvun muutosten kanssa kokonaisuudessaan positiivinen vaikutus myös palvelutarjontaan, palvelujen saatavuuteen ja tietoturvaan. Säännökset parantaisivat kuluttajien ymmärrystä myytävien palvelujen sisällöstä ja lisäisivät luottamusta toimijoihin, jolloin yleinen luottamus toimialaan lisääntyisi, mikä taas edistäisi tietoyhteiskunnan kehitystä. Ehdotetulla verkkoneutraliteetin vahvistamisella Viestintäviraston määräyksenantovaltuuden myötä olisi selkeä positiivinen vaikutus tie-

toyhteiskunnan kehitykselle, sillä uudistuksella turvattaisiin myös jatkossa uusien, sähköisten palvelujen pääsy kuluttajille asti verkkoyhteydentarjoajasta riippumatta.

Ehdotetut muutokset huomattavan markkinavoiman sääntelyyn, verkkotunnustoimintaan ja palvelujen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen edistäisivät palvelujen monipuolisuutta, laatua ja saatavuutta kaikkien viestintäpalvelujen käyttäjien osalta. Tehokas huomattavan markkinavoiman sääntely takaisi uusille toimijoille mahdollisuuden erottautua paremmalla laadulla tai palvelutarjonnan laajuudella sekä kuluttaja- että yritysmarkkinoilla. Toisaalta huomattavan markkinavoiman sääntelyn muutoksilla voisi olla lievästi negatiivisia vaikutuksia ICT-investointeihin, mikäli ne lisäisivät yritysten näkökulmasta investointien riskejä. Markkinoille tulevien palveluntarjoajien investointien riskejä tehokas huomattavan markkinavoiman sääntely puolestaan saattaisi alentaa. Verkkotunnushallinnon osalta ehdotettu fi-verkkotunnuksen avaaminen myös ulkomaisille käyttäjille voi vaikuttaa lievästi negatiivisesti fi-verkkotunnuksen tietoturvaan. Viestintävirasto pystyisi kuitenkin samanaikaisesti valvomaan aiempaa paremmin verkkotunnusvälittäjiä ja puuttumaan tehokkaasti tietoturvaloukkauksiin.

Yksityisyyden suojaa sähköisessä viestinnässä koskevat muutokset vaikuttavat eniten luottamukseen sähköisiä palveluja kohtaan, mutta käyttäjille uudistuksen mahdollisuudet realisoituisivat todennäköisesti vain aktiivisen viranomaistoiminnan kautta.

Tietoyhteiskunnan kannalta negatiivisia vaikutuksia saattaisi syntyä ainoastaan osassa VIII ehdotetusta muutoksesta kieltää muu kaupallinen toiminta kuin sponsorointi tai kyseiseen radiotoimintaan liittyvä mainonta lyhytaikaisilla toimiluvilla harjoittavilta toimijoilta. Tällä uudistuksella olisi lievä negatiivinen vaikutus niin palvelutarjontaan kuin palvelujen saatavuuteen, sillä se potentiaalisesti heikentäisi kannusteita uusille toimijoille ja innovatiivisille kokeiluille. Toisaalta ehdotetulla sääntelyllä käytännössä estettäisiin lyhytaikaisten radiotoimilupien ketjuttaminen, joka saattaa vääristää kilpailutilannetta markkinoilla.

Verkkojen ja palvelujen ja toiminnan jatkuvuuden ja tietoturvallisuuden turvaamisen osalta osassa IX ja X ehdotetut muutokset korostavat viestintäverkkojen yhä keskeisemmäksi ja yhteiskunnallisesti kriittisemmäksi noussutta asemaa kaikenlaisen yhteiskunnallisen toimeliaisuuden ja palvelujen tuotannon mahdollistajana. Tietoyhteiskunnan näkökulmasta näiden toimintojen luotettavuus ja toimintavarmuus on ratkaisevaa yhteiskunnan sähköisten palvelujen kehittymiselle. Varautumissuunnittelua koskevilla täsmennyksillä ja Viestintäviraston varautumisvelvoitteiden valvonnan edellytysten parantamisella varmistettaisiinkin kaikkien keskeisimmässä asemassa olevien verkkooperaattoreiden johdonmukainen varautuminen verkkojen ja palvelujen toimintavarmuuden ylläpitämiseksi. Vastaavasti häiriötyöryhmän mahdollistamalla eri toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyöllä voitaisiin minimoida häiriötilanteiden kestoa ja tehostaa resurssien kohdentamista laajoissa palvelukatkotilanteissa ja muissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa, kuten esimerkiksi myrskytuhojen jälkeisissä sähkökatkoissa.

4.3.3 Vaikutukset tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen

Esitys ei kohdistu erityisesti joihinkin ihmisryhmiin eikä sen osa-alueilla ole eroja naisten ja miesten välillä. Esityksellä ei näin ollen arvioida olevan vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Yhteystietopalvelut tulisivat jatkossa yleispalveluvelvoitteen piiriin. Ehdotettu muutos edistää kansalaisten yhdenvertaista kohtelua, kun Viestintävirasto arvioisi jatkossa, että kaikki kansalaiset, esimerkiksi vammaiset, saavat tosiasiallisesti yhteystietopalvelut käyttöönsä. Muutoksella varmistetaan yhteystietopalvelujen saatavuus esteettömästi kaikille kansalaisille.

4.4 Ympäristövaikutukset

Ehdotetulla esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä välittömiä ympäristövaikutuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Esityksen valmistelu on ollut avointa. Valmisteluun on perustettu laajapohjainen, noin 50 toimialan edustajista koostuva, seurantaryhmä. Seurantaryhmä kokoontui viisi kertaa.

Tämän lisäksi perustettiin valmistelun tueksi seitsemän alatyöryhmää, joissa keskityttiin erilaisiin asiakokonaisuuksiin. Näitä teemaryhmiä olivat: toimilupajärjestelmän uudistaminen, huomattavan markkinavoiman sääntely ja yhteenliittäminen, sähköisen viestinnän ja palvelujen tietoturvan ja jatkuvuuden turvaaminen, viranomaisten avustamisesta aiheutuvat kustannukset, viranomaisverkon käyttäjäryhmät, kuluttajansuojaa koskevien säännösten tarkistaminen sekä sähköisen viestinnän yksityisyyden suojaa koskevien säännösten tarkistaminen. Alatyöryhmät olivat avoimia kaikille yrityksille ja yhteisöille, jotka halusivat olla mukana tietoyhteiskuntakaaren valmistelussa. Alatyöryhmissä oli jäseniä 30–70.

Jo ennen seurantaryhmän ja alatyöryhmien toiminnan käynnistämistä, toimialalta pyydettiin verkkokyselyssä mielipiteitä siitä, mitä lainsäädäntöä hankkeessa pitää olla mukana, minkälaisia asioita käsiteltäisiin ja mitkä olisivat mahdolliset muutosteemat.

Alatyöryhmien työskentely tapahtui sekä kokouksissa että sähköpostin välityksellä. Lisäksi toimialan edustajia on kuultu lukuisten eri tapaamisten yhteydessä.

Kun ensimmäinen luonnosversio pykälistä heinäkuussa 2012 valmistui, pyydettiin kaikilta seurantaryhmään ja alatyöryhmiin kuuluvilta jäseniltä epävirallisia kommentteja.

Saatujen kommenttien perusteella valmistelua jatkettiin alatyöryhmissä ja viranomaisvalmistelussa.

Toimilupapolitiikkaa koskevaa valmistelua on tehty myös jo valtioneuvoston kahdessa laajassa ohjelmassa; matkaviestintoimintaa koskevassa taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä sekä televisio- ja radiotoimintaa koskevassa sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa.

Valtioneuvosto teki taajuuspoliittisen periaatepäätöksen maaliskuussa 2012. Periaatepäätöksessä hallitus on linjannut kuinka toimiluvat tulevaisuudessa myönnetään matkaviestintoimintaan. Periaatepäätöksessä päätettiin 800 megahertsin taajuusalueen huutokaupasta ja sen ehdoista. Lisäksi päätettiin, että hallitusohjelman mukaisesti valmisteltava tietoyhteiskuntakaari valmistellaan siten, että huutokauppamenettelyä voidaan käyttää myös jatkossa erityisesti myönnettäessä uusille taajuusalueille toimilupia. Samassa yhteydessä päätettiin valmisteltavaksi taajuuksien markkina-arvoa heijastava, hallinnolliset kustannukset ylittävä taajuusmaksu, joka otettaisiin käyttöön sellaisilla taajuusalueilla, joihin huutokauppamenettelyä ei sovelleta.

Antenniverkossa toimivan television sekä analogisen radiotoiminnan tulevaisuutta koskevat linjaukset tehtiin eduskunnalle selontekona annetussa sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa (VNS 4/2012), jonka eduskunta hyväksyi joulukuussa 2012.

Selonteossa päätettiin säilyttää nykyisin käytössä oleva ohjelmistotoimilupamenettely, mutta keventää sitä siirtämällä suuri osa päätöksistä Viestintäviraston ratkaistavaksi tilanteissa, jotka eivät edellytä tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Viestintäpoliittisesti merkittävät päätökset tekee ohjelman mukaan edelleenkin valtioneuvosto.

Ohjelmassa päätettiin myös erillisestä toimilupamenettelystä niin sanotuille yleisen edun kanaville, joiden edellytetään lähettävän muun muassa suomen- tai ruotsinkielistä ohjelmaa ja uutisia. Muut ohjelmistotoimiluvan haltijat saisivat päättää ohjelmistostaan pääasiallisesti vapaasti.

Ohjelmassa päätettiin periä myös televisiotoiminnan taajuuksista markkinaehtoista taajuusmaksua. Lisäksi ohjelmassa tehtiin linjaukset tulevaisuudessa televisiotoiminnan käytössä olevasta taajuuskapasiteetista sekä teräväpiirtotekniikkaan siirtymisen aikataulusta.

Ilmoituksenvaraista toimintaa ja toimilupia koskeva esityksen II osa on valmistelu edellä mainituissa ohjelmissa tehtyjä linjauksia noudattaen.

Esityksen perusperiaatteista on valmistelun aikana keskusteltu myös toimialan edustajien kanssa useissa erillisneuvotteluissa

Esityksestä on pyydetty lausunnot yhteensä noin 264 lausunnonantajalta, muun muassa kaikilta teletoimintailmoituksen tehneiltä teleyrityksiltä ja muilta alan toimijoilta, keskeisiltä viranomaisilta sekä etujärjestöiltä. Ehdotus on lausuntoajan saatavilla myös ministeriön internetsivuilla, jossa kaikkia kiinnostuneita kehotetaan antamaan lausunto ehdotuksesta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysluonnos oli laajalla lausuntokierroksella. Lausunnon antoivat yli 90 tahoa. Yksittäiset lausunnot löytyvät valtioneuvoston hankerekisteristä (HARE), asianumerolla LVM059:2011. Lausunnoista on myös laadittu lausuntokooste, joka löytyy myös valtioneuvoston hankerekisteristä.

Viestintäpoliittinen ministeriryhmä kokoontui 19. kesäkuuta 2013 linjaamaan lausuntokierroksella esiin nousseita asioita. Linjauksia annettiin muun muassa huutokauppamenettelystä, teleyritysten tukkuhinnoittelun valvonnasta, kuluttajansuojasääntelyn yhteisvastuusääntelystä ja verkon neutraliteetista, sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – k §:stä, viestinnän jatkuvuuden turvaamisesta, markkinaehtoisesta taajuusmaksusta, viranomaisten tehtäviin ja järjestelmiin liittyvistä korvauksista, ryhmälähetystekniikasta sekä lyhytaikaisten radioiden kaupallisesta viestinnästä. Jäljempänä esitellään lausuntokierroksen keskeisimmät huomiot ja miten lausunnot on otettu huomioon yhdessä viestintäpoliittisen ministeriryhmässä tehtyjen linjausten kanssa.

Lausunnonantajista suurin osa piti sähköisen viestinnän ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen lainsäädännön kokoamista yhteen ja säännösten selkeyttämistä hyvänä asiana. Tietoyhteiskuntakaarta pidetään lausunnoissa tärkeänä edistysaskeleena tietoyhteiskuntaa koskevan lainsäädännön modernisoimiseksi, selkeyttämiseksi ja saattamiseksi mahdollisuuksia tarjoavaksi.

Toimialan yritykset suhtautuivat toimilupia koskevan sääntelyn markkinaehtoistamista ja keventämistä koskeviin ehdotuksiin pääasiallisesti myönteisesti. Teleyritykset ja niitä edustavat liitot vastustivat kuitenkin vanhojen taajuuksien huutokauppaamista. Viestintäpoliittinen ministeriryhmä linjasi asiaa jatkovalmistelussa siten, että ainoastaan uusia matkaviestinnälle osoitettuja taajuusalueita voidaan huutokaupata. Lisäksi säätämisjärjestysperusteluihin on oikeusministeriön edellyttämällä tavalla lisätty osa, joka käsittelee toimilupajärjestelmän suhdetta perustuslakiin.

Teleyritykset vastustivat markkinaehtoisen taajuusmaksun käyttöönottoa. Maksun perimistä kannattivat muun muassa Kilpailuvirasto sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Lisäksi teleyritysten ja niitä edustavien liittojen sekä oikeusministeriön mukaan maksun määrä on sen veronluonteisuuden vuoksi voitava laskea suoraan lain säännösten perusteella. Viestintäpoliittinen ministeriryhmä linjasi, että markkinaehtoinen taajuusmaksu otetaan käyttöön ja että maksun määräytymisen perusteita tarkennetaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Ehdotettua säännöstä on jatkovalmistelussa oikeusministeriön kanssa täydennetty siten, että markkinaehtoinen taajuusmaksu voidaan laskentakaavaa käyttämällä laskea suoraan säännöksen perusteella. Puolustusvoimat vastustivat maksun perimistä puolustusvoimille varatuista taajuuksista. Puolustusministeriön lausunto on jatkovalmistelussa huomioitu lisäämällä puolustusvoimilta perittävälle maksulle riittävä siirtymäaika ja kohtuullistamalla maksua taajuuksien käyttötarkoituksen perusteella niiden markkinaehtoista arvoa alemmaksi.

Hallituksen esitykseen ei ole sisällytetty ryhmälähetystekniikkaa koskevaa sääntelyä, koska ryhmälähetystekniikkaan velvoittamista lainsäädännön tasolla tilanteessa, jossa tekniset ratkaisut tai liiketaloudelliset toimintamallit ovat vielä kehitysvaiheessa ja osittain hyvinkin keskeneräisiä, ei voida pitää perusteltuna. Sen sijaa asian selvittämistä jatketaan liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä, jonka tehtävänä on edistää tietoyhteiskuntakehitystä siten, että langattomien ja kiinteiden internet-liittymien käyttäjät

voivat mahdollisimman kustannustehokkaasti, laajasti ja yhtäaikaisesti vastaanottaa avoimessa internetissä tarjottavia audio- ja audiovisuaalisia sisältöjä. Työryhmä antaa esityksensä vuoden 2014 loppuun mennessä. Ryhmälähetystekniikkaa koskeva kirjaus hyväksyttiin viestintäpoliittisessa ministeriryhmässä.

Sähköisillä viestintämarkkinoilla sovellettavan huomattavan markkinavoiman sääntelyn osalta verkkoja omistavat yhtiöt eivät nähneet syytä muuttaa voimassa olevaa sääntelyä lain tasolla. Sen sijaan markkinoille pyrkivät yritykset pitivät sääntelyn muuttamista tarpeellisena. Viestintävirasto kannatti ehdotettuja muutoksia ja myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto suhtautui muutoksiin yleisellä tasolla myönteisesti. Verkkoja omistavat teleyritykset pitivät esityksessä muotoiltuja käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia liian avoimesti muotoiltuina. Luovutusvelvollisuuksia onkin tarkennettu säännösten jatkovalmistelussa.

Huomattavan markkinavoiman omaavien teleyritysten hinnoittelun valvontakeinojen laajentamista vastustivat verkkoja omistavat teleyritykset. Markkinoille pyrkivät yritykset sekä maanpäällistä tv- ja radiolähetyspalveluja ostavat yritykset pitivät ehdotettuja toimivaltuuksia Viestintävirastolle tarpeellisina. Säännöksiä on tarkennettu jatkovalmistelussa ja hinnoittelun valvontakeinoista saavutettiin yhteisymmärrys viestintäpoliittisessa ministerivaliokunnassa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – k §:n (nk. Lex Nokia) kumoamista kannattivat lausunnoissaan Akava, Itä-Suomen yliopisto, Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto, IBM, Sanoma Media Finland ja Sanoma News, Viestinnän keskusliitto, Kiinteistöliitto, Piraattipuolue ja Electronic Frontier Finland (EFFI). SAK, STTK ja EK vastustivat säännösten kumoamista tai vaihtoehtoisesti ne esittivät, että säännökset tulisi käsitellä ja valmistella kolmikantaisesti. Viestintäpoliittinen ministeriryhmä linjasi lausuntokierroksen jälkeen, että tietoyhteiskuntakaaren valmistelun yhteydessä nk. Lex Nokia sääntely siirretään lakiin yksityisyyden suojasta työelämässä. Samoin ryhmä linjasi, että työ- ja elinkeinoministeriön johdolla perustetaan työryhmä kolmikannassa valmistelemaan siirtoa ja mahdollisia muutoksia sääntelyyn.

Teleyritykset vastustivat ehdotettua yhteisvastuusääntelyä ja esittivät siihen tarkennuksia. Jatkovalmistelussa yhteisvastuusääntelyä kehitettiin ottamalla lakiin säännökset teleyrityksen takaisinsaannista palveluntarjoajalta sekä mahdollisuudesta estää vilpillisillä palveluilla tehtävä laskujen kerryttäminen.

Ehdotettua verkkoneutraliteettisäännöstä esitettiin tarkennettavaksi mediayritysten, Kilpailu- ja kuluttajaviraston, Kuluttajaliiton, Tieke ry:n, Effi ry:n ja tietosuojavaltuutetun lausunnoissa. Teleyritykset kannattivat ehdotettua säännöstä. Viestintäpoliittinen ministeriryhmä otti kantaa sääntelyyn ja jatkovalmistelussa pykälään ja sen perusteluihin tehtiin useita tarkennuksia muun muassa internetyhteyspalvelun mahdollisten rajoitusten yksilöinnin ja niiden syrjimättömyyden osalta.

Viestinnän luottamuksellisuudesta ja yksityisyyden suojaan lausunnon antajista suurin osa kannatti säännösten laajentamista viestinnän välittäjään. Huomiota sai kuitenkin lausuntoluonnoksessa se, että joissain tilanteissa säännökset velvoittaisivat myös sellaista kotikäyttäjää, joka hallinnoi kotiverkkonsa reititintä. Lausuntokierroksen jälkeen viestinnän välittäjän käsitteeseen lisättiin rajaus siten, ettei viestinnän välittäjä ole sellainen taho, joka henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin välittää viestejä.

Akava, Viestintävirasto ja MMD Networks oy pitivät lausuntoluonnoksessa ollutta verkkotunnusvälittäjämallia yleisesti ottaen hyvänä. Oikeusministeriö ja CSC – Tieteen tietotekniikan keskus puolestaan katsoivat, että ehdotettu malli vaikutti epäselvältä tai raskaalta. Verkkotunnusvälittäjämallia on selkeytetty lausuntokierroksen jälkeen.

Ehdotettuja säännöksiä, jotka koskevat matkaviestinverkon radiomastojen ja tukiasemien sijoittamista toisen maalle tai rakennukseen rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä, kannattivat matkaviestinverkkoja omistavat yritykset. Sähköyliherkät ry piti ehdotettuja säännöksiä ongelmallisina. Maanomistajia edustavat tahot ja Suomen

kiinteistöliitto korostivat osapuolten välisten sopimusten ensisijaisuutta ja omistajan oikeutta täyteen korvaukseen omistamansa alueen käytöstä. Kuntaliitto ei kannattanut ehdotettuja säännöksiä sijoittamisesta rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä. Lausunnoissa esitettyjen kommenttien perusteella muokatuista säännöksistä järjestettiin kuulemiskierros kesällä 2013. Säännöksistä käytiin kuntalain (365/1995) 8 §:n mukainen neuvottelu ja asia käsiteltiin kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa syksyllä 2013.

Radiomainontaa koskevaan sääntelyyn esitettyä lyhytaikaisen radiotoiminnan kaupallisen viestinnän kieltoa on lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella muokattu siten, että mainonnan täysin kieltävää säännöstä on rajattu alkuperäistä ehdotusta suppeammaksi. Ehdotuksen mukaan ilman tässä laissa tarkoitettua analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimilupaa harjoitettavassa radiotoiminnassa lähetettävä kaupallinen viestintä voi olla sponsorointia tai kyseiseen radiotoimintaan liittyvää mainontaa.

Lausuntokierroksen jälkeen vaaratiedotteen välittämisvelvollisuutta koskeva sääntely ehdotetaan pidettävän nykyisen lainsäädännön ja käytännön mukaisena. Säännöstä on lausuntokierroksen jälkeen muutettu siten, että kaikilla pysyvän radiotoimiluvan haltijoilla olisi edelleen velvoite välittää vaaratiedotteita. Ehdotettu muutos perustuu sisäasiainministeriön lausuntoon.

Lausuntokierroksen perusteella yleisen varautumisvelvoitteen soveltamisalasta ehdotetaan poistettavaksi televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat. RadioMedia esitti lausuntokierroksella, että radiotoiminnan harjoittajille ei tulisi olla kohtuuttomia velvoitteita varautumissuunnitteluun. Muutos keventää televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien varautumissuunnittelua. Teleyrityksillä olisi edelleen varautumisvelvoite ja siitä johtuva velvoite varautumissuunnitteluun.

Lausuntopalautteen johdosta velvoitetta varautumissuunnitelmaan laatimiseen on muutettu joustavammaksi siten, että se mahdollistaa varautumissuunnittelun yritysten normaalin dokumentaation puitteissa. Ehdotettu muutos mahdollistaa edelleen sen, että Viestintävirasto saa velvoitteen valvomisessa tarvitsemansa tiedot tarvitsemassaan muodossa varautumisvelvollisilta yrityksiltä.

Kriittisen viestintäjärjestelmän sijaintia koskeva säännös muutettiin teleyritysten lausuntopalautteen ja viestintäpoliittisen ministeriryhmän päätöksen mukaisesti siten, että säännöksessä viitataan yksiselitteisemmin valmiuslaissa säädetyn toimivaltuuden käyttöön.

Oikeusministeriön ja Viestintäviraston lausuntojen perusteella häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmän toimivaltaa on kavennettu siten, että sillä ei olisi enää toimivaltaa valvoa häiriötilanteiden hallitsemiseksi välttämättömien Viestintäviraston päätösten noudattamista.

Puolustusministeriön lausunnon ja Viestintäviraston esittämien tarpeiden mukaisesti Viestintäviraston oikeutta saada virka-apua muilta viranomaisilta laajennettiin lausuntokierroksen perusteella siten, että virastolla olisi oikeus saada apua Puolustusvoimilta radioviestinnän häiriöiden syiden selvittämisessä.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1 Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon

Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä itsehallintolaki, perusteella. Valtakunnan lakia sovelletaan myös maakunnassa, jos laissa säädetään asioista, jotka itsehallintolain mukaan kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin. Vastaavasti lakia ei sovelleta maakunnassa, jos lainsäädäntövalta lailla säänneltävissä asiaryhmissä kuuluu maakunnalle. Itsehallintolain 23 §:n pääsäännön mukaan itsehallintoviranomaiset huolehtivat myös maakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvien asioiden hallinnosta.

Itsehallintolain 18 §:n 20 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat oikeutta yleisradio- ja kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseen maakunnassa. Yleisradiolähetystoiminnalla tarkoite-

taan audiovisuaalisia sisältöpalveluja eli televisiotoimintaa ja radiotoimintaa. Ehdotettua lakia ei näin ollen sovellettaisi televisio- ja radiolähetystoiminnan harjoittamiseen maakunnassa

Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat teletoimintaa. Valtakunnalla on toimivalta viestintämarkkinalain ja radiolain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Näin ollen muun muassa taajuushallintoon ja matkaviestintoimintaan sovellettaisiin ehdotettua lakia myös maakunnassa. Valtion viranomainen voi kuitenkin itsehallintolain mukaan myöntää luvan yleisen teletoiminnan harjoittamiseen maakunnassa vain maakuntahallituksen suostumuksella.

Itsehallintolain 18 §:n 7 kohdan mukaan rakennus- ja kaavoitustoimi sekä naapuruussuhteet kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Maakunnan toimivaltaan kuuluvat myös luonnon- ja ympäristönsuojelu (10 kohta) sekä teiden rakentaminen (21 kohta). Telekaapeleiden, matkaviestinverkon radiomastojen sekä tukiasemien sijoittamista koskevat asiat kuuluvat näin ollen maakunnan toimivaltaan.

6.2 Esityksen suhde muihin vireillä oleviin hallituksen esityksiin

Valtioneuvosto antoi 23 päivänä toukokuuta 2013 eduskunnalle esityksen laeiksi hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta ja viestintämarkkinalain 2 §:n muuttamisesta (HE 54/2313 vp). Edellä mainitun hallituksen esityksen viestintämarkkinalain 2 §:n muuttamisella laajennettaisiin niitä hyväksyttäviä käyttötarkoituksia, joihin liittyvien tehtävien hoitamiseksi viranomaisverkon käyttöoikeus olisi mahdollista myöntää.

Edellä mainittu hallituksen esitys on huomioitu tietoyhteiskuntakaaren valmistelussa ja esitys tietoyhteiskuntakaareksi on tältä osin linjassa ja yhdenmukainen turvallisuusverkkotoimintaa koskevan hallituksen esityksen kanssa.

Turvallisuusverkkotoimintaa koskevassa hallituksen esityksessä on esitetty viestintämarkkinalain 2 §:n muutoksen tulevan voimaan mahdollisimman pian. Jos tietoyhteiskuntakaari tulisi kuitenkin voimaan ennen viestintämarkkinalain 2 §:n muuttamista, viestintämarkkinalain 2 §:n muuttaminen jäisi tarpeettomaksi turvallisuusverkkotoimintaa koskevan esityksen yhteydessä, sillä ehdotettu viestintämarkkinalain 2 §:n muutos on otettu huomioon tässä laissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

Yksityiskohtaiset perustelut on esityksessä laadittu siten, että vain ne pykälät, joita ehdotetaan muutettavaksi voimassa oleviin lakeihin nähden, on perusteltu tarkemmin. Jos muutoksia voimassa olevaan oikeuteen ei esitetä, on perusteluissa viitattu voimassaolevien lakien hallituksen esitysten perusteluihin. Samoin on viitattu pykälällä täytäntöön pantujen direktiivien artikloihin.

1.1 Tietoyhteiskuntakaari

I OSA Yleiset säännökset

1 luku Lain tavoitteet ja määritelmät

1 §. *Lain tavoitteet.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 1 §:ää yhdistettynä radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 1 §:n tarkoitukseen edistää radiotaajuuksien tehokasta ja häiriötöntä käyttöä sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 1 §:n tarkoitukseen luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojan toteutumisen turvaamisesta.

Valtioneuvostolla on laajaa harkintavaltaa ehdotetussa 10 §:ssä säädetyissä tilanteissa, joissa taajuuksien niukkuuden vuoksi toimiluvanhaltijan valinta perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Etenkin näissä tilanteissa punnitaan ehdotetussa pykälässä säädettyjen tavoitteiden toteutumista.

Ehdotuksen mukaan lain tavoitteena on edistää sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa ja käyttöä sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa. Lain tavoitteena on lisäksi turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö sekä edistää kilpailua ja varmistaa, että viestintäverkot ja palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Koska säännös vastaa pääasiallisesti voimassaolevan viestintämarkkinalain 1 §:ää, toimilupien myöntämisessä käytettäisiin samoja harkintaperusteita kuin nykyäänkin.

Toimilupapäätöksillä huolehditaan siitä, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa ja ne ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Kilpailun edistämisen ja radiotaajuuksien tehokkaan ja häiriöttömän käytön tulisi olla käyttäjiä hyödyttävää. Tavoitteet ovat osittain päällekkäisiä kuten edullinen hinta ja kohtuullinen ehto tai kehittynyt tekniikka, taajuuksien tehokas käyttö ja hyvä laatu Lisäksi kriteerit liittyvät kiinteästi toisiinsa. Kokonaisharkinnassa joudutaan myös tasapainottelemaan erilaisten tavoitteiden kuten hyvän laadun ja edullisen hinnan välillä.

Vertailtaessa hakijoita kilpailun edistämisen näkökulmasta voitaisiin harkinnassa ottaa huomioon muun muassa hakijan markkinaasema suomalaisilla viestintämarkkinoilla ja sen riippuvuussuhteet muihin alan toimijoihin. Arvioitaessa vaikutusta hintojen edullisuuteen voitaisiin kokonaisharkinnassa huomioida muun muassa päätöksen vaikutukset kilpailutilanteeseen markkinoilla sekä yrityksen osaaminen ja kokemus tai muut tehokkuusedut kuten mahdollisuus käyttää jo olemassa olevia perusrakenteita hyväkseen verkkojen rakentamisessa. Kehittynyttä tekniikkaa olisi arvioitava muun muassa sekä laadun parantamisen että palveluiden tarjonnan ja käytön lisääntymisen näkökulmasta. Erilaiset tekniset ratkaisut voivat vaikuttaa myös taajuuksien käytön tehokkuuteen. Toimintavarmuutta arvioitaessa otettaisiin teknisten ratkaisujen lisäksi huomioon muun muassa se kuinka hyvin teleyritys pystyy verkon rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Kaikki edellä mainitut seikat vaikuttavat myös tavoitteeseen viestintäpalvelujen ehtojen kohtuullisuudesta. Ehdotetussa 1 §:ssä luetellut tavoitteet ovat esimerkkiluettelo seikoista, joihin tulee kiinnittää huomiota kun arvioidaan käyttäjien edun toteutumista ja päätöksenteko on näin ollen luettelon seikka-

peräisen soveltamisen sijasta kokonaisharkintaa. Lupa olisi myönnettävä niille yrityksille, joiden toiminta on kokonaisuutena parhaiten sopusoinnussa lain tavoitteiden kanssa.

Lisäksi lain tavoitteena on myös turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutuminen.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Pykälän mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä ja lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Perustuslaissa säädetyn yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Yksityiselämän piiriin kuuluu muun muassa yksilön oikeus vapaasti solmia ja ylläpitää suhteita muihin ihmisiin, oikeus määrätä itsestään ja itseään koskevista tiedoista sekä perhe-elämän suoja. Yksityiselämän suojan takaamiseksi valtiolta on jo perinteisesti edellytetty, että se pidättäytyy loukkaamasta kansalaisten yksityiselämää. Sen lisäksi valtiolta edellytetään myös aktiivisia toimenpiteitä yksityiselämän suojaamiseksi muiden toteuttamia yksityiselämän suojan loukkauksia vastaan.

Perustuslain 10 §:n 2 momentin ensisijaisena tarkoituksena viestinnässä on suojata luottamukselliseksi tarkoitetun viestin sisältö ulkopuolisilta. Toisaalta perustuslain 10 § antaa suojaa myös luottamukselliseen viestiin liittyville tiedoille, joilla voi olla merkitystä viestin säilymiselle luottamuksellisena. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi puhelujen tai lähetettyjen sähköpostiviestien osapuolten tiedot.

Perustuslaki turvaa siten jokaiselle oikeuden luottamukselliseen viestintään ilman, että ulkopuoliset saavat oikeudettomasti tiedon hänen lähettämiensä tai hänelle osoitettujen luottamuksellisten viestien sisällöstä. Tämä merkitsee esimerkiksi suojaa kirjeiden tai muiden suljettujen viestien avaamista tai hävittämistä sekä puhelujen kuuntelemista tai nauhoittamista vastaan. Luottamuksellisen viestin suoja on molemmille viestinnän osapuolille kuuluva perusoikeus. Perustuslaki edellyttää lainsäätäjältä toimia, joilla käytännössä tehokkaasti turvataan luottamuksellista viestintää sekä viranomaisten että muiden ulkopuolisten loukkauksilta. Samalla perustuslaki kuitenkin mahdollistaa myös sen, että luottamuksellisen viestin suojaa voidaan edellä mainituin edellytyksin rajoittaa lailla. Rajoitusten on oltava kuitenkin välttämättömiä.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi toteaa, että yleisissä viestintäverkoissa ollaan parhaillaan ottamassa käyttöön uutta kehittynyttä teknologiaa, mikä asettaa käyttäjien henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa koskevia erityisvaatimuksia sääntelylle. Vaikka direktiivin sääntely on pääosin peräisin vuodelta 2002, ei tilanne uusien teknologioiden tai sähköisten palvelujen käyttöönotossa ole muuttunut. Vauhti on nopeaa. Teknologiat muuttuvat ja palvelut kehittyvät.

Viestintäverkkojen, päätelaitteiden ja palvelujen kehittyminen mahdollistaa huomattavasti laajemman tietojen hyödyntämisen ja tallentamisen. Suuri osa palveluista perustuu täysin käyttäjältä saadun tiedon hyödyntämiseen. Palvelujen onnistuminen riippuu siten osittain siitä, että käyttäjät luottavat siihen, ettei heidän yksityisyytensä ole vaarassa.

On selvää, että vaikka perustuslain, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin ja voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain lähtökohtana on, että jokaisella on oikeus luottamukselliseen viestintään ja yksityisyyden suojaan, myös sähköisessä viestinnässä, on tilanteita, jolloin täydellinen suoja on mahdotonta saavuttaa. Sähköinen viestintä ei ole käytännössä mahdollista, jos palvelun tarjoaja ei voi käsitellä välitystietoja muun muassa viestien reititykseen, vikatilanteiden selvittämiseen ja laskutukseen tai si-

jainnin ilmaisevia tietoja maantieteellisen sijainnin selvittämiseen. Yksityiselämän suoja ei estä tietojen käsittelyä, jos sille on laissa säädetty peruste tai käsittelyyn on annettu suostumus.

Keskinäisriippuvaisessa maailmassa uudet turvallisuushaasteet, kuten ilmastonmuutos, kansainvälinen rikollisuus, terrorismi ja tietoverkkoihin kohdistuvat hyökkäykset, vaativat laajan turvallisuuskäsityksen mukaista johdonmukaista varautumista. Viestintäverkkojen ja -palvelujen tulee toimia luotettavasti ja turvallisesti ja niiden tulee osaltaan taata yksityiselämän suojan toteutuminen. Tietoturvaan liittyvistä oikeuksista ja toisaalta velvollisuuksista pitää säätää laissa.

2 §. *Eräiden säännösten soveltaminen.* Ehdotettu eräiden säännösten soveltamista koskeva säännös on uusi. Säännöstä ehdotetaan lakiin selkeyttämään lain eri direktiiveihin pohjautuvien vaatimusten soveltamista yksityisyyden suojaan ja luottamuksellisen viestinnän suojaan rajat ylittävissä palvelutoteutuksissa eli silloin, kun toiminnassa on liityntöjä myös muihin maihin kuin Suomeen.

Esityksessä ehdotetaan yhdistettäväksi useita lakeja, jotka perustuvat eri direktiiveihin. Yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta merkityksellisiä ovat sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi ja jossain määrin puitedirektiivi. Yksityisyyden suojan kannalta keskeinen on myös henkilötietodirektiivi, sillä välitystiedot ovat usein myös henkilötietoja. Voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa ei ole kyseisen kaltaisia, soveltamisalaa koskevia säännöksiä.

Palvelujen toteutukset ja tarjonta kansainvälistyvät yhä enemmän. Tähän kehityssuuntaan vaikuttavat erityisesti sähköisen viestinnän alalla monikansallisten yritysten lisääntyminen, palvelutoteutusten sirpaloituminen useammalle taholle ja alihankintaketjujen jatkuva lisääntyminen. Kansainvälisyyttä lisää myös internetin merkityksen kasvu ja sen joustavuus palvelujen tarjonnassa sekä internetin mahdollistamat pilvipalvelut sekä käyttäjille että palvelujen tuottajille. Esimerkiksi viestintäpalvelu voidaan tuottaa siten, että osa sen ylläpitoon tarvittavista toiminnoista toteutetaan Suomen ulkopuolella konsernin toisessa yrityksessä tai alihankkijalla. Käyttäjän yksityisyyden suojan piiriin kuuluvien viestinnän välitystietojen käsittely voidaan toteuttaa laitteiden ja ohjelmistojen kansainvälisessä verkostossa, jossa käsittelypaikka määrittyy dynaamisesti resurssien mukaan. Internet mahdollistaa myös sen, että viestintäpalvelu, kuten esimerkiksi VOIP-puhelu, sähköpostipalvelu ja pikaviestintä, voidaan tarjota käyttäjälle internetyhteyspalvelun päällä käyttäjän laajakaistapalvelun tarjoavasta teleyrityksestä riippumattomasti. Esityksellä pyritään vastaamaan edellä esitettyihin toimintaympäristön muutoksiin ja edistämään yksityisyyden suojaa ja luottamuksellisen viestinnän suojaa myös rajat ylittävissä palveluissa.

Ehdotetun 1 momentin mukaan säännös koskee yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaa sekä tietoturvaa koskevia säännöksiä.

Sähköisen viestinnän välittämistä koskevat muun muassa yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaan liittyvät säännökset ehdotetussa VI osassa. Samoin ehdotetussa VI osassa on säännökset lisäarvopalvelun tarjoamisesta. Luottamuksellisuus on eheyden ja käytettävyyden ohella osa viestintäpalveluiden tietoturvallisuutta. Tietoturvallisuutta koskevia, myös luottamuksellisuuteen vaikuttavia säännöksiä on lain IX ja X osissa.

Ehdotetussa 1 momentissa luetellaan ne seikat, joiden perusteella laki voi tulla sovellettavaksi, vaikka toiminnassa on liityntöjä myös muihin maihin kuin Suomeen. Näitä seikkoja on arvioitava kussakin tilanteessa erikseen ottaen huomioon oikeuden tai velvollisuuden tarkoitus ja luonne sekä suhde muuhun lainsäädäntöön. Siten on mahdollista, että lakia sovelletaan rajat ylittävään toimintaan esimerkiksi vain osittain.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan lakia sovelletaan, jos toiminnan harjoittajan kotipaikka on Suomessa. Kotipaikalla tarkoitetaan yrityksen tai muun yhteisön rekisteröintipaikkaa tai rekisteröimättömän yhteisön tosiasiallista lainsäädäntöön perustuvaa kotipaikkaa. Yhteisö voi olla merkittynä kaupparekisteriin tai yhdistysrekisteriin. Rekisteröimättömiä toiminnan harjoittajia voivat olla esimerkiksi julkisen sektorin yksiköt, kuten

kunnat, laitokset, oppilaitokset ja monet muut tahot. Kansainvälisessä toiminnassa Suomessa voi olla rekisteröitynä itsenäinen konserniyritys tai esimerkiksi sivuliike.

Yksityisyyden suojan sääntelyssä henkilötietolain 4 §:n mukaan tietojen käsittelyyn sovelletaan Suomen lakia, kun rekisterinpitäjän toimipaikka on Suomen alueella tai muutoin Suomen oikeudenkäytön piirissä. Edelleen henkilötietolakia sovelletaan myös silloin, kun rekisterinpitäjällä ei ole toimipaikkaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella, mutta rekisterinpitäjä käyttää henkilötietojen käsittelyssä Suomessa sijaitsevia laitteita muuhunkin tarkoitukseen kuin vain tietojen siirtoon tämän alueen kautta. Rekisterinpitäjän on tällöin nimettävä Suomessa oleva edustaja.

Yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suoja sähköisessä viestinnässä on erityissääntelyä yleiseen yksityisyyden suojan sääntelyyn nähden ja sitä on arvioitava ottaen huomioon yleissääntely. Henkilötietodirektiivillä on pyritty harmonisoimaan henkilötietojen käsittely EU:n alueella siten, että palveluntarjoaja voi toimipaikkansa valtion henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä noudattaen tarjota palvelujaan unionin sisällä. Tietoyhteiskuntakaaren yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaan liittyvien säännösten soveltamisessa rajat ylittävään toimintaan toiminnan harjoittajan kotipaikalla tarkoitetaan siten samaa kuin henkilötietolain rekisterin toimipaikalla.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan ehdotettua lakia sovelletaan silloin, kun toiminnan harjoittamisessa käytettävä viestintäverkko tai muut laitteet ovat Suomessa taikka niitä ylläpidetään Suomessa. Ehdotetun lain yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaan liittyvien säännösten soveltamisessa rajat ylittävään toimintaan tämä kriteeri tulee henkilötietolain tavoin kyseeseen toissijaisena kriteerinä. Henkilötietolain 4 §:n 2 momentin mukaan henkilötietolakia sovelletaan myös silloin, kun rekisterinpitäjällä ei ole toimipaikkaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella, mutta rekisterinpitäjä käyttää henkilötietojen käsittelyssä Suomessa sijaitsevia laitteita muuhunkin tarkoitukseen kuin vain tietojen siirtoon tämän alueen kautta. Siten ehdotettu laki voisi tulla sovellettavaksi, jos ulkomaisen yrityksen palveluun liittyviä tietoja käsitellään Suomessa sijaitsevilla palvelimilla.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan lakia sovellettaisiin, kun palvelua tarjotaan suomenkielisenä tai sitä muuten suunnataan Suomeen tai suomalaisille. Tämä peruste voi tulla sovellettavaksi lähinnä internetissä tarjottavissa palveluissa, joita käytetään Suomessa. On huomattava, että ehdotetun kohdan kriteeri, jonka mukaan lakia sovellettaisiin, jos palvelua tarjottaisiin suomenkielisenä, ei estä soveltamasta ehdotettua lakia, jos tarjottu palvelu tarjotaan jollakin muulla kielellä. Ehdotettua lakia voitaisiin soveltaa esimerkiksi ruotsinkieliseen palveluun, jos sitä tarjotaan suomalaisille tai Suomeen.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä on määritelty keskeiset laissa käytetyt käsitteet. Koska määritelmiä on paljon, ne on järjestetty ehdotetussa laissa aakkosjärjestykseen.

Audiovisuaalisella ohjelmalla tarkoitetaan pääasiassa liikkuvasta kuvasta ja äänestä muodostuvaa, muodoltaan ja sisällöltään televisio-ohjelmiin rinnastuvaa esitystä. Määritelmä sisältää myös mykkäelokuvat ja muut liikkuvasta kuvasta muodostuvat esitykset, joissa ääntä ei ole. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 2 kohdan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Määritelmässä tarkoitettuja audiovisuaalisia ohjelmia ovat myös tulevia ohjelmia koskevat ilmoitukset, jotka koostuvat otteista kyseisestä ohjelmasta tai ohjelmasarjasta. Määritelmän piiriin eivät kuulu pelit.

Audiovisuaalisen sisältöpalvelun määritelmä kattaa televisiotoiminnan ja ohjelmaluettelon pohjalta tarjottavat tilausohjelmapalvelut, joita tarjotaan yleisölle taloudellisessa tarkoituksessa. Audiovisuaaliset sisältöpalvelut on määritelty voimassa olevan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 5 kohdassa (HE 87/2009 vp). Tietoyhteiskuntakaaren määritelmä vastaa asiallisesti laissa käytettyä määritelmää.

Määritelmässä tarkoitetut palvelut ovat joukkoviestintäluonteisia, eli niiden tulee olla suunnattu merkittävälle osalle yleisöstä. Määritelmässä tarkoitettuja palveluja tulee tarjota taloudellisessa tarkoituksessa. Yleis-

radio Oy tarjoaa audiovisuaalisia palveluja määritelmässä tarkoitetulla tavalla taloudellisessa tarkoituksessa, koska toimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa ja siitä aiheutuvat kulut katetaan yleisradioverolla kerätyin varoin.

Yksityisten henkilöiden kotisivuilla voi olla audiovisuaalisia sisältöjä. Lisäksi yksityiset henkilöt voivat tarjota muille videoita erilaisten internetissä toimivien videoalustapalvelujen kautta. Yksityisten henkilöiden tarjoamat videot eivät ole laissa tarkoitettuja audiovisuaalisia sisältöpalveluja, jos niitä tarjotaan harrastusluonteisesti esimerkiksi tietojen vaihtamiseksi tietystä asiasta kiinnostuneiden välillä.

Internetyhteyspalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jonka avulla voidaan muodostaa yhteys internetiin käyttää siellä tarjolla olevia palveluja. Määritelmä on uusi. Sitä ehdotetaan lakiin, koska internetyhteyden merkitys peruspalveluna kasvaa ja palvelun saatavuudelle, laadulle ja luotettavuudelle on tarpeen asettaa erityisiä vaatimuksia tilaajien ja käyttäjien tarpeiden turvaamiseksi.

Internetyhteyspalvelulla tarkoitetaan esimerkiksi tilaajan päätelaitteen, kuten modeemin ja julkisen internetin välistä yhteyttä. Määritelmä kattaa tiedonsiirron liittymästä julkiseen internetiin ja yhteyden kannalta pakolliset palvelut, kuten IP-osoitteiden hallinnan. Olennaista internetyhteyspalvelussa on, että se kattaa asiakkaan pääsystä internetiin sen osuuden, jota palvelua tarjoava teleyritys pystyy hallinnoimaan. Internetyhteyden päällä tarjottavat palvelut, kuten sähköposti tai internetpuhelinpalvelut eivät kuulu internetyhteyspalveluun, vaan ovat erillisiä viestintäpalveluja riippumatta siitä, tarjoaako niitä sama vai eri teleyritys.

Määritelmä on teknologianeutraali ja kattaa siten niin kiinteät liittymät kuin langattomat liittymät.

Internetyhteyspalveluun liittyy esimerkiksi yleispalvelusääntelyä III osan 7 luvussa ja tilaajan ja käyttäjän oikeuksiin, kuten sopimusehtoihin ja verkkoneutraliteettiin liittyvää sääntelyä V osan 15 luvussa. Myös IX osan 29 luvun viestintäpalvelujen teknistä laatua koskevissa säännöksissä ja X osan viestinnän ja palvelujen jatkuvuuden turvaamisessa huomioidaan perusluonteisten viestintäpalvelujen, kuten internetyhteyspalvelun tärkeys.

Joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jota käytetään pääasiassa televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston siirtämiseen tai lähettämiseen. Määritelmä vastaa pääosin viestintämarkkinalain (HE 112/2002 vp) määritelmää sillä erotuksella, että viestintämarkkinalain määritelmän ”tarjolla pito” muutettaisiin ”siirtämiseksi”. Sääntelyn sisältöä ei ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa. Myös antenniverkoissa ja vapaasti vastaanotettavilla kanavilla joukkoviestintäverkoissa on kysymys siirto- ja lähetyspalveluista. Tarjolla pito ehdotetaan jätettäväksi pois myös verkkopalvelun ja viestintäpalvelun määritelmistä.

Televisio- ja radio-ohjelmistojen välittämisessä on olennaista kaikille vastaanottajille samanlaisen sisällön lisäksi myös se, että lähetys tapahtuu samanaikaisesti. Televisiotoiminnassa käytetään asiasta ilmaisua lineaarisuus (broadcasting). Myös internetin välityksellä on mahdollista välittää reaaliaikaisesti lineaarisia ohjelmistoja. Internetiä tai laajakaistaverkkoja ei kuitenkaan lähtökohtaisesti katsota joukkoviestintäverkoksi, koska näiden verkkojen pääasiallisena käyttötarkoituksena ei voi pitää määritelmän tarkoittamaa toimintaa.

Määritelmä toimii pohjana maanpäällisen joukkoviestintäverkon ja kaapelitelevisioverkon määritelmille. Kaikki joukkoviestintäverkot eivät kuulu näihin erityisesti määriteltyihin joukkoviestintäverkon lajeihin, vaan esimerkiksi satelliittitelevisioverkko katsotaan vain joukkoviestintäverkoksi.

Kaapelikanavalla tarkoitetaan yleisen viestintäverkon rakentamisessa käytettävää suojarakennelmaa, joka on tarkoitettu kaapelien sijoituspaikaksi. Kaapelikanavan teknisellä toteuttamistavalla ei ole määritelmän kannalta merkitystä. Oleellista on rakennelman käyttötarkoitus. Kaapelikanava voi olla esimerkiksi kaapelikaivoista ja niiden välisistä putkista muodostuvaa kokonaisuus, joka muodostaa asennusreitin kaapeleille. Kaapelit asennetaan putkiin ja niiden mahdolliset jatkokset esimerkiksi kaapelikaivoihin.

Kiinteällä asennuksella tarkoitetaan viestintäverkkolaitteiden yhdistelmää, joka on asennettu pysyvään käyttöön ennalta määriteltyyn paikkaan. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 4 §:n 3 d kohdan määritelmää (HE 179/2006 vp).

Käyttäjällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka palvelun tilaajana tai muuten käyttää viestintäpalvelua tai lisäarvopalvelua. Käyttäjä on määritelty sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:ssä (HE 125/2003 vp) ja viestintämarkkinalain 2 §:ssä (HE 112/2002 vp). Esitetyn lain määritelmä vastaa asiallisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain käyttäjää koskevaa määritelmää. Viestintämarkkinalain määritelmän mukaan käyttäjä voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Sähköisen viestinnän tietosuojalain määritelmän mukaan käyttäjä on ainoastaan luonnollinen henkilö.

Liitännäispalvelulla tarkoitetaan ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmää, sähköistä ohjelmaopasta, numeronmuunnosjärjestelmää, välitys-, sijainti- ja tilatietopalvelua sekä muuta vastaavaa viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvää palvelua, joka mahdollistaa viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukee palvelun tarjoamista niiden kautta.

Määritelmä on uusi. Se ehdotetaan lisättäväksi lakiin, sillä liitännäispalveluihin kohdistuu sääntelytarpeita esimerkiksi viestintäja verkkopalvelujen kokonaisluotettavuuden ja kilpailun turvaamiseksi. Määritelmän tarkoitus on myös selkeyttää liitännäispalvelujen suhdetta verkko- tai viestintäpalveluun.

Liitännäispalvelut, kuten esimerkiksi numeronmuunnosjärjestelmä, eivät itsessään ole viestintäpalveluja, mutta liittyvät niihin olennaisesti. Liitännäispalvelulle on luonteenomaista, että se ei pääsääntöisesti ole käyttökelpoinen ilman viestintä- tai verkkopalvelua.

Kumottavaksi ehdotetun viestintämarkkinalain 3 §:n (HE 112/2002 vp) soveltamisalaan ovat kuuluneet verkkopalvelut ja viestintäpalvelut ja näihin liittyvät palvelut. Liitännäispalvelun ja liitännäistoiminnon määritelmillä ja niitä koskevilla vaatimuksilla korvattaisiin osaltaan tämä kumottavaksi ehdotettu säännös.

Liitännäispalveluun liittyy esimerkiksi teknisen laadun vaatimuksia IX osan 244 §:ssä ja 245 §:ssä ja käyttöoikeuksien luovutuksiin liittyvää sääntelyä III osan 56 §:ssä. Määritelmä vastaa puitedirektiivin 2 artiklan ea-kohtaa.

Liitännäistoiminnolla tarkoitetaan liitännäispalveluja sekä rakennuksia, rakennusten sisääntuloja ja kaapelointia, kaapelikanavia, mastoja ja muita vastaavia viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyviä fyysisiä rakenteita, toimintoja taikka verkon osia, jotka mahdollistavat viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat palvelujen tarjoamista niiden kautta.

Määritelmä on uusi. Liitännäispalvelut kuuluvat liitännäistoimintoihin ja siten se, mitä edellä on kerrottu liitännäispalveluista, koskee myös liitännäistoimintoja. Liitännäistoimintoja ovat liitännäispalvelujen lisäksi erilaiset fyysiseen infrastruktuuriin kuuluvat osat.

Liitännäistoimintoon liittyy esimerkiksi teknisen laadun vaatimuksia koskevan IX osan 244 §:ssä ja 245 §:ssä sekä käyttöoikeuksien luovutuksiin III osan 56 §:ssä liittyvää sääntelyä. Määritelmä vastaa puitedirektiivin 2 artiklan e-kohtaa.

Lisäarvopalvelulla tarkoitetaan palvelua, joka perustuu sijaintitietojen käsittelyyn muuta tarkoitusta kuin viestinnän välittämistä varten. Lisäarvopalvelut voivat olla esimerkiksi käyttäjän päätelaitteen sijaintiin perustuvaa mainontaa ja reittineuvontaa sekä liikennetiedotuksia, säätiedotuksia taikka matkailutietoa. Määritelmän mukaisia lisäarvopalveluja eivät ole sellaiset palvelut, joissa palvelun sisältö ei pääosin perustu sijaintitietojen käsittelyyn, kuten esimerkiksi verkkopankkipalvelut, hallinnon sähköiset asiointipalvelut tai muut vastaavat palvelut. Nämä palvelut voivat olla tämän lain mukaisia tietoyhteiskunnan palveluja.

Maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä. Määritelmä vastaa viestintämarkkinalain (HE 112/2002 vp) määritelmää.

Ohjelmistolla tarkoitetaan audiovisuaalisten ohjelmien tai radio-ohjelmien muodostamaa ennalta valikoitua kokonaisuutta. Ohjelmistolle on tunnusomaista sen profiili, eli se minkälaisista ja minkälaiselle yleisölle tarkoitetuista ohjelmista se koostuu, miten ohjelmat on järjestetty ohjelma-aikatauluun ja miten sitä markkinoidaan yleisölle.

Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 8 kohdassa käytettyä ohjelmiston määritelmää (HE 87/2009 vp).

Radioamatööriviestinnällä tarkoitetaan radioviestintää, jota riittävän pätevyyden osoittaneet henkilöt radioamatööriasemaa käyttäen taloudellista etua tavoittelematta harjoittavat keskenään kouluttautumis-, yhteydenpito- tai radioteknisessä kokeilutarkoituksessa. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 4 §:n 5 kohdan määritelmää (HE 80/2001 vp). Se on yhdenmukainen Kansainvälisen televiestintäliiton peruskirjaa täydentävän radio-ohjesäännön määritelmän kanssa.

Radiolaitteella tarkoitetaan laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (radiolähetin) tai vastaanottamiseen (radiovastaanotin) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten. Radiolaitteita ovat muun muassa matkaviestimet, matkaviestinverkon tukiasemat, radio- tai televisiovastaanottimet ja -lähettimet, kauko-ohjattavat autot ja radiosignaalin perusteella toimivat autonavaimet. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 3 kohdan määritelmää ja radio- ja telepäätelaitedirektiivin 2 c artiklan radiolaitteen määritelmää. Määritelmää on kuitenkin laajennettu siten, että se kattaisi myös sellaiset laitteet, joilla lähetetään radioaaltoja muussa tarkoituksessa kuin radioviestintää varten. Laajennus on tarpeellinen sen vuoksi, että voimassa oleva radiolaitteen määritelmästä ei käy ilmi, soveltuuko määritelmä tutkiin ja radioviestinnän estämiseen tai häirintään tarkoitettuihin laitteisiin. Laajennuksen tarkoitus on siten selkiyttää lainsäädäntöä. Radiolaitteeksi ei edelleenkään katsottaisi voimassa olevan radiolain 14 §:ssä tarkoitettuja niin sanottuja erityisiä sähkölaitteita, joiden tarkoitus on kehittää radioaaltoja teeellisessä, teollisessa, lääkinnällisessä tai muussa vastaavassa tarkoituksessa. Näiden sähkölaitteiden olennainen ero radiolaitteeseen verrattuna on se, että niiden tarkoitus ei ole lähettää radioaaltoja.

Radiotaajuudella tarkoitetaan vapaasti etenevän sähkömagneettisen aallon taajuutta, joka on pienempi kuin 3 000 gigahertsiä. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 1 kohdan määritelmää. Määritelmä vastaa kansainvälisen televiestintäliiton peruskirjaa täydentävässä radio-ohjesäännössä olevaa radiotaajuuden määritelmää ja se vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 1 kohdan määritelmää (HE 80/2001 vp, HE 119/1987 vp).

Radiotoiminnalla tarkoitetaan radio-ohjelmista koostuvien ohjelmistojen samanaikaista lähettämistä yleisölle tietyn ohjelma-aikataulun mukaisesti. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 10 kohdassa käytettyä radiotoiminnan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Radioviestinnällä tarkoitetaan tiedon siirtoa, lähettämistä ja vastaanottoa käyttäen hyväksi radiotaajuuksia. Radioviestintää ovat muun muassa televisio- ja radiolähetykset, matkaviestintä, meriradioviestintä, turvallisuusradioviestintä, radioamatööriviestintä ja lyhytaaltoradioviestintä. Määritelmä vastaa radiolain 4 §:n 2 kohdan määritelmää (HE 80/2001 vp, HE 119/1987 vp)

Sijaintitiedolla tarkoitetaan viestintäverkosta tai päätelaitteesta saatavaa tietoa, joka ilmaisee liittymän tai päätelaitteen maantieteellisen sijainnin ja jota käytetään muuhun tarkoitukseen kuin viestinnän välittämiseen. Sijaintitiedon määritelmä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 9 kohdan mukaista paikkatiedon määritelmää (HE 125/2003 vp). Määritelmään on kuitenkin tarkennuksen vuoksi lisätty, että sijaintitieto voidaan myös saada päätelaitteesta, jotta epäselvyyttä ei ilmenisi siitä, sovelletaanko sijaintitietoihin liittyvää sääntelyä myös esimerkiksi satelliittipohjaiseen paikannukseen. Sijaintitiedoilla voidaan ilmaista muun muassa liittymän tai päätelaitteen leveysaste, pituusaste ja korkeus, matkan suunta, sijainnin tarkkuus, se osa verkkoa, jossa liittymä tai päätelaite paikannetaan tietyllä hetkellä sekä

sijaintitiedon tallentamisen ajankohta. Välitystiedot sisältävät myös esimerkiksi tukiasemakohtaisia sijaintitietoja. Se, pidetäänkö sijainnin ilmaisevaa tietoa ehdotetussa laissa välitystietona vai sijaintitietona ratkeaa tiedon käyttötarkoituksen perusteella. Jos sijainnin ilmaisevaa tietoa käytetään viestinnän toteuttamisessa, kysymyksessä on välitystieto. Tällöin liittymän tai päätelaitteen sijainnin ilmaiseva tieto on välttämätön viestinnän toteuttamiseksi.

Sijoittautumisvaltiolla tarkoitetaan valtiota, jossa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja tosiasiallisesti harjoittaa taloudellista toimintaa pysyvässä sijoittautumispaikassa. Määritelmä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (458/2002) 3 §:n 2 kohtaa (HE 194/2001).

Sponsoroinnilla tarkoitetaan audiovisuaalisen sisältöpalvelun, audiovisuaalisten ohjelman radio-ohjelman tai radiotoiminnan rahoitusta sekä muuta taloudellista tukea, jonka tarkoituksena on tuen antajan hyödykkeiden myynnin tai tuen antajan tunnettuuden edistäminen. Audiovisuaalisten ohjelmien tai radio-ohjelmien tuotantoa tai sisältöpalvelujen tarjontaa tai radiotoimintaa harjoittavien yhteisöjen tai henkilöiden antamaa tukea ei pidetä sponsorointina. Sponsorointina ei pidetä myöskään pelkkää ohjelman rahoitukseen osallistumista ilman siitä saatavaa näkyvyyttä. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 13 kohdan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Suojatulla nimellä ja suojatulla merkillä tarkoitetaan kauppa-, tavaramerkki-, yhdistys-, säätiö- tai puoluerekisteriin merkittyä nimeä tai merkkiä taikka toiminimilaissa (128/1979) tai tavaramerkkilaissa (7/1964) tarkoitettua vakiintunutta nimeä, toissijaista tunnusta tai tavaramerkkiä sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen, julkisoikeudellisen yhdistyksen ja vieraan valtion edustuston ja sen toimielimen nimeä. Suojatulla nimellä tarkoitettaisiin kaupparekisterilain (129/1979), yhdistyslain (503/1989), säätiölain (109/1930) tai puoluelain (10/1969) mukaiseen rekisteriin merkittyä nimeä ja julkisyhteisön tai sen toimielimen nimeä. Nimellä tarkoitettaisiin rekisteriin merkittyä nimeä sekä sen rekisteröidyssä muodossa että ilman yhteisömuodon tunnusta. Suojatulla merkillä tarkoitettaisiin tavaramerkkilain mukaiseen suomalaiseen rekisteriin tai yhteisön tavaramerkkiviraston rekisteriin merkittyä tavaramerkkiä sekä yhteismerkkilain (795/1980) mukaista yhteismerkkiä. Tässä tarkoitettu tavaramerkki voisi olla niin sanottu yhdistelmämerkki, sanamerkki, kirjainyhdistelmä tai numero- ja kirjainyhdistelmä.

Sähköisellä viestillä tarkoitetaan tietoa, jota välitetään tai jaetaan sähköisesti. Ehdotettu määritelmä vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 1 kohdan määritelmää. Lisäksi määritelmä sisältää radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetun radioviestinnän määritelmän. Määritelmää on muutettu teknologianeutraalimmaksi ja se kattaa edelleen kaiken sähköisen viestinnän.

Telelaitteella tarkoitetaan radiolaitetta, telepäätelaitetta ja viestintäverkkolaitetta. Kyseessä on yläkäsite, joka vastaa voimassa olevan radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 4 §:n 3 c kohdan määritelmää (HE 75/2004 vp).

Teleostoslähetyksen määritelmä pitää sisällään sekä lyhyet, tavanomaisia mainoksia muistuttavat tiiviit lähetykset että ohjelmanomaiset lähetykset. Mainonnasta teleostoslähetys eroaa siinä, että lähetyksestä on käytävä selvästi ilmi, mistä esiteltävä kohde on tilattavissa. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 15 kohdan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Telepäätelaitteella tarkoitetaan laitetta, joka viestien lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi on tarkoitettu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla liitettäväksi joko suoraan yleisen viestintäverkon liittymään taikka toimimaan yleisen viestintäverkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 3 a kohdan määritelmää (HE 75/2004 vp, HE 80/2001 vp) sekä radio- ja telepäätelaitedirektiivin vastaavaa määritelmää. Telepäätelaite on laite, jota käytetään viestintäverkon liittymässä. Telepäätelaitteita ovat esimerkiksi puhelimet ja matkaviestimet, digitaalisten

televisio- tai radiolähetysten vastaanottamiseen tarkoitetut laitteet sekä modeemit.

Televisiotoiminnalla tarkoitetaan audiovisuaalisista ohjelmista koostuvien ohjelmistojen alkuperäistä ja samanaikaista lähettämistä yleisölle ennalta ilmoitetun ohjelmaaikataulun mukaisesti. Televisiotoiminta on lineaarista, koko yleisölle saman ohjelmavirran tosiaikaista lähettämistä. Määritelmän kannalta käytettävällä lähetystekniikalla ei ole merkitystä. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 3 kohdan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Teleyrityksellä tarkoitetaan sitä, joka tarjoaa verkkopalvelua tai viestintäpalvelua ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille eli harjoittaa yleistä teletoimintaa. Määritelmässä ehdotetaan yhdistettäväksi viestintämarkkinalain (HE 112/2002 vp) teleyrityksen ja yleisen teletoiminnan määritelmät siten, että vain yleisen teletoiminnan harjoittajat ovat lain tarkoittamia teleyrityksiä, joita koskevat lain eri osissa teleyrityksille säädetyt velvoitteet.

Ehdotuksessa on pyritty täsmentämään sitä, että lain teleyritystä koskevat säännökset ulottuisivat ainoastaan yleisen teletoiminnan harjoittajiin eli niihin, jotka tarjoavat viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua käyttäjäpiirille, jota ei ole etukäteen rajattu. Tämä on ollut pääsääntö voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa, sillä sääntely on ollut tarkoitus ulottaa muuhun kuin yleiseen teletoimintaan vain poikkeuksellisesti. Tällaisia poikkeuksia ovat lähinnä viranomaisverkkojen tarjonta, jossa käyttäjäpiiri on aina ennalta rajattu sekä joiltain osin teleyrityksen viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liitettävät viestintäverkot tai -palvelut, kuten kiinteistöjen sisäiset viestintäverkot.

Sellaisille toimijoille, jotka eivät harjoita kaupallista toimintaa, mutta tarjoavat esimerkiksi avoimia kaupunkiverkkoja WLAN-tekniikalla tietyllä alueella, on ollut epäselvää, että teleyrityksille asetetut velvoitteet koskevat heitä. Uudessa sääntelyssä tämä epäselvyys poistettaisiin. Ehdotetussa teleyritys-määritelmässä teleyrityksen asema määräytyisi aikaisempaa selkeämmin toiminnan luonteen perusteella. Sillä, onko kyseessä yritys vai esimerkiksi kaupunki, ei tulisi olla teleyritys-aseman kannalta merkitystä. Toiminnan vastikkeellisuudella ei ole myöskään merkitystä. Kuitenkin osassa sääntelyä, kuten esimerkiksi käyttäjän ja tilaajan oikeuksia koskevassa V osassa, on erikseen osa soveltamisalasta rajoitettu vain vastikkeellisiin palveluihin.

Ehdotuksella teleyrityksen määritelmän rinnastamisesta yleiseen teletoimintaan ei ole tarkoitus muuttaa sääntelyn alaa, vaan selkeyttää sitä siten, että teleyrityksiä koskevat velvoitteet ja oikeudet koskevat johdonmukaisesti yleistä teletoimintaa ja sääntelyn ulottaminen muuhun toimintaa ja toimijoihin ilmaistaan laissa selkeästi erikseen. Tästä syystä viestintämarkkinalaissa oleva teletoiminnan määritelmä ehdotetaan poistettavaksi. Sääntelyn on edelleen tarkoitus koskea esimerkiksi verkkopalvelua ja viestintäpalvelua viranomaisverkossa siltä osin kuin siitä säädetään.

Yleisellä teletoiminnalla tarkoitetaan edelleen verkko- tai viestintäpalvelun tarjoamista käyttäjäpiirille, jota ei ole ennalta rajattu.

Käyttäjäpiirin rajaamattomuuden arvioinnissa on otettava huomioon esimerkiksi verkon ja palvelun luonne, verkon ja käyttäjäpiirin laajuus ja käyttäjäksi pääsemisen edellytysten rajoittavuus.

Yrityksen tai muun yhteisön omaa tarvettaan varten ylläpitämä viestintäpalvelu voidaan katsoa selkeästi etukäteen rajatulle käyttäjäpiirille tarjotuksi. Esimerkiksi yrityksen työntekijöilleen ja koulun opiskelijoilleen tarjoamia palveluja ei käyttäjäpiirin lukumääräisestä suuruudesta tai verkon laajuudesta riippumatta voida pitää yleisenä teletoimintana. Muita esimerkkejä rajatusta käyttäjäpiiristä ovat taksikeskuksen ja taksien sisäinen viestintäpalvelu taksien välittämiseksi tai vastaava bussiliikenteen sisäinen viestintäpalvelu. Edelleen yksittäinen taloyhtiö ei harjoita yleistä teletoimintaa hankkiessaan internetyhteyden kaikkiin huoneistoihin, vaikka taloyhtiö osallistuisi jollain tapaa teknisesti palvelun toteuttamiseen tai hallintaan.

Edellä kuvatuissa esimerkeissä käyttäjäpiiriin kuuluminen liittyy selvästi yhteisön jäsenyyteen, joka on tiukasti rajattu. Esimerkeissä on myös selvää, että viestintäpalvelu ei ole syy yhteisöön liittymiselle. Jos palvelun

käyttäjäpiiri sen sijaan muodostuu yhteisöstä, joka on hyvin laaja tai johon liittyminen on hyvin vapaata, käyttäjäpiiriä ei voida pitää ennalta rajattuna. Esimerkiksi kahvilan tai hotellin asiakkailleen tarjoama viestintäpalvelu koskee sinänsä hyvin vapaasti valikoituvien asiakkaiden piiriä, mutta käyttäjäpiirin laajuus on näissä tapauksissa niin pieni, että kokonaisuutena palvelun tarjontaa ei yleensä voida katsoa yleiseksi teletoiminnaksi.

Sen sijaan esimerkiksi se, että viestintäpalvelu toimii vain tietyllä sovelluksella tai tietyllä päätelaitteella, ei lähtökohtaisesti tee käyttäjäpiiristä ennalta rajattua. Samoin verkon tai palvelun saatavuutta vain tietyllä maantieteellisellä alueella ei yksinään voida pitää laissa tarkoitetulla tavalla ennalta rajatun käyttäjäpirin tunnusmerkkinä. Sovellussidonnaiset viestintäpalvelut ovat tyypillisiä esimerkiksi internetissä tarjottavissa puhe- ja pikaviestintäpalveluissa ja sovellukset ovat muiden tuotteiden tavoin vapaasti käyttäjien hankittavissa. Samoin on arvioitava esimerkiksi päätelaitteisiin kuuluvia matkaviestinyrityksestä riippumattomia viestintäpalveluja, joita voivat olla esimerkiksi pikaviestintä, sähköposti ja teksti- tai multimediaviestit.

Sovellussidonnaisia viestintäpalveluja lähellä ovat erilaiset verkkoyhteisöjen ja sosiaalisen median viestintäpalvelut, joissa yhteisöön ja viestintäpalvelun käyttäjäksi liittyminen on siinä määrin vapaata, että yhteisön jäsenyyttä ei yksinomaan voida pitää käyttäjäpiirin ennalta rajaamisena.

Verkkojen kannalta voidaan joutua arvioimaan ennalta rajaamatonta käyttäjäpiiriä maantieteelliseltä peitoltaan vähäisissä tai hallinnointitavaltaan uudenlaisissa verkoissa. Esimerkiksi lähiverkot, kuten WLAN-verkot, joissa tarjotaan internetyhteyspalvelua, voivat olla alueellisesti varsin suppealla alueella, mutta jos niiden käyttäjäpiiri valikoituu vapaasti, maantieteellinen peitto ei yksinään tee käyttäjäpiiristä ennalta rajattua.

Joukkoviestintäverkon teleyrityksiä määriteltäessä ennalta rajaamattoman käyttäjäpiirin arvioiminen ei ole samalla tavalla tulkinnanvaraista kuin kohdeviestinnässä, sillä joukkoviestinnän viestintäpalvelu eli ohjelmistojen siirtäminen tai lähettäminen on jo lähtökohtaisesti luonteeltaan rajaamatonta. Sen sijaan joukkoviestintäverkossa joudutaan arvioimaan teletoiminnan ja sisältöihin liittyvän ohjelmistotoiminnan eli televisio- tai radiotoiminnan tai tilausohjelmapalvelun rajanvetoa. Tätä rajanvetoa tarkastellaan viestintäpalvelun määritelmän yhteydessä. Teleyrityksen määritelmään ehdotetulla muutoksella ei ole tarkoitus ulottaa teleyritystä koskevaa sääntelyä sisältöön ja ohjelmistotoimintaan.

Teleyrityksen määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että teleyritykseksi katsotaan se, joka tarjoaa viestintäpalvelua tai verkkopalvelua. Voimassa olevassa laissa teleyritys on määritelty verkkoyrityksen ja palveluyrityksen määritelmien kautta siten, että teleyrityksen on pitänyt olla se, joka siirtää viestejä tai jakelee taikka pitää niitä tarjolla joukkoviestintäverkossa.

Kun etenkin viestintäpalvelujen tarjonta yhä useammin varsinkin kohdeviestintäpalveluissa ketjuuntuu ja palvelun toteutukseen ja tarjontaan osallistuu useita toimijoita, nykyinen määritelmä on jättänyt jossain määrin tulkinnanvaraiseksi lain mukaisen teleyritysvastuun kohdistumisen etenkin niissä tilanteissa, joissa sopimuksen viestintäpalvelun tarjoamisesta tekee käyttäjän kanssa yritys, joka ei itse ylläpidä teknisesti viestintäpalvelua. Määritelmän muutoksella on tarkoitus selkeyttää se, että lain viestintäpalvelusopimusta koskevat vaatimukset koskevat myös tällaista palveluntarjoajaa.

Muutoksella ei ole tarkoitus saattaa teleyritysvastuuta ulottumaan sellaiseen jälleenmyyntiin, jossa myyjä ei jää sopimussuhteeseen käyttäjän kanssa tai kaikkeen jälleentarjontaan. Viestintäpalvelun jälleentarjonnassa olisi muutoksen jälkeen edelleen mahdollista sopia tilaajan tai käyttäjän kanssa, että palvelusta vastaa teleyrityksenä muu taho kuin sopimuksen tekevä jälleentarjoaja.

Tietoturvan määritelmä vastaa voimassaolevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 13 kohdan määritelmää (HE 125/2003 vp, HE 6/2005 vp)

Tietoturvalla tarkoitettaisiin hallinnollisia ja teknisiä toimia, joilla varmistetaan se, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla, että tietoja eivät voi muuttaa muut kuin siihen oikeutetut ja että tiedot ja tietojär-

jestelmät ovat niiden käyttöön oikeutettujen hyödynnettävissä. Määritelmä tarkoittaa tietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden varmistamista hallinnollisin ja teknisin toimin. Näitä tietoturvatoimia ovat esimerkiksi laitteiden ja järjestelmien pääsynvalvonta, tietojen ja järjestelmien luvattoman käytön esto, käsittelytapahtumien kirjaaminen, tietoliikenteen alkuperävalvonta ja reititysvalvonta, järjestelmien käyttöoikeuksien määrittely, ylläpitotoimien asianmukainen järjestäminen ja tietojen sekä järjestelmien suojaaminen tietoturvaa vaarantavilta teoilta tai tapahtumilta, kuten viruksilta ja muilta haittaohjelmilta. Lisäksi tietoturvatoimia ovat tietoliikenteen häirinnän valvonta ja sen estäminen.

Tietoyhteiskunnan palvelun määritelmää on tiivistetty sähkökauppalain määritelmästä (HE 194/2001 vp). Etäpalvelun ja sähköisen toimitustavan määritelmät ovat vakiintuneet ja tulleet myös erinäisissä säädösteksteissä itsensä selittävinä käyttöön. Näin ollen näiden termien erillinen määritteleminen ei ole enää tarpeen. Määritelmä sisältää samat tunnuselementit kuin alkuperäinenkin, eikä sen asiasisältöä ole tarkoitus muuttaa.

Tilaajalla tarkoitetaan oikeushenkilöä ja luonnollista henkilöä, joka on muuta kuin teletoimintaa varten tehnyt sopimuksen viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toimittamisesta. Määritelmä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n tilaajaa koskevaa määritelmää (HE 125/2003 vp). Määritelmää on tarkennettu siten, että kyse ei kuitenkaan ole teletoimintaa varten tehdyistä sopimuksista. Palvelua ei ole toisin sanoen hankittu teletoiminnan harjoittamista varten, vaan esimerkiksi tilaajan henkilökohtaiseen käyttöön.

Tilaajayhteydellä tarkoitetaan kiinteän viestintäverkon osaa, joka on käyttäjän liittymän ja viestinnän ohjaamisen mahdollistavan laitteen välillä. Käytännössä tilaajayhteys tarkoittaa esimerkiksi yhteyttä, jonka asiakkaan puoleinen pää on asiakkaan sijaintikiinteistön talojakamossa ja toinen pää teleyrityksen keskittimessä. Yhteyden teknisellä toteuttamistavalla ei ole määritelmän kannalta merkitystä. Oleellisia ovat ainoastaan yhteyden päätepisteitä ja viestien ohjaamattomuutta koskevat tunnusmerkit.

Tilausohjelmapalvelulla tarkoitetaan audiovisuaalista sisältöpalvelua, josta katsojat voivat valita katsottavakseen audiovisuaalisia ohjelmia sisältöpalvelun tarjoajan laatiman ohjelmaluettelon perusteella. Kukin katsoja voi valita tilausohjelmapalvelusta hankkimansa ohjelman katselun paikan ja ajankohdan itse. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 4 kohdan määritelmää (HE 87/2009 vp).

Turvallisuusradioviestinnällä tarkoitetaan radioviestintää, jota harjoitetaan ihmishengen tai omaisuuden turvaamiseksi ja pelastamiseksi. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 4 kohdan määritelmää ja vastaa radio-ohjesäännössä olevaa turvallisuusradioviestinnän määritelmää.

Verkkopalvelulla tarkoitetaan palvelua, jossa teleyritys tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon tai jakeluun. Määritelmä vastaa viestintämarkkinalain (HE 112/2002 vp) verkkoyrityksen ja verkkopalvelun määritelmiä, jotka ehdotetaan tässä yhdistettäväksi. Verkkopalvelua tarjoavasta teleyrityksestä käytetään laissa edelleen termiä verkkoyritys, vaikka tätä ei määritelläkään erikseen.

Kumottavaksi ehdotetun viestintämarkkinalain määritelmän mukaan verkkopalvelulla tarkoitetaan verkkoyrityksen tarjoamaa palvelua. Verkkoyrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon. Teleyrityksellä puolestaan tarkoitetaan verkkoyritystä tai palveluyritystä.

Verkkotunnuksella tarkoitetaan kirjaimista, numeroista tai muista sallituista merkeistä taikka niiden yhdistelmästä muodostuvaa internetin nimimuotoista fi-maatunnuksen tai ax-maakuntatunnuksen alaista osoitetietoa. Internetiin kytkettyyn laitteeseen voidaan nimimuotoisen verkkotunnuksen avulla viitata helpommin kuin IP-osoitteen avulla. Varsinainen internetin yhteyskäytäntöosoite eli IP-osoite on numero- tai merkkisarja, joka yksilöi jokaisen internetverkkoon kytketyn tietokoneen. IP on alin yhtenäinen internetin protokolla, joka tavallisesti esitetään neljän

luvun sarjana pisteellä erotettuna. Verkkotunnus on tekniseltä luonteeltaan sanallinen IP-osoitteen ilmaisu, joka muutetaan varsinaiseksi IP-osoitteeksi internetin nimipalvelujärjestelmän avulla.

Viestinnän välittäjällä tarkoitetaan teleyritystä, yhteisötilaajaa ja sellaista muuta tahoa, joka välittää sähköistä viestintää muutoin kuin henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin. Viestinnän välittäjinä ei kuitenkaan pidetä sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) mukaisia verkkoviestien (mukaan lukien verkkojulkaisut) tarjollapitäjiä tai julkaisutoiminnan harjoittajia. Näin ollen esimerkiksi julkisen keskustelupalstan tai muun yleisölle saataville tarkoitetun viestinnän tarjollapitoa internetissä ei pidettäisi viestinnän välittäjän toimintana.

Rajaus on tarpeen siksi, että ehdotetun lain sääntelyn tarkoituksena on suojata viestinnän osapuolten oikeutta luottamukselliseen viestintään suhteessa viestintätapahtumaan nähden ulkopuoliseen tahoon. Verkkoviestin tarjolla pitämisessä ja julkaisutoiminnassa myös verkkoviestin tarjollapitäjä katsotaan yhdeksi viestinnän osapuoleksi, jolla on oikeus käsitellä verkkoviestiä ilman, että viestinnän luottamuksellisuutta koskevat säännökset tätä rajoittaisivat.

Ehdotetulla määritelmällä kuvataan ne tahot, jotka ovat luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta kriittisessä asemassa. Viestinnän välittäjän on tehtävänsä vuoksi pakko käsitellä viestejä ja välitystietoja ja siksi on tarpeen säännellä näiden toimijoiden käsittelyoikeuksia erikseen. Lain soveltamisala tulisi sääntelyn myötä laajenemaan siten, että lain soveltamisen piirissä olisivat teleyritysten ja yhteisötilaajien lisäksi myös sellaiset tahot, joiden palvelu perustuu luottamukselliseen viestinnän välittämiseen tietyn sähköisen palvelun sisälläkin. Tämä tarkoittaisi siten esimerkiksi Facebookissa tai Suomi24-palvelussa käytävää luottamuksellista viestintää. Näitä palveluja ei välttämättä voida pitää teletoimintana, koska viestintäpalvelua ei ole vakiintuneen tulkinnan mukaan katsottu tarjottavan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille. Palveluissa ei myöskään tyypillisesti ole kyse yhteisötilaajan toiminnasta. Viestinnän luottamuksellisuutta koskeva sääntely on kuitenkin pääsääntöisesti pyritty ulottamaan kaikkiin luottamuksellista viestintää välittäviin tahoihin. Rajaus henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin on kuitenkin välttämätön, jotta esimerkiksi erilaiset velvollisuudet, kuten käsittelyä koskevien tietojen tallentaminen ei laajentuisi koskemaan esimerkiksi perhekuntia.

Viestintäpalvelulla tarkoitetaan palvelua, joka muodostuu kokonaan tai pääosin viestien siirtämisestä viestintäverkossa sekä siirtoja lähetyspalvelua joukkoviestintäverkossa. Ehdotettu viestintäpalvelun määritelmä vastaa pääosin puitedirektiivin 2 artiklan sähköisen viestintäpalvelun määritelmää.

Puitedirektiivin mukaan sähköisellä viestintäpalvelulla tarkoitetaan tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluja, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa, mukaan lukien televiestintäpalvelut ja siirtopalvelut radio- ja televisiotoiminnassa käytetyissä verkoissa, mutta jättäen ulkopuolelle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla siirretyt sisältöpalvelut tai sisältöä toimituksellisessa valvonnassaan pitävät palvelut. Direktiivin 98/34/EY 1 artiklassa määritelty tietoyhteiskunnan palvelu, joka ei muodostu kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa, ei myöskään ole viestintäpalvelu.

Viestintäpalvelussa on kysymys viestien siirtämisestä viestintäverkossa. Viestintäpalvelu on laissa yläkäsite, joka kattaa kaiken kohdeviestinnän ja joukkoviestinnän siirtämisen. Erilaisia viestintäpalvelutyyppejä on paljon ja niitä syntyy lisää tekniikan kehittymisen myötä. Viestintäpalveluja ovat esimerkiksi puhelinpalvelu, tekstiviestipalvelu, multimediaviestipalvelu, internetyhteyspalvelu ja sähköpostipalvelu ja pikaviestintäpalvelu edellyttäen, että tarjoaja osallistuu jäljempänä kuvatulla tavalla viestien siirtämiseen.

Viestien siirtämisellä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla kontrolloidaan viestien siirtymistä tai ohjaamista viestintäverkon elementtien välillä. Siirtäminen voi koskea koko

viestin siirtämisen ketjua käyttäjältä käyttäjälle tai vain osaa tästä ketjusta.

Lähtökohta viestintäpalvelun määritelmässä on neutraalius teknologiaan ja vastikkeellisuuteen nähden. Määritelmä kattaa siis varsin laajasti jäljempänä kuvatulla tavalla sekä perinteisiä että uusia palveluja ja yleiseltä yhteiskunnalliselta merkitykseltään hyvin eritasoisia palveluja. Vaikka viestintäpalvelun määritelmä on tarkoitettu laajaksi, viestintäpalvelua koskevia velvoitteita on laissa rajoitettu eri säännöksissä siten, että sääntely kohdistuu erilaisiin palveluihin sääntelyn tavoitteisiin nähden tarkoituksenmukaisesti.

Myös vastikkeettomat palvelut katsotaan viestintäpalveluiksi. Vastikkeellisuuden kannalta merkityksellisiä velvoitteita, jotka liittyvät etenkin korvausoikeuksiin sopimussuhteessa, on kuitenkin pyritty rajaamaan tarkoituksenmukaisesti.

Viestintäpalvelun määritelmään ehdotetaan lisättäväksi tarkennus, jonka mukaan viestintäpalvelu muodostuu kokonaan tai osittain viestien siirtämisestä. Tarkoituksena on selkeyttää sitä, että viestintäpalvelun toteuttamiseen ja ylläpitoon liittyy muitakin toimintoja kuin ainoastaan viestien siirtäminen.

Viestintäpalvelun määritelmä on neutraali siihen nähden, millaisen palvelukokonaisuuden osana viestien siirtämistä tarjotaan. Etenkin yrityspalvelujen tarjonnassa on erittäin tavallista, että palvelukokonaisuuteen kuuluu viestintäpalvelujen ohella monenlaisia laite-, ohjelmisto- ja ylläpitopalveluja. Sääntelyn tasapuolisuuden kannalta on välttämätöntä, että viestintäpalveluun kohdistuvat säädännön vaatimukset eivät ole riippuvaisia siitä, tarjotaanko samassa yhteydessä muita palveluja.

Esimerkiksi puhelinpalveluissa viestien siirtämistä on puhelujen ohjaus liittymänumeroiden ja erilaisten suuntanumeroiden tai muiden tunnusten perusteella käyttäjälle tai käyttäjältä. Viestintäpalveluja ovat tavallinen puhelinliittymä (yleinen puhelinpalvelu), josta voi soittaa ja johon voi vastaanottaa puheluja samalla puhelinnumerolla tai puhelinpalvelu, josta voi ainoastaan soittaa perinteisiin puhelinnumeroihin tai ainoastaan vastaanottaa puheluja puhelinnumerolla. Viestintäpalveluja ovat myös puhepalvelut, joissa voidaan käyttää puhelinnumeroiden muita tunnisteita.

Viestien siirtämisenä ei kuitenkaan pidetä pelkkää hakemistopalvelun tai ohjelmiston tarjoamista, jos palvelun tarjoaja ei osallistu itse viestien siirtämiseen. Siten esimerkiksi sellaiset vertaisverkkototeutukset, joissa palvelun tarjoajalla ei ole lainkaan hallinnassaan viestien siirtämiseen vaikuttavia elementtejä, jotka yleensä ovat käytännössä keskitettyjä palvelimia, eivät ole määritelmän tarkoittamia viestintäpalveluja. Esimerkiksi internetissä tarjottavat puhepalvelut tai pikaviestintäpalvelut voidaan toteuttaa siten, että palveluun ei liity lainkaan viestintäpalveluna pidettävää viestien siirtämistä. On kuitenkin huomattava, että näiden palvelujen tarjoajat voivat olla tässä laissa ehdotetun määritelmän mukaisia viestinnän välittäjiä.

Lain soveltamisalasta ehdotetaan poistettavaksi voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa oleva rajaus, että laki ei koske viestinnän sisältöä. Ehdotettu soveltamisalan muutos on esitetyn lain kokonaisuuden kannalta tarpeen, koska esitykseen sisältyy audiovisuaalisten sisältöpalvelujen sääntelyä, joka liittyy muun muassa kaupallisen viestinnän toteuttamiseen ja eurooppalaisen ja riippumattoman tuotannon kiintiöihin.

Soveltamisalan muutoksella ei ole tarkoitus vaikuttaa viestintäpalvelun määritelmään ja sisältöpalvelut eivät edelleenkään kuuluisi verkko- tai viestintäpalveluihin. Esimerkkejä sisältöpalveluista ovat lisämaksullisissa puhelinnumeroissa tai tekstiviestinumeroissa tarjotut palvelut, vaikka ne veloitettaisiinkin puhelinlaskulla, internetsivujen tai keskustelupalstojen sisältö tai sosiaalisen median julkaisut samoin kuin internetissä tarjotut videot, lineaarisen television ohjelmistot, radio-ohjelmistot tai tilausohjelmapalvelut taikka muu maksutelevisiosisältö.

Kohdeviestintään tarkoitetuissa verkoissa joudutaan muutoinkin arvioimaan viestintäpalvelun erottamista sisältö- tai muista palveluista. Tästä on esimerkkinä koneiden välinen tiedonsiirto, joka toteutetaan viestintäverkon tiedonsiirtoyhteyksillä. Esimerkiksi matkaviestinverkon liittymän välityksellä tapahtuvaa sähkömittarin etälukemista ei pidettäisi viestintäpalveluna.

Viestintäpalvelun määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että joukkoviestintäverkon viestintäpalvelusta käytetään puitedirektiivin mukaista ilmausta siirtopalvelu ja sen rinnalla toimialan vakiintunutta ilmausta lähetyspalvelu, kun voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa käytetään termejä jakelu ja tarjolla pitäminen. Joukkoviestinnän palveluketju muodostuu ohjelmistojen teknisestä koostamisesta ja niiden lähettämisestä tai siirtämisestä joukkoviestintäverkossa. Televisio- ja radiotoiminnassa olennaista on se, että siinä on kysymys ohjelmistojen sisällön ja aikataulun koostamisesta lineaarista lähetystä varten.

Sääntelyn kannalta on olennaista erottaa toisistaan viestintäpalvelu eli yleinen teletoiminta ja televisio- ja radiotoiminta tai tilausohjelmapalvelu. Viestintäpalvelun määritelmän ulkopuolelle suljettuja sisältöpalveluja ovat viestinnän sisällöt eli varsinainen ohjelmistosisältö ja ohjelmat ja siten esimerkiksi kuluttajille myytävät kanavapaketit. Esimerkiksi viestintäpalvelun virheinä ei pidetä tilanteita, joissa ohjelmaa ei lähetetä ohjelma-aikataulun mukaisesti ja ohjelma joko myöhästyy tai jätetään kokonaan lähettämättä.

Televisiotoiminnan harjoittajien eli niin sanottujen kanavayhtiöiden pääasiallinen toiminta liittyy ohjelmistoihin, mutta ne osallistuvat vaihtelevasti myös ohjelmavirran siirtämiseen ja lähettämiseen joukkoviestintäverkossa ja tämä osa niiden toiminnasta on teleyrityksen viestintäpalvelua. Viestintäpalvelua joukkoviestintäverkossa voikin erotuksena sisältöön luonnehtia ohjelmistojen tekniseksi siirtämiseksi.

Viestintäpalvelun ja sisällön erottamista toisistaan voidaan lähtökohtaisesti kuvata siten, että sisältöä on se, mitä ominaisuuksia tai oheis- tai lisäpalveluja ohjelmistossa on. Jos ohjelmistoon on liitetty tekstitys, ääni, teksti-tv tai sähköiseen ohjelmaoppaaseen tarkoitettu data, näiden välittäminen on osa teknistä siirtopalvelua eli teleyrityksen viestintäpalvelua, jota koskevat esimerkiksi lain viestintäpalvelua koskevat teknisen laadun ja luotettavuuden vaatimukset. Jos esimerkiksi äänen ja kuvan synkronointi joukkoviestintäverkossa ei toimi, on kyseessä viestintäpalvelun virhe.

Joukkoviestintäverkossa voi olla myös kohdeviestintäverkkoja tulkinnanvaraisempaa, mihin viestintäpalvelu käytännössä päättyy käyttäjärajapinnassa. Kaapelitelevisioverkossa viestintäpalvelua on ohjelmistojen siirtäminen käyttäjälle ja kaapelitelevisioliittymän tarjoaminen kiinteistölle (johon tosin liittyy myös verkkopalvelun luonteista palvelua), mutta yksittäinen ohjelma tai ohjelmistosisältö on sisältöpalvelua.

IPTV:llä tarkoitetaan tavallisesti lineaarisen televisio-ohjelmiston siirtämistä käyttäjälle kokonaan IP-muotoisena. IPTV-verkossa teleyritys muodostaa pääsääntöisesti oman viestintäverkkonsa sisälle loogisen verkon, jonka laatua se pystyy hallinnoimaan päästä päähän. Käyttäjä tarvitsee IPTV:n vastaanottamiseen soveltuvan päätelaitteen. Erotuksena IPTV-palveluista OTT-palvelulla (on the top) tarkoitetaan internetyhteyden päällä tarjottavaa, yleensä internetyhteyden tarjoavasta teleyrityksestä riippumatonta palvelua.

Myös IPTV-palveluissa viestintäpalvelua on ohjelmistojen siirtäminen käyttäjälle, mutta yksittäiset ohjelmat ja ohjelmistosisällöt ovat sisältöpalvelua.

Maanpäällisissä joukkoviestintäverkon maksutelevisiopalveluissa maksukortin operoinnissa on kyse ehdollisen käyttöjärjestelmän operoinnista. Ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmät ovat lain määritelmien mukaan viestintäpalvelujen tai viestintäverkkojen liitännäispalveluja. Käytännössä maksukorttioperaattorit ovat usein itsenäisiä yrityksiä suhteessa televisiotoiminnan harjoittajiin ja verkkoyrityksiin.

Maksutelevisiopalveluja tarjoavien yritysten toimintaa koskevat erityisesti tämän lain ilmoitusvelvollisuutta ja suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle yritykselle asetettavat velvollisuudet. Muilta osin näihin toimijoihin soveltuvat yleiset kuluttajansuojalainsäädännön säännökset. Siten esimerkiksi palvelun toimituksen viivästymis- tai virhetilanteisiin sovellettaisiin kuluttajansuojalakia. Lain ehdotettujen määritelmien mukaan maksukortit ja niiden käyttöön liittyvät ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmät on kat-

sottava viestintäpalvelun liitännäispalveluiksi, ei itsenäisiksi viestintäpalveluiksi.

Viestintäverkkolaitteella tarkoitetaan laitetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi viestien siirtoon tai ohjaamiseen viestintäverkossa. Määritelmä vastaa voimassa olevan radiolain 4 §:n 3 b kohdan määritelmää (HE 75/2004 vpvp). Viestintäverkkolaite on viestintäverkon osa, kuten esimerkiksi keskus, keskitin ja reititin.

Viestintäverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetyistä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla.

Määritelmä vastaa voimassa olevaa viestintämarkkinalain 2 §:n 1 kohtaa (HE 112/2002 vp). Oleellista määritelmän kannalta on järjestelmän käyttötarkoitus viestien siirtoon tai jakeluun, sähkömagneettinen tekninen toteutustapa ja teknologianeutraalius.

Viestintäverkkoon kuuluu esimerkiksi siirtojärjestelmiä sekä kytkentä- tai reitityslaitteistoja ja muita välineitä – myös verkkoelementtejä, jotka eivät ole aktiivisia.

Määritelmä on yläkäsite muille laissa käytetyille viestintäverkoille, joita ovat ehdotuksen mukaan joukkoviestintäverkko, maanpäällinen joukkoviestintäverkko, kaapelitelevisioverkko ja matkaviestinverkko.

Välitystiedolla tarkoitetaan oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota viestinnän välittäjä käsittelee viestien välittämiseksi. Määritelmä vastaa sisällöllisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 8 kohdassa käytettyä tunnistamistiedon määritelmää. Termi tunnistamistieto sekoitetaan kuitenkin yleiskielessä usein erilaisiin tunnistautumiseen liittyviin palveluihin. Tunnistamistiedon määritelmästä ei ole myöskään ilmennyt riittävän selvästi se, että tilaajaan tai käyttäjään yhdistettävissä oleva tieto on tullut kerätä viestinnän välittämisen yhteydessä, jotta sitä voidaan pitää tunnistamistietona. Siten esimerkiksi viestinnän osapuolena käsiteltävät tiedot eivät kuulu määritelmän piiriin, koska niitä ei kerätä viestin välittämisen yhteydessä eikä niitä siten käsitellä viestin välittämiseksi. Viestinnän osapuolena kerättyjä viestinnän toista osapuolta kuvaavat tiedot ovat usein henkilötietoja. Lisäksi määritelmään on sisällytetty radiolain 4 §:n 7 kohdassa käytetyn radiolähetyksen tunnistamistiedon määritelmä.

Yhteisötilaajan määritelmä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 11 kohdassa käytettyä määritelmää. Yhteisötilaaja voi olla esimerkiksi elinkeinonharjoittaja, osuuskunta, osakeyhtiö, yhdistys, yliopisto tai valtion virasto. Yhteisötilaaja voi tilata viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun käyttäjiensä, esimerkiksi työntekijöidensä käytettäväksi. Tätä tarkoitusta varten yhteisötilaaja hallinnoi samalla omaa viestintäverkkoaan sekä tietojärjestelmää, jossa käsitellään käyttäjien välitystietoja ja sijaintitietoja erilaisin palvelimin ja päätelaittein. Yhteisötilaajalle kertyy teknisiin järjestelmiin käyttäjien välitystietoja ja esimerkiksi sähköpostijärjestelmissä myös luottamuksellisia viestejä.

Yleisellä puhelinpalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jonka avulla voidaan soittaa ja vastaanottaa kotimaan- ja ulkomaanpuheluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron avulla.

Määritelmä on uusi. Erilaisten puhelupalvelujen tarjonta monipuolistuu koko ajan ja määritelmän avulla on tarkoitus erottaa palveluista ne, joita koskevat erityiset saatavuus-, laatu- ja luotettavuusvaatimukset. Määritelmä vastaa pääosin niitä palveluja, joista kumottavaksi ehdotetussa viestintämarkkinalaissa on käytetty termiä puhelinpalvelu tai puhelinverkon liittymä.

Määritelmä vastaa yleispalveludirektiivin 2 artiklan yleisesti saatavilla olevan puhelinpalvelun määritelmää. Sillä tarkoitetaan yleisesti saatavilla olevaa palvelua, jonka avulla voidaan ottaa ja vastaanottaa suoraan tai välillisesti kotimaanpuheluja tai kotimaan- ja ulkomaanpuheluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai numeroiden avulla.

Yleinen puhelinpalvelu voi olla teknisesti piirikytkentäiseen vai pakettivälitteinen (IP). Olennaista määritelmässä on mahdollisuus sekä soittaa että vastaanottaa puheluita kansainväliseen E.164 standardiin perustuvalla puhelinnumerolla. Sanalla yleinen viitataan siihen, että kysymyksessä on yleisesti saata-

villa oleva palvelu eli ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille tarjottu palvelu.

Markkinoilla on tarjolla myös muihin kuin puhelinnumeroihin perustuvia puhelupalveluja ja internetiä tai muuta IP-protokollaa käyttäviä puhelinpalveluja (VoIP - Voice over Internet Protocol), joista voi vain joko soittaa siten, että soittajan numerona näkyy puhelinnumero tai joihin voi vastaanottaa puheluita yleisen puhelinverkon numerolla. Tällaiset palvelut eivät ole yleisiä puhelinpalveluja, mutta ne voivat olla viestintäpalveluja tai puhelinverkossa tarjottavia palveluja.

Yleiseen puhelinpalveluun liittyy esimerkiksi yleispalvelusääntelyä III osan 7 luvussa ja tilaajan ja käyttäjän oikeuksiin liittyvää sääntelyä V osan 15 luvussa. Myös IX osan 29 luvun viestintäpalvelujen teknistä laatua ja X osan varautumista koskevissa säännöksissä huomioidaan perusluonteisten viestintäpalvelujen, kuten yleisen puhelinpalvelun tärkeys.

Yleisellä viestintäverkolla tarkoitetaan ehdotetun määritelmän mukaan viestintäverkkoa, jota käytetään viestintäpalvelujen tarjontaan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille. Määritelmä vastaa sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain (HE 112/2002 vp) määritelmää, mutta sen sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi.

Puitedirektiivin 2 artiklan mukaan yleisellä viestintäverkolla tarkoitetaan sähköistä viestintäverkkoa, jota käytetään ainoastaan tai pääasiallisesti sellaisten yleisön saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan, jotka tukevat tiedonsiirtoa verkon liityntäpisteiden välillä. Määritelmään ehdotetut muutokset ovat sopusoinnussa direktiivin kanssa.

Ehdotetusta muutoksesta ilmenee, että yleisen viestintäverkon määritelmässä ei ole olennaista se, kuinka laajalle joukolle palveluyrityksiä verkkoa tarjotaan viestintäpalvelujen välittämiseen. Viestintäverkossa saattaa toimia vain yksi palveluyritys.

Yleisiä viestintäverkkoja ovat esimerkiksi kaapelitelevisioverkot, maanpäälliset digitaaliset televisioverkot, kiinteät puhelinverkot, matkaviestinverkot ja laajakaistaverkot. Yleisiä viestintäverkkoja voivat olla myös alueelliset kuituverkot, suuryhteisantenniverkot tai muut viestintäverkot, jotka voivat rajautua esimerkiksi tiettyyn kaupunginosaan tai eri perusteilla muodostettuihin kiinteistöryhmiin.

Kuten ehdotetusta määritelmästä ja sen perusteena olevasta direktiivin määritelmästä ilmenee, myös alueellisesti rajatuissa ja erilaisten kiinteistöryhmittymien hallinnoimissa verkoissa onkin olennaista tarkastella suoranaisen verkon käyttäjäpiirin sijaan sitä, käytetäänkö verkkoa sellaisten viestintäpalvelujen tarjontaan, joita tarjotaan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille ja onko viestintäverkko yhteen liitetty muiden viestintäverkkojen kanssa mahdollistaen tiedonsiirron liityntäpisteiden välillä.

Yleisiä viestintäverkkoja eivät ole esimerkiksi viranomaisverkot, kiinteistöjen sisäiset viestintäverkot tai muut muiden kuin teleyritysten verkot.

II OSA Ilmoituksenvarainen toiminta ja toimiluvat

2 luku Ilmoituksenvarainen toiminta

4 §. *Toiminnan harjoittamista koskevat ilmoitusvelvollisuudet.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 13 – 15 §:n säännöksiä ilmoituksenvaraisesta teletoiminnasta, teletoimintailmoituksesta sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 b §:ää toimintaa koskevasta ilmoituksesta Viestintävirastolle ja 15 §:ää, jossa on säännökset 7 b §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tiedoista.

Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirastolle tulisi ennen toiminnan aloittamista toimittaa joko teletoiminta-, ohjelmistotoiminta-, tilausohjelmapalvelu- tai maksutelevisiopalveluilmoitus. Tilausohjelmapalveluilmoitus olisi uusi. Nykytilanteessa, jossa tilausohjelmapalvelujen tarjoajien ei tarvitse ilmoittaa Viestintävirastolle toiminnastaan, Viestintävirasto ei saa tietoa tilausohjelmapalvelujen tarjoajista. Näitä kuitenkin koskevat samat perinteistä ohjelmistoa koskevat sponsorointiin, tuotesijoitteluun ja ohjelmiston eurooppalaisuuden edistämiseen liittyvät valvontavelvoitteet. Tätä ei voida pitää viranomaistoiminnan tehokkuuden kannalta

tarkoituksenmukaisena mallina. Ilmoitusvelvollisuuden laajentamisen myötä Viestintävirasto saisi lisäksi tarkemman ja paremman kuvan toimialan kehityksestä. Nyt ehdotettu ilmoitusvelvollisuus soveltuisi kuvaohjelmalaissa (710/2011) säädettyä ilmoitusvelvollisten piiriä laajempaan osaan palveluntarjoajia. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikön valvonta ei esimerkiksi koske palveluja, joissa tarjotaan uutisohjelmia, lifestyle-ohjelmia, urheilua, musiikkia tai opetuksellista aineistoa. Viestintäviraston on esimerkiksi valvottava Suomeen sijoittautuneita tilausohjelmapalvelujen tarjoajia muun muassa sponsoroinnin ja tuotesijoittelun osalta. Vaikka osalle toimijoista ehdotetusta sääntelystä aiheutuisi ilmoitusvelvollisuus sekä Viestintävirastolle että Kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikölle, ei velvoitetta kuitenkaan voida pitää kohtuuttomana rasitteena alan toimijoille. Sähköinen ilmoitusmenettely olisi toimijan kannalta varsin kevyt.

Uutena ilmoitusvelvollisuutena pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus myös maksutelevisiopalveluja tarjoaville yrityksille. Maanpäällisissä joukkoviestintäverkon maksutelevisiopalveluissa arvoketju koostuu televisiotoiminnan harjoittajasta eli kanavayhtiöstä, joka voi toimia osittain myös tele- eli palveluyrityksenä; verkkoyrityksestä, joka vastaa signaalin siirtämisestä; sekä maksukorttitoimijasta. Käytännössä maksukorttitoimijat ovat usein itsenäisiä yrityksiä suhteessa televisiotoiminnan harjoittajiin ja verkkoyrityksiin. Asiakaskohtaisten maksutelevisiopalvelujen tarjoaminen edellyttää muun muassa asiakassuhteen hallinnointia ja palvelujen markkinointia. Maksukorttitoimija solmii maksutelevisiopalveluja koskevat sopimukset omissa nimissään ja vastaa palvelujen jakelusta, hinnoittelusta ja laskutuksesta sekä ylläpitää palveluihin liittyvää asiakaspalvelua. Maksukorttitoimija vastaa myös ohjelmistojen salaamisesta sekä palveluissa käytettävien maksukorttien hallinnoinnista. Lakiin ehdotettujen määritelmien mukaan maksukortit ja niiden käyttöön liittyvät ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmät eli suojauksen purkujärjestelmät katsottaisiin viestintäpalvelun liitännäispalveluksi, ei itsenäiseksi viestintäpalveluksi. Ohjelmasisällöt ovat puolestaan tässäkin tapauksessa sisältöpalveluja, joita viestintäpalvelun tai liitännäispalvelun sääntely ei koske.

Muutos perustuu sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa hyväksyttyyn linjaukseen siitä, että sähköisen viestinnän sääntely ulotetaan nykyistä kattavammin myös maksutelevisiopalvelujen tarjoajiin. Näistä palvelujen tarjoajista on tullut merkittäviä toimijoita televisiotoiminnassa. Vaikka tosiasiallinen tilanne tällä hetkellä on se, että maksutelevisiopalvelujen tarjoajat ovat Viestintävirastolla tiedossa, sääntelyllä pyritään varmistamaan, että viranomaisilla on myös tulevaisuudessa kattava ja ajantasainen tieto kulloinkin televisiomarkkinoilla palveluja tarjoavista toimijoista.

Ehdotettua mallia, jossa maksutelevisiopalvelujen tarjoajiin kohdistuisi jatkossakin tässä pykälässä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden lisäksi nimenomaisena sääntelynä ainoastaan jäljempänä säädetyt suojauksen purkujärjestelmään liittyvät velvollisuudet, voidaan pitää maksutelevisiopalveluja tarjoavien yritysten kannalta kohtuullisena. Säännöksen tavoitteena on huolehtia maksutelevisiopalveluja käyttävien eli katsojien eduista.

Ilmoitusvelvollisuus ei edelleenkään luo oikeuksia eikä velvollisuuksia, vaan tavoitteena olisi parantaa viranomaisen tiedonsaantia.

Ilmoitusvelvollisuus ei myös edelleenkään koskisi toimintaa, joka olisi väliaikaista eli lyhytaikaista toimintaa tai muutoin merkitykseltään vähäistä toimintaa.

Voimassa olevassa laissa on lisäksi rajattu teletoimintailmoituksen antovelvollisuuden ulkopuolelle sellainen toiminta, joka kohdistuu pieneen vastaanottajakuntaan. Tästä rajausperusteesta ehdotetaan luovuttavaksi, koska kyseistä perustetta ei ole sovellettu käytännössä. Lisäksi monet vähäisen käyttäjämäärän palvelut rajautuvat ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle sillä perusteella, että niitä tarjotaan ennalta rajatulle käyttäjäpiirille, jolloin kysymys ei ole yleisestä teletoiminnasta. Ilmoitusvelvollisuus ei ehdotuksen mukaan koskisi lain soveltamisalaan kuulu-

vista toimijoista esimerkiksi viranomaisverkkoja, muita sähköisen viestinnän välittäjiä kuin teleyrityksiä tai kiinteistön sisäisen viestintäverkon teleurakoitsijoita.

Pykälän 3 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaista ilmoituksenvaraista toimintaa on pidettävä lyhytaikaisena tai merkitykseltään vähäisenä. Voimassa olevassa viestintämarkkinalain 13 §:n 2 momentissa säädetään asetuksenantovaltuutuksesta valtioneuvostolle. Ottaen huomioon kyseisen asetuksen merkitys sekä valtuutusdirektiivin teletoimintailmoitusta koskeva sääntely voidaan liikenne- ja viestintäministeriön asetusta pitää säädöshierarkkiselta tasoltaan riittävänä. Teletoimintailmoituksen alaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen (963/2009) mukaisesta liikevaihtorajasta, jonka alittavasta toiminnasta ei ole ilmoitusvelvollisuutta, luovuttaisiin. Tavoitteena olisi parantaa viranomaisen tiedonsaantia ja toisaalta myös lisätä pienten teleyritysten tietoisuutta yleiseen teletoimintaan liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.

Vastaava säädöstason muutos ehdotetaan tehtäväksi teletoimintailmoituksen sisältöä koskevaan 4 momenttiin. Voimassa olevan lain mukaan tarkemmat säännökset teletoimintailmoituksen sisällöstä annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Ehdotetun 4 momentin mukaan tarkemmat säännökset ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta voitaisiin antaa Viestintäviraston määräyksellä. Ehdotetun momentin mukaan yrityksen tai yhteisön tulisi ilmoittaa Viestintävirastolle tarvittavat yksilöinti- ja yhteystiedot. Näitä tietoja olivat muun muassa rekisterinumero, tavoittamisen kannalta tarpeelliset osoitetiedot ja yhteyshenkilöt. Harjoittavasta toiminnasta annettavien tietojen tulisi olla tasoltaan sellaiset, että Viestintävirasto pystyy antamaan ehdotetussa 5 §:ssä tarkoitetun vahvistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta sekä kohdistamaan valvonnan oikeisiin toimijoihin. Esimerkiksi teletoiminnan valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja voivat olla lyhyt kuvaus viestintäverkosta ja viestintäpalveluista.

Ehdotetun 5 momentin mukaan ilmoituksen tiedoissa tapahtuneista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta olisi viipymättä eli ilman aiheetonta viivästystä ilmoitettava Viestintävirastolle. Säännöksen tarkoitus on turvata viranomaisten tiedonsaanti sekä mahdollisuus ylläpitää 5 §:ssä tarkoitettuja luetteloita ajantasaisina. Toiminnan lopettamisesta ja muista olennaisista muutoksista tulisi ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä jo ennalta.

Ehdotetun 6 momentin mukaan sekä teleyrityksen että maksutelevisiopalvelun tarjoajan olisi ilmoitettava sekä tilaajalle että Viestintävirastolle ennakoimattomasta sopimuksen mukaisen viestintä- tai muun palvelun lakkaamisesta. Muulla palvelulla tarkoitetaan tässä maksutelevisiopalveluja tarjoavan yrityksen palveluja, jotka eivät ole viestintäpalvelua. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös tilanteita, joissa teleyritys tai maksutelevisiopalvelujen tarjoaja ei voisi noudattaa palvelun irtisanomisessa sopimusehtojen mukaista menettelyä. Säännös olisi poikkeus pääsääntöön, jonka mukaan on noudatettava sopimuksen mukaista irtisanomismenettelyä. Säännöksen tavoitteena on turvata viestintäpalvelujen tilaajien ja samalla myös käyttäjien asemaa erityisesti äkillisissä ja ennakoimattomissa tilanteissa. Näin varmistettaisiin, että toimintansa lopettavan teleyrityksen tai maksutelevisiopalvelujen tarjoajan asiakas saavat tiedon toiminnan loppumisesta ja pystyvät riittävän ajoissa vaihtamaan palvelun tarjoajaa. Käytännössä näitä tilanteita on syntynyt pääsääntöisesti taloudellisista syistä esimerkiksi silloin, kun verkkoyritys katkaisee verkkopalvelun palveluyritykselle tämän maksujen laiminlyöntien perusteella, mikä voi johtaa tilaajan kannalta ennakoimattomaan palvelun lakkaamiseen. Säännöksen tavoitteena on siten ehkäistä nimenomaan tilaajan kannalta vaikeasti ennakoitavien tilanteiden syntymistä.

Ilmoitusvelvollisuus olisi toteutettavissa kyseessä olevasta viestintäpalvelusta riippuen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Esimerkiksi silloin kun kyseessä olisi internetliittymän tai sähköpostipalvelun tarjoaminen ilmoitusvelvollisuus voitaisiin toteuttaa tiedottamalla asiasta teleyrityksen tai maksute-

levisiopalveluja tarjoavan yrityksen verkkosivuilla tai esimerkiksi sähköpostiviestillä.

Jotta Viestintävirasto voi valvoa tämän lain noudattamista ja ryhtyä ongelmatilanteissa tarvittaviin toimenpiteisiin, ilmoitusvelvollisuus koskisi myös Viestintävirastolle ilmoittamista.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 14 §:n 2 momentissa oleva velvoite ilmoittaa Viestintävirastolle viimeistään viikkoa ennen toiminnan lopettamista on käytössä osoittautunut riittämättömäksi esimerkiksi tilanteissa, joissa teleyrityksen asiakkaan olisi hankittava laajakaistaliittymä uudelta palveluntarjoajalta.

Teleyrityksen on ilmoituksen yhteydessä ilmoitettava myös tilaajan käytettävissä olevista keinoista turvata viestiensä säilyminen. Näin pyritään varmistamaan, että esimerkiksi sähköpostipalvelun ollessa kyseessä, tilaaja saisi ohjausta tallennettujen viestien siirtämisestä teleyrityksen palvelimelta omalle tietokoneelleen tai muulle tallennusvälineelle.

Ehdotetun 7 momentin mukaan, jos viestintäpalvelun lakkaaminen johtuu verkkopalvelun katkaisemisesta, on verkkoyrityksen, jonka viestintäverkossa palveluyritys toimii, ilmoitettava asiasta Viestintävirastolle viimeistään neljä viikkoa ennen verkkopalvelun katkaisemista. Säännöksellä pyritään osaltaan varmistamaan, että Viestintävirastolla on ennalta tieto viestintäpalvelun äkillisen lakkaamisen uhasta. (HE 112/2002 vp, valtuutusdirektiivin 3 artiklan 3 kohta).

5 §. *Toimijaluettelo ja vahvistus ilmoituksen vastaanottamisesta.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto pitäisi julkista luetteloa saamistaan ilmoituksista. Säännöksen tavoitteena on helpottaa sekä viranomaisen että toimijoiden mahdollisuuksia saada ajantasaista tietoa toiminnan harjoittajista.

Kaikkia edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei ole perusteltua merkitä julkiseen toimijaluetteloon. Yrityksen tai yhteisön yksilöintitiedot ja yleisluonteiset tiedot harjoitetusta toiminnasta on lähtökohtaisesti merkittävä tässä pykälässä tarkoitettuun luetteloon, koska niillä on merkitystä myös muille kuin valvovalle viranomaiselle. Sen sijaan esimerkiksi osa yhteystiedoista on tarkoitettu vain viranomaiselle.

Viestintämarkkinalain 15 §:n mukaan Viestintäviraston on teleyrityksen pyynnöstä annettava viikon kuluessa pyynnön esittämisestä vahvistus teletoimintailmoituksen vastaanottamisesta ja samalla mainittava ne teleyrityksen viestintämarkkinalakiin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka sillä on Suomessa. Ilmoituksen tulisi sisältää yleiset ohjeet edellä mainituista seikoista.

Ehdotetun pykälän mukaan Viestintäviraston olisi aina annettava vahvistus ilmoituksen vastaanottamisesta. Viestintäviraston tulisi samalla ilmoittaa vahvistuksen vastaanottajalle ilmoitettuun toimintaan liittyvistä tähän lakiin perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa toiminnan harjoittajien tietoutta toimintaa koskevista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä samalla antaa ilmoituksen tehneelle tieto ilmoituksen vastaanottamisesta viranomaisessa. Erityisesti teletoiminnan harjoittajat ovat pitäneet tarpeellisena säätää Viestintävirastolle velvollisuus aina vahvistaa ilmoituksen vastaanottaminen (HE 112/2002 vp).

3 luku **Verkkotoimilupa**

Verkkotoimiluvan myöntäisi lähtökohtaisesti edelleen valtioneuvosto vertailevalla menettelyllä. Tässä luvussa erikseen säädetyissä tapauksissa verkkotoimilupa voitaisiin huutokaupata. Viestintävirasto myöntäisi verkkotoimiluvan silloin, kun kyse on lyhytaikaisesta, enintään 3 kuukautta kestävästä toiminnasta.

6 §. *Verkkotoimilupaa edellyttävä teletoiminta.* Pykälä vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 4 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 109/2008 vp, puitedirektiivi 9.1−9.2 artikla, valtuutusdirektiivi 5.1−5.2 artikla). Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi rajaus, jonka mukaan verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ei edellytä verkkotoimilupaa, jos käytettävän televisiolähettimen säteilyteho on enintään 50 wattia ja toiminta kestää enintään kuukauden. Ehdotetun 3 momentin 2 kohdan mukaan huomioon tulee lisäksi ottaa televisiolähettimen käyttöpaikka. Säännöstä

sovellettaisiin vähäiseen, mutta ajaltaan rajoittamattomaan verkkopalvelun tarjoamiseen rajatulla alueella. Esimerkkinä tällaisesta toiminnasta voidaan mainita kauppakeskusten televisiolähetykset. Pykälän 3 momentissa säädettyyn toimiluvasta vapaaseen toimintaan olisi kuitenkin aina haettava 39 §:ssä säädetty radiolupa.

7 §. *Verkkotoimiluvan julistaminen haettavaksi.* Pykälä vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 5 §:ää (HE 109/2008 vp, puitedirektiivin 9.1 -9.2 artikla, valtuutusdirektiivi 5.1–5.2 ja 7 artikla). Koska laissa säädettäisiin myös Viestintäviraston myöntämistä verkkotoimiluvista, pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan Viestintäviraston myöntämää verkkotoimilupaa ei kuitenkaan julistettaisi haettavaksi. Viestintäviraston myöntämät verkkotoimiluvat on tarkoitettu lyhytaikaiseen toimintaan, joten alan toimijat voisivat hakea niitä tarpeen vaatiessa omasta aloitteestaan (valtuutusdirektiivi 5.1–5.2 artikla).

8 §. *Verkkotoimiluvan myöntäminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, minkälaisessa menettelyssä ja kenen toimesta verkkotoimilupia myönnettäisiin. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto myöntäisi verkkotoimiluvat 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun teletoimintaan vastikkeetta. Momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 8 §:n 1 momenttia (HE 109/2008 vp, puitedirektiivi 9.1 -9.2 artikla, valtuutusdirektiivi 5.1-5.2 ja 7 artikla).

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) mukaisesti valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävät luvat. Lähinnä tekniset tai yhteiskunnalliselta vaikuttavuudeltaan vähäiset ratkaisut voidaan tehdä myös liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto voisi myöntää verkkotoimiluvat matkaviestintoimintaan myös huutokauppamenettelyllä, jos matkaviestinverkossa harjoitettavaan yleiseen teletoimintaan osoitetaan uusia teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia (puitedirektiivi 9.1-9.2 artikla, valtuutusdirektiivi 5.1-5.2 artikla). Säännös olisi poikkeus pääsääntöön, jonka mukaan toimiluvat myönnettäisiin vastikkeetta.

Mahdollisuus huutokauppamenettelyn käyttämiseen on linjattu valtioneuvoston taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä. Huutokauppamenetelmää ei sovellettaisi televisiotoimintaan käytettäviin taajuuksiin johtuen taajuuksilla harjoitetun liiketoiminnan mittakaavasta ja kilpailutilanteesta markkinoilla. Kilpailu ei maanpäällisen television jakelumarkkinalla ole lähtenyt riittävän tehokkaasti käyntiin. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että huutokauppa sopii markkinoille, joilla vallitsee aito kilpailutilanne. Tällöin toimilupien myöntämismenetelmä ei vaikuta myöskään loppuasiakashintoihin.

Uusilla taajuusalueilla tarkoitettaisiin sellaisia taajuusalueita, jotka eivät aikaisemmin ole olleet matkaviestinverkkojen käytössä. Näin ollen sellaiset taajuusalueet, jonne on myönnetty toimiluvat toiminnan harjoittamiseen matkaviestinverkossa, mutta jotka vapautuisivat esimerkiksi taajuuksille myönnettyjen toimilupien toimilupakauden päättyessä, myönnettäisiin toimiluvan hakijoille vastikkeetta ehdotetun 1 momentin mukaisesti. Valtioneuvosto voisi myöntää toimiluvat huutokaupalla jos vapautuvat uudet taajuudet muodostaisivat taajuuksien tehokkaan käytön sekä yritysten liiketoiminnan kannalta järkevän kokonaisuuden.

Sekä 1 momentissa tarkoitetusta vertailevasta valintamenettelystä että 2 momentissa tarkoitetusta huutokauppamenettelystä säädettäisiin tarkemmin jäljempänä omissa pykälissään.

9 §. *Verkkotoimiluvan myöntäminen lyhytaikaiseen toimintaan.* Pykälässä säädettäisiin Viestintäviraston myöntämästä toimiluvasta lyhytaikaiseen verkkotoimintaan. Viestintävirasto myöntäisi 8 §:ssä säädetystä pääsäännöstä poiketen toimiluvat toimintaan, joka kestäisi korkeintaan kolme kuukautta ja jos televisiotoiminnassa käytettävän lähettimen säteilyteho olisi enintään kaksi kilowattia.

Viestintäviraston olisi ehdotetun 2 momentin mukaan myönnettävä toimilupa, jos toimintaan on osoitettavissa radiotaajuudet eikä ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain säännöksiä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto ei kuitenkaan saisi myöntää toimilupia toiminnan harjoittajalle välittömästi toisiaan seuraaville jaksoille osittainkaan päällekkäisille peittoalueille, vaan lupien välissä tulisi olla selvä katkos. Pykälä vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 8 a §:ssä säädettyä (HE 109/2008 vp, puitedirektiivi 9.1-9.2 artikla ja valtuutusdirektiivi 5.1-5.2 artikla). Lyhytaikaisten toimilupien ketjuttamisen estämiseksi toisiaan seuraaville jaksoille haettavien toimilupien karenssiaikaa pidennettäisiin yhdestä kuukaudesta kahteen kuukauteen.

10 §. *Verkkotoimiluvan myöntäminen vertailevalla menettelyllä.* Pykälässä säädettäisiin verkkotoimiluvan myöntämisestä vastikkeetta. Ehdotetut 1-3 momentit vastaavat viestintämarkkinalain 9 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp, valtuutusdirektiivi 5 artikla ja 7 artikla).

Ehdotetun 3 momentin mukaan tilanteissa, joissa radiotaajuuksia ei niukkuuden vuoksi ole myönnettävissä kaikille hakijoille, lupa olisi myönnettävä niille, joiden toiminta parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Tarkoituksena on säilyttää nykyinen tilanne, jossa valtioneuvostolla on laajaa harkintavaltaa tilanteissa, joissa taajuuksien niukkuuden vuoksi toimiluvanhaltijan valinta perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Valtioneuvoston niissä tilanteissa, joissa taajuuksia ei riitä kaikille kiinnostuneille, tekemää tarkoituksenmukaisuusharkintaa on kuvattu edellä ehdotetun 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotettu 4 momentti vastaa viestintämarkkinalain 6 §:ää (HE 112/2002 vp, valtuutusdirektiivi 11.1 artikla). Pykälän 5 momentti vastaa viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 223/2008 vp, valtuutusdirektiivi 5.3 artikla).

11 §. *Verkkotoimiluvan myöntäminen huutokaupalla.* Pykälässä säädettäisiin huutokauppamenettelystä. Pykälän 1 momentti vastaa huutokauppalain 4 §:n 1 momenttia (HE 37/2009 vp, HE 72/2012 vp, valtuutusdirektiivi 5 artikla ja 7 artikla). Ehdotettu 2 momentti vastaa huutokauppalain 9 §:n 1 momenttia (HE 37/2009 vp, HE 72/2012 vp).

Pykälän 3 momentin mukaan myönnettävien taajuuskaistojen tai taajuuskaistaparien määrästä, yritystä ja yhteisöä kohden myönnettävien taajuuksien enimmäismäärästä, käytettävästä huutokauppamallista sekä huutokaupattavien taajuuksien lähtöhinnasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Huutokaupattavalla taajuusalueella olevien taajuuskaistaparien määrä ja huutokaupattavien taajuuksien lähtöhinta vaihtelevat taajuusaluekohtaisesti eikä niistä näin ollen ole tarkoituksenmukaista eikä ennakollisesti mahdollista säätää yleislainsäädännössä. Myös yritystä ja yhteisöä kohden myönnettävien taajuuksien enimmäismäärä on yksityiskohta, joka riippuu jaettavissa olevien taajuuksien määrästä, yksittäiselle huutokaupalle asetettavista tavoitteista sekä kilpailutilanteesta markkinoilla. Samoin yksittäisessä huutokaupassa käytettävän huutokauppamallin valinta riippuu yksittäiseen taajuushuutokauppaan vaikuttavista tekijöistä. Sovellettavissa oleva taajuushuutokaupan perusmalli on esimerkiksi ehdotetussa 4 momentissa mainittu avoin nouseva huutokauppa, jota on käytetty tähänastisissa huutokaupoissa Suomessa. Käytettävästä mallista säädettäisiin huutokauppakohtaisesti valtioneuvoston asetuksella. Muita sovellettavissa olevia taajuushuutokaupan perusmalleja olisivat esimerkiksi avoin laskeva huutokauppa sekä suljettu tarjoushuutokauppa. Verkkotoimiluvan myöntämistä huutokaupalla on kuvattu laajemmin hallituksen esityksessä huutokauppalaiksi (HE 37/2009 vp), jossa on myös arvioitu muun muassa lain säätämisjärjestystä.

Tulevaisuudessa näköpiirissä on neljännen 4 G -yhteydet mahdollistavan taajuusalueen vapautuminen matkaviestimien käyttöön. Helmikuussa 2012 maailman radioviestintäkonferenssi (WRC 12) osoitti tällä hetkellä televisiotoimijoiden käytössä olevan 700 megahertsin taajuusalueen käytettäväksi langattomille laajakaistaverkoille vuoden 2015 jälkeen. Sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman mukaan taajuusalue siirrettäisiin langattoman laajakaistan käyttöön vuonna 2017. Lisäksi hallituksen maaliskuussa 2012 tekemässä taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä todetaan, että kun taajuusalueen

osoittaminen matkaviestimien käyttöön on Suomessa mahdollista, tullaan toimiluvat taajuusalueelle myöntämään tavalla, joka parhaiten edistää kilpailua markkinoilla. Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut huutokauppalain muutosta koskevasta esityksestä lausuman (LiVM 12/2002 vp), jonka mukaan eduskunta edellyttää, että taajuushuutokaupan vaikutuksista toimialan kilpailuun ja kuluttajahintojen kehittymiseen tehdään analyysi ennen 700 megahertsin taajuusalueen toimilupien myöntämistä ja analyysin tulokset otetaan huomioon kyseisiä taajuuksia jaettaessa.

Taajuuksien osoittaminen langattomalle laajakaistalle edellyttää vielä radioviestintäkonferenssin lopullista päätöstä vuonna 2015 sekä EU-tason päätöksiä ja kahdenvälisiä taajuuskoordinaatioita. Näin ollen edellä mainitulta taajuusalueelta myytävien taajuuskaistaparien määrä ja taajuusalueen arvo eivät vielä ole tiedossa. Yritystä kohden myönnettävien taajuuksien enimmäismäärään vaikuttaa lisäksi senhetkinen kilpailutilanne markkinoilla. Näin ollen edellä mainituista seikoista ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Jo huutokauppamenettelyn käyttäminen itsessään lisää toimilupamenettelyn läpinäkyvyyttä. Yrityksillä olisi myös mahdollisuus lausua asetusluonnoksesta sekä saatuaan tarvittavat yksityiskohdat tietoonsa arvioida halukkuuttaan osallistua huutokauppaan hyvissä ajoin ennen huutokaupan järjestämistä.

Ehdotettu 4 momentti vastaa huutokauppalain 9 §:n 1 ja 3-4 momentteja (HE 37/2009 vp). Ehdotettu 5 ja 6 momentti vastaavat huutokauppalain 9 §:n 4 momenttia.

12 §. *Tarkemmat määräykset huutokauppamenettelystä.* Ehdotettu 1 kohta vastaa huutokauppalain 5 §:ää (HE 72/2012). Ehdotetut 2-8 kohdat vastaavat pääasiallisesti huutokauppalain 10 §:ää (HE 37/2009 ja HE 72/2012). Pykälän 4 kohdan mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tarjousten siirtämisestä taajuuskaistaparien ja taajuuskaistan välillä. Määräykset koskevat sääntöjä, joita noudattamalla aikaisemmilla tarjouskierroksilla tehtyjä tarjouksia voisi siirtää taajuuskaistaparilta toiselle taajuuskaistaparille. Pykälän 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräykset voisivat koskea tarjousten siirtämistä taajuuskaistaparien ja taajuuskaistan välillä ainoastaan siten, että niistä jo tehtyjen tarjousten arvo ei siirtojen johdosta laskisi huutokaupan kuluessa. Näin ollen tarjousten siirtämisen vähimmäisedellytyksenä voisi esimerkiksi olla, että siirrettävä tarjous olisi hinnaltaan suurempi kuin taajuuskaistaparilla voimassa oleva korkein tarjous ja vähintään yhtä suuri kuin osallistujan taajuuskaistaparista aiemmin huutokaupan kuluessa tekemä korkein tarjous. Sääntelyllä olisi tarkoitus estää tilanne, jossa huutokaupan kesto pitkittyisi sen vuoksi, että osallistujat tarjouksia siirtämällä voisivat huutokaupan kuluessa palauttaa huutokauppahinnan lähtöhintojen tasolle.

13 §. *Huutokauppaan osallistuminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä minkälaisin edellytyksin yritys tai yhteisö voisi osallistua huutokauppaan. Pykälän 1 momentti vastaa huutokauppalain 5 §:ää (HE 37/2009 ja HE 72/2012, valtuutusdirektiivin 5.2 ja 7 artikla). Ehdotettu 2 momentti vastaa huutokauppalain 7 §:ää. Ehdotettu 3 momentti vastaa huutokauppalain 8 §:ää (HE 37/2009).

14 §. *Huutokauppamenettelyn julkisuus.* Pykälässä säädettäisiin huutokauppamenettelyn aikana ja sen jälkeen annettavista tiedoista. Pykälä vastaa huutokauppalain 11§:ää (HE 37/2009).

15 §. *Tarjousten hylkääminen huutokaupassa.* Pykälässä säädettäisiin siitä, minkälaisissa tilanteissa yrityksen huutokaupassa tekemä tarjous voidaan hylätä. Pykälä vastaa asiallisesti huutokauppalain 12 §:ää (HE 37/2009).

16 §. *Verkkotoimiluvan ehdot.* Pykälässä säädettäisiin siitä, minkälaisia ehtoja valtioneuvosto voi liittää sekä vertailevalla menettelyllä että huutokauppamenettelyllä myönnettäviin toimilupiin (valtuutusdirektiivi 5-6 artikla). Pykälän 1 momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 8 §:n 1 momenttia (HE 109/2008 vp) ja huutokauppalain 4 §:n 2 momenttia (HE 37/2009 vp).

Pykälän 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 10 §:n 1-2 momentteja (HE 109/2008) sekä huutokauppalain 13 §:n 3 momenttia (HE 37/2009 vp, HE 72/2012 vp, puitedirektiivi 9.4 artikla). Ehdotettuun 2

momenttiin tehtäisiin lisäys, jonka mukaan verkkotoimiluvassa voitaisiin määritellä myös verkon peittoalue. Verkon peittoalue on käytännössä aina määrätty valtioneuvoston myöntämissä toimiluvissa, joten kysymyksessä olisi selventävä tarkennus. Verkon peittoalueella tarkoitettaisiin joko maantieteellistä peittoa tai väestöpeittoa riippuen esimerkiksi siitä, onko kyse matkaviestinverkkotoimiluvasta vai verkkotoimiluvasta, joka myönnetään verkkopalvelun tarjoamiseen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa.

Ehdotettu 3 momentti vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 10 §:n 4 momenttia (HE 112/2002 vp, puitedirektiivin 9.4 artikla).

Ehdotettu 3 momentin 5 kohta vastaa asiallisesti huutokauppalain 13 §:n 2 momenttia (HE 72/2012). Joissakin tilanteissa taajuusalueen ottaminen tiettyyn käyttötarkoitukseen saattaa aiheuttaa mahdollisesti häiriöitä esimerkiksi viereisellä taajuusalueella olevalle muulle määräysten mukaiselle toiminnalle. Valmisteltaessa toimilupamääräyksiä langattomalle laajakaistalle varatulle 800 megahertsin taajuusalueelle haluttiin varmistaa, että kuluttajat voivat vastaanottaa televisiolähetyksiä häiriöttömästi myös sen jälkeen, kun viereinen taajuusalue on otettu langattomien laajakaistajärjestelmien käyttöön. Säännöstä toimiluvan haltijan velvollisuudesta muulle radioviestinnälle aiheutuvien häiriöiden poistamisesta kustannuksellaan tulisi voida tapauskohtaisesti soveltaa myös muissa vastaavissa tilanteissa toimiluvan myöntämistavasta riippumatta.

Pykälän 4 ja 5 momentit vastaavat viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momenttia (HE 109/2008 vp, puitedirektiivin 9.4 artikla).

17 §. *Verkkotoimiluvan muuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, minkälaisissa tilanteissa toimilupaviranomainen voisi muuttaa myöntämäänsä verkkotoimilupaa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, minkälaisissa tilanteissa toimilupaviranomainen voisi muuttaa myöntämäänsä toimilupaa myös ilman toimiluvanhaltijan suostumusta. Momentti vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 11 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp, puitedirektiivi 9.5 artikla ja valtuutusdirektiivi 14.2 artikla) ja huutokauppalain 17 §:ää (HE 37/2009 vp, valtuutusdirektiivi 5 artikla ja 7.1 artikla).

Ehdotuksen mukaan verkkotoimiluvan ehtoja voitaisiin muuttaa, jos se on teknisestä kehityksestä, kansainvälisistä sopimusvelvoitteista tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tai markkinaolosuhteissa tapahtuvasta tai muusta vastaavasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta syystä välttämätöntä. Huutokaupattujen toimilupien osalta muutoksen välttämättömyyttä arvioitaisiin vielä tiukemmin kuin vastikkeetta vertailevalla menettelyllä myönnettyjen toimilupien osalta.

Matkaviestinverkkoa koskevaa toimilupaa voitaisiin yksipuolisesti muuttaa teknisen kehityksen perusteella esimerkiksi lisäämällä toimilupaan verkon sisätilapeittoa koskevia ehtoja. Osa matkaviestinverkkojen toimiluvista on myönnetty aikana, jolloin kiinteän verkon puhelinliittymät olivat vielä yleisiä. Matkaviestimet ovat kuitenkin syrjäyttäneet kiinteän verkon puhepalvelut ja matkaviestimiä käytetään puhumisen lisäksi myös moniin muihin tarkoituksiin, kuten langattomaan laajakaistaan. Nykyään lähes jokaisessa kotitaloudessa on vähintään yksi matkapuhelin ja liittymien tulisikin olla käytettävissä aina myös sisätiloissa. Televerkkopalvelujen tulisi näin ollen olla saatavilla vakituisessa asunnossa tai yrityksen toimipisteessä, matkapuhelimen tavanomaisessa käyttöympäristössä. Sisätilapeittoa koskeva vaatimus on jo liitetty viimeisimpiin matkaviestinverkkoa koskeviin toimilupiin.

Matkapuhelimen tavanomaisella käyttöpaikalla asunnossa tarkoitetaan vakituisen asunnon maanpäällisiä tavanomaisia asuintiloja. Tavanomaisiksi käyttöpaikoiksi ei katsota kellareita, vinttejä, autotalleja, huoltotiloja, erillisiä huolto- tai talousrakennuksia tai tiloja, jotka ovat osittain tai kokonaan maanalaisia. Tavanomaisissa asuintiloissakaan sisätilapeiton ei tarvitsisi olla ehdottoman kattava, vaan riittävää olisi, että matkaviestimet ovat kohtuullisen vaivattomasti ja hyvin käytettävissä näissä tiloissa. Vastaavasti tarkasteltaisiin sisätilapeittovaatimusta yritysten toimipisteissä.

Sisätilapeitolla tarkoitetaan viestintäverkon peittoa sisätiloissa siten, että tavanomaiset ja vaatimustenmukaiset matkaviestimet toimivat tavanomaisissa asuintiloissa tai yrityksen toimipisteen tavanomaisissa yleistiloissa. Kuluttajien ja muiden matkaviestimien käyttäjien valittavissa olevien matkaviestimien vastaanotto-ominaisuuksissa on kuitenkin olennaisia eroja, jonka vuoksi sisätilapeitolle olisi perusteltua määritellä signaalitason ja palvelun laadun vähimmäistaso, jolla sisätilapeittoa koskevan toimilupaehdon katsotaan täyttyvän.

Myös tietyt nykyisin käytettävät rakennusmateriaalit ja rakennustapa vaikuttavat oleellisesti radiosignaalin etenemiseen sisätiloihin. Erityiset nykyiset ikkunamateriaalit voivat olla tästä näkökulmasta ongelmallisia. Tämä olisi perusteltua ottaa huomioon, kun mahdollisia toimilupaehtoja ja toimiluvan haltijan velvollisuutta toteuttaa sisätilapeittoa määriteltäisiin.

Rakennusmateriaalien ja rakennustavan vaikutuksista radiosignaalin etenemiseen rakennuksissa on vireillä useita selvityksiä. Tarkoituksena on pyrkiä selvittämään, miten energiatehokas ja ekologinen rakennustapa ja matkaviestinverkkojen ja langattoman laajakaistan radiosignaalien etenemisvaatimukset voidaan sovittaa yhteen. Edellä mainittujen selvitysten tulokset on perusteltua ottaa huomioon, kun sisätilapeittoa koskevia mahdollisia toimilupaehtoja harkintaan.

Viestintäverkon toimiluvan haltijalla tulee olla myös mahdollisuus verkkoteknisesti valita, miten se toteuttaa vaaditun sisätilapeiton. Toimiluvanhaltija todennäköisesti pyrkisi teknisesti toimivaan ja taloudellisesti edulliseen ratkaisuun. Vaadittu sisätilapeitto toteutetaan näin ollen tapauskohtaisesti tukiasemien, verkkoon kuuluvien toistimien tai sisätiloihin asennettavien paikallisten langattomien radiojärjestelmien avulla.

Lisäksi ehdotettuun 1 momenttiin tehtäisiin kaksi soveltamiskäytäntöä vastaavaa tarkennusta. Ehdotuksen mukaan verkkotoimilupaa voitaisiin muuttaa myös kansainvälisestä sopimusvelvoitteesta johtuvasta syystä sekä markkinaolosuhteissa tapahtuvasta tai muusta vastaavasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta syystä. Toimilupaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus muuttaa toimilupaa esimerkiksi tilanteissa, joissa kansainväliset taajuuspäätökset edellyttävät taajuuksien käyttötarkoituksen muuttamista. Jotta toimilupaviranomainen voisi yksipuolisesti muuttaa toimiluvanhaltijan lupaa, markkinaolosuhteissa tapahtuneen muutoksen tulisi olla olennainen. Toimilupaviranomaisen harkintavaltaa rajaisi myös edellytys toimiluvan muuttamisen välttämättömyydestä. Näin ollen toimilupaehtoja voitaisiin jatkossakin muuttaa ainoastaan tarkasti rajatuissa poikkeuksellisissa tapauksissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa valtioneuvosto voisi muuttaa toimilupaa toimiluvanhaltijan hakemuksesta. Ehdotettu momentti vastaa viestintämarkkinalain 11 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, puitedirektiivi 9 a artikla).

18 §. *Verkkotoimiluvan siirtäminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, minkälaisissa tilanteissa verkkotoimiluvan haltija voi siirtää toimilupansa toiselle yritykselle. Pääsäännön mukaan toimilupaa ei saisi siirtää. Ehdotettu 1 momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 12 §:n 3 ja 5 momentteja sekä huutokauppalain 16 §:n 5 momenttia. (HE 112/2002 vp, HE 37/2009 vp, valtuutusdirektiivi 5 artikla).

Ehdotettu 2 momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 12 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp) ja huutokauppalain 16 §:n 2 momenttia (HE 37/2009 vp).

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvosto voisi hyväksyä tosiasiallisen määräysvallan muutoksen eli jättää peruuttamatta toimiluvan, jos on ilmeistä, että toimiluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja toiminta jatkuu toimiluvan ehtojen mukaisena. Voimassaolevassa viestintämarkkinalaissa hyväksymisperusteista ei ole säädetty. Ehdotus kuitenkin vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 4 momenttia sekä voimassaolevaa soveltamiskäytäntöä, jossa tosiasiallinen määräysvallan muutos on hyväksytty, jos yritys on täyttänyt toimiluvan myöntämiselle säädetyt edellytykset (HE 37/2009 vp, HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp).

Ehdotettu 4 ja 5 momentti vastaavat viestintämarkkinalain 12 §:n 4 momenttia (HE 112/2002 vp).

Ehdotettu 6 momentti vastaa huutokauppalain 16 §:n 1 momenttia (HE 37/2009 vp, puitedirektiivin 9 b artikla, valtuutusdirektiivin 5 artikla).

Ehdotettu 7 momentti vastaa huutokauppalain 16 §:n 4 momenttia (HE 37/2009 vp, puitedirektiivin 9 b artikla).

Ehdotettu 8 momentti vastaa huutokauppalain 16 §:n 6-7 momentteja (HE 37/2009 vp).

19 §. *Verkkotoimiluvan peruuttaminen.* Pykälän 1 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momenttia ja huutokauppalain 17 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 37/2009 vp, valtuutusdirektiivi 14.2 artikla). Peruuttamisen edellytyksiin on lisätty uusi 3 kohta, jonka mukaan verkkotoimilupa voidaan peruuttaa, jos toimiluvassa tarkoitettua verkkoa ei käytetä toimintaan, johon verkkotoimiluvassa tarkoitetut taajuudet on osoitettu. Taajuuksien tehokkaan käytön edistämiseksi muutoksella pyritään estämään tilanteet, joissa verkkotoimiluvanhaltija pitää hallussaan verkkoa, joka on käyttämättömänä.

Ehdotettu 2 momentti vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 12 §:n 2 momenttia ja huutokauppalain 17 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 37/2009 vp, puitedirektiivi 9.7 artikla ja valtuutusdirektiivi 10.2 -10.3, 10.5 ja 14.2 artikla). Menettelyn korjaamiselle säädettyä määräaikaa ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi kahdesta kuukaudesta kuukauteen, jotta toimiluvan vastainen tai lakia rikkova toiminta saataisiin keskeytettyä mahdollisimman nopeasti. Jos uutta taajuusaluetta käyttöön otettaessa esimerkiksi laitteiden toimituksesta tai muusta vastaavasta syystä toimiluvan haltijan on tosiasiallisesti mahdotonta tai epätarkoituksenmukaista aloittaa toimintaa, valtioneuvosto voisi edelleenkin pidentää säädettyä määräaikaa (valtuutusdirektiivin 5.6 artikla).

Ehdotettu 3 momentti vastaa viestintämarkkinalain 12 §:n 4 momenttia ja huutokauppalain 16 §:n 5 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 37/2009 vp).

20 §. *Taajuuksien käyttöoikeuden vuokraaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa huutokauppalain 18 §:ää (HE 37/2009 vp, puitedirektiivi 9 b artikla, valtuutusdirektiivi 5 artikla).

21 §. *Verkkotoimiluvasta luopuminen.* Ehdotettu pykälä vastaa huutokauppalain 19 §:ää (HE 37/2009 vp). Pykälän 1 momenttia voidaan soveltaa sekä huutokaupalla että vertailevalla menetelmällä myönnettyihin toimilupiin. Pykälän 2 momenttia sovellettaisiin ainoastaan huutokauppamenettelyssä myönnettyihin toimilupiin, koska vertailevalla menettelyllä toimiluvat myönnetään vastikkeetta.

4 luku Ohjelmistotoimilupa digitaaliseen televisio- ja radiotoimintaan

22 §. *Ohjelmistotoimilupaa edellyttävä digitaalinen televisio- ja radiotoiminta.* Pykälän 1 momentti vastaa pääosin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 241/2001 vp). Pykälässä säädettäisiin ainoastaan digitaalisesta televisio- ja radiotoiminnasta ja analogisesta radiotoiminnasta ehdotettaisiin säädettäväksi erikseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Yleisradio Oy saisi harjoittaa Yleisradio Oy:stä annetussa laissa tarkoitettua julkisen palvelun digitaalista televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 a §:ää (HE 112/2002 vp ja HE 272/2009 vp).

23 §. *Ohjelmistotoimiluvan hakumenettely.* Ehdotuksen mukaan ohjelmistotoimiluvan myöntäisi Viestintävirasto, jos kaikille hakijoille olisi osoitettavissa riittävästi lähetyskapasiteettia. Toimilupa haettaisiin erikseen jokaista ohjelmistoa varten. Tarkoituksena olisi keventää nykyistä ohjelmistotoimilupajärjestelmää, koska televisiotoiminnan taajuuksista ei enää ole esiintynyt samassa määrin niukkuutta kuin aikaisemmin digitalisoinnista ja uusista lähetys- ja pakkaustekniikoista johtuen. Näin ollen ohjelmasisältöjä koskevia päätöksiä ei enää olisi tarvetta saattaa valtioneuvoston ratkaistavaksi yhtä laajasti kuin aikaisemmin. Radiotaajuuksien niukkuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa ohjelmistotoimilu-

van hakijoita on enemmän kuin vapaana olevaa lähetyskapasiteettia.

Ehdotetussa 1 momentissa on lueteltu, minkälaisia tietoja toimilupahakemuksessa olisi annettava. Pyydettävät tiedot vastaavat nykyisin sovellettavaa käytäntöä toimilupaa haettaessa. Annettavat tiedot koskisivat muun muassa suunniteltavaa toimintaa ja hakijan taloudellista tilannetta. Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan hakemuksessa olisi mainittava hakijan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka. Ehdotetun 2 kohdan mukaan hakemuksessa olisi oltava selvitys suunnitellusta toiminnan kestosta. Ehdotetun 3 kohdan mukaan hakemuksessa olisi oltava selvitys käytettävästä lähetystekniikasta, ohjelmiston jakelun vaatimasta enimmäiskapasiteetista ja kapasiteetin saatavuudesta. Lähetyskapasiteetin riittävyyttä voidaan selvittää muun muassa verkko-operaattoreilta saaduilla tiedoilla.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan hakemuksessa olisi oltava selvitys hakijan vakavaraisuudesta ja kyvystä säännöllisen televisiotoiminnan harjoittamiseen. Toimiluvan hakijaa on pidettävä vakavaraisena, jos asiakirjoista ei muuta ilmene. Vakavaraisuus voitaisiin osoittaa esimerkiksi toimittamalla jäljennös viimeksi vahvistetusta tilinpäätöksestä ja tilintarkastajien lausunto hakijan ajankohtaisesta taloudellisesta tilanteesta.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan tapauksissa, joissa on kysymys hakemuksesta 26 §:ssä säädettyyn yleisen edun televisiotoimintaan, olisi selvitettävä myös tätä toimintaa koskevien toimiluvan myöntämisedellytysten täyttyminen. Edellytyksistä säädettäisiin jäljempänä ehdotetussa 26 §:ssä.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan hakemukseen olisi liitettävä myös hakemuksen julkinen versio, jonka Viestintävirasto julkaisisi. Julkisella versiolla tarkoitettaisiin hakemusta, josta esimerkiksi liikesalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot on poistettu. Lopullisen päätöksen siitä, minkälaisten tietojen katsotaan julkisuuslain (621/1999) mukaisesti kuuluvan liikesalaisuuden piiriin, tekee kuitenkin aina viranomainen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintäviraston olisi viipymättä julkaistava saapunut toimilupahakemus, jos hakemuksen mukaista kapasiteettia olisi myönnettävissä. Näin ollen Viestintävirasto julkaisisi toimilupahakemuksen, jos teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta käyttökelpoisia taajuuksia olisi riittävästi saatavilla. Muussa tapauksessa virasto ilmoittaisi hakijalle, että toimilupaa ei voida myöntää.

Viestintävirasto voisi tiedottaa vapaasta taajuuskapasiteetista ja mahdollisuudesta hakea toimilupaa myös omasta aloitteestaan vaikka kukaan ei vielä olisi ilmaissut kiinnostustaan toimia tietyllä taajuusalueella. Etenkin silloin, kun kyseessä olisi televisiotoiminnan ja kuluttajien edun kannalta olennainen vapaa taajuuskapasiteetti tai esimerkiksi valtioneuvoston juuri myönnettyä tietylle taajuusalueelle verkkotoimiluvan, Viestintävirasto voisi oma-aloitteisesti tiedottaa mahdollisuudesta hakea ohjelmistotoimilupaa verkkosivuillaan. Viestintävirasto voisi hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti julkaista verkkosivuillaan avoimien toimilupien lisäksi myös tiedon jo aikaisemmin myönnetyistä toimiluvista.

Ensimmäisen virastoon saapuneen toimilupahakemuksen julkaisemisen tarkoituksena olisi selvittää, ovatko muut toimijat kiinnostuneita kyseessä olevasta kapasiteetista. Tästä syystä toimilupa voitaisiin myöntää aikaisintaan kuukauden kuluttua hakemuksen julkaisemisesta. Samaa kuukauden määräaikaa noudatettaisiin myös silloin, kun toimiluvat tulisivat haettavaksi Viestintäviraston omasta aloitteesta. Virasto julkaisisi saapuneen toimilupahakemuksen tai oman ilmoituksensa vapaista taajuuksista verkkosivuillaan lukuun ottamatta toimilupahakemuksen mahdollisia salassa pidettäviä osia. Kaikkien kulloinkin kyseessä olevista taajuuksista kiinnostuneiden tulisi toimittaa Viestintävirastolle 1 momentissa ehdotetun mukainen hakemus.

Hakemuksen tai Viestintäviraston ilmoituksen julkaisemisen tarkoituksena olisi varmistaa, että lähetyskapasiteetista ei ole niukkuutta. Jos kuukauden kuluessa toimiluvan hakijoita olisi enemmän kuin käytettävissä olevaa kapasiteettia, taajuuskapasiteetista voitaisiin katsoa olevan niukkuutta ja toimilupahakemukset siirtyisivät ehdotetun 25 §:n 3 momentin mukaisesti valtioneuvoston ratkaistavaksi. Näin ollen toimilupaa ei auto-

maattisesti myönnettäisi ensimmäiselle kiinnostuksensa ilmaisseelle taholle. Jos kuukauden kuluessa ilmoittautuneita olisi vähemmän kuin vapaana olevaa kapasiteettia, Viestintävirasto voisi hyväksyä tulleet toimilupahakemukset ja toimilupapäätösten tekemisen jälkeen jäljellä olevaan taajuuskapasiteettiin vielä mahdollisesti tulevia hakemuksia hyväksyttäisiin niiden saapumisjärjestyksessä ja myöntämiseen sovellettaisiin 25 §:n 1 momentin säännöksiä.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin hakumenettelystä niin sanottujen yleisen edun kanavien osalta. Koska yleisen edun kanavien tarkoituksena on muun muassa moniarvoisen viestinnän ja televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaaminen, toimilupien auki julistamisen tulisi aina tapahtua viranomaisen aloitteesta. Ehdotuksen mukaan Viestintäviraston olisi julkaistava ilmoitus yleisen edun toimintaan vapaana olevasta lähetyskapasiteetista ja samalla ilmoitettava määräajasta, jonka kuluessa toimiluvan hakijoiden olisi jätettävä hakemuksensa Viestintävirastoon.

24 §. *Yleisradio Oy:n oikeus televisioverkon kapasiteettiin.* Ehdotus vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 a §:ää (HE 112/2002 vp ja HE 272/2009 vp). Toimilupaviranomaisen velvollisuutena olisi huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä julkisen palvelun toiminnassa tarvitsemansa, sille taajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn määrän maanpäällisen televisioverkon kapasiteettia ja yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti.

25 §. *Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen.* Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin edellytykset, joiden täyttyessä Viestintävirasto voisi myöntää ohjelmistotoimiluvan sitä hakeneelle. Viestintävirasto selvittäisi toimilupahakemuksen toimittaneiden yritysten osalta niin sanottuja yleisen edun televisiotoiminnan toimilupahakemuksia lukuun ottamatta ainoastaan pykälässä säädettyjen yleisten edellytysten täyttymisen, joten päätöksen tekeminen ei edellyttäisi virastolta tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Yleisen edun televisiotoiminnalta vaadituista erityisedellytyksistä säädettäisiin jäljempänä ehdotetussa 26 §:ssä.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakija on maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun. Toimiluvan hakija on jo voimassaolevan lain mukaan velvollinen maksamaan hakemuksensa jättämisen yhteydessä hakemusmaksun. Maksun suorittamista voitaisiin pitää edellytyksenä sille, että toimilupa voidaan myöntää, koska käytännössä on ilmennyt tilanteita, joissa hakemusmaksu on jouduttu jälkikäteen perimään toimiluvan haltijalta eli toimilupa on myönnetty, vaikka hakija ei ole maksanut laissa säädettyä hakemusmaksua. Säätämällä hakemusmaksun maksaminen ohjelmistotoimiluvan myöntämisen edellytykseksi voidaan lisäksi sekä säästää perintäkuluissa että vähentää toimilupaviranomaiselle aiheutuvaa työtä.

Momentin 2 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakija on vakavarainen ja sillä on ilmeinen kyky säännölliseen ohjelmistotoimiluvan mukaiseen toimintaan. Ehdotetun 1 momentin 2 kohta vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:n 2 momenttia (HE 34/1998 vp).

Momentin 3 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakijan ei perustellusta syystä epäillä rikkovan lain säännöksiä. Momentin 3 kohta vastaa viestintämarkkinalain 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 112/2002 vp, HE 125/2003vp).

Momentin 4 kohdan mukaan toimilupa voitaisiin myöntää, jos hakija on toimittanut riittävän selvityksen ohjelmistonsa jakelun järjestämisestä. Riittävällä selvityksellä ohjelmiston jakelun järjestämisestä tarkoitettaisiin sitä, että hakija osoittaa lupaviranomaiselle selvittäneensä ja mahdollisesti alustavasti sopineensa verkko-operaattorin kanssa siitä, että hakijalla on mahdollisuus harjoittaa toimintaa jossakin kanavanipussa. Toimilupapäätöksessä toimintaa ei kuitenkaan sidottaisi tiettyyn yksittäiseen kanavanippuun, kuten voimassaolevassa ohjelmistotoimilupamallissa tehdään. Toimiluvan haltijat voisivat näin ollen valita vapaasti, niin sanottuja yleisen edun televisiotoimintaan osoitettuja kanavanippuja lukuun ottamatta, missä kanavanipussa ja minkä verkkoyrityksen verkossa ne harjoittavat toimintaansa. Näin ollen toimiluvassa ei myöskään määriteltäisi käytet-

tävää lähetystekniikkaa, vaan se määräytyisi verkkotoimiluvan haltijalle määrättyjen toimilupaehtojen perusteella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintäviraston olisi tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa. Ministeriön ja viraston yhteistyö järjestettäisiin tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla, mutta vapaamuotoisesti siten, että kaikki viestintämarkkinoiden kehitykseen vaikuttavat tekijät tulevat otetuksi huomioon toimilupia myönnettäessä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvosto myöntäisi toimiluvan, jos kaikille 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttäville hakijoille ei olisi osoitettavissa riittävästi lähetyskapasiteettia eli taajuuskapasiteetista olisi niukkuutta. Näin ollen Viestintävirasto tekisi ainoastaan sidottuun harkintaan perustuvia toimilupapäätöksiä. Viestintäviraston tulisi viipymättä julkaista verkkosivuillaan tieto siitä, että asia on siirretty valtioneuvoston ratkaistavaksi ja ilmoitettava siirrosta myös suoraan toimilupaa hakeneille.

Koska valtioneuvosto arvioi toimilupapäätöstä tehdessään muun muassa sananvapauden edistämistä ja ohjelmistotarjonnan monipuolisuutta, toimiluvan hakija voisi ehdotetun 3 momentin mukaan täydentää hakemustaan suunnittelemansa ohjelmasisällön kuvauksella ja toimittaa täydennyksen kahden viikon kuluessa siirrosta valtioneuvostolle.

Valtioneuvosto ratkaisisi toimilupa-asian myös silloin, jos luvan myöntämisellä voisi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Kyseessä olisivat esimerkiksi tapaukset, joiden ratkaiseminen edellyttäisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Vastaava säännös on voimassaolevan radiolain 10 §:ssä, jossa säädetään Viestintäviraston myöntämistä radioluvista (HE 223/2008 vp). Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) mukaisesti valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävät luvat. Lähinnä tekniset tai yhteiskunnalliselta vaikuttavuudeltaan vähäiset ratkaisut voidaan tehdä myös liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä.

Viestintäviraston tulisi myöntää ohjelmistotoimilupa aikaisintaan kuukauden kuluttua toimilupahakemuksen julkaisemisesta, mikäli kapasiteetista ei olisi niukkuutta tai jos luvan myöntämisellä ei voisi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvoston tulisi ratkaista asia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on siirtynyt sen ratkaistavaksi. Valtioneuvosto voisi erityisessä tapauksessa pidentää kahden kuukauden määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemuksen täydentämiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä olisi ilmoitettava julkisesti. Ehdotettuja määräaikoja ja niiden perusteita pääasiallisesti vastaava säännös on viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentissa (HE 112/2002 vp, HE 223/2008 vp).

Ehdotetussa 5 momentissa säädettäisiin siitä, millä perusteella valtioneuvosto tekisi toimiluparatkaisun. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston tulisi asianomaisella alueella harjoitettava televisiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet tavalla, joka parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, PeVL 19/1998 vp) ja viestintämarkkinalain 9 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp). Edellä mainitut, jo nyt voimassa olevat perusteet toimiluvan myöntämiselle ovat toimineet käytännössä, mahdollistaneet viestintäpoliittisten tavoitteiden toteutumisen punninnan ja edistäneet suomalaisen televisiotarjonnan monipuolisuutta.

26 §. *Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen yleisen edun televisiotoimintaan.* Ehdotetun 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettavassa taajuuksien käyttösuunnitelmassa osoitettaisiin kaupalliseen yleisen edun televisiotoimintaan tarvittava määrä kapasiteettia sananvapauden, moniarvoisen viestinnän ja televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi. Yleisradio Oy:n julki-

sen palvelun kanaville, joiden toiminnasta säädetään laissa Yleisradio Oy:stä, sekä niin sanotuille yleisen edun kanaville osoitettaisiin kapasiteetti valtioneuvoston asetuksella säädetyistä kanavanipuista. Tavoitteena olisi sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti turvata kotimaisen sisällöntuotannon jatkuvuus ja suomalaisen televisiotoiminnan korkealaatuisuus ja monipuolisuus. Kaupallisten yleisen edun kanavien ohjelmien tulisi muun muassa olla kaikkien Suomessa asuvien vastaanotettavissa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto myöntäisi toimiluvat edellä 23 §:ssä ja 25 §:n 1 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen. Näin ollen Viestintäviraston olisi julkaistava ilmoitus yleisen edun toimintaan vapaana olevasta lähetyskapasiteetista ja samalla ilmoitettava määräajasta jonka kuluessa toimiluvan hakijoiden olisi jätettävä hakemuksensa Viestintävirastoon. Hakijalle tulisi varata riittävä aika hakemusten täydentämiseksi ja Viestintäviraston toimintaa sääntelee tältä osin myös hyvän hallinnon perusteista säätävä hallintolaki.

Hakijan ilmoittautuessa yleisen edun kanavaksi Viestintäviraston tulisi selvittää 25 §:n 1 momentissa säädetty yleisten edellytysten sekä ehdotetussa 3 momentissa säädettyjen yleisen edun edellytysten täyttyminen. Momentin 1 kohdan mukaan hakijan tulisi olla suorittanut 285 §:ssä säädetty hakemusmaksu. Ehdotetun 2 kohdan mukaan lähetyksien tulisi olla vapaasti vastaanotettavissa. Vapaasti vastaanotettavuudella tarkoitettaisiin kanavia, joita ei ole tilattu erillistä maksua vastaan. Ehdotetun 3 kohdan mukaan lähetyksiä tulisi voida vastaanottaa valtakunnallisesti lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Ehdotetun 4 kohdan mukaan lähetysten tulisi sisältää päivittäin suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia. Ehdotetun 5 kohdan mukaan lähetysten tulisi sisältää päivittäin uutisia ja ajankohtaisohjelmia. Ehdotetun 6 kohdan mukaan lähetyksiin tulisi sisältyä ääni- ja tekstityspalvelut siten kuin lain 211 §:ssä säädetään. Ehdotetun 7 kohdan mukaan hakijan olisi toimitettava Viestintävirastolle riittävä selvitys ohjelmiston jakelun järjestämisestä. Riittävällä selvityksellä tarkoitettaisiin sitä, että hakija osoittaa lupaviranomaiselle selvittäneensä ja mahdollisesti alustavasti sopineensa verkko-operaattorin kanssa siitä, että hakijalla on mahdollisuus harjoittaa toimintaa jossakin yleisen edun toiminnalle varatussa kanavanipussa. Ohjelmistotoimiluvassa ei määrättäisi käytettävää lähetystekniikkaa, vaan se määräytyisi verkkotoimiluvan haltijalle määrätyn tekniikan perusteella.

Jos edellä mainitut edellytykset täyttyisivät ja Viestintävirasto voisi yleisen edun kanavanippujen verkkotoimiluvan haltijoilta pyytämänsä selvityksen myötä todeta, että kaikille kiinnostuksestaan ilmoittaneille toimijoille on lähetyskapasiteettia, Viestintävirasto toteaisi toimilupapäätöksessään kyseisen televisiotoiminnan harjoittajan tarjoaman sisällön olevan niin sanottu yleisen edun kanava.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintäviraston olisi tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa.

Ehdotetun 5 momentin mukaan valtioneuvosto myöntäisi toimiluvat, jos kiinnostuksensa ilmoittaneita toiminnan harjoittajia tulisi ilmoitetussa määräajassa enemmän kuin käytettävissä on lähetyskapasiteettia tai jos luvan myöntämisellä voisi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Näin ollen ohjelmistotoimilupaa ei automaattisesti myönnettäisi ensimmäiselle kiinnostuksensa ilmaisseelle taholle. Viestintäviraston olisi edellä mainituissa tilanteissa julkaistava tieto asian siirrosta valtioneuvostolle ja ilmoitettava samalla hakijoille asian siirtämisestä.

Valtioneuvosto ottaisi ehdotetun 6 momentin mukaan asiaa harkitessaan huomioon kuka parhaiten täyttää pykälän 3 momentissa ja ehdotetun 25 §:n 1 ja 5 momenteissa säädetyt edellytykset. Näin ollen hakijan tulisi voida myös täydentää hakemustaan, kuten 4 momentissa säädetään. Valtioneuvosto voisi päätöstä tehdessään ottaa toimiluvan hakijan eduksi huomioon muun muassa sen, minkä verran suomen tai ruotsinkieliset ohjelmat sisältävät kotimaista draamaa tai kotimaisia dokumentteja uutis- ja ajankohtaisohjelmissa. Näin ollen valtioneuvosto voisi antaa etusijan esimerkiksi kanaville, jotka investoivat merkittävästi kotimaisiin ohjelmasisältöihin. Tavoitteena olisi tällöin osaltaan myös kotimai-

sen sisällöntuotannon turvaaminen. Valtioneuvoston tulisi tehdä ratkaisunsa 25 §:n 4 momentissa säädetyssä määräajassa.

Yhdelle yritykselle voitaisiin myöntää vain yksi toimilupa yleisen edun kanavanippuun. Näin ollen ehdotetun 7 momentin mukaan yleisen edun ohjelmistotoimilupa voitaisiin myöntää kirjanpitolaissa tarkoitetusta konsernista ainoastaan yhdelle yritykselle. Säännöksellä pyrittäisiin estämään ohjelmistotoiminnan keskittyminen siten, että samalla konsernilla olisi useita toimilupia yleisen edun kanavanipussa. Yleisen edun verkon kapasiteetin käyttö ei voisi olla keskitetty esimerkiksi vain yhdelle toimijalle ja yleisen edun kanaville varattua kapasiteettia tulisi käyttää mahdollisimman monipuolisten sisältöjen tarjoamiseen.

Ehdotetun 8 momentin mukaan toimilupaviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että yleisen edun ohjelmistotoimiluvan haltija saa käyttöönsä yleisen edun televisiotoiminnassa tarvitsemansa määrän maanpäällisen televisioverkon lähetyskapasiteettia. Näin ollen yleisen edun kanavalla olisi laissa säädetty oikeus saada verkkotoimiluvan haltijalta lähetyskapasiteettia sellaisesta maanpäällisen televisioverkon kanavanipusta, johon ei kohdistu 288 §:ssä säädettyjä markkinaehtoisia taajuusmaksuja. Valtioneuvosto voisi esimerkiksi määrätä valtioneuvoston asetuksella yleisen edun kanaville osoitetun verkon verkkotoimiluvassa, että kanavanipusta on varattava tarvittava kapasiteetti yleisen edun kanaville.

Muut kuin yleisen edun kanavat sopisivat kaupallisin perustein verkkoluvan haltijan kanssa tarvitsemastaan kapasiteetista, eikä toimilupaviranomaisella olisi velvollisuutta varmistaa kapasiteetin saatavuutta.

27 §. *Ohjelmistotoimiluvan ehdot.* Ehdotettua 1 momenttia sovellettaisiin sekä niin sanottuihin yleisen edun että muihin ohjelmistotoimiluvan haltijoihin ja sekä Viestintäviraston että valtioneuvoston myöntämiin toimilupiin. Ohjelmistotoimilupa olisi aina ohjelmistokohtainen. Ehdotetun 1 momentin mukaan luvat myönnettäisiin määräajaksi, enintään 10 vuodeksi. Ehdotus vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 12 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp ja HE 82/2005 vp).

Ehdotettu 2 momentti koskisi ainoastaan niin sanottuja yleisen edun kanavia. Momentin mukaan ohjelmistotoimiluvan haltijan olisi täytettävä koko toimilupakauden ajan edellä 26 §:ssä televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi säädetyt edellytykset. Näin ollen yleisen edun kanava menettäisi oikeutensa toiminnan harjoittamiseen sille määrätyssä kanavanipussa, jos sen toiminta ei täyttäisi koko toimilupakauden ajan sille säädettyjä ja toimilupapäätöksessä todettuja edellytyksiä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvosto voisi liittää ohjelmistotoimilupaan ehtoja, jotka koskevat alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä, vuorokautista lähetysaikaa, lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia. Kyseessä olisi teknisten ehtojen asettaminen, joilla ei puututtaisi ohjelmistojen sisältöön.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvostolla olisi lisäksi oikeus lisätä ohjelmistotoimilupiin ohjelmatoimintaa koskevia, ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämättömiä ehtoja. Edellä mainittuja ehtoja voitaisiin liittää ainoastaan valtioneuvoston myöntämiin ohjelmistotoimilupiin. Ehdotus vastaisi asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 §:n 2 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 241/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp). Sananvapauden edistämiseksi laissa säädettyjen velvoitteiden lisäksi ohjelmatoimintaa koskevia ehtoja ehdotetaan annettavaksi ainoastaan poikkeuksellisissa tilanteissa eli silloin, kun se on ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämätöntä.

28 §. *Lyhytaikainen ohjelmistotoimilupa.* Pykälän 1 momentti vastaa pääasiassa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 2-3 momentteja (HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp, HE 98/2006 vp). Pykälässä säädettäisiin televisio- tai radiotoimintaa koskevista lyhytaikaisista toimiluvista silloin, kun toimintaa harjoitetaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa. Analogista radiotoimintaa koskevista toimiluvista säädettäisiin erikseen. Viestintävirasto ei julistaisi ly-

hytaikaisia ohjelmistotoimilupia erikseen haettavaksi, vaan kiinnostuneet voisivat hakea toimilupaa tarpeen niin vaatiessa.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintäviraston olisi myönnettävä ohjelmistotoimilupa lyhytaikaiseen televisio- tai radiotoimintaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ilman 23 ja 25 §:ssä säädettyä menettelyä, jos toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta tai toiminnan viikoittainen kesto on enintään kahdeksan tuntia.

Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä olisi toiminnan lyhytaikaisuuden lisäksi se, ettei viranomaisella ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain säännöksiä. Viestintävirastolla ei siten olisi vapaata harkintavaltaa hakemuksia käsitellessään, vaan päätökset perustuisivat oikeusharkintaan. Tarvittavan kapasiteetin saatavuus ei olisi toimiluvan myöntämisen edellytyksenä, koska Viestintävirasto ei selvittäisi kapasiteetin saatavuutta ennen toimiluvan myöntämistä. Näin ollen lupa ei antaisi subjektiivista oikeutta vaatia taajuuksien käyttöä, vaan siitä olisi sovittava kaupallisin perustein.

Ehdotetun 2 momentin mukaan saman ohjelmiston lähettämiseen ei voitaisi myöntää toimilupia tosiaan välittömästi seuraaville kolmen kuukauden jaksoille. Viestintäviraston vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan näin ei ole voitu toimia, vaikka samaa ohjelmistoa lähettäisi oikeudellisesti eri taho.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto voisi myöntää enintään kahdeksan tuntia viikossa harjoitettavaan toimintaan toimiluvan enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

29 §. *Ohjelmistotoimiluvan muuttaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 a §:ää (HE 112/2002 vp ja HE 82/2005 vp) ja viestintämarkkinalain 11 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp ja HE 238/2010 vp). Toimilupaviranomaisen ollessa Viestintävirasto ohjelmistotoimilupaan tehtävät muutokset eivät voisi olla tarkoituksenmukaisuusharkintaa edellyttäviä.

30 §. *Ohjelmistotoimiluvan siirtäminen.* Ehdotettu 1 momentti vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 6 momenttia. Ehdotettu 2 momentti vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 2 momenttia. Ehdotettu 3 momentti vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 4 momenttia. Ehdotettu 4 ja 5 momentti vastaavat asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 3 momenttia. Ehdotetussa pykälässä toimilupaviranomaisella viitataan toimiluvan myöntäneeseen viranomaiseen. (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp ja HE 87/2009 vp).

31 §. *Ohjelmistotoimiluvan raukeaminen.* Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 14 §:ää (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp ja HE 82/2005 vp). Toimilupaviranomainen ilmoittaisi toimiluvan raukeamisesta toimiluvan haltijalle, mutta raukeaminen ei edellyttäisi viranomaiselta erillistä päätöstä.

32 §. *Ohjelmistotoimiluvan peruuttaminen.* Pykälän 1 momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp ja HE 37/2009 vp) sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 14 §:n 1 momenttia ja 37 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp ja HE 82/2005 vp). Peruuttamisen edellytyksenä olisi lain tai toimilupaehtojen toistuva ja vakava rikkominen tai kyvyttömyys huolehtia velvollisuuksistaan.

Peruuttamisen edellytyksenä olisi lisäksi ehdotetun 2 momentin mukaan se, että toimiluvan haltija ei kehotuksesta huolimatta ole kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjannut menettelyään tai saattanut taloudellisia voimavarojaan riittäviksi. Ehdotettu 3 momentti olisi selventävä ja se vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 1 ja 6 momentteja(HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp ja HE 87/2009 vp).

Ehdotettu 4 momentti vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 37 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 34/1998 vp ja HE 112/2002 vp). Toimilupaviranomainen voisi peruuttaa toimiluvan osaksi tai kokonaan, jos se on välttämätöntä 95 §:ssä tarkoitetun toimiluvanvaraiseen toimintaan osoitettujen taajuuksien taajuussuunnitelman muuttamisen vuoksi.

Ehdotettu 5 momentti vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 13 §:n 6 momenttia (HE 34/1998 vp).

33 §. *Ohjelmistotoimiluvasta luopuminen.* Esityksen mukaan ohjelmistotoimiluvan haltija voisi luopua toimiluvasta ilmoittamalla asiasta toimiluvan myöntäneelle viranomaiselle ennen toimilupakauden päättymistä. Ehdotettu pykälä vastaa huutokauppalain 19 §:ää (HE 37/2009 vp) sekä ehdotettua 21 §:ää, jossa säädettäisiin verkkotoimiluvista luopumisesta. Asiasta ei ole säädetty televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa, vaikka käytännössä myös ohjelmistotoimiluvan haltijat ovat halutessaan luopuneet toimiluvastaan ilmoittamalla siitä valtioneuvostolle.

5 luku Ohjelmistotoimilupa analogiseen radiotoimintaan

34 §. *Ohjelmistotoimilupaa edellyttävä analoginen radiotoiminta.* Radiotoiminnan harjoittamiseksi analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa olisi ehdotetun 1 momentin mukaan haettava ohjelmistotoimilupa Viestintävirastolta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan analogista radiotoimintaa, jossa toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta, saisi harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa. Tässä tarkoitetut lyhytaikaiset analogisen radion ohjelmistotoimiluvat myöntää voimassa olevan lain mukaan Viestintävirasto. Toiminnan harjoittaminen ei ehdotuksen mukaan kuitenkaan enää edellyttäisi ohjelmistotoimilupaa, koska lyhytaikaisen radiotoiminnan edellyttämä taajuuksien määrä on vähäinen lähetysverkon kokonaisuuteen nähden ja toimintaa voidaan harjoittaa vain erittäin rajoitetun ajan. Lyhytaikaisen toiminnan harjoittajan tulisi kuitenkin hakea Viestintävirastolta 39 §:ssä säädetty radiolupa.

Lisäksi vähäistä, rajatulla alueella harjoitettavaa radiotoimintaa saisi harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa, eli toiminnan harjoittajan tulisi myös näissä tapauksissa hakea ainoastaan 39 §:ssä tarkoitettu radiolupa. Pienimuotoisessa radiotoiminnassa käytetään taajuuksia, jotka soveltuvat vain pienitehoiseen toimintaan. Tällainen toiminta ei vähennä lyhytaikaisen tai ohjelmistotoimilupaa edellyttävän toiminnan taajuusresursseja. Lisäksi toiminta on rajattua ja vähäistä. Lähetys on lähetystehojen pienuudesta johtuen vastaanotettavissa vain erittäin pienellä alueella kuten esimerkiksi raviradalla. Momentissa tarkoitetulla vähäisellä, rajatulla alueella harjoitettavalla radiotoiminnalla tarkoitettaisiin toimintaa, jossa radiolähettimen teho olisi enintään 10 wattia. Lähettimille myönnettäisiin radiolupa enintään vuodeksi kerrallaan. Lisäksi ehdotetussa momentissa tarkoitettuun radiotoimintaan sovellettaisiin 223 §:n 3 momentissa säädettyä kaupallisen viestinnän kieltoa.

Ehdotus vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa (HE 87/2009 vp).

Ehdotetun 3 momentin mukaan Yleisradio Oy saisi harjoittaa Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä tarkoitettua julkisen palvelun analogista radiotoimintaa ilman ohjelmistotoimilupaa. Säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 a §:ää (HE 112/2002 vp ja HE 272/2009 vp).

35 §. A*nalogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimiluvan hakumenettely.* Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto julkaisisi ilmoituksen analogiseen radiotoimintaan haettavista ohjelmistotoimiluvista, kun toimintaan on osoitettavissa 96 §:ssä tarkoitetussa Viestintäviraston määräyksessä vapaita taajuuksia. Samalla Viestintäviraston tulisi ilmoittaa kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimiluvan hakijan olisi jätettävä hakemus Viestintävirastoon. Hakijalle tulisi varata riittävä aika hakemuksensa laatimiseksi ja Viestintäviraston toimintaa sitoo tältä osin myös hyvän hallinnon perusteista säätävä hallintolaki.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin toimilupahakemuksessa mainittavista tiedoista. Ehdotuksen mukaan hakemuksessa tulisi mainita hakijan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka, selvitys suunnitellusta toiminnan kestosta, selvitys hakijan vakavaraisuudesta ja kyvystä säännöllisen radiotoiminnan harjoittamiseen, haettava taajuus tai taajuuskokonaisuus sekä selvitys suunnitellusta kuuluvuusalueesta.

36 §. *Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen analogiseen radiotoimintaan*. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin ne edellytykset joiden täyttyessä Viestintävirasto voisi myöntää ohjelmistotoimiluvan analogiseen radiotoimintaan sitä hakeneelle. Viestintävirasto selvittäisi ainoastaan edellä mainittujen yleisten edellytysten täyttymisen, joten päätöksen tekeminen ei edellyttäisi virastolta tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakija on maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun. Toimiluvan hakija on jo voimassaolevan lain mukaan velvollinen maksamaan hakemuksensa jättämisen yhteydessä hakemusmaksun. Maksun suorittamista voitaisiin pitää edellytyksenä sille, että toimilupa voidaan myöntää, koska käytännössä on ilmennyt tilanteita, joissa hakemusmaksu on jouduttu jälkikäteen perimään toimiluvan haltijalta eli toimilupa on myönnetty vaikka hakija ei ole maksanut sille määrättyä maksua.

Momentin 2 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakija on vakavarainen ja sillä on ilmeinen kyky säännölliseen ohjelmistotoimiluvan mukaiseen toimintaan. Ehdotetun 1 momentin 2 kohta vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:n 2 momenttia (HE 34/1998 vp).

Momentin 3 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakijan ei perustellusta syystä epäillä rikkovan lain säännöksiä. Momentin 3 kohta vastaa viestintämarkkinalain 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp).

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintäviraston olisi tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa. Ministeriön ja viraston yhteistyö järjestettäisiin tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla, mutta vapaamuotoisesti siten, että kaikki viestintämarkkinoiden kehitykseen vaikuttavat tekijät tulevat otetuksi huomioon toimilupia myönnettäessä.

Viestintävirasto voisi myöntää toimiluvan ainoastaan silloin, jos kaikille hakijoille on osoitettavissa riittävästi taajuuksia. Jos analogisen radiotoiminnan käyttöön osoitettavista taajuuksista olisi niukkuutta, ohjelmistotoimiluvan myöntäisi ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvosto. Valtioneuvosto myöntäisi toimiluvan myös niissä tapauksissa, joissa toimiluvan myöntämisellä voisi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Ehdotuksella on sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti tarkoitus keventää ja yksinkertaistaa nykyistä radiotoiminnan ohjelmistotoimilupamenettelyä.

Jos toimilupa-asia siirtyisi valtioneuvoston ratkaistavaksi, Viestintäviraston olisi julkaistava tieto asian siirtymisestä toimivaltaiselle viranomaiselle ja samalla ilmoitettava asiasta myös suoraan toimiluvan hakijoille. Valtioneuvoston edellä mainittujen harkintaperusteiden vuoksi hakijan tulisi voida täydentää hakemustaan suunniteltua ohjelmasisältöä koskevilla tiedoilla. Ehdotetun 3 momentin mukaan täydennetty hakemus tulisi toimittaa valtioneuvostolle kahden viikon kuluessa asian siirtämisestä. Toimiluvan hakijan toimittaessa tarvittavan täydennyksen säädetyssä kahden viikon määräajassa, toimilupa-asia tulisi vireille valtioneuvostossa. Hallintolain mukaisesti valtioneuvosto voisi asian tultua vireille, kuten nykyäänkin, tarvittaessa kehottaa hakemuksen lähettäjää määräajassa täydentämään mahdollisesti puutteellista asiakirjaa.

Valtioneuvoston tulisi ehdotetun 4 momentin mukaan tehdä ratkaisunsa samassa määräajassa kuin televisiotoiminnan ohjelmistotoimilupia myöntäessään eli kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on siirretty sen ratkaistavaksi. Valtioneuvosto voisi erityisessä tapauksessa pidentää kahden kuukauden määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemuksen täydentämiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä olisi ilmoitettava julkisesti. Ehdotettuja määräaikoja ja niiden perusteita pääasiallisesti vastaava säännös on viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentissa (HE 112/2002 vp, HE 223/2008 vp).

Valtioneuvoston tulisi ehdotetun 5 momentin mukaan asiaa ratkaistessaan pyrkiä asianomaisella alueella harjoitettava radiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen sanan-

vapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet tavalla, joka parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, PeVL 19/1998 vp) ja viestintämarkkinalain 9 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp). Edellä mainitut perusteet toimiluvan myöntämiselle ovat toimineet käytännössä, mahdollistaneet viestintäpoliittisten tavoitteiden toteutumisen punninnan ja edistäneet suomalaisen radio-ohjelmistotarjonnan monipuolisuutta.

37 §. *Analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimiluvan ehdot.* Ehdotetun 1 momentin mukaan toimilupaviranomainen myöntäisi ohjelmistotoimiluvat määräajaksi. Ehdotus vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 12 §:n 1 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp ja HE 82/2005 vp). Radiotoimintaan toimiluvat myönnettäisiin pääsääntöisesti aina 10 vuodeksi, kuten sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa on linjattu. Poikkeuksellisia tilanteita varten on kuitenkin tarpeen säätää mahdollisuudesta myöntää toimilupia enimmäismääräaikaa lyhyempiaikaisina. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa valtioneuvoston toimilupapäätöksillä pyrittiin yhtenäistämään kaikkien televisiotoiminnan verkko- ja ohjelmistotoimilupien päättymisajankohta vuoteen 2016. Yhtenäistäminen tarkoitti sitä, että viimeisimmät toimiluvat ennen vuotta 2016 myönnettiin huomattavasti toimilupakauden enimmäiskestoa lyhyemmäksi ajaksi. Tämä mahdollisti sen, että televisiotoimintaa voitiin harjoittaa, eikä lähetyskapasiteetti jäänyt käyttämättömäksi tilanteessa, jossa toimiluvan myöntäminen enimmäismääräiseksi toimilupakaudeksi ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Ehdotetun 2 momentin mukaan ohjelmistotoimiluvassa määrättäisiin taajuuskokonaisuus, jolla toimiluvan haltija saa harjoittaa toimiluvanvaraista toimintaa. Taajuuskokonaisuuksista olisi säännökset Viestintävirasto ehdotetun 96 §:n nojalla antamassa määräyksessä. Taajuuskokonaisuuksien määrittely osoittaa kuinka laajaan radiotoimintaan toimilupa oikeuttaa esimerkiksi maantieteellisesti. Ohjelmistoluvan haltija olisi oikeutettu harjoittamaan radiotoimintaa taajuuskokonaisuuteen kuuluvilla taajuuksilla ja siihen kuuluvissa kunnissa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvosto voisi liittää ohjelmistotoimilupaan ehtoja, jotka koskevat alueellista kuuluvuutta ja vuorokautista lähetysaikaa. Kyseessä olisi teknisten ehtojen asettaminen, joilla ei puututtaisi ohjelmiston sisältöön ja säännös koskisi ainoastaan valtioneuvoston myöntämiä toimilupia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvosto voisi lisäksi liittää ohjelmistotoimilupaan ohjelmatoimintaa koskevia, ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämättömiä ehtoja. Säännös koskisi vain valtioneuvoston myöntämiä toimilupia. Ehdotus vastaisi asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 §:n 2 momenttia (HE 34/1998 vp, HE 241/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 82/2005 vp). Sananvapauden edistämiseksi ohjelmatoimintaa koskevia ehtoja ehdotetaan annettavaksi ainoastaan poikkeuksellisissa tilanteissa eli silloin kun se on ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämätöntä ja asia on valtioneuvoston päätettävänä.

Ehdotetun 5 momentin mukaan analogisen radiotoiminnan harjoittamiseen sovellettaisiin lisäksi 4 luvussa säädettyjä ohjelmistotoimiluvan muuttamista, siirtämistä, raukeamista, peruuttamista ja ohjelmistotoimiluvasta luopumista koskevia 29–33 §:ää.

38 §. *Yleisradio Oy:n oikeus analogisen radioverkon taajuuksiin.* Ehdotus vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 a §:ää (HE 112/2002 vp ja HE 272/2009 vp). Televisiotoiminnan osalta asiasta säädettäisiin edellä 24 §:ssä. Ehdotuksen mukaan toimilupaviranomaisen velvollisuutena olisi huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä julkisen palvelun toiminnassa tarvitsemansa, sille taajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn määrän radioverkon taajuuksia ja yhtiö voi käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

6 luku **Radiolupa**

39 §. *Radiolupa.* Ehdotettu pykälä vastaa pääasiallisesti radiolain 7 §:ää (HE 80/2001 vp, PeVL 26/2001, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 238/2010 vp, valtuutusdirektiivin 5 artikla, puitedirektiivin 9 artikla).

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan Viestintävirasto voisi määrätä, että radiolähettimen hallussapidosta ja käytöstä on ennen sen käyttöönottoa tehtävä kirjallinen, kerrallaan enintään viisi vuotta voimassa oleva rekisteröinti-ilmoitus. Tarkoitus olisi, että joitakin, vielä tällä hetkellä luvanvaraisia laiteryhmiä vapautettaisiin jatkossa viraston määräyksellä luvasta, mutta niiltä edellytettäisiin samalla rekisteröinti-ilmoitusta. Radiolähettimen rekisteröinti keventäisi lupahallintoa, koska luvanvaraisuudesta voitaisiin vapauttaa sellaisia radiolähetintyyppejä, jotka ilman rekisteröintivelvoitetta olisi pidettävä luvanvaraisina. Luvasta vapauttaminen edellyttää verkkojen häiriötöntä toimintaa. Suomessa luvista vapautetaan pääsääntöisesti vain sellaisia taajuusalueita, joiden käyttö on harmonisoitu vähintään EU:n laajuisesti.

Ehdotettu 7 momentti vastaa radiolain 3 §:n 1 momentissa säädettyä.

40 §. *Radioluvan myöntäminen.* Ehdotettu pykälä vastaa pääasiallisesti radiolain 10 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 179/2006 vp ja HE 223/2008 vp) ja huutokauppalain 15 §:ää (HE 37/2009 vp). Radioluvasta ja taajuusvarauksesta ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi eri pykälissä.

Ehdotetun 5 momentin mukaan toiminnan harjoittajalle, jolle on myönnetty radiolupa 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuun enintään kolme kuukautta kestävään toimintaan, voidaan myöntää osittainkaan päällekkäiselle peittoalueelle uusi radiolupa aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua edellisen luvan päättymisestä. Ehdotus koskee lyhytaikaista analogista radiotoimintaa, jossa toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta. Ehdotus vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 12 §:n 2 momenttia. Koska lyhytaikainen radiotoiminta ei enää edellyttäisi ohjelmistotoimilupaa, määräajasta tulisi säätää radioluvasta säätävässä pykälässä. Säännöksen tarkoituksena olisi pitää lyhytaikaiset luvat niiden alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisena ja estää samalla tai osittainkaan päällekkäisillä alueilla säännöllisen toiminnan harjoittaminen lyhytaikaisia lupia ketjuttamalla. Lupajaksojen välillä tulisi näin ollen olla selvä katkos.

Ehdotetun 6 momentin mukaan radiolupa 34 §:n 2 momentin mukaiseen vähäiseen, rajatulla alueella harjoitettavaan radiotoimintaan voitaisiin myöntää enintään vuodeksi kerrallaan. Tarkoituksena on lisätä lupakäytännön joustavuutta.

41 §. *Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntämisen edellytykset.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin radiolain 10 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 179/2006 vp, HE 223/2008 vp, puitedirektiivi 9 artikla, valtuutusdirektiivi 5 artikla). Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin viittaus valtioneuvoston asetukseen, jossa määrätään eri taajuuksien käyttötarkoituksesta.

42 §. *Lupaehdot.* Ehdotettu pykälä vastaa radiolain 8 §:n 1-2 momentteja (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 238/2010 vp, valtuutusdirektiivi 6 artikla, puitedirektiivi 9 artikla).

43 §. *Kuulemisvelvollisuus.* Ehdotettu pykälä vastaa radiolain 8 a §:ää (HE 238/2010 vp, valtuutusdirektiivin 14 artikla).

44 §. *Radiotaajuuksien varaus.* Ehdotettu 1 momentti vastaa radiolain 9 §:ää (HE 80/2001 vp).

Taajuusvaraus myönnettäisiin ehdotetun 2 momentin mukaan enintään vuodeksi kerrallaan. Taajuusvaraus olisi voimassa siihen asti kunnes taajuusvarauksen haltijalle myönnettäisiin 39 §:ssä säädetty radiolupa. Ehdotus vastaa radiolain 10 §:n 3 momenttia.

45 §. *Taajuusvarauksen myöntäminen.* Ehdotettu 1 momentti vastaa radiolain 10 §:n 1 momenttia (HE 80/2001 vp).

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto myöntäisi taajuusvarauksen kaikille verkkotoimiluvan haltijoille, joille on myönnetty verkkotoimilupa lain 6 §:ssä säädettyyn verkkotoimilupaa edellyttävään teletoimintaan tai ohjelmistotoimilupa 34 §:ssä tarkoitettuun analogiseen radiotoimintaan. Taajuusvaraus myönnettäisiin toimiluvan voi-

maan tulosta lukien. Koska verkkotoimintaa edellyttävä teletoiminta edellyttää aina myös Viestintäviraston myöntämää radiolupaa, on tarkoituksenmukaista säätää suoraan lain nojalla tapahtuvasta taajuusvarauksen myöntämisestä. Näin voidaan tehostaa radiojärjestelmien suunnittelua ja toteuttamista (HE 37/2009 vp).

Verkkotoimilupaa tai analogisen radion ohjelmistolupaa edellyttävässä toiminnassa taajuusvaraus tulisi uudelleen voimaan jos radioluvan voimassaolo jostakin syystä lakkaisi toimiluvan voimassaoloaikana. Jos verkkotoimiluvan haltija esimerkiksi luopuisi radioluvasta, mutta varsinainen toimilupa olisi vielä voimassa, tulisi hakemuksetta myönnetyn radiotaajuuksien varauksen tulla uudelleen voimaan ilman hakemusta, koska siinä tarkoitetut taajuudet olisivat edelleenkin varattuna toimiluvan haltijalle, eikä niitä voitaisi myöntää muuhun käyttöön ennen kuin myös toimiluvan voimassaolo olisi lakannut.

46 §. *Radioluvan uusiminen hakemuksetta.* Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voisi uusia myöntämänsä radioluvan ilman radioluvan haltijan hakemusta enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan, jos luvanhaltija on antanut tähän kirjallisen suostumuksensa. Lähtökohtana olisi, että radiolupa uusittaisiin vastaavaksi ajaksi kuin se on alun perin myönnetty. Suostumus radioluvan uusimiseen pyydettäisiin ensimmäisen radioluvan myöntämisen yhteydessä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voisi olla uusimatta radiolupaa, jos 41 §:ssä säädetyt radioluvan myöntämisedellytykset eivät täyttyisi tai 49 §:ssä säädetyt radioluvan peruuttamisen edellytykset täyttyvät.

47 §. *Radioluvan muuttaminen*. Ehdotettu pykälä vastaa radiolain 8 §:n 3-4 momentteja (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 238/2010 vp). Ehdotetun pykälän 4 momentti vastaa huutokauppalain 15 §:n 5 momenttia (HE 37/2009 vp, puitedirektiivin 9 artikla).

48 §. *Radioluvan siirtäminen ja vuokraaminen.* Ehdotus vastaa pääasiallisesti radiolain 11 §:ää (HE 80/2001 vp). Muun kuin verkko- tai ohjelmistotoimilupaa edellyttävän radioluvan siirtäminen olisi kuitenkin lähtökohtaisesti sallittu, jos siirtämistä ei toimilupaehdoissa ole kielletty.

Viestintävirasto voisi kuitenkin kieltää radioluvan siirtämisen, jos radiolähettimen käyttäminen edellyttää lain 265 §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta tai radioluvan siirtämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Viestintävirasto voisi ehdotetun 2 momentin mukaan hylätä radioluvan siirron kuukauden kuluessa, jos on ilmeistä, että radioluvan hylkäämisen edellytykset täyttyvät. Viestintävirasto ei tekisi päätöstä radioluvan siirron hyväksymisestä, vaan ainoastaan tapauksissa, joissa siirtäminen hylätään. Radiolupa katsottaisiin siirretyksi, kun radioluvan haltijan ja siirron saajan kirjallinen ilmoitus luvan siirrosta saapuu Viestintävirastoon.

49 §. *Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen*. Ehdotus vastaa radiolain 12 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 238/2010 vp).

50 §. *Päätös häiriösuojauksesta.* Ehdotus vastaa radiolain 13 §:ää (HE 80/2001 vp).

III OSA Velvollisuuksien asettaminen teleyrityksille

7 luku Velvollisuuksien perusteet

51 §. *Markkinamäärittely*. Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 16 §:ää (HE 112/2002 ja HE 238/2010 sekä puitedirektiivin 7 artiklan 2 kohta, 15 artiklan 3 kohta ja 16 artikla).

Viestintäviraston on merkityksellisiä markkinoita määritellessään otettava asianmukaisesti huomioon komission suositus merkityksellisistä markkinoista. Komissio antaa säännöllisin väliajoin suosituksen merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista, joiden osalta Viestintäviraston on tehtävä markkina-analyysi. Viimeisin komission suositus on vuodelta 2007 (EUVL L 344, 28.12.2007, s. 65), mutta komissio on parhaillaan uudistamassa tätä suositustaan.

Ennakkosääntelyn alaisiksi markkinoiksi tulisi nimetä vain sellaisia markkinoita, joilla on suuria ja pysyväisluonteisia esteitä mark-

kinoille pääsylle ja joiden rakenne ei ole omiaan johtamaan todelliseen kilpailuun merkityksellisellä aikavälillä. Kolmantena kriteerinä on, että yleisen kilpailuoikeuden soveltaminen ei yksin riittäisi korjaamaan näitä markkinahäiriöitä. Nykyiseen tapaan Viestintävirasto voisi määritellä myös komission markkinasuositukseen kuulumattomia merkityksellisiä markkinoita. Viestintäviraston on kuitenkin kuultava komission markkinasuosituksesta poikkeavasta markkinamäärittelystä ja markkina-analyysista komissiota sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä 82 §:n mukaisesti. Komissiolla on veto-oikeus Viestintäviraston tekemään markkinamäärittelyyn.

Säännöksessä ei mainittaisi enää, että Viestintävirasto tekisi markkinamäärittelystä erillisen päätöksen. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä, jossa Viestintävirasto laatii yhden huomattavaa markkinavoimaa koskevan päätöksen. Tästä päätöksestä tehdyllä valituksella asianosaiset voisivat valittaa niin Viestintäviraston tekemästä markkinamäärittelystä, markkina-analyysista kuin myös huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavista velvollisuuksista.

52 §. *Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 17 §:ää (HE 112/2002 ja HE 238/2010 sekä puitedirektiivin 14 artikla, 16 artiklan 5 ja 6 kohdat sekä puitedirektiivin liite II). Ehdotetussa 3 momentissa on tarkennettu säännöksen sanamuotoa. Kyseinen momentti koskee tilannetta, jossa yritys kykenee laajentamaan markkinavoimaansa myös toisille läheisille markkinoille. Esimerkkejä toisiinsa läheisessä suhteessa olevista markkinoista ovat verkkopalvelun tarjontaa ja viestintäpalvelun tarjontaa koskevat markkinat.

Lähimarkkinoiden sääntely voi olla tarpeen, jos teleyritys pystyy huomattavan markkinavoimansa avulla estämään kilpailijoiden toimintaa lähimarkkinoilla niin merkittävästi, että kilpailijoiden ohella myös kuluttajat ja muut käyttäjät kärsivät kilpailun puutteesta.

Markkina-analyysissa tulisi ottaa huomioon teleyrityksiin kohdistuva kilpailun paine ja niiden tosiasiallinen mahdollisuus toimia riippumatta kilpailijoistaan.

53 §. *Tukkumarkkinoilla huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat velvollisuudet.* Viestintäviraston olisi pykälän 1 momentin mukaan asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi tarvittavat 56 §:ssä tarkoitetut, 61 ja 65 §:ssä sekä 10 luvussa mainitut velvollisuudet.

Velvollisuuden olisi liityttävä teleyrityksen palvelun tarjontaan nimenomaan niillä hyödyke- tai palvelumarkkinoilla, joilla yrityksellä on huomattava markkinavoima.

Puitedirektiivin 16 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä päätös huomattavan markkinoiman yritystä koskevan velvollisuuden asettamisesta, voimassa pitämisestä, muuttamisesta taikka poistamisesta sen mukaan, onko merkityksellisillä markkinoilla todellista kilpailua. Ehdotettu säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 16 artiklan 2 kohdan kanssa, koska velvollisuuden asettamisella pyritään säännöksen mukaan ensisijaisesti kilpailun esteiden poistamiseen ja kilpailun edistämiseen. Viestintäviraston on velvollisuuksia asettaessaan toimittava yhteistyössä komission sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.

Kilpailluilla markkinoilla toiminta perustuu teleyritysten välisiin kaupallisiin sopimuksiin. Tällöin lähtökohtana pidetään, että markkinat itse huolehtivat siitä, että käyttäjille tarjottavien palvelujen hinnoittelu ja palvelun tarjonnan muut ehdot ovat käyttäjien kannalta kohtuullisia. Tietyn sähköisen viestinnän tuote- tai palvelumarkkinan toimintaan puuttuminen sääntelyn keinoin tulee kysymykseen vain siinä tapauksessa, että markkina-analyysi osoittaa sen välttämättömäksi. Jos ehdotetun lain mukaiset edellytykset täyttyvät, Viestintäviraston on todettava teleyrityksen omaavan huomattavan markkinavoiman tietyillä merkityksellisillä viestintämarkkinoilla. Viestintäviraston on asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle tarpeelliset velvollisuudet kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi kyseisellä markkinalla.

Ehdotetun 2 momentin mukaan asetettavien velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Säännös liittyy erityisesti käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoon. Direktiivin säännöksen mukaan asetettavien velvollisuuksien on perustuttava havaitun kilpailuongelman luonteeseen ja niiden tulee olla oikeasuhteisia. Suhteellisuusperiaatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että asetettava velvollisuus ei saa olla teleyrityksen kannalta kohtuuton sillä tavoiteltavaan kilpailun edistämispäämäärään nähden.

Viestintäviraston toimivaltaa velvollisuuksia asetettaessa rajoittavat viestintämarkkinalain säännösten lisäksi myös suomalaisen hallinnon yleiset periaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Viestintäviraston on valittava tarjolla olevasta keinovalikoimasta ainoastaan kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi tarpeelliset erityisvelvoitteet. Velvollisuuden tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhteisuus on myös perusteltava. Teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima tietyillä merkityksellisillä markkinoilla, on aina asetettava vähintään yksi käyttöoikeusdirektiivissä tarkoitettu velvoite. Ehdotetun III osan säännökset mahdollistaisivat kuitenkin sen, että Viestintävirasto voisi, jos markkinoiden kilpailuongelmat eivät muuta vaadi, asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle erittäin kevyenkin velvoitteen, kuten ehdotetussa 69 §:ssä tarkoitettuja avoimuutta koskevia velvollisuuksia. Näin voidaan menetellä, jos markkinoilla ei ole teleyrityksen huomattavasta markkinavoimasta huolimatta havaittavissa merkittäviä kilpailuongelmia. Jos markkina-analyysin perusteella todetaan, että kilpailu kyseisillä markkinoilla toimii, teleyritykselle asetetut velvollisuudet on poistettava.

Ennakkosääntelyn tavoitteena on, että ennakkosääntelyä vähennetään markkinatilanteen muuttuessa silloin kun kilpailu lisääntyy markkinoilla ja kilpailuongelmat vähentyvät markkinoilla.

Ehdotetussa 2 momentissa on luettelo seikoista, jotka velvollisuutta asetettaessa tulee ottaa huomioon. Säännöksellä on erityistä merkitystä, kun Viestintävirasto harkitsee velvollisuuksien asettamista ehdotetun 56 §:n nojalla. Säännös rajoittaa Viestintäviraston harkintavaltaa käyttöoikeusvelvollisuuksien asettamisessa. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan suuntaa antava luettelo niistä kriteereistä, joiden perusteella velvollisuuden asettamisen tarpeellisuutta ja suhteellisuutta koskeva arviointi tulisi tehdä. Säännös liittyy erityisesti käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoon.

Velvollisuutta asetettaessa huomioitava seikka olisi 2 momentin 1 kohdan mukaan käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen. Asetettava velvollisuus ei saa tämän kriteerin mukaan olla teknisesti ja taloudellisesti epätarkoituksenmukainen sillä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Se, mitä missäkin tilanteessa katsotaan teknisesti tarkoituksenmukaiseksi, riippuu kyseessä olevasta käyttöoikeudesta ja sen teknisistä ominaisuuksista.

Esimerkiksi ehdotetun 56 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan teleyritys voidaan velvoittaa luovuttamaan käyttöoikeus liitännäispalveluihin, kuten älykortin kapasiteettiin. Käyttöoikeuden kohteena voi tällöin olla esimerkiksi matkaviestinverkossa käytettävä SIM-kortti tai mikä hyvänsä siihen rinnastuva älykortti. Kyseinen säännös on pyritty tarkoituksellisesti muotoilemaan teknologianeutraalisti. Säännöksessä tarkoitetun käyttöoikeudenluovutuksen kohteena voi olla vasta tulevaisuudessa kehitettävään standardiin perustuva älykortti. Tällaisen käyttöoikeuden kohteen osalta Viestintäviraston tulee arvioida käyttöoikeuden tekninen tarkoituksenmukaisuus jo harkitessaan velvollisuuden asettamista. Jos kohteen tekniset ominaisuudet ovat sellaiset, että käyttöoikeuden luovutuksesta luovutusvelvolliselle teleyritykselle aiheutuvat haitat ovat suurempia kuin käyttöoikeudella mahdollisesti saavutettava kilpailua edistävä vaikutus, luovutusvelvollisuutta ei saa ehdotetun 53 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan asettaa.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan nojalla luovutusvelvollisuuden asettamisen tarpeellisuutta harkittaisiin yleisellä tasolla luovutusvelvollisuuden kohteena olevan käyttöoikeuden ja käytettävissä olevan kapasiteetin nä-

kökulmasta. Ehdotetussa 59 §:ssä suojataan yksittäistapauksessa käytettävissä olevaan kapasiteettiin kohdistuvaa teleyrityksen omaa käyttöä ja kohtuullista tulevaa tarvetta tilanteessa, jossa luovutusvelvollisuus on jo asetettu.

Ehdotetun momentin 3 kohdan mukaan käyttöoikeutta koskevaa velvollisuutta asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset. Kriteeri on osittain päällekkäinen momentin 1 kohdassa mainitun harkintaperusteen kanssa. Sitä sovelletaan samalla tavalla kuin 1 kohdassa on esimerkkitapauksen avulla selostettu. Momentin 3 kohdan nojalla luovutusvelvollisuuden tarkoituksenmukaisuutta harkitaan yleisellä tasolla luovutusvelvollisuuden kohteen tietosuoja- ja tietoturvaominaisuuksien näkökulmasta.

Velvollisuutta asetettaessa tulee ehdotetun 4 kohdan mukaan ottaa huomioon huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit, julkiset investoinnit ja investointeihin liittyvät riskit.

Velvollisuuksia asetettaessa on otettava huomioon se, että teleyrityksen toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattavaa. Teleyrityksellä tulee olla mahdollisuus saada kohtuullinen tuotto säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Yritystä ei saa rasittaa velvoitteilla, jotka veisivät siltä mahdollisuudet taloudellisesti kannattavaan liiketoimintaan pitkällä aikavälillä. Kriteeri liittyy olennaisesti vaatimukseen velvoitteen suhteellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Ehdotetun momentin 5 kohdan mukaan velvollisuutta asetettaessa on pyrittävä turvaamaan kilpailu pitkällä aikavälillä. Markkinoiden tasapainon ja kilpailun kannalta on tärkeää, että markkinoilla on useampia kannattavaa liiketoimintaa harjoittavia teleyrityksiä, mutta myös keskenään kilpailevia teleyrityksiä. Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet eivät saa olla sellaisia, että ne estävät pitkällä aikavälillä yrityksen järkevän liiketoiminnan. Tämä kriteeri liittyy läheisesti momentissa korostettuun suhteellisuusperiaatteeseen ja kriteeri on osittain päällekkäinen 4 kohdassa mainitun harkintaperusteen kanssa.

Ehdotetun momentin 6 kohdan mukaan velvollisuutta asettaessa tulee ottaa huomioon asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet. Tiettyjä käyttöoikeusvelvoitteita ja erityisesti niiden hinnoittelua rajoittavat yritysten oikeudet teollis- tai tekijänoikeuksista johtuviin korvauksiin.

Velvollisuuksia asetettaessa tulisi ehdotetun momentin 7 kohdan mukaan ottaa huomioon myös eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen. Sähköisen viestinnän direktiivien tavoitteena on luoda yhteiseurooppalaiset viestintämarkkinat ja tämä on huomioitava myös erityisvelvollisuuksia asetettaessa eräänä sääntelyn tavoitteena.

Teleyrityksen oma käyttö tai kohtuullinen tuleva tarve on perustuslain omaisuuden suojan edellyttämällä tavalla suojattu. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 38 §:n sekä ehdotetun 59 §:n mukaan tässä pykälässä tarkoitettua luovutusvelvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on yrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Myös käyttöoikeuden luovutuksesta maksettava korvaus on perustuslain omaisuuden suojasäännösten vaatimalla tasolla. Ehdotetun 71 §:n mukaan säänneltyyn hintaan sisältyy aina kohtuullinen tuotto sitoutuneelle pääomalle.

Viestintäviraston on ehdotetun 3 momentin mukaan päätöksessään huomattavasta markkinavoimasta arvioitava yrityksille asetettavien velvollisuuksien vaikutukset markkinoille. Vaikutusarvion tulee olla kattava ja sen on sisällettävä esimerkiksi arvio siitä, miten asetettavat velvoitteet kannustavat investointeihin. Lisäksi Viestintäviraston olisi esimerkiksi 71 §:n mukaista hinnoitteluvelvollisuutta asettaessaan arvioitava vaikutukset säänneltyjen tuotteiden ja niitä vastaavien vähittäistuotteiden hintatasoon.

Viestintäviraston olisi ehdotetun 4 momentin mukaan muutettava 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa seikoissa tai markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

Merkityksellisiä muutoksia voivat olla esimerkiksi muutokset telepalvelujen kysynnässä ja tarjonnassa, yritysten tai säänneltyyn toimintaan liittyvän omaisuuden omistussuh-

teissa tapahtuvat merkittävät muutokset ja muutkin seikat, joilla on merkitystä viestintämarkkinoiden rakenteeseen.

Velvollisuuden kohteena olevaa teleyritystä on kuultava ehdotetun 310 §:n ja hallintolain edellyttämällä tavalla ennen päätöksen tekemistä.

Puitedirektiivin mukaisesti Viestintävirastolla on velvollisuus toimia yhteistyössä komission sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen, BERECin kanssa asettaessaan huomattavan markkinavoiman yritykselle laissa tarkoitettuja velvoitteita. Yhteistyöllä pyritään vaikuttamaan positiivisesti EU:n sisämarkkinakehitykseen. Käytännössä tämä yhteistyö realisoituu erityisesti 82 ja 83 §:ssä tarkoitetuissa kuulemismenettelyissä.

Komissiolla ei ole 82 §:ssä tarkoitettua veto-oikeutta erityisvelvollisuuksien asettamista käsittelevään Viestintäviraston päätökseen.

Viestintäviraston on yleisen hallintokäytännön mukaisesti perusteltava päätöksensä. Perusteluissa on osoitettava, että huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi.

Viestintäviraston päätökseen saa ehdotetun 345 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee. Myös muilla teleyrityksillä kuin päätöksen kohteena olevalla teleyrityksellä on siis muutoksenhakuoikeus Viestintäviraston velvollisuuden asettamista koskevaan päätökseen, jos päätöksellä on vaikutusta muutoksen hakijan oikeuksiin tai etuihin. Muutoksenhaku voi kohdistua myös Viestintäviraston ratkaisuun olla asettamatta huomattavan markkinavoiman yritykselle tiettyä velvollisuutta.

Säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12 artiklaa sekä puitedirektiivin 7 artiklan 2 kohtaa.

54 §. *Vähittäismarkkinoilla toimivalle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 20 §:ää (HE 112/2002, yleispalveludirektiivin 17 artikla). Pykälän 2 momentin 3 kohdan sanamuotoa on tarkennettu vastaamaan yleispalveludirektiivin sanamuotoa.

55 §. *Muut kuin huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat velvollisuudet.* Viestintävirasto voi ehdotetun 1 momentin mukaan päätöksellään asettaa muullekin teleyritykselle kuin huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle ehdotettujen 57, 62, 67, 68, 69, 72 sekä 74 §:n mukaisia velvollisuuksia. Sähköisen viestinnän direktiivien lähtökohta on se, että yhteenliittämistä ja muita käyttöoikeuksia koskevat erityisvelvollisuudet saadaan pääsääntöisesti kohdistaa ainoastaan huomattavan markkinavoiman yrityksiin. Direktiiveissä on kuitenkin eräitä poikkeuksia tästä pääsäännöstä. Käyttöoikeusdirektiivin mukaan joissakin olosuhteissa on tarkoituksenmukaista, että kansallinen sääntelyviranomainen asettaa velvoitteita teleyrityksille, joilla ei ole huomattavaa markkinavoimaa saavuttaakseen sellaisia tavoitteita kuin päästä päähän liitettävyys tai palvelujen yhteentoimivuus.

Ehdotetussa 1 momentissa on lueteltu ne säännökset, joiden mukaisia velvollisuuksia Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella. Velvollisuuden asettamisen edellytykset ilmenevät siitä varsinaisesta säännöksestä, johon 1 momentissa viitataan. Yhteinen tekijä niille on useimmiten se, että velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun kannalta välttämätöntä. Kriteerit liittyvät muun muassa ympäristön- ja luonnonsuojeluun, televisio- ja radio-ohjelmien saatavuuteen ja sähköisen viestinnän toimivuuden takaamiseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan asetettavien velvollisuuksien on oltava puolueettomia, avoimia, oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä.

Viestintäviraston on ehdotetun 3 momentin mukaan muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos velvollisuuden asettamisen edellytyksenä olleissa olosuhteissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia. Muuttuneiden olosuhteiden täytyy siis liittyä niihin edellytyksiin, joiden perusteella velvollisuus on asetettu. Tällainen muutos voisi olla esimerkiksi teleyrityksen omistuspohjassa tapahtunut muutos, jonka seurauksena teleyrityksen markkina-asema muuttuu siten, että se ei

enää esimerkiksi ehdotetun 57 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla hallitse käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoihin. Merkityksellinen muutos voisi olla myös esimerkiksi maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa tapahtunut muutos, jonka seurauksena uusien radiomastojen rakentamista ei enää tietyllä alueella rajoiteta.

Muuttaessaan tiettyyn teleyritykseen kohdistuvaa velvoitetta Viestintäviraston on harkittava päätöksen muuttamisen seurauksien kohtuullisuutta myös teleyrityksen velvollisuutta vastaavien oikeuksien haltijoiden kannalta.

Teleyrityksen tai ehdotetussa 57 §:n 3 momentissa tarkoitetun yrityksen oma käyttö tai kohtuullinen tuleva tarve on perustuslain omaisuuden suojan edellyttämällä tavalla suojattu. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 38 §:n ja ehdotetun 59 §:n mukaan tässä pykälässä tarkoitettua luovutusvelvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on yrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta vasten.

Myös käyttöoikeuden luovutuksesta maksettava korvaus on perustuslain omaisuudensuojasäännösten vaatimalla tasolla. Ehdotetun 71 §:n mukaan säänneltyyn hintaan sisältyy aina kohtuullinen tuotto sitoutuneelle pääomalle.

Velvollisuuden kohteena olevaa teleyritystä on kuultava 310 §:n ja hallintolain edellyttämällä tavalla ennen velvollisuuden asettamista. Viestintäviraston päätösehdotuksesta on 83 §:n 1 momentin mukaisesti kuultava komissiota ja BERECiä. Komissiolla ei ole 82 §:ssä tarkoitettua veto-oikeutta tämän pykälän mukaisten erityisvelvollisuuksien asettamista käsittelevään Viestintäviraston päätökseen.

Viestintäviraston päätökseen saa 345 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee, tarvittaessa myös kuluttajalla tai muulla käyttäjällä.

Säännös liittyy käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohtaan.

8 luku Käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet

56 §. *Huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet.* Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on koota yhteen viestintämarkkinalain vanhemmat ja yksityiskohtaiset käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet sekä voimassa olevan lain uudemmat ja soveltamisalaltaan yleisluontoiset luovutusvelvollisuudet. Pykälän tarkoituksena on panna täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan avoin luettelo niistä käyttöoikeusvelvoitteista, joita voidaan asettaa huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle.

Käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan ja voimassa olevan viestintämarkkinalain 36 a §:n tapaan ehdotettu pykälä ei olisi tyhjentävä luettelo kaikista mahdollisista asetettavista velvollisuuksista, mutta pykälän säännökset määrittelisivät direktiivin mukaisesti Viestintäviraston toimivallan rajat. Koska komissio on muun muassa Suomelle osoittamissaan virallisissa huomautuksissa toistuvasti todennut, että käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan luettelo erilaisista käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksista ei ole tyhjentävä, vaan ainoastaan esimerkkiluettelo, myös ehdotettu pykälä on muotoiltu mahdollisimman tekniikkaneutraalisti. Näin tarkoituksenmukaisten käyttöoikeusvelvoitteiden asettaminen on mahdollista myös markkinoiden tai käytössä olevan teknologian kehittyessä. Ehdotetussa pykälässä viitataan tarkoituksellisesti verkkopalvelun ja viestintäpalvelun käsitteisiin sekä puite- ja käyttöoikeusdirektiivissä käytettyihin käsitteisiin liitännäistoiminto ja liitännäispalvelu.

Ehdotetun 1 momentin mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden tulee aina olla kohtuullinen. Käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tulisi asettaa muun muassa silloin, kun voidaan katsoa, että käyttöoikeuden epääminen tai saman vaikutuksen aiheuttavat kohtuuttomat ehdot estäisivät kestävien kilpailumarkkinoiden kehittymistä vähittäismyyntitasolla.

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tulisi aina liittyä siihen merkitykselliseen viestin-

tämarkkinaan, jonka Viestintävirasto on määritellyt ehdotetun 51 §:n mukaisesti ja jossa yritys omaa huomattavan markkinavoiman. Komissio on antanut suosituksen merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista, joiden osalta Viestintäviraston on tehtävä markkina-analyysi (EUVL L 344, 28.12.2007, s. 65). Parhaillaan komissio on uudistamassa nykyistä suositustaan. Käytännössä ehdotetun 56 §:n soveltamisala jäisi riippumaan komission tulevaisuudessa suositukseensa sisällyttämistä tai komission muutoin hyväksymistä kansallisista merkityksellisten markkinoiden määrittelyistä sekä näillä markkinoilla tarjottavien palvelujen tuottamisessa välttämättömistä hyödykkeistä.

Kuten jo nyt viestintämarkkinalain 36 a §:n nojalla (HE 238/2010 ja HE 48/2007), myös ehdotetun säännöksen perusteella teleyritykselle voitaisiin asettaa, minkä tahansa viestintäverkon käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus, jos luovutusvelvollisuuden asettamisen ehdotetun lain mukaiset edellytykset vain täyttyvät. Näiden edellytysten arvioinnissa ehdotetun 56 §:n ohella keskeinen säännös on myös ehdotettu 53 §, jonka mukaan huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle on asetettava ne velvollisuudet, jotka ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. Kilpailuilla markkinoilla toiminta perustuu teleyritysten välisiin kaupallisiin sopimuksiin. Lähtökohtaisesti kilpailluilla viestintämarkkinoilla tarjottavien palvelujen hinnoittelu ja muut ehdot ovat käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Markkinoiden toimintaan puuttuminen sääntelyn keinoin tulee kysymykseen vain siinä tapauksessa, että markkina-analyysi osoittaa sen välttämättömäksi. Jos ehdotetun 52 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, Viestintäviraston on nimettävä tietyt teleyritykset huomattavan markkinavoiman yrityksiksi kyseisillä merkityksellisillä hyödykemarkkinoilla. Kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi tarpeelliset erityisvelvollisuudet asetetaan vain näille yrityksille ja vain kyseisillä hyödykemarkkinoilla.

Asetettavien velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Asetettava velvollisuus ei saa olla teleyrityksen kannalta kohtuuton sillä tavoiteltavaan kilpailun edistämispäämäärään nähden. Kohtuullisuuden vaatimus on todettu myös käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklassa. Sen mukaan kansallinen sääntelyviranomainen voi asettaa teleyritykselle velvollisuuksia toteuttaa kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat erityisten verkkoelementtien ja niihin liittyvien toimintojen käyttöoikeutta tai oikeutta hyödyntää niitä muun muassa silloin, kun kansallinen sääntelyviranomainen katsoo, että käyttöoikeuden epääminen tai saman vaikutuksen aiheuttavat kohtuuttomat ehdot estäisivät kestävien kilpailumarkkinoiden kehittymistä vähittäismyyntitasolla tai että se ei olisi loppukäyttäjien edun mukaista. Kohtuullista käyttöoikeutta arvioidaan sekä luovutusvelvollisen että käyttöoikeutta tarvitsevan alalle tulevan teleyrityksen kannalta. Velvollisuuden kohtuullisuus, tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhteisuus on myös perusteltava. Viestintäviraston toimivaltaa velvollisuuksia asetettaessa rajoittavat ehdotettujen 53 ja 56 §:n lisäksi myös suomalaisen hallinnon yleiset periaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Ehdotetussa 53 §:n 2 momentissa on luettelo seikoista, jotka velvollisuutta asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon. Näitä seikkoja ovat muun muassa käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen, käyttöoikeuden toteuttamiskelpoisuus käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset, investoinnit ja niihin liittyvät riskit, tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä, asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet sekä eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen. Näitä seikkoja on käsitelty tarkemmin edellä ehdotetun 53 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotetun 56 §:n 1 momentin nojalla Viestintävirasto voisi huomattavan markkinavoiman päätöksellään velvoittaa yrityksen luovuttamaan käyttöoikeuden viestintäverkkoon taikka viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvään liitännäistoimintoon tai liitännäispalveluun.

Viestintäverkkoon kohdistuva käyttöoikeus on esimerkiksi tilaajayhteyden ja tilaajayh-

teyden siirtokapasiteetin vuokrausvelvollisuudet.

Liitännäispalvelulla tarkoitetaan ehdotetun 3 §:n määritelmien mukaan ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiä, sähköisiä ohjelmaoppaita, numeronmuunnosjärjestelmiä, välitys-, sijainti- ja tilatietopalveluja sekä muita vastaavia viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyviä palveluja, jotka mahdollistavat viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat palvelujen tarjoamista niiden kautta. Määritelmä vastaa puitedirektiivin 2 artiklan ea) kohdan määritelmää.

Liitännäistoiminnoilla tarkoitetaan ehdotetun 3 §:n määritelmien mukaan liitännäispalveluja sekä rakennuksia, rakennusten sisääntuloja ja kaapelointia, kaapelikanavia, mastoja ja muita vastaavia viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyviä fyysisiä rakenteita, toimintoja tai elementtejä, jotka mahdollistavat viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat palvelujen tarjoamista niiden kautta. Määritelmä vastaa puitedirektiivin 2 artiklan e) kohdan määritelmää.

Molemmat määritelmät ovat vain esimerkkiluetteloita. Ne eivät siis ole ehdottomia säännöksiä siitä, mitä liitännäispalveluilla tai liitännäistoiminnolla on ymmärrettävä. Molempiin käsitteisiin ja niihin liittyviin käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksiin viitataan voimassa olevan lain 36 a §:n perusteluissa. Nyt käsitteet nostettaisiin lakitasolle. Voimassa oleva viestintämarkkinalaki sisältää monta sellaista nimenomaista säännöstä, joilla teleyritys velvoitetaan jo nyt luovuttamaan direktiivin määritelmissä esimerkkeinä mainittuja liitännäispalveluja ja liitännäistoimintoja.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voisi sisältää velvollisuuden luovuttaa käyttöoikeus viestintäverkkoon ja verkon osiin. Säännös kattaisi esimerkiksi voimassa olevan viestintämarkkinalain 23 §:n mukaisen velvollisuuden luovuttaa palveluyritykselle käyttöoikeus matkaviestinverkkoon. Tällöin palveluyrityksellä matkaviestinverkoissa olisi oikeus itse avata ja sulkea matkaviestinverkon liittymät sekä oikeus hallita itsenäisesti niihin liittyviä asiakassuhteita. Säännös kattaisi myös pääsyn paikalliseen liityntäverkkoon eli esimerkiksi viestintämarkkinalain 24 §:n mukaisen velvollisuuden vuokrata tilaajayhteyttä. Edelleen ehdotettu säännös kattaisi viestintämarkkinalain 28 §:n mukaisen velvollisuuden vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa. Kyseisiä luovutusvelvollisuuksia on kuvattu tarkemmin aiemmissa hallituksen esityksissä (HE 112/2002 ja HE 238/2010). Verkon osan käyttöoikeutena voidaan pitää myös esimerkiksi radiomastossa olevan antennijärjestelmän käyttöoikeutta. Pykälän 1 momentin 1 kohta liittyy käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) ja e) kohtien täytäntöönpanoon.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi sisältää velvollisuuden luovuttaa käyttöoikeus viestintäverkon kapasiteettiin. Luovutusvelvollisuudella tarkoitettaisiin esimerkiksi voimassa olevan viestintämarkkinalain 24 §:n velvollisuutta luovuttaa tilaajayhteyden siirtokapasiteettia, viestintämarkkinalain 25 §:n velvollisuutta vuokrata kiinteä yhteys, viestintämarkkinalain 27 §:n velvollisuutta luovuttaa kaapelitelevisioverkon kapasiteettia ja viestintämarkkinalain 29 §:n velvollisuutta luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia. Kyseisiä luovutusvelvollisuuksia on kuvattu tarkemmin aiemmassa hallituksen esityksessä (HE 112/2002). Pykälän 1 momentin 2 kohta liittyy käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) ja j) kohdan täytäntöönpanoon.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettava käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi sisältää velvollisuuden tarjota teleyrityksille rinnakkain sijoittamista tai muita liitännäistoimintojen yhteiskäyttötapoja, mukaan lukien kaapelikanavien, mastojen ja laitetilojen käyttöoikeus. Laitetilojen tulee olla tarpeen viestintäpalvelujen tarjonnassa tarpeellisten laitteiden sijoittamista varten. Esimerkkinä luovutusvelvollisuudesta on viestintämarkkinalain 24 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu tilaajayhteyden käytössä tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen tarvittava laitetila, mutta säännös kattaisi myös muut viestintäpalvelujen tarjonnassa tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen tarvittavat laitetilat, esimerkiksi maanpäällisten TV-

lähetyspalvelujen tarjonnassa tarvittavat laitetilat. Lisäksi säännös kattaisi myös esimerkiksi viestintämarkkinalain 26 §:ssä tarkoitettujen kaapelikanavien ja antennipaikkojen luovutusvelvollisuuden. Edelleen säännös kattaisi myös muita käyttöoikeusdirektiivissä tarkoitettuja liitännäistoimintoja. Pykälän 1 momentin 3 kohta liittyy käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12.1 artiklan esimerkkiluettelon f) kohdan täytäntöönpanoon.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi sisältää velvollisuuden luovuttaa käyttöoikeus liitännäispalveluihin, jotka mahdollistavat viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat palvelujen tarjoamista kyseisen verkon tai palvelun kautta. Esimerkkeinä tällaisesta käyttöoikeudesta ovat viestintämarkkinalain 31 §:n mukainen velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus digitaalisen television tai radion sähköiseen ohjelmaoppaaseen, viestintämarkkinalain 32 §:n mukainen velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus digitaalisen televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan sekä viestintämarkkinalain 30 §:n mukainen velvollisuus luovuttaa älykortin kapasiteettia. Pykälän 1 momentin 4 kohta liittyy käyttöoikeusdirektiivin 12.1. artiklan esimerkkiluettelon j) kohdan täytäntöönpanoon.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan Viestintävirasto voisi asettaa teleyritykselle velvollisuuden tarjota matkaviestinverkkojen verkkovierailuihin liittyviä toimintoja ja muita sellaisia palveluja, joita tarvitaan päästä päähän -palvelujen yhteen toimivuuden varmistamiseksi käyttäjille. Palvelujen yhteen toimivuutta koskevilla velvollisuuksilla voitaisiin turvata erityisesti käyttäjien etuja tilanteessa, jossa verkko-operaattorit rajoittaisivat kohtuuttomasti loppukäyttäjien valinnanvaraa. Viestintäverkkojen yhteenliittämisestä säädetään jäljempänä 61 ja 62 §:ssä.

Ehdotetun 1 momentin 6 kohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi sisältää nykyisen viestintämarkkinalain 24 a §:n mukaisen velvollisuuden, jossa huomattavan markkinavoiman omaava yritys sallii käyttäjälle mahdollisuuden käyttää toisen puhelinpalvelun tarjoajan palveluja sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla. Pykälän 1 momentin 6 kohta liittyy käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) kohdan täytäntöönpanoon.

Ehdotetun 1 momentin 7 kohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi sisältää muun huomattavan markkinavoiman omaavalle teleyritykselle asetettavan kohtuulliseksi katsottavan1 momentissa tarkoitetun käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden. Tässä tarkoitetaan muita kuin edellä 1 – 6 kohdassa mainittuja käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan mukaisia käyttöoikeuksia viestintäverkkoon taikka viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvään liitännäistoimintoon tai liitännäispalveluun. Käyttöoikeus liittyy aina komission tai Viestintäviraston määrittelemään merkitykselliseen viestintämarkkinaan. Pykälässä tarkoitettuina luovutusvelvollisuuden kohteina voisivat olla esimerkiksi käyttötukijärjestelmien tai ohjelmistojärjestelmien käyttöoikeus tai käyttöoikeus verkonhallintajärjestelmään. Tältä osin on kuitenkin huomattava, että teleyrityksillä on ehdotetun 79 §:n mukaan muun muassa velvollisuus periä kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan toisen teleyrityksen maksut tai vaihtoehtoisesti velvollisuus antaa toiselle teleyritykselle laskujen perinnän kannalta välttämättömät tiedot. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettu käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus ei siten voisi kohdistua esimerkiksi teleyrityksen laskutusta koskevaan tietojärjestelmään tai tietokantaan, koska teleyrityksillä on tämänkaltainen velvoite jo voimassa olevan viestintämarkkinalain sekä nyt ehdotetun 79 §:n nojalla. Ehdotetun 56 §:n 1 momentin 7 kohta vastaa sisällöllisesti muutoin viestintämarkkinalain 36 a §:ää, mutta ehdotettu 56 § ei enää mahdollistaisi käyttöoikeuden asettamista viestintäpalveluun, kuten voimassa oleva 36 a §. Tässä suhteessa käyttöoikeuden luovutusta liitännäispalveluun ja liitännäistoimintoon voidaan pitää riittävänä ja direktiivin mukaisena.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi liittää 1 momentissa tarkoitettuun käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen määräaikoja koskevia ehtoja. Käytännössä tällainen ehto olisi esimerkiksi luovutusvelvolli-

sen teleyrityksen velvollisuus ilmoittaa kohtuullisessa ja riittävässä ajassa tilaajayhteyden vuokralle ottaneelle teleyritykselle kuparipohjaisten tilaajayhteyksien purkamisesta ja siirtymisestä kuidulla toteutettuihin tilaajayhteyksiin tai muutoksista teleyrityksen keskitin alueissa.

Huomattavaa markkinavoimaan ja käyttöoikeuden luovutusta koskevaan Viestintäviraston päätökseen saa ehdotetun 345 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Viestintäviraston on muutettava edellä tarkoitettua velvoitepäätöstään, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia.

Ehdotetun 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos käyttöoikeuden luovutus johtaa tietosuojan tai kansallisen turvallisuuden vaarantumiseen tai se on yrityksen kannalta teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta. Tekniseen epätarkoituksenmukaisuuteen ja kohtuuttomuuteen vetoaminen voi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa luovutusvelvollinen yritys joutuisi toteuttamaan omaan viestintäverkkoonsa huomattavia muutostöitä tai huomattavia investointeja luovutusvelvollisuuden toteuttamiseksi. Säännös tulee sovellettavaksi vasta tilanteessa, jossa Viestintävirasto on jo asettanut yritykselle 1 momentin mukaisen yleisen käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden ja velvollisuuden toteuttamisesta aiheutuisi yksittäistapauksessa säännöksessä mainittuja haitallisia vaikutuksia.

Edellä ehdotetun 1 momentin perusteella huomattavan markkinavoiman yritys voidaan velvoittaa luovuttamaan muille teleyrityksille käyttöoikeus omaisuuteensa. Käytännössä nämä käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet mahdollistavat teleyrityksille esimerkiksi pääsyn toisen teleyrityksen laitetiloihin, mastoihin sekä sähkön jakelujärjestelmiin, mikä saattaa muodostaa merkittävän turvallisuusriskin suomalaisen yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille jo normaalioloissa, jos käyttöoikeutta hyödyntävän teleyrityksen tarkoituksena on vahingoittaa toista teleyritystä. Tämän vuoksi on tarpeellista sisällyttää 3 momenttiin myös kansallisen turvallisuuden poikkeusperuste. Ehdotettu säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 7 johdantolauseen kanssa. Vastaavin perustein on rajoitettu toimilupaviranomaisen harkintavaltaa taajuushuutokaupoissa (HE 37/2000).

Muutoin ehdotettu 3 momentti vastaa viestintämarkkinalain 24 §:n 2 momenttia, mutta on nyt laajennettu koskemaan kaikkia käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia. Ennen yleisen käyttöoikeusvelvollisuuden asettamista Viestintäviraston tulee arvioida velvollisuuden asettamisen kohtuullisuutta ehdotetun 53 §:n nojalla.

57 §. *Muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet.* Voimassa olevan viestintämarkkinalain 19 §:n sekä ehdotetun 55 §:n nojalla Viestintävirasto voi asettaa teleyritykselle muunkin kuin huomattavan markkinavoiman perusteella eräitä käyttöoikeuden luovutukseen liittyviä velvollisuuksia. Ehdotettuun 57 §:n 1 ja 3 momenttiin on koottu viestintämarkkinalaista säännökset, joiden perusteella Viestintävirasto voi asettaa teleyritykselle käyttöoikeuden luovuttamista koskevia velvollisuuksia myös muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella. Erityisperusteet velvollisuuden asettamiselle on määritelty ehdotetussa 1 momentissa.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan Viestintävirasto voi asettaa teleyritykselle velvollisuuden luovuttaa toiselle teleyritykselle käyttöoikeuden viestintäverkon tilaajayhteyteen tai sen osaan, tilaajayhteyden välityskykyyn tai tilaajayhteyden siirtokapasiteettiin rinnakkaiskäyttöä varten sekä vähäiseen laitetilaan, jos teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun varmistamiseksi välttämätöntä. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 24 §:n 5 momenttia (HE 112/2002). Ehdotettu säännös liittyy käyttöoikeusdirektiivin 5.1 artiklan a) kohdan täytäntöönpanoon.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohta vastaa viestintämarkkinalain 31 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 ja käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohta).

Pykälän 1 momentin 3 kohta vastaa viestintämarkkinalain 32 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 sekä käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohta).

Pykälän 1 momentin 4 kohta vastaa viestintämarkkinalain 26 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 ja HE 81/2005, puitedirektiivin 12 artikla) sillä lisäyksellä, että Viestintävirasto voi velvoittaa teleyrityksen luovuttamaan käyttöoikeuden myös radiomaston antennipaikan hyödyntämiseen tarvittavaan laitetilaan sellaisten laitteiden käyttöä varten, jotka ovat tarpeen antennipaikan käytössä.

Ehdotettu 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 26 §:n 3 momenttia (HE 81/2005).

Ehdotettu 3 momentti vastaa sisällöltään ehdotetun 56 §:n 3 momenttia.

Verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa EU:n alueella on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 531/2012. Viestintävirasto valvoo asetuksen noudattamista tämän lain 304 §:n mukaisesti.

58 §. *Rinnakkain sijoittaminen ja yhteiskäyttö.* Pykälä vastaa muutoin viestintämarkkinalain 107 a §:ää (HE 238/2010, puitedirektiivin 12 artiklan 1, 2 ja 3 kohta), mutta pykälässä on lisäksi otettu huomioon direktiivin edellyttämällä tavalla ehdotetut IX osan 28 luvun muutokset, jotka koskevat teleyrityksen oikeutta sijoittaa matkaviestinverkon radiomastoja ja tukiasemia toisen maalle tai rakennukseen.

59 §. *Oma käyttö tai kohtuullinen tuleva tarve.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 38 §:ää (HE 112/2002 ja HE 48/2007). Pykäläviittaukset on tarkistettu vastaamaan uusia ehdotettuja käyttöoikeuden luovuttamista koskevia pykäliä.

9 luku Yhteenliittäminen

60 §. *Neuvotteluvelvollisuus.* Ehdotetussa 1 momentissa on yhteenliittämisen määritelmä. Yhteenliittämisellä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin. Määritelmä vastaa käyttöoikeusdirektiivin 2 artiklan b)-kohdan määritelmää. Yhteenliittämisen määritelmästä on poistettu viittaus viestintäpalvelujen yhteenliittämiseen, koska käyttöoikeusdirektiivin mukaan yhteenliittäminen tapahtuu aina verkkoyritysten välillä. Yhteenliittämisen kautta käyttäjillä on kuitenkin mahdollisuus käyttää toisen teleyrityksen viestintäpalveluja.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 39 §:n 1 momenttia (HE 238/2010, käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 1 kohta). Verkkoyrityksellä tarkoitetaan teleyritystä, joka tarjoaa 3 §:ssä määriteltyä verkkopalvelua.

61 §. *Yhteenliittämisvelvollisuus huomattavan markkinavoiman perusteella.* Pykälän 1 momentti vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 39 § 2 momenttia (HE 112/2002 ja 238/2010, käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdan i)-alakohta). Ehdotettua yhteenliittämisvelvollisuutta koskevaa 1 momenttia on kuitenkin muutettu siten, että Viestintäviraston huomattavan markkinavoiman päätöksellä asettamat yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet voivat koskea vain verkkoyritysten välistä yhteenliittämistä.

Ehdotettu 2 momentti on uusi. Sen mukaan Viestintävirasto voisi asettaa teleyritykselle yhteenliittämisvelvollisuuden lisäksi siinä laajuudessa kuin välttämätöntä velvollisuuden tehdä palveluistaan yhteentoimivia toisten teleyritysten palvelujen kanssa. Esimerkiksi hätäpalvelujen toimivuuden takia on tärkeää, että viestit kulkevat eri teleyritysten verkkojen välillä. Viestintävirasto voisi tehdä velvoittavan päätöksen vain perustelluissa tapauksissa ja siinä laajuudessa kuin välttämätöntä. Viestintäviraston päätös koskisi siis vain erikseen määriteltyjä palveluja. Palvelujen yhteentoimivuutta koskevilla velvollisuuksilla voitaisiin turvata erityisesti käyttäjien etuja tilanteissa, joissa verkkooperaattorit rajoittaisivat kohtuuttomasti loppukäyttäjien valinnanvaraa. Ehdotetulla 2 momentilla pannaan täytäntöön osaltaan käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan ab)-alakohta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämisvelvollisuuden, on noudatettava

ehdotetun 63 §:n mukaisia yhteenliittämisen toteuttamista koskevia velvollisuuksia ja ehdotetun 64 §:n kansainvälisten puhelinverkkojen yhteenliittämistä koskevia velvollisuuksia, jos yhteenliittämisvelvollisuuden sisällöstä ei päästä muutoin sopimukseen. Lisäksi yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen olisi noudatettava myös ehdotettujen 65 ja 66 §:n velvollisuuksia.

62 §. *Muulla perusteella asetettava yhteenliittämisvelvollisuus.* Pykälän 1 kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 39 § 3 momenttia (HE 112/2002 vp, käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan a)-kohta). Myös muulla perusteella yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen on noudatettava 63−66 §:ää.

Ehdotetun pykälän 2 kohta on uusi ja vastaa sisällöltään ehdotettua 61 §:n 2 momenttia. Kyseinen velvollisuus tehdä palveluista yhteentoimivia voitaisiin asettaa myös muulle kuin huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle siinä laajuudessa kuin se välttämätöntä.

63 §. *Yhteenliittämisen toteuttaminen.* Säännös vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 40 §:ää (HE 112/2002 vp, käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohta).

64 §. *Kansainvälisten puhelinverkkojen yhteenliittäminen.* Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 41 §:ää (HE 112/2002 vp).

65 §. *Puhelinverkon käytöstä perittävä korvaus.* Ehdotetun 1 momentin mukaan yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykseltä perittävä korvaus verkon käytöstä puheyhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan teleyrityksen verkosta toisen teleyrityksen verkkoon (nouseva liikenne) ja kun yhteys muodostetaan ilmaisnumeroon, palvelunumeroon tai valtakunnalliseen tilaajanumeroon. Yhteenliittämisvelvollinen teleyritys voi halutessaan hinnoitella myös muitakin nousevan liikenteen liikennelajeja kuin 1 momentissa mainittuja. Säännös vastaa pääosin viestintämarkkinalain 43 §:n 1 ja 2 momenttia, mutta hinnoitteluvelvollisuus ei lain nojalla koskisi enää kiinteästä puhelinverkosta puhelukohtaisesti valintakoodilla tai ensisijaisvalinnalla soitettuja puheluja.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voisi huomattavaa markkinavoimaa koskevassa päätöksessään velvoittaa teleyrityksen hinnoittelemaan muutakin kuin 1 momentissa tarkoitettua nousevaa liikennettä, jos se on tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi kyseisillä merkityksellisillä markkinoilla. Viestintävirasto voisi esimerkiksi huomattavaa markkinavoimaa koskevassa päätöksessään velvoittaa teleyrityksen ehdotetun 56 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti mahdollistamaan palvelujen ennalta valinta ja sen lisäksi hinnoittelemaan erikseen näissä tapauksissa nouseva liikenne. Säännös merkitsisi muutosta nykyiseen sääntelyyn, koska viestintämarkkinalain 43 §:n 1 ja 2 momenteissa on tyhjentävästi ilmaistu ne nousevan liikenteen lajit, jotka teleyrityksen tulee hinnoitella erikseen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykseltä perittävä korvaus verkon käytöstä puheyhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen verkosta teleyrityksen verkkoon (laskeva liikenne).

Ehdotettu 3 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 43 §:n 3 momenttia. Koska säännökseen ei enää ehdoteta viestintämarkkinalain 43 §:n 4 momentin kaltaista poikkeussäännöstä, nykyinen kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hinnoittelukäytäntö verkkoyritysten välillä tukkutasolla muuttuisi. Muutos merkitsisi sitä, että matkaviestinverkkoyrityksen tulisi aina hinnoitella eli myydä kiinteästä verkosta laskeva liikenne matkaviestinverkkoihin riippumatta siitä, onko kyseistä puhelinyhteyttä valittu käyttäen ensisijaisvalintaa. Muutoksen tarkoituksena on alentaa kiinteän puhelinverkon liittymästä matkaviestinverkkoon soitetun puhelun vähittäishintaa tilanteessa, jossa matkaviestinoperaattori on tähän asti voinut määrittää tällaisen puhelun vähittäishinnan.

Verrattuna voimassa olevaan viestintämarkkinalain 43 §:ään, ehdotettu sääntely on teknologianeutraali kiinteän verkon ja matkaviestinverkon suhteen.

Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan viestintämarkkinalain 43 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan puhelinverkkojen yhteenliittämisen hinnoittelussa 31 päivään joulukuuta 2015. Tämä merkitsisi sitä, että nykyinen yhteenliittämishinnoittelu kiinteän ja matkaviestinverkon välillä muuttuisi vasta vuoden 2015 lopussa.

66 §. *Määräalennusten kielto.* Säännös kieltää määräalennukset puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perittyjen korvausten osalta ja säännös vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 44 §:ää (HE 112/2002 vp).

10 luku Muut velvollisuudet

67 §. *Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyvät tekniset velvoitteet.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 37 a §:ää. Pykälän soveltamisala on laajennettu koskemaan myös ehdotetun 57 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yrityksiä (HE 238/2010 vp, käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 3 kohta).

68 §. *Syrjimättömyysvelvollisuus.* Säännös vastaa sisällöltään pääosin viestintämarkkinalain 37 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtia sekä 84 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, käyttöoikeusdirektiivin 10 artikla). Säännökset syrjimättömyyttä koskevista velvollisuuksista on eriytetty käyttöoikeuden luovutuksen ja yhteenliittämisen hinnoittelun valvontaa koskevista säännöksistä. Ehdotetun 2 momentin mukaiseen syrjimättömyysvelvollisuuteen on sisällytetty vaatimus, jonka mukaan teleyrityksen on tarjottava palveluaan myös vastaavanlaatuisena kilpailevalle yritykselle kuin omalle tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle. Lisäksi pykälän soveltamisalaa on laajennettu koskemaan myös ehdotetun 57 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yrityksiä.

69 §. *Avoimuutta koskevat velvollisuudet.* Pykälä vastaa oleellisin osin viestintämarkkinalain 33 §:ää (HE 112/2002). Pykälässä säädettäisiin teleyritysten velvollisuudesta julkaista käyttöoikeuden luovuttamisen kannalta merkityksellisiä tietoja.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 53 tai 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle ja 56 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle avoimuutta koskevia velvollisuuksia, joiden mukaisesti yrityksen on julkaistava käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkitykselliset tiedot, kuten palvelun toimitusehdot, tekniset eritelmät, hinnasto sekä tehdyt sopimukset, siltä osin, kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja. Liikesalaisuuksia on arvioita viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Yleistä turvallisuutta koskevien tietojen käyttöoikeus voidaan rajata koskemaan vain asianomaisia osapuolia.

Säännöksen tarkoituksena on edistää yhteenliittämistä ja käyttöoikeuden luovutusta koskevia sopimusneuvotteluja sekä helpottaa luovutusehtojen kohtuullisuuden ja syrjimättömyyden valvontaa. Asetettavan avoimuusvelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei ole säännöksessä määritelty yksityiskohtaisesti.

Avoimuusvelvollisuus voitaisiin asettaa sellaisten tietojen osalta, jotka ovat käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkityksellisiä. Tiedot voivat siten koskea toimitusehtojen ja hintojen lisäksi esimerkiksi verkon tai sen osan teknisiä ominaisuuksia. Viestintävirasto määrittelisi päätöksessään tapauskohtaisesti julkaistavat tiedot ja niiltä edellytettävän yksityiskohtaisuuden tason. Lisäksi Viestintävirasto määrittelisi päätöksessään tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisen julkaisutavan. Yritys voidaan esimerkiksi velvoittaa julkaisemaan tiedot internetissä. Asetettavan julkaisuvelvollisuuden kohteena voivat myös olla sopimukset siltä osin, kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja.

Viestintävirasto voisi asettaa pykälässä tarkoitetulle yritykselle 1 momentissa mainitun velvollisuuden myös ilman, että yritykselle asetetaan vuokrausvelvollisuutta tai käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta. Tämä mahdollistaisi joustavan huomattavan markkinavoiman sääntelyn siten, että Viestintäviraston käytössä olisi myös yritykselle asetettavissa olevia kevyempiä velvollisuuksia. Joissain tapauksissa yritykselle asettava pelkkä avoimuusvelvollisuus saattaisi olla riittävä keino kilpailuongelman korjaamiseksi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan, jos teleyritykselle ja 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle on asetettu edellä 68 §:ssä tarkoitettu syrjimättömyysvelvoite, yritykselle voi-

taisiin asettaa velvollisuus julkaista käyttöoikeutta tai yhteenliittämistä koskeva viitetarjous. Tällöin viitetarjouksen olisi oltava niin yksilöity, että käyttöoikeuden pyytäjät eivät joutuisi maksamaan tuotteista, jotka eivät ole tarjottavan palvelun kannalta välttämättömiä. Näin ollen viitetarjouksen tulee sisältää tarjottava palvelu eriteltynä markkinoiden tarpeiden mukaisiin osatekijöihin, näiden osatekijöiden ehdot ja hinnat mukaan lukien. Joissain tapauksissa yritykselle asettava 2 momentin avoimuusvelvollisuus yhdistettynä syrjimättömyysvelvollisuuteen saattaisi olla riittävä keino kilpailuongelman korjaamiseksi.

Riippumatta edellä 1 ja 2 momentin säännöksistä ehdotetun 3 momentin mukaisesti, jos teleyritykselle on asetettu velvollisuus tarjota käyttöoikeus viestintäverkkoon tai sen osaan, kuten esimerkiksi tilaajayhteyksiin, Viestintäviraston on velvoitettava teleyritys julkaisemaan viitetarjous, joka sisältää vähintään käyttöoikeuden luovuttamisen kannalta merkitykselliset tiedot käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan 4 kohdan ja käyttöoikeusdirektiivin liitteen II mukaisesti.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 9 artikla ja siinä viitattu käyttöoikeusdirektiivin liite II.

70 §. *Kirjanpidollinen eriyttämisvelvollisuus.* Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää kirjanpidossa säännelty toiminta teleyrityksen muusta palvelun tarjonnasta, jos se on tarpeen käyttöoikeuden luovutuksen tai yhteenliittämisen syrjimättömyyden valvomiseksi. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta.

Kirjanpidollinen eriyttäminen lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja sen tarkoituksena on mahdollistaa ristisubvention havaitseminen teleyrityksen eri toimintojen välillä. Eriyttämislaskelmien avulla voidaan tehostaa syrjimättömyysvelvollisuuden valvontaa, minkä vuoksi tämä tavoite ilmenee nyt selkeästi ehdotetussa 1 momentissa. Joissain tilanteissa markkinaongelmista riippuen syrjimättömyysvelvollisuus yhdistettynä kirjanpidolliseen eriyttämiseen saattaisi olla riittävä velvollisuus ja uusi ehdotettu avoimuusvelvollisuus voi jossain tapauksissa vähentää tarvetta asettaa tiukempia hinnoitteluvelvollisuuksia.

Eriyttämismenettelyn tulisi olla sellainen, että eriyttämislaskelmista on hyötyä myös teleyritykselle. Eriyttämislaskelmien tietoja voitaisiin parhaassa tapauksessa käyttää hyväksi liiketoiminnan ohjaamisessa.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 89 §:n mukaan eriyttämisvelvollisuus kohdistuu käyttöoikeuden luovuttamiseen tai yhteenliittämiseen liittyvän toiminnon eriyttämiseen teleyrityksen muusta liiketoiminnasta. Ehdotettu sääntely merkitsisi muutosta nykytilanteeseen, koska teleyritysten voimassa olevan lain mukaan eriyttämä toiminto on usein sisältänyt myös tuotteita, joihin ei ole kohdistunut huomattavan markkinavoiman -sääntelyä. Ehdotetun säännöksen tarkoitus ei ole ulottaa kirjanpidollista eriyttämisvelvollisuutta yksittäisiin tuotteisiin ja palveluihin, vaan erottaa säännellyt tuotteet ja palvelut kirjanpidossa teleyrityksen muusta toiminnasta.

Asetettavan eriyttämisvelvollisuuden tulee ehdotetun 53 §:n nojalla olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Tämän suhteellisuusperiaatteen lisäksi eriyttämisvelvollisuuden sisältöä yksittäistapauksessa rajoittavat myös muut hallinnon yleiset periaatteet, kuten tarkoitussidonnaisuuden periaate. Eriyttämisvelvollisuuden tulisi siis olla kohtuullinen teleyrityksen kannalta. Eriyttämisvelvollisuuden kohtuullisuudella tarkoitetaan sitä, että edellytetty eriyttämismenettely ei saa aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai sitoa kohtuuttomalla tavalla henkilötyövoimaa teleyrityksessä.

Viestintäviraston on ehdotetun 2 momentin mukaan yksilöitävä päätöksessään eriyttämismenettelyn kohteena olevat tuotteet ja palvelut, eriyttämismenettelyllä selvitettävät tiedot sekä edellytetyn eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämisen tulisi olla toteutettu teleyrityksen kirjanpidossa. Eriyttäminen voidaan toteuttaa kirjanpidossa esimerkiksi järjestelmään syötetyn laskentatunnisteen avulla. Eriyttämisvelvollisen teleyrityksen kirjanpidosta ja muista eriyttämismenettelyllä selvitettävistä tiedoista tulisi olla saatavilla käsitys säännellyn toiminnan tuloksesta ja

säänneltyjen tuotteiden sisäisistä siirtohinnoista. Muut eriyttämismenettelyllä selvitettävät tiedot voivat sisältää esimerkiksi säännellyn tuotteen sisäisesti myytyjen tuotteiden volyymimäärät ja sisäiset siirtohinnat.

Viestintäviraston päätöksessä ei lähtökohtaisesti voida määrätä yhtä yksittäistä tapaa toteuttaa eriyttämislaskenta, vaan päätöksessä voidaan enintään määritellä ne tiedot, joiden tulee olla saatavilla sekä eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämismenettelyä koskevat Viestintäviraston vaatimukset eivät saa ulottua siihen tekniikkaan, jolla eriyttäminen tehdään. Viestintävirasto antaa tarvittaessa eriyttämistä koskevaa neuvontaa ja yleisiä ohjeita eriyttämismenettelystä.

Pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen tilintarkastajien on tarkastettava eriyttämislaskelmat ja annettava niistä erillinen lausunto teleyritykselle. Tilintarkastajien tulisi tarkastaa, että teleyritys on toteuttanut eriyttämisen kirjanpidossa ja vahvistanut tietyt periaatteet, joiden mukaan eriyttäminen tapahtuu ja että eriytetyt tilinpäätökset on laadittu näiden periaatteiden mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan eriyttämislaskelmat ja tilintarkastajan lausunto on toimitettava Viestintävirastolle. Viestintävirastoon saapunut eriyttämislaskelma on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 7 §:ssä mainituin perustein julkinen asiakirja. Jokaisella on mainitun lain 9 §:n mukaan oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Eriyttämislaskelmien julkisuus lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja siihen kohdistuvaa yleistä valvontaa. Asiakirjan julkisuutta rajoittavista salassapitoperusteista säädetään edellä mainitun lain 24 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa ehdotettu sääntely eroaa voimassa olevasta sääntelystä. Voimassa olevien säännösten mukaan tilintarkastajan on tarkastettava eriyttämislaskelma ja annettava siitä lausuntonsa, mutta laissa ei ole säädetty lausunnon toimittamisesta Viestintävirastolle. Säännöstä ehdotetaan tältä osin muutettavaksi nykytilaa vastaavaksi. Viestintävirasto on jo nyt pyytänyt teleyrityksiä viestintämarkkinalain 112 §:n nojalla toimittamaan sille eriyttämislaskelmien lisäksi myös tilintarkastajan lausunnon.

71 §. *Käyttöoikeuden ja yhteenliittämisen hinnoittelua koskevat velvollisuudet.* Käyttöoikeuden ja yhteenliittämisen hinnoittelun valvontaan ehdotetaan muutoksia yleisperustelujen kohdassa 2.3.2 kerrotuista syistä. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 37 ja 84 §:ssä on määritelty Viestintäviraston käytössä olevat tukkutuotteiden hinnoittelun valvontakeinot niin, että normaalitilanteessa virasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle ainoastaan velvollisuuden syrjimättömään ja/tai kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun.

Nyt Viestintäviraston hinnoittelun sääntelyn keinovalikoimaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että vaihtoehtona kustannussuuntautuneelle hinnoittelulle olisi myös vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuva (ns. retail-minus) hinnoittelu taikka oikeudenmukainen ja kohtuullinen hinnoittelu.

Lisäksi Viestintäviraston mahdollisuutta asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle kustannussuuntautunut enimmäishinta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että laissa ei olisi rajoitettu käyttöoikeuden luovutukseen tai yhteenliittämiseen liittyviä tuotteita tai palveluita, joille enimmäishinta voidaan asettaa. Enimmäishinnan asettaminen ei myöskään enää edellyttäisi erityistä poikkeuksellisuutta tilanteessa, jossa hinnoitteluvelvoitteiden asettaminen on muuten perusteltua. Kustannussuuntautunut hinnoittelu on yksi EU-direktiivienkin tunnistamista hinnoitteluvelvoitteista ja käyttökelpoinen tietynlaisissa markkinatilanteissa. Sen avulla ei kuitenkaan pystytä kaikissa markkinatilanteissa puuttumaan kilpailuongelmiin riittävän tehokkaasti, ellei viranomainen pysty asettamaan kustannussuuntautunutta hintaa ja määrittelemään hinnan asettamisessa käytettävää menetelmää jo velvoitteen asettamispäätöksessä. Suomessa kustannussuuntautuneen hinnoittelun valvonta on ollut jälkikäteistä siten, että lainmukainen kustannussuuntautunut hintataso on määritelty vasta kussakin valvontatoiminnassa esille tulleessa tapauksessa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle hinnoittelua koskevia velvollisuuksia, jos markkina-analyysi osoittaa, että

markkinoilla ei ole tehokasta kilpailua ja että sen seurauksena huomattavan markkinavoiman yrityksellä on mahdollisuus pitää hintaa liian korkealla tasolla tai harjoittaa hintapainostusta eli ylläpitää hintaruuvia viestintäpalvelujen käyttäjille haitallisella tavalla. Osoituksena hintaruuvista pidetään yrityksen tukkuhinnan ja vähittäishinnan väliin jäävää marginaalia silloin, kun se on niin pieni, ettei kohtuullisen tehokas kilpailija voi saavuttaa tavanomaisena pidettyä voittoa markkinoilla.

Ehdotettu 71 § koskisi yritysten välisiä tukkuhintoja, joita maksetaan käyttöoikeuden luovutuksesta tai viestintäverkkojen yhteenliittämisestä. Ehdotettuun pykälään perustuva hinnoittelun sääntely kohdistuisi näin ollen vain tiettyihin niin sanottuihin pullonkaulatuotteisiin, joiden osalta on markkinaanalyysin perusteella todettu kilpailuongelmia. Ehdotettu hintasääntely ei kohdistuisi kaikkiin teleyritysten tukkutuotteisiin eikä ollenkaan vähittäistuotteisiin.

Edellytyksenä hinnoitteluvelvollisuuksien asettamiselle olisi EU:n käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan mukaisesti se, että markkinaanalyysin mukaan markkinoilla ei ole todellista kilpailua ja että sen seurauksena huomattavan markkinavoiman yrityksellä on mahdollisuus pitää hintaa liian korkealla tasolla tai ylläpitää hintaruuvia. Lisäksi kilpailun puuttumisella on oltava haitallisia vaikutuksia viestintäpalvelujen käyttäjiin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan hinnoitteluvelvollisuudet voivat koskea säännellyn tuotteen tai palvelun hinnoittelua ja hinnan asettamista eli hinnan asettamisessa käytettävää menetelmää. Hinnoittelua koskevina velvollisuuksina Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden noudattaa päätöksessä erikseen määritellyn käyttöoikeuden luovutuksessa tai yhteenliittämisessä kustannussuuntautunutta, vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuvaa tai oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua.

Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan ehdotetun 3 momentin mukaan hintaa, joka on kohtuullinen ottaen huomioon tehokkaan toimijan kustannukset säännellyn tuotteen tai palvelun tuottamisesta. Säännös jättäisi Viestintävirastolle harkintavaltaa sen suhteen, mitkä kustannukset on kohtuullista sisällyttää säännellyn tuotteen tai palvelun hintaan, millä tavalla kustannukset määritetään sekä millä tavalla toiminnan tehokkuus otetaan hinnoittelussa huomioon kunkin säännellyn tuotteen osalta. Käyttäessään tätä harkintavaltaansa Viestintäviraston tulee ottaa huomioon pykälän 5 momentissa luetellut edellytykset. Säännös mahdollistaisi kustannussuuntautuneen hinnoittelun arvioinnin nykyiseen tapaan teleyritykselle aiheutuneiden kustannusten perusteella (ns. top-down hinnoittelumalli). Tällöin toiminnan tehokkuutta voitaisiin tarvittaessa arvioida esimerkiksi vertailemalla vastaavissa olosuhteissa toimivien teleyritysten kustannuksia.

Ilman kilpailupainetta toimivalla yrityksellä ei ole kuitenkaan tarvetta tehostaa toimintaansa ja tämän vuoksi on katsottu, että HMV-yrityksen omiin kustannuksiin perustuva sääntely ei kaikissa tilanteissa ja kaikkien säänneltyjen tuotteiden osalta johda kilpailtujen markkinoiden hintatasoon. Mikäli voidaan katsoa sääntelyn tavoitteiden kannalta välttämättömäksi, kustannussuuntautuneen hinnan määrittelyssä Viestintävirasto voisi säännellyn tuotteen osalta käyttää myös teoreettisesti mallinnetun tehokkaan toimijan kustannuksia (ns. bottom-up hinnoittelumalli). Teoreettisen tehokkaan toimijan mallia olisi työlästä soveltaa tuotemarkkinoilla, joissa toimijoita on useita ja ne toimivat oleellisesti erilaisissa toimintaympäristöissä. Erot toimintaympäristössä voivat perustua maantieteellisiin olosuhteisiin tai eroihin väestön tiheydessä. Teoreettisen tehokkaan toimijan perusteella määritellyn kustannussuuntautuneen hinnan arvioinnissa kunkin teleyrityksen osalta Viestintävirastoa sitoisivat 5 momentissa hinnoitteluvelvollisuuksille asetetut edellytykset.

Jos Viestintävirasto katsoo välttämättömäksi määrittää säänneltyjä hintoja teoreettisesti mallinnetun tehokkaan toimijan kustannusten kautta, Viestintäviraston tehtävänä olisi valmistella teoreettisen tehokkaan toimijan mallia avoimesti alan toimijoita ja käyttäjien edustajia kuullen.

Viestintäviraston soveltama hinnoittelumalli voi myös olla yhdistelmä edellä mainituista top-down- ja bottom-up-malleista.

Esimerkkinä tällaisesta hinnoittelumallista voidaan käyttää mallia, jossa verkon arvo määritellään kaikkien teleyritysten osalta soveltamalla samoja ennalta määriteltyjä verkon komponentteja ja niiden hintoja. Tällaista hinnoittelumallia on esimerkiksi jo nyt valmisteltu Viestintäviraston työryhmässä, johon myös teleyritykset ovat osallistuneet.

Teoreettisesti mallinnetun tehokkaan toimijan kustannuksissa tulisi ottaa huomioon kohtuullisessa määrin myös tuotteen tai palvelun tuottamiseen liittyvät yleiskustannukset. Näin ollen jossain EU-maissa joissain tilanteissa sovellettua Pure LRIC (Pure Long Run Incremental Cost) – mallia ei voitaisi lähtökohtaisesti pitää kohtuullisena.

Vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuvaa hinnoitteluvelvollisuutta kutsutaan yleisesti retail minus -malliksi. Mallia käytetään tarvittaessa useissa EU-maissa. Siinä tukkuhinta määritetään vähittäishinnan perusteella siten, että vähittäishinnasta vähennetään osuus, jonka arvioidaan aiheutuvan palvelun tarjoamisesta vähittäistasolla. Retail minus -mallia voidaan käyttää tilanteessa, jossa huomattavan markkinavoiman yritys on vertikaalisesti integroitunut eli käytännössä tarjoaa vähittäismarkkinoilla viestintäpalveluja omistamansa viestintäverkon kautta.

Retail minus -mallilla pyritään ensisijassa estämään HMV-teleyritystä käyttämästä niin sanottua hintaruuvia. Hintaruuvilla tarkoitetaan tilannetta, jossa määräävässä markkinaasemassa olevan vertikaalisesti integroituneen yrityksen tukkuhinnan ja vähittäishinnan väliin jäävä marginaali on joko negatiivinen tai niin pieni, ettei kohtuullisen tehokas kilpailija voi saavuttaa tavanomaisena pidettyä voittoa markkinoilla. Näin yritys voi kaventaa kilpailijoiden katemarginaalin tasolle, joka vaikeuttaa tai jopa kokonaan estää kilpailijoiden toiminnan vähittäismarkkinoilla, mikä koituu viestintäpalvelujen loppukäyttäjien haitaksi kaventuneiden valintamahdollisuuksien kautta.

Retail minus- mallia sovellettaessa on otettava huomioon vähittäistuotteiden sidonnasta ja tuotepaketeista johtuvat seikat. Retail minus -mallissa on huomioitava esimerkiksi se, miten HMV-yritys voi toteuttaa tarjouskampanjoita, vastata kilpailuun ja tuoda markkinoille uusia vähittäistuotteita sekä miten kertaluonteiset maksut jyvitetään tietylle ajanjaksolle ja miten kustannukset kohdistetaan tietylle vähittäistuotteelle tai -palvelulle. Lisäksi hintaruuviarvioinnin olisi ulotuttava asianmukaiselle tarkastelujaksolle. Sääntelyn ennakoitavuuden lisäämiseksi Viestintäviraston tulisi määrittää etukäteen hintaruuvitestin valintaan käytettävä menetelmä, testissä käytettävät parametrit sekä korjaavat toimenpiteet siltä varalta, että hintaruuvi todetaan.

Oikeudenmukaisella ja kohtuullisella hinnoittelulla tarkoitetaan esimerkiksi hinnoittelua, jossa säännellystä tuotteesta tai palvelusta perittävä hinta määräytyy markkinajohtajan tai muuten vastaavissa olosuhteissa toimivien yritysten soveltaman hinnoittelun perusteella. Malli soveltuu esimerkiksi pienempien HMV-yritysten sääntelyyn tai sääntelyyn sellaisilla tuotemarkkinoilla, jossa hinnoittelu on vastavuoroista. Hinnoittelumallin käyttö johtaa yhtenäiseen hinnoitteluun koko markkinalla. Käytännössä mallia voitaisiin soveltaa esimerkiksi yhteenliittämistuotteiden hinnoittelussa niin, että suurimmille teleyrityksille määritettäisiin kustannussuuntautunut hinta ja pienemmät yritykset ohjattaisiin noudattamaan samaa hintatasoa ilman velvollisuutta laatia ja ylläpitää merkittäviä panostuksia vaativia yrityskohtaisia kustannuslaskelmia. Käytännössä yhteenliittämishinnat ovat Suomessa jo nyt samalla tasolla eri teleyritysten välillä. Mallia käyttää muun muassa Ruotsin sääntelyviranomainen Post- och telestyrelsen (PTS) yhteenliittämisen hinnoittelun sääntelyssä.

Edellä kuvattu yhtenäinen hintasääntely ei ole tarkoituksenmukaista kaikkien säänneltyjen tuotteiden osalta. Yhtenäinen hinnoittelu saattaa muodostua kohtuuttomaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa pienten tehokkaiden HMV-toimijoiden kustannukset poikkeavat merkittävästi suurempien tehokkaiden HMV-yritysten kustannuksista. Tällaisessa tilanteessa edellä tarkoitettua oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua ei voitaisi pitää ehdotetun 71 §:n mukaisena. Asettaessaan oikeudenmukaisen ja kohtuullisen hinnoitteluvelvollisuuden Viestintäviraston tulee ottaa

huomioon pykälän 5 momentissa luetellut edellytykset.

Ehdotetun 3 momentin ja käyttöoikeusdirektiivin 13.2 artiklan mukaisesti kustannussuuntautuneen hinnan määrittämisessä voidaan ottaa huomioon vastaavilla kilpailluilla markkinoilla vallitseva hintataso. Tällöin kustannussuuntautuneen hinnan määrittely voisi tietyissä tilanteissa perustua kokonaan tai osittain hintavertailuun. Hinnan määrittäminen hintavertailun avulla voi joissain tilanteissa olla tarkoituksenmukaisempaa sekä teleyrityksen että viranomaisen näkökulmasta kuin monimutkaisen teoreettisen mallin rakentaminen kustannusten selvittämiseksi. Hintavertailu soveltuu parhaiten sellaisille markkinoille, joille on saatavissa kilpailullinen vertailuhintataso, ja joilla olosuhteet ovat vertailtavien markkinoiden välillä riittävän samanlaiset.

Erityisesti kansainvälisiä vertailutietoja käytettäessä on huomioitava merkitykselliset erot eri maiden välillä, esimerkiksi erot väestö- ja asiakasmäärissä, väestön tiheydessä, maantieteellisissä olosuhteissa, palkka- ja kustannustasossa, kulutustottumuksissa tai matkaviestinverkkojen osalta myös toimilupaan liittyvissä maksuissa. Niistä tukkutuotteista, joita Suomessa säännellään, suurin osa on HMV-sääntelyn alaisina muissa EU-maissa, eikä niille löydy välttämättä kilpailullista vertailumarkkinaa. Komissio on käsitellyt edellytyksiä hintavertailun (benchmarking) käyttämiselle LRIC-hinnoittelumallin vaihtoehtona muun muassa laskevan liikenteen maksuja koskevassa suosituksessaan.

Viestintävirasto voisi pykälässä säädetyin edellytyksin asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle kulloisenkin tuotteen tai palvelun markkinatilanteeseen ja havaittuihin kilpailuongelmiin nähden tarkoituksenmukaisimmaksi katsomansa hinnoitteluvelvollisuuden. Käyttöoikeusdirektiivin mukaisesti hinnoitteluvelvollisuudet eivät saa olla syrjiviä vastaavien olosuhteiden vallitessa. Asetetusta hinnoitteluvelvollisuudesta riippumatta säännellyn hinnan ei tulisi kuitenkaan olla tehokkaan toimijan kustannuksia alemmalla tasolla. Markkinoiden kilpailuongelmista riippuen hinnoitteluvelvollisuudet voivat olla kevyempiä tai tiukempia. Asetettavia hinnoitteluvelvollisuuksia ei myöskään rajattaisi koskemaan vain tiettyjä säänneltyjä tuotteita kuten voimassa olevassa laissa, vaan samoja hinnoitteluvelvollisuuksia voitaisiin asettaa kaikille säännellyille tuotteille ja palveluille. Hinnoittelua koskeva velvollisuus voisi sisältää myös voimassa olevan viestintämarkkinalain 24 §:n 4 momentin mukaisen velvollisuuden, jonka mukaan tilaajayhteyden rinnakkaiskäytöstä peritty maksu saa olla lähtökohtaisesti korkeintaan puolet yrityksen vastaavasta tilaajayhteydestä perimästä maksusta silloin, kun teleyritykselle on asetettu velvollisuus noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua

Ehdotetun 4 momentin mukaan, kun Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentin 1 kohdan mukaisen velvollisuuden noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua. Viestintävirasto voisi asettaa myös velvollisuuden noudattaa säännellyn tuotteen tai palvelun hinnoittelussa Viestintäviraston etukäteen määrittämää enimmäishintaa. Asetettavan enimmäishinnan tulisi olla 3 momentin mukaisella tavalla kustannussuuntautunut.

Kuten yleisperustelujen kohdassa 2.3.2 todetaan, huomattavan markkinavoiman yritysten kustannussuuntautunutta hinnoittelua on arvioitu tähän asti pääasiassa jälkikäteisen valvonnan avulla. Jos Viestintävirasto on määrännyt päätöksellään teleyrityksen noudattamaan tietyn tukkutuotteen hinnoittelussa kustannussuuntautunutta hintaa, hinta on perustunut sääntelyn kohteena olevan teleyrityksen oman arvioon siihen saakka, kunnes Viestintävirasto on määritellyt lainmukaisen hintatason jälkikäteen omasta aloitteestaan tai kilpailevan teleyrityksen toimenpidepyynnön johdosta. Jälkikäteen määritellyllä kustannussuuntautuneella hinnalla Viestintävirasto ei todellisuudessa ole pystynyt, toisin kuin EU-direktiivit edellyttävät, huomattavan markkinavoiman yritysten tukkuhintojen aitoon ennakkosääntelyyn. Koska hinnoitteluvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä ei seuraa yritykselle mitään sanktiota, kustannussuuntautuneen hinnoittelun velvollisuus yhdistettynä jälkikäteiseen valvontaan ei kannusta yrityksiä asettamaan säänneltyjen

tuotteiden ja palveluiden hintoja omaaloitteisesti kustannussuuntautuneelle tasolle.

Enimmäishinnan asettaminen etukäteen ei edellyttäisi enää sellaista poikkeuksellisuutta kuten voimassa olevassa viestintämarkkinalain 37 §:ssä on säädetty. Huomattavan markkinavoiman sääntely ja hinnoittelun sääntely on jo itsessään poikkeuksellista ja poikkeus siitä periaatteesta, että yritys voi asettaa tuotteen hinnan vapaasti. Enimmäishinta olisi yksi käytettävissä olevista hinnoitteluvelvollisuuksista ja asetettaisiin silloin, kun ottaen huomioon kyseisillä markkinoilla vallitsevat kilpailuongelmat huomattavan markkinavoiman yrityksen hinnoitteluvelvoitteen vastainen hinnoittelu aiheuttaisi vakavaa haittaa kyseisillä markkinoilla kilpailijoille tai muille yrityksen asiakkaille ja jos pelkkää kustannussuuntautunutta hinnoitteluvelvoitetta ei voida pitää riittävänä kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi kyseisillä markkinoilla. Viestintävirasto voisi asettaa enimmäishinnan myös ilman tuotteen aikaisempaa sääntelyhistoriaa. Enimmäishinnan etukäteinen asettamismahdollisuus yhtenä käytettävissä olevista hinnoitteluvelvoitteista mahdollistaa viranomaisen tehokkaan puuttumisen markkinoilla vallitseviin kilpailuongelmiin.

Etukäteen asetettava enimmäishinta mahdollistaa kustannussuuntautuneen hinnan määrittämisen ennalta. Kuten jälkikäteen määrättävä kustannussuuntautunut hinta, tulee myös etukäteen asetetun enimmäishinnan täyttää ehdotetun 5 momentin edellytykset ja olla kohtuullinen siten, että se ottaa huomioon tehokkaan toimijan kustannukset säännellyn tuotteen tai palvelun tuottamisesta sekä sallii kohtuullisen tuoton sitoutuneelle pääomalle. Sekä jälkikäteen määrättävä kustannussuuntautunut hinta että etukäteen asetettava enimmäishinta asetetaan siis samoja kriteerejä käyttäen.

Etukäteen asetettava enimmäishinta on hinnoittelun valvontakeinona tehokas ja luo sääntelyn ennustettavuutta pidemmällä aikavälillä paitsi viranomaisen myös huomattavan markkinavoiman yrityksen ja kilpailevien teleyritysten näkökulmasta, jotka ostavat kyseisiä säänneltyjä tuotteita. Mikäli huomattavan markkinavoiman yritys tehokkaalla toiminnallaan alittaa enimmäishinnan perusteeksi lasketut kustannukset, se saa pitää tehokkuushyödyn itsellään. Etukäteen asetettava enimmäishinta lisää yritysten oikeusturvaa. Edellä kerrotuin perustein enimmäishinta on oikeasuhtainen sillä tavoiteltavaan kilpailunedistämispäämäärään nähden.

Säännellyn tuotteen tai palvelun enimmäishintaa koskeva velvollisuus voitaisiin asettaa 4 momentin mukaisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi kerrallaan. Ehdotetun 53 §:n 4 momentin mukaan Viestintäviraston on muutettava teleyritykselle asetettavia velvoitteita koskevaa päätöstään, jos markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

Jos Viestintävirasto asettaa teleyritykselle kustannussuuntautuneen hinnoitteluvelvollisuuden ilman enimmäishintaa, se voisi harkintansa mukaan antaa näkemyksensä kustannussuuntautuneesta hintatasosta. Tällainen suositushinta olisi kuitenkin vain arvio kustannussuuntautuneesta hinnasta kolmansille osapuolille, eikä se sitoisi Viestintävirastoa tai teleyritystä, johon se on kohdistettu.

Pykälän 5 momentin 1 kohdan mukaan Viestintäviraston asettamien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta ja kestävää kilpailua. Asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee olla sellaisia, että ne kannustavat yrityksiä tehokkaisiin investointeihin. Hinnoitteluvelvollisuuksien tulee edistää myös kestävää kilpailua. Lyhyellä aikavälillä kilpailua lisäävät hinnoitteluvelvollisuudet eivät saisi vähentää kilpailijoiden halukkuutta omiin investointeihin, mikä varmistaa kestävän kilpailun pitkällä aikavälillä.

Momentin 2 kohdan mukaan asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee tuottaa hyötyä viestintäpalvelujen käyttäjille. Tukkumarkkinoilla asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tarkoituksena on avata ja edistää kilpailua niin, että vähittäismarkkinoille tulo olisi mahdollista uusille toimijoille, jotka tarjoavat vähittäispalveluja käyttäjille. Kilpailu vähittäistasolla edistää palvelujen kehittymistä ja pitkällä aikavälillä yleensä myös alentaa vähittäishintoja ja parantaa palvelujen laatua.

Momentin 3 kohdan mukaan hinnoitteluvelvollisuuksien tulee olla kohtuullisia suh-

teessa niillä tavoiteltaviin päämääriin. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon markkinoilla vallitseva kilpailutilanne ja -ongelmat. Esimerkiksi markkinoilla, joissa kilpailua ei lainkaan esiinny toimilupajärjestelmän tai muusta vastaavasta syystä aiheutuvan monopolitilanteen takia, hinnoitteluvelvollisuuksien tulisi olla tehokkaita. Myös muilla markkinoilla huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulisi olla riittävän tehokkaita kilpailuongelmiin nähden ottaen huomioon kuitenkin se, että velvoitteet ovat kohtuullisessa suhteessa niillä tavoiteltaviin päämääriin. Lisäksi arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon muut olosuhteet, kuten huomattavan markkinavoiman yrityksen koko.

Momentin 4 kohdan mukaan asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee kannustaa yritystä investointeihin tulevaisuudessa. Tehokas ja ennustettava ennakkosääntely mahdollistaa yhdenmukaiset lähtökohdat investointeihin niin sääntelyn kohteena olevalle huomattavan markkinavoiman yritykselle kuin kilpaileville teleyrityksillekin ja on siten omiaan kannustamaan yrityksiä investointeihin.

Momentin 5 kohdan mukaan asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee sallia kohtuullinen tuotto säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Sitoutuneen pääoman ja sen tuoton arviointi olisi riippuvainen asetetusta hinnoitteluvelvollisuudesta ja hintojen asettamisessa käytettävästä menetelmästä. Sitoutuneen pääoman tuottoa voitaisiin arvioida nykyiseen tapaan huomattavan markkinavoiman yritykselle aiheutuneiden kustannusten perusteella, mutta arviointi voisi perustua myös teoreettisen tehokkaan toimijan pääomakustannuksiin silloin, kun kustannuksia arvioitaisiin teoreettisen tehokkaan toimijan mallilla. Näin siksi, että ei voida pitää kohtuullisena sitä, että kilpailijat maksaisivat verkon vuokrahinnoissa tuottoa HMV-yrityksen mahdollisesti tehottomille investoinneille tai verkon ajan myötä tarpeettomiksi muuttuneille osille. Jos asetettu hinnoitteluvelvollisuus perustuu muuhun kuin kustannuksiin, kohtuullista tuottoa sitoutuneelle pääomalle ei voida määrittää samalla tavoin kuin kustannussuuntautuneessa hinnoittelussa, vaan se on otettava muulla tavoin huomioon hinnoitteluvelvollisuutta asetettaessa.

Kohtuullista tuottoa määritettäessä olisi otettava huomioon myös investointeihin mahdollisesti liittyvät riskit. Kustannussuuntautuneessa hinnoittelussa investointeihin mahdollisesti liittyvät riskit voidaan ottaa huomioon esimerkiksi kohtuullisen tuottoprosentin määrittelyssä.

Viestintäviraston asettamien hinnoitteluvelvollisuuksien taustalla olevat EU:n sähköisen viestinnän direktiivit, EU-tuomioistuimen päätökset, komission puitedirektiivin 19 artiklan mukaiset suositukset sekä muut komission päätökset ja ohjeet vaikuttavat Suomessa sovellettaviin hinnoittelun valvontamenetelmiin. Näistä ensiksi mainituilla direktiiveillä ja EU:n tuomioistuimen päätöksillä on jäsenvaltioita sitovia vaikutuksia ja ne vaikuttavat suoraan Viestintäviraston harkintavaltaan sen tehdessä teleyritysten hinnoittelua koskevia päätöksiä. Muiden eurooppalaisten sääntelyviranomaisten tapaan myös Viestintäviraston tulee ottaa huomioon puitedirektiivin 19 artiklassa tarkoitetut komission suositukset, jotka koskevat muun muassa teleyritysten hinnoittelun valvontaa. Lisäksi Viestintäviraston on toimittava HMV-yritysten sääntelyssä yhteistyössä sekä komission että Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen BERECn kanssa. Tosin Viestintävirastolle jää kuitenkin liikkumavaraa kansallisten hinnoittelun valvontamallien määrittelyssä ja kansallisten olosuhteiden huomioon ottamisessa kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Viestintäviraston on hinnoitteluvelvollisuuksia asettaessaan arvioitava asetettavien velvollisuuksien vaikutukset viestintämarkkinoille kuten tämän osan 53 §:ssä säädetään. Viestintäviraston tulisi arvioida muun muassa, miten asetettavat hinnoitteluvelvoitteet vaikuttavat hintatasoon markkinoilla ja miten ne edistävät kestävää kilpailua sekä kannustavat yrityksiä investointeihin tulevaisuudessa.

Viestintäviraston on muutettava hinnoitteluvelvollisuuksia tai poistettava ne samaan tapaan kuin muutkin velvollisuudet, jos 53 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa seikoissa tai

markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

72 §. *Muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella asetettava hinnoitteluvelvoite.* Voimassa olevan viestintämarkkinalain mukaan Viestintävirasto on voinut asettaa eräitä käyttöoikeusvelvoitteita ja yhteenliittämistä koskevan velvollisuuden myös muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella. Lisäksi viestintämarkkinalain 37 §:n mukaan Viestintävirasto on voinut asettaa syrjimätöntä ja kustannussuuntautunutta hinnoittelua koskevan velvoitteen muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella. Viestintämarkkinalain kyseisiä säännöksiä ei ole kuitenkaan toistaiseksi sovellettu.

Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voisi päätöksellään asettaa teleyritykselle tai 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle velvollisuuden noudattaa käyttöoikeuden luovutuksessa tai yhteenliittämisessä edellä 71 §:n 2-5 momentissa tarkoitettuja hinnoitteluvelvollisuuksia, jos hinnoitteluvelvollisuuden asettaminen on välttämätöntä käyttöoikeuden luovutuksen tai yhteenliittämisen turvaamiseksi.

Ehdotetun 55 §:n 3 momentin mukaan Viestintäviraston on muutettava asetettuja velvollisuuksia, jos velvollisuuden asettamisen edellytyksenä olleissa olosuhteissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

Ehdotettu säännös liittyy käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan täytäntöönpanoon.

73 §. *Hinnoittelua koskeva selvittämisvelvollisuus.* Pykälä vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 86 §:ää (HE 112/2002 ja HE 74/2004). Pykälää on muutettu vastaamaan uutta hinnoittelun valvontaa koskevaa 71 §:ää sekä muutettu pykäläviittaus ehdotetun lain 196 §:ään koskemaan yhteystietojen luovuttamisvelvollisia yrityksiä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan Viestintävirasto ei arvioisi hinnoittelun säännöstenmukaisuutta taannehtivasti. Siten Viestintäviraston arvioinnin ulkopuolelle jää hinnoittelua koskevan selvityksen vireille tuloa edeltävä aika. Säännös vastaa nykyistä oikeustilaa (KHO:2012:7, 3.2.2012, taltio 132). Pykälän 1 momentilla pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 3 kohta.

74 §. *Kustannuslaskentajärjestelmä.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 87 §:ää (HE 112/2002 ja HE 150/2006) sillä muutoksella, että velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää voitaisiin asettaa myös muulle kuin huomattavan markkinavoiman omaavalle yritykselle, jos se on tarpeen yritykselle asetetun hinnoitteluvelvollisuuden valvomiseksi. Käytännössä kustannussuuntautuneen hinnoitteluvelvollisuuden valvomiseksi on tarpeen, että yritys käyttää kustannuslaskentajärjestelmää. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 1 ja 4 kohta sekä yleispalveludirektiivin 17 artiklan 4 kohta.

75 §. *Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 88 §:ää (HE 112/2002 ja HE 150/2006). Pykälässä on muutettu lakiviittaus voimassa olevaan tilintarkastuslakiin 459/2007. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 4 kohta ja yleispalveludirektiivin 17 artiklan 4 kohta.

76 §. *Toiminnallinen eriyttämisvelvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 89 a §:ää (HE 238/2010).

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 a artikla.

77 §. *Omistajanvaihdosta koskeva ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 89 b §:ää (HE 238/2010) huomattavan markkinavoiman omaavien yritysten osalta. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 b artikla.

78 §. *Ennakkomaksu ja vakuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 85 §:ää (HE 112/2002).

79 §. *Maksujen perintä.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 45 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on viestintäpalvelua tarjoavan toisen teleyrityksen pyynnöstä velvollinen kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan perimään toisen teleyrityksen maksut tai antamaan toiselle teleyritykselle maksujen perinnän kannalta välttämättömät tiedot. Teleyritys voi siten aina vaatia liittymäsopimuksen tehnyttä teleyritystä perimään maksut puolestaan.

Liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys ei voi tästä kieltäytyä. Sillä on kuitenkin oikeus pe-

riä palvelusta korvaus. Kustannussuuntautunutta hintaa on käsitelty tarkemmin 71 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

80 §. *Tietojen luottamuksellisuus teleyritysten välillä.* Pykälä vastaa sisällöllisesti viestintämarkkinalain 116 §:ää. Pykälän viittaukset on muutettu koskemaan ehdotetun lain III osan 7 ja 8 luvun käyttöoikeuden luovutusta, 9 luvun yhteenliittämistä sekä 79 §:ää. Pykälällä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 3 kohta.

81 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälä vastaa sisällöllisesti viestintämarkkinalain 138 §:ää. Pykälän viittaukset on muutettu koskemaan ehdotetun lain 53 – 55 §:n nojalla asetettujen velvollisuuksien vastaista menettelyä.

11 luku Menettely

82 §. *Markkinamäärittelyä, markkinaanalyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 21 §:ää (HE 112/2002 ja HE 238/2010). Säännös koskee niitä tilanteita, joissa komissiolla on veto-oikeus Viestintäviraston päätösluonnokseen. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 2 - 5 kohdat sekä käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan toinen alakohta.

83 §. *Yrityksille asetettavaa velvoitetta koskeva kuuleminen.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 21 a §:ää, mutta siihen on tehty joitain tarkennuksia kuulemista koskevan prosessin etenemisen osalta. Pykälä koskee komission ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen (BEREC) kuulemista niiden velvoitteiden osalta, joissa komissiolla ei ole veto-oikeutta Viestintäviraston päätösluonnokseen. Puite- ja käyttöoikeusdirektiivin mukaisesti Viestintäviraston on kuultava komissiota ja BEREC:iä, jos Viestintävirasto aikoo huomattavan markkinavoiman perusteella tai muulla perusteella asettaa 8 – 10 luvussa tarkoitetun velvoitteen lukuun ottamatta 57 §:n 1 momentin 4 kohdassa, 58 ja 76 §:ssä tarkoitettua päätöstä. Ehdotetun 57 §:n 1 momentin 4 kohdan ja 58 §:n nojalla tehtävistä päätöksistä Viestintävirastolla ei ole velvollisuutta kuulla komissiota tai BEREC:iä. Ehdotetun 76 §:n nojalla asetettujen velvoitteiden osalta komissiolla olisi veto-oikeus Viestintäviraston päätösehdotukseen.

Pykälän säännöksillä pannaan kansallisesti täytäntöön puitedirektiivin 7 a artikla sekä käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan toinen alakohta.

84 §. *Menettely kiireellisissä tapauksissa.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 22 §:ää (HE 112/2002 ja HE 238/2010). Pykälällä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 9 kohta.

12 luku Yleispalvelu

85 §. *Yleispalveluyrityksen nimeäminen.* Ehdotetussa 1 momentissa määritellään yleispalvelu. Määritelmä on laajennettu koskemaan tarkoituksenmukaista internetyhteyttä sekä tarkennettu koskemaan yleisen numeropalvelun ja puhelinluettelopalvelun tarjontaa, jota koskevasta yleispalveluvelvoitteesta säädetään 89 §:ssä. Yleispalveluyrityksen nimeämisestä numeropalvelun ja puhelinluettelopalvelun tarjontaan säädetään viestintämarkkinalain 59 §:n 1 momentissa, mutta tätä koskevasta yleispalveluvelvollisuudesta ei ole aikaisemmin säädetty.

Tarkoituksenmukaisesta internetyhteydestä säädetään yleispalveluvelvollisuutena jo nykyisin viestintämarkkinalain 60 c §:n 2 momentissa, joten tältä osin ehdotettu muutos ei muuta nykytilaa. Pykälän 1 momentti vastaa muutoin viestintämarkkinalain 2 §:n 28 kohtaa (HE 150/2006 vp, yleispalveludirektiivin 3-5 artiklat).

Ehdotettu 2 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 59 §:n 1 ja 2 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 150/2006 vp, yleispalveludirektiivin 3 artikla, 4 artiklan 1 kohta sekä 8 artiklan 1 ja 2 kohdat).

Ehdotettu 3 momentti vastaa sisällöltään 59 §:n 3 momenttia (HE 150/2006 vp, yleispalveludirektiivi 3 artiklan 2 kohta).

86 §. *Yleisiä puhelinpalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus.* Pykälä vastaa pääosin sisällöltään viestintämarkkinalain 60 c §:n 1-4 momentteja (HE 150/2006 vp, HE 223/2008 vp ja HE 238/2010 vp,) siltä osin kuin ne koskevat yleisten puhelinpalvelujen yleispalveluvelvollisuutta.

Ehdotettua 1 momenttia on tarpeen täsmentää siten, että kohtuullisella hinnalla tarkoitetaan nimenomaisesti käyttäjän kannalta tarkasteltua hintaa. Hintaa arvioitaessa voidaan ottaa huomioon keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullinen hinta.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on yleispalveludirektiivin 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti mahdollistaa esimerkiksi pienituloisten käyttäjien mahdollisuus saada yleispalveluliittymä käyttöönsä.

Hintaa arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös keskimäärin kohtuulliset liittymän rakentamis-, asentamis- ja käyttökustannukset. Maantieteellisellä sijainnilla voi myös olla merkitystä liittymän kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa eli se, mitä pidetään kohtuullisena kustannuksena, voi jossain määrin vaihdella eri puolilla Suomea.

Yleispalvelun tarkoituksena on kuitenkin taata kohtuuhintaiset peruspalvelut kaikille käyttäjille, joten käyttäjän kannalta tarkastellun hinnoittelun kohtuullisuuden tulee olla arvioinnissa ensisijainen yleispalveluyritykselle aiheutuviin kustannuksiin nähden. Käyttäjän kannalta tarkastellun kohtuullisen hinnoittelun ensisijaisuuden voidaan katsoa olevan myös yleispalveluyrityksen näkökulmasta kohtuullista, sillä yrityksellä on mahdollisuus hakea valtion varoista korvausta kohtuuttoman taloudellisen rasitteen muodostuvasta osuudesta yleispalvelun aiheuttamista nettokustannuksista lain 94 §:n mukaisesti.

Ehdotettu täsmennys vastaa paremmin vammaisten erityistarpeita koskevaa 7 artiklaa sekä kohtuuhintaisuuden määritelmää yleispalveludirektiivin 9 artiklassa, joissa korostetaan pienituloisten käyttäjien ja vammaisten käyttäjien mahdollisuutta käyttää yleispalveluun kuuluvia palveluja.

Pykälän 1 momentilla pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 3 artiklan 1 kohta sekä 4 artiklan 1 ja 3 kohdat. Pykälän 2-4 momentilla pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 4 artiklan 3 kohta ja 7 artikla.

87 §. *Internetyhteyspalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus.* Pykälässä säädetään internetyhteyspalvelua koskevasta yleispalveluvelvollisuudesta. Pykälä vastaa pääosin sisällöltään viestintämarkkinalain 60 c §:n 1-4 momentteja (HE 150/2006 vp, HE 223/2008 vp ja HE 238/2010 vp) siltä osin kuin ne koskevat tarkoituksenmukaisen internetyhteyden yleispalveluvelvollisuutta.

Ehdotettua 1 momenttia on tarpeen täsmentää siten, että kohtuullista hintaa arvioidaan keskimääräisen käyttäjän näkökulmasta. Ehdotus vastaa edellä 85 §:n mukaista muutosta, jonka perustelut soveltuvat myös tähän säännökseen.

Pykälän 1−3 momentilla pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 3 artiklan 1 kohta sekä 4 artiklan 2 kohta.

88 §. *Liittymän tarjoamista koskevat oikeudet ja velvollisuudet.* Ehdotettu 1 momentti vastaa viestintämarkkinalain 60 c §:n 2 momentin (HE 150/2006 vp 223/2008 vp ja HE 238/2010 vp) viimeistä lausetta.
Ehdotettu 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 60 e §:n 1-2 momenttia (HE 238/2010 vp yleispalveludirektiivi artikla 10, liite I osa A kohta d).

Ehdotetun 3 momentin kielto-oikeutta on muutettu siten, että yleispalveluyritys voisi kieltäytyä tekemästä sopimusta tilaajan kanssa siinä tapauksessa, että tilaajalla on yleispalveluyrityksen tarjoaman liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

Aikaisemmin yleispalveluyritys oli voinut kieltäytyä tekemästä sopimusta, jos tilaajalla on toisen yleispalveluyrityksen liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja. Käytännössä yleispalveluyritys ei voi saada tietoonsa, onko tilaajalla edellä mainittuja velkoja toisen yleispalveluyrityksen kanssa. Voidaan pitää myös kohtuuttomana, että yleispalveluyritys ei olisi velvollinen tarjoamaan yleispalveluliittymää, vaikka tilaajalla olisi maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja toisen teleyrityksen kanssa. Sen sijaan kohtuullisena voidaan pitää sitä, että yleispalveluyritys voi kieltäytyä tekemästä yleispalveluliittymästä sopimusta tilanteessa, kun tilaajalla on yleispalveluyrityksen tarjoamaa toista liittymää koskevia maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

Viestintämarkkinalaissa ei erotettu tilaajan ja käyttäjän määritelmiä, vaan käyttäjällä tarkoitettiin sekä tässä laissa tarkoitettua käyttä-

jää että tilaajaa. Ehdotettuun 3 momenttiin on muutettu käsitteeksi tilaaja tämän lain terminologian mukaisesti.

Ehdotettu 3 momentti vastaa muutoin sisällöltään viestintämarkkinalain 60 c §:n 5 momenttia (HE 112/2002 vp viestintämarkkinalain 60 §:n perustelut). Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa käyttäjän oikeutta puhelinliittymään sääntelevän yleispalveludirektiivin 4 artiklan kanssa.

89 §. *Yhteystietopalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus.* Ehdotettu pykälä perustuu osin viestintämarkkinalain 56 §:ään ja 57 §:ään (HE 112/2002 vp).

Yhteystietopalvelut eivät nykyisin kuulu yleispalveluvelvoitteen piiriin. Viestintämarkkinalain 56 ja 57 §:n mukaan teleyritykset ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että kaikkien saatavilla on yleinen, kattava ja kohtuuhintainen numeropalvelu ja puhelinluettelopalvelu.

Jatkossa yhteystietopalveluista säädettäisiin osana yleispalvelua. Viestintäviraston tehtävänä on tällöin arvioida yhteystietopalveluja koskevat markkinat ja niiden valtakunnallinen kattavuus ja tarvittaessa nimettävä yhteystietopalveluissa yritys yleispalvelun tarjoajaksi 85 §:n mukaisesti.

Olennaista on, että Viestintävirasto arvioisi myös, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää yhteystietopalveluja. Yhteystietopalveluja on saatavilla yhä enemmän erilaisin teknisin ratkaisuin. Nopeassa teknisessä kehityksessä on huolehdittava siitä, että myös vammaiset voivat tosiasiallisesti käyttää näitä palveluja.

Ehdotetun säännöksen mukaista palvelujen kohtuullista hintaa arvioidaan edellä 86 §:n mukaisesti ensisijaisesti käyttäjän näkökulmasta. Hintaa arvioitaessa voidaan ottaa huomioon keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullinen hinta sekä palvelun käyttökustannukset. Kohtuullista hintaa arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon esimerkiksi palvelun tuottamisesta ja ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset.

Pykälä on sidoksissa myös 195 §:ään. Yleispalvelun tarjoajaksi yhteystietopalveluissa voitaisiin kuitenkin nimetä myös yhteystietopalveluja tarjoava yritys, joka ei ole teleyritys. Velvoite voidaan näin ollen asettaa myös muille yhteystietopalveluja tarjoaville yrityksille kuin teleyrityksille.

Ehdotettu sääntely vastaa aikaisempaan verrattuna paremmin yleispalveludirektiivin 5 ja 8 artiklaa, jossa puhelinluettelo- ja numeropalvelu on määritelty nimettävälle yleispalveluyritykselle asetettavaksi velvoitteeksi.

90 §. *Verkkopalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 60 d §:ää (HE 223/2008 vp).

91 §. *Yleispalveluyrityksen velvollisuus tiedottaa yleispalveluvelvoitteistaan sekä tarjota yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan.* Pykälässä säädettäisiin yleispalveluyrityksen yleispalvelua koskevista tiedotusvelvoitteista. Ehdotettu pykälä on uusi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan yleispalveluyrityksen on tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla yleispalveluvelvoitteistaan sekä tarjottava yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan. Ehdotettu säännös edellyttää yleispalveluyritykseltä aktiivisuutta. Yrityksen on otettava markkinointiviestinnässään huomioon yleispalveluvelvoitteensa ja yleispalvelutuotteensa. Yleispalveluyritys voi valita tarkoituksenmukaiset keinot siihen, kuinka se tiedottaa yleispalveluvelvoitteistaan ja tarjoaa yleispalvelutuotteitaan. Yleispalveluyrityksen on kuitenkin huolehdittava siitä, että velvoitteista tiedottaminen ja yleispalveluun kuuluvien palvelujen tarjoaminen toteutetaan siten, että käyttäjät saavat helposti tietoa yleispalvelusta ja yleispalveluun kuuluvista oikeuksistaan.

Tarkoituksenmukaisena tiedottamisena voidaan pitää esimerkiksi sitä, että yleispalvelutuotteet ovat muita palveluja vastaavalla tavalla esillä yleispalveluyrityksen internetsivuilla. Nykyisin yleispalveluyritykset julkaisevat vain vähän tietoa yleispalvelutuotteistaan ja tieto on usein vaikeasti löydettävissä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan yleispalveluyrityksen on julkaistava tiedot ja aineistot tarjoamistaan yleispalvelutuotteista ja -palveluista siten, että ne ovat helposti tilaajien ja käyttäjien saatavilla.

Pykälän tiedottamisvelvollisuus eroaa 129 §:n mukaisesta tiedotusvelvollisuudesta. Kyseisen pykälän kohdassa neljä säädetään tiedottamisesta vammaisille tarkoitettujen

tuotteiden ja palvelujen yksityiskohdista. Ehdotetun 129 §:n mukainen tiedottamisvelvollisuus liittyy tuotteiden ja palvelujen muutoksiin. Tässä pykälässä säädettäisiin sen sijaan yleisestä velvollisuudesta tiedottaa yleispalveluvelvoitteista ja -tuotteista.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 3 ja 21 artiklat sekä liitteen II kohta 4, joissa säädetään yleispalvelun saatavuudesta sekä avoimuudesta ja tietojen julkaisemisesta. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että yleispalvelutuotteet ovat myös käytännössä käyttäjien ja tilaajien saatavilla ja että käyttäjät ja tilaajat saavat myös tosiasiallisesti tietoa yleispalveluja koskevista oikeuksistaan.

92 §. *Yleispalvelun hintojen seuranta.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 60 §:ää (HE 112/2002 vp, 150/2006 vp, 238/2010 vp ja yleispalveludirektiivin 9 artiklan 1 kohta).

93 §. *Yleispalvelun nettokustannukset.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 60 a §:ää (HE 150/2006 vp, yleispalveludirektiivin 12 artikla ja artiklan 14 kohta 1 sekä direktiivin liite IV).

94 §. *Kustannusten korvaaminen yleispalveluyritykselle.* Pykälä vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 60 b §:ää (HE 150/2006 vp, yleispalveludirektiivi artikla 13, liite IV).

IV OSA Taajuudet ja numerointi

13 luku Taajuushallinto

95 §. *Taajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annettu valtioneuvoston asetus.* Radiotaajuuksien hallintoa koskevaa sääntelyä yksinkertaistettaisiin. Ehdotetun pykälän mukaan valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle. Pykälän rakennetta on muutettu, mutta sisällöltään se vastaa radiolain 6 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 223/2008 vp, HE 238/2010 vp, valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohta, puitedirektiivin 9 artiklan 3 ja 4 kohta).

96 §. *Taajuuksien käytöstä annetut Viestintäviraston määräykset.* Taajuushallinnon yksinkertaistamiseksi radiolain 6 a §:ssä säädetystä liikenne- ja viestintäministeriön radiotaajuuksien käyttösuunnitelmassa tarkoitetusta yksityiskohtaisesta taajuuksien käytöstä ehdotetaan säädettäväksi Viestintäviraston määräyksellä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto voisi edelleen pykälässä säädetyn valtuutuksen nojalla antaa esimerkiksi radiotaajuusmääräyksen, jossa on määräykset muun muassa radiotaajuuksilla käytettäväksi tarkoitettujen radiolähettimien lähetys- ja vastaanottotaajuuksista, kanavaväleistä, lähetteen leveydestä, lähetystehoista ja muista vastaavista radio-ominaisuuksia koskevista vaatimuksista.

Viestintäviraston määräyksellä voitaisiin lisäksi antaa tarkempia määräyksiä 95 §:ssä tarkoitetussa valtioneuvostossa asetuksessa säädetyistä taajuusaluista ja niiden käytöstä. Viestintäviraston oikeus antaa yksityiskohtaisempia määräyksiä koskisi vain näitä 95 pykälässä tarkoitettuja valtioneuvoston vahvistamassa taajuussuunnitelmassa säädettyjä taajuusalueita ja niiden käyttöä. Määräyksellä voitaisiin antaa yksityiskohtaisemmat määräykset 95 §:n 3 momentissa säädetyistä toimiluvanvaraisen televisiotoiminnan käyttöön tarkoitetuista radiotaajuuksista, Yleisradio Oy:n julkisen palvelun televisio- ja radioverkkojen käyttöön tarkoitetuista radiotaajuuksista ja verkoissa käytettävien radiolähettimien suurimmista sallituista lähetystehoista sekä muiden kuin Yleisradio Oy:n käyttöön tarkoitetuista radiotaajuuksista ja radiolähettimien sijainnista.

Jos esimerkiksi analogiseen radiotoimintaan olisi osoitettavissa uusia taajuuksia, joille ei niiden kattaman alueen väestöpeiton, niiden tarjoamien liiketoimintamahdollisuuksien eikä potentiaalisten toimijoiden kiinnostuksen puutteen vuoksi, olisi tarkoituksenmukaista myöntää omaa uutta ohjelmistotoimilupaa, voitaisiin tällaiset taajuudet liittää Viestintäviraston määräyksessä jo olemassa oleviin taajuuskokonaisuuksiin noudattaen laissa säädettyjä menettelyjä.

Muutoksella kevennetään menettelyä, jotka koskevat yksittäisiä taajuuskokonaisuuksia ja niihin liittyviä yksityiskohtia. Esimerkiksi tietyllä paikkakunnalla käytössä olevan ra-

diolähettimen suurimmasta sallitusta lähetystehosta määrääminen on luonteeltaan sellainen tekninen toimi, että asia soveltuu ratkaistavaksi Viestintävirastossa.

Pykälän rakennetta on muutettu. Se vastaa kuitenkin muiden kuin 1 ja 6 momentin osalta sisällöltään radiolain 6 b §:ää (HE 238/2010 vp). Voimassa olevan radiolain 6 b §:n mukaan Viestintävirasto voi perustellusta syystä sallia valtioneuvoston taajuussuunnitelmassa säädetylle radiotaajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää laissa säädetyissä tilanteissa. Ehdotetun pykälän 6 momentissa on perustellun syyn osalta todettu nimenomaisena syynä radiotaajuuksien yhteiskäytön edistäminen.

Langattomiin yhteyksiin liittyvien kasvavien taajuustarpeiden täyttämistä vaikeuttaa puute vapaista taajuuksista. Kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi tarvitaan radiotaajuuksien käytön tehostamista ja innovaatioita. Taajuuksien yhteiskäytössä eri käyttäjillä on kaikilla oikeus käyttää tiettyä taajuuskaistaa erilaisten keskinäisten suhteiden mukaisesti. Käytännössä tämä vapauttaa lisää taajuusresursseja ja helpottaa taajuuksien saatavuutta uusille käyttäjille.

Ehdotetun 6 momentin mukaan Viestintävirasto voisi esimerkiksi radiotaajuuksien käyttöä koskeviin määräyksiin perustuvan taajuuksien käytön tehostamiksi sallia radioviestinnän taajuusalueelle, jos se ei olennaisesti rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin ja siitä aiheutuvat häiriötä taajuusalueen ensisijaisten käyttötarkoituksien mukaiselle radioviestinnälle ovat vähäisiä.

97 §. *Taajuushallintoa koskevat erityiset säännökset.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 2 §:n 2 momenttia. Pykälän 2 momentti vastaa radiolain 14 §:ää ja 3 momentti radiolain 26 §:n 5 kohtaa (HE 80/2001 vp).

14 luku **Numerointi**

Ehdotettu luku vastaisi sisällöltään viestintämarkkinalain 46–48, 50 ja 52–54§:ää. Viestintämarkkinalain 51 §:stä kumottaisiin 4 momentti, jonka mukaan siirretyn numeron alun perin luovuttanut teleyritys ja numeron vastaanottanut teleyritys vastaavat puoliksi numeron siirrosta mahdollisesti aiheutuvista puhelukohtaisista kustannuksista. Säännös on tarpeeton, sillä puhelut ohjautuvat suoraan vastaanottajan verkkoon, eikä silloin tule edellä mainitun kaltaisia puhelukohtaisia kustannuksia.

Viestintämarkkinalain 65 § kumottaisiin myös. Kyseisessä säännöksessä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta välittää puheluita eurooppalaisella numeroalueella. Säännös vastaa yleispalveludirektiivin 27 artiklan 2 kohtaa. Euroopan Unionilla ei ole kuitenkaan enää eurooppalaisen numeroalueen käyttöoikeutta, joten käytännössä säännöksellä ei ole enää merkitystä.

98 §. *Telealueet.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 46 §:ää (HE 112/2002 vp ja puitedirektiivin 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohta).

99 §. *Viestintäviraston numerointia koskeva määräys.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 47 §:ää (HE 112/2002 vp ja puitedirektiivin 10 artikla).

100 §. *Numerointipäätös.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 48 §:ää (HE 112/2002 vp ja puitedirektiivin 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohta).

101 §. *Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden peruuttaminen.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 50 §:ää (HE:t 112/2002 ja 81/2005 vp ja valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 ja 5 kohta).

102 §. *Puhelinnumeron siirrettävyys.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 51 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 30 artikla).

Viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuisi tilaajaan. Ehdotetussa 4 momentissa sääntely kohdistuisi käyttäjän lisäksi tilaajaan.

103 §. *Puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevat tekniset säännökset.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 52 §:ää (HE 112/2002 vp).

104 §. *Televiestintä Euroopan talousalueella.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain 53 §:ää (HE 112/2002 vp ja yleispalveludirektiivin 28 artikla).

105 §. *Yleinen ulkomaantunnus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään viestintämarkkinalain

54 §:ää (HE 112/2002 vp ja yleispalveludirektiivin 27 artiklan 1 kohta).

V OSA Käyttäjän ja tilaajan oikeudet viestintäpalvelussa

Ehdotettuun osaan on koottu pääasiassa viestintämarkkinalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain käyttäjien, kuluttajien ja tilaajien oikeuksia koskevaa sääntelyä. Kuten edellä määritelmien käyttäjä ja tilaaja yksityiskohtaisissa perusteluissa on kuvattu, määritelmät eivät täysin sisällöllisesti vastaa voimassa olevien lakien määritelmiä. Esityksessä tilaajalla tarkoitettaisiin oikeus- tai luonnollista henkilöä, joka on tehnyt sopimuksen viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toimittamisesta. Käyttäjä vastaavasti olisi se oikeus- tai luonnollinen henkilö, joka käyttää kyseisiä palveluja, mutta ei välttämättä ole palvelun tilaaja. Määritelmiin ehdotettujen muutoksien vuoksi, myös tähän osaan kohdistuu vastaavalla tavalla käytettyjen käsitteiden muutostarpeita.

106 §. *Soveltamisala ja säännösten pakottavuus.* Ehdotetut 1 ja 2 momentti vastaavat viestintämarkkinalain 83 a §:ää (HE 150/2006 vp). Ehdotettuun 2 momenttiin on viittaukset muutettu kohdistumaan vastaaviin ehdotetun osan säännöksiin kuin viestintämarkkinalain 83 a §:n 2 momentissa.

Ehdotetun osan säännöksistä ei saisi sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi. Esityksessä kuluttajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka käyttää palveluja pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin elinkeinotoimintaa varten. Kuluttajan käsite vastaa kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:n käsitettä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan itsenäisesti vastikkeetta tarjottaviin viestintäpalveluihin ei sovellettaisi 108, 112, 118, 119, 121, 122, 128 ja 135 §:ää.

Itsenäisesti vastikkeetta tarjottavilla viestintäpalveluilla tarkoitettaisiin viestintäpalveluja, jotka eivät ole osa maksullista palvelukokonaisuutta. Tällaisia viestintäpalveluja tarjotaan taloudellisesti itsenäisesti ja riippumattomasti, eikä niistä peritä maksua eikä niitä ole kytketty vastikkeellisesti tarjottaviin viestintäpalveluihin. Näillä viestintäpalveluilla ei tarkoitettaisi myöskään maksullisiin viestintäpalveluihin paketoituja ns. ilmaisia palveluja tai viestintäpalveluja, joiden käyttöönotto edellyttää maksullista asiakkuutta tietyssä yrityksessä. Itsenäisesti vastikkeetta tarjottavia palveluja ovat esimerkiksi julkisilla paikoilla vastikkeetta tarjottavat WLAN-yhteydet tai ilmaiset sähköpostipalvelut.

Säännöksen tavoitteena on toisaalta keventää ilmaispalveluihin kohdistuvaa sopimussääntelyä ja rajata myös tällaiset palvelut virheen oikaisu-, hinnanalennus- ja vakiohyvitykssääntelyn ulkopuolelle. Ei ole tarkoituksenmukaista, että ilmaispalvelujen tarjoajat velvoitettaisiin korvaamaan tilaajalle esimerkiksi palvelun keskeytyksestä.

On kuitenkin kohtuullista, että itsenäisesti vastikkeetta tarjottavan viestintäpalveluntarjoaja vastaa huolimattomuudesta aiheutuneesta käyttäjälle sopimusvastuun periaatteiden mukaisesti ja että palveluihin sovelletaan virhettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta annettuja säännöksiä.

15 luku Viestintäpalvelusopimus

Luvussa säädettäisiin muun muassa viestintäpalvelusopimukseen liittyvistä ehdoista, oikeuksista ja velvoitteista. On huomattava, että ehdotetut viestintäpalvelusopimukseen liittyvät säännökset eivät koske sisältöpalveluja. Sisältöpalveluja koskeviin kuluttajasopimuksiin, kuten esimerkiksi maksutelevisiokanavista solmittuihin sopimuksiin, sovellettaisiin nykyiseen tapaan kuluttajansuojalain säännöksiä.

107 §. *Sopimusehdot ja hinnasto.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 66 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, yleispalveludirektiivin 21 artikla ja liite 2).

Ehdotettuun 1 momenttiin esitetään lisättäväksi vaatimus laatia sopimusehdot selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä. Tarkoituksena on korostaa sopimusehtojen ymmärrettävyyttä kuluttajalle. Selkeyden ja ymmärrettävyyden varmistamiseksi voisi olla esimerkiksi tarpeen tarjota kuluttajalle lisätietoa jonkun sopimusehdon merkityksestä. Lisätietoa voidaan tarjota, missä muodossa tahansa. Internetissä laadittavien sopimusten osalta sel-

keyden ja ymmärrettävyyden vaatimus voitaisiin esimerkiksi toteuttaa erilaisten painikkeiden takaa löytyvien lisäinformaatioikkunoiden avulla. Esimerkiksi lisäinformaatiota voitaisiin antaa siitä, mitä sopimuksen määräaikaisuus tarkoittaa. Painikkeiden taakse ei siten vietäisi itse sopimusehtoja, vaan niitä koskevaa ja selventävää lisäinformaatiota.

Ehdotettu 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 66 §:n 2 momenttia (HE 231/2005 vp).

Teleyrityksen ei olisi enää ehdotetun pykälän mukaan lähetettävä vakiosopimusehtoja ja hinnastoja tiedoksi kuluttaja-asiamiehelle ja Viestintävirastolle. Teleyritykset julkaisevat vakiosopimusehdot ja ne ovat helposti valvontaviranomaisten saatavilla, kun niitä tarvitaan. Vakiosopimusehtojen ja hinnastojen lähettäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

108 §. *Viestintäpalvelusopimus.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 67 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, HE 272/2009 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 20 artikla).

Ehdotetussa 1 momentissa säädetään teleyrityksen ja tilaajan välisestä viestintäpalvelusopimuksesta, joka on tehtävä kirjallisesti. Ehdotetun 181 §:n mukaan kirjallisen sopimuksen sijasta samansisältöinen sopimus voitaisiin laatia sähköisesti edellyttäen, että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että sopimus säilyy osapuolten saatavilla.

Voimassa olevan lain 67 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan teleyrityksen on mainittava sopimuksessa sopimuksen voimassaoloaika ja mahdollinen uusimismenettely.

Ehdotettuun 2 momentin 1 kohtaan esitetään lisättäväksi sopimuksen voimaantulopäivä. Tämän tulisi käydä sopimuksesta selkeästi ilmi. Voimaantulopäivä on mahdollista ilmoittaa joko päivämääränä tai ehdottomana aikarajana. Jos sopimuksessa käytetään aikarajaa, tulee sopimuksesta ilmetä joko päivämäärä, jolloin sopimus on viimeistään voimassa tai yksiselitteinen ajankohta, josta sopimuksen voimaantuloajan aikaraja lasketaan. Tällainen ajankohta voisi olla esimerkiksi sopimuksen allekirjoitus. Jos määräaikainen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassaolevana, tulee sopimuksesta käydä ilmi myös toistaiseksi voimassaolevan sopimuksen ehdot.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohta vastaa viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 2 kohtaa. Käsite laajakaistapalvelu esitetään kuitenkin korvattavaksi internetyhteyspalvelun käsitteellä, joka on määritelty esityksen 3 §:ssä. Ehdotetussa kohdassa tarjottavien palvelujen ominaisuuksilla voitaisiin tarkoittaa myös tarjottaviin palveluihin kohdistuvia rajoituksia sekä 110 §:ssä tarkoitettuja internetyhteyspalvelun rajoituksia.

Ehdotetut 2 momentin 3–5 kohdat vastaavat viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 3–5 kohtia.

Ehdotetun 2 momentin 6 kohdassa ehdotetaan edellä ehdotettujen tilaajaa ja käyttäjää koskevien määritelmämuutosten johdosta, että sopimuksesta tulisi käydä ilmi, miten sopimusehtojen muutoksista tiedotetaan tilaajalle. Viestintämarkkinalain 67 §:n vastaava kohta koskee tiedottamista käyttäjälle.

Ehdotetun 3 momentin 7 kohdassa sekä käyttäjälle että tilaajalle olisi sopimuksessa mainittava, mitkä ovat näiden oikeudet sopimusehtojen muuttuessa. Viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 7 kohdan mukaan sääntely kohdistuu vain käyttäjiin.

Ehdotetun 2 momentin 8 kohta vastaa viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 8 kohtaa.

Ehdotetun 2 momentin 9 kohdassa esitetään, että voimassa olevan viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 9 kohdan mukaisen käyttäjän sijasta tilaajalla olisi oikeus saada tietoja laskunsa muodostumisesta.

Ehdotetun 2 momentin 10 kohdassa esitetään, että viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 10 kohdan mukaisen käyttäjän sijasta tilaajalla olisi oikeus tehdä telelaskusta muistutus.

Ehdotettuun 3 momenttiin muutetaan sopimusriidan ratkaisuelimeksi kuluttajariitalautakunta.

109 §. *Viestintäpalvelusopimuksen kesto.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 70 a §:ää (HE 238/2010 vp).

Viestintämarkkinalain 70 a §:ään sisältynyt sääntely kuluttajan irtisanomisoikeudesta esitetään keskitettäväksi viestintäpalvelusopi-

muksen irtisanomista koskevaan ehdotettuun 116 §:ään.

110 §. *Verkon neutraliteetti.* Ehdotetussa pykälässä vahvistettaisiin verkkoneutraliteetin periaate käyttäjän kannalta eli käyttäjän oikeus vapaasti valita internetliittymän kautta käyttämänsä palvelut ja sovellukset. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 68 §:ssä säädetään vastaavasta periaatteesta.

Verkkoneutraliteetin periaatteen mukaisesti internetyhteyspalvelua tarjoava teleyritys ei siis saa lähtökohtaisesti rajoittaa liikennettä tiettyihin osoitteisiin tai kohdistaa rajoituksia tietyn tyyppiseen liikenteeseen.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, joilla teleyritys voisi rajoittaa liikennettä. Rajoitusperusteiden luettelo on tarkoitettu tyhjentäväksi. Luettelo vastaisi nykytilannetta ja käytäntöä.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdassa viitataan ehdotetun 108 §:n 2 momentin 2 kohtaan. Kyse olisi niistä tilanteista, joissa viestintäpalvelusopimuksessa on yksilöidysti sovittu rajoituksista ja rajoituksia käytetään kyseisessä sopimuksessa määriteltyyn tarkoitukseen. Sopimuksessa voitaisiin sopia esimerkiksi sellaisista liikenteenhallinnan käytännöistä, jotka turvaavat verkon käytettävyyttä, mutta eivät välttämättä ole 272 §:ssä tarkoitettuja tietoturva- tai 273 §:ssä tarkoitettuja häiriönpoistotoimia.

Sopimuksessa rajoituksista voidaan sopia pykälän 2 momentin mahdollistamissa puitteissa. Mahdolliset rajoitukset tulee ilmoittaa niin selkeästi, että kuluttaja voi ne ymmärtää. Internetyhteyspalvelu voitaisiin siten tuotteistaa, eli esimerkiksi tarjota asiakkaille erilaisia yhteysnopeuksia mutta mahdollisista rajoituksista tulisi antaa tieto tilaajalle 108 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Käyttäjän tulee saada sekä sopimusehdoissa että muutoin riittävästi ymmärrettävää tietoa internetliittymän ominaisuuksista. Tärkeitä ominaisuuksia ovat liittymän todellisen tiedonsiirtonopeuden lisäksi liittymän muut ominaisuudet, kuten mahdolliset rajoitukset, jotka vaikuttavat palvelujen ja sovellusten käyttämiseen liittymän kautta.

Sopimusehtojen sisältöä koskevan ehdotetun 108 §:n lisäksi käyttäjien tiedonsaantia turvaavat ehdotetun 129 §:n mukaiset teleyrityksen tiedotusvelvoitteet erinäisistä muutoksista. Näihin kuuluvat muun muassa kapasiteetinhallintaa koskevien liikenteenhallintamenettelyjen käyttöönottaminen. Tällaisten menettelyjen täytyy luonnollisesti perustua sopimukseen ja niitä voidaan käyttää vain sopimuksen mukaiseen tarkoitukseen. Tiedonsaantia turvaa osaltaan tarvittaessa myös ehdotettu 130 §, jonka nojalla Viestintävirasto voi päätöksellään velvoittaa teleyrityksiä julkaisemaan tietoja palvelujen laadusta. Jos rajoituksia koskevia ehtoja otetaan viestintäpalvelusopimukseen sen voimassaoloaikana, niiden tulee luonnollisesti täyttää 2 momentissa säädetyt edellytykset. Tilaajan irtisanomisoikeudesta sopimusehtojen muutostilanteissa säädetään 116 §:ssä.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan internetyhteyspalvelun tarjoaja saisi rajoittaa liikennettä viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella. Tällaisia päätöksiä voi seurata etupäässä muusta lainsäädännöstä, kuten tekijänoikeuslainsäädännöstä, mutta kohdassa tarkoitettuina päätöksinä voitaisiin pitää myös ehdotettujen 273 §:n tai 331 §:n nojalla annettuja päätöksiä häiriöiden korjaamisesta tai ehdotetun 110 §:n 4 momentin mukaisia päätöksiä.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan liikennettä saisi rajoittaa myös tietoturvasta huolehtimiseksi ja häiriön korjaamiseksi. Tietoturvallisuuden säännönmukaisesta ylläpitämisestä säädettäisiin 243 §:ssä ja 244 §:ssä ja välttämättömistä haitallisen liikenteen hallinta- tai suodatustoimenpiteistä 272 §:ssä ja irtikytkemisestä äärimmäisenä toimenpiteenä ehdotetussa 273 §:ssä. Luonteenomaista ehdotetun X osan mukaisille tietoturvatoimenpiteille on se, että ne ovat pääsääntöisesti tilapäisiä.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan teleyritys voisi hallinnoida liikennettä teknisesti internetyhteyspalvelun ja muun viestintäpalvelun toimivuuden ja laadun ylläpitämiseksi siten kuin 243 ja 244 §:ssä säädetään. Muulla viestintäpalvelulla tarkoitettaisiin niitä viestintäpalveluja, joita joko internetliittymän tarjoava teleyritys tai muu teleyritys tarjoaa internetyhteyden päällä. Näitä palveluja ovat esimerkiksi sähköposti, VOIP-puhelut tai pikaviestintä. Lisäksi internetyh-

teyden kautta käytetään laajalti palveluja, jotka eivät ehdotetun lainsäädännön kannalta ole viestintäpalveluja, vaan erilaisia sisältöpalveluja.

Viestintäpalvelujen toimivuuden ylläpito on välttämätöntä ja lain nojalla myös teleyritysten velvollisuus. Koska toimivuuden ja laadun ylläpitäminen erilaisilla liikenteenhallinnan menettelyillä voi näkyä rajoituksina käyttäjälle, ylläpidossa käytettävistä menettelyistä täytyisi informoida tilaajia ja käyttäjiä siten kuin ehdotetuissa 108 ja 129 §:ssä säädetään.

Ehdotetussa 2 momentissa asetettaisiin internetyhteyspalvelun tarjoajalle ne edellytykset, joiden rajoissa internetyhteyspalvelun sopimusperusteisia tai internetyhteyspalvelun tai muun viestintäpalvelun toimivuuden ja laadun vuoksi tehtäviä rajoituksia voidaan toteuttaa. Internetyhteyspalvelun rajoitukset tulee toteuttaa syrjimättömästi. Näin ollen niitä ei saa esimerkiksi kohdistaa esimerkiksi internetyhteyspalvelun tarjoajan palvelujen kanssa kilpaileviin palveluihin.

Ehdotetun momentin 1 kohdan mukaan internetyhteyspalvelun käytön rajoitukset eivät saisi olla sellaisia, jotka rajoittaisivat palvelun tarkoituksenmukaista käyttöä. Palvelua tulee voida käyttää siihen tarkoitukseen kuin on sovittu tai käyttäjällä on ollut palvelusta annettujen tietojen ja tarjolla olevien palvelujen perusteella perusteltu aihe olettaa.

Ehdotetun momentin 2 kohdan mukaan internetyhteyspalvelun mahdolliset rajoitukset eivät saisi estää tai rajoittaa tilaajan mahdollisuutta käyttää haluamiaan sovelluksia ja palveluja. Säännöksen tarkoituksena on estää palvelujen käytön rajoittaminen sekä teknisesti että muilla, esimerkiksi syrjivän hinnoittelun keinoin. Säännöksessä tarkoitettua kiellettyä syrjintää olisi esimerkiksi kilpailevaan palveluun suuntautuvien yhteyksien hidastaminen tai hinnoittelukäytäntö, jossa kilpailevan palvelun käytöstä joutuisi maksamaan korotettua hintaa.

Ehdotetun momentin 3 kohdan mukaan rajoitukset eivät saisi kohtuuttomasti hidastaa internetyhteyspalvelun liikennettä. Hidastumista olisi tarkoitus arvioida erikseen koko yhteyden ja yksittäisten yhteyden avulla toimivien palveluiden osalta.

Hyväksyttävää ei ehdotetun momentin mukaan ole se, että tilaajalla ei ole valittavissa internetliittymää, jossa on mahdollista käyttää tämän haluamia sovelluksia ja palveluja tai että internetliittymän tiedonsiirtonopeus hidastuu kohtuuttomasti. Hidastuminen voisi koskea koko internetyhteyttä tai sen päällä käytettäviä yksittäisiä sovelluksia tai palveluja. Internetyhteyspalvelun, palvelujen tai sovellusten tiedonsiirtonopeuden hidastumisen kohtuullisuuden arviointi perustuisi vertailuun muihin markkinoilla oleviin vertailukelpoisiin palveluihin ja siihen miten palvelut ja sovellukset ovat niillä käytettävissä.

Ehdotetusta 5 momentista ilmenisi se periaate, että näitä 3 momentissa määriteltyjä internetliittymien ominaisuuksia ja niiden mahdollista heikkenemistä on tarkasteltava kunkin internetyhteyspalvelun tarjoajan osalta erikseen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä rajoitusten arvioimisesta ja niiden käyttämisestä internetyhteyspalvelun riittävän käytettävyyden ja laadun turvaamiseksi.

Jos markkinoilla ei ole kilpailusta huolimatta tilaajille tarjolla riittävän rajoittamattomia internetliittymiä, viranomaisella olisi mahdollisuus puuttua asiaan edistämällä internetliittymiä koskevaa tiedon tuottamista tai sääntelemällä käytössä olevia rajoitusmenettelyjä.

Säännöksellä olisi tarkoitus antaa Viestintävirastolle oikeus puuttua mahdollisiin käyttäjän kannalta kohtuuttomiin ja internetyhteyspalvelun laatua ja käytettävyyttä vaarantaviin rajoituksiin. Erotuksena ehdotetussa 4 momentissa tarkoitettuihin päätöksiin ehdotetun 3 momentin mukaiset määräykset kohdistuvat aina tietynlaiseen toimintaan ja siten kaikkiin tietynlaista toimintaa harjoittaviin yrityksiin. Viestintävirastolle annettava mahdollisuus määrätä rajoitusten arvioimisesta mahdollistaisi sen, että Viestintävirasto voisi tarvittaessa jo ennalta määritellä ne internetyhteyspalvelun ominaisuudet ja liikenteenhallintamenettelyt, joihin olisi kiinnitettävä huomiota liittymien tuotteistamisessa ja hallinnassa ja joista olisi oltava mahdollista tarvittaessa tuottaa yhteismitallista tietoa.

Määräysten antaminen rajoitusten ja menettelyjen käyttämisestä teleyrityksen internetliittymien tarjonnassa edellyttäisi sitä, että puuttuminen olisi välttämätöntä 2 momentissa määriteltyjen tilaajien tarpeiden turvaamiseksi. Määräysten on aina oltava kohtuullisia suhteessa niillä saavutettavaan hyötyyn ja siihen laissa säädettyyn oikeuteen tai velvollisuuteen, jota niillä turvataan. On todennäköistä, että pelkkä sääntelyn selkeyttäminen osaltaan jo riittää ehkäisemään kohtuuttomien rajoitusten käyttöä.

Viestintävirasto voisi tässä yhteydessä myös pyrkiä ehdotetussa 303 §:ssä mainitulla tavalla edistämään toimialan itse- tai yhteissääntelyä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirasto voisi päätöksellään velvoittaa internetyhteyspalvelun tarjoajan toteuttamaan ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettujen haittojen estämiseksi välttämättömiä menettelyjä tai pidättäytymään sellaisten menettelyjen ja rajoitusten käyttämisestä, jotka aiheuttavat ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettua haittaa.

Ehdotetun momentin mukainen päätös voisi kohdistua yhteen tai useampaan teleyritykseen. Päätöksen antaminen voisi olla perusteltua vain sellaisessa tilanteessa, jossa 2 momentissa määritellyt tilaajien tarpeet vaarantuvat selvästi, esimerkiksi alueellisesti eikä asia ole korjattavissa muilla keinoilla. Päätös voitaisiin antaa toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena.

Ehdotetun 5 momentin mukaan Viestintäviraston olisi määräyksiä ja päätöksiä antaessaan otettava huomioon yleensä tarjolla olevien internetyhteyspalvelujen yleinen laatu ja ominaisuudet. Tällä tarkoitetaan sitä, että arvioinnissa olisi otettava huomioon tekninen kehitys ja palvelujen kehitys ja pyrittävä arvioimaan kokonaisuutena, millaisia ominaisuuksia internetliittymissä tulisi kohtuudella olla tilaajien valittavissa.

111 §. *Käyttöoikeus kiinteistön tai rakennuksen sisäiseen verkkoon.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 69 a §:ää (HE 238/2010 vp).

Ehdotetun 1 momentin mukaan tilaajan valinnanvapauden turvaamiseksi asuntoosakeyhtiöllä, kiinteistöosakeyhtiöllä tai niihin verrattavalla yhteisöllä, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, olisi velvollisuus luovuttaa tilaajan valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoikeus kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä tilaajan päätelaitteisiin. Ehdotettu sääntely poikkeaa viestintämarkkinalain 69 a §:n 1 momentissa säädetystä siten, että voimassa olevan lain mukaan Viestintävirasto asettaa kyseessä olevan velvollisuuden. Ehdotetulla muutoksella turvattaisiin paremmin tilaajan valinnanvapaus.

112 §. *Käyttöraja, ennakkomaksu ja vakuus.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 61 §:ää. Pykälän momenttien paikkoja ehdotetaan vaihdettavaksi ja 1 momentiksi tuleva säännös ehdotetaan muutettavaksi kuluttajan ja teleyrityksen oikeudeksi asettaa käyttöraja. Muutos on tarpeen teleyrityksen ja kuluttajan riskeiltä suojautumisen kannalta. (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, yleispalveludirektiivin liite 1, A osa, c alakohta).

113 §. *Kytkykauppa.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 70 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 81/2005 vp, HE 109/2008 vp, HE 238/2010 vp).

Viestintämarkkinalain 70 §:n 2 momenttia ei ehdoteta sisällytettäväksi uuteen lakiin. Kyseisessä momentissa kielletään kytkykauppa GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevissa sopimuksissa, jollei kyse ole käyttötarkoitukseltaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimen, turvapuhelimen tai muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkykaupasta. Teknisen kehityksen myötä sääntelylle ei ole enää tarvetta.

Viestintämarkkinalain 70 §:n 4 momentin mukainen kytkykaupan irtisanomista koskeva sääntely ehdotetaan lisättäväksi viestintäpalvelusopimuksen irtisanomista koskevaan 116 §:ään.

Ehdotettu 3 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 70 §:n 5 momenttia. Voimassa oleva säännös jatkaa eston voimassaoloa tarpeettomasti kahdella viikolla vielä sopimuksen päättymisen jälkeen. Momentin

mukaan esto olisi kuluttajan pyynnöstä purettava viipymättä, kun liittymäsopimus päättyy. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa päätelaitteen käyttäminen toisen teleyrityksen liittymän käyttäminen päätelaitteessa heti sopimuksen päätyttyä, edellyttäen että kuluttaja on pyytänyt eston poistamista kohtuullisessa ajassa ennen sopimuksen päättymistä.

114 §. *Sopimuksen muuttaminen.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 71 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 20 artikla).

Viestintämarkkinalain 71 §:n 1 momentin 3 kohta, jonka mukaan teleyritys saa muuttaa toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua, ei ehdoteta sisällytettäväksi esitettyyn lakiin. Aiemmin edellä mainittu yleissäännös on katsottu tarpeelliseksi, koska sopimukset ovat yleensä pitkään voimassa, minkä vuoksi ajoittain on saattanut ilmetä perusteltua tarvetta muuttaa sopimuksen ehtoja. Olosuhteiden muutos ei kuitenkaan olisi kilpailevilla markkinoilla hyväksyttävä sopimuksen muutosperuste. Teleyritys voisi tehdä toistaiseksi voimassa olevaan sopimukseen tarvittavia maksuja ja muita sopimusehtoja koskevia muutoksia ehdotetun 1 momentin 1 kohdan nojalla kuluttajan vahingoksi, kun muutos on sopimusehdoissa yksilöity. Tällöin myös edellytetään, että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu.

Viestintämarkkinalain 71 §:n 4 momentin irtisanomista koskeva sääntely esitetään keskitettäväksi viestintäpalvelusopimuksen irtisanomista koskevaan 116 §:ään.

Ehdotettu 4 momentti vastaa viestintämarkkinalain 71 §:n 5 momenttia. Ehdotetussa momentissa säädetään kuitenkin edellä kerrotun perusteella käyttäjän sijasta tilaajasta. Lisäksi ehdotetaan että ehtojen muutostilanteessa tulee kertoa muutoksen peruste.

115 §. *Viestintäpalvelun sulkeminen ja käytön rajoittaminen.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 73 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, yleispalveludirektiivin liite 1, A osa, e alakohta).

Liittymän sulkemista ja käytön rajoittamista koskeva viestintämarkkinalain 73 § koskee pelkästään puhelinverkon liittymiä. Ehdotettu säännös laajennettaisiin koskemaan kaikkia viestintäpalveluja.

Ehdotettu 5 momentti on uusi. Ehdotetun momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus olla yhdistämättä puheluja tai muutoin estää pääsy sellaiseen viestintäpalveluun, jonka ilmeisenä tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu ja josta aiheutuu tilaajalle maksuja.

Puhelujen yhdistäminen tai muu pääsy voitaisiin estää säännöksen nojalla vain sellaisiin vilpillisiin palveluihin, joista aiheutuu tilaajalta veloitettavia maksuja. Ehdotettu mahdollisuus on tarpeen, jotta teleyritys voi estää vilpillisten palveluiden käytöstä aiheutuvien maksujen muodostumisen tilaajan laskulle.

Ehdotetun uuden 6 momentin mukaan se, mitä pykälässä on säädetty teleyrityksen oikeudesta estää viestintäpalvelun käyttö, ei rajoita teleyrityksen velvollisuutta estää viestintäpalvelun käyttö toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella.

116 §. *Sopimuksen irtisanominen.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 70, 70 a, 71 ja 75 §:n sopimuksen irtisanomista koskeva sääntely (HE 112/2002 vp, HE 81/2005 vp, HE 109/2008 vp, HE 238/2010 vp).

Sääntelyä esitetään muutettavaksi koskemaan viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän irtisanomisoikeuden sijasta tilaajan irtisanomisoikeutta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan, jos sopimusehtojen muutos johtuu verolainsäädännön muutoksista, tilaajalla ei ole oikeutta irtisanoa määräaikaista viestintäpalvelusopimusta. Valtionhallinnon toimenpiteet, jotka ovat teleyritysten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella, kuten esimerkiksi hintoihin vietävät alv-korotukset, eivät antaisi tilaajalle oikeutta irtisanoa määräaikaista sopimusta. Sääntely koskisi niitä lainsäädäntömuutoksia, joilla on suora vaikutus hintaan, kuten esimerkiksi alv-korotuksia koskevia muutoksia.

Ehdotetun 3 momentin mukaan teleyrityksen olisi irtisanottava viestintäpalvelusopi-

mus kirjallisesti. Teleyrityksen tulisi sopimuksen irtisanomisessa noudattaa ehdotetun 108 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaista sopimuksen irtisanomismenettelyä, jonka mukaan määräytyy myös sopimuksen irtisanomisaika.

117 §. *Sopimuksen purkaminen.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 67 h ja 75 §:n sopimuksen purkamista koskeva sääntely (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp). Sääntelyä esitetään muutettavaksi koskemaan viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sopimuksen purkuoikeuden sijasta tilaajan sopimuksen purkuoikeutta sekä puhelinverkon liittymäsopimuksen purkamisen sijasta viestintäpalvelusopimuksen purkamista.

Ehdotetun 1 momentin mukaan tilaajalla olisi oikeus purkaa viestintäpalvelusopimus suullisesti tai kirjallisesti.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohtaan esitetään, että käyttäjän lisäksi myös tilaajan tuomio säännöksessä esitetyssä tilanteessa antaa teleyritykselle oikeuden purkaa viestintäpalvelusopimus. Liittymän sijasta teko voisi tapahtua viestintäpalvelua käyttäen.

118 §. *Viestintäpalvelun toimituksen viivästys ja oikeus pidättyä maksusta.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 67 a §:ää (HE 231/2005 vp).

Ehdotetussa pykälässä esitetään, että eräiltä osin viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän lisäksi tai sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

119 §. *Vakiokorvaus.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 67 b §:ää (HE 231/2005 vp, HE 272/2009 vp).

Ehdotetussa pykälässä esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

120 §. *Virhe viestintäpalvelun toimituksessa.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 67 d §:n ja 72 §:n virhesääntely (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp). Tavoitteena on selkeyttää nykytilaa siten, että kaikki viestintäpalvelun virhetilanteet sisältyisivät samaan säännökseen.

Ehdotettu 1 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 67 d §:ää.

Ehdotetussa 2 momentissa selkiytetään virhesäännöksen soveltumista tilanteissa, joissa palvelun keskeytys aiheutuu viestintäverkon kunnossapito- ja rakennustöistä tai tietoturvaan liittyvistä toimenpiteistä. Viestintämarkkinalain 72 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty korvauksista yli 48 tuntia kestävien kunnossapito- ja rakennustöiden sekä tietoturvatoimenpiteiden osalta. Tästä erillisestä hyvitys- ja korvaussääntelystä luovuttaisiin sääntelyn selkiyttämiseksi. Samalla teleyritysten oikeutta keskeyttää viestintäpalvelun toimittaminen välttämättömien kunnossapito- ja rakennustöiden sekä tietoturvatoimenpiteiden takia ilman virhevastuuta rajoitettaisiin enintään 24 tuntiin kalenterikuukaudessa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan viestintäpalvelun virheeksi ei katsottaisi tilannetta, jossa teleyritys tekee suunniteltuja korjaus- ja huoltotöitä tai tietoturvaan liittyviä toimenpiteitä viestintäverkossa. Säännöksessä tarkoitettaisiin tilanteita, joissa teleyritykset tekevät ennalta suunniteltuja korjaus- ja huoltotöitä tai tietoturvatoimenpiteitä, jotka ovat välttämätöntä viestintäpalvelujen toimivuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Tällaiset suunnitellut keskeytykset jäisivät virhesääntelyn ulkopuolelle silloin, kun keskeytyksistä on ilmoitettu palvelujen käyttäjille etukäteen ja keskeytysten yhteenlaskettu kesto ei ylitä 24 tuntia kalenterikuukaudessa. Koska tällaisia palvelujen katkoksia ei katsottaisi viestintäpalvelun virheeksi, ei käyttäjillä tai tilaajilla myöskään olisi oikeutta vaatia katkoksista hinnanalennusta tai vakiohyvitystä 122 §:n mukaisesti. Säännöksen soveltamisen ulkopuolelle jäisivät yllättävistä ja äkillisistä korjaustöistä tai tietoturvatoimenpiteistä aiheutuvat keskeytykset, joista ei ole informoitu säännöksen edellyttämällä tavalla tehokkaasti etukäteen. Tällaisia keskeytyksiä voisivat olla esimerkiksi myrskyistä aiheutuvien tuhojen korjaustöiden tai sähkönsyötön keskeytyksen aiheuttamat käyttökatkokset tai esimerkiksi tilanteet, joissa LVI- tai tietyöt ovat aiheuttaneet kaapelivian. Tällaisia tilanteita arvioitaisiin lähtökohtaisesti viestintäpalvelun virheenä, jolloin keskeytyksen osalta tulisivat harkittavaksi ehdotetun 123 §:n mukaiset seuraamukset.

121 §. *Virheen oikaisu.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 67 e §:ää (HE 272/2009 vp).

Pykälässä ehdotetaan, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

122 §. *Hinnanalennus ja vakiohyvitys.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat asiallisesti viestintämarkkinalain 67 f §:ää (HE 231/2005 vp, HE 272/2009 vp).

Pykälässä ehdotetaan, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

Ehdotetun 3 momentin mukaan keskeytyksestä kärsineellä tilaajalla ei olisi oikeutta vakiohyvitykseen, jos teleyritys osoittaa keskeytyksen johtuneen ylivoimaisesta esteestä. Tällainen tilanne saattaisi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun keskeytys on johtunut kolmannen tahon tekemien LVI- tai tietöiden aiheuttamasta kaapeliviasta. Arvioitavaksi voisi tulla myös oikeus vakiohyvitykseen tilanteissa, joissa toimituksen keskeytymisen syynä on myrskytuhoista aiheutuva sähkönsyötön häiriö. Teleyrityksillä on velvollisuus varautua tämän lain ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti viestintäverkkoihin kohdistuviin sähkönsyötön häiriöihin. Myrskytuhot aiheuttavat kuitenkin ajoittain sähkönsyötön häiriöitä, jotka kestävät pidempään kuin mihin teleyrityksen on varauduttava. Vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevana esteenä pidettäisiin esimerkiksi myrskytuhojen aiheuttamista sähkönsyötön häiriöistä johtuvia keskeytyksiä, jos teleyritys osoittaa varautuneensa sähkönsyötön häiriöihin lainsäädännön ja Viestintäviraston määräysten mukaisesti. Tällöin palvelun käyttäjillä ei olisi oikeutta vakiohyvitykseen keskeytyksen vuoksi. Kysymyksessä olisi kuitenkin viestintäpalvelun virhe, jolloin tilaajalla olisi oikeus keskeytystä vastaavaan hinnanalennukseen.

123 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 67 c §:n ja 67 g §:n vahingonkorvaussääntely (HE 231/2005 vp).

Pykälässä ehdotetaan, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

124 §. *Virhettä tai viivästystä koskeva ilmoitusvelvollisuus.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 67 i §:ää (HE 231/2005 vp).

Pykälässä ehdotetaan, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuu tilaajaan.

125 §. *Viestintäpalvelun oikeudeton käyttö.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 76 ja 79 a §:n (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp, HE 169/2009 vp) sääntely.

Ehdotettu 1 momentti laajennettaisiin viestintämarkkinalain 76 §:ssä mainittujen tahojen ohella koskemaan tilaajaa. Lisäksi pykälässä ehdotetaan viestintämarkkinalaissa säädetyn kuluttajan ja eräiltä osin käyttäjän sijasta sääntelyn kohdistumista tilaajaan. Pykälässä ehdotettujen vastuiden osalta on katsottu tarpeelliseksi ulottaa sääntely koskemaan kuluttajan sijasta myös tilaajaa, huomioiden erityisesti pienyrittäjien (esimerkiksi kampaamoyrittäjät) asema. Pykälässä ehdotetaan myös, että viestintämarkkinalaissa säädetyn liittymän ja puhelimen sijasta kyse olisi kattavammin viestintäpalvelusta, sekä matkapuhelimen tai matkapuhelimen hallinnoinnissa käytettävän älykortin sijasta kyse olisi viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävästä välineestä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan teleyrityksellä olisi sille voimassa olevassa laissa annetun oikeuden sijasta velvollisuus sulkea viestintäpalvelu välittömästi pykälän 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanotettuaan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tilaaja vastaa viestintäpalvelun oikeudettomasta käytöstä vain, jos välineen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö on johtunut tilaajan tai käyttäjän huolimattomuudesta, joka ei ole lievää.

Ehdotetun 3 momentin mukaan tilaaja ei vastaa viestintäpalvelun oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin viestintäpalvelua on käytetty sen jälkeen, kun tilaaja tai käyttäjä on tehnyt teleyritykselle ilmoituksen siitä, että viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävä väline on kadonnut, se on oikeudettomasti toisen hallussa tai että välinettä on oikeudettomasti käytetty.

126 §. *Suljetun viestintäpalvelun avaaminen.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 74 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp).

Ehdotetussa pykälässä esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn liittymän sijasta sääntely koskisi viestintäpalvelua ja avata voitaisiin myös 125 §:n nojalla suljettu liittymä.

Ehdotetussa 1 momentissa esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuisi tilaajaan.

127 §. *Teleyrityksen velvollisuus rajoittaa viestintäpalvelun käyttöä.* Pykälän 1 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 77 §:ää (HE 112/2002 vp).

Voimassa oleva laki koskee pelkästään puhelinverkon liittymän kautta tarjottavia palveluja. Ehdotettu pykälä koskisi kaikkia viestintäpalveluja, joita tarjotaan käyttäen toisen teleyrityksen verkkoa tai verkon osaa.

128 §. *Teleyrityksen, palveluntarjoajan ja myyjän yhteisvastuu.* Ehdotettu pykälä olisi uusi. Teleyrityksellä ja elinkeinonharjoittajalla olisi yhteisvastuu vastaavasti kuin on säädetty kuluttajansuojalain 7 luvun 39 §:ssä luotonantajan ja myyjän tai palveluksen suorittajan yhteisvastuusta.

Sääntely tulisi sovellettavaksi teleyritysten osalta silloin, kun kuluttaja maksaa elinkeinonharjoittajan tarjoamia tavaroita tai palveluja matkapuhelimella ja maksu peritään puhelinlaskun yhteydessä. Matkapuhelimella on mahdollista maksaa myös hyödykkeitä myymälöissä ja verkkokaupoissa. Matkapuhelimella voidaan maksaa myös joukkoliikennelippuja, parkkimaksuja ja muita palveluja. Ehdotetun säännöksen olisi tarkoitus koskea kaikkea matkapuhelimella tapahtuvaa kulutushyödykkeiden maksamista.

Teleyritykset ja luottokorttiyritykset voidaan rinnastaa toisiinsa siten, että molemmat saavat tuloja toimiessaan kuluttajan ja hyödykkeen myyjän tai palveluntarjoajan välissä maksujen välittäjinä. Matkapuhelinliittymä on tällöin luottokortin kaltainen maksuväline, jota tulisi koskea samantapainen vastuusääntely kuin luottokorttienkin osalta. Tämä on kuluttajien suojaamiseksi katsottu tarpeelliseksi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan kuluttajalla, jolla on oikeus pidättyä maksusta taikka saada hinnan palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus elinkeinonharjoittajalta tämän sopimusrikkomuksen johdosta, on tämä oikeus myös sitä teleyritystä kohtaan, joka on laskuttanut kuluttajalta kulutushyödykkeen. Teleyritys ei olisi kuitenkaan velvollinen maksamaan kuluttajalle enempää kuin on tältä saanut maksuina.

Ehdotetun 2 momentin mukaan, jos kulutushyödykkeeseen liittyvä elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen sopimus puretaan, kuluttaja voisi vedota ennen palvelun keskeyttämistä tai sopimuksen purkua suoritetun maksun palauttamisen osalta myös tavaran tai palvelun laskuttanutta teleyritystä kohtaan.

Ehdotetun 3 momentin mukaan kuluttajalle tässä pykälässä tarkoitetun suorituksen tehneellä teleyrityksellä on oikeus saada maksamansa määrä takaisin elinkeinonharjoittajalta taikka toiselta teleyritykseltä, joka on sopinut palvelujen tarjoamisesta elinkeinoharjoittajan kanssa.

129 §. *Erinäisistä muutoksista tiedottaminen.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 81 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 21 artiklan 3 kohdan b, d ja f alakohdat).

Ehdotetussa 1 momentissa esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuisi tilaajaan.

Ehdotetussa 91 §:ssä säädetään saatavilla olevien yleispalvelutuotteiden ja -palvelujen tiedottamisvelvollisuudesta.

130 §. *Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 82 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 81/2005 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 22 artikla ja liite III).

16 luku Yleistä puhelinpalvelua koskevat erityiset säännökset

131 §. *Automaattinen soitonsiirto.* Pykälä vastaa asiallisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain 23 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 11 artikla).

Ehdotetussa pykälässä esitetään, että sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädetyn käyttäjän lisäksi sääntely kohdistuisi tilaajaan.

132 §. *Liittymän tunnistus.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi sähköisen viestinnän tie-

tosuojalain 22 § (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 8 artikla) ja viestintämarkkinalain 64 § (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivin 29 artikla ja liite I, B osa, b alakohta).

133 §. *Oikeus seurata maksun kertymistä.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 64 a §:ää (HE 109/2008 vp, yleispalveludirektiivin liite 1, A osa, g alakohta).

Ehdotetussa pykälässä esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän lisäksi sääntely kohdistuisi tilaajaan.

134 §. *Laskun erittely ja yhteyskohtainen erittely.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 80 § ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §. Säännösten asiallinen sisältö pysyisi ennallaan, mutta tilaajalle annettavaan laskuun, tilaajalle annettavaan erittelyyn ja käyttäjälle annettavaan erittelyyn sovellettavat säännökset koottaisiin omiksi momenteiksi.

Ehdotettuun 1 momentissa olisi uusi 8 kohta, jonka mukaan ehdotetussa 2 momentissa tarkoitetut lisämaksulliset erät tulisi eritellä nimenomaisesti laskulle (HE 112/2002 vp, HE 125/2003 vp, HE 144/2011 vp).

135 §. *Oikeus rajoittaa liittymän käyttöä muun kuin viestintäpalvelun vastaanottamiseen.* Pykälässä esitetään yhdistettäväksi viestintämarkkinalain 78 ja 79 § (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin liite I, A osa, b ja e alakohta). Ehdotetussa pykälässä esitetään, että viestintämarkkinalaissa säädetyn käyttäjän sijasta sääntely kohdistuisi tilaajaan.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotetun momentin 1 kohta sisältäisi voimassa olevan säännöksen käytön estosta maksamattoman laskun tapauksissa. Momentin 2 kohdaksi ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan teleyritys voisi estää muun kuin viestintäpalvelun käyttämisen jos 112 §:ssä tarkoitettu käyttöraja ylittyy. Momentin 3 kohdaksi ehdotetun säännöksen mukaan muun kuin viestintäpalvelun käyttö voitaisiin estää myös jos se on tarpeen väärinkäytösten ja vahinkojen estämiseksi. Käytännössä tällainen tilanne voisi syntyä jos yksittäisestä lisämaksullisesta palvelusta syntyy tilaajalle poikkeuksellisen suuri maksu.

Pykälän 4 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan teleyrityksen tulee ilmoittaa tilaajalle viipymättä 3 momentissa tarkoitetusta käytön estosta. Ilmoitus tulisi yleensä toimittaa ennen muiden kuin viestintäpalvelujen käytön estämistä.

Ehdotetun 5 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus olla yhdistämättä puheluja tai muutoin estää pääsy sellaiseen muuhun kuin viestintäpalveluun, jonka ilmeisenä tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu ja josta aiheutuu tilaajalle maksuja.

Puhelujen yhdistäminen tai muu pääsy voitaisiin estää säännöksen nojalla vain sellaisiin vilpillisiin palveluihin, joista aiheutuu tilaajalta veloitettavia maksuja. Ehdotettu mahdollisuus on tarpeen, jotta teleyritys voi estää vilpillisten palveluiden käytöstä aiheutuvien maksujen muodostumisen tilaajan laskulle.

VI OSA Viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja

Viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevaa sääntelyä sovelletaan laajasti silloin, kun kyse on sähköisestä viestinnästä ja välitystietojen käsittelystä. Kuten voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalaissa todetaan, henkilötietolakia (523/1999) sovelletaan yleislakina henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi laissa yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) on työelämää koskevaa erityissääntelyä.

Viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityisyyden suojaa koskeva osa vastaa voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 2, 3 ja 4 lukuja sillä lisäyksellä, että sääntely ulotettaisiin muihinkin viestinnän välittäjiin kuin teleyrityksiin, yhteisötilaajiin ja lisäarvopalvelun tarjoajiin. On huomattava, että sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi sääntelee vain teleyrityksiä. Sääntelyyn sisällytettäisiin myös radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 37 §:n mukainen radioviestinnän luottamuksellisuutta koskeva sääntely.

Osassa ehdotetaan, että tunnistamistiedon käsitteestä luovutaan ja tunnistamistietoa

vastaisi välitystiedon käsite. Tunnistamistiedon käsite sekoitetaan usein yleiskielessä erilaisiin tunnistautumiseen liittyviin palveluihin. Välitystiedon määritelmä kuvaisi myös paremmin sitä, että tieto liittyy viestinnän välittämiseen.

Samoin paikkatiedon käsitteestä luovuttaisiin ja se korvattaisiin käsitteellä sijaintitieto. Paikkatieto mielletään suomenkielessä laajemmaksi kuin sijaintitieto. Paikkatietoa voi sijainnin lisäksi olla jokin muu ominaisuus, joka voidaan yhdistää paikkaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 4 §:n 3 momenttia, joka koskee verkkosivustojen selaamisesta kertyvien tunnistamistietojen luottamuksellisuutta, ei ole ehdotettu siirrettäväksi tietoyhteiskuntakaareen. Verkkosivujen selaamisesta kertyvät välitystiedot ovat viestinnän välittäjien näkökulmasta luottamuksellisia ilman erityissäännöstä ehdotetun 1 momentin perusteella. Verkkosivun ylläpitäjät käsittelevät viestintää sen toisena osapuolena. Viestinnän osapuolena kerättyjen luonnollista henkilöä kuvaavien tietojen käsittelyä säännellään henkilötietolaissa.

17 luku Sähköisen viestin ja välitystietojen käsittely

136 §. *Viestin ja välitystietojen luottamuksellisuus.* Ehdotetussa pykälässä säädetään sähköisen viestinnän luottamuksellisuudesta sekä siitä, kenellä on oikeus ja missä tilanteessa käsitellä viestejä ja niiden välitystietoja.

Ehdotettu 1 momentti vastaa sisällöllisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 1 momenttia. Informatiiviseksi tarkoitettu säännös on tarpeen, sillä merkittävä osa sähköistä viestintää koskevista tulkintaepäselvyyksistä johtuu käytettävissä olevien käsittelyoikeuksien virheellisestä arvioinnista. Tulkintaepäselvyyksien taustalla on ollut usein se, että sähköisen viestinnän tietosuojalaissa määriteltyjä tunnistamistietojen (välitystietojen) käsittelyperusteita on pidetty tarpeettoman tiukkoina välttämättömien toimenpiteiden suorittamiseksi. Arvioinnissa ei ole kuitenkaan aina huomioitu sitä, että tilanteessa toimitaan usein viestinnän toisena osapuolena.

Viestinnän osapuolella tarkoitetaan viestin lähettäjää ja sitä, jolle viesti on tarkoitettu. Osapuoli voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Osapuolia voivat siten olla esimerkiksi luonnolliset henkilöt, yritykset, työnantajat ja internetsivustojen sekä muiden verkkopalvelujen ylläpitäjät.

Perinteinen osapuolten välisestä viestinnästä on kahden luonnollisen henkilön toisilleen lähettämät yksityisasioita koskevat viestit. Viestinnän osapuolia ovat tällöin sekä viestin lähettäjä että sen vastaanottaja. Tilanne ei muutu, vaikka yksityisasioita koskeva viesti lähetettäisiin viestin vastaanottajalle työnantajan tarjoamaan viestintäpalveluun.

Toinen tyypillinen osapuolten välistä viestintää koskeva esimerkkitilanne on luonnollisen henkilön ja yhteisön välinen viestintä. Esimerkiksi luonnollisen henkilön vieraillessa yhteisön, kuten esimerkiksi yrityksen, verkkosivuilla, on kysymyksessä luonnollisen henkilön ja yhteisön välinen viestintätapahtuma. Luonnollisen henkilön ja yhteisön välistä viestintää kuvaava esimerkkitilanne on myös luonnollisen henkilön nimenomaisesti yhteisölle suuntaama viesti, joka ei sisällä yksittäiselle yhteisön edustajalle suunnattua viestintää. Kysymyksessä voi olla esimerkiksi osoitteeseen tilaukset@yritys.fi lähetetty pyyntö tarjouksen esittämisestä.

Luonnollisen henkilön ja yhteisön välisestä viestinnästä on kyse myös tilanteessa, jossa yrityksen työntekijä kirjautuu työpaikan leimauslaitteella töihin. Leimauslaite lähettää tiedon leimautumisesta tapahtuman kirjaavalle palvelimelle. Viestinnän osapuolina ovat palveluun kirjautuva työntekijä ja tiedon vastaanottava yritys. Vaikka välitettävän viestin tietosisältöä voidaan pitää vähäisenä, suojataan viestiä tästä huolimatta ulkopuolisten suorittamilta perusteettomilta toimenpiteiltä.

Myös henkilön kirjautuminen esimerkiksi internetissä tarjottavaan viestintäpalveluun on osapuolten välistä viestintää. Varsinaisessa palveluun kirjautumisessa viestinnän osapuolia ovat kirjautuva henkilö ja palveluntarjoaja.

Sen sijaan, jos palveluntarjoaja tarjoaa viestien välittämistä palvelussaan, on palveluntarjoaja viestinnän välittäjän eli kolmannen osapuolen roolissa palvelun sisällä ta-

pahtuvaan, kirjautumisen jälkeen palvelua hyödyntäen lähetettyihin viesteihin nähden. Kirjautumisen jälkeen tapahtuvaa muiden osapuolten välistä viestintää voidaan käsitellä ainoastaan laissa yksilöidyillä perusteilla.

Kaikille avointen keskustelupalstojen osalta viestinnän osapuolina toimivat esimerkiksi sanomalehtien keskustelupalstoja vastaavasti viestin lähettäjä ja sen palvelussaan yleisesti vastaanotettavaksi julkaiseva palveluntarjoaja.

Facebookin kaltaiset sosiaalisen median palvelut sijoittuvat edellä kuvatun kahden esimerkin välimaastoon. Tällaiset palvelut tarjoavat tyypillisesti käyttäjilleen mahdollisuuden sekä rajatulla piirillä tapahtuvaan että kaikille avoimeen viestintään. Tällaisissa tilanteissa palveluntarjoajan suhde viestintätapahtumaan on arvioitava tapauskohtaisesti.

Viestinnällä ei myöskään ole välttämättä aina kahta osapuolta. Osapuoli voi myös lähettää viestejä itselleen. Tällaista sisäistä viestintää, jota voidaan kutsua myös tiedonsiirroksi tai datasiirroksi, on tämän lain näkökulmasta katsottuna esimerkiksi se, kun kaupan kassalaite lähettää yleisen viestintäverkon välityksellä keskusvarastolle tiedon tietyn tuotteen myymisestä.

Esimerkit osoittavat, että käyttäjän näkökulmasta tarkasteltuna viestintätapahtuma saattaa sisältää useita erillisiä viestintätapahtumia ja osapuolia. Kysymys nousee usein esiin arvioitaessa keskustelupalstalle lähetettyyn viestiin liittyvien välitystietojen käsittelyperustetta. Teknisessä mielessä tarkasteltuna keskustelupalstalle lähetettyä viestiä voidaan pitää samankaltaisena tilanteena kuin silloin kun sanomalehtien yleisönosastoille lähetetään kirjeitä julkaistavaksi. Tällöin sanomalehti, jolle kirje on tarkoitettu, on viestinnän osapuoli. Viestinnän osapuolena kerättyjen tietojen käsittelyä säännellään palvelua koskevassa sopimuksessa, henkilötietolaissa ja mahdollisesti muussa lainsäädännössä.

Eräs poikkeuksellinen tilanne viestinnän osapuolia tarkasteltaessa on viestinnän toisen osapuolen menehtyminen. Tällaisessa tilanteessa vainajan perillisten on katsottu tulevan yleisseuraannon perusteella vainajan henkilökohtaisten viestien osalta viestinnän osapuoliksi vainajan sijaan.

Ehdotetussa momentissa välitystietojen käsittelyoikeudella tarkoitetaan lähinnä tilanteita, joissa viestinnän välittäjä luovuttaa viestinnän osapuolelle viestiin liittyviä tietoja.

Ehdotettu 2 momentti vastaa radiolain 37 §:ää (HE 75/2004).

Ehdotettu 3 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 2 momenttia (HE 125/2003 vp, HE 158/2007 vp).

Ehdotettu 4 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 48/2007 vp).

137 §. *Viestinnän välittäjän yleiset käsittelyperiaatteet.* Ehdotetut 1−3 momentit vastaavat sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 3 momenttia (HE 125/2003 vp, 158/2007 vp).

Ehdotettu 4 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 9 §:n 2 momenttia (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp).

138 §. *Käsittely viestinnän välittämiseksi ja palvelun toteuttamiseksi sekä tietoturvasta huolehtimiseksi.* Ehdotetussa pykälässä oikeutetaan viestinnän välittäjät käsittelemään välittämiään viestejä ja välitystietoja siinä määrin kuin käsittely on tarpeen viestinnän välittämiseksi ja sovitun palvelun toteuttamiseksi sekä jäljempänä 272 §:ssä säädetyllä tavalla tietoturvasta huolehtimiseksi.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sähköisen viestinnän tietosuojalain 9 §:ää. Ehdotetussa säännöksessä on huomioitu se, että viestien välittäminen edellyttää aina myös viestien automatisoidusti suoritettavaa käsittelyä niiden siirtämiseksi lähettäjältä vastaanottajalle. Tästä johtuen välitystietojen käsittelylle asetetut rajoitukset on välttämätöntä ulottaa kattamaan myös viestinnän välittämiseksi, sovitun palvelun toteuttamiseksi ja jäljempänä säädetyllä tavalla tietoturvasta huolehtimiseksi tapahtuva viestien käsittely.

Lisäksi ehdotetussa säännöksessä on korostettu viestinnän osapuolen oikeutta antaa suostumuksensa omaan viestintäänsä liittyvien viestien ja välitystietojen laissa asetettuja reunaehtoja laajempaan käsittelemiseen tietyn palvelun toteuttamiseksi. Tällaisissa tilanteissa palvelua tarjoavalla toimijalla on kuitenkin korostettu vastuu osapuolen anta-

man suostumuksen vapaaehtoisuudesta, tarkkarajaisuudesta, nimenomaisuudesta ja ennen kaikkea suostumuksen antajan tietoisuudesta siitä, mihin hän on suostumuksensa antamassa. Myös suostumukseen perustuva käsittely on toteutettava siten, että puututaan mahdollisimman vähän viestinnän osapuolen yksityisyyteen.

Erityisesti on huomattava, että ehdotetussa 2 momentissa asetetaan viestin ja välitystietojen käsittelijälle erityisiä rajoituksia käsittelylle. Ehdotetussa momentissa tarkoitettu ilmoitus voidaan antaa esimerkiksi liittymäsopimuksessa tai palvelun kuvauksessa.

139 §. *Käsittely laskutusta varten.* Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 10 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 144/2011 vp ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 6 artikla 2 ja 4 kohta).

140 §. *Käsittely markkinointia varten.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sähköisen viestinnän tietosuojalain 11 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 6 artikla 3 ja 4 kohta). On huomattava, että aiemmin säännös koski myös lisäarvopalveluja. Nyt ehdotetaan, että lisäarvopalvelut sisältyvät edellä 138 §:ssä esitettyyn sovittuun palveluun.

141 §. *Käsittely teknistä kehittämistä varten.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 12 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp).

142 §. *Käsittely tilastollista analyysiä varten.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 12 a §:ää (HE 48/2008 vp).

143 §. *Käsittely väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 §:ää sellaisena kuin se oli tarkoitettu HE 125/2003 vp. Ehdotetun säännöksen muilla siihen rinnastuvilla käyttöä koskevilla väärinkäytöksillä voitaisiin tarkoittaa esimerkiksi sellaisia maksuttomia palveluja, joihin mahdollinen hyökkäys tehdään ulkopuolelta.

144 §. *Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp).

145 §. *Käsittelyä koskevien tietojen tallentaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sähköisen viestinnän tietosuojalain 15 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp). On kuitenkin huomattava, että koska sääntely ehdotetaan ulottuvaksi koskemaan kaikkia viestinnän välittäjiä, on tarpeen rajoittaa muilla perusteilla käsittelytietojen tallentamista. Sellaisesta tietojärjestelmissä tapahtuvasta käsittelystä, jossa käsitellään viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan kannalta keskeisiä välitystietoja, olisi ehdotetun säännöksen mukaan niin sanotut käsittelyn lokitiedot tallennettava. On kuitenkin selvää, että useat viestinnän välittäjien käytössä olevat järjestelmät eivät tue välitystietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusta. Moniin tällaisiin järjestelmiin toiminnallisuutta ei ole edes mahdollista rakentaa kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi voi olla sellaisiakin järjestelmiä, joille valmistajan tuotetuki on jo loppunut ja näin ollen uusia ominaisuuksia kyseisiin järjestelmiin ei ole enää saatavilla. Muun muassa teleyrityksillä on myös käytössään paljon sellaisia aktiivilaitteita, (reitittimiä, keskuksia, kytkimiä yms.), joita ei ole tarkoitettu välitystietojen käsittelyä koskevien tietojen tallentamiseen, eikä näihin järjestelmiin kyseistä toiminnallisuutta ole saatavilla.

Olennaista sääntelyn kannalta onkin, että viestinnän välittäjät itse kartoittavat järjestelmiensä ja palvelujensa välitystietojen hallintaprosessit ja luovat henkilöstön saatavilla olevat, riittävän yksityiskohtaiset ohjeet välitystietojen käsittelystä eri tarkoituksia varten.

Viestinnän välittäjien olisikin määriteltävä ne välitystietojen hallintaprosessit ja järjestelmät, joiden sisältämillä tiedoilla on välittömästi ja keskeistä merkitystä viestinnän luottamuksellisuudelle, ja toteutettava välitystietojen käsittelyä koskevien tietojen (lokitiedot) tallennus näiden osalta.

Näitä järjestelmiä ovat sellaiset järjestelmät joissa välitystietoja säilytetään muutoin kuin vain lyhytaikaisesti, joissa välitystietoja käsitellään luonnollisten henkilöiden toimesta ja joissa välitystietojen käsittelytapahtumat voidaan kohdistaa tietyn viestinnän osapuolen viestintätapahtumaan tai -tapahtumiin. Esimerkkejä tällaisista järjestelmistä ovat tikettivarastot, laskutusjärjestelmät sekä erilaiset viestintätapahtumien historiatietojen ana-

lysointiin käytetyt järjestelmät. Tallennusvelvoite ei koske anonyymin ja/tai summatun tietoaineiston käsittelyä.

Erityisen merkittäväksi ehdotetun säännöksen toimivuuden kannalta muodostuu myös ehdotetun 2 momentin Viestintävirastolle annettu oikeus antaa tarkempia määräyksiä tallentamisen ja säilyttämisen teknisestä toteuttamisesta.

18 luku Yhteisötilaajaa koskeva erityissääntely

146 §. *Yhteisötilaajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a §:ää (HE 48/2008 vp).

147 §. *Yhteisötilaajan huolehtimisvelvollisuus väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 b §:ää (HE 48/2008 vp).

148 §. *Yhteisötilaajan suunnittelu- ja yhteistoimintavelvoite väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 c §:ää (HE 48/2008 vp).

149 §. *Yhteisötilaajan käsittelyoikeus maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön selvittämiseksi.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 d §:ää (HE 48/2008 vp).

150 §. *Yhteisötilaajan käsittelyoikeus yrityssalaisuuksien paljastamisen selvittämiseksi.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 e §:ää (HE 48/2008 vp).

151 §. *Käsittelyoikeuden erityiset rajoitukset väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 f §:ää (HE 48/2008 vp).

152 §. *Yhteisötilaajan tiedonantovelvollisuus käyttäjälle väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 g §:ää (HE 48/2008 vp).

153 §. *Yhteisötilaajan tiedonantovelvollisuus työntekijöiden edustajalle väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 h §:ää (HE 48/2008 vp).

154 §. *Ennakkoilmoitus ja vuosittainen selvitys tietosuojavaltuutetulle väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 i §:ää (HE 48/2008 vp).

155 §. *Yhteisötilaajan oikeus säilyttää tunnistamistietoja väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 j §:ää (HE 48/2008 vp).

156 §. *Yhteisötilaajan oikeus tietojen luovuttamiseen väärinkäytöstapauksissa.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 k §:ää (HE 48/2008 vp).

19 luku Viranomaistoimintaan liittyvät tiedot

Ehdotetun luvun sääntely perustuu tunnistamistietojen tallentamista koskevaan neuvoston ja parlamentin direktiiviin 24/2006/EY.

157 §. *Velvollisuus säilyttää tiedot viranomaistarpeita varten.* Ehdotetussa 1 momentissa säädetään välitystietojen tallentamisvelvollisuuden toteuttamisvelvollisista teleyrityksistä sekä toteuttamisvelvollisuuden sisällöstä pääpiirteittäin. Säännös vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a §:n 1 momenttia sillä erotuksella, että ainoastaan sisäasiainministeriön erikseen päätöksellään nimeämän teletoimintailmoituksen antamiseen velvollisen teleyrityksen on tallennettava välitystietoja viranomaistarpeita varten. Muutos on tarpeen siksi, että välitystietojen tallentamisvelvollisuuden edellyttämät laitteet ja ohjelmistot korvataan teleyrityksille valtion varoista siten kuin ehdotetussa 299 §:ssä säädetään.

On yhteiskunnan varojen käytön kannalta perusteltua, että sisäasiainministeriö, jonka hallinnonalaa tietojen tallentaminen palvelee ja jonka budjetista tallentaminen kustannetaan, voi määritellä ne teleyritykset, joille on rikoksen estämisen ja selvittämisen tarpeiden valossa tarkoituksenmukaista kustantaa tietojen tallentamisen edellyttämät laitteet ja ohjelmistot. Sisäasiainministeriön päätöksen arvioinnissa voidaan painottaa esimerkiksi erilaisia rikostutkinnallisia tekijöitä ja kustannushyötysuhteita. Käytännössä tämä tarkoittanee, että ensisijaisesti suuret ja käyttäjien suosimat palveluntarjoajat säilyttävät tietoja, mutta myös sellaiset pienemmät toimijat

säilyttävät tietoja, jotka ovat useimmiten kriittisiä rikostutkinnan kannalta.

Kun muutoksella rajoitetaan niiden teleyritysten määrää, rajoitetaan myös tallennettavien tietojen määrää. Tällä myös suojataan paremmin kansalaisen yksityisyyttä.

Ehdotetussa säännöksessä on myös laajennettu tietojen käyttötarkoitusta vastaamaan vuoden 2014 alussa voimaan tulevan pakkokeinolain (HE 222/2010 vp) televalvontaa ja sen edellytyksiä koskevaa 10 luvun 6 §:ää. Säilytettäviä tietoja voitaisiin siten käyttää myös teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdyn rikoksen estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Laajennus tarkoittaisi sitä, että säilytettäviä tietoja voitaisiin käyttää näiden rikosten tutkimiseen. Kyse ei olisi siten uusien tietojen säilyttämisestä, vaan jo olemassa olevien tietojen hyödyntämisestä. Tallennettujen tietojen määrä ei kasvaisi.

Ehdotettu 2 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a §:n 2 momenttia (HE 158/2007 vp, HE 222/2010 vp).

Ehdotettu 3 momentti vastaa pääosin sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a §:n 3 momenttia (HE 158/2007 vp). Säännökseen on lisätty mahdollisuus tallentaa internetyhteyspalvelun, sähköpostipalvelun ja internetpuhelinpalvelun osalta myös esimerkiksi verkkosivustojen selaamisesta kertyviä välitystietoja ja muitakin tietoja, jotka ovat välttämättömiä internetyhteyspalvelun sähköpostipalvelun tai internetpuhelinpalvelun käyttäjän tunnistamiseksi.

Pykälässä tarkoitetaan internetpuhelinpalvelulla palveluyrityksen tarjoamaa loppuasiakkaille asti internetyhteyskäytäntöön perustuvaa puhelun mahdollistavaa palvelua. Näin ollen esimerkiksi internetpuhelut, jotka soitetaan internetpuheluja varten käytettävän ohjelmiston välityksellä yhdeltä tietokoneelta viestintäverkkojen välityksellä toiselle tietokoneelle ilman nimenomaan palveluyrityksen tarjoamaa internetpuhelinpalvelua, eivät kuulu tietojen säilyttämistä koskevien velvoitteiden piiriin.

Teleyritykset ovat vähitellen korvaamassa perinteistä puhelinverkkoa internetyhteyskäytäntöön perustuvilla verkoilla. Pelkkä internetyhteyden käyttö viestinnän siirtämisen runkoverkossa ei kuitenkaan tekisi palvelusta internetpuhelinpalvelua, sillä palvelun tulisi perustua internetyhteyskäytäntöön loppuasiakkaalle saakka, jotta kyse olisi internetpuhelinpalvelusta.

Pääsääntönä olisi edelleen se, ettei verkkosivustojen selaamisesta ("internetissä surffaamisesta") tallennettaisi tietoja siitä, missä osoitteessa käyttäjä on käynyt. IPv4 osoitteiden rajallinen määrä, IPv6:een siirtymisen viivästyminen sekä päätelaitteiden muuttuneet toiminnallisuudet ja ihmisten muuttunut viestintäkäyttäytyminen ovat kuitenkin johtaneet siihen, että teleyritykset joutuvat joissain palveluissa jakamaan samaa IP -osoitetta yhtäaikaisesti useammalle eri käyttäjälle. Mikäli teleyritykset eivät tallentaisi yhteydestä muuta kuin IP-osoitteen ja kellonajan (lähdepään tiedot), olisi jälkikäteen usein mahdotonta selvittää, kuka on käynyt esimerkiksi laatimassa uhkaavan viestin jollekin verkkosivulle (kohdepää). Tällöin tunnistamistietojen tallentamisen tarkoitus vesittyisi. Tästä syystä on tarpeen sallia laajempi, esimerkiksi kohdepään tietojen tallentaminen niiden internetyhteyspalvelujen osalta, joissa asiakkaan tunnistaminen ei ole mahdollista pelkkien liikennöinnin lähdepään tietojen perusteella. Säilytysvelvollisuuden perusteella säilytettävien tietojen tekniset yksityiskohdat määriteltäisiin Viestintäviraston määräyksessä. Myös sähköpostipalvelussa ja internetpuhelinpalvelussa voidaan esimerkiksi tallentaa tieto siitä, mistä IP-osoitteesta käyttäjä on tullut palveluun, mikäli se on käyttäjän tunnistamiseksi tarpeellista.

Pykälän 4–6 momentit vastaavat sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 a §:n 4–6 momentteja (HE 158/2007 vp).

158 §. *Viranomaistarpeita varten säilytettävien tietojen käsittelyssä noudatettavat velvoitteet ja menettelytavat.* Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 b §:n 1 momenttia (HE 158/2007 vp, HE 222/2010 vp), mutta voimassa olevan lain 1 momentti on jaettu ehdotettuun 1 ja 4 momenttiin.

Säännökseen on sen 2 ja 3 momenttiin yhdistetty valtioneuvoston asetus eräiden tietojen säilyttämisestä viranomaistarpeita varten.

Ehdotetussa 2 momentissa annettaisiin sisäasiainministeriölle oikeus nykytilan mukaisesti säilytysvelvollisuuden toteuttamiseksi hankkia ulkopuoliselta palveluntarjoajalta järjestelmä, johon säilytysvelvollinen palveluyritys voi siirtää säilytysvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot. Säilytysvelvollisella palveluyrityksellä olisi oikeus tallentaa järjestelmään myös ne tiedot, joiden käsittely omaa tarvetta varten ei ole vielä päättynyt.

Ehdotettu 3 momentti vastaisi sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 2 momenttia, mutta säännöstä on joustavoitettu siten, että sen lisäksi että yrityksen tulisi nimetä ne henkilöt, joilla on oikeus käsitellä säilytettäviä tietoja, yritys voisi myös määritellä ne tehtävät, joissa käsittely on mahdollista. Tämä on tarpeen etenkin pykälän 2 momentissa mainitussa tapauksessa, jolloin sisäasiainministeriö hankkii järjestelmän, mutta säilytysvelvollinen yritys on edelleen rekisterinpitäjänä vastuussa säilytettävistä tiedoista.

Ehdotettu 4 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 b §:n 1 momenttia (HE 158/2007 vp, HE 222/2010vp) yhdessä ehdotetun 1 momentin kanssa.

Ehdotettu 5 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 b §:n 3 momenttia (HE 158/2007 vp, HE 222/2010vp).

Ehdotettu 6 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 b §:n 4 momenttia ja 19 §:n 4 momenttia (HE 158/2007 vp, HE 222/2010vp).

159 §. *Viranomaistarpeita varten säilytettävien tietojen käyttöä koskeva tilastointi.* Pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 c §:ää (HE 158/2007 vp, HE 222/2010 vp).

20 luku Sijaintitiedot ja muut liittymän ja päätelaitteen sijainnin ilmaisevat tiedot

Tämän luvun mukainen sijaintitietojen käsittely perustuu kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 4 luvun paikkatietoja koskevaan sääntelyyn ja samalla sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 9 artiklan 1 kohdan sääntelyyn. Paikkatiedon käsitettä esitetään muutettavaksi sijaintitiedon käsitteeksi. Paikkatieto mielletään suomenkielessä laajemmaksi kuin sijaintitieto. Paikkatietoa voi sijainnin lisäksi olla muu ominaisuus, joka voidaan yhdistää paikkaan. Luvussa säännellään sijaintitietojen käsittelyä silloin, kun joku muu kuin paikannettava itse käsittelee sijaintitietoja.

160 §. *Sijaintitietojen käsittely ja luovutus.* Sijaintitietoja, jotka voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön, saa käsitellä lisäarvopalvelun tarjoamiseksi ja hyödyntämiseksi, jos tilaaja tai käyttäjä, jota tiedot koskevat on antanut siihen suostumuksensa, taikka suostumus yksiselitteisesti ilmenee asiayhteydestä tai jos laissa niin säädetään.

Ehdotettu 1 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 18 §:n 1 momenttia (HE 125/2003 vp) siltä osin kuin on kyse lisäarvopalvelun tarjoajan paikannettavalta pyydettävästä ennakollisesta suostumuksesta. Sen sijaan teleyritys on sähköisen viestinnän tietosuojalain 17 §:n 1 momentin mukaan saanut käsitellä paikkatietoja, jollei tilaaja ole sitä kieltänyt. Lain säätämisen aikaan tällä tilaajan kielto-oikeudella pyrittiin muun muassa huomioimaan, että henkilö voisi estää kaikenlaisen liittymänsä sijaintitietojen käsittelyn yhdellä ilmoituksella. Toisaalta hallituksen esityksestä ilmenee, että tuolloin pelättiin, että teleyrityksen olisi ollut vaikeaa kontrolloida suostumusten hankkimista yksittäisissä tilanteissa varsinaisilta paikannettavilta. Nykyisin suurin osa paikannuspalveluista on sellaisia, että niitä hallinnoidaan nimenomaisesti käyttäjän päätelaitteelta. Muutoksella halutaan yleisesti korostaa henkilön oikeutta omiin tietoihinsa ja korostaa suostumuksen tärkeyttä. Suostumus voitaisiin pyytää myös sopimusehdoissa sillä edellytyksellä, että tilaajaa ja käyttäjä on riittävästi ennakolta informoitu sijaintitietojen käytöstä.

Sijaintitietojen yhdistettävyydellä luonnolliseen henkilöön tarkoitetaan sitä, että sijaintitiedot voidaan palvelua tarjotessa tosiasiallisesti yhdistää henkilöön tai ne voidaan helposti jälkikäteen yhdistää henkilöön. Sijaintitietoja voidaan kuitenkin käsitellä esimerkiksi niiden anonymisoimiseksi ilman suostumustakin.

Ehdotettu 2 momentti on uusi ja lähinnä informatiivinen säännös. Sen tarkoituksena on todeta, että tilaajan suostumuksella ei voida poiketa siitä, mitä muualla laissa, kuten esimerkiksi laskun erittelystä on säädetty. Tilaajalla on tämän lain 134 §:n mukaan oikeus saada lasku tietyllä tavalla eriteltynä, mutta vain käyttäjän suostumuksella voidaan saada tarkempi erittely.

Ehdotettu 3 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 16 §:n 3 momenttia (HE 125/2003 vp).

Ehdotettu 4 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 16 §:n 2 momenttia (HE 125/2003 vp).

Ehdotettu 5 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 §:n 2 momenttia (HE 125/2003 vp).

161 §. *Tiedonantovelvollisuus.* Ehdotettu säännös vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 18 §:n 3 momenttia (HE 125/2003 vp).

162 §. *Tilaajan ja käyttäjän oikeudet.* Ehdotettu 1 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 17 §:n 1 momenttia ja 18 §:n 2 momenttia (HE 125/2003 vp).

Ehdotettu 2 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 37 §:ää (HE 125/2003 vp).

Ehdotettu 3 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 16 §:n 4 momenttia (HE 125/2003 vp).

VII OSA Sähköisiin palveluihin liittyvää erityissääntelyä

21 luku Verkkotunnukset

163 §. *Soveltamisala.* Säännöksiä ehdotetaan sovellettavaksi Suomen maatunnuksen ja Ahvenanmaan maakuntatunnuksen lisäksi 164 §:ssä määriteltyyn verkkotunnustoimintaan ja verkkotunnusten välittämiseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan, mitä tässä luvussa säädettäisiin Viestintäviraston ylläpitämästä verkkotunnusrekisteristä, sovellettaisiin myös Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ylläpitämään rekisteriin ax-maakuntatunnuksista. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä ax-tunnuksen hallinnoimiseksi säädettäisiin nykykäytännön mukaisesti erillisellä sopimusasetuksella.

Ehdotettu soveltamisala vastaisi voimassa olevan verkkotunnuslain soveltamisalaa. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kaikki muut ensimmäisen asteen verkkotunnukset ja niihin liittyvä verkkotunnustoiminta.

164 §. *Viestintäviraston verkkotunnustoiminta ja verkkotunnusten välittäminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä sääntelyä vastaavasti Viestintäviraston tehtäväksi ylläpitää fi-maatunnukseen päättyvien verkkotunnusten verkkotunnusrekisteriä ja fi-juurta. Suomen käytössä on ISO-3166 -standardin mukainen fi-pääte. Luvussa verkkotunnusrekisterillä tarkoitettaisiin Viestintäviraston ylläpitämää ajantasaista tietokantaa, johon verkkotunnusvälittäjät merkitsisivät fi-maatunnukseen päättyvät verkkotunnukset. Momentin mukaan laissa tarkoitettaisiin fi-juurella Viestintäviraston ylläpitämää tietokantaa, jonne siirrettäisiin verkkotunnusrekisterin sisältämät internetliikenteen teknisen ohjaamisen kannalta tarpeelliset nimipalvelintiedot.

Ehdotetussa 2 momentissa määriteltäisiin verkkotunnusvälittäjän käsite. Verkkotunnusvälittäjällä tarkoitettaisiin sellaista oikeushenkilöä, yksityistä elinkeinoharjoittajaa, muuta yhteisöä tai luonnollista henkilöä, joka on tehnyt 165 §:ssä tarkoitetun verkkotunnusvälitysilmoituksen. Ilmoituksen tekemiseen oikeutettujen joukkoa ei ehdotettaisi rajattavaksi. Lisäksi momentin mukaan ainoastaan verkkotunnusvälitysilmoituksen tehnyt verkkotunnusvälittäjä voisi tehdä merkintöjä verkkotunnusrekisteriin. Ehdotuksen tavoitteena olisi tarjota edellytykset Viestintävirastolle verkkotunnusvälittäjien toiminnan valvomiseksi. Viestintävirastolle varattaisiin oikeus tehdä maksutta merkintöjä verkkotunnusrekisteriin verkkotunnushallinnon ylläpitämiseksi ja tämän lain säännöksien toteuttamiseksi.

Ehdotetussa 3 momentissa määriteltäisiin verkkotunnuksen käyttäjän käsite. Fi- tai ax-maatunnuksiin oikeutetuille käyttäjille ei ehdotettaisi aikaisemmasta lainsäädännöstä poiketen erityisiä vaatimuksia. Voimassa olevan verkkotunnuslain mukaan verkkotun-

nuksia voidaan myöntää Suomeen rekisteröityneelle oikeushenkilölle, yksityiselle elinkeinoharjoittajalle, suomalaiselle julkisyhteisölle, vieraan valtion edustustolle tai yli 15-vuotiaalle henkilölle, jolla on kotikunta Suomessa ja suomalainen henkilötunnus. Vastaavalla tavalla on säädetty myös Ahvenanmaan maakuntatunnuksen osalta. Ulkomaalaisella yhteisöllä tai elinkeinoharjoittajalla on ollut mahdollisuus saada käyttöönsä suomalainen verkkotunnus rekisteröimällä kaupparekisteriin suomalainen sivuliike. Rajoitusta on pidetty epätarkoituksenmukaisena, sillä käyttömahdollisuuden rajaamiselle ei ole teknisiä tai toiminnallisia perusteita. Säännös vastaisi useissa muissa maissa ja niiden maajuurissa sovellettavaa käytäntöä.

165 §. *Verkkotunnusvälittäjän ilmoitusvelvollisuudet.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan verkkotunnusvälittäjän olisi tehtävä ilmoitus verkkotunnusrekisteriä hallinnoivalle viranomaiselle ennen verkkotunnusten välitystoiminnan aloittamista. Käytännössä tämä tarkoittaisi fi-maatunnuksen osalta Viestintävirastoa ja ax-maakuntatunnuksen osalta Ahvenanmaan maakunnan hallitusta. Ilmoitus sisältäisi verkkotunnusvälittäjän tunniste- ja yhteystiedot, kuten yritys- tai yhteisötunnuksen, toiminimen, postiosoitteen, puhelinnumeron, yhteyshenkilön ja sähköpostiosoitteen, jota käytettäisiin myös kuulemisiin ja tiedonantoihin liittyvänä prosessiosoitteena. Luonnollisen henkilön toimiessa verkkotunnusvälittäjänä pakollisia yhteystietoja olisivat etu- ja sukunimi, henkilötunnus, postiosoite, puhelinnumero ja prosessiosoitteena käytettävä sähköpostiosoite. Prosessiosoitteesta säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain 312 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän tunniste- ja yhteystietojen ajantasaisuudesta. Verkkotunnusvälittäjiä koskevat tiedot olisi pidettävä ajantasaisina ja verkkotunnusvälittäjien tulisi päivittää tiedoissa tapahtuneet muutokset välittömästi Viestintäviraston ylläpitämään tietokantaan. Lisäksi ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjien velvollisuudesta tiedottaa Viestintävirastoa sekä asiakkaina olevia verkkotunnusten käyttäjiä verkkotunnusten välitys- tai ylläpitotoimintansa lopettamisesta tai keskeytymisestä. Ilmoitus välitys- tai ylläpitotoiminnan lopettamisesta olisi tehtävä viimeistään kahta viikkoa ennen toiminnan päättymistä sekä Viestintävirastolle että asiakkaille. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa verkkotunnuksen käyttäjän mahdollisuus säilyttää verkkotunnuksensa toimintakuntoisena ja varmistaa, että verkkotunnuksen käyttäjä ehtisi vaihtaa nimipalvelimien ylläpitäjää ennen verkkotunnusvälittäjän toiminnan loppumista. Jos välitys- tai ylläpitotoiminta keskeytyy Viestintäviraston 171 §:n 2 momentin nojalla tehdyn kieltopäätöksen vuoksi, olisi verkkotunnusvälittäjän tiedotettava asiakkaitaan viipymättä. Verkkotunnusvälittäjän asiakkaat joutuvat tällaisissa tilanteissa etsimään uuden verkkotunnusvälittäjän, joten välittäjää koskeva tiedottamisvaatimus olisi verkkotunnuksen käyttäjän kannalta tärkeä vähimmäisvaatimus.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto antaisi tarkemmat määräykset välitysilmoituksen sisällön yksityiskohdista sekä ilmoituksen jättämisen teknisistä toteutustavoista.

166 §. *Verkkotunnuksen muoto ja sisältö.* Ehdotettu pykälä vastaisi pääasiallisesti sisällöltään voimassa olevan verkkotunnuslain 4 §:ää, lukuun ottamatta eräitä verkkotunnuksen sisältöön liittyviä rajoituksia (HE 96/2002 vp ja HE 125/2004 vp).

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin verkkotunnuksen teknisestä muodosta. Verkkotunnuksessa olisi verkkotunnushallinnollisista syistä oltava vähintään kaksi merkkiä. Syynä tähän ovat kansainväliseen ISO-3166 standardiin perustuvat alueiden ja kansojen kaksikirjaimiset tunnukset. Kansainvälisissä standardeissa kaikkialla toimivia merkkejä ovat tällä hetkellä kirjaimet a–z ja numerot 0–9 sekä väliviiva. Merkkien enimmäismäärän rajoittaminen perustuu kansainvälisiin teknisiin standardeihin (RFC 1034), joiden mukaan verkkotunnuksessa voi olla enintään 63 merkkiä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotunnuksen sisällöstä. Esityksessä ei voimassaolevasta verkkotunnuslaista poiketen suojattaisi luonnollisen henkilön nimeä. Myös muita rajoituksia ehdotetaan pois-

tettavaksi tarpeettomina tai vanhentuneina. Ehdotuksen mukaan luonnollisen henkilön nimen lisäksi ne verkkotunnuslain 4 §:n mukaiset rekisteröintirajoitteet poistuisivat, jotka koskevat yritys-, säätiö- tai yhteisömuotoa osoittavia sanoja tai niiden lyhenteitä, tai sanaa tavaramerkki. Myös rekisteröintirajoitteet verkkotunnuslain 4 §:n 4 momentissa tarkoitetuista erityisistä ilmaisuista esitetään poistettavaksi. Viestintävirasto ei ole oikea viranomaistaho arvioimaan verkkotunnuksen loukkaavuutta. Loukkaavuus voi ilmetä muun muassa siten, että jokin rikoslain tunnusmerkistö täyttyy, kuten esimerkiksi kunnianloukkauksena. Lisäksi ehdotuksessa esitetään, että verkkotunnuslain 4 §:n 2 momentin 3 kohdan rajoitus poistettaisiin vanhentuneena. Kohdan mukaan verkkotunnus ei saa koostua pelkästään fi- tai ax-päätteestä ja jostakin muusta maatunnuksesta tai maailmanlaajuisena (geneerisenä) käytettävästä ensimmäisen asteen verkkotunnuksesta. ICANN on lisäämässä maailmanlaajuisten ensimmäisen asteen verkkotunnusten määrää ja tunnuksia on ensi vaiheessa haettu lähes 2 000. Muun muassa Helsingin kaupunki on hakenut helsinki-päätteistä verkkotunnusta. Mikäli tunnus hyväksytään ensimmäisen asteen verkkotunnukseksi, ei Helsingin yliopiston helsinki.fi-verkkotunnus olisi nykylainsäädännön valossa lainmukainen.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa tarkoitettujen loukkausten oikeuskeinoista säädettäisiin 169 §:n 3 momentissa.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan verkkotunnus ei saisi sen merkitsemishetkellä vastata toisen suojattua nimeä tai merkkiä, jollei käyttäjä pysty kuultaessa esittämään hyväksyttävää perustetta merkinnälleen. Säännöksen tarkoituksena olisi estää suojattujen nimien tai merkkien loukkaaminen ja siksi verkkotunnuksen käyttäjän tulisi aktiivisesti selvittää, että haettava verkkotunnus ei loukkaa toisten suojattuja oikeuksia, kuten rekisteröityjä toiminimiä tai tavaramerkkejä. Riitatilanteessa Viestintävirasto kuulisi nykykäytännön mukaisesti verkkotunnuksen käyttäjää siitä, onko tällä ollut verkkotunnuksen merkitsemishetkellä hyväksyttävä peruste rekisteröinnilleen. Hyväksyttäväksi perusteeksi on oikeuskäytännössä katsottu esimerkiksi se, että tunnuksen haltijalla on verkkotunnuksen hakuhetkellä rekisteröitynä nimi tai merkki, joka sisältää verkkotunnukseksi rekisteröidyn nimen. On mahdollista, että suojatun nimen tai merkin haltija vaatii oikeuksiaan vasta useita vuosia verkkotunnuksen rekisteröinnin jälkeen. Tällöin loukkaavaa rekisteröintiä arvioitaisiin lähtökohtaisesti sen tilanteen mukaan, joka on vallinnut rekisteröintihetkellä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan verkkotunnus ei saisi merkitsemishetkellä muistuttaa toisen suojattua nimeä tai merkkiä, jos verkkotunnus merkitään ilmeisessä hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksessa. Verkkotunnuslain säätämisen jälkeen verkkotunnukset ovat olleet vapaasti valittavissa, jolloin on ollut mahdollista saada rekisteröityä myös sellaisia verkkotunnuksia, jotka muistuttavat toisen suojattua nimeä tai merkkiä. Tällaisia verkkotunnuksia voidaan johtaa olemassa olevasta nimestä tai merkistä esimerkiksi kirjoitusasua muokkaamalla. Voimassa olevan verkkotunnuslain esitöiden (HE 96/2002 vp) mukaisesti Viestintävirasto on katsonut, että verkkotunnus on hankittu hyötymistarkoituksessa, jos tunnuksen rekisteröijän tavoitteena on ollut saada hyötyä toisen suojatun nimen tai merkin maineesta tai tunnettavuudesta. Vahingoittamistarkoitus taas on voinut ilmetä esimerkiksi sellaisen verkkotunnuksen hankkimisena, joka on omiaan haittaamaan toisen liiketoimintaa. Vahingoittamistarkoitus voi olla kysymyksessä myös silloin, kun tunnuksen rekisteröijän motiivina on ainoastaan estää tunnusmerkkioikeuden haltijaa saamasta tunnusta itselleen.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto antaisi tarkemmat määräykset verkkotunnuksessa sallituista merkeistä, kuten käytettävistä kirjaimista, muista merkeistä sekä merkkien lukumäärästä. Kyse on yksityiskohtaisista teknisistä normeista, jotka saattavat muuttua tulevaisuudessa.

167 §. *Tietojen merkitseminen verkkotunnusrekisteriin ja tietojen julkaiseminen.*

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotunnus on merkittävä sen käyttäjän nimiin. Asiakkaan verkkotunnusta ei esimerkiksi saisi merkitä verkkotunnusvä-

littäjän nimiin. Viestintäviraston selvittäessä tämän lain mukaista epäselvyyttä tai riitaa arvioitaisiin verkkotunnuksen käyttäjän oikeuksia suhteessa muiden oikeuksiin. Näin ollen on verkkotunnusta tosiasiallisesti käyttävän tahon oikeuksien toteutumisen kannalta tärkeää, että käyttäjämerkintä on tehty totuudenmukaisesti. Esitys ei kuitenkaan muuttaisi ulkomaisten tavaramerkinhaltijoiden asemaa nykykäytännöstä poikkeavaksi. Laki ei esimerkiksi estäisi suomalaista tavaramerkkiasiamiestä rekisteröimästä verkkotunnusta omissa nimissään päämiehensä lukuun. Ulkomaalaisen tavaramerkinhaltijan merkki voitaisiin suojata rekisteröimällä se Suomessa rekisteröidyn tytäryhtiön tai muun sopimuskumppanin nimiin.

Lisäksi ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin, että verkkotunnusvälittäjän olisi merkittävä verkkotunnusrekisteriin käyttäjää koskevat oikeat, ajantasaiset ja yksilöivät tiedot. Luonnollisen henkilön osalta verkkotunnusrekisteriin merkittäviä tietoja olisivat käyttäjän nimi, henkilötunnus, postiosoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Oikeushenkilön tai muun yhteisön osalta verkkotunnusrekisteriin merkittäviä tietoja olisivat käyttäjän toiminimi, y-tunnus, yhdistysrekisteritunnus tai muu yksilöivä tunnus, postiosoite, puhelinnumero, yhteyshenkilö ja sähköpostiosoite. Verkkotunnusrekisteriin merkittyä käyttäjän sähköpostiosoitetta käytettäisiin prosessiosoitteena kuulemisissa ja tiedoksiannoissa. Prosessiosoitteesta säädettäisiin tarkemmin tämän lain 312 §:ssä. Oikeiden tietojen ilmoittaminen ja ylläpitäminen olisi verkkotunnusvälittäjän vastuulla. Mikäli verkkotunnuksen käyttäjälle aiheutuisi vahinkoja välittäjän laiminlyönnistä, tulisi käyttäjän vaatia vahingonkorvauksia tuomioistuinteitse.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin verkkotunnusten käyttäjiä koskevien tietojen julkaisemisesta. Viestintävirasto voisi internet-sivuillaan julkaista nykykäytännön mukaisesti tietoja verkkotunnusrekisteristä. Luonnollinen henkilö voisi kieltää Viestintävirastoa julkaisemasta muita yhteystietojansa verkkotunnusta ja nimeä lukuun ottamatta. Ehdotetussa luvussa sovellettaisiin muutoin mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:ssä säädetään. Henkilötunnuksen käsittelyssä sovellettaisiin henkilötietolain 13 §:ää.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin verkkotunnuksen voimassaoloajasta. Verkkotunnusrekisteriin merkitty verkkotunnus olisi voimassa enintään viisi vuotta. On mahdollista, että toistuvasta uudistamisesta olisi sovittu verkkotunnusvälittäjän ja verkkotunnuksen käyttäjän kesken, jolloin verkkotunnusvälittäjä tekisi uudistamisen automaattisesti.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä merkitsemisen teknisestä toteuttamistavasta ja merkitsemisen yhteydessä ilmoitettavista tiedoista.

168 §. *Verkkotunnuksen siirtäminen ja verkkotunnusvälittäjän vaihtaminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotunnuksen siirtämisestä. Verkkotunnuksen käyttäjä voisi halutessaan siirtää voimassaolevan verkkotunnuksensa toiselle käyttäjälle. Verkkotunnuksen vastaanottajalla olisi lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että siirrolle on laillinen peruste. Verkkotunnusvälittäjä toteuttaisi siirron teknisesti, ja sillä olisi velvollisuus tehdä siirto kohtuullisessa ajassa käyttäjän pyynnön vastaanottamisesta. Kohtuullista aikaa arvioidessa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi verkkotunnusvälittäjille 165 §:n 2 momentissa asetettu velvollisuus ilmoittaa välitys- tai ylläpitotoimintansa lopettamisesta viimeistään kaksi viikkoa etukäteen. Jos verkkotunnusvälittäjä ei ole siirtänyt verkkotunnusta kohtuullisen ajan kuluessa, voisi Viestintävirasto tehdä siirron. Verkkotunnusta ei voitaisi kuitenkaan siirtää, jos verkkotunnuksen poistamista koskeva asia on vireillä Viestintävirastossa.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston velvollisuudesta korjata vilpillisessä mielessä tehty verkkotunnuksen siirto. Silloin, kun verkkotunnus olisi siirretty toiselle käyttäjälle ilman alkuperäisen käyttäjän suostumusta, ja tämä pyytää merkinnän korjaamista eikä verkkotunnuksen uusi käyttäjä esitä siirrolle määräajassa hyväksyttävää perustetta, Viestintävirasto siirtäisi verkkotunnuksen sen alkuperäiselle

käyttäjälle. Säännös suojaisi verkkotunnuksen käyttäjää tahallisesti tai tahattomasti tehdyiltä vääriltä siirroilta. Siirtäminen edellyttäisi vahvaa näyttöä siitä, että verkkotunnus on siirretty ilman alkuperäisen käyttäjän suostumusta.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän vaihtamisesta. Verkkotunnuksen käyttäjä voisi vapaasti vaihtaa verkkotunnusvälittäjää milloin tahansa. Verkkotunnusvälittäjän vaihtaminen ei edellyttäisi erityistä syytä. Verkkotunnuksen käyttäjän saatettua verkkotunnusvälittäjänsä tietoiseksi halustaan vaihtaa verkkotunnusvälittäjää, olisi verkkotunnusvälittäjän suoritettava vaihtamisen edellytyksenä olevat toimenpiteet kohtuullisessa ajassa, ja edesautettava verkkotunnusvälittäjän vaihdon toteutumista. Mikäli verkkotunnusta ei siirrettäisi kohtuullisessa ajassa, Viestintävirasto voisi tehdä siirron. Momentti ei sääntelisi verkkotunnuksen käyttäjän ja verkkotunnusvälittäjän välistä sopimussuhdetta, vaan siirrosta aiheutuvat sopimus- tai kuluttajaoikeudelliset kysymykset ratkaistaisiin muun lainsäädännön nojalla.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston oikeudesta antaa määräyksiä siirtämisen ja verkkotunnusvälittäjän vaihtamisen teknisistä toteuttamistavoista ja määräajoista.

169 §. *Verkkotunnusmerkinnän poistaminen.*

Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan verkkotunnuslain 12 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Säännöksessä olisi määritelty Viestintävirastolle oikeus poistaa verkkotunnus verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta, mikäli 167 §:n mukaisesti annetut tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä. Havaitessaan tiedoissa puutteita tai virheitä, Viestintävirasto kehottaisi verkkotunnusvälittäjää täydentämään tai korjaamaan tiedot määräajassa. Jos verkkotunnusvälittäjä ei noudata kehotusta, voisi Viestintävirasto poistaa verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto poistaisi verkkotunnusta koskevan merkinnän verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta verkkotunnuksen käyttäjää kuulematta, jos verkkotunnuksen voimassaoloaika on kulunut umpeen. Verkkotunnusvälittäjälle on 170 §:n 1 momentin 4 kohdassa asetettu velvollisuus tiedottaa käyttäjää riittävästi ja tehokkaasti verkkotunnuksen voimassaoloajan päättymisestä. Jo tässä yhteydessä verkkotunnuksen käyttäjällä olisi mahdollisuus halutessaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin merkinnän uusimiseksi. On myös huomioitava, että hallintolain (434/2003) 34 §:ssä tarkoitettu kuulemismenettely ei myöskään sovi tämänkaltaiseen automatisoituun tekniseen massatoimenpiteeseen. Ehdotuksen mukaan verkkotunnus poistettaisiin automaattisesti ja se vapautuisi pykälän 5 momentin mukaisesti kuukauden suoja-ajan jälkeen kaikille yleisesti merkittäväksi.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston oikeudesta poistaa verkkotunnus verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta tai merkitä se oikeuden haltijan nimiin, mikäli oikeuden haltija esittää tätä koskevan pyynnön Viestintävirastolle. Verkkotunnuksen poistaminen on edellyttänyt voimassa olevan verkkotunnuslain esitöiden mukaisesti vahvaa näyttöä oikeudenloukkauksesta eikä tällä lakimuutoksella olisi tarkoitus poiketa Viestintäviraston tähänastisesta ratkaisukäytännöstä. Säännöksessä viitattaisiin 166 §:n 2 momentin mukaiseen oikeuden haltijaan eli lain perusteella suojatun nimen tai merkin haltijaan. Viestintävirasto soveltaisi 166 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun suojattuun nimeen tai merkkiin kohdistuvaan vaatimukseen jälkikäteisvalvonnan lisäksi aikaprioriteettiperiaatetta. Ehdotettu säännös ei muuttaisi nykyistä Viestintäviraston toimintatapaa, jossa perustellun vaatimuksen esittämisen jälkeen Viestintävirasto kuulisi asianosaisia ja selvittäisi pyynnön oikeudellisia perusteita. Aikaprioriteettisäännön mukaan rekisteröityjen nimien ja merkkien suoja-aika alkaisi, kun rekisteröintihakemus on tullut vireille patentti- ja rekisterihallituksessa tai Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla toimivassa yhdenmukaistamisvirastossa, eikä hakemusta ole myöhemmin muutettu. Vakiintunut nimi tai merkki saisi suojaa sen vakiintumisesta alkaen. Vireillä oleva tavaramerkkihakemus, jonka väiteaika

ei ole vielä päättynyt, ei olisi peruste verkkotunnuksen poistamiselle. Aikaprioriteetti ratkaisisi tunnusta ensiksi hakeneen eduksi myös esimerkiksi sellaiset tilanteet, joissa sekä tunnuksen käyttäjällä, että poistamista koskevan pyynnön esittäjällä olisi rekisteröity tavaramerkki eri tavaramerkkiluokassa. Julkisyhteisön nimioikeuden perusteella tunnus voitaisiin poistaa vasta, kun asiaa koskeva laki, asetus tai päätös olisi hyväksytty. Julkisyhteisön nimi saisi kuitenkin aikaprioriteettisuojaa siitä lähtien, kun julkisyhteisö voisi osoittaa nimen tulleen julkiseen tietoon.

Viestintävirasto voisi poistaa verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta tai merkitä sen oikeudenhaltijan nimiin, jos se 166 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan muistuttaa toisen suojattua nimeä tai merkkiä ja tunnus on merkitty ilmeisessä hyötymistai vahingoittamistarkoituksessa. Sekoittumisen mahdollisuus ei sellaisenaan olisi verkkotunnuksen poistamisen peruste, koska se liittyy kaikkiin toisiaan muistuttaviin nimiin, merkkeihin ja verkkotunnuksiin. Poistamisen peruste ei voisi myöskään olla nimen tai merkin haltijalle tunnuksen käytöstä aiheutuva haitta tai tunnuksen haltijan hyötyminen verkkotunnuksen käytöstä, ellei verkkotunnuksen käyttäjän tarkoituksena ole ollut vahingoittaa nimen tai merkin haltijaa tai hyötyä oikeudettomasti tämän nimestä tai merkistä. Ilmeistä hyötymis- tai vahingoittamistarkoitusta arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Viestintävirasto voisi tarvittaessa kuulla asianosaisia useita kertoja ja vaatimuksen esittäjän tulisi lisäksi riittävästi perustella vaatimustaan.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin. ns. typosquatting-tapauksista. Typosquatting on kansainvälinen ilmiö. Sillä tarkoitetaan rahan ansaitsemista hyödyntämällä verkkotunnuksia, joista pystyy helposti näkemään, minkä suojatun nimen tai merkin väärinkirjoitettuja muotoja ne ovat. Esimerkiksi kirjoitusvirheen sisältävän verkkotunnuksen avulla voidaan käyttää hyväksi tavaramerkinhaltijaan viittaavan sivun etsimisessä tapahtuvia yleisiä kirjoitusvirheitä. Näin voidaan saada internetin käyttäjä avaamaan muu kuin aikomansa verkkosivu. Ehdotetun säännöksen tavoitteena olisi puuttua nopeasti ja tehokkaasti kyseiseen ilmiöön. Edellytyksenä olisi oikeudenhaltijan aloite kuten muissakin verkkotunnuksiin liittyvissä riitatapauksissa, mutta menettely ilman kuulemista varmistaisi mahdollisuuden nopeaan toimintaan. Viestintävirasto poistaisi merkinnän käyttäjää kuulematta vain sellaisessa tilanteessa, jossa on ilmeistä, että verkkotunnuksen hankinnalle ei voi olla hyväksyttävää perustetta. Verkkotunnuksen poistaminen käyttäjää kuulematta edellyttäisi Viestintävirastolta huolellista tapauskohtaista arviointia. Poistaminen olisi kuitenkin määräaikainen, enintään yhden vuoden pituinen toimenpide, jona aikana oikeudenhaltijalla olisi mahdollisuus ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin. Määräaikaisen poistamisen ajaksi verkkotunnus lakkaisi toimimasta.

Ehdotetun pykälän 5 momentissa todettaisiin verkkotunnusten vapautuvan kuukauden suoja-ajan jälkeen kaikille yleisesti merkittäväksi sen jälkeen kun verkkotunnus on poistettu fi-juuresta ja verkkotunnusrekisteristä. Laissa mainitulla kuukauden käsitteellä ei tarkoiteta säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) mukaista kuukauden käsitettä verkkotunnusjärjestelmän sähköisesti vuorokauden ympäri toimivan luonteen vuoksi. Verkkotunnusjärjestelmän toiminta perustuu verkkotunnusten voimassaoloon tunnuksen rekisteröintihetken päivämäärästä ja kellonajasta lähtien, joten kuukauden suoja-aikakin määräytyy tarkasti rekisteröintihetkestä laskettuna huomioiden sähköisten tietojärjestelmien ominaisuudet. Ehdotettu sääntely vastaa voimassaolevaa verkkotunnuslakia ja sen tarkoituksena on ollut, että suoja-ajan aikana vanha rekisteröinti voidaan vielä uudistaa, mikäli merkinnän uudistaminen on epähuomiossa jäänyt verkkotunnuksen voimassaoloaikana tekemättä.

170 §. *Verkkotunnusvälittäjän muut velvollisuudet.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjien muista velvollisuuksista. Säännöksellä korostettaisiin verkkotunnusvälittäjien vastuuta ja velvollisuuksia, sillä normaalitilanteissa kaikki verkkotunnuksiin kohdistuvat toimet tekisi voimassa olevasta verkkotunnuslaista poiketen verkkotunnusvälittäjä. Ehdotetun pykälän tarkoituksena olisi huolehtia verkkotunnusten

käyttäjien oikeuksista, verkkotunnusten asiallisesta merkitsemisestä ja niiden ylläpitämisestä Viestintäviraston hallinnoimassa verkkotunnusrekisterissä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän tiedonanto- ja neuvontavelvollisuudesta. Verkkotunnusvälittäjän olisi tarjottava 166 §:ssä tarkoitetut tiedot verkkotunnusten edellytyksistä asiakkailleen ja verkkotunnusmerkintöjä tavoitteleville tahoille vaivattomasti ja seikkaperäisesti ennen verkkotunnuksen merkitsemistä. Kyse olisi ainoastaan tiedonantovelvollisuudesta. Lopullinen vastuu verkkotunnuksen lainmukaisuudesta jäisi edelleen verkkotunnuksen käyttäjälle. Tietojen olisi oltava saatavilla niin, että verkkotunnusten käyttäjät ja tulevat käyttäjät voisivat varmistua verkkotunnusten muotoon ja sisältöön liittyvistä vaatimuksista ennen verkkotunnusmerkinnän tekemistä. Erityisesti suojattuihin nimiin ja merkkeihin liittyvien edellytysten tulisi olla asiakkaiden tiedossa ennen verkkotunnusten merkitsemistä. Säädöksen tarkoituksena olisi välttää virheellisiä ja lainvastaisia verkkotunnusmerkintöjä, sillä niiden poistaminen verkkotunnusrekisteristä on aina jälkikäteinen keino puuttua tällaisiin merkintöihin. Verkkotunnusvälittäjän tulisi omalta osaltaan aktiivisesti edesauttaa sitä, että verkkotunnusmerkinnät ovat lainmukaisia.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän velvollisuudesta pitää verkkotunnusten käyttäjien tiedot ajantasaisina. Verkkotunnusvälittäjän tulisi päivittää verkkotunnusrekisteriin sen tietoon tulleet muutokset yhteystiedoissa. Viestintävirasto ottaisi myös tarvittaessa yhteyttä verkkotunnusten käyttäjiin esimerkiksi selvityspyyntöihin ja tiedonantoihin liittyen. Verkkotunnusvälittäjä olisi vastuussa siitä, että käyttäjän tiedot ovat ajan tasalla ja Viestintävirastolla olisi siten tosiasiallinen mahdollisuus olla yhteydessä myös verkkotunnuksen käyttäjiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusmerkintöjen teknisestä toteutustavasta. Verkkotunnusvälittäjällä tulisi olla tekniset edellytykset verkkotunnusmerkintöjen ja muiden toimenpiteiden suorittamiseksi. Teknisten edellytysten olemassaolo olisi käytännön toiminnan kannalta ratkaisevaa, koska verkkotunnusvälittäjä suorittaisi verkkotunnuksen käyttäjän puolesta kaikki verkkotunnusta koskevat toimenpiteet. Viestintävirasto määrittelisi teknisen järjestelyn, jolla merkintöjä tehtäisiin verkkotunnusrekisteriin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän velvollisuudesta tiedottaa verkkotunnuksen käyttäjää verkkotunnuksen voimassaoloajan päättymisestä. Verkkotunnusvälittäjän velvollisuutena olisi tiedottaa verkkotunnuksen käyttäjää hyvissä ajoin ennen voimassaoloajan päättymistä sekä antaa verkkotunnuksen käyttäjälle selvitys siitä, miten verkkotunnuksen voi uudistaa ja mitä uudistamatta jättämisestä seuraa. Verkkotunnuksen poistamisesta voimassaolon päättymisen jälkeen säädettäisiin 169 §:n 2 momentissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin verkkotunnuksen käyttäjän mahdollisuudesta irtisanoa verkkotunnus ennen voimassaoloajan päättymistä. Verkkotunnuksen käyttäjällä olisi mahdollisuus pyytää verkkotunnusvälittäjää poistamaan verkkotunnusta koskeva merkintä verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta. Verkkotunnusvälittäjä olisi vastuussa siitä, että verkkotunnusta koskeva merkintä poistetaan vain verkkotunnuksen käyttäjän pyynnöstä eikä mikään ulkopuolinen taho voi tahallaan tai tahattomasti pyytää poistamaan verkkotunnuksia koskevia merkintöjä. Verkkotunnusvälittäjän olisi myös huolehdittava siitä, että tunnusta ei voi pyytää poistettavaksi kukaan muu kuin verkkotunnuksen käyttäjä tai tämän valtuuttama asiamies. Verkkotunnuksen virheellisellä poistamisella voi olla huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Virheen tehneen tahon menettely voisi tulla arvioitavaksi yleisessä alioikeudessa. Kohta ei sääntelisi verkkotunnuksen käyttäjän ja verkkotunnusvälittäjän välistä sopimussuhdetta, vaan poistamisesta aiheutuvat sopimus- tai kuluttajaoikeudelliset kysymykset ratkaistaisiin muun lainsäädännön nojalla.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjän velvollisuudesta huolehtia toimintansa tietoturvasta.

Verkkotunnusvälittäjän tulisi määritellä yksityiskohtaiset ja riittävät ohjeet tietoturvauhkien varalle. Verkkotunnusvälittäjän olisi varmistuttava siitä, että tietoturvallisuuden kannalta merkittävät tapahtumat havaitaan. Lisäksi verkkotunnusvälittäjän on puututtava havaittuihin ongelmatilanteisiin ja tietoturvapoikkeuksiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin verkkotunnusvälittäjälle uusi ilmoitusvelvollisuus. Esimerkiksi tilanteessa, jossa verkkotunnusvälittäjän järjestelmään on tunkeuduttu, on välttämätöntä, että valvova virnaomainen saa asiasta viipymättä tiedon, koska vaarana on, että tunkeutuja voi päästä vapaasti muuttamaan kyseisen välittäjän hallinnoimien verkkotunnusten tietoja, kuten esimerkiksi nimipalvelimia. Uhka rajoittuu kyseisen välittäjän asiakkaisiin, mutta voi silti kohdistua suureen asiakaskuntaan.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto antaisi tarkemmat tekniset määräykset verkkotunnuksen käyttäjälle annettavista tiedoista, toiminnan tietoturvallisuudesta, siitä milloin häiriön on katsottava olevan merkittävä sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta.

171 §. *Verkkotunnushallinnon järjestäminen*. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston yleisistä verkkotunnushallintoon liittyvistä tehtävistä. Pykälän 1 momentissa olevaan tehtäväluetteloon olisi koottu Viestintäviraston keskeisimmät hallinnolliset, valvonnalliset ja tekniset tehtävät lain muissa säännöksissä olevien tehtävien lisäksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä olisi hallinnoida fi-maatunnusta. Fi-maatunnuksen hallinnoinnilla tarkoitettaisiin sitä, että Viestintävirasto vastaisi ulospäin tunnuksen hallinnasta ja ylläpidosta sekä edustaisi Suomea maatunnuksia koskevassa kansainvälisessä toiminnassa ja suhteessa ICANNiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä olisi ylläpitää ja kehittää fi-verkkotunnustoimintaa. Viestintävirasto ylläpitää verkkotunnusjärjestelmää, joka sisältää kaikki verkkotunnustoiminnassa tarvittavat tiedot ja niistä muodostuvat rekisterit.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan Viestintävirasto huolehtisi fi-juuren nimipalvelimen siirtoyhteyksistä ja yhdysliikenteestä internetiin. Viraston ei kuitenkaan tarvitsisi itse toimia teknisenä ylläpitäjänä, vaan se voisi antaa ylläpidon myös ulkopuolisen hoidettavaksi. Virasto kuitenkin vastaisi fi-juuren toimivuudesta. Teknisellä ylläpitäjällä pitäisi olla käytössään riittävä tietotaito, laitteistokanta ja henkilöstö toiminnan asiamukaiseksi hoitamiseksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä olisi valvoa verkkotunnusvälittäjien toimintaa. Viestintävirasto valvoisi verkkotunnusvälittäjiä pääasiassa verkkotunnusten käyttäjien antamien ilmoitusten perusteella. Viestintävirasto tarkastelisi verkkotunnusten käyttäjien ilmoituksia verkkotunnusvälittäjien velvollisuuksien laiminlyönneistä ottaen huomioon tämän lain velvoitteet. Viestintäviraston valtuuksiin ei kuuluisi verkkotunnuksen käyttäjän ja verkkotunnusvälittäjän välisten sopimusriitojen ratkaiseminen. Viestintävirasto ottaisi kantaa siihen, täyttääkö verkkotunnusvälittäjän toiminta tässä luvussa asetetut edellytykset.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan Viestintävirasto huolehtisi fi-juuren tietoturvasta suojaamalla sitä tahallisia ja tuottamuksellisia häiriötekijöitä vastaan. Verkkotunnuksen tietoturvan varmistamisesta säädettäisiin lisäksi 172 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan Viestintävirasto antaisi pyynnöstä todistuksia ja otteita verkkotunnusrekisteristä.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voisi antaa huomautuksen verkkotunnusvälittäjälle, joka rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä. Huomautuksen yhteydessä Viestintävirasto voisi velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Määräajan pituus harkittaisiin virheen tai laiminlyönnin laadun ja sen korjaamiseen tarvittavan kohtuullisen ajan mukaan. Virhe tai laiminlyönti voisi olla myös sellainen, että se voitaisiin velvoittaa korjaamaan välittömästi. Jos verkkotunnusvälittäjä ei ole korjannut virhettään tai lai-

minlyöntiään asetetussa määräajassa, Viestintävirasto voisi valituskelpoisella päätöksellään kieltää verkkotunnusvälittäjältä oikeuden merkitä tai ylläpitää verkkotunnuksia enintään yhdeksi vuodeksi. Käytännössä Viestintävirasto panisi kiellon täytäntöön estämällä verkkotunnusvälittäjää pääsemästä teknisen rajapinnan kautta tekemään merkintöjä verkkotunnusrekisteriin tai tekemään muutoksia niihin. Viestintävirasto olisi velvollinen tiedottamaan verkkotunnusvälittäjän asiakkaita kiellosta.

172 §. *Verkkotunnuksen tietoturvan varmistaminen.* Ehdotettu pykälä antaisi Viestintävirastolle mahdollisuuden tehdä välttämättömiä toimenpiteitä fi-juureen fi-verkkotunnuksia hyödyntämällä toteutettavien tietoturvaloukkausten havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi.

Ehdotetussa 1 momentissa annettaisiin Viestintävirastolle oikeus kohdistaa verkkotunnukseen liittyviin tietoihin välttämättömiä toimenpiteitä yleisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sekä niiden käyttäjien tietoturvasta huolehtimiseksi. Viestintävirasto ryhtyisi toimenpiteisiin verkkotunnuksen käyttäjää kuulematta esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa verkkotunnus on rekisteröity selvästi ainoastaan haittaohjelmaliikenteen ohjaamista tai haittaohjelmien levittämistä varten. Pykälä tulisi sovellettavaksi vain niissä tilanteissa, joissa uhkaa ei voitaisi torjua tarkoituksenmukaisesti muilla toimenpiteillä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä, joihin Viestintävirasto voisi tietoturvasta huolehtimiseksi ryhtyä.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan Viestintävirasto voisi estää tai rajoittaa tiettyyn verkkotunnukseen suuntautuvaa liikennettä. Kysymyksessä voisi olla esimerkiksi liikenteen estäminen haittaohjelmaa jakelevaan verkko-osoitteeseen, jolloin Viestintävirasto kohdistaisi tarvittavat toimenpiteet fi-juuren nimipalvelintietoihin.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan Viestintävirasto voisi ohjata tiettyyn verkkotunnukseen suuntautuvan liikenteen toiseen verkko-osoitteeseen. Käytännössä Viestintävirasto voisi toteuttaa toimenpiteen esimerkiksi ohjaamalla liikenteen tai liikenteen osan jonkin muun tahon ylläpitämään palveluun. Kysymyksessä voisi olla haittaohjelman ohjaamiseen käytettävään komentopalvelimeen suuntautuvan liikenteen ohjaaminen Viestintäviraston ylläpitämään palveluun, jonka avulla tunnistettaisiin saastuneet päätelaitteet sekä voitaisiin varoittaa niiden käyttäjiä ilmenneestä tietoturvaongelmasta.

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan myös muut, momentissa aiemmin lueteltuihin toimenpiteisiin rinnastuvat tekniset toimenpiteet olisivat käytettävissä tietoturvasta huolehtimiseksi. Tällainen toimenpide voisi esimerkiksi olla verkkotunnuksen tietojen muuttaminen siten, että verkkotunnusta käyttävän haittaohjelman toiminta estyisi.

Ehdotetun 3 momentin mukaan toimenpiteet olisivat toteutettava huolellisesti ja ne tulisi mitoittaa torjuttavan häiriön vakavuuteen. Samoin toimenpiteitä toteutettaessa ei tulisi rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin välttämätöntä.

22 luku Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen

Luvun säännökset perustuvat lakiin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta. Pykälätekstiä on kauttaaltaan muutettu niin, että palvelun tarjoajan ja vastaanottajan sijaan puhutaan tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajasta ja vastaanottajasta. Kun tietoyhteiskunnan palvelu määritellään I osan yleisissä määritelmissä, ei jää epäselväksi mitä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla ja vastaanottajalla tarkoitetaan. Käsitteet säilyvät asiallisesti samoina kuin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (HE 194/2001 vp).

173 §. *Soveltamisalan rajoitukset.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 4 §:ää. Pykälän viittaukset eri direktiiveihin on kuitenkin tarkastettu ja tarpeen mukaan muutettu vastaamaan voimassaolevaa EU-sääntelyä (HE 194/2001 vp ja HE 317/2010 vp, sähkökauppadirektiivi (2000/31/EY) 3 artiklan 3 kohta).

174 §. *Yhteen sovitettu ala ja palvelun tarjoamisen vapaus.* Pykälän 1 momentissa määritellään yhteensovitettu ala. Määritelmä

vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa olevaa määritelmää (HE 194/2001 vp). Pykälän 2-5 momentit vastaavat asiasisällöltään tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 5 §:ää. (HE 194/2001 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp, sähkökauppadirektiivin (2000/31/EY) 3 artiklan 2 kohta) 3 ja 4 momentin viittaukset Euroopan yhteisöjen komissioon on tarkistettu viittaamaan Euroopan komissioon.

175 §. *Suomen lain noudattaminen.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivi 3 artiklan 1 kohta).

176 §. *Yleinen tiedonantovelvollisuus.* Pykälän 2 momenttiin on sisällytetty säännellyn ammatin määritelmä, joka on tarkistettu viittaamaan ammattipätevyysdirektiiviin 2005/36/EY. Asiallisesti pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 7 §:ää (HE 194/2001 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp, sähkökauppadirektiivin 5 artikla).

177 §. *Tiedonantovelvollisuus tilausta tehtäessä.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 8 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 10 artiklan 1, 2 ja 4 kohta).

178 §. *Sopimusehtojen toimittaminen.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 9 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 10 artiklan 3 kohta).

179 §. *Tilaus ja vastaanottoilmoitus.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 10 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 11 artiklan 1 kohdan ensimmäinen luetelmakohta sekä 2 ja 3 kohta).

180 §. *Vastaanottamisen ajankohta.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 11 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 11 artiklan 1 kohdan toinen luetelmakohta).

181 §. *Sopimusta koskevien muotovaatimusten täyttäminen sähköisesti.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 12 §:ää (HE 194/2001 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp, sähkökauppadirektiivin 9 artiklan 1 kohta).

182 §. *Vastuuvapaus tiedonsiirto- ja verkkoyhteyspalveluissa.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 13 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 12 artiklan 1 ja 2 kohta).

183 §. *Vastuuvapaus tallennettaessa tietoja välimuistiin.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 14 §:ää (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 13 artiklan 1 kohta).

184 §. *Vastuuvapaus tietojen tallennuspalveluissa.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 15 §:ää (HE:t 194/2001, 34/2004 ja 317/2010 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp, sähkökauppadirektiivin 14 artiklan 1 ja 2 kohta). EU-tuomioistuin on esimerkiksi tapauksessa C-324/09 sekä yhdistetyissä asioissa C-236/08 – C-238/08 katsonut, että vastuuvapaus voidaan myöntää vain tallennuspalvelun tarjoajalle, jonka toiminta on puhtaasti teknistä, automaattista ja passiivista, niin että palvelun tarjoaja ei ole sellaisessa aktiivisessa roolissa, jonka vuoksi tuntisi tallennetut tiedot tai valvoisi niitä.

185 §. *Tiedon saannin estoa koskeva määräys.* Pykälä vastaa asiasisällöltään tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 16 §:ää (HE 194/2001 vp ja HE 286/2010 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp).

186 §. *Toimivaltainen tuomioistuin.* Pykälä vastaa asiasisällöltään tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 17 §:ää (HE 194/2001 vp).

187 §. *Sisällön tuottajan oikeusturva.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 18 §:ää (HE 194/2001 vp).

188 §. *Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan velvollisuus ryhtyä toimiin viranomaisen päätöksen toteuttamiseksi.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:ää. (HE 194/2001 vp, sähkökauppadirektiivin 12 artiklan 3 kohta, 13 artiklan 2 kohta ja 14 artiklan 3 kohta).

189 §. *Tekijänoikeutta tai lähioikeutta loukkaavan aineiston saannin estäminen.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 20 §:ää (HE

194/2001 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp).

190 §. *Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan yhteyspiste.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 21 §:ää (HE 194/2001 vp).

191 §. *Ilmoituksen muoto ja sisältö.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 22 §:ää (HE 194/2001 vp, PeVL 60/2001 vp, TaVM 4/2002 vp).

192 §. *Ilmoitus sisällön tuottajalle ja vastine.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 23 §:ää (HE 194/2001 vp).

193 §. *Aineiston palauttaminen.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 24 §:ää (HE 194/2001 vp).

194 §. *Korvausvelvollisuus.* Pykälä vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 25 §:ää (HE 194/2001 vp).

23 luku **Yhteystietopalvelut**

Luvussa säädetään yhteystietopalveluista. Luvussa yhtenäistetään viestintämarkkinalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain puhelinluettelo- ja numeropalveluja koskevia käsitteitä siten, että jatkossa yläkäsitteenä on termi yhteystietopalvelu. Käsite kattaa viestintämarkkinalaissa ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa käytetyt käsitteet puhelinluettelo, numerotiedotuspalvelu, numerotiedotus, tilaajaluettelo ja muu tilaajaluettelo.

Tarkoituksena on yhdenmukaistaa palveluista käytettävää terminologiaa sekä päivittää vanhentuneita käsitteitä. Yhteystietoja tarjotaan nykyisin useilla eri teknisillä ratkaisuilla ja entistä vähemmän painetaan fyysisiä puhelinluetteloja. Tämän vuoksi palveluista on tarpeen käyttää tekniikkaneutraalia käsitettä yhteystietopalvelu. Yhteystietopalvelu kattaa palvelut, joissa yhteystietoja kerätään ja julkaistaan riippumatta palvelun teknisestä toteutuksesta. Palvelu voi tällöin olla esimerkiksi puhelin- tai tekstiviestipalvelu taikka internetissä käytettävissä oleva palvelu.

Yhteystietopalvelu sisältää puhelinluettelopalvelun ja numeropalvelun. Numeropalvelu vastaa viestintämarkkinalain numerotiedotuspalvelua sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain numerotiedotusta, jotka korvataan lyhyemmällä käsitteellä numeropalvelu. Numeropalvelusta saadaan esimerkiksi puhelimitse taikka tekstiviestin välityksellä tiedot puhelinpalvelujen tilaajien ja käyttäjien puhelinnumeroista ja osoitteista.

Puhelinluettelopalvelusta saadaan tiedot sähköisesti taikka painettuna puhelinpalvelujen tilaajien ja käyttäjien puhelinnumeroista ja osoitteista.

195 §. *Yhteystietopalvelun saatavuus.* Pykälässä säädetään teleyritysten velvollisuudesta huolehtia puhelinluettelopalvelun ja numeropalvelun tarjoamisesta.

Pykälän 1 momentti vastaa viestintämarkkinalain 56 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohta ja direktiivin 25 artikla).

Pykälän 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 57 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivin 5 artiklan 1 kohdan a alakohta, 5 artiklan 2 ja 3 kohdat sekä 25 artikla). Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 6 artiklan tai liitteen C kohdan 4 kanssa.

Momentista on poistettu viestintämarkkinalain 57 §:n 1 momentissa oleva lause siitä, että puhelinluettelo voi olla painetussa tai sähköisessä muodossa. Muutoksen tarkoituksena ei ole muuttaa nykytilaa, vaan poistaa tarpeeton viittaussäännös. Selvää on, että teleyritys voi tarjota momentin mukaisen puhelinluettelon painetussa tai sähköisessä muodossa.

Pykälän 3 momentti vastaa viestintämarkkinalain 56 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp).

196 §. *Yhteystietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädetään yhteystietojen luovuttamisesta toiselle yhteystietopalvelun tarjoajalle.

Pykälän 1 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 58 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivi 2002/22/EY 5 artikla 3 kohta). Ehdotetun 1 momentin mukaisesti teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan on tietoja luovuttaessaan huolehdittava siitä, että tietojen vastaanottaja käsittelee luovutettuja tietoja yhteystietopalvelun tarjoamiseksi. Tietojen luovuttaja voi esimerkiksi tehdä sopimuksen tietojen luovuttamisesta, jolloin se voi sopimuksella varmistua sekä tietojen saajasta että tietojen saajan käyttötarkoituksesta.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 58 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivin 5 artiklan 3 kohta).

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään 56 §:n 2 momenttia ja 57 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta).

Pykälästä on poistettu tarpeettomana viestintämarkkinalain 58 §:n 3 momentti. Käyttäjän oikeudesta kieltää yhteystietojensa luovuttaminen säädetään tämän luvun 189 §:ssä.

197 §. *Henkilötietojen käsittely.* Pykälässä säädetään henkilötietojen käsittelystä yhteystietopalvelujen tarjonnassa. Henkilötietojen käsittelyä koskee lisäsi se, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Pykälä vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:n 1 momenttia (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artikla).

198 §. *Yhteystietojen julkaisukielto.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi käyttäjälle ja tilaajana olevalle luonnolliselle henkilölle mahdollisuus helposti kieltää tietojensa merkitseminen ja luovuttaminen kokonaan tai osittain yhteystietopalveluun. Muutoksella varmistetaan, että käyttäjät ja tilaajana olevat luonnolliset henkilöt voivat myös käytännössä helposti kieltää tietojensa luovuttamisen ja julkaisemisen riippumatta siitä, miten palvelu teknisesti toteutetaan.

Yhteystietopalvelun tarjoaja voi tarjota erilaisia vaihtoehtoja siihen, kuinka yhteystietojen merkitseminen ja luovuttaminen voidaan kieltää. Palveluntarjoaja voi esimerkiksi yrityksen internetsivuilla ja sopimusehdoissa antaa selkeät ohjeet siitä, miten käyttäjä ja tilaajana oleva luonnollinen henkilö saavat kiellettyä yhteystietojensa julkaisemisen ja luovuttamisen. Olennaista on, että he voivat käytännössä helposti kieltää yhteystietojensa julkaisemisen ja luovuttamisen.

Ehdotetusta momentista on poistettu tarpeettomana viittaus henkilötietolain 26 §:ään. Tarkoituksena ei ole muuttaa asiantilaa, vaan poistaa lain tasolta tarpeeton viittaussäännös. Yhteystietopalvelun tarjontaan sovelletaan henkilötietolain säännöksiä, ellei tässä laissa säädetä toisin. Tämä koskee myös henkilötietolain 26 §:n tarkastusoikeutta.

Pykälän 1 momentti vastaa muutoin sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:n 4 momentin ensimmäistä lausetta (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohta).

Pykälän 2 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:n 6 momenttia (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 4 kohta).

199 §. *Ilmoitusvelvollisuus yhteystietopalvelun tarkoituksesta ja käytöstä.* Pykälässä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta ilmoittaa yhteystietopalvelun tarkoituksesta ja käytöstä sekä.

Ehdotettu 1 momentti vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 25 §:n 3 momenttia (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 1 kohta).

Ehdotetun 2 momentin mukaan teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan olisi huolehdittava siitä, että tilaajien saatavilla olisi riittävällä tavalla yksilöidyt tiedot niistä yhteystietopalvelun tarjoajista, joille tilaajien yhteystietoja luovutetaan. Ehdotettu 2 momentti on uusi.

Momentilla varmistetaan, että tiedot niistä yrityksistä, joille yhteystietoja luovutetaan, olisivat helposti tilaajien saatavilla esimerkiksi sopimusehdoissa, päivitettynä yrityksen internet-sivuilla sekä muilla tarkoituksenmukaisilla tavoilla. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on yhdessä 199 §:n 1 momentin muutoksen kanssa parantaa tilaajien mahdollisuutta saada tietoa erilaisista yhteystietopalveluista sekä siitä, miten tilaaja voi kieltää yhteystietojensa luovuttamisen ja julkaisemisen.

Ehdotetulla momentilla pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohta.

24 luku Sähköinen suoramarkkinointi ja evästeet

Sähköisen suoramarkkinoinnin sääntely ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan.

200 §. *Suoramarkkinointi luonnolliselle henkilölle.* Pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 26 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 13

artikla, rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin 10 artikla).

201 §. *Puhelinliittymän markkinoinnin kielto.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 65 a §:ää (HE 144/2011 vp). Säännös on määräaikainen ja on voimassa 1 heinäkuuta 2015 asti.

202 §. *Suoramarkkinointi yhteisölle.* Pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 27 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 13 artikla).

203 §. *Suoramarkkinoinnin tunnistaminen.* Pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 28 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 13 artikla).

204 §. *Suoramarkkinoinnin vastaanottamisen estäminen.* Pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 29 §:ää (HE 125/2003 vp, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 13 artikla).

205 §. *Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö.* Ehdotettu pykälä vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 7 §:ää (HE 125/2003 vp, muutettuna HE 238/2010).

VIII OSA Audiovisuaalisten sisältöjen ja palvelujen sääntely

Lain määritelmistä poistetaan epätarkoituksenmukaisia, aiemmin televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa käytettyjä määritelmiä. Määritelmistä poistetaan muun muassa televisiotoiminnan harjoittajan määritelmä tarpeettomana. Televisiotoiminnan määritelmässä määritellään televisiotoiminta ja audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoajan määritelmässä määritellään palvelun tarjoajaksi se, joka valitsee ja järjestää audiovisuaalisen sisältöpalvelun sisällön. Näin ollen televisiotoiminnan harjoittajana on edelleen tarkoituksena pitää sitä, joka päättää ohjelmien sijoittelusta ohjelma-aikatauluun. Lisäksi määritelmistä poistetaan kaupallisen viestinnän sekä mainonnan määritelmät. Kaupallisen viestinnän käsitteen sijasta käytetään Suomen oikeusjärjestelmässä vakiintunutta markkinoinnin käsitettä. Sillä tarkoitetaan kaupallista viestintää, kuten mainontaa, tavaran pakkauksessa tai käyttöohjeissa annettuja tietoja sekä erilaisia myynninedistämiskeinoja. Käytettävän käsitteen muuttamisella ei muuteta vallitsevaa oikeustilaa. Audiovisuaalisten sisältöpalvelujen sääntely on tarkoitus pitää pääasiassa ennallaan.

25 luku Televisiolähetysten ja tilausohjelmapalvelujen sisältö

206 §. *Soveltamisala ja sen rajoitukset.* Pykälä vastaa asialliselta sisällöltään televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 3 ja 4 §:ää (HE 87/2009 vp).

207 §. *Sijoittautuminen.* Audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoajan sijoittautumisen sääntelyä yksinkertaistetaan. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään sijoittautumisen pääsäännöstä toiminnan harjoittajan päätoimipaikan ja ohjelma-aikataulua tai ohjelmaluetteloa koskevien päätösten perusteella. Jos toiminnan harjoittajan päätoimipaikka ja ohjelmaluetteloa tai -aikataulua koskevat päätösten paikka on Suomi, katsotaan toiminnan harjoittajan sijoittautuneen Suomeen.

Lisäksi ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan myös eräissä muissa, käytännössä harvinaisissa sijoittautumistilanteissa sisältöpalvelujen tarjoaja olisi sijoittautunut Suomeen, jos toiminnalla on merkittävä liityntä Suomeen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin seikoista, jotka on otettava huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun merkittävän liityntän arvioimisessa. Pykälällä pannaan täytäntöön AV-direktiivi 2 artikla.

208 §. *Paikallinen televisiotoiminta.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 18 §:ää (HE 34/1998 vp, AV-direktiivi 18 artikla).

209 §. *Ohjelmiston eurooppalaisuus.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 16 §:ää (HE:t 87/2009, 112/2002 ja 34/1998 vp, AV-direktiivi 16 artikla).

210 §. *Riippumattomien tuottajien ohjelmat.* Pykälän vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 17 §:ää. Riippumattomien tuottajien tuotantojen kiintiötä ehdotetaan kuitenkin korotettavaksi sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa linjatulla tavalla 19 prosenttiin. Pykälän 2

momentiksi on otettu riippumattoman tuottajan määritelmä. (HE 241/2001 ja HE 34/1998 vp, AV-direktiivi 17 artikla).

211 §. *Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville.* Pykälä vastaa pääosin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:ää. Voimassa olevan 19 a §:n 2 momentin mukaan ääni- ja tekstityspalvelua ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheilu- tai lastenohjelmiin. Liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2012 tekemän selvityksen (LVM julkaisuja 19/2012) mukaan erityisesti lastenohjelmien tekstityspalveluille on olemassa selkeä tarve. Näiden ohjelmien tekstitys auttaisi lasten lisäksi erityisesti kuuluvammaisia, sekä lapsia että aikuisia, ja vieraskielisiä lapsia, kuten maahanmuuttajia. Selvityksen mukaan vaatimus lastenohjelmien tekstittämisestä ei olennaisesti nostaisi kaupallisten toimijoiden kokonaiskustannuksia. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan siten säädettäväksi, että ääni- ja tekstityspalvelua ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheiluohjelmiin.(HE 13/2010 vp, LiVM 8/2010 vp, AV-direktiivi 7 artikla).

212 §. *Yksinoikeuksien käyttö.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 20 §:ää. (HE:t 112/2002 vp, 241/2001 vp ja 34/1998 vp, AV-direktiivi 14 artikla).

213 §. *Yksinoikeuksien käyttöä koskeva menettely.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 20 a §:ää. (HE 112/2002 vp, AV-direktiivi 14 artikla).

26 luku **Markkinointi**

214 §. *Yleiset periaatteet.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 21 §:ää. Sen 3 momentiksi on otettu televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 22 §:n 1 momentti. Pykälän 4 ja 5 momentiksi on otettu televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 25 pykälän säännökset (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 19 artikla).

Radio-ohjelmalla tarkoitetaan tässä luvussa radiossa lähetettävää uutislähetystä, keskusteluohjelmaa, musiikkiohjelmaa tai muuta yksinomaan äänestä muodostuvaa esitystä. Radio-ohjelman pituus voi vaihdella merkittävästi. Uutislähetys voi olla varsin lyhyt, kun taas musiikista koostuva ohjelma voi olla usean tunnin mittainen. Määritelmä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 7 kohdassa käytettyä radio-ohjelman määritelmää (HE 87/2009 vp).

215 §. *Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 22 §:ää, lukuun ottamatta 1 momenttia, joka on otettu edelliseen pykälään (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 19 artikla).

216 §. *Eräiden audiovisuaalisten ohjelmien keskeyttäminen mainoksilla.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 23 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 20 (2) artikla).

217 §. *Eräiden tuotteiden markkinointi.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 24 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 9 artikla).

218 §. *Ohjelmien ja palvelujen sponsorointi.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 26 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 10 artikla).

219 §. *Kielletty sponsorointi.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 27 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 10 artikla).

220 §. *Tuotesijoittelu.* Tuotesijoittelusäännöstä selkiytetään sanonnaltaan. Pykälän 1 momentin mukaan tuotesijoittelu on lähtökohtaisesti kielletty. Pykälän 2 momentin mukaan tuotesijoittelu on sallittu eräissä elokuvateoksissa tai ohjelmissa. Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettu tuotesijoittelu on kielletty lastenohjelmissa. Pykälän 4 momentiksi otetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 28 a §. Sen mukaan tuotesijoittelua on myös vastikkeeton tarpeiston tai tuotepalkintojen antaminen käytettäviksi audiovisuaalisessa ohjelmassa, jos ne ovat merkittävän arvokkaita. Tarpeiston tai tuotepalkintojen antamisena toteutettu tuotesijoittelu on sallittu muissa kuin lastenohjelmissa. (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 11 artikla.)

221 §. *Tuotesijoittelun toteuttaminen.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 28 b §:ää. Sen 2 momentiksi on otettu televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 28 § 3 momentin tupakkatuotteiden tuo-

tesijoittelun kielto (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 11 artikla).

222 §. *Teleostoslähetysten ja televisiomainosten aikarajoitukset.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 29 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 11 artikla).

223 §. *Radiomainonnan erottaminen ja rajoitukset.* Pykälän 1 momentti vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 30 §:n 1 momenttia.

Voimassa olevan 30 §:n 2 momentin mukaan radiomainosten lähetysaika ei saa olla yli kymmentä prosenttia päivittäisestä lähetysajasta. Mainoksia saa radiolähetyksissä kuitenkin kunakin kahtena peräkkäisenä täytenä tuntina olla enintään yhteensä 24 minuuttia. Kahta peräkkäistä tuntia koskeva 24 minuutin rajoitus ei ole enää muuttuneessa toimintaympäristössä tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen. Maanpäällisten radiolähetysten tarjonta on lisääntynyt merkittävästi, ja esimerkiksi internet-radion myötä eri sisältöjä on tarjolla lähes rajattomasti. Siten kuuntelijan etujen turvaamiseksi ei enää ole tarpeellista säätää erikseen kahden tunnin minuuttirajoituksesta. Muutoksella kevennettäisiin merkittävästi sääntelyä, mikä luo paremmat toimintaedellytykset radiotoimialalle. Lisäksi muutoksen myötä viranomaisvalvontaan tarvittavien resurssien määrä vähenee. Edellä kuvatuilla perusteilla ehdotetaan lisäksi, että vuorokautisen radiomainonnan raja nostetaan 20 prosenttiin päivittäisestä lähetysajasta.

Pykälän 3 momenttiin lisätään sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa tarkoitetulla tavalla kaupallista viestintää koskeva rajaus. Radiotoiminnassa, jota harjoitetaan pelkästään Viestintäviraston myöntämän radioluvan nojalla saa lähettää ainoastaan sponsoroitua kaupallista viestintää tai kyseiseen lyhytaikaiseen radiotoimintaan liittyvää mainontaa. Esimerkiksi silloin kun lyhytaikainen radiotoiminta liittyy tiettyyn yleisötapahtumaan, sallittaisiin kyseiseen tapahtumaan liittyvien tuotteiden mainostaminen. Sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa linjatun mukaisesti lyhytaikaiseen radiotoimintaan varattu taajuuskapasiteetti tulee nykyistä selkeämmin pitää erillään vakinaiseen radiotoimintaan, joka edellyttää ohjelmistotoimilupaa, varattujen taajuuksien käytöstä. Muutoksella pyritään samalla estämään niin sanottu lyhytaikaisten radiotoimilupien ketjuttaminen. (HE 87/2009 vp).

224 §. *Aatteellinen ja yhteiskunnallinen mainonta.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 31 §:ää. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 31 §:ssä on viitattu lain 19 §:ään, johon sisältyneet lapsen kehitykselle haitallisia ohjelmia koskevat velvoitteet on siirretty kuvaohjelmalakiin (710/2011). Kuvaohjelmalakiin sisältyvien velvoitteiden täytäntöönpanoa valvoo Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus (HE 87/2009 vp).

225 §. *Teleostoslähetyksille varatut ohjelmapaikat.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 32 §:ää (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 24 artikla).

226 §. *Teleostoslähetyksille ja myynninedistämiseen varatut kanavat.* Pykälä vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 33 §:ää. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 33 §:ssä on viitattu lain 19 §:ään, johon sisältyneet lapsen kehitykselle haitallisia ohjelmia koskevat velvoitteet on siirretty kuvaohjelmalakiin (710/2011). (HE 87/2009 vp, AV-direktiivi 25 artikla).

27 luku Televisio-ohjelmien siirtovelvoite ja kanavapaikkanumerointi

227 §. *Televisio-ohjelmien siirtovelvoite.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 134 §:ää. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen ohjelmistojen osalta täsmennetään, että kyseessä ovat nimenomaisesti verkon sijaintikunnassa vastaanotettavat ohjelmistot. Täsmennys on tarpeen kaupallisten kanavien mainosten alueellisuuden vuoksi.

Sähköisen viestinnän sääntelyssä sovellettavan teknologianeutraliteetin mukaisesti pykälän 5 momentissa tarkoitetulla muuttamattomuus- ja samanaikaisuusvaatimuksella tarkoitettaisiin myös tilanteita, joissa televisiokanavan samansisältöisiä, mutta teknisesti eri kuvan resoluutiolla (standardilähetykset tai teräväpiirtolähetykset) katsojalle toimitettuja versioita voidaan pitää momentissa tarkoitetulla tavalla muuttamattomina ja samanaikai-

sina alkuperäisen lähetyksen kanssa. Vastaavasti televisiolähetysten äänen koodaus voi vaihdella ilman, että signaalin koodaustavan muutos vaikuttaa sisältöön. (HE 13/2010 vp, yleispalveludirektiivi 31 artikla).

228 §. *Kanavanpaikkanumerointi.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Viestintävirastolle oikeus antaa määräys maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tarjottavien televisio-ohjelmistojen kanavapaikkanumeroinnista. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säännöksiä kanavapaikkanumeroinnista. Kahdeksan televisiotoimialan toimijaa on marraskuussa 2010 sopinut keskenään kanavapaikkanumeroinnissa sovellettavista periaatteista sen jälkeen kun uusien verkkooperaattorien ja palveluoperaattorien toiminta käynnistyi. Sopimuksen mukaan kanavanumeroinnin yleisenä periaatteena on helppokäyttöisyys ja suuren yleisön etujen palveleminen. Toimijoiden kesken kanavanumerointi toteutetaan tällä hetkellä siten, että numeroavaruudessa ovat ensin vapaasti vastaanotettavat kanavat ja sitten maksulliset kanavat. Vapaat kanavanumerot ja vapaat kanavanumeroavaruudet myönnetään varausjärjestyksessä. Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto antaisi kanavanpaikkanumerointia koskevan määräyksen vain siinä tapauksessa, että ohjelmistotoimiluvan haltijat eivät keskenään pääse sopimukseen numeroinnista.

Muun muassa uusien standardien mukaisiin televisiolähetyksiin siirtymisen ja uusien toimijoiden markkinoille tulon helpottamiseksi sekä katsojien vakiintuneiden katselutottumusten huomioon ottamiseksi, on tarpeen säätää Viestintäviraston mahdollisuudesta antaa kanavanpaikkanumerointia koskevia määräyksiä. Viestintävirasto voisi määräystä valmistellessaan ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon alan toimijoiden sopimuksissa hyväksytyt periaatteet ja toimintamallin.

Kanavanpaikkanumerointi laaditaan ensisijaisesti toimialan itsesääntelynä. Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto voisi määräystä antaessaan asettaa etusijalle Yleisradio Oy:n televisiokanavat sekä niiden ohjelmistotoimiluvan haltijoiden kanavat, joille on myönnetty 26 §:ssä tarkoitettu ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisiotoimintaan. Yleisen edun televisiotoiminnan harjoittajalle ehdotetaan säädettäväksi joukko erityisvelvoitteita. Näiden velvoitteiden vastapainoksi yleisen edun kanavalla tulisi olla oikeus saada ohjelmistoilleen asianmukainen kanavapaikka ja sitä kautta mahdollisuus saavuttaa mahdollisimman kattava yleisö.

Kuten edellä on todettu Viestintävirasto voisi määräystä valmistellessaan ottaa huomioon alan toimijoiden sopimuksissa hyväksytyt periaatteet. Eräänä vaihtoehtona kanavanpaikkanumerointia koskevaa sääntelyä valmisteltaessa voisi olla malli, jossa yleisen edun kanavien jälkeen seuraavat kanavanumerot jaettaisiin muille vapaasti vastaanotettaville kanaville ja sen jälkeen maksutelevisiokanaville.

IX OSA Viestintäverkot, -palvelut ja -laitteet

28 luku Sijoittaminen

229 §. *Teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli, tukiasema ja radiomasto.* Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentin mukaisesti teleyrityksellä on oikeus sijoittaa yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevat pykälän 1 momentissa luetellut viestintäverkon laitteet toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai rakennukseen siten kuin tässä luvussa säädetään. Ehdotettu 1 momentti sisältäisi luettelon pykälässä tarkoitetuista laitteista. Momentin 1 kohdassa mainitaan telekaapeli, siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs. Tältä osin säännös kattaisi kaikki yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevat viestintäverkon telekaapelit ja laitteet, joita nykyisin koskevat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 161 § sekä viestintämarkkinalain 10 luvun säännökset. Ehdotettu 229 § soveltuisi kaikkien telekaapeleiden sijoittamiseen eikä maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ää olisi enää tarvetta soveltaa telekaapeleiden sijoittamiseen tilanteissa, joissa maanomistaja ja teleyritys eivät päässisi sopimukseen telekaapelin sijoittamisesta. Tämän johdosta maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä tulisi säätää siitä, että telekaapeleiden sijoittami-

sessa sovelletaan nyt ehdotettavan lain mukaisia säännöksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamista koskeva lakiehdotus sisältyy tähän hallituksen esitykseen.

Telekaapelilla tarkoitetaan tietoliikenneyhteyksiä varten rakennettua kaapelia, riippumatta siitä, millä tekniikalla kaapeli on toteutettu. Lisäksi momentin 1 kohta kattaa telekaapeleihin liittyvät vähäiset rakennelmat sekä pylväät, joihin kaapeli on kiinnitetty, jos tietoliikenneyhteys on toteutettu ilmajohtona. Vähäisellä rakennelmalla tarkoitetaan muun muassa myös putkituksia ja kaapelin suojaelementtejä, kuten kaapelikouruja, suojaputkia, kaapelikaivoja ja johtokouruja.

Momentin 2 kohdassa mainitaan matkaviestinverkon radiomasto tukiasemineen sekä niihin liittyvät laitteet, kaapelit ja vähäinen rakennelma. Nämä matkaviestinverkon osat teleyrityksellä olisi oikeus sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tässä luvussa säädetyin edellytyksin. Matkaviestinverkolla tarkoitettaisiin ehdotetun 6 §:n mukaista verkkotoimilupaa edellyttämää matkaviestinverkkoa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa. Käytännössä matkaviestinverkkojen tukiasemia niihin liittyvine laitteineen, kuten antennijärjestelmineen voidaan sijoittaa rakennuksiin tai radiomastoihin. Nykyisin tukiasemien ja radiomastojen sijoittaminen perustuu yksityisoikeudellisiin sopimuksiin osapuolten välillä.

Matkaviestinverkon radiomastot ovat tyypillisesti selvästi alle 200 metriä korkeita mastoja, jotka edellyttävät tilanteesta riippuen myös rakennus- tai toimenpideluvan. Tukiasemia voidaan sijoittaa myös niin sanottuihin antennipylväisiin, jotka kuuluisivat myös 2 kohdan soveltamisalaan. Ne ovat matalampia, noin 15–50 metriä korkeita. Momentin 2 kohta sisältää myös radiomastojen yhteyteen sijoitetut tukiasemalaitteet ja kaapelit. Matkaviestinverkon tukiasemaan liittyviä laitteita ja kaapeleita ovat esimerkiksi virransyöttölaitteet akkuineen, antennikaapelointi, tietoliikenneyhteys matkapuhelinkeskukseen, radiomastossa sijaitseva antennijärjestelmä sekä jäähdytys ja ilmanvaihtokoneet.

Momentin 3 kohdassa mainitaan matkaviestinverkon tukiasema sekä siihen liittyvät laitteet ja kaapelit, jotka teleyrityksellä olisi oikeus sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai rakennukseen tässä luvussa säädetyllä tavalla. Myös rakennuksiin sijoitettaviin tukiasemiin liittyy samoja laitteita kuin mastoihin sijoitettaviin tukiasemiin. Tukiasemien antenneja voidaan sijoittaa rakennusten katoille, seinille ja kattomastoihin. Tukiasemien laitetilat voivat sijaita rakennusten ullakoilla, kellareissa, hissikonehuoneissa, ilmanvaihdon konehuoneessa tai niille erikseen rakennetuissa tiloissa. Tukiasemalaite vie tyypillisesti noin 60 cm x 60 cm kokoisen lattia-alan ja virransyöttö akkuineen saman verran. Tukiasemalaite on noin 180 cm korkea ja voimalaite noin 150 cm. Lisäksi tukiasemalaitteisiin voi liittyä esimerkiksi jäähdytys- tai ilmanvaihtolaite. Tukiasemalaitteiden tilantarve riippuu muun muassa laitetyypistä ja sen käyttötarkoituksesta. Jos paikka on ahdas, käytetään pienempiä tukiasemalaitteita, jotka voidaan asentaa seinälle. Tukiasemat sijoitetaan tiloihin, joissa kulku on rajattua ja jossa laitteet ovat turvassa ilkivallalta.

Oikeudella sijoittaa 1 momentissa tarkoitettu viestintäverkon laite tarkoitettaisiin maan ja rakennuksen omistajan yksityisoikeudelliseen suostumukseen verrattavaa oikeutta sijoittaa viestintäverkon osia toisen maalle tai rakennukseen, ei ympäristöoikeuteen perustuvaa oikeutta sijoittamiseen. Tämän vuoksi ehdotetun 2 momentin mukaan muista 1 momentissa mainittujen viestintäverkon laitteiden sijoittamiseen liittyvistä edellytyksistä säädetään muualla laissa. Tässä tarkoitetaan erityisesti ympäristöoikeudellista sääntelyä. Tukiasemien ja mastojen sijoittamiseen ja rakentamiseen sovelletaan samoja alueiden ja ympäristön käyttöä koskevia säännöksiä kuin muuhunkin rakentamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) kaava- ja lupajärjestelmä asettaa vaatimukset myös tukiasemien ja mastojen rakentamiselle. Samoin luonnonsuojelulaki (1096/1997) ja muinaismuistolaki (295/1963) asettavat rajoituksia tukiaseman ja maston rakentamiseen. Sovellettavaksi voivat tulla myös esimerkiksi laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) ja vesilaki (587/2011).

Ehdotetun 3 momentin mukaan, jollei 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta sijoittamisesta ole sovittu osapuolten välillä, sijoittamisesta päättää teleyrityksen hakemuksesta kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Ehdotetusta säännöksestä kävisi ilmi se pääsääntö, että 1 momentissa tarkoitettujen viestintäverkon osien sijoittamisesta sovitaan osapuolten välillä.

Kun sijoittamisesta sovitaan osapuolten välillä, on tarkoituksenmukaista sopia sijoittamisen yksityiskohtien lisäksi toimenpide- ja kustannusvastuista, vahinkovastuista, ennallistamistoimista sijoittamisen päätyttyä sekä niistä edellytyksistä, joilla sijoittamissopimusta voidaan muuttaa.

Yhteiskunta on riippuvainen viestintäverkkojen toiminnasta, ja matkaviestinverkko on puheessa melkein korvannut kiinteän verkon puhelinliittymät. Yleisperusteluissa tarkemmin esitetyin perustein on yleisten viestintäyhteyksien turvaamiseksi tärkeää, että viestintäverkkojen laitteiden sijoittaminen varmistetaan viime kädessä viranomaispäätöksellä ehdotetun 1 luvun mukaisesti.

Ehdotetun 4 momentin mukaan sopimus 1 momentissa tarkoitettujen telekaapelin, radiomaston, tukiaseman sekä niihin liittyvien rakennelmien ja laitteiden sijoittamisesta sitoo myös kiinteistön ja rakennuksen uutta omistajaa ja haltijaa. Vastaava säännös on maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 2 momentissa. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan 4 momenttia sovellettaisiin vain lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan selvyyden vuoksi säännöstä yleisen alueen omistajan ja haltijan rinnastamisesta tämän luvun soveltamisessa kiinteistön omistajaan ja haltijaan, kuten maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä. Säännöksen mukaan tässä luvussa kiinteistön omistajaa ja haltijaa koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös yleisen alueen omistajaan ja haltijaan.

Esimerkiksi kunnan oikeudet ja velvollisuudet katujen ja muiden yleisten alueiden osalta vastaavat siten kiinteistön omistajien ja haltijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia.

230 §. *Sijoittamissuunnitelma.* Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen telekaapelin tai matkaviestinverkon radiomaston sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle taikka teleyrityksen tukiaseman sijoittamisesta toisen omistamaan rakennukseen, teleyrityksen on laadittava niiden sijoittamisesta suunnitelma (sijoittamissuunnitelma). Ehdotetun 2 momentin mukaan sijoittamissuunnitelman tulisi sisältää soveltuvin osin kartta, joka osoittaa teleyrityksen suunnitellun telekaapelin tai radiomaston sekä niihin liittyvien laitteiden sijainnin. Tämän lisäksi sijoittamissuunnitelman tulisi sisältää kylittäin tai kaupunginosittain laaditun kartan, johon on merkitty alueella sijaitsevat kiinteistöt ja sijoittamista pyytävän teleyrityksen tukiasemat. Edelleen sijoittamissuunnitelman tulisi sisältää teleyrityksen telekaapelin, tukiaseman tai radiomaston sekä niihin liittyvien rakenteiden ja laitteiden sijoittamisten yksityiskohdat, laitteiden rakentamistapa ja rakentamisaika. Telekaapeleiden osalta sijoittamissuunnitelma sisältäisi myös rakentamissuunnitelman, josta käy ilmi, miten telekaapelin reitti merkitään maastoon.

Pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan sijoittamissuunnitelmaan tulisi liittää selvitys sijoittamisen edellyttämistä viranomaisluvista, esimerkiksi ympäristöoikeudellisista viranomaisluvista. Edelleen 6 kohdan mukaan sijoittamissuunnitelmassa tulisi kertoa sijoitettavien rakenteiden, verkon osien ja laitteiden ylläpitosuunnitelma ja 7 kohdan mukaan arvio sijoitettavien laitteiden energiakulutuksen tasosta. Nämä tiedot liittyvät erityisesti rakennuksiin sijoitettaviin laitteisiin. Ehdotetun 8 kohdan mukaan sijoittamissuunnitelmassa tulisi selvittää tarvittavat ennallistamistoimet sen jälkeen, kun tarve laitteiden sijoittamiselle päättyy.

Käytännössä suunnitelmia tehdään jo sopimusneuvotteluja varten. Jos sopimusneuvottelut eivät johda tulokseen, lain säännösten mukaisen sijoittamissuunnitelman laatiminen on ensimmäinen vaihe menettelyssä, jolla sijoittamista koskeva asia saatetaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi.

231 §. *Sijoittamissuunnitelmasta tiedottaminen.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyrityksen on toimitettava sijoittamissuunnitelma tiedoksi kaikille kiinteistön ja rakennuksen omistajille ja muille, joiden etua tai oikeutta

suunnitelma koskee. Pykälässä tarkoitettu muu taho voisi olla esimerkiksi kiinteistön tai rakennuksen haltija. Yleensä olisi esimerkiksi riittävää, että teleyritys toimittaa sijoittamissuunnitelmasta tiedon asunto-osakeyhtiön isännöitsijälle. Ilmoituksessa tulee mainita, että kiinteistön omistajalla ja sillä, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, on oikeus tehdä muistutus sijoittamissuunnitelmasta teleyritykselle määräajan kuluessa. Määräaika muistutuksen tekemiseen on 30 päivää ehdotetun 232 §:n nojalla. Sijoittamissuunnitelman toimittaminen tiedoksi ei kuitenkaan poista rakennusvalvontaviranomaisen velvollisuutta kuulla asianosaisia -hallintolain (434/2003) mukaisesti sijoittamishakemuksen käsittelyn yhteydessä.

232 §. *Muistutus.* Ehdotetun pykälän mukaan kiinteistön ja rakennuksen omistajalla sekä muulla, jonka etua tai oikeutta sijoittamissuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona hän on saanut tiedon 230 §:ssä tarkoitetusta sijoittamissuunnitelmasta. Teleyrityksellä on tämän jälkeen vielä mahdollisuus tarkistaa sijoittamissuunnitelmaansa.

233 §. *Päätös sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai rakennukseen.* Vallitseva käytäntö ja ensisijainen menettelytapa on, että 229 §:n 1 momentissa lueteltujen rakennelmien, verkon osien ja laitteiden sijoittamisesta sovitaan osapuolten välillä. Ehdotettujen 1 ja 2 momentin mukaan tilanteessa, jossa ei päästä sopimukseen, kunnan rakennuslautakunta voisi 234 §:ssä mainituin edellytyksin antaa määräaikaisen tai pysyvän sijoittamisluvan teleyritykselle, mikä korvaisi kiinteistön tai rakennuksen omistajan suostumuksen sijoittamiselle. Teleyritys voisi hakea rakennusvalvontaviranomaiselta laitteiden pysyvää tai määräaikaista sijoittamislupaa.

Tarvittaessa rakennusvalvontaviranomainen voisi vaatia teleyritykseltä hakemuksen ja sijoittamissuunnitelman ohella lisätietoja 234 §:n mukaisten edellytysten täyttymisestä sekä edellyttää muutoksia sijoittamissuunnitelmaan.

Rakennusvalvontaviranomaisen on noudatettava teleyrityksen hakemuksen käsittelyssä hallintolain mukaista menettelyä. Päätös asiassa on tehtävä viipymättä ja rakennusvalvontaviranomaisen on kuultava asianosaisia hallintolain mukaisesti. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 106 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomaisen päätös telekaapeleiden sijoittamisesta toisen maalle tulee tehdä kuuden kuukauden määräajassa. Vastaavaa säännöstä ei ole ollut maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä. Määräajasta ehdotetaan luovuttavan, koska ehdotetun 233 §:n mukainen rakennusvalvontaviranomaisen päätös sijoittamissuunnitelman hyväksymisestä rinnastuu lunastuslain mukaiseen käyttöoikeuden lunastukseen, eikä käyttöoikeusdirektiivin 11 artiklassa säädetty kuuden kuukauden määräaika sovellu tällaisissa tapauksissa.

Radiomaston ja tukiaseman sijoittamisessa tarvittavista toimenpide- tai rakennusluvasta sekä muusta lupamenettelystä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin kunnan rakennusvalvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa teleyritykselle oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin sijoittamista koskeva päätös on saanut lainvoiman. Vastaava säännös on maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:ssä.

Ehdotetun 344 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomaisen 1 momentin mukaiseen päätökseen saa hakea muutosta hallintooikeudelta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 21 §:n mukaan rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus. Käytännössä valtaosan rakentamisen lupapäätöksistä tekevät kunnissa viranhaltijat siirretyn toimivallan nojalla. Lakiehdotus ei sisällä mahdollisuutta siirtää tässä pykälässä tarkoitettua päätöksentekoa viranhaltijoille. Nyt ehdotettu sijoittamista koskeva päätöksenteko on tarkoituksenmukaisempaa antaa monijäseniselle toimielimelle, sillä sijoituspäätös on rinnastettavissa hallintopakon käyttämiseen. Pääsääntönä tulee edelleenkin olemaan sijoittamisesta sopiminen osapuolten välillä, eikä

ehdotettuja säännöksiä arvioida tulevan sovellettaviksi kuin poikkeustapauksissa.

234 §. *Sijoittamisen edellytykset.* Ehdotettu pykälä sisältäisi edellytykset rakennusvalvontaviranomaisen 233 §:n 1 momentin mukaiselle sijoittamispäätökselle, jossa vahvistetaan 230 §:ssä tarkoitettu teleyrityksen sijoittamissuunnitelma.

Telekaapelin, matkaviestinverkon radiomaston ja tukiaseman sijoittamisessa tulee ottaa huomioon voimassa oleva kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu sekä maisemalliset ja ympäristönäkökohdat. Ehdotetun 1 momentin mukaan sijoittamista ei saa tehdä asemakaavan vastaisesti eikä niin, että vaikeutetaan alueen kaavoitusta tai kaavan toteuttamista.

Ehdotetun 2 momentin mukaan yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevan telekaapelin, tukiaseman ja radiomaston sijoittamisen edellytyksenä on, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle ja rakennukselle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Edellytykset ovat tältä osin samat kuin maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä. Harkittaessa sijoittamista on otettava huomioon sijoittamisen tarkoituksenmukaisuus, kustannusvaikutukset ja kiinteistön tai rakennuksen omistajalle aiheutuva haitta.

Lisäksi pykälässä sijoittamispäätöksen kohteena olevien viestintäverkon laitteiden on palveltava yleisiä tietoliikenneyhteyksiä. Yhteiskunta on riippuvainen viestintäverkkojen toiminnasta, ja matkaviestinverkko on puheessa melkein korvannut kiinteän verkon puhelinliittymät. Yleisperusteluissa tarkemmin esitetyin perustein on yleisten viestintäyhteyksien turvaamiseksi tärkeää, että viestintäverkkojen laitteiden sijoittaminen varmistetaan viime kädessä viranomaispäätöksellä pykälässä säädetyin edellytyksin.

Edelleen 2 momentin mukaan sijoittamisesta sekä rakennelmien, verkon osien ja laitteiden kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa kiinteistön käytölle tai rakennukselle, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä. Teleyrityksen laite on siten sijoitettava vähemmän haittaa tuottavalla tavalla, vaikka tästä aiheutuisi teleyritykselle jonkin verran lisää kustannuksia. On selvää, ettei 229 §:n 1 momentissa tarkoitettua viestintäverkon osaa tai siihen kuuluvaa laitetta saa sijoittaa pysyväisluonteisesti asumiseen käytettyyn tilaan. Tällaisena tilana ei ole pidettävä tiloja, joihin tukiasemia on tyypillisesti sijoitettu, kuten hissien yhteydessä olevat tilat sekä kerrostalojen vintti- ja kellaritilat.

Ehdotetun 243 §:n mukaan yleiset viestintäverkot on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että kenenkään terveydelle tai omaisuudelle ei aiheudu vaaraa. Edelleen 243 §:n mukaan viestintäverkot eivät saa aiheuttaa kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan telekaapeli olisi mahdollisuuksien mukaan sijoitettava maantielaissa (503/2005) tarkoitetulle tiealueelle tai kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 101 §:n 1 momenttia.

235 §. *Sijoittamisoikeuden muuttaminen tai poistaminen.* Ehdotetun 1 momentin mukaan 233 §:ssä tarkoitettua sijoittamispäätökseen perustuvaa sijoittamisoikeutta voidaan muuttaa tai se voidaan poistaa, jos asianosaiset sopivat siitä. Edelleen 2 momentin mukaan sijoittamisoikeutta voidaan muuttaa tai se voidaan poistaa ilman teleyrityksen suostumusta 2 momentissa luetelluissa tapauksissa. Edellytykset ovat samat kuin maankäyttö- ja rakennuslain 160 §:ssä säädetyt rasitejärjestelyn muuttamis- tai poistamisperusteet.

Ehdotetun 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettuun kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen sovelletaan 233 §:ssä tarkoitettua aloittamisoikeutta.

236 §. *Sijoittamiseen liittyvä oikeus tehdä rakennus- ja kunnossapitotöitä toisen alueella ja rakennuksessa.* Ehdotetun 1 momentin mukaan, jos se on telekaapelin tai radiomaston sijoittamisen toteuttamiseksi välttämätöntä, teleyritys, jolla on 233§:ssätarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa puita ja muita kasveja sijoittamissuunnitelman mukaiselta alueelta, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä tehdä muita rakennustöitä alueella. Teleyrityksen palveluk-

sessa olevalla ja teleyrityksen valitsemalla urakoitsijalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa maastoon tarpeellisia merkkejä. Teleyrityksen palveluksessa olevaan rinnastetaan myös teleyrityksen alihankkija, joka tekee tässä momentissa tarkoitettua työtä.

Edellä mainitut toimenpiteet on suoritettava kuitenkin ympäristöoikeudellisin edellytyksin, sillä mainitut toimenpiteet voivat edellyttää 229 §:n perusteluissa mainitun lainsäädännön mukaisia viranomaislupia. Ne voivat edellyttää esimerkiksi telekaapelin sijoittamiseen liittyvään puiden kaatamiseen ja ulkona tehtävään rakennustyöhön asemakaava-alueella tarvittavaa maisematyölupaa. Lupaedellytyksistä ja lupamenettelystä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse. Kaikki alueelta poistettava puusto ja muu materiaali kuuluu maanomistajalle. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 107 §:n 2 momenttia.

Ehdotetun 3 momentin mukaan rakennuksen omistajan tai haltijan on sallittava teleyrityksen sijoittaa tukiasema ja siihen liittyvät laitteet rakennukseen tarkoituksenmukaisesti ja liittää laitteet tarkoituksenmukaisesti viestintä- ja sähköverkkoon. Jos tarkoituksenmukaisia tiloja ei ole, rakennuksen omistajan tai haltijan on sallittava teleyrityksen rakentaa tarvittavat tilat. Rakennuksen omistajan tai haltijan on annettava teleyrityksen palveluksessa olevalle ja teleyrityksen valitsemalle urakoitsijalle pääsy rakennukseen tukiaseman ja siihen liittyvien laitteiden asentamista ja ylläpitoa varten.

Ehdotetun 4 momentin mukaan teleyrityksen on kunnostettava alue ja tilat ympäristöineen tässä pykälässä tarkoitetun työn suorittamisen jälkeen.

237 §. *Korvaukset sijoittamisesta.* Ehdotetun 1 momentin mukaan kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 229 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun telekaapelin sekä siihen liittyvän laitteen, vähäisen rakennelman ja pylvään sijoittamisesta. Säännös vastaisi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n sanamuotoa korvauksista. Kiinteistön omistajalla ja haltijalla, rakennuksen omistajalla ja haltijalla sekä kunnalla yleisen alueen omistajan ja haltijana olisi oikeus saada täysi korvaus 229 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa sekä 2 momentissa tarkoitetussa sijoittamisesta siten kuin kiinteän omaisuuden ja eritysten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, säädetään. Rakennuksen omistajalla ja haltijalla on oikeus esimerkiksi täyteen korvaukseen kustannuksista, jotka aiheutuvat teleyrityksen laitteiden käytön ja ylläpidon edellyttämästä pääsystä rakennukseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan, jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, mukaisessa järjestyksessä.

238 §. *Kiinteistörekisteriin merkitseminen.* Ehdotetun 233 §:n 1 momentin ja 235 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta rakennusvalvontaviranomaisen sijoittamispäätöksestä on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin. Menettely vastaa muualla lainsäädännössä tyypillistä sääntelyä, kun kiinteistöön kohdistuu oikeuksia tai velvollisuuksia. Rakennusvalvontaviranomaisen 233 §:n 1 momentissa tarkoitettu sijoittamispäätös merkitsisi pysyvien tai määräaikaisten käyttöoikeuksien perustamista kiinteistöön tai rakennukseen.

239 §. *Hakemusmaksu.* Ehdotetun pykälän mukaan sijoittamislupaa hakeva teleyritys olisi velvollinen suorittamaan viranomaistehtävistä kunnalle maksun. Maksun perusteet määrättäisiin kunnan hyväksymässä taksassa. Vastaava säännös kunnan rakennusvalvontaviranomaisten perittävästä maksusta on maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:ssä.

240 §. *Sijoittamisen valvonta*. Ehdotetun 1 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on alueellaan valvottava sitä, että sijoittamisessa noudatetaan sen 233 §:n nojalla antamaa päätöstä. Valvonta koskisi ensisijaisesti tilanteita, joissa kiinteistön tai rakennuksen omistaja katsoisi, ettei teleyritys noudata rakennusvalvontaviranomaisen 233

§:n nojalla tekemää päätöstä. Rakennusvalvontaviranomaisen valvontapäätöksistä ja pakkokeinoista säädetään 330 ja 332 §:ssä.

Edelleen ehdotetun 2 momentin mukaan kunnan on tarvittaessa koordinoitava telekaapelien sijoittamista siten, että telekaapelien sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei aiheudu sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä. Kunnan koordinointitehtävä koskisi erityisesti tilannetta, jossa kunnan alueella tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen viestintäverkkojen rakentamis- ja kunnossapitotöitä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että teleyritysten rakennustyöt katujen alla tehtäisiin koordinoidusti.

241 §. *Telekaapeleita vaarantava työ.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 111 §:ää. (HE 112/2002 vp, yleispalveludirektiivi 23 artikla ja puitedirektiivin 12 artiklan 4 kohta).

242 §. *Telekaapeleiden sijaintia koskevien tietojen saatavuus ja tietoturva.* Pykälässä säädetään telekaapeleiden sijaintia koskevien tietojen (kaapelitiedot) tietojen saatavuudesta ja tietoturvasta. Pykälän tarkoituksena on varmistaa, että kaapelitiedot ovat asianmukaisesti ja luotettavasti saatavilla silloin, kun jollain alueella aiotaan ryhtyä maanrakennus-, metsä- tai vesirakennustyöhön tai muihin telekaapeleita vaarantavaan työhön 241 §:n mukaisesti.

Ehdotetussa 1 momentissa säädetään teleyrityksen velvollisuudesta saattaa kaapelitiedot digitaaliseen muotoon sekä velvollisuudesta huolehtia siitä, että kaapelitiedot on teknisesti mahdollista tarjota keskitetysti yhdestä paikasta. Digitaaliseen muotoon saattaminen tarkoittaa esimerkiksi sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan laatia yhteensopivassa digitaalisessa muodossa oleva karttaaineisto telekaapelien sijainnista.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että Viestintävirasto voisi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä siitä, millaista digitaalista muotoa edellytetään. Velvollisuus huolehtia siitä, että tiedot on teknisesti mahdollista tarjota keskitetysti yhdestä paikasta, voisi tarkoittaa esimerkiksi tietojen saattamista tietokoneohjelmistojen ymmärtämään yhteensopivaan sähköiseen muotoon ja toisaalta esimerkiksi tietojen säilyttämistä siten, että kaapeli- ja johtotietojen sijaintipalvelua vaatimusten mukaisesti tarjoavalla palveluntarjoajalla olisi mahdollista saada pääsy tietoihin.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään telekaapelitietojen käsittelystä, jolla tarkoitetaan esimerkiksi tietojen tallentamista, säilyttämistä ja luovuttamista. Momentin mukaan kaapelitietojen käsittelyn olisi oltava tietoturvallista siten, että tiedot on suojattu asianmukaisesti tietoturvaloukkauksilta ja niiden uhkilta. Tietojen asianmukaisella suojaamisella tarkoitetaan sitä, että kaikki tekniset ja hallinnolliset toimenpiteet, joilla huolehditaan tietoturvasta, voidaan suhteuttaa uhan vakavuuteen, toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin ja käytettävissä oleviin teknisiin mahdollisuuksiin torjua uhka. Tämä vastaa viestintäverkon ja viestintäpalvelun yleisille laatuvaatimuksille asetettuja suhteuttamisperiaatteita, joista säädetään 243 §:n 3 momentissa ja 247 §:ssä. Esimerkiksi käsiteltäessä useiden teleyritysten kaapelitietoja kootusti voivat niihin liittyvät tietoturvauhkat olla vaikutuksiltaan vakavampia, mikä tulee ottaa huomioon kaapelitietojen asianmukaisessa suojaamisessa. Sekä telekaapeleita koskevien tietojen luovuttajan että tietojen vastaanottajan on varmistuttava ehdotetun momentin nojalla siitä, että telekaapeleita koskevat tiedot on suojattu niitä vaarantavilta tietoturvaloukkauksilta ja -uhkilta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto voisi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä kaapelitietojen digitaalisesta muodosta sekä vaadittavasta tietoturvasta. Viestintävirasto voisi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä esimerkiksi telekaapelitietojen digitaalista formaattia ja koordinaatistoa koskien sekä siitä, millä tarkkuustasolla telekaapelitietojen on oltava saatavilla. Tämä mahdollistaisi sen, että tiedot ovat saatavilla riittävän tarkasti esimerkiksi ehdotetussa 241 §:ssä tarkoitettujen telekaapeleita vaarantavien töiden turvalliseen suorittamiseen.

Lisäksi Viestintävirasto voisi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä esimerkiksi telekaapelitietojen teknisestä suojaustasosta ja -menetelmistä. Viestintävirasto voisi myös antaa tarkempia teknisiä määräyksiä siitä,

kuinka tiedon hakija tulee tunnistaa, kuinka suurelta maantieteelliseltä alueelta tietoja voidaan kerrallaan luovuttaa, tietojen sallitusta hakumäärästä tietyllä ajanjaksolla sekä hakutietojen säilyttämisestä ja muista edellä mainittujen kaltaisista tietoturvallisuutta lisäävistä teknisistä seikoista. Tietoturvaa koskevia määräyksiä antaessaan Viestintävirasto voi suhteuttaa asianmukaisen suojaustason vaatimukset esimerkiksi 2 momentin perusteluissa kuvattuihin suhteuttamisperusteisiin.

Pykälällä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 4 kohta ja yleispalveludirektiivin 23 artikla. Puitedirektiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaan yrityksiä voidaan vaatia toimittamaan tiedot, jotta viranomaiset voivat laatia luettelon 1 kohdassa mainittujen järjestelmien luonteesta, saatavuudesta ja maantieteellisestä sijainnista ja saattaa se asianosaisten saataville. Artiklan 1 kohdassa mainituilla tiedoilla tarkoitetaan esimerkiksi kaapelikanavia.

Yleispalveludirektiivin 23 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, että yleisesti saatavilla olevat puhelinpalvelut ovat mahdollisimman kattavasti käytettävissä laajamittaisissa verkon toiminnan keskeytyksissä tai ylivoimaisen esteen sattuessa. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että yleisesti saatavilla olevia puhelinpalveluja tarjoavat yritykset toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet taatakseen hätäpalvelujen keskeytymättömän käyttöoikeuden.

Telekaapelitietojen saatavuuden ja niiden tietoturvallisuuden varmistaminen edesauttavat edellä mainittuja puitedirektiivin 12 artiklan 4 kohdan ja yleispalveludirektiivin 23 artiklan tavoitteita.

29 luku Viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimukset

243 §. *Viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimukset.* Pykälässä säädetään yleisen viestintäverkon ja -palvelun ja yleiseen viestintäverkkoon liitettävien viestintäverkkojen ja -palvelujen perusvaatimustasosta. Ehdotetussa pykälässä yhdistyvät viestintämarkkinalain 128 § (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp), jossa säädetään viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimuksista sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 § (HE 125/2003 vp, HE 158/2007), jossa säädetään tietoturvavaatimuksista. Viestintäverkolle ja viestintäpalvelulle asetettavat laatuvaatimukset, tietoturvavaatimukset mukaan lukien, määriteltäisiin yhdessä pykälässä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan yleiset viestintäverkot ja -palvelut sekä yleiseen viestintäverkkoon liitettävät viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että ne täyttävät 16-kohtaisessa luettelossa mainitut perusvaatimukset. Kohtiin 10–12 on koottu viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen yhteentoimivuutta ja yhteenliitettävyyttä koskevia vaatimuksia sekä päätelaitteiden ja viestintäverkon tai viestintäpalvelun yhteenliitettävyyttä koskevia vaatimuksia. Ehdotettujen kohtien 15 ja 16 tarkoituksena on varmistaa, että viranomaisten avustaminen otetaan huomioon viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä. Päätelaitteiden vaatimustenmukaisuudesta säädetään tämän lain 30 luvussa.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan viestintäverkot ja -palvelut on rakennettava siten, että sähköinen viestintä on tekniseltä laadultaan hyvää ja tietoturvallista. Kohta päivitettäisiin voimassa olevaan lakiin nähden vastaamaan nykykäsitteistöä muuttamalla televiestinnän käsite sähköiseksi viestinnäksi. Lisäksi kohdan mukaan vaadittaisiin, että yleisiä viestintäverkkoja ja -palveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä on otettava huomioon, että ne mahdollistavat tietoturvallisen sähköisen viestinnän.

Tietoturvaloukkausten merkitys viestintää vaarantavana tekijänä on huomioitava viestintäverkkojen ja -palvelujen koko elinkaaren ajan. Verkkoja ja palveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä voidaan ottaa huomioon tietoturvauhkien vakavuus, tekninen kehitystaso ja kustannukset, mikä vastaa voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 1 momentissa lueteltuja edellytyksiä. Edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 3 momentissa. Ehdotettu 1 kohta vastaa muutoin viestintämarkkinalain 128 §:n 1 momentin 1 kohtaa (HE 112/2002 vp).

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan viestintäverkkojen on kestettävä normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt, joilla tarkoitetaan esimerkiksi tavanomaisia laiterikkoja, sääilmiöitä, ilkivaltaa sekä sähkömagneettista yhteensopivuutta. Viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen edellytetään esimerkiksi kestävän voimakkaat myrskyt, joita sään ääri-ilmiöiden yleistymisen vuoksi esiintyy Suomessa aika ajoin.

Kohtaan lisättäisiin uutena velvollisuus varautua myös normaaleihin, odotettavissa oleviin tietoturvauhkiin verkkoja ja palveluja suunniteltaessa. Kohta vastaa muutoin viestintämarkkinalain 128 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 112/2002 vp).

Varautumisesta tietoturvauhkiin säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:ssä. Tietoturvaloukkausten haitallisten vaikutusten välttämiseksi verkkoja ja palveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä on huolehdittava siitä, että ne kestävät normaalit tietoturvaloukkaukset ja niiden uhat. Kuten muiden ulkoisten häiriöiden osalta, myös tietoturvauhkiin varauduttaessa ulkoisen tapahtuman säännönmukaisuus ja ennalta-arvattavuus vaikuttavat keskeisesti varautumisen tasoon. Esimerkkeinä tyypillisistä tietoturvaloukkauksista, jotka eivät saisi vaikuttaa viestintäverkon tai viestintäpalvelun toimivuuteen, ovat haittaohjelma- ja palvelunestohyökkäys.

Edellytyksenä on, että viestintäverkot ja viestintäpalvelut kestävät odotettavissa olevat tietoturvauhat, jotka ovat normaalilla viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua suunnittelevan, rakentavan tai ylläpitävän yrityksen asiantuntemuksella ja ammattitaidolla ennakoitavissa. Kohdan tarkoituksena ei ole edellyttää, että viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen olisi kestettävä myös sellaiset tietoturvauhat, joita ei voida normaalilla ammattitaidolla ja toimialan tuntemuksella ennakoida.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan viestintäverkkojen ja -palvelujen suorituskykyä, käytettävyyttä, laatua ja toimintavarmuutta on voitava seurata. Ehdotetulla kohdalla selvennetään nykyistä käytäntöä.

Seurannalla ennakoidaan esimerkiksi viestintäverkon ja viestintäpalvelun kapasiteetin tarvetta ja käyttöä sekä muita viestintäverkon ja viestintäpalvelun luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Seurantavelvoite kohdistuu lähtökohtaisesti viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin kokonaisuutena sekä tarvittaessa yksittäisiin liittymiin tai viestintäpalvelun käyttöpaikkoihin.

Suorituskyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin viestintäverkko ja viestintäpalvelu toteuttavat niille asetetut vaatimukset. Viestintäverkosta ja viestintäpalvelusta riippuen suorituskykyä voidaan arvioida erilaisin keinoin, esimerkiksi arvioimalla verkon tai palvelun käytettävissä olevaa kapasiteettia tai signaalin voimakkuutta, televisioverkon lähettimen toiminnan katkottomuutta taikka puhelun tai internetyhteyden muodostuksen onnistumisastetta.

Käytettävyydellä tarkoitetaan sitä, että viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat tiedot, järjestelmät ja palvelut ovat tarvittaessa niihin oikeutettujen esteettömästi hyödynnettävissä.

Laadulla arvioidaan sitä, kuinka hyvin viestintäverkko tai viestintäpalvelu toteuttaa käyttäjän näkökulmasta käyttötarkoituksensa, kun otetaan huomioon verkon ja palvelun toiminta kokonaisuutena. Laadulla viitataan edellisiin nähden lähinnä käyttäjälle suoraan näkyviin asioihin.

Toimintavarmuuden seurannalla tarkoitetaan sitä, että viestintäverkon ja viestintäpalvelun tarjoaja tarkkailee esimerkiksi internetyhteysnopeuden vaihteluväliä tai signaalin voimakkuutta, ja seuraa näiden avulla palveluissaan tapahtuvia häiriöitä ja siten palvelujen toimintavarmuutta.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvat merkittävät tietoturvaloukkaukset ja -uhat on voitava havaita. Ehdotetulla kohdalla selvennetään nykyistä käytäntöä.

Häiriöiden on oltava ennalta tunnistettavissa, jotta niiden vuoksi voidaan ryhtyä toimenpiteisiin. Kohdan tarkoituksena on asettaa velvollisuus viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoajalle seurata ja valvoa sen hallinnassa olevia viestintäverkkoja tai viestintäpalveluja esimerkiksi seuraamalla viestilii-

kenteen kulkua ja viestiliikennettä haittaavia tekijöitä sekä asettamalla automaattisia hälytyksiä tietyille tekijöille, joiden avulla voidaan tunnistaa tietoturvauhkia.

Havainto voi johtaa esimerkiksi ehdotetun 272 §:n mukaisiin toimiin tietoturvan toteuttamiseksi ja ehdotetun 273 §:n mukaisiin toimiin häiriön korjaamiseksi sekä velvollisuuteen tarvittaessa irrottaa viestintäverkko tai viestintäpalvelu yleisestä viestintäverkosta. Havainnointikyky antaa myös käyttäjille ja Viestintävirastolle mahdollisuuden saada tietoja tietoturvaloukkauksista ja uhkista, mikä on välttämätöntä, jotta vaikkapa viestintäverkon käyttäjät voivat suojautua tietoturvaloukkauksilta ja niiden uhkilta. Havainnointi voi johtaa velvollisuuteen ilmoittaa häiriöstä tai tietoturvaloukkauksesta viestintäpalvelun käyttäjille ja Viestintävirastolle siten kuin ehdotetuissa 274 ja 275 §:ssä säädetään.

Ehdotettu 5 kohta vastaa viestintämarkkinalain 128 §:n kohtaa 11 (HE 112/2002 vp).

Ehdotettu 6 kohta vastaa viestintämarkkinalain 128 §:n kohtaa 5 (HE 112/2002 vp).

Ehdotetun 7 kohdan mukaan viestintäverkot ja -palvelut on suunniteltava, rakennettava ja niitä on ylläpidettävä siten, että kenenkään tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät vaarannu. Kohta vastaa muutoin viestintämarkkinalain 128 §:n 4 kohtaa (HE 112/2002 vp). Kohtaa ehdotetaan muutettavan informatiivisemmaksi. Käyttäjien tai muiden henkilöt sijasta nämä termit korvattaisiin sanalla kenenkään.,

Ehdotettu 8 kohta vastaa viestintämarkkinalain 128 §:n kohtaa 10 (HE 112/2002 vp).

Ehdotetun 9 kohdan mukaan verkot ja palvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että ne eivät aiheuta kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä taikka tietoturvauhkia. Kohtaan on uutena lisätty tietoturvauhkien huomioon ottaminen. Kohta vastaa muutoin viestintämarkkinalain 128 §:n 6 kohtaa (HE 112/2002 vp).

Verkot ja palvelut eivät siis saa aiheuttaa tietoturvaongelmia tai tietoturvauhkia muille viestintäverkoille ja viestintäpalveluille. Esimerkkeinä huomioon otettavista asioista voidaan mainita sellaiset internetliikenteen ohjauskäytännöt, jotka eivät vastaa hyvää osoitehallintatapaa sekä huolimattomat verkkosovellusten määritykset, jotka heijastuvat muiden viestintäverkkoihin. Tietoturvaongelmia ja -uhkia voivat aiheuttaa myös erilaiset viestintäverkoissa tai palveluissa välitettävät haittaohjelmat.

Ehdotettu 10 kohta vastaa pääosin sisällöltään viestintämarkkinalain 128 §:n kohtaa 7 (HE 112/2002 vp). Yhteenliittäminen on määritelty tämän lain 60 §:ssä. Yhteenliittämisellä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluun. Ehdotettu kohta on muutettu vastaamaan yhteenliittämisen määritelmää.

Ehdotetun 11 kohdan mukaan viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin tehtävistä muutoksista ei saa aiheutua ennakoimatonta häiriötä muille viestintäverkoille ja viestintäpalveluille. Kohta on uusi. Kohdan tarkoituksena on varmistaa, että viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin tehtävistä rakennus-, kunnossapito- ja muutostöistä ei aiheudu nimenomaan ennakoimatonta häiriötä esimerkiksi muiden teleyritysten ylläpitämille viestintäverkoille ja -palveluille.

Viestintäverkossa tai viestintäpalvelussa tehtävät muutokset voivat heijastua myös muiden toimijoiden viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin, sillä viestintäverkot ja viestintäpalvelut ovat usein laajasti toisiinsa yhteen liitettyjä ja toisistaan riippuvaisia. Muutostilanteiden hallitsemiseksi viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä on otettava huomioon vaikutukset muihin viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin, jolloin muut toimijat voivat huolehtia tilapäisen häiriön tai pysyvän muutoksen aiheuttamista vaikutuksista niiden viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin.

Yrityksillä voi olla huolenpito- ja ilmoitusvelvollisuuksia keskinäisten sopimusten perusteella, mutta viestintäverkossa vaikutukset voivat kohdistua myös toimijaan, jonka kanssa muutoksen tekijällä ei ole sopimussuhdetta. Muutosten on tämän vuoksi oltava hallittuja. Jos viestintäverkon tai viestintäpalvelun haltija ottaa käyttöön esimerkiksi uuden teknisen ominaisuuden tai kokonaan uuden tekniikan, muutoksista ei saa aiheutua ennakoi-

matonta häiriötä muille viestintäverkoille ja viestintäpalveluille. Kohta ei koskisi sellaisia muutoksia, jotka eivät ole normaalilla ammattiosaamisella ja toimialan tuntemuksella ennakoitavissa.

Ehdotetun säännöksen tarkoituksena ei ole estää tekemästä muutoksia, vaan varmistaa viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen toimivuus myös muutostilanteissa. Muutoksista tiedottaminen ehdotettujen 248 ja 120 §:n 3 momentin mukaisesti on omiaan vähentämään muutosten ennakoimattomuutta.

Ehdotettu 12 kohta vastaa viestintämarkkinalain 128 §:n 7 ja 9 kohtaa (HE 112/2002 vp).

Ehdotetun 13 kohdan mukaan viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että niistä vastaava toimija kykenee täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet. Teleyritys on korvattu neutraalimmalla termillä toimija, sillä säännös koskee myös teleyrityksen yleiseen viestintäverkkoon tai -palvelun liitettäviä, muiden kuin teleyritysten verkkoja ja -palveluja, kuten esimerkiksi kiinteistön sisäistä viestintäverkkoa. Ehdotetun säännöksen velvoitteet koskisivat soveltuvin osin myös yhteisötilaajia, jotka hallinnoivat yleiseen viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liitettyä viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua. Yhteisötilaajien ja lisäarvopalvelun tarjoajien erityisistä velvoitteista säädetään erikseen ehdotetussa 244 §:ssä.

Ehdotettu 14 kohta vastaa viestintämarkkinalain 128 §:n kohtaa 3 (HE 112/2002 vp). Ehdotetun 14 kohdan tarkoituksena on varmistaa, että jo viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa sekä ylläpitovaiheissa otetaan huomioon, että viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen on toimittava myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain (1552/2011, HE 3/2008 vp) tarkoittamissa poikkeusoloissa.

Ehdotetun 14 kohdan tarkoituksena on siten varmistaa, että yksittäiset viestintäverkot ja viestintäpalvelut sekä niiden muodostama kokonaisuus suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään siten, että ne toimivat luotettavasti sekä normaaliolojen häiriötilanteissa että erilaisissa valmiuslain tarkoittamissa poikkeustilanteissa.

Tämän lisäksi teleyrityksen ja sen, jolla on ehdotetussa 22 §:ssä tarkoitettu ohjelmistotoimilupa, on myös muutoin huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa 281 §:n mukaisesti.

Ehdotetun 15 kohdan mukaan viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja niitä on ylläpidettävä siten, että viranomaisten antamia vaaratiedotteita voidaan välittää yleisölle siten kuin siitä erikseen säädetään. Vaaratiedotteiden välittämisestä säädettäisiin tämän lain 279 §:ssä.

Ehdotettu 15 kohta on uusi. Kohdan tarkoituksena on varmistaa, että ne toimijat, joiden velvollisuutena on ehdotetun 279 §:n nojalla välittää vaaratiedotteita, ottavat jo viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja suunniteltaessa, rakennettaessa ja myös niitä ylläpidettäessä huomioon, että verkkojen ja palvelujen välityksellä voidaan välittää vaaratiedotteita yleisölle.

Vaaratiedotteiden antamisesta säädetään laissa vaaratiedotteesta (466/2012). Vaaratiedotteen välittämisjärjestelmän aiheuttamien kustannusten korvaamisesta säädettäisiin tämän lain 300 §:ssä.

Ehdotetun 16 kohdan tarkoituksena on varmistaa, että viranomaisten tiedonsaantioikeudet otetaan huomioon jo viestintäverkon ja viestintäpalvelun suunnittelu-, rakennus- ja ylläpitovaiheessa. Kohta on uusi. Viranomaisten tiedonsaantioikeuksista säädettäisiin tämän lain 40 luvussa. Kohdalla varmistetaan, että telekuuntelu, televalvonta ja muut viranomaisten tiedonsaantioikeuksia koskevat pyynnöt voidaan käytännössä toteuttaa.

Tarkoituksena on, että teleyritys varustaa viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa sellaisilla teknisillä apuvälineillä ja ominaisuuksilla, että pakkokeinolaissa (806/2011, HE 222/2010 vp, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014), poliisilaissa (872/2011, HE 222/2010 vp, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014) ja Brysselissä 29 päivänä toukokuuta 2000 keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettu telekuun-

telu ja televalvonta on mahdollista suorittaa. Telekuuntelu on määritelty tarkemmin pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 1 momentissa ja televalvonta 6 §:n 1 momentissa. Asiasta säädetään voimassa olevan viestintämarkkinalain 95 §:ssä (HE 112/2002 vp, HE 31/2003, HE 222/2010 vp).

Sen viranomaisen, joka suorittaa telekuuntelua tai televalvontaa, olisi toimitettava ehdotetun 245 §:n mukaisesti Viestintävirastolle esitys niistä toiminnallisista laatuvaatimuksista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää. Viestintävirasto päättää yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista.

Tämän lain 323 §:ssä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta tehdä korvauksetta viranomaisen laissa säädetyn telekuunteluoikeuden mahdollistava toimenpide.

Ehdotetun 2 momentin mukaan 1 momentin 1-4 ja 10 kohdassa tarkoitetut laatuvaatimukset on suhteutettava viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen merkittävyyteen. Verkon ja palvelun merkittävyyttä arvioidaan kolmikohtaisen listan perusteella. Verkon tai palvelun merkittävyyden arvioinnissa olisi otettava huomioon viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjämäärä, maantieteellinen alue sekä verkon tai palvelun merkitys käyttäjille.

Viestintäverkon ja viestintäpalvelun käyttäjämäärän ja maantieteellisen laajuuden kasvaessa viestintäverkon ja viestintäpalvelun merkitys kasvaa, mikä on otettava huomioon viestintäverkon ja viestintäpalvelun suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä.

Lähtökohta on, että viestintäverkoilta ja viestintäpalveluilta, joilla on suuri määrä käyttäjiä, joita käytetään maantieteellisesti laajalla alueella ja joilla on keskeinen merkitys käyttäjille heidän tavanomaisessa toiminnassaan, edellytetään korkeampaa laatutasoa kuin rajatuille alueille tarjottavilta verkoilta ja palveluilta, joita käyttäjät eivät tarvitse tavanomaisessa toiminnassaan.

Toisaalta pienelle määrälle tarjottava palvelu voi olla erityisen tärkeä jollekin käyttäjäryhmälle. Jokin viestintäverkko tai viestintäpalvelu voi olla merkityksellinen pienelle käyttäjäryhmälle esimerkiksi silloin, jos alueella ei tarjota muita vastaavanlaisia palveluja. Momentti edellyttää eri kriteerien suhteuttamista siten, että vaikka palvelua tarjotaan pienellä alueella, sen merkitys voi olla suuri tietylle käyttäjäryhmälle. Tämä on otettava huomioon myös verkon ja palvelun laatuvaatimuksia arvioitaessa.

Verkon ja palvelun merkitystä arvioidaan objektiivisesti siten, että esimerkiksi yleispalveluun kuuluvilta palveluilta edellytetään muita palveluja parempaa teknistä luotettavuutta. Yleispalveluun kuuluva yleinen puhelinpalvelu ja yleinen internetyhteys on turvattu kaikille yleispalvelusääntelyllä. Joukkoviestinnässä mahdollisuus vastaanottaa Yleisradio Oy:n ylläpitämiä julkisen palvelun televisio- ja radiokanavia voidaan pitää keskeisinä arvioitaessa verkon ja palvelun toimivuutta.

Objektiivisesti arvioiden välttämättömyyspalveluina ei voitaisi sen sijaan pitää esimerkiksi useita internetyhteyden päällä tarjottavia palveluja, kuten sähköpostia, pikaviestintää tai sellaisia puhelupalveluja, joista ei ole yhteyttä yleisiin puhelinpalveluihin.

Kaikkia ehdotetussa pykälässä lueteltuja laatuvaatimuksia ei suhteutettaisi tämän momentin mukaisesti. Ehdottomampaa luotettavuutta edellytetään esimerkiksi hätäpalvelujen turvaamiselta, josta säädettäisiin kohdassa 5, sekä kohdan 6 vaatimukselta, jonka mukaisesti kenenkään terveydelle tai omaisuudelle ei saa aiheutua vaaraa viestintäverkon tai viestintäpalvelun suunnittelemisesta, rakentamisesta taikka niiden ylläpitämisestä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan toimenpiteet, joilla huolehditaan 1 momentin 1, 2, 4, 7 ja 9 kohdassa tarkoitetusta tietoturvasta, on suhteutettava uhan vakavuuteen, toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin sekä käytettävissä oleviin teknisiin mahdollisuuksiin torjua uhka. Tietoturvasta huolehtiminen tarkoittaisi toimia toiminnan turvallisuuden, tietoliikenneturvallisuuden, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuuden sekä tietoaineistoturvallisuuden varmistamiseksi. Kohta vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 1 momentissa (HE 125/2003 vp) lueteltuja edellytyksiä. Niistä toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä sähköisen viestinnän tie-

toturvan varmistamiseksi ja jotka edellyttävät viestin sisällön tai välitystietojen käsittelyä, säädettäisiin ehdotetussa 272 §:ssä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut laatuvaatimukset koskevat myös niihin liittyviä merkittäviä liitännäistoimintoja ja liitännäispalveluja. Liitännäistoiminnot ja -palvelut määritellään 3 §:n 8 ja 9 kohdissa. Ehdotettu momentti on uusi.

Säännöksellä varmistettaisiin, että viestintäverkkoon ja viestintäpalveluun liittyviä merkittäviä palveluja ja toimintoja koskevat samat laatuvaatimukset kuin yleisiä viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja. Säännös on tarpeen, sillä liitännäistoiminnot ja liitännäispalvelut käytännössä mahdollistavat viestintäverkon ja viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat niiden tarjoamista.

244 §. *Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat määräykset.* Ehdotettu sääntely vastaa viestintämarkkinalain 129 §:ää (HE 112/2002 vp) sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momenttia (HE 125/2003 vp) siltä osin, kuin siinä on säädetty teleyritysten viestintäverkkojen ja -palvelujen tietoturvallisuudesta. Viestinnän välittäjän ja lisäarvopalvelun tarjoajan velvollisuudesta huolehtia tietoturvasta viestejä välittäessään säädettäisiin 247 §:ssä.

Ehdotetuilla 243 §:n viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimuksia koskevilla muutoksilla olisi vaikutusta myös sitä koskevaan määräyksenantovaltuuteen. Ehdotetun 243 §:ssä yhdistettäisiin sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n mukaiset tietoturvavaatimukset ja viestintämarkkinalain 128 §:n viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimukset. Ehdotetun muutoksen mukaisesti myös Viestintäviraston määräyksenantovaltuutta koskevaan sääntelyyn lisättäisiin mahdollisuus antaa määräyksiä myös tietoturvallisuudesta sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momentin mukaisesti. Viestintäviraston määräyksellä ei voida antaa määräyksiä viranomaisille asioissa, joiden ohjaus kuuluu lainsäädännön mukaan valtiovarainministeriölle. Valtiovarainministeriö vastaa julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) mukaan julkisen hallinnon viranomaisten tietohallinnon yhteentoimivuudesta ja valtiovarainministeriön toimialueeseen kuuluu julkisen hallinnon tietoturvallisuuden yleinen ohjaus. Ehdotetut 243 §:n mukaiset vaatimukset ovat perusteltuja asettaa myös viranomaisille, mutta näihin toimintoihin liittyviä ohjausmalleja ei ole tarkoitus tässä yhteydessä muuttaa. Jos määräyksiä annetaan koskien kaikkia viestinnän välittäjiä, on tärkeää, että määräysten vaikutukset tieto- ja viestintätekniseen toimialan ja viranomaisten toimintaan arvioidaan ennen määräyksen antamista ja määräyksen tarpeellisuus arvioidaan yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa.

Lisäksi ehdotetussa 243 §:ssä olisi laatuvaatimusten suhteuttamista koskevat 2 ja 3 momentit. Ehdotetuissa momenteissa olevat suhteuttamiskriteerit koskevat luonnollisesti myös ehdotetun 244 §:n nojalla annettavia tarkentavia määräyksiä.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain tilaajayhteyden teknisiä ominaisuuksia koskeva 129 §:n 9 kohta ehdotetaan poistettavaksi laista, sillä se on päällekkäinen muiden pykälässä lueteltujen määräysvaltuuksien kanssa. Määräyksenantovaltuudet on pääsääntöisesti pyritty laatimaan teknologianeutraaliksi ja niiden tarkkarajaisuus turvataan tekniikoiden luettelemisen sijasta sillä, että sääntelyä tämän lain muissa kohdissa on täsmennetty.

Ehdotettu 1 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 18.

Ehdotettu 2 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtia 1 ja 6 sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momenttia.

Ehdotettu 3 kohta vastaa pääosin viestintämarkkinalain 129 §:n kohtia 3, 10 ja 16 sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momenttia. Viestintämarkkinalain 129 §:n 3 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon ja viestintäpalvelun suorituskykyä, 10 kohdan mukaan viestintäverkon turvallisuutta ja häiriöttömyyttä ja 16 kohdan mukaan verkonhallintaa ja suorituskyvyn ylläpitoa ja seurantaa. Voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momentin mukaan määräykset voivat koskea teleyrityksen palvelun tietoturvaa, millä tarkoitetaan 19 §:n 1 momentin mukaan muun

muassa toiminnan, tietoliikenteen, laitteistojen ja ohjelmistojen turvallisuutta.

Kohdassa mainittaisiin nimenomaisesti tietoturvallisuus, mikä vastaa ehdotetun 243 §:n tietoturvaa koskevia laatuvaatimuksia. Sähköisen viestinnän tietosuojalaissa ei ole eroteltu verkkopalveluja ja viestintäpalveluja tietoturvavaatimuksia, joten ehdotettu valtuus vastaisi nykytilaa. Viestintämarkkinalain vaatimuksista turvallisuutta ja verkonhallintaa koskevat vaatimukset ovat aikaisemmin luontaisesti kohdistuneet viestintäverkkoon, mikä ei vastaa enää tarvetta turvata myös viestintäpalvelujen tietoturvallisuus ja häiriöttömyys.

Valtuutta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että vaatimukset voisivat koskea viestintäverkon ja -palvelun lisäksi liitännäistoimintoja ja -palveluja. Liitännäistoimintoja koskeva määräys voisi olla tarpeen esimerkiksi, jos jonkin liitännäispalveluksi katsottavan järjestelmän suorituskyky tai hallinta vaikuttaa olennaisesti viestintäpalvelun toimivuuteen tai tietoturvallisuuteen.

Ehdotettu 4 kohta vastaa pääosin viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 13 sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momenttia. Viestintävirastolle ehdotetaan annettavaksi mahdollisuus antaa määräyksiä menettelyistä muissakin kuin vika- ja häiriötilanteissa. Tällä on tarkoitus korostaa jatkuvuudenhallintaa ja häiriöitä ennaltaehkäisevän toiminnan tärkeyttä. Tietoturvallisuutta ja toimintavarmuutta sekä häiriöttömyyttä turvaavat menettelytavat ja toimenpiteet ovat tärkeitä säännönmukaisessa ylläpitotoiminnassa ja erityisesti muutostilanteissa. Menettelyä koskevat vaatimukset voivat liittyä teleyrityksen tai muun säännöksessä tarkoitetun toimijan prosesseihin. Määräysten on oltava kohtuullisia suhteessa saavutettuun hyötyyn niihin tavoitteisiin ja vaatimuksiin, joiden turvaamiseksi menettelyvaatimukset asetetaan.

Ehdotettu 5 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtia 2 ja 5.

Ehdotettu 6 kohta vastaa pääosin viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 19, jonka mukaan määräykset voivat koskea hätäliikenteen ohjausta ja varmistamista. Määräysvaltuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskee ohjaamisen lisäksi yleisesti muutakin hätäliikenteen teknistä toteutusta. Hätäpalvelujen teknisen kansainvälisen kehityksen myötä palvelujen odotetaan tulevina vuosina monipuolistuvan ja on tarpeellista varmistaa uudenlaisten toteutustapojen sujuvuus määräysvaltuuden avulla.

Ehdotettu 7 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 14.

Ehdotettu 8 kohta vastaa pääosin viestintämarkkinalain 129 §:n kohtia 4 ja 8, joiden mukaan määräykset voivat koskea yhteenliittämistä, yhteentoimivuutta ja merkinantoa ja digitaalisen puhelinverkon synkronointia. Valtuutta on tarpeen laajentaa digitaalisen puhelinverkon lisäksi myös koskemaan muuta viestintäverkon synkronointia, sillä puhelinliikenteessä käytetään yhä enemmän esimerkiksi internet protokollaan perustuvaa välittämistä.

Ehdotettu 9 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n 7 kohtaa. Kohdasta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta kaapelitelevisioverkosta, sillä määräyksenantovaltuus pyritään laatimaan teknologianeutraaliksi. Kaapelitelevisioverkkojen ominaisuuksia sekä kohde- ja joukkoviestintäverkkoja koskevat määräykset sisältyvät tämän pykälän muihin kohtiin.

Ehdotettu 10 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 11.

Ehdotettu 11 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 12.

Ehdotettu 12 kohta vastaa pääosin viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 17. Viestintävirasto voisi antaa määräyksiä myös viestintäverkkojen ja palvelujen tilastoinnista. Tilastointimääräykset voivat koskea esimerkiksi vika- ja häiriötilanteiden, tietoturvaloukkausten tai verkon kapasiteetin käyttöasteen seurannasta ja muista säännösten vaatimista toimenpiteistä kertyviä tietoja.

Valtuutta ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että Viestintävirasto voisi antaa määräyksiä myös dokumentointia ja tilastointia koskevien asiakirjojen muodosta ja säilyttämisestä. Ehdotetut muutokset tukevat teleyrityksen tai muun säännöksessä tarkoitetun toimijan omia laadun ylläpitotoimia ja viranomaisen valvontamahdollisuuksia. Lisäksi ehdotetut muutokset tukevat sitä, että palvelujen laa-

dusta voidaan tarvittaessa tuottaa vertailukelpoisia tietoja tilaajille ja käyttäjille esimerkiksi Viestintäviraston 129 §:n nojalla antaman päätöksen mukaisesti. Asiakirjojen muotoa ja säilyttämistä koskevat määräyksiä voi antaa vain, jos ne palvelevat jonkin säädetyn tai määrätyn laatuvaatimuksen toteutumista ja ovat kohtuullisia suhteessa saavutettuun hyötyyn.

Ehdotettu 13 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 20.

Ehdotettu 14 kohta vastaa viestintämarkkinalain 129 §:n kohtaa 21.

Ehdotettu 15 kohta on uusi. Kohdan mukaan Viestintävirasto voisi antaa liitännäistoimintoja ja liitännäispalveluja koskevia määräyksiä siltä osin kuin niillä on vaikutusta viestintäverkon tai viestintäpalvelun tämän lain 243 §:ssä säädettyihin vaatimuksiin eli laatuun yhteensopivuuteen tai tietoturvallisuuteen. Liitännäistoiminnot ja liitännäispalvelut määritellään tämän lain 3 §:n 8 ja 9 kohdissa. Liitännäistoiminnot ja -palvelut eivät ole verkko- tai viestintäpalveluja ja niitä voi tarjota myös eri yritys kuin verkko- tai viestintäpalvelua. Muutoksella varmistettaisiin se, että määräysvaltuudet kattavat tarvittaessa myös liitännäistoiminnot ja -palvelut, joiden toteutustapa voi suoraan heikentää tai tukea viestintäverkon tai -palvelun laatua, yhteensopivuutta tai tietoturvallisuutta.

245 §. *Viranomaisten avustamista koskevat vaatimukset.* Pykälässä säädetään viranomaisten avustamista koskevista vaatimuksista, joilla pyritään varmistamaan se, että viranomaistehtävät voidaan toteuttaa asianmukaisella tavalla. Telekuuntelun ja televalvonnan teknisistä vaatimuksista säädetään voimassa olevan viestintämarkkinalain 96 §:ssä (HE 112/2002 vp).

Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat viestintämarkkinalain 96 §:n 1 ja 2 momenttia (HE 112/2002 vp).

Ehdotetussa 3 momentissa säädetään teleyrityksen velvollisuudesta antaa tarpeelliset tiedot telekuuntelun ja televalvonnan sekä muiden viranomaisten tiedonsaantioikeuksien kannalta merkittävistä viestintäverkkojen ja palvelujen muutoksista jo niiden suunnitteluvaiheessa. Lisäksi teleyritysten on annettava tiedossaan olevat tiedot muutosten vaikutuksista viranomaisten sellaisiin omiin tietojärjestelmiin, jotka ovat teleyrityksen tiedossa. Säännös on uusi.

Viranomaisten tiedonsaantioikeuksista säädetään ehdotetussa 40 luvussa. Säännöksen tarkoituksena on korostaa, että teleyrityksen on tiedotettava viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin tehtävistä muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista viranomaisten omiin järjestelmiin jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Ehdotetulla momentilla varmistetaan, että viranomaiset voivat jo hyvissä ajoin etukäteen ottaa omassa toiminnassaan huomioon teleyrityksen tekemät muutokset viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin siltä osin, kun niillä on merkitystä telekuuntelun ja televalvonnan toteuttamiselle.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 3 momentissa tarkoitetussa tiedon antamisessa noudatettavasta menettelystä. Säännös on uusi. Ehdotetulla momentilla annettaisiin Viestintävirastolle mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä tavoin 3 momentin mukaiset tiedot viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen muutoksista on annettava. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 11 kohdan kanssa.

246 §. *Tilaajan ja käyttäjän päätelaitteet ja järjestelmät.* Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat viestintämarkkinalain 69 §:n 1 ja 4 momentteja (HE 112/2002 vp).

Ehdotetussa 3 momentissa säädetään tilaajan velvollisuudesta huolehtia tietoturvasta. Pykälän tarkoituksena on asettaa tilaajalle velvollisuus huolehtia siitä, että sen laitteet ja järjestelmät eivät vaaranna teleyrityksen viestintäpalvelun tai viestintäverkon tietoturvallisuutta. Tilaajalla tarkoitetaan lain 3 §:n 30 kohdan mukaan sekä oikeushenkilöä että luonnollista henkilöä, joka on muuta kuin teletoimintaa varten tehnyt sopimuksen viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toimittamisesta.

Ehdotetun säännöksen tavoitteena on suojata teleyritysten viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja. Teleyrityksillä on ajantasaisin ja parhain tieto siitä, miten tilaaja voi suojata

laitteensa ja järjestelmänsä asianmukaisesti. Tämän vuoksi huolellisesti toimiva teleyritys ohjeistaa tilaajaa siitä, kuinka se voi ylläpitää järjestelmänsä ja laitteensa tietoturvaa. Yleinen ohjeistus voidaan antaa joustavasti erilaisin keinoin, esimerkiksi vakiosopimusehdoissa, joista säädetään tämän lain 107 §:ssä, laskutuksen yhteydessä, erikseen kirjeitse ja sähköpostitse sekä yrityksen internet-sivujen välityksellä. Olennaista on, että ohjeet ovat helposti tilaajan saatavilla. Helppoutta tukee esimerkiksi se, että ohjeet ovat saatavilla useista eri lähteistä. Kuluttajan tietoisuutta ohjeista lisää myös esimerkiksi se, että kuluttajan huomio kiinnitetään yleisten tietoturvaohjeiden lisäksi yksittäisiltä, ajankohtaisilta tietoturvauhkilta suojautumiseen.

Ohjeistuksessa olisi esimerkiksi annettava tilaajalle vaihtoehtoja tietoturvallisuuden täyttämiseksi. Yleisten kilpailuoikeudellisten periaatteiden nojalla on selvää, että ohjeistus ei saa rajoittaa tilaajan valinnanvapautta. Ohjeistuksessa ei voida esimerkiksi edellyttää tilaajan hankkivan tietyn palveluntarjoajan tuotteen tietoturvallisuuden varmistamiseksi, vaan tilaajalle on kerrottava erilaisista vaihtoehdoista.

Lähtökohtaisesti tilaajan huolellisuusvelvollisuuden täyttymistä, voidaan arvioida muun muassa sen mukaan, onko se noudattanut teleyrityksen antamia ohjeita. Tällä voi olla esimerkiksi merkitystä arvioitaessa tilaajan vahingonkorvausvastuuta joissain tilanteissa.

Pykälän tarkoituksena on myös varmistaa, että tilaaja huolehtii laitteensa ja järjestelmänsä tietoturvasta, jotta teleyrityksen ei tarvitse ryhtyä lain 272 §:n mukaisiin toimenpiteisiin tietoturvan toteuttamiseksi. Tarkoituksena on myös varmistaa, että sellaista merkittävää haittaa tai häiriötä ei aiheutuisi, että teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan olisi ryhdyttävä 273 §:n mukaisiin toimiin. Kyseisen pykälän mukaan tilaajan järjestelmän tai laitteen aiheuttaessa merkittävää haittaa viestintäverkolle tai viestintäpalvelulle, viestintäverkkoon liitetylle muulle palvelulle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle, teleyrityksen on tarvittaessa irrotettava viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite yleisestä viestintäverkosta.

247 §. *Viestinnän välittäjän ja lisäarvopalvelun tarjoajan velvollisuus huolehtia tietoturvasta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi viestinnän välittäjän, viestinnän välittäjänä toimivan yhteisötilaajan sekä lisäarvopalvelun tarjoajan velvollisuudesta huolehtia tietoturvasta. Viestinnän välittäjän käsite on lainsäädännössä uusi. Viestinnän välittäjällä tarkoitetaan lain 3 §:n 36 kohdan mukaan teleyrityksiä, yhteisötilaajia ja muita, jotka välittävät tilaajien tai käyttäjien sähköistä viestintää.

Ehdotetussa 1 momentin ensimmäisessä lauseessa säädetään viestinnän välittäjän velvollisuudesta huolehtia tietoturvasta. Velvollisuus koskee nykyisin vain teleyrityksiä. Muutoksen myötä velvoite kohdistuisi myös muihin viestinnän välittäjiin.

Viestinnän välittäjien olisi huolehdittava palvelujensa, viestien, välitystietojen ja sijaintitietojen tietoturvasta. Sähköistä viestintää välitetään laajasti ja kasvavassa määrin erilaisissa palveluissa, jotka eivät kuitenkaan sisälly viestintäpalvelun määritelmään. Olennaista on, että viestinnän välittäjät huolehtivat myös näiden palvelujen tietoturvasta, jotta käyttäjien tiedot ovat kattavasti turvattu.

Lisäksi momentissa säädettäisiin yhteisötilaajan velvollisuudesta huolehtia tietoturvasta toimiessaan viestinnän välittäjänä. Yhteisötilaajan olisi huolehdittava käyttäjiensä viestien, välitystietojen ja sijaintitietojen käsittelyn tietoturvasta. Vastaavankaltainen velvoite on säädetty yhteisötilaajalle sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 1 momentissa (HE 125/2003 vp), mutta ehdotetussa momentissa tarkoitettu velvollisuus laajennetaan kattamaan myös itse viestien käsittelyn tietoturva.

Yhteisötilaajan velvollisuus olisi kuitenkin muita viestinnän välittäjiä suppeampi. Yhteisötilaajan velvoite huolehtia tietoturvasta rajoittuisi vain tapauksiin, joissa se toimii viestinnän välittäjänä ja siksi käsittelee käyttäjiensä viestejä, välitystietoja tai sijaintitietoja. Yhteisötilaajalle ei asetettaisi yleistä velvollisuutta huolehtia palvelujensa ja käyttäjiensä tietojen turvasta, jollei se toimi viestinnän välittäjänä. Yhteisötilaajan velvollisuudesta

huolehtia tietoturvasta omassa palvelutuotannossaan tai määriteltyjä tietoja käsiteltäessä säädetään lukuisissa eri toimialojen erityislaeissa.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään lisäarvopalvelun tarjoajan velvollisuudesta huolehtia palvelujensa tietoturvasta. Velvoite sisältyy sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 1 momenttiin (HE 125/2003 vp).

Ehdotetussa 3 momentissa säädetään tietoturvatoimenpiteiden suhteuttamisesta. Momentti vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 1 momenttia (HE 125/2003 vp). Momentti vastaa sisällöltään myös ehdotetun lain 243 §:n 3 momenttia, jossa säädetään yleisiä viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja koskevien tietoturvatoimenpiteiden suhteuttamisesta. Tietoturvasta huolehtiminen tarkoittaisi edellä 243 §:n 3 momentin mukaisia toimia toiminnan turvallisuuden, tietoliikenneturvallisuuden, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuuden sekä tietoaineistoturvallisuuden varmistamiseksi.

Tämän lain 138 §:ssä säädetään oikeudesta tarvittavassa määrin käsitellä myös viestejä ja välitystietoja, siten kuin lain 272 §:ssä tarkemmin säädetään. Mainitussa 272 §:ssä säädetään yksityiskohtaisemmin niistä toimenpiteistä, joihin teleyrityksellä, yhteisötilaajalla ja lisäarvopalvelun tarjoajalla on oikeus ryhtyä tietoturvan toteuttamiseksi.

Viestinnän välittäjä ja lisäarvopalvelun tarjoaja vastaavat tilaajille ja käyttäjille 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta tietoturvasta myös sellaisen kolmannen osapuolen osalta, joka kokonaan tai osittain toteuttaa verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun. Vastuun laajuus on tarkoitettu samansisältöiseksi kuin silloin, jos toimet toteutetaan ilman kolmansia osapuolia. Asiasta säädetään voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 3 momentissa (HE 125/2003 vp). Yleisten varallisuusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti osapuoli vastaa toiseen osapuoleen nähden kaikkien alihankkijoidensa ja muiden sopimusapulaistensa toiminnasta kuin omastaan, minkä vuoksi asiasta ei enää erikseen säädettäisi tässä laissa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 2 momentin viranomaistarpeita varten säilytettävien tietojen käsittelyssä noudatettavista velvoitteista ja menettelytavoista säädetään jatkossa tämän lain 158 §:n 3 momentissa, jonka mukaan säilytysvelvollisen yrityksen on huolehdittava tietoturvasta siten kuin tämän pykälän 3 momentissa säädetään.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä toimenpiteistä, joilla huolehditaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta tietoturvasta. Momentti vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §:n 4 momenttia (HE 158/2007 vp). Jos määräyksiä annetaan koskien kaikkia viestinnän välittäjiä, on tärkeää, että määräysten vaikutukset viranomaisten toimintaan arvioidaan ennen määräyksen antamista ja määräyksen tarpeellisuus arvioidaan yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Viestintäviraston määräyksellä ei voida antaa määräyksiä viranomaisille asioissa, joiden ohjaus kuuluu lainsäädännön mukaan valtiovarainministeriölle.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 1 kohta.

248 §. *Vähimmän haitan periaate.* Ehdotetussa pykälässä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta toteuttaa viestintäverkon ja viestintäpalvelun rakennus-, kunnossapito- ja muutostyöt toiselle teleyritykselle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla.

Toimenpiteiden suorittamisesta siten, että ne aiheuttavat käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaa, säädetään voimassa olevan viestintämarkkinalain 72 §:ssä (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp). Velvollisuus toteuttaa rakennus-, kunnossapito- ja muutostyöt käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla sisältyisi jatkossa ehdotetun lain 120 §:ään.

Ehdotetun 1 momentin mukaan teleyrityksen on otettava huomioon rakennus-, kunnossapito- ja muutostöitä sekä tietoturvatoimia suunnitellessaan, että työt eivät aiheuttaisi tarpeetonta haittaa toiselle teleyritykselle. On selvää, että teleyritys pyrkii jo liiketaloudellisin perustein tekemään erilaiset kunnostus- ja muutostyöt siten, että niistä ei aiheudu tarpeetonta haittaa esimerkiksi käyttäjille. Teleyrityksen velvollisuutena olisi lisäksi huolehtia viestintäverkon ja viestintäpalvelun

kunnostustöistä siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa toiselle teleyritykselle.

Ehdotetun momentin tarkoituksena on korostaa teleyrityksen velvollisuutta huolehtia siitä, että se toteuttaa viestintäverkon ja viestintäpalvelun muutostyöt muille teleyrityksille mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla myös silloin, kun viestintäverkon ja viestintäpalvelun tarjontaa ei keskeytetä.

Momentin rakennus-, kunnossapito-, sekä muutostöillä ja tietoturvatoimilla tarkoitetaan sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat ennakolta teleyrityksen tiedossa. Ennakoimattomista häiriöistä viestintäverkossa ja viestintäpalvelussa on ilmoitettava tilaajalle ja käyttäjälle 274 §:n mukaisesti ja Viestintävirastolle 275 §:n mukaisesti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan teleyritys saa tilapäisesti ilman toisen teleyrityksen suostumusta keskeyttää verkko- tai viestintäpalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä, jos se on välttämätöntä toimenpiteen onnistumiseksi. Teleyrityksen oikeudesta keskeyttää viestintäpalvelun tarjonta ja rajoittaa sen käyttöä ilman käyttäjän suostumusta säädetään viestintämarkkinalain 72 §:n 1 momentissa (HE 112/2002 vp, HE 231/2005 vp), joka sisältyy tämän lain 120 §:ään.

Säännöksen sanamuotoa on muutettu siten, että viestintäpalvelun tarjonnan voi keskeyttää vain silloin, jos se on välttämätöntä muutostoimen tekemiseksi. Momentin mukaisesti keskeytyksestä ja muutoksesta on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava hyvissä ajoin etukäteen muille teleyrityksille, joiden viestintäverkkoihin ja -palveluihin ne voivat vaikuttaa. Käyttäjille on tiedotettava tehokkaasti tämän lain 120 §:n 2 momentin mukaisesti.

Hyvityskorvausta koskevat viestintämarkkinalain 72 §:n 2 ja 3 momentit on siirretty käyttäjien ja tilaajien oikeuksia koskevaan 15 lukuun.

249 §. *Kiinteistön tai rakennuksen sisäisen verkon suunnittelu ja teleurakointi.* Ehdotettu pykälä perustuu viestintämarkkinalain 69 §:n 2 ja 3 momentteihin (HE 112/2002 vp). Ehdotettua pykälää on selkeytetty ja siitä on erotettu päätelaitteita koskevat viestintämarkkinalain 69 §:n 1 ja 4 momentit, jotka sisältyvät ehdotetun lain 247 §:ään.

Pykälässä säädetään teleyrityksen yleisen viestintäverkon ja kiinteistön sisäisen viestintäverkon suhteesta. Pykälän 1 momenttiin on uutena lisätty vaatimus ottaa jo sisäverkkojen suunnittelussa huomioon tilaajan valinnanvapauden edistäminen. Lisäksi pykälän 3 momenttiin on uutena lisätty teleyrityksen verkkoon liittämisen ehtoja koskeva rajoitus. Muutosten tarkoituksena on turvata sisäverkkojen tekninen joustavuus ja siten myös käyttäjien valinnanvapaus, millä tarkoitetaan mahdollisuutta hankkia kiinteistöön palveluja useammalta kuin yhdeltä teleyritykseltä sekä mahdollisuus vaihtaa teleyritystä.

Yleiseen viestintäverkkoon liitettävän kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon vaatimuksista säädetään 243 §:ssä ja niitä voidaan tarkentaa 244 §:n mukaisilla Viestintäviraston määräyksillä.

Pykälän 1 momentin 1 lause vastaa asiallisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 69 §:n 2 momenttia. Ehdotettuun 1 momenttiin on uutena lisätty vaatimus siitä, että kiinteistön tai rakennuksen sisäinen viestintäverkko on suunniteltava mahdollisuuksien mukaan siten, että tilaaja voi valita teleyrityksen. Lisäyksellä pyritään käytännössä edistämään verkon teknistä joustavuutta sen elinkaaren aikana.

Ehdotettu muutos vastaa nykyistä käytäntöä. Rakennuksiin asennetaan vakiintuneesti useampi sisäverkko eli niihin tehdään useampia kaapelointeja, mikä mahdollistaa useamman teleyrityksen palvelujen ja teknisesti erilaisten palvelujen välittämisen kiinteistön sisäverkossa. Tämä puolestaan mahdollistaa sen, että käyttäjä voi valita haluamansa palveluntarjoajan.

Sisäisen viestintäverkon suunnittelussa olisi otettava huomioon esimerkiksi alan senhetkinen tekninen kehitys ja rakennuksen käyttötarkoitus. Rakennuksen käyttötarkoituksella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, onko rakennus tarkoitettu asuin- tai toimitilaksi sekä sitä, kuinka paljon asukkaita rakennuksessa asuu. Päätösvalta sisäisen viestintäverkon suunnittelusta on kiinteistön tai rakennuksen haltijalla.

Ehdotetussa 2 momentissa tarkennetaan nykyistä sanamuotoa. Voimassa olevan sanamuodon mukaan teleyritys ei saa edellyt-

tää, että kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon ja yleisen viestintäverkon yhteenliittämisen saa suorittaa ainoastaan teleyrityksen valitsema henkilö.

Säännöksen tarkoituksena on edelleen turvata kiinteistön haltijoiden vapaus valita sisäverkkonsa teleurakoitsija teleyrityksestä riippumatta. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon nykyistä selkeämmin myös muut teleurakointiin liittyvät toimenpiteet kuin verkkojen yhteenliittäminen. Teleyritys ei saisi edellyttää, että kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon rakentamista, asentamista tai ylläpitoa eli teleurakointia saa suorittaa ainoastaan teleyrityksen valitsema teleurakoitsija.

Teleurakoitsijan määritelmä vastaa kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n kohtaa 18 (HE 48/2007 vp). Teleurakoitsijan määritelmää ei katsota tarpeelliseksi sisällyttää lakiin, sillä käsite on vakiintunut. Teleurakoitsijalla tarkoitetaan edelleen luonnollista tai oikeushenkilöä, joka elinkeinon harjoittamisen tarkoituksessa rakentaa tai asentaa yleiseen viestintäverkkoon liitettäväksi tarkoitetun, kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon taikka ylläpitää sitä.

Sisäverkon varsinainen kytkeminen teleyrityksen yleiseen verkkoon vaikuttaa myös teleyrityksen verkkoon ja käytännössä kytkemisen teleyrityksen verkkoon taikka sisäverkon irrottamisen pois teleyrityksen verkosta tekee tyypillisesti teleyrityksen lukuun toimiva asentaja.

Ehdotettu 3 momentti on uusi. Teleyritys ja kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon haltija sopivat kiinteistön sisäisen viestintäverkon liittämisestä teleyrityksen yleiseen viestintäverkkoon. Laissa ei ole määritelty sitä kohtaa tai liityntäpistettä, jossa sisäverkko ja teleyrityksen yleinen verkko liitetään toisiinsa ja joka määrittelee myös sen, kumman vastuulle verkon eri osat kuuluvat. Asia on sopimuksenvarainen.

Sopimuksessa ei saa rajoittaa kiinteistöjen sisäisten verkkojen hallintaa esimerkiksi sopimalla liittämisestä siten, että teleyrityksen hallintaoikeus ja määräysvalta ulottuu sellaisiin verkon osiin, jotka kuuluvat elimellisesti kiinteistöön tai rakennukseen ja joiden hallinnan siirtyminen sopimuksella teleyritykselle estää käytännössä käyttäjän mahdollisuuden valita teleyritys.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarvittaessa määräyksiä viestintäverkkojen suunnittelusta ja verkkojen liittämistä koskevista teknisistä yksityiskohdista. Ehdotettu säännös perustuu viestintämarkkinalain 129 §:ään.

Määräyksessä voitaisiin antaa tarkempia teknisiä säännöksiä suunnittelussa huomioitavista viestintäverkkojen ominaisuuksista ja suunnitteluun liittyvien asiakirjojen muodosta ja sisällöstä. Vaatimukset voisivat koskea esimerkiksi sitä, että suunnitteluasiakirjoissa olisi tuotava esille, kuinka monen eri teleyrityksen palveluja ja millaisia laajakaista- tai televisioliittymiä suunnitelmien mukainen sisäverkon kaapelointi ja muut omaisuudet mahdollistavat. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, onko kiinteistössä mahdollista vastaanottaa televisiolähetyksiä perinteisestä kaapelitelevisio- tai antenniverkosta vai esimerkiksi ainoastaan internet-protokollaan perustuvasta viestintäverkosta.

Lisäksi Viestintäviraston määräys voisi koskea teleyrityksen yleisen verkon ja kiinteistön taikka rakennuksen sisäisen verkon liittämiskohdan teknistä sijoittamista sisäverkon keskitettyyn tilaan sekä liittämisen teknisiä järjestelyjä ja muita järjestelyjä, jotka edesauttavat kiinteistön sisäisen verkon yhteenliitettävyyttä eri teleyritysten viestintäverkkoihin.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan ja liitteen I osan I alakohdat a ja b.

250 §. *Viranomaisverkko.* Pykälässä säädetään viranomaisverkosta, sen käyttötarpeesta sekä verkon käyttöön oikeutetuista käyttäjäryhmistä. Ehdotetussa pykälässä yhdistetään viestintämarkkinalain 2 §:n 9 kohta (HE 112/2002 vp) ja viestintämarkkinalain 99 §:n sääntely (HE 112/2002 vp).

Viranomaisverkolla tarkoitetaan voimassa olevassa sääntelyssä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin, tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa.

Ehdotettu 1 momentti muutettaisiin vastaamaan eduskunnan käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta ja viestintämarkkinalain 2 §:n muuttamisesta (HE 54/2013 vp). Nykyisten käyttötarkoitusten ohella uusina viranomaisverkon hyväksyttävinä käyttötarkoituksina olisivat mainitun esityksen mukaisesti valtion johtamisen ja turvallisuuden, maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, meripelastustoiminnan, hätäkeskustoiminnan, maahanmuuton ja ensihoitopalvelun tehtävien hoitamiseen liittyvät käyttötarkoitukset. Lisäksi ehdotetussa 1 momentissa käsite pelastustehtävät korvattaisiin käsitteellä pelastustoiminta, joka vastaa pelastuslain mukaista määritelmää.

Viranomaisverkkoja ovat esimerkiksi viranomaisradioverkko (VIRVE) sekä viestintäverkoksi määriteltäviltä osiltaan hallinnon turvallisuusverkko (TUVE).

Momentin tarkoittamana viranomaisverkkona pidetään myös Galileo-satelliittinavigointiohjelman julkisesti säänneltyä palvelua (Public Regulated Service, PRS). Eurooppalainen Galileo-satelliittinavigointijärjestelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (638/2008, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008) eurooppalaisten satelliittinavigointiohjelmien (EGNOS ja Galileo) toteuttamisesta. Galileo-ohjelman julkisesti säännelty palvelu on julkishallinnon valtuuttamille käyttäjille tarkoitettu, suojattu palvelu, jolta edellytetään korkeaa tietoturvan tasoa.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin siitä, keille viranomaisverkon liittymiä voidaan tarjota. Ehdotus vastaa viestintämarkkinalain 2 §:n 9 kohtaa ja 99 §:n 2 momenttia. Liittymiä ei saa myöntää kuin tämän pykälän mukaisiin käyttäjäryhmiin kuuluville toimijoille ja heillekin ainoastaan 1 momentissa säädettyyn käyttötarkoitukseen. Liikenne- ja viestintäministeriö päättäisi jatkossakin niistä käyttäjäryhmistä, joilla voi olla oikeus käyttää viranomaisverkkoa. Käyttäjäryhmiä hyväksyttäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät käyttäjäryhmät muodostu niin laajoiksi, että ne voisivat vaikuttaa yleisten viestintäverkkojen toimintaedellytyksiin ja siten aiheuttaa kilpailuhäiriöitä viestintämarkkinoilla.

Liittymät viranomaisverkkoon myöntää viranomaisverkon ylläpitäjä tai viestintäpalvelua tarjoava yritys taikka muu toimija.

Ehdotettu 3 momentti vastaa osin viestintämarkkinalain 99 §:n 1 momentissa säädettyä soveltamisalarajoitusta. Soveltamisalan rajoittaminen on kuitenkin jatkossa siltä osin tarpeetonta, kuin kyse on ehdotetun lain teleyrityksiin sovellettavista säännöksistä. Ehdotetun lain 3 §:n 27 kohdan mukaan teleyrityksellä tarkoitettaisiin jatkossa sitä, joka tarjoaa verkkopalvelua tai viestintäpalvelua ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille eli harjoittaa yleistä teletoimintaa. Ehdotetun teleyrityksen määritelmän sekä 1 ja 2 momenteista ilmenevän viranomaisverkon määritelmän johdosta on ilmeistä, ettei verkkopalvelua tai viestintäpalvelua viranomaisverkossa tarjoavaa toimijaa voida pitää teleyrityksenä. Ehdotetun 3 momentin mukaan viranomaisverkkoon ei sovelleta III osan säännöksiä velvollisuuksien asettamisesta eikä V osan säännöksiä käyttäjän ja tilaajan viestintäpalveluun liittyvistä oikeuksista. Edellä mainitut velvoitteet liittyvät läheisesti yleiseen teletoimintaan, eikä niitä ole tarpeen soveltaa käyttötarkoitukseltaan rajattuun viranomaisverkkoon. Viranomaisverkko ei ole viestintämarkkinoilla vallitsevan kilpailutilanteen kannalta merkityksellinen viestintäverkko, jos sen käyttötarkoitus ja käyttäjäryhmät ovat rajattuja ja ne liittyvät 1 momentissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin.

Edellä mainittujen velvollisuuksien ulottaminen viranomaisverkkoon ja sitä ylläpitävään teleyritykseen saattaisi jopa vaarantaa viranomaisverkon erityisen käyttötarkoituksen toteutumisen.

Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin, ettei viranomaistehtävien hoidossa harjoitettuun viestintään viranomaisverkossa sovelleta tämän lain 316 §:n 2 momentin säännöstä Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun oikeudesta saada ja käsitellä luottamuksellista viestintää koskevia tietoja. Rajaus vastaa nykytilaa, sillä sähköisen viestinnän tietosuojalain 3 §:n 7 momentin soveltamisalan rajauksesta johtuen viranomaistoimintaan viran-

omaisverkossa ei sovelleta sähköisen viestinnän tietosuojalain säännöksiä.

Viranomaisverkon ylläpitäjään ja viranomaisverkon välityksellä viestintäpalvelua tarjoavaan sovelletaan edellä lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta tämän lain muita säännöksiä. Lisäksi muussa lainsäädännössä on säädetty viranomaisverkkoja koskevista erityisistä vaatimuksista. Esimerkiksi pelastuslain (379/2011) 109 §:ssä on säädetty pelastusviranomaisen oikeudesta määrätä rakennuksen tai rakennelman omistajan hankkimaan välttämättömiä viranomaisverkon käytettävyyttä varmistavia laitteita ja pitämään ne toimintakunnossa.

Ehdotettu 4 momentti vastaa muutoin viestintämarkkinalain 99 §:n 3 momenttia, mutta vanhentunut ilmaus televiestintä on korvattu termillä viestintä.

30 luku Tele-, verkko- ja radiolaitteiden markkinoille saattaminen

251 §. *Päätelaiterajapinta.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 133 §:ää (HE 112/2002 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 4 artiklan 2 kohta).

252 §. *Telelaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat.* Pykälä vastaa radiolain 5 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaite direktiivin 6 artikla).

253 §. *Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat radiolain 19 §:n 1 ja 2 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, radio- ja telepäätelaite direktiivin 5 artiklan 1 ja 2 kohta ja 6 artiklan 1 kohta).

Pykälän 3 ja 4 momentit vastaavat radiolain 19 §:n 3 ja 4 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2001 vp, HE 75/2004 vp, 3 momentilla pannaan täytäntöön radio- ja telepäätelaitedirektiivin 6 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 2 kohta).

Pykälän 5 momentti vastaa radiolain 19 §:n 5 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002, HE 179/2006 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 6 artiklan 1 kohta).

254 §. *Olennaiset vaatimukset.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 20 §:n 1 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 3 artikla).

Pykälän 2 momentti vastaa radiolain 20 §:n 2 momenttia (HE 80/2001 vp).

255 §. *Arviointilaitos.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 41 §:n 1 momenttia (HE 80/2001 vp ja HE 223/2008 vp).

Pykälän 2 momentti vastaa pääosin radiolain 41 §:n 2 momenttia. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus akkreditointipäätöksestä (HE 80/2001 vp).

Pykälän 3 momentti vastaa radiolain 41 §:n 3 momenttia (HE 80/2001 vp ja HE 223/2008 vp).

Pykälän 4 momentti vastaa pääasiallisesti radiolain 42 §:n 2 momenttia. Ehdotetussa momentissa ei enää viitattaisi radiolähetintä meriradio- tai amatööriradioviestintään käyttävältä edellytettävän pätevyystutkinnon vastaanottajaan.

Pykälän 5 momentti vastaa radiolain 42 §:n 4 momenttia (HE 80/2001 vp ja HE 75/2004 vp).

256 §. *Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 21 §:n 1 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 10 artiklan 3-5 kohta).

Pykälän 2 momentti vastaa radiolain 21 §:n 2 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 5 artiklan 2 ja 3 kohta).

Pykälän 3 momentti vastaa radiolain 21 §:n 3 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 10 artiklan 3-5 kohta).

Pykälän 4 momentti vastaa radiolain 21 §:n 4 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 10 artiklan 6 kohta).

257 §. *Radiolähettimen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 21 a §:n 1 momenttia (HE 75/2004 vp).

Pykälän 2 momentti vastaa radiolain 21 a §:n 2 momenttia (HE 75/2004 vp, HE 176/2006 vp).

258 §. *Radiovastaanottimen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.* Pykälä vastaa

radiolain 21 b §:ää (HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp).

259 §. *Telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.* Pykälä vastaa radio 21 c §:ää (HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp).

260 §. *Viestintäverkkolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.* Pykälä vastaa radiolain 21 d §:ää (HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp).

261 §. *Kiinteä asennus.* Pykälä vastaa radiolain 21 e §:ää (HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, 1 momentilla pannaan täytäntöön sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan direktiivin 20024/108/EY 1 liitteen 2 kohta, 2 momentilla pannaan täytäntöön 13 artiklan 1 kohta, 3 momentilla saatetaan voimaan 13 artiklan 3 kohta, 4 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 1 liitteen 2 kohta, 4 liitteen 1 kohta ja 13 artiklan 3 kohta).

262 §. *Merkitseminen ja annettavat tiedot.* Pykälän 1 momentti vastaa radiolain 22 §:n 1 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, radio- ja telepäätelaitedirektiivin 6 artiklan 4 kohta)

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat radiolain 22 §:n 2 ja 3 momenttia (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, 179/2006 vp, 2 momentilla pannaan täytäntöön radio- ja telepäätelaitedirektiivin 6 artiklan 3 kohta).

263 §. *Ilmoitus markkinoille saattamisesta.* Pykälä vastaa radiolain 23 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 75/2004 vp, 1 momentilla pannaan täytäntöön radio- ja telepäätelaitedirektiivin 6 artiklan 4 kohta).

264 §. *Erityisten radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimukset.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat radiolain 24 §:ää. Lisäksi pykälään on otettu radiolain 3 §:ssä säädettyä soveltamisalan rajausta koskeva säännös. (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, HE 83/2011 vp) Pykälän 3 momentti vastaa radio lain 26 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 80/2001 vp).

31 luku Pätevyys ja kelpoisuus

265 §. *Pätevyyden osoittaminen.* Pykälä vastaa pääosin radiolain 15 §:ää. Pykälän 3 momenttia on muutettu siten, että siihen on lisätty voimassa olevan radiolain 42 §:n 1 momentissa säädetty pätevyystutkinnon vastaanottajalta edellytetty hyvän hallinnon velvoite. Lisäksi pykälään on otettu radiolain 3 §:ssä säädettyä soveltamisalan rajausta koskeva säännös. (HE 80/2001 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp).

266 §. *Pätevyyden ylläpitäminen.* Pykälä vastaa radiolain 16 §:ää (HE 80/2001 vp).

267 §. *Pätevyys- ja kelpoisuustodistuksen esittäminen sekä todistusten voimassaoloaika.* Pykälä vastaa radiolain 17 §:ää. Lisäksi pykälään on otettu radiolain 3 §:ssä säädettyä soveltamisalan rajausta koskeva säännös. (HE 80/2001 vp, HE 208/2009 vp).

268 §. *Pätevyys- ja kelpoisuustodistuksen peruuttaminen.* Pykälä vastaa radiolain 18 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 75/2004 vp).

32 luku Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät

269 §. *Sähköisen viestin suojaaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa osin sähköisen viestinnän tietosuojalain 6 §:ää asialliselta sisällöltään. Sähköisen viestinnän suojauksen purkamiseen tarkoitetun laitteen osalta hallussapidosta ja kaupanpidosta säädetään lisäksi rikoslain 34 luvun 9 a ja 9 b §:ssä. Koska laissa ei enää käytetä termiä tunnistamistieto, ehdotetaan pykälässä säädettäväksi sähköisen viestin ja välitystietojen suojaamisesta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n säännökset suojauksen purkujärjestelmää koskevasta kiellosta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä on laite, tietokoneohjelma tai muu järjestelmä taikka sen osa, jonka tarkoituksena on poistaa viestintäverkon avulla etäpalveluna tarjottavan palvelun erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus. Esimerkiksi maksulliset televisiolähetykset suojataan erityisellä järjestelmällä ja maksullisten kanavien tilaajat saavat käyttöönsä salauksen purkukortin tai muun laitteen, joka avaa suojauksen. Oikeudeton suojauksen purkujärjestelmä mahdollistaa pääsyn suojauksen purkujärjestelmällä suojattuun palveluun, kuten televisio-

kanaviin ilman palvelun tarjoajan suostumusta.

Pykälän 3 momentin mukaan kieltoa sovelletaan myös oikeudettomaan pääsyyn itse suojauksenpurkujärjestelmään (HE 125/2003 vp, HE 146/2000 vp, ehdollisen pääsyn direktiivin 1, 2 ja 4 artikla).

270 §. *Suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle yritykselle asetettavat velvollisuudet.* Viestintämarkkinalain 136 §:ssä säädetään suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle yritykselle asettavista velvollisuuksista.

Ehdotetun pykälän 1-3 momentti vastaavat viestintämarkkinalain 136 §:n 1-4 momenttia (HE 112/2002 vp, HE 48/2007 vp, käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohta a).

Edellä 269 §:n pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on selostettu mitä suojauksen purkujärjestelmällä tarkoitetaan.

Maksutelevisiopalveluja tarjoavien yritysten yhteistyö maksukortin teknisten ratkaisujen osalta ei ole riittänyt yhden kortin periaatteen toteuttamiseksi. Yhden kortin periaatteella tarkoitetaan tilannetta, jossa eri maksutelevisiopalveluja tarjoavien yritysten palvelut ovat katsojan vastaanottavissa yhdellä suojauksen purkujärjestelmän kortilla eli maksutelevisiokortilla. Kaikkia antenniverkon maksukanavia ei ole saatavilla samalle suojauksen purkujärjestelmän kortille. Katsoja joutuu siten vaihtamaan maksukorttia, jos hän haluaa katsoa vähintään kahden maksutelevisiopalvelujen tarjoajan kanavia. Kortin vaihtaminen johtaa lisäksi katkoksiin palvelun vastaanottamisessa.

Ehdotetun 4 momentin mukaan suojauksen purkujärjestelmää tarjoavan yrityksen on kirjanpidossaan eriytettävä 1 momentissa tarkoitettu toiminta yrityksen muusta toiminnasta. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 136 §:n säännös, jossa suojauksen purkujärjestelmää tarjoavan yrityksen velvoite eriyttää pykälässä tarkoitettu toiminta muusta toiminnastaan ilman rajausta kirjanpidolliseen eriyttämiseen on velvoitteena sen tavoitteisiin nähden kohtuuttoman raskas.

Ehdotetun 6 momentin mukaan maanpäällisessä digitaalisessa joukkoviestintäverkossa lineaaristen maksutelevisiopalvelun tarjoamisessa suojauksen purkujärjestelmää käyttävän yrityksen on pidettävä 4 luvussa tarkoitetut televisio-ohjelmistot tarjolla tavalla, joka mahdollistaa eri maksutelevisiopalvelujen vastaanottamisen yhdellä suojauksenpurkujärjestelmän kortilla tai muulla kyseiseen tarkoitukseen käytettävällä teknisellä ratkaisulla.

Digitaalisia televisiolähetyksiä vastaanotetaan pääsääntöisesti joko kaapelitelevisioverkon tai maanpäällisen joukkoviestintäverkon kautta. Maanpäällisen digitaalisen televisioverkon lähetyksiä kuluttaja voi vastaanottaa usealta eri verkkotoimijalta tai maksutelevisiotoimijalta. Kaapelitelevisioverkoissa kuluttajalla ei käytännössä ole samaa tilannetta. Näin ollen vastaanotettaessa televisiolähetyksiä kaapelitelevisioverkon välityksellä, kuluttaja ei voi joutua vaihtamaan maksukorttia kesken katselun eikä sääntelyä ole siten tarpeen ulottaa muuhun kuin maanpäälliseen televisiotoimintaan.

Lineaarisilla maksutelevisiopalveluilla tarkoitetaan televisiotoiminnan määritelmän mukaisesti audiovisuaalisista ohjelmista koostuvien ohjelmistojen alkuperäistä ja samanaikaista lähettämistä yleisölle ennalta ilmoitetun ohjelma-aikataulun mukaisesti. Televisiotoiminta on lineaarista, koko yleisölle saman ohjelmavirran tosiaikaista lähettämistä. Suojauksen purkujärjestelmää koskeva velvoite ei siten koskisi erikseen tilattavia ja sähköisesti toimitettavia muita mediapalveluja.

Vaikka suojauksen purku tapahtuu tällä hetkellä pääsääntöisesti suojauksen purkujärjestelmän kortilla, tulevaisuudessa on mahdollista, että suojauksen purkujärjestelmää liittyvä käyttäjän todentaminen on erillisen fyysisen kortin sijata sisällytetty televisiovastaanottimeen tai digisovittimeen, jolloin käyttäjän todentaminen tapahtuu sovelluspohjaisesti internetyhteyden välityksellä. Sääntelyllä pyritään siten varautumaan mahdollisiin uusiin suojauksen purkuun liittyviin teknisiin ratkaisuihin.

Ehdotetun 5 momentin mukainen velvoite kohdistuisi sellaisten televisio-ohjelmistojen tarjontaan, joihin on myönnetty ohjelmistotoimilupa ja joita tarjotaan maksutelevisiopalveluina. Se, onko tähän palveluun liitetty muita palveluja, ei estä säännöksen sovelta-

mista. Tällaisina muina palveluina voidaan mainita esimerkiksi hybriditelevisiopalvelut tai IP-pohjainen ohjelmakirjasto.

Yhden kortin periaatteen toteuttamisen myötä keskenään kilpailevien yritysten välisten suhteiden osalta korostuvat sekä kilpailulain (948/2011) että sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) säännökset. Viimeksi mainitun lain tavoitteena on erityisesti suojata elinkeinonharjoittajaa toisen elinkeinonharjoittajan sopimattomalta menettelyltä markkinoinnin yhteydessä. Esimerkiksi sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 1 §:n mukaan elinkeinotoiminnassa ei saa käyttää hyvän liiketavan vastaista tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä.

Ehdotetun 7 momentin mukaan Viestintävirasto voi määrätä pykälän 1 momentissa tarkoitettujen yritysten kustannusten jakamisesta, jos yritykset eivät kuuden kuukauden määräajassa pääse sopimukseen edellä todettujen teknisten palvelujen tarjoamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Nykyisen tilanteen selkeyttämiseksi Viestintävirastolle ehdotetaan säädettäväksi oikeus päättää yritysten välisistä kustannuksista. Vaikka yhden kortin järjestelmän edellyttämistä teknisistä ratkaisuista olisi päästy sopimukseen yritysten välillä, kustannusten korvaamisesta sopiminen on viivästyttänyt yhden kortin periaatteen toteutumista. Säätämällä nimenomaisesta määräajasta, voidaan nopeuttaa yhden kortin periaatteen toteutumista. Lähtökohtana olisi kuitenkin, että yritykset pääsivät keskenään sopimukseen sekä järjestelmän teknisestä toteutuksesta että maksettavan korvauksen suuruudesta. Viestintäviraston tulisi lisäksi pyrkiä ratkaisemaan yritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti 314 §:n 2 momentin mukaisesti sovittelemalla. Kustannukset arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Kustannukset voisivat olla kertaluonteisia, kuten teknisten palvelujen tarjoamiseksi luotavan järjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Kustannukset voisivat myös olla toistuvia kustannuksia, kuten edellä mainitun järjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannuksia.

Viestintävirasto antaisi tarvittaessa asiasta päätöksen, joka olisi valituskelpoinen.

271 §. *Suojauksien purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan velvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 135 §:ää (HE 112/2020 vp, käyttöoikeusdirektiivin 6 artikla).

X OSA Viestinnän ja palvelujen jatkuvuuden turvaaminen

33 luku Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen

272 §. *Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi.* Ehdotetussa pykälässä säädetään niistä toimenpiteistä, joihin voidaan ryhtyä tietoturvasta huolehtimiseksi. Asiasta säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:ssä (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp).

Ehdotettu pykälä vastaa muilta osin voimassa olevaa säännöstä, mutta sen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että oikeus ryhtyä välttämättömiin tietoturvatoimiin olisi käsillä myös niissä tapauksissa, joissa toimiin ryhtyminen on välttämätöntä tietojärjestelmien tietoturvalle haittaa aiheuttavien tapahtumien havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi.

Muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa vallitsevaa oikeustilaa. Muutoksen tavoitteena on ainoastaan selventää, että toimintaoikeus koskee kaikkia teleyritysten, yhteisötilaajien ja lisäarvopalvelun tarjoajien viestintäverkkoihin liitettyjä paleluita ja järjestelmiä. Teleyritysten, yhteisötilaajien ja lisäarvopalvelun tarjoajien kaikkiin viestintäverkkoon liitettyihin tietojärjestelmiin kohdistuu tietoturvauhkia viestintäverkon kautta. Uhkia voidaan havaita ja niiden vaikutuksia rajoittaa joissain tilanteissa ainoastaan viestintäverkossa välitettävään viestintään kohdistettavien toimenpiteiden avulla.

Tietojärjestelmän tietoturvalle voi aiheuttaa haittaa esimerkiksi juuri kyseiseen tietojärjestelmään kohdennettu haittaohjelma, jonka tarkoituksena on oikeudettomasti loukata kyseisessä tietojärjestelmässä käsiteltävien tie-

tojen taikka sähköisen viestinnän tietoturvallisuutta.

Viestintäverkkoon liitettyyn tietojärjestelmään kohdistuvan tapahtumien havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi voisi ryhtyä vastaavanlaisiin toimiin, joihin voimassa olevan säännöksen mukaisesti voi jo nykyisin ryhtyä tietoverkkoon liitettyjen palvelujen tietoturvalle haittaa aiheuttavan tapahtumien osalta. Viestintäverkkoon liitetyillä palveluilla on sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:n muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 48/2012 vp) tarkoitettu viestintäpalvelun ja lisäarvopalvelun lisäksi yhteisötilaajan muilta tahoilta hankkimia palveluja sekä niiden itse tarjoamia palveluja.

Ehdotettu tarkennus mahdollistaa 1 momentissa tarkoitetun toimijan tekemään tarvittaessa 2 momentin mukaisia automaattisia toimia tai 3 momentissa kuvattuja manuaalisia toimia. Esimerkiksi teleyritys tai yhteisötilaaja saattaa saada Viestintävirastolta tiedon vaarallisesta haittaohjelmasta, joka voi aiheuttaa haittaa viestintäverkkoon liitetylle tietojärjestelmälle tai sähköiselle viestinnälle vastaavasti kuin se voisi aiheuttaa haittaa siihen liitetylle palvelullekin. On tärkeää, että teleyritys tai yhteisötilaaja voi tällöinkin ryhtyä tarvittaviin toimiin esimerkiksi haittaohjelman havaitsemiseksi ja poistamiseksi. Viestintäviraston antaessa 5 momentissa tarkoitetun määräyksen on tärkeää, että määräysten vaikutukset viranomaisten toimintaan arvioidaan ennen määräyksen antamista ja määräyksen tarpeellisuus arvioidaan valtiovarainministeriön kanssa.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 1 kohta ja 5 artiklan 1 kohta.

273 §. *Velvollisuus korjata häiriö.* Ehdotetussa pykälässä säädetään teleyrityksen ja muun viestintäverkon tai laitteen haltijan velvollisuudesta korjata häiriö. Asiasta säädetään viestintämarkkinalain 131 §:ssä (HE 112/2002 vp).

Ehdotettuun 1 momenttiin on uutena lisätty häiriön mahdollisiin aiheuttajiin viestintäpalvelu sekä mahdollisiin kohteisiin viestintäpalvelun ohella viestintäverkkoon liitetty muu palvelu. Määritelmä kattaisi siten kaikki verkon kautta tarjottavat palvelut. Tarkoituksena on varmistua siitä, että teleyrityksellä ja muulla viestintäverkon tai laitteen haltijalla on velvollisuus korjata häiriö aina, kun sen verkko, palvelu tai laite aiheuttaa häiriöitä viestintäverkossa, palveluille viestintäverkoissa taikka laitteelle.

Pykälän 2 momentissa säädetään perusoikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömistä rajoitusedellytyksistä. Säännös vastaa edellä tämän lain 272 §:n 4 momentissa säädettyjä tietoturvatoimenpiteissä noudatettavia menettelysäännöksiä, josta on säädetty sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:n 4 momentissa (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp).

Ehdotettu momentti muodostuu suhteellisuusvaatimuksesta, jonka mukaan toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan haitan tai häiriön vakavuuteen. Lisäksi edellytetään, että sananvapautta ja luottamuksellisen viestin sekä yksityisyyden suojaa ei saa rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä.

Lisäksi säädettäisiin siitä, että toimenpiteet on lopetettava, jos niiden toteuttamiselle ei ole enää pykälässä säädettyjä edellytyksiä. Ehdotetulla muutoksella korostetaan sitä, että toimenpiteen on oltava tilapäinen ja se on lopettava heti, kun sille ei ole enää tarvetta. Ehdotetut muutokset ovat perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 9/2004 vp) linjausten mukaisia.

Momentin tarkoituksena on varmistua siitä, että viestintäverkon, viestintäpalvelun tai laitteen irrottaminen yleisestä viestintäverkosta on viimesijainen keino, jota käytetään vain tilanteessa, kun häiriötä tai sen uhkaa ei voida muilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla torjua. Teleyrityksen on esimerkiksi ensin ryhdyttävä 272 §:n mukaisiin toimiin ja pyrittävä niiden avulla korjaamaan häiriö taikka häiriön uhka.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa päättää korjaustoimenpiteistä sekä verkon, palvelun tai laitteen irrottamisesta. Ehdotettu momentti vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 131 §:n 2 momenttia. Erityisesti sen, jonka viestintäverkkoa tai laitetta korjaustoimenpide koskee, oikeusturvan

varmistamiseksi on keskeistä huolehtia siitä, että Viestintäviraston päätökseen voi hakea muutosta. Viestintäviraston päätös on siis valituskelpoinen.

Välttämättömän toimenpiteen tehokkuuden vuoksi on kuitenkin tärkeää, että Viestintävirasto voi tämän lain 344 §:n mukaisesti päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Lisäksi Viestintävirasto voi antaa tämän lain 321 §:n mukaisesti päätöksen väliaikaisena tilanteessa, jos tämän lain taikka sen nojalla annettua säännöstä, määräystä, päätöstä tai lupaehtoa koskeva virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille, tilaajille tai käyttäjille taikka viestintäverkkojen tai viestintäpalvelujen toiminnalle. Viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen saajalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin artiklan 6 kohdan 1 kanssa ja sen liitteen kohdan A alakohdan 15 kanssa.

274 §. *Häiriöilmoitukset tilaajalle ja käyttäjälle.* Ehdotetussa pykälässä säädetään häiriöilmoituksista tilaajille ja käyttäjille, kun viestintäpalveluun kohdistuu tai sitä uhkaa tietoturvaloukkaus tai häiriö, joka voi estää palvelun toimivuuden.

Pykälä vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 72 a §:ää (HE 238/2010 vp, HE 272/2009 vp, HE 125/2003 vp) ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 a §:ää (HE 238/2010 vp, HE 125/2003 vp).

Pykälällä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 2 kohta.

275 §. *Häiriöilmoitukset Viestintävirastolle.* Pykälässä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä Viestintävirastolle, jos sen palveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti.

Pykälä vastaa sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 238/2010 vp) ja viestintämarkkinalain 128 a §:ää (HE 238/2010 vp, HE 272/2009 vp, HE 125/2003 vp).

Pykälällä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 3 kohta ja puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohta.

276 §. *Häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmä.* Pykälässä säädetään häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmästä, jonka Viestintävirasto voisi päätöksellään asettaa. Pykälä on uusi. Häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmän tarkoituksena on helpottaa koordinointia viranomaisten ja yritysten välillä ja parantaa häiriötilanteiden hallinnassa tarvittavien toimenpiteiden yhteen sovittamista. Tavoitteena on siten parantaa erityisesti tietoyhteiskunnan perusinfrastruktuurista vastaavien teleyritysten ja sähköyhtiöiden sekä viranomaisten keskinäistä yhteistyötä.

Onnettomuustutkintakeskus on arvioinut tutkintaselostuksessaan (S2/2010Y) Suomessa kesällä 2010 sattuneiden rajujen myrskyjen vaikutuksia eri toimijoihin. Laajoista sähkökatkoista aiheutui merkittäviä vaikutuksia viestintäverkkojen toimivuudelle. Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksesta käy ilmi, että eri teleyritysten keskinäistä sekä teleyritysten ja sähköyritysten yhteistoimintaa on tarpeen parantaa, jotta häiriötilanteeseen voidaan reagoida mahdollisimman tehokkaasti tarkoituksenmukaisin toimenpitein.

Pykälän 1 momentin mukaisesti yhteistoimintaryhmään voisi kuulua lueteltujen sähkö- ja teleyritysten lisäksi myös muut tarkoituksenmukaiset toimijat, joita voivat olla esimerkiksi muut viranomaistahot, kuten Hätäkeskuslaitos. Tarkoituksena on, että häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmään voivat tulla mukaan kaikki sellaiset toimijat, joiden toiminnassa yhteistoimintaryhmän työskentelyllä voi olla merkitystä.

Pykälän 2 momentissa säädetään ryhmän tehtävistä. Ryhmän tehtävänä olisi 1 kohdan mukaan suunnitella ja sovittaa yhteen sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen yhteiskuntaa kohtaavien häiriötilanteiden hallitsemiseksi. Esimerkiksi myrskyn aiheuttaessa vaurioita sähköiselle infrastruktuurille, on tarpeellista ja järkevää sovittaa yhteen eri toimijoiden korjaustoimenpiteitä ja asettaa

niitä tärkeysjärjestykseen. Näiden toimenpiteiden tehokas toteutuminen edellyttää myös sellaista etukäteistä suunnittelemista, jossa ryhmän jäsenillä on tietoa ja ymmärrystä myös muiden toimijoiden suunnitelmista. On tärkeää, että yritykset voivat tässä tarkoituksessa hyödyntää muilla yrityksillä sekä viranomaisilla olevia tietoja. Näin voitaisiin välttää esimerkiksi tilanteita, joissa esimerkiksi varavoimakoneita vietäisiin turhaan sellaisille matkaviestinverkon tukiasemille, joille sähköyhtiön korjaustoimet ovat jo pian palauttamassa myrskyn seurauksena katkennutta sähkönsyöttöä.

Lisäksi ryhmän tehtävänä olisi 2 kohdan mukaan hankkia ja toimittaa tarpeellisia tietoja Viestintäviraston päätöksenteon tueksi. Viestintävirasto voi esimerkiksi lain 273 §:n nojalla päättää niistä korjaustoimenpiteistä, joihin viestintäverkon tai laitteen haltijan on ryhdyttävä verkolle, laitteelle tai ihmisille aiheutuvan merkittävän haitan tai häiriön poistamiseksi. Ryhmän jäsenet voisivat hankkia yhteistoimintaryhmälle ja Viestintävirastolle sellaista tietoa ja tilannekuvaa, joka tarvittaisiin häiriötilanteen haitallisten vaikutusten minimoimiseksi. Tieto voisi koskea esimerkiksi häiriön vaikutusalueella olevia sähköja viestintäverkon asiakkaita, verkkojen toiminnasta riippuvaisia palveluja sekä toimintoja tai verkkojen rakennetta ja muita teknisiä seikkoja.

Lisäksi ryhmän tehtävänä olisi 3 kohdan mukaan välittää sen kokoamaa ja analysoimaa häiriötilanteita koskevaa tietoa sellaisille toimijoille, jotka voivat vähentää häiriötilanteiden haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Ryhmä voisi siten välittää tietoa myös muille kuin viranomaisille, jos siitä olisi apua häiriötilanteiden hallinnassa. Ryhmän kokoamaa ja analysoimaa tietoa voitaisiin myös esimerkiksi hyödyntää ehdotetun 282 §:n mukaisessa varautumissuunnittelussa. Tietoa voidaan hyödyntää erityisesti siltä osin kuin teleyritysten edellytetään varautumissuunnittelussaan arvioivan muiden teleyritysten vaikutuksia toimintavarmuuteen tietyllä alueella ja vaikutuksia niihin käyttäjiin, joiden voidaan arvioida olevan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisiä.

Ryhmä voisi jo ennen häiriötilanteita suunnitella tässä pykälässä mainittujen tehtävien suorittamista ja tehdä sellaisia etukäteisvalmisteluja, jotka olisivat tarpeellisia sille säädettyjen tehtävien tehokkaaksi hoitamiseksi.

Yhteistoimintaryhmän toiminnan kannalta on myös tarpeellista, että Viestintävirasto voi tarvittaessa luovuttaa ryhmän jäsenelle häiriötilanteiden hallinnassa välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten estämättä. Asiasta säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Viestintävirasto voisi luovuttaa tietoja vain siinä tapauksessa, että tiedot ovat välttämättömiä ryhmän tehtävien hoitamiseksi, eivätkä ne sisällä luottamuksellisia viestejä, välitystietoja tai sijaintitietoja. Viestintävirasto voisi kuitenkin luovuttaa esimerkiksi liikesalaisuuden suojan estämättä tietoa yrityksen omaisuudesta ainoastaan, jos se olisi välttämätöntä häiriötilanteen hallitsemiseksi hankittavan muun tiedon saamiseksi.

Lisäksi pykälän 4 momentissa säädetään yhteistoimintaryhmän jäsenen virkavastuusta. Häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmään osallistuvan virkamiehen virkavastuusta säädetään esimerkiksi virkamieslaissa (750/1994), rikoslaissa (39/1889) ja vahingonkorvauslaissa (412/1974). Lakiin on kuitenkin tarpeen ottaa säännös siitä, että vastaavia virkavastuuta koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmän jäseneen.

Yhteistoimintaryhmän jäsenen tulisi noudattaa myös muita viranomaistoimintaa koskevia hallinnon yleislakeja, kuten hallintolakia (434/2003) ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Häiriötilanteiden hallitsemiseksi voi olla tarve saada paitsi julkisia myös salassa pidettäviä tietoja. Tiedonsaantioikeus tarkoittaisi sekä oikeutta tutustua että saada haltuun erilaisia ryhmän tehtävien suorittamisen kannalta välttämättömiä asiakirjoja. Toisaalta tieto voisi olla myös muussa muodossa. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n mukaisesti asiakirjalla tarkoitettaisiin myös sähköisiä asiakirjoja.

Kaikilla yhteistoimintaryhmään osallistuvilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:n mukaan vaitiolovelvollisuus salassa pidettävien tietojen osal-

ta. Jäsenellä ei olisi oikeutta käyttää saamaansa tietoa hyväkseen muussa tarkoituksessa kuin pykälässä säädetyn tehtävän toteuttamiseen.

277 §. *Radiohäiriöiden poistaminen.* Pykälä vastaa sisällöltään radiolain 33 §:ää (HE 80/2001 vp).

34 luku Hätäpuheluiden ja viranomaisten tiedotteiden välittäminen

278 §. *Yleinen hätänumero.* Ehdotetun pykälän 1 ja 3 momentit vastaavat viestintämarkkinalain 55 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 6 artiklan 3 kohta ja 26 artiklan 1 ja 4 kohdat).

Pykälän 2 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 §:n 4 momenttia (HE 125/2003, HE 158/2007).

Viestintävirasto voi ehdotetun 3 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Komissio on antanut suosituksen EU:n laajuisen eCall-palvelun tukemisesta sähköisissä viestintäverkoissa hätänumeroon 112 perustuvien ajoneuvojen hätäpuhelujen ('eCalls') välittämiseksi (2011/750/EU). eCall-puhelut rinnastetaan tavallisiin puheluihin ja teleyrityksen on myös toteutettava eCall ja välitettävä eCall-puhelut maksutta siten kuin erikseen määritellään. Tarkemmat tekniset vaatimukset annetaan Viestintäviraston määräyksessä.

279 §. *Velvollisuus välittää vaaratiedotteita.* Pykälässä säädetään velvollisuudesta välittää vaaratiedotteita. Asiasta säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:ssä (HE 112/2002 vp).

Viranomaistiedotteiden välittämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään viestintämarkkinalain 98 §:ssä ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:n 4 momentissa. Jatkossa kustannusten korvaamisesta säädettäisiin tämän lain 37 luvussa. Kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittämisestä säädetään 280 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan se, jolla on 34 §:ssä tarkoitettu lupa radiotoiminnan harjoittamiseen, on velvollinen korvauksetta välittämään vaaratiedotelain mukaisesti annetun vaaratiedotteen.

Lisäksi se, jolla on 26 §:n mukainen ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisiotoiminnan harjoittamiseen, on velvollinen välittämään vaaratiedotteen korvauksetta televisiossa. Velvoite perustuu televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:n 1 momenttia. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että velvollisuus välittää vaaratiedotteita koskisi jatkossa niitä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia, joilla on ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisiotoiminnan harjoittamiseen. Lisäksi momenttia on päivitetty vastaamaan vaaratiedotelakia (466/2012), jossa säädetään vaaratiedotteen antamisesta.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on, että vaaratiedotteita välitettäisiin yleisen edun kanavilla, jotka tavoittavat laajasti television katsojat koko Suomessa. Ehdotettu muutos vastaa nykyistä käytäntöä. Yleisradio Oy:n velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia säädetään erikseen Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 5 kohdassa.

Vaaratiedotelain 5 §:n mukaan vaaratiedotteen voivat antaa pelastuslain (379/2011) 26 §:ssä tarkoitettu pelastusviranomainen, poliisilaitos, rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 4 §:ssä tarkoitettu rajavartioviranomainen, Hätäkeskuslaitos, Poliisihallitus, poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu Poliisihallituksen alainen valtakunnallinen yksikkö, Säteilyturvakeskus, Ilmatieteen laitos, Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus ja ministeriö.

Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa mainittu televisio- ja radiotoiminnan harjoittaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että vaaratiedote voidaan välittää myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien velvollisuudesta varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:ssä. Ehdotus vastaa edellä mainittua säännöstä siltä osin kuin varautumisvel-

voite koskee televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien velvollisuutta varautua välittämään vaaratiedotteita häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Ehdotetun momentin mukaisesti vaaratiedotteiden välittämiseen velvollisen televisio- ja radiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että vaaratiedotteita voidaan välittää esimerkiksi tilanteissa, joissa sähkönjakelussa on häiriötä tai tilanteissa, joissa tietoliikenteeseen taikka tietojärjestelmiin kohdistuu vakavia häiriöitä. Varautuminen vaaratiedotteiden välittämiseen häiriö- ja poikkeustilanteissa edellyttää häiriötilanteiden riskiarviointia sekä sellaista etukäteissuunnittelua, johon vaaratiedotteiden välittämisvelvolliset saavat tukea Viestintävirastossa toimivasta viranomaistiedotuksen varmistusryhmästä (VIRVA-ryhmä).

Pykälän 3 momentin mukaan vaaratiedotteen sisältöä ei saa muuttaa sitä välitettäessä. Momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 a §:n 2 momenttia (HE 152/2005 vp) ja viestintämarkkinoihin liittyvästä varautumisvelvollisuudesta ja viranomaistiedotteiden välittämisvelvollisuudesta (838/2003) koskevan valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 momenttia.

280 §. *Teleyrityksen velvollisuus välittää kohdennettu viranomaistiedote.* Pykälässä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta välittää kohdennettu viranomaistiedote. Asiasta säädetään voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 a §:ssä (HE 152/2005 vp).

Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 15−17 kohtien määritelmiä (HE 152/2005 vp, HE 48/2007 vp).

Pykälän 2 ja 3 momentit vastaavat sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 a §:n 1 ja 2 momentteja, 4 momentti 3 momenttia ja 5 momentti 5 momenttia. Teleyrityksen oikeudesta saada valtion varoista korvaus tässä pykälässä tarkoitettujen velvoitteiden toteuttamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuneista kustannuksista säädettäisiin nykytilaa vastaavalla tavalla 301 §:ssä.

35 luku Varautuminen

281 §. *Velvollisuus varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi teleyritysten, sekä radiotaajuuksien käyttäjien ja käyttäjäryhmien varautumisvelvollisuudesta. Varautumisvelvollisuudella tarkoitetaan, että yritys huolehtii suunnittelulla, etukäteisvalmisteluin ja toimenpiteillä siitä, että sen toiminta jatkuu häiriöttömästi. Varautumisvelvollisuus muodostuu sekä riskiarviointiin perustuvasta suunnittelusta, että toimenpiteistä, jotka toteutetaan riskin realisoituessa. Ehdotetun pykälän tarkoituksena on varmistaa, että varautumisvelvollinen tekee kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta sen toiminta jatkuu häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumissuunnittelun tarkemmasta sisällöstä säädetään tämän lain 282 §:ssä.

Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista koskevista velvoitteista säädetään voimassa olevan viestintämarkkinalain 90 §:ssä (HE 112/2002 vp), televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:ssä (HE 112/2002 vp) sekä radiolain 43 a §:ssä (HE 179/2006 vp).

Ehdotetun pykälän soveltamisalasta rajattaisiin televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat siltä osin kuin velvoite kohdistuisi niiden varautumiseen ohjelmistojen sisältöpalvelujen tuottamiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ohjelmistojen tekninen siirtäminen ja lähettäminen joukkoviestintäverkossa olisivat edelleen varautumisvelvoitteen piirissä, sillä tämä osa televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien toimintaa on teleyrityksen tarjoamaa viestintäpalvelua. Ehdotettu pykälä vastaa muutoin pääosin edellä mainittujen pykälien sisältöä. Edellä 279 §:ssä säädetään televisio- ja radiotoimijoiden velvollisuudesta varautua vaaratiedotteiden välittämiseen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Poikkeusoloista säädetään uudessa valmiuslaissa, joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012 (1552/2011, HE 3/2008 vp). Valmiuslain 9 luvussa säädetään tarkemmin sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuudesta poikkeusoloissa.

Valmiuslain 3 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa liikenne- ja viestintäministeriö voi valmiuslain 9 luvussa tarkemmin säädetyllä tavalla säännöstellä teleyritysten toimintaa sekä radiotaajuuksien ja -laitteiden käyttöä; velvoittaa henkilöitä tietoturvatoimenpiteiden tekemiseen ja luovuttamaan käyttöoikeuksia verkko- ja viestintäpalvelujen ylläpidossa käytettävään omaisuuteen.

Valmiuslain 60 §:n mukaisia viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin kohdistuvia toimivaltuuksia sekä 62 §:n mukaisia tietoturvaan liittyviä toimivaltuuksia saa käyttää sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi ja niihin kohdistuvien tietoturvauhkien torjumiseksi. Valmiuslain 61 §:n mukaisia radiotaajuuksiin kohdistuviin toimenpiteisiin liittyviä toimivaltuuksia saa käyttää sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuuden turvaamisen lisäksi myös Suomen sotilaallisen puolustamisen ja alueellisen koskemattomuuden samoin kuin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta välttämättömän viestinnän häiriöttömyyden varmistamiseksi. Lain 63 §:n mukaisia tietojärjestelmän käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksiin liittyviä toimivaltuuksia saa käyttää ainoastaan sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien turvaamiseksi.

Valmiuslain 3 §:n 1-3 kohdan mukaan poikkeusolo on Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila; Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista; sekä väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi valmiuslain 9 luvun 60 §:n mukaan velvoittaa teleyrityksen tuottamaan verkko- ja viestintäpalveluja sekä antamaan viranomaiselle verkko- ja viestintäpalvelujen käyttöä koskevan tilannekuvan, pitämään kunnossa tai rakentamaan taikka jättämään rakentamatta viestintäverkkoja, luovuttamaan viranomaiselle tai toiselle teleyritykselle käyttöoikeuden viestintämarkkinalain 4 luvussa tarkoitettuun omaisuuteen, järjestämään kansainväliset verkko- ja viestintäpalveluyhteytensä taikka sopimaan kansallisista tai kansainvälisistä verkkovierailuista liikenne- ja viestintäministeriön määrittelemällä tavalla, liittämään viestintäverkon yhteen toisen viestintäverkon kanssa tai purkamaan yhteenliittämisen, katkaisemaan määräajaksi tai toistaiseksi verkko- tai viestintäpalveluyhteydet tiettyyn maahan tai kansainvälisiin verkko- ja viestintäpalveluihin sekä ylläpitämään järjestelmiä ja palveluja tietyistä paikoista. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi valmiuslain 60 §:n 2 momentin mukaan poikkeusoloissa päättää tarkemmin säädetyllä tavalla viestinnän etuoikeudesta yleisissä viestintäverkoissa.

Valmiuslain 61 §:n nojalla liikenne- ja viestintäministeriö voi valtuuttaa Viestintäviraston muuttamaan radiolaissa tarkoitetun radioluvan ehtoja; peruuttaa radioluvan; keskeyttää radiolupien myöntämisen tai kieltää radiolähettimen tai radiojärjestelmän käytön taikka rajoittamaan niiden käyttöä muulla tavalla.

Valmiuslain 62 §:n nojalla liikenne- ja viestintäministeriö voi velvoittaa teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan, tai muun kuin valtionhallinnon yhteisötilaajan taikka näiden lukuun toimivan henkilön estämään tilapäisesti sähköpostiviestien, tekstiviestien ja muiden vastaavien viestien tai vertaisverkkoliikenteen lähettämisen, välittämisen tai vastaanottamisen; salaamaan tai olemaan salaamatta verkko- ja viestintäpalvelunsa taikka ryhtymään muihin vastaaviin välttämättömiin toimiin tietoturvaloukkausten torjumiseksi ja tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamiseksi.

Valmiuslain 63 §:n nojalla liikenne- ja viestintäministeriö voi päätöksellään velvoittaa yksityisen henkilön tai muun kuin valtionhallintoon kuuluvan yhteisön luovuttamaan viranomaiselle tai viranomaisen nimeämälle taholle käyttöoikeuden ohjelmistoon, päätelaitteeseen, tietojärjestelmään, radiolähettimeen, varavoimalaitteeseen, taikka

näiden osiin tai lisävarusteisiin, jos luovutus välttämätön yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpidossa käytettävien verkko- ja viestintäpalveluiden toiminnan turvaamiseksi.

Tässä laissa ehdotetun pykälän tarkoituksena on, että yritys varautuu valmiuslain mukaisiin poikkeusoloihin ja niihin velvoitteisiin ja toimiin, joita sille voidaan asettaa valmiuslain 9 luvun mukaisesti.

Pykälän tarkoituksena on myös jo normaalioloissa varmistaa se, että sähköisen viestinnän kannalta keskeiset toiminnot jatkuvat erilaisissa häiriö- ja kriisitilanteissa.

Poikkeusoloja lievempiä ovat normaaliolojen häiriötilanteet, joita ei ole laissa määritelty. Häiriötilanteina voidaan pitää luonteeltaan hyvinkin erilaisia tapahtumia, jotka aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Häiriötilanteita voivat olla esimerkiksi taloudellisten edellytysten äkillinen heikentyminen ja laajat työmarkkinahäiriöt: laiterikot ja muut vakavat häiriöt toiminnan harjoittajan omissa laitteissa, järjestelmissä tai palveluissa: sähkönjakelun tai kunnallisteknisten järjestelmien häiriöt: erilaiset luonnonkatastrofit, kuten äärimmäiset sääolosuhteet tai vakavat epidemiat: paikalliset tai valtakunnalliset suuronnettomuudet: ilkivalta, rikollisuus tai terrorismitilanteet: vaikutuksiltaan haitalliset tietoturvaloukkaukset sekä lukuisat muut erilaiset yhteiskunnan turvallisuuteen kohdistuva uhkatilanteet, jotka eivät kuitenkaan ole valmiuslaissa tarkoitettuja poikkeusoloja.

Esimerkkinä viimeaikaisista sähköisen viestinnän toimivuutta haitanneista normaaliolojen häiriötilanteista voidaan mainita voimakkaat myrskyt, kuten Tapani-myrsky joulukuussa 2011 ja Asta-, Veera-, Lahja- ja Sylvi-myrskyt kesällä 2010. Esimerkkinä paikallisesta normaaliolojen häiriötilanteesta voidaan mainita Talvivaaran kaivoksen jätevesialtaan vuoto marraskuussa 2012, jolloin kipsisakka-altaasta vuoti ympäristölle haitallista jätevettä kaivoksen alueelle.

Pykälällä pannaan yhdessä 282, 283 ja 284 §:n kanssa täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa.

282 §. *Varautumissuunnittelu.* Pykälässä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta varautumissuunnitteluun. Pykälä on uusi.

Pykälän taustalla on viestintämarkkinoihin liittyvästä varautumisvelvollisuudesta ja viranomaistiedotteiden välittämisvelvollisuudesta annettu valtioneuvoston asetus (838/2003), jossa säädetään varautumissuunnitelmasta. Asetuksen 7 §:n mukaan varautumissuunnitelman ovat velvollisia laatimaan liikenne- ja viestintäministeriön päätöksessään nimeämät, yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamisen kannalta merkityksellisessä asemassa olevat teleyritykset.

Ehdotetun 1 momentin mukaan 281 §:n mukaisen varautumisvelvollisen on tehtävä riskiarvio ja suunniteltava, miten sen toiminta jatkuu normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain 9 luvun mukaisia toimivaltuuksia käytettäessä. Suunnittelun kattavuuteen vaikuttaa muun muassa se, kuinka merkityksellistä varautumisvelvollisen toiminta on yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamisen kannalta. Merkityksellisyyttä arvioitaessa voidaan käyttää 243 §:n 2 momentin mukaisia kriteerejä, joita ovat varautumisvelvollisen tarjoamien palvelujen käyttäjämäärä, maantieteellinen alue, jota ne palvelevat, ja niiden yleinen merkitys käyttäjille.

Varautumissuunnittelussa ei ole tarpeen ottaa huomioon esimerkiksi merkitykseltään vähäistä toimintaa, jos sillä ei voida katsoa olevan merkitystä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiselle.

Ehdotetun 1 momentin mukaan varautumisvelvollisen on arvioitava riskit, jotka voivat vaarantaa toiminnan jatkuvuuden. Riskiarvio tarkoittaa arviointia varautumisvelvollisen toiminta-alueella olevista riskeistä. Riskit voivat olla varautumisvelvollisesta riippuen hyvin erilaisia, sillä arviointiin vaikuttavat sekä varautumisvelvollisen oma toimiala että sen maantieteellinen toiminta-alue. Riskiarvio merkitsee esimerkiksi sellaisten tulevaisuudennäkymien arvioimista, jotka voivat todennäköisesti vaikuttaa varautumisvelvollisen toimintavarmuuteen.

Riskiarvion perusteella varautumisvelvollisen on suunniteltava, miten sen toiminta voi jatkua häiriöttä sekä normaaliolojen häiriötilanteissa että valmiuslain 9 luvun mukaisia toimivaltuuksia käytettäessä. Suunnittelussa on arvioitava esimerkiksi sitä, kuinka varautumisvelvollinen huolehtii riskiarviossa esiin nousseiden riskien ennaltaehkäisystä. Varautumissuunnittelun tarkoituksena on, että toimija arvioi omia viestintäverkkojaan ja viestintäpalveluja ja niiden toimintavarmuutta erilaisissa häiriötilanteissa sekä merkittävien poikkeusolojen vallitessa. Varautumissuunnittelussa voidaan esimerkiksi arvioida varautumisen kohteena oleva toiminta sekä ne toimenpiteet, joilla toiminnan jatkuvuus varmistetaan.

Lisäksi varautumisvelvollinen voi suunnittelussaan arvioida esimerkiksi häiriötilanteessa sellaisen verkko- tai viestintäpalvelun turvaamisessa mahdollisesti tarvitsemansa omaisuuden saatavuutta tai yhteenliitettävyyttä, jonka luovuttamisesta tai yhteenliittämisestä päättämiseen liikenne- ja viestintäministeriöllä voi valmiuslain 63 §:n nojalla olla toimivalta poikkeusoloissa. Varautumisvelvollinen voi suunnittelussaan ottaa huomioon myös esimerkiksi sen, miten se pystyy toteuttamaan valmiuslain 62 §:ssä tarkoitetut tietoturvaan liittyvät toimenpiteet, mikäli se niihin valmiuslain nojalla velvoitettaisiin.

Varautumisvelvollisen on varautumissuunnittelussaan arvioitava, mitkä sen viestintäjärjestelmät ja radiotaajuudet ovat sen tarjoaman viestintäpalvelun toimivuuden turvaamiseksi kriittisiä. Taustalla on valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (539/2008), jonka mukaan kriittisimmät ja keskeisimmät tietotekniikan varassa olevat yhteiskunnan toiminnot tulee tunnistaa ja niihin liittyvät tietojärjestelmäratkaisut ja -palvelut tulee varmistaa erilaisia vakavia häiriöitä ja poikkeusoloja kestävillä järjestelyillä.

Valtioneuvoston kokonaisturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (annettu 5 päivänä joulukuuta 2012) mukaan elintärkeällä toiminnolla tarkoitetaan toimintoa, joka on oleellinen yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (valtioneuvoston periaatepäätös 16 päivänä joulukuuta 2010) mukaan yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ovat valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta, Suomen puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön toimeentuloturva ja toimintakyky sekä henkinen kriisinkestävyys.

Viestintäjärjestelmän kriittisyyden arviointiin voivat vaikuttaa useat erilaiset seikat. Arvioinnissa voi hyödyntää esimerkiksi 243 §:n 2 momentin mukaisia kriteerejä, joita ovat viestintäjärjestelmän käyttäjämäärä, maantieteellinen alue ja merkitys käyttäjille.

Teleyritys voi ottaa kriittisyyden arvioinnissa huomioon oman asiakaskuntansa ja asiakkaidensa kanssa tekemät sopimukset, joissa sen asiakkaat tuovat esille, mitkä niiden järjestelmät ovat kriittisiä.

Varautumissuunnittelussa on arvioitava myös muiden teleyritysten vaikutus viestintäverkkojen ja -palvelujen toimintavarmuuteen samalla alueella esimerkiksi tilanteessa, jossa teleyritys on ainoa palveluntarjoaja, jolloin teleyrityksen toiminnalla on suurempi merkitys esimerkiksi alueen hätäpuheluiden toimivuuteen. Varautumissuunnittelussa voidaan hyödyntää esimerkiksi ehdotetun 276 §:n mukaista häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmän kokoamaa ja analysoimaa tietoa.

Lisäksi varautumisvelvollinen voi varautumissuunnittelussaan arvioida vaikutukset esimerkiksi sellaiseen viestintäpalvelun käyttäjään, jota on pidettävä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisenä. Arviointiin vaikuttaa siten keskeisesti se, kuinka merkittävä järjestelmä on esimerkiksi viranomaisten toiminnan turvaamiseksi. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta kriittisinä toimijoina voidaan pitää esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisiä tietoyhteiskuntasektorin, energiahuoltosektorin, rahoitushuoltosektorin, kuljetuslogistiikkasektorin, terveydenhuoltosektorin, kriittisen perusteollisuuden sektorin ja elintarvikehuoltosektorin hyödykkeiden tuottajia.

Varautumisvelvollisen tulisi varautumissuunnittelussaan arvioida myös palvelun tuottamiseen osallistuvien muiden toimijoiden vaikutus toiminnan kriittisyyteen. Tällä

tarkoitetaan esimerkiksi alihankkijoita ja muita toimijoita, joista teleyritys tai televisio- ja radiotoiminnan harjoittaja on riippuvainen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan varautumissuunnittelua koskevat tiedot on toimitettava Viestintävirastolle, jos Viestintävirasto pyytää niitä. Toimitettuja tietoja koskevista muutoksista on myös ilmoitettava välittömästi Viestintävirastolle. Tämä tarkoittaa myös, että varautumissuunnittelua on arvioitava uudelleen tarpeen mukaan.

Voimassa olevan varautumista koskevan valtioneuvoston asetuksen (838/2003) mukaan, liikenne- ja viestintäministeriö päätti toimijoista, jotka olivat velvollisia laatimaan varautumissuunnitelman. Jatkossa Viestintävirasto päättäisi niistä toimijoista, joiden tulisi toimittaa sille tiedot varautumissuunnittelustaan. Pykälä turvaisi Viestintäviraston mahdollisuudet saada valvontatehtäviensä ja häiriönhallintaa koskevien tehtäviensä kannalta tarvittavat ja tarkoituksenmukaiset tiedot eri toimijoiden varautumistoimenpiteistä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan varautumisvelvollisen on Viestintäviraston pyynnöstä yksittäistapauksessa ilmoitettava, miten se varautuu yksittäiseen häiriötilanteeseen tai sellaisen uhkaan ja mihin varautumissuunnittelunsa mukaisiin toimiin se on tilanteen johdosta ryhtynyt tai aikoo ryhtyä.

Esimerkiksi myrskytilanteissa on tärkeää, että Viestintävirasto voi varmistua siitä, että yritykset ovat varautuneet asianmukaisesti yksittäiseen häiriötilanteeseen. Talvivaaran tapauksessa syksyllä 2012 olisi esimerkiksi ollut tarpeen, että Viestintävirastolla olisi ollut oikeus tiedustella yrityksiltä varautumisesta alueen häiriötilanteeseen, jotta virastolla olisi ollut mahdollisuus arvioida häiriön vaikutuksia niille viestintäpalveluille, joiden merkitys häiriötilanteen hallinnassa alueella toimivien viranomaisten, yritysten ja järjestöjen kannalta oli korostunut. Samalla voidaan myös arvioida sitä, kuinka yritysten varautumissuunnittelu toimii yksittäisessä tilanteessa. Uhkan ei tarvitse olla vielä realisoitunut, vaan Viestintävirasto voi tiedustella jo ennakolta, miten yritys on varautunut uhkaavaan häiriötilanteeseen. Tätä tietoa voidaan tarvittaessa hyödyntää sellaisessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, jonka tarkoituksena on yhteistoimin ehkäistä häiriöitä ja niiden haitallisia vaikutuksia.

Viestintävirasto voi tämän luvun 284 §:n 1 kohdan mukaan antaa tarkempia määräyksiä varautumissuunnitteluun liittyvistä asiakirjoista ja niiden yksityiskohtaisesta sisällöstä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan varautumissuunnittelua koskevat velvollisuudet eivät sovellu viranomaisiin. Viranomaisten varautumisvelvollisuuksista on säädetty erikseen muun muassa valmiuslain 12 §:ssä.

Varautumissuunnittelun salassapidosta päätettäessä noudatettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä (621/1999).

Pykälällä pannaan yhdessä 281, 283 ja 284 §:ien kanssa täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla.

283 §. *Kriittisen viestintäjärjestelmän sijainti*. Pykälässä säädetään kriittisen viestintäjärjestelmän sijainnista. Pykälässä edellytetään, että teleyritys huolehtii siitä, että sen tarjoamien viestintäpalvelujen toimivuuden turvaamiseksi kriittinen järjestelmä sekä sen ohjaus, ylläpito ja hallinta voidaan valmiuslain 60 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaista toimivaltuutta käytettäessä viipymättä palauttaa Suomeen ja että sen tarjoamaa palvelua, tai järjestelmää voidaan ylläpitää mainitun pykälän 1 momentin mukaisessa menettelyssä määritellystä paikasta. Pykälä on uusi.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi valmiuslain 9 luvun 60 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisesti velvoittaa teleyrityksen ylläpitämään järjestelmiä ja palveluja tietyistä paikoista sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi ja niihin kohdistuvien tietoturvauhkien torjumiseksi poikkeusoloissa. Ehdotetun pykälän tarkoituksena on varmistaa se, että teleyritykset voivat myös tosiasiallisesti palauttaa viipymättä järjestelmänsä sekä sen ohjauksen, ylläpidon ja hallinnan Suomeen, ellei järjestelmä jo entuudestaan sijaitse Suomessa.

Ehdotettu sääntely koskee viestintäpalvelun toimivuuden turvaamiseksi kriittisiä viestintäjärjestelmiä sekä niiden ohjausta, ylläpitoa ja hallintaa. Viestintäpalvelu määritellään lain 3 §:n kohdassa 37. Ehdotetun määritelmän mukaan myös esimerkiksi televisiotoiminnan harjoittajaa on pidettävä viestintäpal-

velua tarjoavana teleyrityksenä silloin, kun se osallistuu ohjelmavirran siirtämiseen ja lähettämiseen joukkoviestintäverkossa. Ehdotettu sääntely koskee näin ollen myös esimerkiksi televisiotoiminnan harjoittajaa sekä radiotoiminnan harjoittajaa silloin, kun niiden voidaan katsoa tarjoavan viestintäpalvelua.

Ehdotetun säännöksen kriittinen viestintäjärjestelmä tarkoittaa niitä viestintäjärjestelmiä, jotka teleyritys on arvioinut esimerkiksi varautumissuunnittelussaan kriittisiksi. Säännös ei koskisi merkitykseltään vähäisten viestintäpalvelujen turvaamisen kannalta tarpeellisia viestintäjärjestelmiä.

Varmistamalla se, että viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen ohjaus ja hallinta on palautettavissa Suomeen, parannetaan Suomen huoltovarmuutta ja vähennetään Suomen riippuvuutta Suomen ulkopuolella olevista toiminnoista tietoliikenneyhteyksien toteuttamisessa.

Ehdotetun pykälän taustalla on valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (539/2008), joka on annettu huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain nojalla. Päätöksessä todetaan, että yhteiskunnan toimivuudelle kriittisiä tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja rakennettaessa on varmistettava, että niihin liittyvän ohjauksen, ylläpidon, järjestelmähallinnan ja teknisen tuen osaaminen säilyy Suomessa tai ohjaus- ja hallintakyky on oltava mahdollista palauttaa Suomeen.

Valtioneuvoston päätöksen mukaan yleinen lähtökohta on kansallisiin voimavaroihin ja toimenpiteisiin perustuva huoltovarmuus. Vakavin uhka huoltovarmuudelle on tilanne, jossa kyky tuottaa tai hankkia ulkomailta kriittisiä tavaroita ja palveluja on väliaikaisesti vaikeutunut.

Suomen koko yhteiskunta on riippuvainen myös ulkomaisista viestintäverkoista ja viestintäpalveluista. Nykyisin Suomen yhteydet ulkomaille kulkevat pääasiassa Ruotsin kautta kulkevaa reittiä, eikä liikennettä kansainvälisten viestintäverkkojen tai -palvelujen häiriötilanteissa pystytä helposti siirtämään muille reiteille. Viestintäyhteyksien katkeaminen Suomessa voi johtua esimerkiksi siitä, että yhteyksien ylläpito ja hallinta vaikeutuu ulkomailla tai keskeiset tietoliikennekaapelit vaurioituvat.

Keskeistä on varmistua siitä, että Suomen viestintäyhteydet toimivat ja niitä voidaan hallinnoida myös silloin, kun viestintäyhteydet häiriintyvät tai katkeavat esimerkiksi Suomen lähialueilla.

Poikkeusoloissa tai niiden uhatessa on myös tärkeää, että tilanteeseen voidaan reagoida nopeasti. Jos esimerkiksi viestintäverkon ja palvelun hallinnan, ohjauksen ja ylläpidon kannalta keskeinen verkon valvomo tai muu kriittinen järjestelmä sijaitsee Suomen rajojen ulkopuolella, reagointi poikkeustilanteeseen voi olla hitaampaa, hankalampaa tai käytännössä jopa mahdotonta johtuen siitä, että järjestelmä sijaitsee Suomen lainkäyttöpiirin ja suomalaisten viranomaisten toimivallan ulottumattomissa.

Säännöksellä pannaan yhdessä 281, 282 ja 284 §:ien kanssa osin täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yleisesti saatavilla olevat puhelinpalvelut ovat mahdollisimman kattavasti käytettävissä laajamittaisissa verkon toiminnan keskeytyksissä tai ylivoimaisen esteen sattuessa.

Ehdotetulla säännöksellä mahdollistetaan se, että teleyrityksen tarjoamat muut keskeiset viestintäpalvelut ovat käytettävissä valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia käytettäessä. Yleispalveludirektiivin johdantokappaleessa 50 todetaan, että direktiivin säännökset eivät estä jäsenvaltioita toteuttamasta perustamissopimuksen 30 ja 46 artiklan mukaisesti erityisesti yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta perusteltuja toimenpiteitä. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on käyttää perussopimuksen jäsenvaltioille jättämää harkintavaltaa, johon johdantokappaleen kohdassa 50 viitataan.

284 §. *Tarkemmat säännökset varautumisesta.* Pykälässä säädetään Viestintäviraston oikeudesta antaa varautumista koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä. Oikeudesta antaa varautumisvelvollisuutta koskevia tarkempia säännöksiä säädetään voimassa olevan viestintämarkkinalain 93 §:ssä (HE 112/2002 vp) ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:ssä (HE 112/2002 vp). Valtioneuvoston varautumista koskeva asetuksenantovaltuus ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana,

sillä varautumista koskevien velvoitteiden perusteista säädettäisiin jatkossa kokonaisuudessaan lain tasolla.

Ehdotetun pykälän 1 kohta vastaa viestintämarkkinalain 93 §:n 2 momentin 1 kohtaa, ehdotettu 3 kohta viestintämarkkinalain 93 §:n 2 momentin 4 kohtaa, ehdotettu 5 kohta viestintämarkkinalain 93 §:n 2 momentin 5 kohtaa ja ehdotettu 6 kohta viestintämarkkinalain 93 §:n 2 momentin 6 kohtaa.

Ehdotetun pykälän 1 kohta vastaa osin viestintämarkkinalain 93 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Jatkossa Viestintävirasto voisi antaa tarkempia yksityiskohtaisia määräyksiä edellä 282 §:ssä tarkoitettuun varautumissuunnitteluun liittyvistä asiakirjoista ja niiden tarkemmasta sisällöstä. Viestintäviraston määräyksenantovaltuus ulottuisi myös televisio- ja radiotoiminnan harjoittajaan siltä osin kuin sen voidaan katsoa teleyritykseksi. Määräyksenantovaltuuden tarkoituksena on luoda yhtenäinen käytäntö varautumissuunnittelun sisällöstä.

Ehdotettu 2 kohta vastaa viestintämarkkinalain 93 §:n 3 momentin 4 kohtaa.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan Viestintävirasto voi antaa määräyksiä, jotka koskevat kriittisten viestintäjärjestelmien tämän luvun 283 §:ssä tarkoitettua velvoitteen teknistä toteuttamista.

Ehdotettu 4 kohta vastaa viestintämarkkinalain 93 §:n 3 momentin 5 kohtaa.

Ehdotettu 5 kohta vastaa viestintämarkkinalain 93 §:n 3 momentin 6 kohtaa.

Ehdotettua Viestintäviraston määräyksenantovaltuutta rajoittaa perustuslain 80 §:n yleiset periaatteet. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Ehdotettu määräyksenantovaltuus rajoittuu teknisluonteisiin yksityiskohtiin.

Säännöksellä pannaan yhdessä 281−283 §:en kanssa täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla.

XI OSA Viranomaismaksut ja -korvaukset

36 luku Viranomaismaksut

Lukuun koottaisiin kaikki viestintämarkkinalainsäädännön laintasoiset maksuvelvollisuussäännökset. Viestintämarkkinamaksua ja eräitä toimilupahakemusmaksuja koskevia säännöksiä on annettu lisäksi asetuksissa. Nämä säännökset nostettaisiin lakiin epäjohdonmukaisuuksien poistamiseksi.

Uutena maksuna säädettäisiin markkinaehtoisesta taajuusmaksusta, jota perittäisiin verkkotoimilupien haltijoilta taajuuksien käytön tehostamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan myös viestintämarkkinamaksun ja tietoturvamaksun yhdistämistä tietoyhteiskuntamaksuksi. Samalla maksuluokista luovuttaisiin ja tietoyhteiskuntamaksu perittäisiin kaikilta tämän lain nojalla ilmoituksen- tai toimiluvanvaraista toimintaa harjoittavilta toimijoilta saman prosenttiperusteen mukaan.

285 §. *Hakemusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin verkkotoimilupien ja ohjelmistotoimilupien hakijoiden suoritettavaksi tulevista hakemusmaksuista. Vastaavista maksuista on säädetty viestintämarkkinalaissa sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa sekä niin sanotussa taajuusmaksuasetuksessa. Hakijan tulisi maksaa hakemusmaksu hakemuksen tekemisen yhteydessä. Maksun suorittaminen olisi näin ollen edellytyksenä hakemuksen käsittelylle. Ehdotetun pykälän 1 momentissa lueteltaisiin neljä eri hakemusmaksuluokkaa toiminnan laadun ja laajuuden perusteella.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin verkkotoimiluvan hakijalta perittäväksi 5 000 euron hakemusmaksu. Verkkotoimiluvan hakemusmaksusta säädetään tällä hetkellä viestintämarkkinalain 7 §:n 1 momentissa. Maksun korotusta nykyisestä 1 000 eurosta 5 000 euroon on pidettävä kohtuullisena huomioiden toimiluvanhakijoiden toiminnan luonne. Toimijoille kyse olisi edelleen huomattavan pienestä maksusta. Momentin 1 kohdassa velvoitettaisiin 5 000 euron hakemusmaksun suorittamiseen lisäksi televisiotoimintaa varten haetun ohjelmistotoimiluvan

hakija. Ottaen huomioon harjoitettavan toiminnan luonne voidaan maksua edelleen pitää kohtuullisena ja varsin pienenä. Mikäli televisiotoiminnan lähetyskapasiteetin niukkuuden vuoksi päätösvalta toimilupa-asiassa siirtyy Viestintävirastolta valtioneuvostolle, ei hakijan tarvitse suorittaa uutta hakemusmaksua. Televisiotoiminnan ohjelmistotoimilupaa koskevasta hakemusmaksusta säädetään tällä hetkellä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 a §:n 1 momentissa.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin radiotoimintaa varten haettavan ohjelmistotoimiluvan hakemusmaksusta, joka nostettaisiin 1 500 euroon nykyisestä 1 000 eurosta. Hakemusmaksusta säädetään tällä hetkellä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 a §:n 1 momentissa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin lyhytaikaisen verkkotoimiluvan hakijan maksettavaksi tulevasta 1 000 euron hakemusmaksusta. Hakemusmaksu on tällä hetkellä 300 euroa ja siitä säädetään hallinnollisista taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (1222/2010) 20 §:n 1 momentissa. Nämä hakemukset koskevat pienimuotoista ja lyhytaikaista toimintaa, joka kuitenkin hakemusvaiheessa aiheuttaa kuluja toimilupaviranomaiselle.

Momentin 4 kohta koskisi lyhytaikaisten ohjelmistotoimilupien hakijoiden maksettaviksi tulevia hakemusmaksuja, joista tällä hetkellä säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 a §:n 2 momentissa. Maksu korotettaisiin nykyisestä 100 eurosta 300 euroon. Lyhytaikaiseen toimintaan varattu taajuuskapasiteetti pyrittäisiin näin aiempaa tiukemmin ohjaamaan tehokkaaseen käyttöön.

Pykälän 2 momentti vastaisi viestintämarkkinalain 7 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp).

Pykälän 3 momentin mukaan hakemusmaksua ei palautettaisi, vaikka toimilupahakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin. Hakemusmaksujen tavoitteena on kattaa hakemusten käsittelystä syntyviä kustannuksia. Jotta hakemusmaksut toimisivat tarkoitetulla tavalla, on niiden periminen välttämätöntä riippumatta toimilupahakemuksen menestymisestä tai siitä luopumisesta.

Pykälä on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 12 artiklan kanssa, koska kyse on hallinnollisesta maksusta ja maksun suuruudesta ja sen määräytymisperusteista säädetään laissa. Lisäksi maksu kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin hakijoihin ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus.

286 §. *Huutokaupan osallistumismaksu.* Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin huutokauppalain 6 §:ää. Huutokauppalaissa säädetyn 65 000 euron osallistumismaksun sijaan ehdotetussa säännöksessä maksun suuruus jätettäisiin valtioneuvoston asetuksessa säädettäväksi. Osallistumismaksulla katettavien viranomaiskustannusten suuruus riippuu aina huutokaupan ajankohdasta, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista säätää summasta asetuksella. Muilta osin asiaa on perusteltu hallituksen esityksessä 37/2009 vp

287 §. *Toimilupamaksu.* Pykälä vastaisi pääosin huutokauppalain 14 §:ää (HE 37/2009 vp). Siitä, minkälaisissa erissä toimilupamaksu maksettaisiin, säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella. Se, minkälaisissa erissä maksu on tarkoituksenmukaista periä, riippuu muun muassa kulloiselleki taajuusalueelle asetettavasta lähtöhinnasta ja muista tapauskohtaisista seikoista.

288 §. *Markkinaehtoinen taajuusmaksu.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uudesta tele- ja televisiotoiminnan sekä sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvien taajuuksien markkina-arvoa heijastavasta taajuusmaksusta. Uudella maksulla arvioidaan kertyvän valtiolle tuloja vuonna 2016 televisiotoiminnasta noin 240 000 euroa ja siirtymäaikojen jälkeen televisio- ja teletoiminnasta vuonna 2020 yhteensä noin 3,94 miljoonaa euroa.

Valtioneuvoston taajuuspoliittisessa periaatepäätöksessä on linjattu, että taajuuksien markkina-arvoa heijastava maksu otetaan käyttöön sellaisilla matkaviestimille osoitetuilla taajuusalueilla, joihin käyttöoikeudet myönnetään vertailevalla menettelyllä. Valtioneuvoston eduskunnalle antamassa selonteossa sähköisen median viestintäpoliittisesta ohjelmasta on linjattu, että televisiotoiminnan kaupallisen hyödyntämisen ehtona tulisi

olla velvollisuus suorittaa käytöstä taajuuden markkina-arvoa heijastava maksu.

Viestintävirastolle taajuuksien hallinnoinnista aiheutuvista kustannuksista maksettavasta maksusta erillinen ja hallinnolliset kustannukset ylittävä maksu ehdotetaan otettavaksi käyttöön sellaisilla taajuusalueilla, joihin käyttöoikeus myönnettäisiin vertailevalla menettelyllä. Televisiotoiminnan käyttöön osoitetuista taajuuksista maksu perittäisiin muiden kuin yleisen edun kanavanippujen käytöstä. Maksun tavoitteena olisi edistää taajuuksien käytön taloudellista tehokkuutta. Siirryttäessä laajemmin käyttämään huutokauppamenettelyä myönnettäessä käyttöoikeuksia niin sanotuille uusille taajuuksille, on eri taajuuksien käyttäjäryhmien tasapuolisen kohtelun ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarpeen periä tasoltaan maltillinen maksu myös niiltä taajuuksien käyttäjätahoilta, joille oikeus taajuuksien käyttöön on myönnetty vastikkeetta vertailevalla menettelyllä. Ehdotettu vuosittainen maksu perittäisiin muilta kuin huutokaupatuilta taajuusalueilta, koska markkinaehtoinen taajuusmaksu ja taajuushuutokaupat ovat vaihtoehtoisia keinoja pyrittäessä taajuuksien käytön tehostamiseen.

Ehdotetun markkinaehtoisen maksun lisäksi maksuvelvollisilta perittäisiin edelleen myös edellä mainitut valtion maksuperustelain (150/1992) mukaiset hallinnolliset maksut, joiden tarkoituksena on ainoastaan kattaa Viestintäviraston taajuushallinnosta aiheutuvat kulut. Hallinnollisista maksuista on tarkemmin säädetty liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa hallinnollisista taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto perisi arvokkaimpien eli tele- ja televisiotoimintaan sekä sotilaallisen maanpuolustuksen käyttöön osoitettujen taajuuksien käytöstä vuosittain markkinaehtoisen taajuusmaksun. Taajuuksilla on taloudellista arvoa koko yhteiskunnan näkökulmasta. Tällä hetkellä Suomen taajuusmaksutaso on muihin EU-maihin verrattuna matala.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan markkinaehtoista taajuusmaksua ei perittäisi yleisen edun televisiotoimintaan osoitetuista taajuuksista. Näin tuettaisiin koko maan kattavan yleisen edun televisiotoiminnan toimintaedellytyksiä. Television jakeluverkoista maanpäällinen televisioverkko on ainoa valtakunnallinen verkko, joka palvelee kaikkia Suomen kotitalouksia ja se mahdollistaa myös esimerkiksi alueellisten sisältöjen välittämisen.

Viestintäviraston 96 §:n nojalla antamalla määräyksellä puolustusvoimille osoitetuista muista taajuuksista kuin kansainvälisesti sotilaalliseen käyttöön harmonisoiduista taajuuksista perittäisiin ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan markkinaehtoinen taajuusmaksu. Osa puolustusvoimien käytössä olevasta taajuuskapasiteetista on koko yhteiskunnan näkökulmasta erittäin arvokasta taajuusvarantoa. Puolustusvoimilla on käytössään alle 1 gigahertsin taajuuksilla satoja megahertsejä taajuuksia. Markkinaehtoisen taajuusmaksun perimistä voidaan pitää perusteltuna muun muassa siksi, että puolustusvoimilta perittävien taajuushallinnollisten maksujen määrä ei heijasta puolustusvoimien käytössä olevien taajuuksien määrää ja arvoa. Puolustusvoimien maksu on alle kymmenesosan siitä, mitä maksu puolustusvoimien taajuuksista olisi, jos laskennassa käytettäisiin samoja perusteita kuin matkaviestinverkkojen taajuuksissa.

Maksun tavoitteena olisi taajuuksien käytön tehostamiseksi ohjata puolustusvoimia siirtymään mahdollisimman pitkälti käyttämään yleiseurooppalaisia sotilastaajuuksia ja vastaavasti vapauttamaan muita taajuuksia siviilikäyttöön. Tämä on tavoitteena myös liikenne- ja viestintäministeriön ja puolustusministeriön vuonna 2010 tekemässä yhteistoimintamuistiossa, joka koskee radiotaajuuksien osoittamista sotilaallisen maanpuolustuksen käyttöön. Markkinaehtoinen taajuusmaksu on Iso-Britanniassa johtanut siihen, että puolustusvoimilta on vapautunut tehottomassa käytössä ollutta taajuuskapasiteettia muuhun käyttöön. Puolustusvoimille osoitetuista taajuuksista maksua perittäisiin vain ehdotetussa 4 momentissa säädetyistä taajuusalueista.

Yhteiskunnallisesti arvokkaimpia taajuusalueita ovat alle 3 gigahertsin, ja erityisesti

alle 1 gigahertsin taajuudet, joissa yhdistyvät radioaaltojen hyvät etenemis- ja kapasiteettiominaisuudet. Näitä taajuusalueita käytetään lukuisiin sovelluksiin, muun muassa radio- ja televisiolähetyksiin, kaupalliseen matkaviestintään, ilmailun ja merenkulun viestintään, sotilaallisiin tarkoituksiin sekä navigointiin. Siirryttäessä kohti markkinaehtoisia taajuushallintomalleja, joissa taajuuksien käyttöoikeuksia sisältävän toimiluvan hinnan on tarkoitus heijastaa taajuuden markkina-arvoa, eri taajuuksien käyttäjäryhmiä tulisi kohdella mahdollisimman tasavertaisesti, ottaen kuitenkin huomioon taajuuksien eri käyttäjäryhmien erityispiirteet. Useimpien matka- ja joukkoviestintään soveltuvien taajuusalueiden kysyntä on lisääntynyt, eikä tarjonta riitä kattamaan kaikkea mahdollista käyttöä. Kun taajuudelle asetetaan sen markkina-arvoa heijastava hinta, taajuuden käyttäjä luopuu mahdollisesti käyttämättä olevasta taajuudestaan tai pyrkii tehostamaan taajuuksiensa käyttöä siten, että maksun suhteellinen koko pienenee.

Maksu perittäisiin lähtökohtaisesti yhtäläisin perustein sekä tele- että televisiotoimintaan osoitettujen taajuuksien käytöstä.

Markkinaehtoinen taajuusmaksu perustuisi toimiluvan haltijan sekä puolustusvoimien käytettäviksi osoitettuun taajuusmäärään ja taajuuksien käytön tehokkuuteen, taajuusalueen tekniseen ja taloudelliseen käytettävyyteen, käyttöoikeusalueen väestön määrään, taajuuksien käyttötarkoitukseen sekä toimilupakauden pituuteen. Maksun määräämisen perusteet vastaavat osittain edellä mainitussa hallinnollisista taajuusmaksuista annetussa asetuksessa käytettyjä maksun määräytymisperusteita. Näistä perusteista ja niiden soveltamisesta on sekä Viestintävirastossa että teleyrityksillä huomattava määrä kokemusta.

Markkinaehtoisen taajuusmaksun määrässä otettaisiin täysimääräisesti huomioon toimiluvan haltijan käytössä olevien taajuuksien määrä. Taajuuksien tehokkaaseen käyttöön vaikuttavat taajuuksien määrän lisäksi muun muassa taajuusalueella käytettävä teknologia, asiakastiheys, käytön määrä ja operaattorin infrastruktuuri. Maksua määrättäessä arvioitaisiin näin ollen myös taajuusalueen tekninen ja taloudellinen käytettävyys, koska taajuudet ovat teknisiltä käyttöominaisuuksiltaan erilaisia esimerkiksi häiriöherkkyyden, läpäisykyvyn ja kantomatkan osalta. Käyttökelpoisemmista taajuuksista maksettaisiin korkeampaa markkinaehtoista taajuusmaksua. Korkeilla taajuuksilla on yleensä taajuuksia merkittävästi enemmän vapaana, minkä vuoksi taajuuksien käytön tehostamiseen ei ole yhtä suurta tarvetta kuin matalammilla taajuusalueilla. Käyttöoikeusalueen peittoalueella olevan väestön määrää arvioimalla voitaisiin varmistaa, että alueellisten verkkojen taajuusmaksut olisivat järkevässä suhteessa valtakunnallisten verkkojen maksuihin. Ehdotetussa 2 momentissa kuvattaisiin matemaattinen kaava, jonka perusteella taajuusmaksu määräytyisi.

Ehdotetussa 3 momentissa kuvattaisiin sovellettavassa kaavassa käytettävät kertoimet. Momentin 1 kohdan mukaan kerroin B vastaisi taajuusmäärää, jonka suuruus on toimiluvanhaltijan verkolle radioluvalla käytettäväksi osoitettu taajuusmäärä megahertseinä.

Ehdotetun momentin 2 kohdan mukaan kerroin K1 olisi taajuusaluekerroin, jonka suuruus määräytyy toimiluvanhaltijan verkon käyttöön radioluvalla osoitetun taajuusalueen teknisen ja taloudellisen käytettävyyden perusteella. Sovellettavat taajuusaluekertoimet määrättäisiin jäljempänä ehdotetussa 4 momentissa.

Momentin 3 kohdan mukaan Kasuk olisi väestöpeittokerroin, jonka suuruus määräytyisi sen perusteella, kuinka paljon asukkaita olisi verkon käyttöoikeusalueella suhteessa Suomen väkilukuun. Väestöpeittokertoimen arvo olisi 1 koko Suomen kattavalta käyttöoikeusalueelta.

Momentin 4 kohdan mukaan Ktark olisi käyttötarkoituskerroin, jonka suuruus määräytyisi sen perusteella, mikä on taajuuksien käyttötarkoitus.

Momentin 5 kohdan mukaan laskennallinen taajuuksien taloudellinen arvo olisi 9300 euroa megahertsiä kohden. Kyseessä olisi laskennallinen suure, jotta käytettäisiin taajuusmaksua määrättäessä. Sen arvo on saatu arvioimalla maltillisesti ja varovaisesti markkinaehtoisen taajuusmaksun piirissä olevien taajuuksien taloudellista vähimmäisarvoa ja sitä kuinka paljon samojen taajuuksien käyt-

täjiltä peritään vuosittaista hallinnollista taajuusmaksua.

Ehdotuksen 4 momentissa säädettäisiin markkinaehtoisen taajuusmaksun määräämisessä sovellettavat taajuusaluekertoimet taajuusaluekohtaisesti. Taajuusaluekertoimien arvot olisivat samat kuin edellä mainitun hallinnollisen taajuusmaksun laskentakaavassa.

Taajuuksien rajallisuuden ja niiden kaupallisen arvon vuoksi olisi perusteltua, että yhteiskunnalle tuloutuisi taajuuksien kaupallisesta käytöstä toimijoiden kannalta oikeudenmukaisesti määritelty ja määrältään kohtuullinen markkinaehtoinen korvaus.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin käyttötarkoituskertoimesta, jonka suuruus määräytyisi sen perusteella, mikä on taajuuksien käyttötarkoitus. Kertoimen arvojen avulla voitaisiin säätää maksu perittäväksi taajuuksien markkinaehtoista arvoa alempana, jos siihen on kulttuurisia, markkinoiden kokonaistilanteeseen tai taajuusalueen käyttötarkoitukseen liittyviä tai muita näihin verrattavia yleishyödyllisiä tai toiminnan yhteiskunnalliseen merkittävyyteen liittyviä syitä. Televisiotoiminnan maksua määrättäessä tulisi maanpäällisen televisiotoiminnan turvaamiseksi ottaa huomioon televisiotoiminnalle osoitetuilla taajuuksilla harjoitetun liiketoiminnan mittakaava, kilpailu vaihtoehtoisten jakeluteiden kanssa sekä 700 megahertsin taajuusalueen siirtäminen televisiotoiminnalta matkaviestintään. Puolustusvoimilta perittävän maksun suuruutta säädettäessä olisi kohtuullista huomioida, että kyseessä on yksi yhteiskunnan perustoiminnoista, jota ei olisi perusteltua rasittaa suhteellisesti samansuuruisella maksulla kuin kaupallista toimintaa. Taajuuksien käytön tehokkuutta lisäävä ohjaava vaikutus saataisiin aikaiseksi suhteellisesti alhaisemmallakin maksulla. Ilman maksun kohtuullistamista puolustusvoimien maksu olisi noin 4,0 miljoonaa euroa. Ehdotettua kaavaa ja sen käyttötarkoituskerrointa soveltaen puolustusvoimien maksu olisi nykyisenkaltaisella taajuuksien käytöllä noin 600 000 euroa vuonna 2024.

Edellä mainittua laskentakaavaa noudattamalla matkaviestinverkkojen vuosittainen markkinaehtoinen taajuusmaksu olisi noin 1,2 miljoonaa euroa operaattoria kohden eli yhteensä noin 3,7 miljoonaa euroa vuonna 2020. Maksu olisi näin ollen vain kaksinkertainen hallinnolliseen taajuusmaksuun verrattuna ja alle neljäsosan siitä, mitä taajuuksien markkinahinta olisi laskettuna 800 MHz:n taajuushuutokaupan lähtöhintojen perusteella. Siirryttäessä markkinaehtoiseen taajuuksien hallintaan on tarkoituksenmukaista periä maltillisia maksuja, koska taajuuksien arvo voidaan määrittää täsmällisesti ainoastaan taajuuksien huutokaupassa.

Sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa on linjattu, että televisiotoiminnassa markkinaehtoinen maksu voisi olla esimerkiksi yhden promillen kaupallisten televisiokanavien vuosittaisesta liikevaihdosta, jolloin yhden kanavanipun vuosittainen markkinaehtoinen taajuusmaksu voisi olla suurusluokaltaan esimerkiksi noin 30 000-40 000 euroa. Viestintäpoliittisen ohjelman arvio perustuu televisiotoimialan vuoden 2010 taloudelliseen arvoon. Televisiotoiminnasta perittävä markkinaehtoinen taajuusmaksu olisi ehdotettua laskentakaavaa soveltamalla vuonna 2016 yhteensä noin 240 000 euroa eli noin 30 000 euroa kanavanippua kohden.

Viestintävirasto perisi ehdotetun 351 §:n 6 momentin mukaan markkinaehtoisen taajuusmaksun puolustusvoimilta vasta vuoden 2024 alusta lähtien, jotta puolustusvoimilla olisi aikaa siirtää toimintojaan sovitulla tavalla mahdollisimman paljon kansainvälisesti sotilaalliseen käyttöön harmonisoiduille taajuusalueille.

Suurin osa teleyrityksille matkaviestintään vertailevalla menettelyllä myönnetyistä toimiluvista päättyy vuosien 2017–2019 välisenä aikana. Maksua perittäisiin ehdotetun 352 §:n 6 momentin mukaan ainoastaan lain voimaantulon jälkeen myönnetyistä toimiluvista eli kun nykyiset toimiluvat myönnetään uudelleen.

289 §. *Tietoyhteiskuntamaksu.* Pykälässä säädettäisiin Viestintävirastolle suoritettavasta tietoyhteiskuntamaksusta, joka korvaisi viestintämarkkinalaissa säädetyn viestintämarkkinamaksun ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädetyn tietoturvamaksun. Ehdotettu 1 momentti perustuu viestintämarkkinalain 15 a §:n 1 momenttiin sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain 38 §:n 1 ja 2 mo-

menttiin. Tietoyhteiskuntamaksu vastaisi niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat Viestintävirastolle tässä laissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta, numerointimaksua lukuun ottamatta. Ehdotetun 2 momentin mukaan tietoyhteiskuntamaksua ei peritä televisio- tai radiotoiminnan taikka televisio-ohjelmien tai radio-ohjelmien edelleen lähettämisen liikevaihdosta. Maksua ei myöskään peritä televisio- tai radiotoiminnan yhteydessä tapahtuvasta teksti- tai audiovisuaalisten sisältöjen muusta julkaisemisesta esimerkiksi internet-palvelussa.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin tietoyhteiskuntamaksun määräytymisestä. Määräytymisen perusteena oleva liikevaihto ja maksuvelvollisuus pysyisivät viestintämarkkinamaksua ja tietoturvamaksua vastaavina. Maksuvelvollisuus olisi edelleenkin sidoksissa ilmoitusvelvollisuuteen tai toimilupaan. Ilmoitusvelvollisuutta esitetään kuitenkin laajennettavaksi, joten maksuvelvollisten yritysten määrä lisääntyy. Maksulla kerättävään summaan tällä ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta, koska uusien ilmoitusvelvollisten yritysten teletoiminnan liikevaihto on melko pientä. Maksujen yhdistämisen yhteydessä maksuluokista kuitenkin luovuttaisiin ja tietoyhteiskuntamaksu määräytyisi kaikille maksuvelvollisille yhtenä yrityksen teletoiminnan liikevaihtoon suhteutettuna maksuna.

Nykymallilla kahden maksuluokan rajalla olleelle yritykselle on ollut paikoin hankalaa arvioida, kumpaan maksuluokkaan se tulee sijoittumaan. Vierekkäisten maksuluokkien välillä maksu on voinut olla merkittävästi erisuuruinen. Suoraan liikevaihtoon suhteutettu maksu vähentäisi yritysten epävarmuutta niiden maksettavaksi tulevan maksun suuruudesta. Lisäksi kahden erillisen maksun yhdistäminen yhdeksi maksuksi vähentäisi maksun keräämisestä aiheutuvaa työmäärää.

Uusien tehtävien tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi ja Viestintäviraston toiminnan riittävän rahoituksen turvaamiseksi tietoyhteiskuntamaksulla kerättävää valvontamaksun määrää esitetään korotettavaksi viimeisimpiin liikevaihtotietoihin perustuen noin 300 000 eurolla. Viestintäviraston rahoitus on riippuvainen teletoiminnan kokonaisliikevaihdon kehityksestä. Säädettävän maksun suuruus olisi 0,12 prosenttia yrityksen teletoiminnan liikevaihdosta. Laskutuskustannukset huomioon ottaen maksu olisi kuitenkin aina vähintään 300 euroa.

Pykälän 4 momentti vastaisi viestintämarkkinalain 15 a §:n 4 momenttia. (HE 13/2003 vp, HE 81/2005 vp ja HE 122/2008 vp)

Pykälän 5 momentti perustuisi viestintämarkkinalain 15 a §:n 5 momenttiin ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 38 §:n 3 momenttiin. (HE 13/2003 vp, HE 81/2005 vp, HE 111/2006 vp ja HE 122/2008 vp).

290 §. *Tietoyhteiskuntamaksun määräytymisen perusteena oleva liikevaihto.* Pykälän 1-4 momentti vastaisi asiallisesti viestintämarkkinalain 15 b §:n 1-4 momenttia ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 39 a §:n 1-4 momenttia. Pykälän 5 momentti vastaisi asiallisesti viestintämarkkinalain 15 b §:n 5 momenttia. (HE 13/2003 vp, HE 125/2003 vp, HE 81/2005 vp, HE 111/2006 vp ja HE 112/2008 vp).

291 §. *Tietoyhteiskuntamaksun määrääminen.* Pykälä vastaisi asiallisesti viestintämarkkinalain 15 c §:ää ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 40 §:ää. Tietoyhteiskuntamaksu maksettaisiin yhdessä erässä. Viestintämarkkinamaksun osalta maksamisesta yhdessä maksuerässä säädetään tällä hetkellä Viestintäviraston eräistä maksuista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (865/2012) 5 §:ssä. Asetuksenantovaltuus kuitenkin säilytettäisiin. (HE 13/2003 vp)

292 §. *Tietojen ilmoittaminen Viestintävirastolle sekä maksuvelvollisuuden määräytyminen eräissä poikkeustilanteissa.* Pykälä vastaisi asiallisesti sähköisen viestinnän tietosuojalain 40 a §:ää ja viestintämarkkinalain 15 d §:ää. Viestintämarkkinamaksun osalta ehdotetun pykälän 1 momenttia vastaava säännös on tällä hetkellä liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa Viestintäviraston eräistä maksuista (865/2012). Maksujen yhdistämisen yhteydessä viestintämarkkinamaksua koskeva asetuksen 5 § kumottaisiin tarpeettomana. (HE 81/2005 vp ja HE 111/2006 vp).

293 §. *Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu.* Pykälän 1 momentti vastaisi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 b §:n

1 momenttia. Maksu perittäisiin yhdestä ohjelmistosta vain kertaalleen. Jos täysin saman ohjelmiston lähettämiseen on myönnetty toimilupa esimerkiksi eri kanavanippuun, maksua ei perittäisi tästä rinnakkaisen kanavanipun ohjelmistotoimiluvan valvonnasta. (HE 49/2007 vp)

Ehdotetun 2 momentin mukaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun maksamisvelvollisuus alkaisi sinä kalenterivuonna, jona televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toimiluvan saamisesta on tullut kuluneeksi kuusi kuukautta.

294 §. *Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määrä.* Pykälän 1 momentti vastaisi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 c §:ää lukuun ottamatta momentin 2 kohtaa. Kohtaan lisättäisiin poikkeus, jonka mukaan 16 000 euron suuruista ohjelmistokohtaista valvontamaksua ei perittäisi rinnakkaislähetyksistä. Rajaus tulisi sovellettavaksi tapauksissa, joissa maanpäällisen televisiotoiminnan harjoittajalle on myönnetty useampi toimilupa samalle ohjelmistolle. Tällöin lähetysten sisältö on identtinen, mutta esimerkiksi lähetystekniikka on erilainen eri kanavanipuissa. Pykälän 2 momentti vastaisi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 d §:ää (HE 49/2007 vp).

295 §. *Verkkotunnusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin verkkotunnusmaksusta, joka tulisi verkkotunnusvälittäjän suoritettavaksi. Maksu vastaisi Viestintävirastolle fimaatunnukseen päättyvien verkkotunnusten hallinnointitoiminnasta aiheutuvia kustannuksia ja sen suuruus määräytyisi ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaisesti. Maksu olisi suoritettava uuden verkkotunnusmerkinnän tekemisen tai aiemman merkinnän uudistamisen yhteydessä. Maksutapakäytäntöön ei esitettäisi muutosta. Vaikka verkkotunnusta koskeva maksuvelvollisuus siirtyy käyttäjältä välittäjälle, tosiasiallisesti verkkotunnuksen hinta veloitetaan edelleen sopimusosapuolena olevalta käyttäjältä. Maksu suoritettaisiin edelleen osana verkkotunnuksen hakuprosessia suoraan verkossa. Maksu voi tapahtua verkkopankissa, luottokortilla tai palveluntarjoajan tekniseen rajapintaan sisältyvää tiliä käyttäen. Verkkotunnuksen uusimismaksu suoritetaan uusimisen yhteydessä teknisesti samalla tavalla kuin ensirekisteröinnistäkin suoritettava maksu. Ehdotetun pykälän nojalla nykyinen tekninen toteutus voitaisiin säilyttää.

296 §. *Numerointimaksu.* Pykälä vastaisi viestintämarkkinalain 49 §:ää. Ehdotetussa 2 momentissa olisi vastaava viittaus valtion maksuperustelakiin kuin on edellä verkkotunnusmaksua sekä taajuusmaksuja ja muita radiohallinnollisia maksuja koskevissa pykälissä (HE 112/2002 vp).

297 §. *Viranomaismaksujen periminen.* Pykälässä ehdotetaan koottavaksi yhteen kaikkien maksujen perimistä koskevat säännökset. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään huutokauppalain 6 §:n ja 14 §:n, viestintämarkkinalain 15 c §:n ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 40 §:n ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 d §:n säännöksiä (HE 37/2009 vp, HE 13/2003 vp, HE 49/2007 vp).

37 luku **Viranomaiskorvaukset**

298 §. *Varautumisesta aiheutuneet kustannukset.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 94 §:ää (HE 112/2002 vp). Pykälästä on tarpeettomana poistettu etuoikeutettujen tilaajien tietojärjestelmien ylläpitämisestä aiheutuvien teknisten hyödykkeiden korvaaminen. Lisäksi korvausasioita koskevaa menettelyä selkeytettäisiin siten, että Huoltovarmuuskeskus päättäisi korvaamisesta pyydettyään liikenne- ja viestintäministeriöltä lausunnon korvaushakemuksesta.

299 §. *Viranomaisten avustamiseksi hankittujen järjestelmien kustannukset.* Pykälän 1 momentissa säädetään viranomaisten avustamiseksi hankittujen järjestelmien kustannuksista. Pykälän 1 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momenttia (HE 112/2002 vp). Ehdotetusta 1 momentista ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi mahdollisuus saada valtion varoista korvaus järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen käytöstä aiheutuneista kustannuksista.

Teleyritys saisi edelleen korvauksen järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen ylläpidosta, kuten ohjelmistojen päivityksistä ja huollosta aiheutuvista kuluista. Sen sijaan

järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen käytöstä aiheutuvia henkilöstökuluja ei enää jatkossa korvattaisi. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kustannusten korvaamista koskevaa sääntelyä.

Muutoksella ei olisi vaikutusta siihen, että teleyritys ei ole oikeutettu korvaukseen sellaisten järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen hankkimiseksi ja ylläpitämiseksi, jotka se hankkisi jo liiketaloudellisin perustein. Investointikustannukset kattaisivat sellaiset kustannukset, jotka teleyritys on velvollinen hankkimaan viranomaisten avustamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan korvauksen maksaa viranomainen, jonka laissa säädettyä tehtävää tai tietojen saantia viestintäverkon tai -palvelun varustaminen palvelee. Momentti on uusi. Momentin tarkoituksena on täsmentää lain tasolla sitä, että kustannusten korvaus kuuluisi aina sille viranomaiselle, jonka avustamiseksi järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen hankinta on tehty. Käytännössä korvausvelvollinen olisi se telekuuntelua tai televalvontaa suorittava viranomainen, joka esittää 245 §:n mukaisesti Viestintävirastolle vaatimuksen niistä toiminnallisista laatuvaatimuksista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää.

Teleyrityksen velvollisuudesta tehdä korvauksetta viranomaisen laissa säädetyn telekuunteluoikeuden mahdollistava toimenpide säädetään tämän lain 323 §:ssä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi teleyritykselle mahdollisuus käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa siinä tapauksessa, että siitä on nimenomaisesti sovittu viranomaisen ja teleyrityksen välillä. Momentin tarkoituksena on mahdollistaa toimintojen järkeistäminen ja kokonaistaloudellinen hyödyntäminen siten, että viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja ja ohjelmistoja voisi käyttää myös erikseen sovittaessa myös yrityksen kaupalliseen toimintaan. Edellytyksenä on, että järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen hyödyntäminen muuhun toimintaan ei vaaranna viranomaisten avustamista. Ehdotettu 3 momentti vastaa muutoin viestintämarkkinalain 98 §:n 3 momenttia (HE 112/2002 vp). Momentissa säädetty mahdollisuus hyödyntää järjestelmiä liiketaloudelliseen toimintaan ei luo teleyritykselle oikeutta käsitellä luottamuksellisen viestinnän alaan kuuluvia tietoja.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 11 kohdan kanssa.

300 §. *Vaaratiedotteen välittämisjärjestelmän kustannukset.* Pykälä vastaa pääosin viestintämarkkinalain 94 §:ää (HE 112/2002 vp). Lisäksi korvausasioita koskevaa menettelyä selkeytettäisiin siten, että Huoltovarmuuskeskus päättäisi korvaamisesta pyydettyään liikenne- ja viestintäministeriöltä lausunnon korvaushakemuksesta.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 15 a §:n 4 momentin mukaan (HE 112/2002 vp) korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö. Tältäkin osin menettely yhdenmukaistetaan vastaamaan ehdotetussa pykälässä säädettyä menettelyä.

Pykälä on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa.

301 §. *Kohdennetun viranomaistiedotteen välitysjärjestelmän kustannukset.* Pykälässä säädetään kohdennetun viranomaistiedotteen välitysjärjestelmän kustannuksista. Kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä säädetään tarkemmin 280 §:ssä. Pykälä vastaa pääasiallisesti voimassa olevissa laeissa olevaa sääntelyä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta saada valtion varoista korvaus kohdennetun viranomaistiedotteen toteuttamisesta ja siihen varautumisesta. Momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 98 §:ssä (HE 112/2002 vp) ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 a §:ssä säädettyä.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 98 §:n 2 momenttia. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi teleyritykselle mahdollisuus käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa siinä tapauksessa, että siitä on nimenomaisesti sovittu viranomaisen ja teleyrityksen välillä. Momentti on uusi. Momentti vastaa tämän luvun 299 §:n 3 momenttia, jonka perustelut soveltuvat myös tähän momenttiin.

XII OSA Viranomaisten toiminta

38 luku Ohjaus, valvonta ja viranomaisten muut tehtävät

302 §. *Yleinen ohjaus ja kehittäminen.* Liikenne- ja viestintäministeriön tehtävänä olisi esitetyn lain mukaisen toiminnan ohjaus ja kehittäminen. Säännös vastaa pääosin kumottavaksi ehdotettujen lakien vastaavia säännöksiä, kuten viestintämarkkinalain 119 § ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 30 §:ää.

Pääasiallinen väline toiminnan yleisessä ohjaamisessa ja kehittämisessä on ministeriötasolla lainsäädännön valmistelu. Myös esimerkiksi esitetyn lain II osan toimilupia koskevilla päätöksillä on merkittävä asema yleisessä ohjauksessa. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 119 §:n 4 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön apuna on viestintähallinnon neuvottelukunta. Neuvottelukunnan asettamisesta velvoitteesta ehdotetaan luovuttavaksi säädöstasolla, koska muun muassa tässä laissa säädetyt kuulemis- ja yhteistoimintavelvoitteita voidaan pitää riittävinä takaamaan sen, että ministeriöllä on aina riittävä tieto alan yritysten ja keskeisten käyttäjäryhmien näkemyksistä. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriöllä on aina mahdollisuus asettaa alaa yhteen kokoavia työryhmiä käsittelemään erikseen määrättyjä asioita.

Valtioneuvoston on ehdotetun 2 momentin mukaan varmistettava, että teleyritysten sääntelytoimintaan ja valtioneuvoston omistajuuteen tai päätäntävaltaan liittyvä toiminta erotetaan toisistaan rakenteellisesti tehokkaalla tavalla. Jos Suomen valtio on omistajana jossakin suomalaisessa teleyrityksessä tai käyttää muulla perusteella päätäntävaltaa teleyrityksessä, teleyrityksen omistajuuteen ja päätäntävallan käyttöön liittyvä toiminta on sääntelytoiminnan neutraalisuuden varmistamiseksi erotettava tehokkaasti joko saman ministeriön sisällä eri osastolle tai eri ministeriöön kuin teleyritysten sääntelytoiminta taikka ministeriöstä erilliseen asiantuntijayksikköön. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 119 §:n 3 momenttia.

303 §. *Viestintäviraston yleiset tehtävät.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Viestintävirastolle yleisiä tehtäviä, joiden lisäksi Viestintävirastolle säädettäisiin ehdotetussa 304 §:ssä erityisiä tehtäviä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintäviraston tehtävänä olisi valvoa ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten, kuten esimerkiksi tämän lain nojalla annettujen erilaisten lupapäätösten ja ennakkosääntelypäätösten, noudattamista siltä osin kuin tässä laissa ei ole muuta säädetty. Valvontatehtävä käsittää siten esimerkiksi myös suojausta ja suojauksenpurkujärjestelmien kieltoa koskevien säännösten noudattamisen valvonnan. Viestintävirastolle on jo entuudestaan kuulunut nyt kumottavaksi ehdotettujen lakien noudattamisen yleinen valvonta. Ehdotetuissa 305–307 §:ssä säädettäisiin muiden viranomaisten tehtävistä.

Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (puitedirektiivi) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY 19 artiklan mukaan Viestintäviraston on otettava toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon tarkoitetut komission suositukset ja ilmoitettava komissiolle ja perusteltava ratkaisunsa, ellei noudata suositusta. Kyseisessä artiklassa viitataan kaikkiin sähköisen viestinnän direktiiveihin eli puitedirektiiviin, käyttöoikeusdirektiivin, valtuutusdirektiiviin, yleispalveludirektiiviin sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin. Komission toimivalta antaa suosituksia koskee näitä kaikkia.

Ehdotetussa 2 momentissa todetaan, ettei Viestintäviraston ratkaisuvaltaan kuulu yrityksen ja tilaajan välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen toiseen teleyritykseen kohdistuvaa takautumisoikeutta tai palautusvelvollisuutta koskevat asiat. Näitä riitoja ratkaisee kuluttajariitalautakunta. Säännös vastaa teleyritysten ja tilaajien osalta voimassa olevan viestintämarkkinalain 126 §:n 5 momenttia.

Viestintävirasto ei 3 momentin mukaan myöskään valvoisi lain 254 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyviä vaatimuksia siltä osin kuin ne on säädetty muun

viranomaisen valvottaviksi. Säännös on tarkoitettu informatiiviseksi. Turvallisuutta valvovia viranomaisia ovat esimerkiksi sähköturvallisuuden osalta turvatekniikan keskus ja säteilyturvallisuuden osalta säteilyturvakeskus.

Ehdotetussa 4 momentissa lueteltaisiin ne voimassa olevan ja kumottavaksi esitetyn tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain säännökset, joita jo nyt Viestintävirasto valvoo. Viestintäviraston valvontaa ei laajennettaisi.

Ehdotetun 5 momentin mukaan Viestintävirasto ei valvoisi säännöksiä, jotka koskevat viestintäverkkoon kuuluvien laitteiden sijoittamista muutoin kuin ehdotetun 241 §:n telekaapeleita vaarantavan työn ja ehdotetun 242 §:n telekaapeleiden sijaintia koskevien tietojen saatavuutta ja tietoturvaa koskevilta osin.

Ehdotetun 6 momentin mukaan Viestintävirasto voisi edistää toimialan yhteis- tai itsesääntelytoimia, jos yhteis- tai itsesääntelyllä on asian luonteen perusteella mahdollista turvata tässä laissa säädettyjen vaatimusten toteutuminen. Tällaisia yhteis- ja itsesääntelytoimia voisivat olla esimerkiksi yleisten viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen sekä liitännäistoimintojen ja liitännäispalvelujen laatuun, yhteensopivuuteen ja tilaajille ja käyttäjille tarjottaviin tietoihin liittyvät toimet. Yhteis- ja itsesääntelytoimia voitaisiin tehdä määräysten tai muiden ohjaus- tai valvontatoimien asemesta, jos yhteis- tai itsesääntelyllä on asian luonteen perusteella mahdollista turvata laissa säädettyjen vaatimusten toteutuminen kilpailua vaarantamatta ja avoimesti, tasapuolisesti ja tehokkaasti palvelujen tarjoajien ja käyttäjien kannalta.

Ehdotetun 7 momentin mukaan Viestintäviraston olisi tämän lain perusteella annettavia määräyksiä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa. On selvää, että Viestintävirasto hyvää hallintotapaa noudattaen kuulee sidosryhmiään ja on yhteistyössä niiden kanssa. Kumottavaksi ehdotettuun sääntelyyn sisältyy kuitenkin kaksi säännöstä, jotka edellyttävät, että säännös kirjoitetaan selvästi näkyviin. Nyt ehdotettu säännös vastaa kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:n 2 momenttia sekä kumottavaksi ehdotetun radiolain 6 b §:n 5 momenttia.

Radiolain 6 §:n 5 momentin mukaan Viestintäviraston on toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa valmistellessaan radiotaajuusmääräyksiä. Lisäksi Viestintäviraston on yksittäistä lupapäästöstä valmistellessaan radiolain 10 §:n 1 momentin mukaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä, jos myöntämisellä voi olla vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Esityksen II osassa radiolupia koskevassa sääntelyssä on erikseen ehdotettu säädettäväksi päätöksiä koskeva kuulemis- ja yhteistoimintamenettely.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 14 b §:ssä valtioneuvostolle on myös annettu asetuksenantovaltuus tietojen säilyttämisvelvollisuuden toteuttamisesta. Viestintävirastolle on myönnetty oikeus antaa tarkempia määräyksiä säilytysvelvollisuuden teknisestä toteuttamisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos yksittäisellä Viestintäviraston määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, asiasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun lain 157 §:n 5 ja 6 momentit vastaavat voimassa olevaa sääntelyä.

Näissä kahdessa edellä mainitussa tilanteessa on erityisen merkityksellistä, että liikenne- ja viestintäministeriöllä on tieto siitä, minkälaisista asioista Viestintävirasto on määräyksiä antamassa, koska näihin säännöksiin liittyy erityisiä markkinoihin liittyviä kysymyksiä, joista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Viestintäviraston olisi lisäksi kuultava valtiovarainministeriötä silloin, kun annettavat määräykset koskevat valtiovarainministeriön toimialueeseen ja ohjausvastuulle kuuluvia asioita. Kuulemisella on tarkoitus varmistaa, että annettavat määräykset ovat yhteensopivia julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin, valtion yhteisen tieto- ja viestintäteknisen palvelutuotannon sekä julkisen hallinnon tietoturvallisuuden ja tieto- ja viestintäteknisen varautumisen ohjauksen ja vaatimusten kanssa. Valtiovarainministeriötä olisi tärkeää kuulla esimerkiksi, kun määräyksiä annetaan ehdotetun lain 244 §:n nojalla niissä tapauksissa, kun määräysten vaikutukset ulottuvat julki-

sen hallinnon sisäisiin viestintäverkkoihin ja tieto- ja viestintäteknisiin palveluihin.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston välinen yhteistyö järjestettäisiin käytännössä tarkoituksenmukaisella tavalla vapaamuotoisesti siten, että se ei kuluttaisi turhaan osapuolten henkilöstövoimavaroja, mutta toisaalta varmistaisi sen, että kaikki viestintämarkkinoiden kehitykseen vaikuttavat määräykset saatetaan ministeriön arvioitavaksi. Se, mitä vaikutuksella viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen tai huomattavaan yleiseen kehitykseen tarkoitetaan, jää viime kädessä yksittäistapauksissa ratkaistavaksi. Mikäli määräyksellä on selkeästi yksittäisissä tilanteissa säännöksessä tarkoitettuja viestintämarkkinoihin kohdistuvia vaikutuksia, asiasta on perusteltua säätää valtioneuvoston asetuksella.

Viestintäviraston on myös määräyksiä valmistellessaan kuultava eri sidosryhmiä yleisten hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Erityinen kuulemis- ja yhteistoimintamenettely ministeriön kanssa varmistaa edellä kerrotun viestintämarkkinoiden kehitykseen liittyvän harkinnan ja asetuksenantovaltuuden käyttämisen toteutumisen. Säännöksellä ei ole tarkoitus siirtää määräyksenantoon liittyvää oikeus- tai tarkoituksenmukaisuusharkintaa liikenne- ja viestintäministeriön tehtäväksi, vaan korostaa hyvää tiedonvaihtoa lain tavoitteiden edistämiseen liittyvissä asioissa.

Puitedirektiivin 3 a artiklan mukaan markkinoiden ennakkosääntelystä tai direktiivin 20 tai 21 artiklassa tarkoitetusta yritysten välisten riitojen ratkaisemisesta vastaavien kansallisten sääntelyviranomaisten on oltava toiminnassaan riippumattomia, eivätkä ne saa pyytää tai ottaa vastaan toiselta elimeltä ohjeita sellaisten tehtävien hoitamisessa, jotka niille on annettu yhteisön lainsäädännön täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön nojalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 ja 5 kohdan säännösten soveltamista. Tämä ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Viestintävirasto on itsenäinen ja taloudellisesti riippumaton virasto, jonka päätöksenteko on suomalaisen hallintokulttuurin tapaan itsenäistä ja poliittiseen päätöksentekoon liittymätöntä.

Virasto voi järjestää tehtävänsä ja organisaationsa parhaaksi katsomallaan tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriöllä eikä millään muullakaan yksityisellä tai julkisella taholla ole toimivaltaa puuttua Viestintäviraston käsittelemiin yksittäisiin asioihin ja sen tekemiin päätöksiin. Virasto tekee siis itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta.

304 §. *Viestintäviraston erityiset tehtävät.* Ehdotetussa 303 §:ssä pykälässä säädettäisiin Viestintävirastolle yleisiä tehtäviä, joiden lisäksi Viestintävirastolle säädettäisiin tässä pykälässä erityisiä tehtäviä. Tehtävät vastaavat pääosin kumottavaksi ehdotettujen lakien ja valtioneuvoston viestintähallinnosta antamien asetusten 60/2004 ja 761/2006 vastaavia säännöksiä. Erityiset tehtävät ehdotetaan koottavaksi laeista ja asetuksista samaan säännökseen. Erityiset tehtävät tukevat ja täydentävät valvontatehtäviä.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on edistää sähköisen viestinnän toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta. Säännös vastaa valtioneuvoston asetusta. Edistämistoimia voivat olla esimerkiksi erilaiset suunnittelu-, selvitys- ja ohjaustoimet, joilla lisätään sidosryhmien tietoisuutta teknisestä ja muusta kehityksestä ja toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta tukevista käytännöistä ja ratkaisuista.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävä on osallistua valmiussuunnitteluun sekä valvoa ja kehittää alan teknistä varautumista poikkeusoloihin. Säännös vastaa valtioneuvoston asetusta. Sen lisäksi, mitä tässä laissa ehdotetaan Viestintäviraston valmiussuunnittelun valvontatehtävistä, virasto osallistuu tarpeen mukaan muun hallinnon ja yksityisen sektorin yhteistyöhön ja pyrkii omalla alallaan edistämään ja ohjaamaan varautumisen hyviä teknisiä käytäntöjä.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on hoitaa radiotaajuuksia ja teletoimintaa sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen numerointia ja tunnuksia koskevaa hallintoa. Säännös vastaa valtioneuvoston asetusta ja sillä tarkoitetaan esimerkiksi radiotaajuuksien käytön ja numeroiden

ja tunnusten käytön suunnittelua ja muita hallinnointitehtäviä.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on koordinoida telealan standardointia. Säännös vastaa valtioneuvoston asetusta. Viestintävirasto edustaa Suomea kansainvälisissä telealan standardointiorganisaatioissa, laatii tarvittaessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa kansallisia kannanottoja ja huolehtii telealan standardien kansallisista lausuntokierroksista.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on myöntää radiolähetyksen tunnistamiseksi tarvittavan radioaseman tunniste ja antaa tarvittaessa määräykset sen käytöstä. Säännös vastaa radiotaajuuksista ja telelaitteista annettua lakia (26 §:n 1 momentin 4 kohta). Kansainvälisen televiestintäliiton peruskirjaa täydentävä radio-ohjesääntö edellyttää, että radioviestinnän on oltava tunnistettavissa ja ohjesäännössä annetaan yksityiskohtaiset määräykset eräistä tunnisteista, kuten radioamatööriaseman tunnuksista. Näihin liittyvät Viestintäviraston hallinnointitehtävät vastaavat muiden teknisten tunnusten hallinnointia.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on kerätä tietoa ja tiedottaa verkkopalvelujen ja viestintäpalvelujen saatavuudesta ja laadusta. Tehtävä on uusi. Voimassa olevassa säädännössä Viestintävirastolla on ollut vastaava tehtävä tietoturvallisuusasioissa. Säännöksen tarkoituksena on edistää viranomaistoimenpiteillä etupäässä tilaajien ja käyttäjien mutta tarvittaessa myös teleyritysten tiedonsaantia viestintä- ja verkkopalveluista ja siten muun muassa edistää kilpailua.

Ehdotetun 7 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävä on kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen vika- ja häiriötilanteista. Säännös vastaa pääosin kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 § 1 momentin 2 kohtaa. Viestintäverkkojen ja palvelujen vika- ja häiriötilanteiden osalta ehdotetaan kerättäviä tietoja laajennettavaksi muihinkin kuin merkittäviin tilanteisiin. Säännöksen tarkoitus on muodostaa viranomaiselle kokonaiskuva verkkojen ja palvelujen toimivuudesta ja turvallisuudesta ja tukea muita Viestintävirastolle tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Tietojen kerääminen käsittää sekä oma-aloitteisen tietojen keräämisen että annettujen ilmoitusten vastaanottamisen ja käsittelyn. Viestintävirasto on kansallinen tietoturvaviranomainen (CERT-FI), jonka tehtäviin kuuluu tämän kohdan mukainen tietojen kerääminen sekä 8 kohdan mukainen tiedottaminen ja 10 kohdassa tarkoitettu selvittäminen. Lisäksi Viestintävirasto vastaa näihin asioihin liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä.

Ehdotetun 8 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on tiedottaa tietoturvaasioista sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen toimivuudesta. Tietoturvaasioiden osalta säännös vastaa kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Tiedotustehtäviä ehdotetaan laajennettavaksi viestintäverkkojen ja -palvelujen toimivuuteen, joka tarkoittaa muun ohessa vika- ja häiriötilanteita. Viranomaistiedotuksen tarkoitus on täydentää teleyritysten tiedottamista ja muodostaa tarvittaessa kokonaiskuvaa reaaliaikaisesta tilanteesta tai tietoturvan ja toimivuuden kehityksestä.

Ehdotetun 9 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävä on selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen tai telepäätelaitteen televerkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä. Säännös vastaa radiotaajuuksista ja telelaitteista annettua lakia (26 § 1 momentin 3 kohta). Tehtävän voidaan katsoa kuuluvan virastolle jo yleisenä valvontatehtävänä, mutta tämän luonteisista operatiivista toimintaa vaativista tehtävistä on katsottu selvyyden vuoksi tarpeelliseksi säätää erikseen.

Ehdotetun 10 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia. Säännös vastaa kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:n 1 momentin 3 kohtaa (HE 123/2003 vp). Selvittäminen voi pitää sisällään paitsi syiden ja seurausten etsimistä, myös asiakkaan neuvontaa ja ohjeistusta. Viestintäviras-

to on tarvittaessa yhteydessä palvelujen tarjoajiin. CERT-FI:n tehtäväkenttään kuuluvat yleisten viestintäverkkojen kautta tietojärjestelmiin kohdistuvat tietoturvaloukkaukset tai tietoturvaongelmat.

Ehdotetun 11 kohdan mukaan Viestintäviraston on ilmoitettava komissiolle sellaisesta yhteistyöstä Euroopan unionin jäsenvaltion kanssa, jonka seurauksena yhdenmukaistetaan sellaiset jäsenvaltioiden rajojen yli tarjottavien viestintäpalvelujen tietoturvallisuuteen liittyvät valvontatoimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan. Säännös vastaa kumottavaksi ehdotetun sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 § 1 momentin 6 kohtaa (HE 238/2010 vp). Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin säännösten täytäntöönpano ja sen valvonta voivat edellyttää yhteistyötä kahden tai useamman jäsenvaltion kansallisten sääntelyviranomaisten välillä.

Sääntelyviranomaiset voivat toteuttaa toimenpiteitä tehokkaan rajat ylittävän yhteistyön varmistamiseksi kansallisten lakien täytäntöönpanon valvonnassa ja yhdenmukaisten edellytysten luomiseksi sellaisten palvelujen tarjoamiselle, joihin liittyy rajat ylittäviä tiedonsiirtoja. Tällöin Viestintäviraston olisi säännöksen mukaan ilmoitettava yhteistyöstä komissiolle. Komissio voi tarkasteltuaan kyseisiä tietoja ja kuultuaan EU:n verkko- ja tietoturvavirasto ENISAa ja direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla perustettua tietosuojatyöryhmää antaa toimenpiteistä huomautuksia tai suosituksia etenkin varmistaakseen, etteivät suunnitellut toimenpiteet vaikuta haitallisesti sisämarkkinoiden toimintaan. Säännöksellä on pantu täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 a artiklan 4 kohta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tässä laissa säädetyt momentissa luetellut valvonta- ja seuraamussäännökset koskevat myös verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa unionin alueella annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 531/2012 noudattamisen valvontaa ja rikkomisen seuraamuksia sekä mainitusta asetuksesta johtuvien riitojen ratkaisemista. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 127 a §:ää. Lakiin ehdotetut 333 ja 335 §, jotka koskevat lain III osan nojalla asetetun velvollisuuden vastaisesti toimivalle teleyritykselle määrättävää seuraamusmaksua, eivät kuitenkaan tulisi sovellettaviksi. Muutoin Viestintävirastolla olisi verkkovierailuasetusta koskevassa valvonnassaan käytettävissä samat keinot kuin muussa teletoiminnan valvonnassa. Myös seuraamusten osalta sovellettavaksi tulisivat voimassa olevan lain mukaiset seuraamukset. Riitojen ratkaisua koskevien säännösten mukaan viestintämarkkinoilla toimivien yritysten tai yritysten ja palvelun käyttäjien väliset erimielisyydet tulisivat ensimmäisessä vaiheessa vireille Viestintävirastossa.

305 §. *Tietosuojavaltuutetun tehtävät.* Ehdotettu säännös vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 32 §:ssä tietosuojavaltuutetulle osoitettuja tehtäviä.

Ehdotetun säännöksen mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä olisi valvoa yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyä, sijaintitietoja henkilötietojen käsittelyä yhteystietopalveluissa ja suoramarkkinointia koskevien säännöksien noudattamista, sekä tämän osan 40 lukuun sisältyvien tiedonsaantioikeuksien ja vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten noudattamista sijaintitietojen osalta.

Kuten voimassa olevassa sääntelyssä, myös ehdotetussa sääntelyssä on toimivallan jakoa Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun kesken tarkasteltu erityisesti siitä näkökulmasta, milloin kyse on enemmän yksityisyyden suojan ja henkilötietojen käsittelystä, jolloin on tarkoituksenmukaisinta, että säännösten valvonta annetaan tietosuojavaltuutetun tehtäväksi.

Toisaalta esimerkiksi evästeet ovat luonteeltaan teknisiä ja liittyvät selkeämmin viestintään, minkä johdosta niiden on katsottu kuuluvan luontevammin Viestintäviraston toimialaan. Yhteystietopalveluja koskevien säännösten noudattamista tietosuojavaltuutettu valvoisi siltä osin kuin kyse on henkilötietoihin kohdistuvasta käsittelystä ja Viestintäviraston valvonta kohdistuisi kaupallisen toiminnan sääntelyn valvontaan.

Suoramarkkinoinnin valvonnassa tietosuojavaltuutetun lisäksi myös kuluttajaasiamiehellä on oikeus kuluttajansuojalain

tarkoittamissa tapauksissa puuttua eitoivottuun suoramarkkinointiin.

306 §. *Kuluttaja-asiamiehen tehtävät.* Ehdotettu säännös vastaa pääosin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n 2 momenttia. Voimassa olevassa laissa kyse on sekä alaikäisten suojeluun liittyvästä tehtävästä että yleisestä kuluttajansuojalain nojalla tässä laissa tarkoitettuun kaupalliseen viestintään liittyvästä kuluttajan kannalta sopimattoman markkinoinnin valvontatehtävästä. Selvyyden vuoksi ehdotetussa pykälässä on myös todettu, että kuluttaja-asiamies valvoo myös sopimusehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojalain perusteella.

307 §. *Eräiden muiden viranomaisten tehtävät.* Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat Viestintäviraston ohella 31 §:n 1 momentin ja 262 §:n noudattamista. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo Viestintäviraston ohella 266 §:n 1 momentin sekä 267 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella telelaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

308 §. *Yhteistyö eri viranomaisten kanssa.* Ehdotettu 1 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 120 §:ää.

Ehdotettu 2 momentti vastaa pääosin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n 3 momenttia sekä viestintämarkkinalain 83 §:ää. Pykälässä säädettyyn yhteistyöhön voi kuulua tämän lain televisio- ja radiotoimintaan koskevien säännösten nojalla saatujen tietojen vaihtaminen. (HE 87/2009 vp, AV-direktiivin 23 b artikla).

309 §. *Virka-apu.* Pykälässä säädettäisiin Viestintäviraston oikeudesta saada ja antaa virka-apua. Virka-avulla tarkoitetaan viranomaisen toiselle viranomaiselle antamaa apua, jotta tämä saisi toteutettua oman lakisääteisen tehtävänsä. Virka-apua antava viranomainen käyttää omia toimivaltuuksiaan mahdollistaakseen toisen viranomaisen tehtävän suorittamisen.

Viestintäviraston oikeudesta saada virka-apua säädettäisiin 1 momentissa, joka vastaa asiallisesti pääosin sisällöltään radiolain 35 §:ää (HE 80/2001 vp ja 208/2009 vp) eräiden suojauksenpurkujärjestelmien kieltämisestä annetun lain (HE 1117/2001 vp) 7 §:ää sekä viestintämarkkinalain 125 §:ää (HE 112/2002 vp). Viestintäviraston oikeutta saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta, rajavartiolaitokselta ja Liikenteen turvallisuusvirastolta laajennettaisiin kattamaan kaikkia Viestintäviraston tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten valvomista ja täytäntöönpanoa.

Käytännössä Viestintäviraston tarve saada virka-apua voi olla tarpeellinen esimerkiksi tapauksissa, joissa teleyritykselle tämän lain 332 §:n mukaisesti asetettu teettämisuhka tai toiminnan keskeyttämisuhka määrätään pantavaksi täytäntöön. Virka-apuun voitaisiin kuvitella turvauduttavan myös sellaisessa tilanteessa, jossa teleyritys estää Viestintäviraston tämän lain 325 §:n mukaisen tarkastuksen toimeenpanon. Tulliviranomaisten ja rajavartiolaitoksen virka-avun tarve saattaisi liittyä esimerkiksi teletoimintaan liittyvien suoritteiden maasta vientiin tai maahan tuontiin.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Viestintäviraston oikeus saada virka-apua puolustusvoimilta radioviestinnän häiriöiden syiden selvittämiseksi. Viestintäviraston tehtävänä on selvittää radioviestinnän häiriöiden syitä, mutta sen kyky suoriutua tehtävästään saattaa joissakin tilanteissa edellyttää esimerkiksi sellaisen kaluston käyttöä, jollaista vain puolustusvoimilla olisi omien toimivaltuuksiensa puitteissa mahdollisuus tarjota Viestintäviraston avuksi. Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 11 §:n mukaan puolustusvoimat voi antaa virka-apua yhteiskunnan turvaamiseksi siten kuin laissa säädetään.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin Viestintäviraston mahdollisuudesta antaa virka-apua toiselle viranomaiselle. Viestintävirastolla olisi mahdollisuus antaa virka-apua vain silloin, kun annettavan avun muoto kuuluu Viestintäviraston laista ilmeneviin tehtäväpiiriin ja virastolle säädettyjen toimivaltuuksien käyttöön. Ehdotettu säännös on uusi.

Viestintäviraston virka-apu olisi luonteeltaan asiantuntija-apua. Viestintäviraston tehtäviin kuuluu esimerkiksi lain 304 §:n mukaan kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdis-

tuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä selvittää niitä ja tiedottaa niistä.

Tietoturvaloukkauksissa saattaa olla kyse sellaisista vakavista rikoksista, joita myös esitutkintaviranomaiset tutkivat. Tällöin esimerkiksi poliisilla saattaa olla tarvetta saada sellaista analysoitua tietoa tietoturvaloukkauksessa käytetystä haittaohjelman toiminnasta, joka ylittää Viestintäviraston omien tehtävien hoitamisen tarpeet, mutta jonka keräämiseen tai selvittämiseen Viestintävirastolla on tarvittava asiantuntemus ja toimivaltuudet. Poliisi voisi esimerkiksi pyytää Viestintävirastolta virka-apuna analyysiapua viestintäverkkoon kohdistuvassa tietoturvaloukkauksessa käytetyn haittaohjelman toiminnasta jonkin tutkimansa merkittävän rikoksen selvittämiseksi.

Poliisin oikeudesta saada virka-apua on säädetty poliisilain (872/2011, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2011, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014, HE 224/2010 vp) 9 luvun 2 §:ssä. Sen mukaan viranomaisen on annettava poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen.

Viestintäviraston asiantuntija-apu voisi olla tarpeellinen myös esimerkiksi tilanteissa, joissa tietoturvaloukkaus aiheuttaa jonkin suomalaisen viranomaisen tehtävien hoitamiselle vakavan häiriön. Viranomaiset saattavat tarvita omista tehtävistään huolehtiakseen esimerkiksi sellaista tietoturvaloukkauksessa käytetyn haittaohjelman selvittämistyötä, jonka selvittämiseen Viestintävirastolla on asiantuntemus ja toimivaltuudet, mutta jonka selvittäminen ei olisi tarpeellista virastolle säädetyn tehtävän suorittamisessa. Viestintäviraston virka-apua saatettaisiin tarvita myös esimerkiksi Puolustusvoimien harjoitustoiminnassa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintäministeriö päättäisi virka-avun antamisesta ja Viestintävirasto määrittelisi virka-avusta aiheutuneet kustannukset tai sopisi pyytäjän kanssa korvauksetta annettavasta virka-avusta. Ehdotuksen mukaan pääsääntö on, että virka-avun pyytäjä vastaa kustannuksista. Virka-avun antamiselle tulisi olla aina painava yhteiskunnallinen tarve ja huolellisesti arvioidut perusteet. Virka-avun antamisella ei saisi vaarantaa Viestintäviraston kykyä huolehtia sille laissa säädetyistä tehtävistä, eikä virka-apua tulisi antaa, jos se vaarantaisi Viestintäviraston kyvyn suoriutua tehtävistään.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa on säännös, jonka mukaan pykälällä ei laajennettaisi viestintäviraston oikeutta käsitellä tai luovuttaa tietoja viesteistä, välitystiedoista tai sijaintitiedoista taikka luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta. Ehdotetun momentin on tarkoitus olla informatiivinen, jotta ei olisi epäselvyyttä siitä, laajentaako virka-apu Viestintäviraston oikeutta käsitellä tai luovuttaa viestinnän luottamuksellisuuden piiriin kuuluvia tietoja virka-apua pyytävälle viranomaiselle. Viestintäviraston vaitiolovelvollisuudesta sekä oikeudesta saada, käsitellä ja luovuttaa tietoja luottamuksellista viestinnästä säädetään lain 40 luvussa.

39 luku **Asian käsittely ja kuuleminen**

310 §. *Erityinen kuulemisvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin velvoitteista kuulla teleyrityksiä ja käyttäjiä edustavia tahoja ennen säännöksen, päätöksen tai määräyksen antamista. Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 118 §:ssä säädettyä (HE 112/2002, HE 81/2005, valtuutusdirektiivin 14 artikla, puitedirektiivin 6 artikla).

Ehdotetun 1 momentin mukaan ennen säännöksen, päätöksen tai määräyksen antamista teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille olisi varattava tilaisuus esittää lausuntonsa toimiluvan hakuilmoituksesta, telealueita koskevasta päätöksestä, viestintämarkkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavasta numerointipäätöksestä ja 51–79 §:n mukaisista päätöksistä, joilla on huomattava vaikutus viestintämarkkinoihin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille olisi varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää lausuntonsa toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voitaisiin poiketa. Tilanne voisi olla poikkeuksellinen esimerkiksi silloin, jos kuulemisesta aiheutuva asian

käsittelyn viivästyminen aiheuttaisi huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle. Kuuleminen voitaisiin niissä tapauksissa toteuttaa nopeammin kuin kuukauden määräajassa. Lisäksi hallintolaissa on säädetty tilanteista, joissa asianosaisen kuuleminen on tarpeetonta. Ehdotus vastaa viestintämarkkinalain 118 §:n 2 momenttia. Viranomaisen kuulemisvelvollisuudesta säädetään myös hallintolaissa.

311 §. *Viestintäviraston ja valtioneuvoston julkaisemisvelvollisuus.* Pykälä vastaa viestintämarkkinalain 117 §:ää. Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintäviraston olisi julkaistava 51–79 §:ssä tarkoitetut päätökset, telealuejakoa koskeva päätös, numerointipäätös ja teleyritysten välistä riita-asiaa koskeva ratkaisu siten, että ne ovat teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla. Säännöksessä tarkoitettuja käyttäjäryhmiä ovat esimerkiksi muut yritykset kuin teleyritykset, laitevalmistajat, kuluttajat, elinkeinon- ja ammatinharjoittajat sekä muut viestintäpalvelujen vastaanottajat. Päätökset voidaan julkaista esimerkiksi Viestintäviraston nettisivuilla.

Ehdotetun 2 momentin mukaan valtioneuvoston olisi julkaistava toimiluvan hakuilmoitus ja toimilupapäätös 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. (HE 112/2002, puitedirektiivin 9 artiklan 4 kohta, 10 artiklan 3 kohta ja 20 artiklan 4 kohta, käyttöoikeusdirektiivin 15 artiklan 1 kohta sekä valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohta, 7 artiklan 2 kohta ja 15 artiklan 1 kohta).

312 §. *Sähköinen tiedoksianto.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Viestintäviraston päätöksen tai muun asian käsittelyyn liittyvän asiakirjan tiedoksiannosta sähköisen prosessiosoitteen tai verkkosivujen välityksellä.

Ehdotettu 1 momentti vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 138 a §:n 1 momenttia (HE 81/2005 vp). Ehdotettua 1 momenttia esitetään tarkennettavaksi tiedoksiantoajankohdan osalta niissä tapauksissa, kun kyseessä on asiakirja, jota lain mukaan ei tarvitse toimittaa tiedoksi todisteellisesti. Ehdotetun säännöksen mukaan, mikäli kyseessä on sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:n mukainen tavallinen tiedoksianto, tiedoksisaantiin sovellettaisiin edellä mainitun 19 §:n 2 momentin kolmen päivän tiedonantoaikaa, jollei muuta näytetä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan verkkotunnusta koskevaan asiakirjaan tai päätökseen käytettäisiin kuitenkin aina ilmoitettua sähköistä prosessiosoitetta. Voimassa olevan verkkotunnuslain (228/2003) 17 a §:n nojalla asiakirjan sähköinen tiedoksianto edellyttää asianosaisen suostumusta. Verkkotunnuksia käytetään internetissä esimerkiksi sähköpostipalveluja varten, jolloin sähköisessä ympäristössä kirjeitse kuuleminen ja tiedoksiantojen toteuttaminen saantitodistuksilla tai tarvittaessa haastemiesten välityksellä on epätarkoituksenmukaista. Esityksen tavoitteena olisi tarkoituksenmukaisella tavalla huomioida verkkotunnustoiminnan luonne siten, että verkkotunnuksia koskevat päätökset tai muut asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat annettaisiin aina tiedoksi Viestintävirastolle ilmoitettua sähköpostiosoitetta käyttäen. Tiedoksisaantiin sovellettaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:n 2 momentin kolmen päivän tiedonantoaikaa, jollei muuta näytetä.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedoksiannosta verkkosivujen välityksellä. Ehdotetun momentin mukaan tiedoksiantoa verkkosivujen välityksellä voitaisiin käyttää silloin, jos päätöksen tiedoksianto ei ole mahdollista 1 tai 2 momentissa tarkoitetulla tavalla asianosaisen tai asianosaista edustavan verkkotunnusvälittäjän laiminlyönnistä johtuen. Ehdotetussa 3 momentissa viitattaisiin hallintolain (434/2003) 62 §:n mukaiseen yleistiedoksiantoon ja sen toteuttamistapaan. Asiakirja tai päätös toimitettaisiin pitämällä asiakirja kuukauden ajan vastaanottajan nähtävillä Viestintäviraston verkkosivuilla. Nähtävillä pitämisellä tarkoitettaisiin käytännössä sitä, että vastaanottajalle varataan tilaisuus tutustua tiedoksiannon kohteena olevaan asiakirjaan tai päätökseen. Kysymys ei siten olisi asiakirjan asettamisesta julkisesti nähtäville, vaan tiedoksiannon vastaanottajan tulisi erikseen pyytää asiakirjoja nähtäväkseen. Ehdotettu momentti vastaisi asiallisesti viestintämarkkinalain 138 a §:n 2 momenttia (HE 81/2005 vp) ja verkkotun-

nuslain 17 a §:n 2 momenttia (HE 125/2004 vp).

Tämän lain mukaisessa hallintomenettelyssä noudatettaisiin muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa on säännöksiä muun muassa sähköisen viestin saapumisajankohdan määrittelystä, sähköisen asiakirjan vastaanottamisen ilmoittamisesta sekä tällaisen asiakirjan kirjaamisesta tai rekisteröimisestä.

313 §. *Valvonta asioiden käsittely Viestintävirastossa.* Ehdotettu säännös vastaa osittain viestintämarkkinalain 126 §:ää (HE 112/2002, HE 231/2005 ja HE 238/2010). Viestintäviraston toimintaan sovelletaan hallintolaissa asetettuja yleisiä hallinnon periaatteita, ja sen on siten otettava vireille, selvitettävä ja ratkaistava viraston valvoman lainsäädännön piiriin kuuluvat asiat. Lisäksi Viestintäviraston toimintaa sääntelevässä erityislainsäädännössä on asetettu tarkentavia velvoitteita asioiden käsittelylle.

Ehdotetun 1 momentin mukaan Viestintävirasto voisi ottaa asian tutkittavakseen asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan. Asianosainen, joka katsoo jonkun toimivan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten, määräysten tai päätösten vastaisesti, voisi saattaa asian Viestintäviraston tutkittavaksi. Asianosaisasema määräytyy hallintolain perusteella. Hallintolain 11 §:n mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Viestintävirasto voisi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voisi asettaa valvontatehtävänsä tärkeysjärjestykseen.

Viestintäviraston on yleisten hallinnon periaatteiden mukaan annettava asiakkailleen hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Viestintäpalvelujen käyttäjille kerrotaan yhtäältä heidän ja toisaalta valvottavien yritysten oikeuksista ja velvollisuuksista sekä Viestintäviraston toimivallasta asian selvittämisessä. Jos asia ei kuulu Viestintäviraston toimivaltaan, virasto on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Viestintäverkkojen ja erilaisten viestintäpalvelujen kirjo ja käyttäjämäärät kasvavat jatkuvasti. Vastaavasti myös Viestintäviraston vastaanottamien asiakasvalitusten määrä on jatkanut kasvuaan. Markkinoilla toimivien yritysten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseen käytettävien resurssien tarve on myös lisääntynyt. Tämän vuoksi Viestintäviraston ratkaistavaksi saatetut yksittäistapaukset vievät suhteettoman paljon resursseja laajempaan joukkoon kohdistuvalta ennaltaehkäisevältä ja ohjaavalta valvonnalta.

Yksi valitusten keskeisistä hyödyistä viranomaiselle on tiedonsaanti ajankohtaisista ilmiöistä markkinoilla. Asiakkaalle puolestaan hyöty on usein Viestintävirastolta saama neuvonta, sillä Viestintävirastolla ei ole ratkaisuvaltaa suureen osaan valitusten kohteina olevista sopimuskohtaisista riita-asioista. Viestintäviraston toimivalta rajoittuu vain viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten rikkomiseen liittyviin hallinto-oikeudellisiin riitoihin. Muun muassa kaikki teleyrityksen ja käyttäjän sopimussuhteeseen sekä korvausvastuuseen liittyvät asiat käsitellään kuluttajariitalautakunnassa tai käräjäoikeudessa, jos asianosaiset eivät pääse asiasta sopimukseen.

Ehdotetussa 2 momentissa olisi tyhjentävä lista niistä tilanteista, jolloin Viestintävirasto voisi jättää asian tutkimatta. Tällaisina tilanteina voitaisiin pitää ensinnäkin sitä, että asia ei todennäköisesti johdu ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesta toiminnasta. Toiseksi, asia voitaisiin jättää tutkimatta, jos asialla on epäillystä virheestä tai laiminlyönnistä huolimatta viestintämarkkinoiden toimivuuden, viestintäpalvelujen luotettavuuden tai sähköisen viestinnän häiriöttömyyden turvaamisen ja palveluja käyttävien edun kannalta vain vähäinen merkitys. Viestintäviraston tulisi kuitenkin edellä kerrottujen periaatteiden mukaan pyrkiä ratkaisemaan asia neuvonnalla. Kolmanneksi asia voitaisiin jättää tutkimatta, jos asiaa koskeva toimenpide on ilmeisen perusteeton.

Säännöksen tavoitteena on varmistaa, että Viestintävirasto käyttää toimivaltaansa niin, että lain 1 §:ssä ilmaistu lain tavoite toteutuu

mahdollisimman hyvin. Lain tavoitteen toteutumisen kannalta on tärkeää, että virasto suuntaa voimavaransa erityisesti yleisen edun kannalta merkittävien asioiden selvittämiseen. Kyseessä on menettelysäännös, jonka mukaan asioiden tärkeysjärjestys määräytyy niiden merkittävyyden perusteella.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintäviraston olisi tehtävä päätös tutkimatta jättämisestä heti, kun se on mahdollista. Useissa tapauksissa arvio voidaan tehdä pian toimenpidepyynnön vastaanottamisen jälkeen. Päätös tutkimatta jättämisestä voidaan kuitenkin tehdä myös silloin, kun asiaa on selvitetty pidempään, mutta asiassa ei ole enää tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin.

Vastaavia priorisointisäännöksiä on myös kilpailu- ja kuluttajaviranomaisia koskevassa laissa (661/2012). Tutkimatta jättämispäätöksellä on asian käsittelyn päättävä vaikutus ja päätökseen saa hakea muutosta hallintooikeudelta. Viestintävirasto voi ottaa päätöksen kohteena olevan epäillyn virheen tai laiminlyönnin uudelleen tutkittavaksi, jos se on tarpeen esimerkiksi Viestintäviraston saaman uuden selvityksen vuoksi.

314 §. *Yritysten välisten riita-asioiden ratkaiseminen Viestintävirastossa.* Ehdotettu pykälä vastaa pääasiallisesti viestintämarkkinalain 126 §:ää (HE 112/2002, HE 231/2005 ja HE 238/2010). Ehdotettu 1 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 126 §:n 1-2 momentteja. Ehdotettua momenttia on kuitenkin muutettu vastaamaan paremmin puitedirektiivin 20 artiklan muotoilua, joka mahdollistaisi asetetusta määräajasta poikkeamisen poikkeuksellisten laajojen asioiden lisäksi myös muutoin poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Määräajasta poikkeaminen myös poikkeuksellisissa olosuhteissa on tarpeen, jotta Viestintäviraston toimintaedellytykset ja mahdollisuudet puuttua sekä vaikuttaa tehokkaasti kilpailun ja käyttäjien kannalta erityisen keskeisiin markkinoihin säilyvät myös esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa vireille on saatettu yhtä aikaa suuri joukko samaan markkinaan liittyviä yksittäisiä valituksia. Lisäksi luonnollisten henkilöiden vireille saattamat ja Viestintäviraston omasta aloitteestaan vireille ottamat asiat on rajattu direktiivin mukaisesti määräaikojen soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotetulla momentilla pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 4 kohta sekä puitedirektiivin 20 artiklan 1 kohta ja 3 kohta.

Ehdotettu 2 momentti vastaa viestintämarkkinalain 126 §:n 3 momenttia (puitedirektiivin 20 artiklan 2 kohta).

Ehdotettu 3 momentti vastaa viestintämarkkinalain 126 §:n 4 momenttia.

Ehdotettu 4 momentti vastaa viestintämarkkinalain 126 a §:ää (HE 238/2010 vp, puitedirektiivin 21 artikla).

40 luku Tietojen käsittely

315 §. *Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus.* Ehdotettu säännös vastaa viestintämarkkinalain 112 §:n, sähköisen viestinnän tietosuojalain 33 §:n 1 momentin, radiolain 28 ja 28 a §:n (HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp ja HE 238/2010 vp), televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 41 §:n (HE 34/1998 vp), verkkotunnuslain 13 §:n (HE 96/2002 vp), ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 26 §:n (HE 194/2001 vp) yleistä valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä.

Säännöksen mukaan tämän lain säännöksiä valvovalla viranomaisella on lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään tai niiden lukuun toimivilta. Säännöksellä on tarkoitus kattaa kaikki ne tilanteet, joista aiemmin on säädetty edellä mainituissa laeissa.

Useat lain oikeuttavista tai velvoittavista säännöksistä on kohdistettu johonkin tiettyyn tahoon, kuten teleyritykseen tai tietoyhteiskunnan palveluntarjoajaan. Tällöin valvovalla viranomaisella on oikeus saada valvontatoiminnan kannalta tarvittavat tiedot sääntelyn kohteelta sekä sen lukuun toimivalta.

Jotkin säännöksistä puolestaan koskevat periaatteessa ketä hyvänsä. Yleisluontoisesti velvoittavia säännöksiä ovat esimerkiksi toiminnan ilmoituksen tai toimiluvanvaraisuutta koskevat säännökset, evästeiden käyttöä koskeva sääntely, viestintäverkkojen rakentamista koskeva sääntely sekä radiolaitteiden käyt-

töä ja kaupanpitoa koskeva sääntely. Näitä säännöksiä on periaatteessa jokainen henkilö, joka esimerkiksi rakentaa viestintäverkkoja tai käyttää tai pitää kaupan radiolaitteita, velvollinen noudattamaan. Tiedonsaantioikeus ulottuu siis periaatteessa keneen hyvänsä, jonka tulee noudattaa lain säännöksiä.

Säännöksen 2 momentissa velvoitetaan myös edellä kuvatut tahot tarvittaessa ennen luovuttamista keräämään tarvittavat tiedot valvontaviranomaiselle toimittamista varten.

Säännöksen 3 momentissa todetaan selvyyden vuoksi, että tiedot on luovutettava maksutta ja viipymättä.

Säännöksen 4 momentti vastaa radiolain 3§:n soveltamisalan rajoituksia.

Säännöksen 5 momentissa viitataan jäljempänä luvussa olevaan sääntelyyn koskien välitys- ja sijaintitietojen luovuttamista, koska tämän yleissäännöksen nojalla viranomaisella ei ole oikeutta saada näitä yksityisyyden suojan ja luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta merkityksellisiä tietoja.

316 §. *Viestintää ja sijaintia koskevien tietojen käsittely ja hävittäminen.* Ehdotettu säännös vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 33 §:n 2 - 6 momentin (HE 125/2003) säännöksiä koskien viesteihin ja sijaintiin liittyvien tietojen käsittelyä ja hävittämistä. Lisäksi 1 momenttiin on lisätty toiselle kuuluvan viestin vastaanottaneelle oikeus luovuttaa tiedot viestistä ja välitystiedoista Viestintävirastolle, mikäli luovuttaminen on tarpeen vikatilanteen selvittämiseksi. Käytännössä, mikäli viesti ohjautuu viestintäpalvelussa olevan vian tai muun virheellisyyden johdosta väärälle henkilölle, on kohtuullista ja viestintäpalvelussa olevan virheellisyyden poistamiseksi tärkeää, että väärä vastaanottaja voi ilmoittaa virheellisyydestä myös Viestintävirastolle ja viestin välittämiseen osallistuneelle teleyritykselle. Sekä viestinnän välittäjällä että teleyrityksellä on vaitiolovelvollisuus viesteistä ja välitystiedoista.

Ehdotetun säännöksen 3 momentti vastaa radiolain (1015/2001) 37 §:n 3 momenttia (HE 80/2001 vp).

317 §. *Radioviestinnän häiriön aiheuttajan tunnistaminen ja paikantaminen.* Ehdotettu 1 momentti vastaa pääosin radiolain 30 §:n 1 momentissa (HE 80/2001 vp, HE 179/2006 vp sekä LiVM 1/2006 vp) säädettyä. Ehdotettu 2 momentti vastaa pääosin radiolain 37 §:n 3 momentissa säädettyä (HE 75/2004 vp). Ehdotettu 3 momentti vastaa pääosin radiolain 30 §:n 2 momentissa (HE 80/2001 vp) säädettyä.

318 §. *Tietojen luovuttaminen viranomaisesta.* Ehdotettuun 1 momenttiin on koottu viestintämarkkinalain 112 §:n 4 momentin (HE 223/2008 vp) ja 113 §:n (HE 112/2002 vp ja HE 238/2010 vp) ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 a §:n 1 momentin (HE 125/2003 vp ja HE 48/2008 vp) sekä radiolain 28 a §:n 3 momentin (HE 238/2010 vp) sääntely lakia valvovien viranomaisten välisestä tiedonvaihdosta.

Momentin tarkoituksena on vähentää viranomaisten ja valvonnan kohteiden tarpeetonta työtä mahdollistamalla viranomaisten välinen tiedonvaihto myös salassa pidettävistä tiedoista.

Esimerkiksi Viestintävirasto kerää ja analysoi huomattavan määrän teleyritysten talouteen ja toimintaan sekä alan markkinakehitykseen ja sen seuraamiseen liittyvää tietoa. Teletoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen edellyttävät, että liikenne- ja viestintäministeriöllä on käytettävissään sen alaisen viraston keräämä ja analysoima tieto. Vastaavasti liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, jos se on viraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä. Säännöksellä on pantu täytäntöön puitedirektiivin 3 artiklan 5 kohta.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 29 § käsittelee salassa pidettävien tietojen antamista toiselle viranomaiselle. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaan säädetty. Pykälän 1 momentti on tarkoitettu tällaiseksi säännökseksi. Luovutusoikeus realisoituu vasta silloin, jos kyse on tiedosta tai asiakirjasta, joka on vastaanottavan viranomaisen tehtävien hoitami-

sen kannalta välttämätön, ei ainoastaan tarpeellinen.

Ehdotetun momentin mukainen oikeus tietojen luovuttamiseen ei ole laajempi kuin laissa tiedot vastaanottavalle viranomaiselle annettu oikeus liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä saada vastaavat tiedot valvonnan kohteelta. Tietojen luovutus ei voi siten olla laajempi kuin tässä laissa vastaanottavalle viranomaiselle annettu oikeus tietojen saantiin. Viestintävirasto tai tietosuojavaltuutettu eivät voi ehdotetun momentin nojalla luovuttaa tietoja luottamuksellisista viesteistä, välitystiedoista, sijaintitiedoista tai luottamuksellisista radiolähetyksistä.

Ehdotettu 2 momentti antaa liikenne- ja viestintäministeriölle ja Viestintävirastolle viestintämarkkinalain 115 §:ä (HE 112/2002 vp) vastaavan oikeuden luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä. Julkisuuslain 30 §:n mukaan salassa pidettävän tiedon antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle on mahdollista vain pykälässä mainituissa erityistapauksissa, jollei asiasta säädetä erikseen.

Säännöksellä on pantu täytäntöön puitedirektiivin 5 artiklan 2 kohta, yleispalveludirektiivin 17 artiklan 3 kohta sekä radiotaajuuspäätöksen 7 artikla. Yhtenäisten markkinoiden ja toimivien valvontamekanismien luominen edellyttää mahdollisimman laajaa tietojen vaihtoa eri valtioiden telealan ja televisio- ja radioalan valvontaviranomaisten sekä komission välillä.

Ehdotettu 3 momentti rajaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 a §:ä (HE 125/2003 vp ja HE 48/2008 vp) vastaavalla tavalla erityisten tiedonsaantioikeuksien nojalla saadut luottamukselliseen viestinään liittyvät tiedot Viestintäviraston luovutusoikeuksien ulkopuolelle. Ehdotetun pykälän nojalla ei siten voida luovuttaa toiselle viranomaiselle tai komissiolle tietoja luottamuksellisista viesteistä, välitystiedoista tai sijaintitiedoista.

Ehdotettu 4 momentti vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 114 §:ää (HE 112/2002 vp). Säännöksellä on pantu täytäntöön puitedirektiivin 5 artiklan 3 kohta.

319 §. *Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien tietojen luovuttaminen.* Ehdotettuun 1 momenttiin on yhdistetty sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 §:n 1 momentti (HE 125/2003 vp ja HE 48/2008 vp) ja radiolain 38 § (HE 80/2001 vp). Ehdotetussa 1 momentissa säädetään, että Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun tämän lain nojalla saamat tiedot viesteistä, välitystiedoista, paikkatiedoista sekä luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä, tunnistamistiedoista ja olemassaolosta on pidettävä salassa. Ehdotetun momentin mukaisesti salassapitovelvollisuus on pääsääntö, josta voidaan poiketa ainoastaan laissa nimenomaisesti säädetyissä tilanteissa.

Ehdotettu 2 momentti vastaa asiallisesti pääosiltaan sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 a §:n 2 ja 3 momentteja (HE 125/2003 vp ja HE 48/2008 vp). Ehdotettuun momenttiin sisältyy kuitenkin eräitä Viestintäviraston tiedon luovutusoikeuksia laajentavia muutoksia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirastolla on 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan välitystietoja niille viestinnän välittäjille, lisäarvopalvelun tarjoajille, tilaajille ja käyttäjille, joita on käytetty hyväksi tietoturvaloukkauksessa, jotka ovat joutuneet tietoturvaloukkauksen kohteiksi tai jotka voivat todennäköisesti joutua sellaisen kohteeksi, jos Viestintäviraston arvion mukaan on syytä epäillä, että yksi tai useampi edellä 316 §:n 2 momentin 1-12 kohdissa mainittu tunnusmerkistö täyttyy. Voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain mukaan tietoja voi luovuttaa vain teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, mutta myös ehdotetussa 2 momentissa mainittujen viestinnän välittäjien, käyttäjien ja tilaajien kannalta on painavia perusteita sille, että nekin voivat saada rikoksiksi epäiltyjen tietoturvaloukkausten ollessa käsillä sellaisia Viestintäviraston keräämiä tietoja, jotka mahdollistavat niitä ryhtymään tarkoituksenmukaisiin

toimenpiteisiin rikostunnusmerkistön mukaisen tietoturvaloukkauksen esitutkintaan ja syyteharkintaan saattamiseksi sekä tietoturvaloukkauksen haitallisilta vaikutuksilta suojautumiseksi. Ehdotetun momentin soveltamisalaa laajennetaan kattamaan myös viestinnän välittäjät sekä tilaajat ja käyttäjät. Viestintäviraston oikeus luovuttaa tietoja luottamuksellisesta viestinnästä laajenee sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 §:ssä lueteltujen rikostunnusmerkistöjen mukaisista tilanteista myös sellaisiin tilanteisiin, joissa on syytä epäillä rikoslain 34 luvun 9 b §:ssä tai 38 luvun 7 a §:ssä tarkoitetun rikostunnusmerkistöjen täyttyvän. Tiedon luovuttamisoikeutta laajentavissa tunnusmerkistöissä on kyse tietoverkkorikosvälineen hallussapitoa koskevasta rikoksesta sekä tietojärjestelmän häirintää koskevasta rikoksesta.

Lisäksi Viestintävirastolle säädettäisiin 2 momentin 2 kohdassa sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 a §:ää (HE 123/2003 vp) vastaava oikeus luovuttaa ehdotetun pykälän 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan välitystietoja muussa valtiossa toimivalle viranomaiselle tai muulle taholle, jonka tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia.

Ehdotettu 3 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 34 a §:n 4 momenttia (HE 125/2003 vp ja HE 48/2008 vp). Ehdotettu 4 momentti vastaa asiallisesti radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 38 §:n 2 momenttia (HE 80/2001 vp).

Ehdotetulla 5 momentilla säädettäisiin Viestintäviraston sekä liikenne- ja viestintäministeriön yhteistyöstä päätettäessä niistä muussa valtiossa toimivista viranomaista tai muista tahoista, joille Viestintävirasto voi 2 momentin 2 kohdan nojalla luovuttaa 2 momentissa tarkoitettuja välitystietoja. Ehdotettu momentti on uusi.

Tietoturvaloukkauksiin liittyvä tietojen luovuttaminen 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuille tahoille on tärkeää tietoturvaloukkausten ennaltaehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Luovutuksen kohteesta päättämisellä voi olla huomattavaa yhteiskunnallista merkittävyyttä tai vaikutuksia sähköisen viestinnän palvelujen yleiseen kehitykseen esimerkiksi silloin, jos tietojen luovuttaminen voi vaarantaa jonkin merkittävän yleisen edun suojaamisen. Tällainen tilanne voisi olla käsillä esimerkiksi silloin, jos tietojen luovuttaminen 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle taholle voisi vahingoittaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n salassapitosäännöksillä turvattavia yleisiä etuja. Julkisuuslain esitöiden (HE 30/1998 vp) mukaan yleiset edut voidaan palauttaa yleisempiin yhteiskunnan toimivuuden kannalta merkityksellisiin arvoihin. Esitöiden mukaan Suomen kansallisiin etuihin kuuluvat esimerkiksi hyvät kansainväliset suhteet ja maanpuolustus (ulko- ja turvallisuuspolitiikka) sekä valtion- ja kansantalouden toimivuus (finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikka). Yleisenä etuna on esitöissä pidetty myös markkinoiden toimivuutta, kansalaisten turvallisuutta ja oikeusjärjestyksen toteutumista sekä yhteiskunnan tiedontuotantoa. Tässä yhteydessä yleisenä etuna voidaan pitää myös sähköisen viestinnän palvelujen yleistä kehitystä, jonka tavoitteet on määritelty ehdotetun lain 1 §:ssä. Ministeriön ja viraston välinen yhteistyö järjestettäisiin käytännössä tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että se ei kuluttaisi turhaan osapuolten henkilöstövaroja. Toisaalta menettely varmistaisi sen, että yhteiskunnallisesti merkittävät vaikutukset sekä sähköisen viestinnän palvelujen kehitykseen vaikuttavat tekijät tulevat otetuiksi huomioon päätettäessä niistä tahoista, jotka voivat olla tietojen luovutuksen kohteena.

Ehdotetulla momentilla ei luotaisi Viestintävirastolle oikeutta luovuttaa yksittäistapauksissa liikenne- ja viestintäministeriölle tietoja viesteistä, välitystiedoista tai sijaintitiedoista taikka luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

320 §. *Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeus.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sisällöltään radiolain 43 b §:ää (HE 76/2006 vp). Pykälän mukaan puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada

Viestintävirastolta taajuuksien käyttöä koskevia valmiussuunnittelun ja poikkeusoloihin varautumisen kannalta merkityksellisiä tietoja. Ehdotettu sääntely mahdollistaa tietojen käyttämisen teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Tiedonsaantioikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, sijaintitiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

321 §. *Hätäilmoituksia vastaanottavien viranomaisten tiedonsaantioikeus.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 §:ää (HE 125/2003 vp ja 158/2007 vp). Pykälään on tehty teknisluonteisia muutoksia, jotka johtuvat lähinnä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa tarkoitetun paikkatiedon käsitteen korvaamisesta ehdotetussa laissa termillä sijaintitieto. Samalla ehdotetussa 2 momentissa viitataan henkilön käyttämään päätelaitteeseen selvennyksen vuoksi. Tällä tarkoitetaan myös tilannetta, jossa hätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käyttämän liittymän selvittämiseksi voidaan numeron näytön esto ohittaa.

Pykälästä on poistettu viittaussäännös, jonka mukaan säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään viestintämarkkinalain 98 §:ssä. Viranomaisten avustamiseksi hankittujen järjestelmien aiheuttamista kustannuksista säädetään ehdotetun lain 289 §:ssä.

322 §. *Eräiden muiden viranomaisten tiedonsaantioikeus.* Ehdotettu pykälä vastaa pääosin sisällöltään sähköisen viestinnän tietosuojalain 36 §:ää (HE 125/2003 vp ja 158/2007 vp). Pykälään on tehty teknisluonteisia muutoksia, jotka johtuvat lähinnä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa tarkoitetun tunnistamistiedon käsitteen korvaamisesta ehdotetussa laissa termillä välitystieto. Muutoksilla ei ole pyritty muuttamaan viranomaisten tiedonsaantioikeuden laajuutta.

Pykälästä on poistettu viittaussäännös, jonka mukaan säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään viestintämarkkinalain 98 §:ssä. Viranomaisten avustamiseksi hankittujen järjestelmien aiheuttamista kustannuksista säädetään ehdotetun lain 299 §:ssä.

323 §. *Viranomaisten määräämän toimenpiteen ja tiedon luovutuksen maksuttomuus.* Ehdotetussa pykälässä on säädetty teleyrityksen velvollisuudesta avustaa viranomaisia korvauksetta siten kuin muussa viranomaistoimintaa ohjaavassa laissa viranomaisten tehtävistä erikseen säädetään. Ehdotetussa pykälässä viranomaisten avustaminen tarkoittaa joko tiedon luovuttamista muun lain velvoitteen perusteella tai viranomaisen muun lain nojalla määräämän telekuuntelun mahdollistavan toimenpiteen tekemistä.

Pykälään on sisällytetty viestintämarkkinalain 97 §:ssä (HE 112/2002 vp) säädetty teleyritysten velvollisuus luovuttaa viranomaisille tietoja korvauksetta.

Pykälässä esitetään säädettävän lisäksi teleyritysten velvollisuudesta tehdä viranomaisten lain nojalla määräämiä telekuuntelun mahdollistavia toimenpiteitä korvauksetta. Tältä osin säännös on uusi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan teleyrityksen on korvauksetta luovutettava viranomaiselle sellainen hallussaan oleva tieto, joka on momentin 1 kohdan mukaan ensinnäkin tarpeellinen laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten selvittämiseksi, paljastamiseksi tai estämiseksi taikka pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa. Lisäksi 2 kohdan mukaan velvoitteen edellytyksenä on, että viranomaisen tiedon saantioikeudesta on säädetty erikseen. Momentti säilyy aineellisesti nykyisen viestintämarkkinalain 97 §:ää vastaavana, mutta pykälän kirjoitusasua selkeytetään.

Pykälällä ei laajenneta viranomaisen oikeutta määrätä teleyritystä tekemään viranomaisen avustamisessa tarvittavia toimenpiteitä tai teleyrityksen velvollisuutta luovuttaa viranomaiselle tietoja. Viranomaisen määräämien toimenpiteiden ja tiedonluovutusta koskevien pyyntöjen tulee perustua aina viranomaisen toimintaa sääntelevän lain säännökseen.

Pakkokeinolaissa (806/2011, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2011, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014, HE 222/2010 vp) on säädetty salaisista pakkokeinoista, joita voidaan käyttää rikosten selvittämisessä. Pakkokeinojen käytön edellytyksistä, menettelytavoista

ja käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista on säädetty pakkokeinolain 10 luvussa. Teleyritysten toimintaan keskeisesti liittyviä pakkokeinolaissa määriteltyjä salaisia pakkokeinoja ovat muun muassa telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen.

Poliisilain (872/2011, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2011, voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014, HE 224/2010 vp) 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on muun muassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Hätäilmoituksia vastaanottavien viranomaisten tiedonsaantioikeudesta on säädetty 321 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin uusi velvoite, jonka mukaan teleyrityksen on korvauksetta tehtävä viranomaisen laissa säädetyn telekuunteluoikeuden mahdollistava toimenpide. Momentin tarkoituksena on varmistaa, että viranomainen voi toteuttaa oikeutensa suorittaa telekuuntelua laissa määritellyllä tavalla ilman, että toimenpiteestä aiheutuu viranomaiselle erityistä korvausvelvollisuutta teleyritykseen nähden.

Pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n ja poliisilain 5 luvun 5 §:n mukaan telekuuntelulla tarkoitetaan viestintämarkkinalaissa tarkoitetun yleisen viestintäverkon tai siihen liitetyn viestintäverkon kautta teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen vastaanotettavan taikka siitä lähetetyn viestin kuuntelua, tallentamista ja muuta käsittelyä viestin sisällön ja siihen liittyvien tunnistamistietojen selvittämiseksi.

Telekuuntelun toteuttaminen edellyttää oikeutettua puuttumista viestintään viestintäverkossa. Yleisiä viestintäverkkoja ja -palveluita sekä niihin liittyviä viestintäverkkoja ja -palveluita suunniteltaessa, rakennettaessa ja ylläpidettäessä on huolehdittava 243 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaan siitä, että telekuuntelu ja televalvonta on mahdollista suorittaa siten kuin siitä erikseen säädetään.

Lain 245 §:ssä on säädetty niistä toiminnallisista laatuvaatimuksista, jotka voidaan Viestintäviraston päätöksellä asettaa viestintäverkolle tai viestintäpalvelulle telekuuntelun tai televalvonnan toteuttamiseksi. Viestintäviraston päätöstä edeltää telekuuntelua tai televalvontaa suorittavan viranomaisen esitys telekuuntelun tai televalvonnan edellyttämistä viestintäverkon tai viestintäpalvelun toiminnallisista laatuvaatimuksista sekä teleyrityksen ja viranomaisten kuuleminen.

Teleyrityksellä on oikeus saada 299 §:n nojalla korvaus yksinomaan viranomaisen avustamiseksi hankittujen järjestelmien, laitteiden tai ohjelmistojen investoinneista ja ylläpidosta aiheutuneista kustannuksista. Sen sijaan esityksellä poistettaisiin teleyritysten oikeus saada erillinen korvaus viranomaistarpeita varten hankittujen järjestelmien käytöstä.

Ehdotetun pykälän tarkoituksena on osaltaan turvata viranomaisille säädettyjen pakkokeinojen käytön toteutuminen ilman, että viranomaiset joutuvat suorittamaan teleyrityksille muita korvauksia kuin telekuuntelun mahdollistavien järjestelmien investointi- ja ylläpitokustannukset.

Henkeä ja terveyttä välittömästi uhkaavissa tilanteissa tiedon luovuttaminen tai toimenpide olisi ehdotetun 3 momentin mukaan toteutettava kiireellisenä. Ehdotettu säännös on uusi. Momentin tarkoituksena on varmistaa, että teleyritys suorittaa henkeä ja terveyttä välittömästi uhkaavissa tilanteissa toimenpiteen viipymättä esimerkiksi yöaikaan. Teleyrityksen tulee järjestää oma toimintansa siten, että esimerkiksi ihmishenkeä vaarantavan rikoksen estämiseksi voidaan tosiasiassa viivytyksettä käyttää telekuuntelua tai hankkia tarvittavia tietoja siten, kuin siitä erikseen säädetään.

Teleyritys ei olisi oikeutettu korvaukseen toimenpiteen aiheuttamista työvoimakustannuksista, jotka voivat myös olla tavanomaista korkeammat siinä tapauksessa, että toimenpide tulee suoritettavaksi esimerkiksi pyhäpäivänä taikka yöaikaan. Teleyritys voi kuitenkin automatisoida järjestelmiään siten että lakiin perustuva viranomaisen esittämä tietopyyntö tai toimenpide voidaan monissa tapauksissa toteuttaa ilman merkittävää henkilötyötä.

Ehdotus on linjassa tämän lain 299 §:n kanssa jonka mukaan teleyritys ei saisi jatkossa korvausta järjestelmien käytöstä aiheu-

tuvista kustannuksista. Muutos koskisi tämän momentin mukaisesti myös sellaisia toimenpiteitä, jotka on suoritettava kiireellisesti.

Ehdotetun pykälän 3 momentti vastaa pääosin viestintämarkkinalain 98 §:n 1 momenttia (HE 112/2002 vp). Momenttiin on uutena lisätty selvennyksenä se, että teleyrityksen on toteutettava hätäliikenteen ohjausmuutokset maksutta. Teleyritysten on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että kaikki saavat puhelimitse ja tekstiviestillä yhteyden yleiseen hätänumeroon. Asiasta säädetään tämän lain 278 §:ssä.

Hätäpuhelun ohjauksella tarkoitetaan tietyltä maantieteelliseltä alueelta hätänumeroon suuntautuvan puhelinliikenteen ohjaamista tälle alueelle määrättyyn hätäkeskukseen. Ohjausmuutokset edellyttävät teleyrityksiltä työsuoritusta. Ohjausmuutosten toteuttamisen voidaan katsoa täyttävän tämän lain 278 §:n mukaista velvoitetta, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista, että ohjausmuutoksista ei saisi korvausta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä toimenpiteiden ja tietopyyntöjen toteuttamisen tavoista ja määräajoista. Momentin tarkoituksena on varmistaa se, että Viestintävirasto voi antaa tekniset yksityiskohdat siitä, kuinka ehdotetun 1 ja 2 momentin mukaiset tietopyynnöt ja toimenpiteet tulee toteuttaa, jotta ne olisivat yhdenmukaiset ja sujuisivat mahdollisimman jouhevasti.

Sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa ja yleispalveludirektiivin 26 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa.

41 luku Tarkastukset ja radiohäiriöiden estäminen

324 §. *Soveltamisalan rajoitukset.* Pykälä vastaa asialliselta sisällöltään radiolain 3 §:ssä säädettyjä soveltamisalan rajoituksia (HE 80/2001 vp).

325 §. *Viestintäviraston tarkastusoikeus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Viestintäviraston oikeudesta tehdä tarkastus teleyrityksessä. Pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksessä voidaan tehdä tekninen turvallisuus- tai toimivuustarkastus taikka taloudellinen tarkastus. Momentti vastaa pääosin asialliselta sisällöltään viestintämarkkinalain 124 §:ää, jossa Viestintävirastolle on säädetty oikeus sekä teknisen että taloudellisen tarkastuksen suorittamiseen teleyrityksessä. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 b §:n säännös Viestintäviraston tarkastusoikeudesta on rajannut oikeuden viestinnän tietoturvaan liittyvien säännösten valvomisen noudattamiseen. Tarkastusten tekemisen edellytysten yhdenmukaistamiseksi ehdotetun momentin mukaan Viestintäviraston tarkastusoikeus kattaisi laajemmin kaikkien säädettyjen velvoitteiden noudattamisen valvonnan. Taloudellisen tarkastuksen osalta voimassa olevan viestintämarkkinalain 124 §:n 2 momentin erityisiä edellytyksiä ei voida enää pitää tarkoituksenmukaisina, vaan taloudelliset tarkastukset olisivat osa viranomaisen tavanomaista valvontatehtävää. Näin voidaan tehostaa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen valvontaa.

Tekninen turvallisuus- tai toimivuustarkastus voi kohdistua tässä laissa ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä asetettujen teknisen laadun ja turvallisuuden vaatimusten toteuttamiseen. Vaatimukset voivat liittyä viestintäverkkojen ja -palvelujen kokonaisvaltaiseen tietoturvallisuuden, häiriöttömyyden, toimivuuden ja luotettavuuden sekä yhteenliitettyjen verkkojen ja palvelujen yhteentoimivuuden suunnitteluun, ylläpitoon, varmistamiseen ja dokumentointiin. Tällaisista velvoitteista säädetään muun muassa IX osan viestintäverkkojen ja -palvelujen laatua koskevassa 29 luvussa ja jatkuvuuden turvaamista ja varautumista koskevassa X osassa. Oikeus tarkastuksen tekemiseen koskee siten myös valmiussuunnittelua ja varautumista.

Toimivuuteen ja turvallisuuteen liittyviä velvoitteita voidaan asettaa teleyritykselle myös päätöksellä. Esimerkkinä tällaisista päätöksistä ovat matkaviestinverkon tai maanpäällisen televisioverkon verkkotoimiluvat. Pykälässä tarkoitettu tarkastus voi olla joko niin sanottu yleistarkastus tai kyseessä voi olla yksittäisen valitusasian selvittämiseksi tehtävä tarkastus.

Pykälän 2 momentin mukaan teknisen turvallisuus- ja toimivuustarkastus voi kohdistua myös tässä laissa tarkoitettuun viranomaisverkkoon. Tarkastusoikeutta ei ole tarpeen ulottaa jatkossa enää viestintämarkkinalain 124 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla erillisverkkoihin. Erillisverkoilla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jota ei ole liitetty yleiseen viestintäverkkoon. Käytännössä erillisverkkoihin kohdistuva tarve tarkastukseen liittyisi lähinnä tilanteisiin, joissa verkko aiheuttaa radiohäiriöitä yleiselle viestintäverkolle tai viranomaisverkolle. Näihin voidaan kuitenkin riittävästi puuttua radiohäiriöiden selvittämistä koskevien säännösten perusteella eikä erillisverkkojen tarkastuksesta ole tarpeen säätää tässä yhteydessä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirastolla olisi oikeus teettää tekninen turvallisuus- ja toimivuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Viestintävirastolla on tällä hetkellä oikeus sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 b §:n 2 momentin perusteella teettää kyseisessä laissa säädetty turvallisuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Sääntelyn yhtenäistämiseksi ehdotetaan, että oikeus käyttää riippumatonta asiantuntijaa ulotetaan koskemaan kaikkia tämän lain teknisiä tarkastuksia. Taloudellisten tarkastusten osalta tarkastusoikeus rajattaisiin edelleen vain Viestintävirastoon.

Pykälän 4 momentti vastaa pääsialliselta sisällöltään viestintämarkkinalain 124 §:n 3 momenttia ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 b §:n 3 momenttia. Muutoksena voimassa olevaan sääntelyyn momenttiin ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi nimenomainen säännös siitä, että tarkastuksen suorittajalla on oikeus saada valvontatehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat ja tiedot sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään.

Pykälän 5 momentti vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 § b:n 4 momenttia. Sisällöltään vastaava säännös on myös viestintämarkkinalain 124 §:n 4 momentissa.

Viestintämarkkinalain 124 §:ssä ei ole erillistä mainintaa siitä, miten tarkastuksen kustannukset katetaan. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 b §:n 5 momentissa on säännös, jonka mukaan turvallisuustarkastuksen kustannukset katetaan tietoturvamaksulla. Koska teleyrityksiltä perittävä tietoyhteiskuntamaksu vastaisi niitä kokonaiskustannuksia, jotka aiheutuvat Viestintävirastolle laissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta, ei tarkastusten kustannusten kattamisesta ole tarpeen säätää erikseen. Myös Viestintäviraston lukuun toimivan riippumattoman asiantuntijan suorittama tarkastus katetaan tietoyhteiskuntamaksulla (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, puitedirektiivin 13 b artiklan 2 b kohta.).

326 §. *Telelaitteeseen liittyvä tarkastus.* Ehdotettu pykälä vastaa sisällöllisesti radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 31 §:ää, jossa säädetään radiolähettimeen, radio- tai telepäätelaitteeseen tai laissa erikseen säädettyihin sähkölaitteisiin liittyvistä tarkastuksista. Erotuksena tämän lain 325 §:ssä säädettyyn yleiseen tarkastusoikeuteen ehdotetun pykälän otsikossa todettaisiin pykälän tarkastusoikeuden soveltuvan nimenomaan telelaitteisiin, joita voivat olla tämän lain määritelmien mukaan radiolaitteita, telepäätelaitteita ja viestintäverkkolaitteita. Pykälän 1 momentin 5 kohta vastaa eräiden suojauksenpurkujärjestelmien kiellosta annetun lain 4 §:ää. Lisäksi 2 momenttiin on lisätty viittaukset suojauksenpurkujärjestelmiä koskeviin rangaistussäännöksiin (HE 146/2000 vp, HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, HE 179/2006 vp, ehdollisen pääsyn direktiivi 5 artikla).

327 §. *Laitteen tutkittavaksi ottaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa sisällöllisesti radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 32 §:ää. Lisäksi pykälä vastaa eräiden suojauksen purkujärjestelmien kiellosta annetun lain 5 §:ää (HE 146/2000 vp, HE 80/2001 vp, HE 112/2002 vp, HE 75/2004 vp, ehdollisen pääsyn direktiivi 5 artikla).

328 §. *Radiotaajuuksien käytön häiriöttömyyden ja tehokkuuden turvaaminen.* Ehdotettu säännös Viestintäviraston oikeudesta tarkkailla radioviestintää ja sen teknistä toteutusta radiotaajuuksien riittävän häiriöttömyyden ja tehokkaan käytön turvaamiseksi vastaa radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 30 §:ssä säädettyä oikeutta. Voimassa olevassa 30 §:ssä on lisäksi säädetty luottamuksellisen radiolähetyksen tunnistamistie-

tojen käytöstä. Vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi tämän osan 40 lukuun, jossa säädetään tietojen käsittelystä (HE 80/2001 vp, HE 179/2006 vp).

329 §. *Radiohäiriöiden estäminen.* Ehdotetun pykälän säännös toimenpiteistä, joihin Viestintäviestintävirastolla on oikeus ryhtyä radiohäiriöiden estämiseksi, vastaa pääosin sisällöltään radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 34 §.ää. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi tutkittavaksi ottamisoikeutta laajentava lisäys, jonka mukaan Viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavakseen laite, jos se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Lisäys on tarpeen, koska radiolaite voi aiheuttaa haitallisen häiriön, vaikka se olisi rakenteeltaan lain mukainen. Erityisesti tällainen tilanne voi aiheutua, jos kyseessä on radiolaite, joka täyttää sille lain nojalla asetetut vaatimukset ja sitä saa pitää kaupan. Sitä ei kuitenkaan saa käyttää eikä sen käyttöön myönnetä radiolupaa, koska sen käyttö ei ole voimassa olevien taajuuksien käyttöä koskevien määräysten mukaista. Tällaisen häiriötilanteen selvittämiseksi olisi perusteltua, että haitallisen häiriön aiheuttanut radiolaite voitaisiin tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi. (HE 80/2001 vp, HE 75/2004 vp).

42 luku Valvontapäätökset ja pakkokeinot

Tämän lain 42 luvun pykäliä esitetään tarkennettavaksi koskemaan lain säännösten viranomaisten antamien määräysten lisäksi myös viranomaisten antamia päätöksiä. Yrityksille asetettavia velvoitteita sisältyy myös esimerkiksi huomattavaan markkinavoimaan tai yleispalveluvelvoitteisiin liittyviin ennakkosääntelypäätöksiin tai toimilupapäätöksiin.

330 §. *Valvontapäätös.* Pykälään on yhdistetty viestintämarkkinalain 121 §:n (HE 112/2002 vp) sähköisen viestinnän tietosuojalain 41 §:n (HE 125/2003 vp), televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp), tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 27 §:n (HE 194/2001 vp) ja radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 36 §:n (HE 80/2001 vp) valvontapäätöstä koskeva sääntely. Pykälän soveltamisalaan on lisätty myös kunnan rakennusvalvontaviranomainen, jolla on tehtäviä tämän lain IX osassa.

Samalla viranomaisen antama huomautus esitetään laajennettavaksi koskemaan kaikkia tietoyhteiskuntakaaren valvontatilanteita. Huomautus on aiemmin sisältynyt televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin ja radiotaajuuksista ja telelaitteista annettuun lakiin. Huomautus voisi olla vaihtoehto korjausvelvoitteelle. Huomautusta ja velvoitetta voitaisiin käyttää myös yhdessä tai toisiaan täydentävästi. Huomautuksen antaminen ei ole välttämätöntä ennen valituskelpoisen päätöksen antamista.

Valvontapäätös ja huomautus koskevat laajasti tietoyhteiskuntakaaressa mainittuja tilanteita. Viestintävirasto voi antaa valvontapäätöksen esimerkiksi teleyritykselle, muulle sähköisen viestinnän välittäjälle tai muulle radiotaajuuksien käyttäjälle kuin teleyritykselle, yhteisötilaajalle, taloyhtiölle tai muulle kiinteistön sisäisen viestintäverkon haltijalle sekä sisäverkon tele- tai antenniurakoitsijalle, viranomaisverkon haltijalle, radio- ja telepäätelaitteiden sekä viestintäverkkolaitteiden valmistajalle, maahantuojalle ja myyjälle sekä arviointilaitokselle, verkkotunnuspalveluntarjoajalle, televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, tilausohjelmapalvelun tarjoajalle tai tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalle. Tietosuojavaltuutettu puolestaan voi antaa valvontapäätöksen esimerkiksi suoramarkkinoinnin harjoittajalle ja yhteystietopalvelun tarjoajalle. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voisi antaa valvontapäätöksen teleyritykselle ehdotetun 240 §:n tarkoittamissa tapauksissa.

Viestintämarkkinalakiin sisältynyt yhden kuukauden määräaika esitetään korvattavaksi kohtuullisella määräajalla. Kohtuullisen määräajan vaatimus seuraa jo hallintolaista ja yleisistä hyvän hallinnon periaatteista.

Pykälää esitetään selkeytettäväksi ja yhdenmukaistettavaksi poistamalla sääntelyyn sisältynyt maininta kehotuksesta, sillä viestintämarkkinalaissa ollut maininta kehotuksesta on aiheuttanut muutoksenhaussa hallintotuomioistuimissa epäselvyyttä siitä missä käsittelyn vaiheessa annetaan valituskelpoinen päätös.

Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohdat.

331 §. *Väliaikainen päätös.* Pykälässä on yhdistetty viestintämarkkinalain 121 §:n 3 momentin (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp) ja radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 36 §:n 3 momentin (HE 80/2001 vp, HE 238/2010 vp) väliaikaista päätöstä koskeva sääntely (valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 ja 6 kohdat). Pykälän sääntelyä esitetään laajennettavaksi koskemaan myös niitä asioita, joista säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa, sähköisen viestinnän tietosuojalaissa ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa. Näistä sähköisen viestinnän tietosuojalakiin kuuluneet tietoturva- ja tietosuoja-asiat ovat samanluonteisia kuin viestintämarkkinalain teknistä luotettavuutta ja käyttäjien oikeuksia koskevat velvoitteet.

Vakava taloudellinen tai toiminnallinen haitta voi liittyä markkinoiden toimivuuteen, tekniseen häiriöttömyyteen ja luotettavuuteen tai käyttäjien yleisiin etuihin, joita lain säännöksillä suojataan. Yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja kansanterveyden käsitteitä käytetään pykälässä samassa tarkoituksessa kuin poikkeusoloja, pelastustointa taikka poliisitoimintaa koskevassa lainsäädännössä.

332 §. *Uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka.* Pykälässä on yhdistetty viestintämarkkinalain 121 §:n (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp), sähköisen viestinnän tietosuojalain 41 §:n (HE 125/2003 vp), televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp), radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 36 §:n (HE 80/2001 vp, HE 238/2010 vp) ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 27 §:n (HE 194/2001 vp) sääntely. Keskeyttämisuhka ja teettämisuhka esitetään laajennettavaksi koskemaan niitä asioita, joista on säädetty televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa, sekä tehtäviä, joita ehdotetaan lain IX osassa kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

333 §. *Teleyrityksen seuraamusmaksu.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 122 §:ää (HE 112/2002 vp).

334 §. *Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu.* Pykälä vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 a §:ää (HE 112/2002 vp). Momentin 2 viittauksella tarkoitetaan niitä tavoitteita, joista on säädetty televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 3 ja 4 luvuissa.

335 §. *Seuraamusmaksun täytäntöönpano.* Pykälässä on yhdistetty viestintämarkkinalain 122 §:n ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 a §:n seuraamusmaksun täytäntöönpanoa koskeva sääntely (HE 112/2002 vp).

336 §. *Kohtuuttoman sopimusehdon kieltäminen viestintäpalvelun tarjonnassa.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 121 a §:ää (HE 231/2005 vp). Pykälää esitetään muutettavaksi koskemaan viestintämarkkinalain 121 a §:ssä säädetyn käyttäjän sijasta kuluttajaa.

Lisäksi pykälää esitetään selkeytettäväksi. Nykyinen sanamuoto vastaa kuluttajansuojalain kuluttaja-asiamiehen kieltopäätöksen täytäntöönpanoa koskevaa sääntelyä. Kuluttaja-asiamiehen kieltopäätöksestä poiketen Viestintäviraston kieltopäätös ei edellytä markkinaoikeuden vahvistusta. Viestintäviraston kieltopäätöksestä on mahdollista tehdä valitus.

337 §. *Numeron tai palvelun sulkeminen.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 121 b §:ää (HE 238/2010 vp, yleispalveludirektiivin 28 artiklan 2 kohta).

338 §. *Televisiotoiminnan keskeyttäminen.* Pykälä vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 37 §:ää. Televisiotoiminnan murrokseen liittyvien uusien palveluiden käyttämisellä on tulevaisuudessa yhä enemmän yhtymäkohtia esimerkiksi tietoturvaan ja yksityisyyden suojaan. Näin ollen mahdollisuus televisiotoiminnan keskeyttämiseen pykälässä todetuissa vakavissa tapauksissa on syytä ulottaa tämän lain soveltamisalaan kokonaisuudessaan. (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp).

339 §. *Televisio-ohjelmiston edelleen lähettämisen keskeyttäminen.* Pykälä vastaa asiallisesti televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 38 §:ää (HE 34/1998 vp, HE 87/2009 vp, televisiodirektiivin 2 a artiklan 1 ja 2 kohdat). Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 38 §:ssä on viitattu lain 19 §:ään, johon sisältyneet lapsen kehityksel-

le haitallisia ohjelmia koskevat velvoitteet on siirretty kuvaohjelmalakiin (710/2011). Kuvaohjelmalakiin sisältyvien velvoitteiden täytäntöönpanoa valvoo kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö.

340 §. *Teletoiminnan kieltäminen.* Pykälä vastaa asiallisesti viestintämarkkinalain 123 §:ää (HE 112/2002 vp, HE 238/2010 vp, valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohta). Viestintämarkkinalain 123 §:ään sisältynyt kehotusta koskeva maininta esitetään poistettavaksi sen sisältyessä valvontapäätöstä koskevaan 330 §:ään. Kieltopäätöstä annettaessa viranomainen kuulee asianosaista hallintolaissa säädetyllä tavalla.

Verkkotoimiluvan peruuttamisesta säädetään ehdotetun lain 19 §:ssä.

341 §. *Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilön tarkastus.* Ehdotettu pykälä vastaa asiallisesti radiolain 35 §:n 2 momenttia (HE 80/2001 vp ja 222/2010 vp).

43 luku Muutoksenhaku

342 §. *Oikaisuvaatimus.* Useissa asiaryhmissä on jo nykyisin käytössä hallintoviranomaiselle tehtävä oikaisuvaatimusmenettely muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena. Elokuussa 2010 voimaan tulleella hallintolain muutoksella lakiin lisättiin uusi 7 a luku, joka sisältää oikaisuvaatimusta koskevat yleissäännökset. Näiden lähtökohtana on lisätä oikaisuvaatimusjärjestelmän käytettävyyttä hallintopäätösten virheiden korjaamisessa ja yhdenmukaistaa oikaisuvaatimusmenettelyä eri asiaryhmissä. Asianmukaisesti toimivan oikaisuvaatimusjärjestelmän voidaan arvioida parantavan laajemminkin viranomaisten toiminnan laatua, edistävän hallinnon tuloksellisuutta sekä vaikuttavan hallintotuomioistuinten toimintaan valitusasioiden ratkaisemista tehostavalla tavalla.

Voimassa olevissa, tähän lakiin sisältyvissä laeissa, oikaisua on käytetty ainoastaan radiolain 42 §:n 2 momentin mukaisissa tilanteissa. Näitä ovat arviointilaitoksen radiolaitteen laadunvarmistusjärjestelmää koskevissa päätöksissä sekä pätevyystutkinnon hylkäämistä koskevaan päätöksissä. Oikaisuvaatimusmenettelyä esitetään nyt laajennettavaksi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan säilytysvelvollinen yritys voisi 157 §:ssä tarkoitettuun tietojen säilytysvelvollisuutta koskevaan päätökseen vaatia oikaisua sisäasianministeriöltä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintäviraston päätökseen, joka koskisi 39 §:ssä tarkoitettua radiolupaa, 44 §:ssä tarkoitettua radiotaajuusvarauspäätöstä, 100 §:ssä tarkoitettua numerointipäätöstä, 289 §:ssä tarkoitettua tietoyhteiskuntamaksua ja 288 §:ssä tarkoitettua markkinaehtoista taajuusmaksua, voisi hakea oikaisua Viestintävirastolta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirastolta voisi hakea oikaisua arviointilaitoksen 255 §:n 1 momentissa tarkoitettuun radiolaitteen laadunvarmistusjärjestelmää koskevaan päätökseen ja 265 §:n 3 momentissa tarkoitettuun Viestintäviraston määräämään ulkopuolisen tutkinnon vastaanottajan pätevyystutkintosuorituksen hylkäävään päätökseen.

Ehdotetussa 4 momentissa olisi viittaus oikaisuvaatimusmenettelystä säädettyyn hallintolain (434/2003) 7 a lukuun.

343 §. *Muutoksenhaku markkinaoikeuteen.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin niistä tilanteista, jolloin Viestintäviraston antamasta päätöksestä haettaisiin muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Pykälä vastaisi asiallisesti verkkotunnuslain 18 §:ää (HE 125/2004 vp, HE 124/2012 vp).

Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain esitöiden mukaan (HE 124/2012 vp) verkkotunnusasioiden keskittäminen markkinaoikeuden piiriin on ollut perusteltua ottaen huomioon verkkotunnusasioiden läheiset kytkennät etenkin tavaramerkki- ja toiminimioikeuteen. Verkkotunnusten tietoturvavalvontaan liittyvät asiat käsiteltäisiin hallinto-oikeudessa muiden tietoturvaasioiden tapaan. Muutosta axmaakuntatunnuksia koskeviin Ahvenanmaan maakunnan hallituksen päätöksiin haettaisiin edelleen valittamalla sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 25 §:ssä säädetään. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä säädettäisiin lisäksi nykykäytännön mukaisesti erillisellä sopimusasetuksella.

Ehdotetun pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin viittaussäännös siitä, että 1 momentissa tarkoitetun valituksen käsittelystä markkinaoikeudessa säädettäisiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100 /2013).

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että Viestintävirastolla olisi oikeus valittaa markkinaoikeuden tekemästä päätöksestä.

344 §. *Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen.* Ehdotetussa pykälässä on yhdistetty viestintämarkkinalain 127 §:n (HE 112/2002 vp), sähköisen viestinnän tietosuojalain 43 §:n (HE 125/2003 vp), televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 40 §:n (HE 34/1998 vp, HE 112/2002 vp ja HE 13/2010 vp) sekä radiolain 40 §:n (HE 80/2001 vp) muutoksenhakua hallinto-oikeuteen koskevat säännökset. Ehdotetun 1 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asioista, joissa muutosta haetaan suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta, säädetään 345 §:ssä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan päätöksen tehnyt viranomainen voi muussa kuin 233 ja 235 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä määrätä päätöksessään, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Lain 233 ja 235 § koskevat teleyritykselle myönnettävän sijoittamisoikeuden perustamista, muuttamista tai poistamista. Näiden päätösten osalta kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi antaa 233 §:ssä tarkoitetun rakennustöiden aloittamisoikeuden. Ehdotettu säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 40 §:n 1 momenttia, radiolain 40 §:ää ja sähköisen viestinnän tietosuojalain 43 §:ää. Ehdotettu säännös merkitsee muutosta viestintämarkkinalain 127 §:ään, jonka mukaan viestintämarkkinalain nojalla annettua liikenne- ja viestintäministeriön päätöstä sekä Viestintäviraston päätöstä on ilman erillismääräystäkin noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen määrää toisin.

Ehdotetun 3 momentin mukaan 213 §:ssä tarkoitettua Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Säännös koskee vain televisiotoiminnassa yksinoikeuksien käyttöön liittyviä Viestintäviraston päätöksiä. Päätöksen välittömän täytäntöönpanon tulee olla mahdollista, koska muuten päätöksen tarkoitus saattaa jäädä toteutumatta. Järjestelmän tarkoituksena on turvata yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien näkyvyys laajalle yleisölle. Asian käsittely muutoksenhakutuomioistuimessa veisi todennäköisesti aikaa niin, että tapahtuma ehdittäisiin televisioida ennen kuin päätös voitaisiin panna täytäntöön. Valitusviranomainen voi kuitenkin harkintansa mukaan määrätä, että päätöstä ei voida panna täytäntöön ennen kuin valitus on käsitelty. Ehdotettu säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 40 §:n 3 momenttia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta myös hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tai muuttanut sitä. Säännös vastaa radiolain 40 §:ää sekä pääosin viestintämarkkinalain 127 §:n 2 momenttia, sillä säännöksestä on poistettu viittaus liikenne- ja viestintäministeriön päätökseen tarpeettomana. Säännös liittyy hallintolainkäyttölain 6 §:ään, jonka mukaan viranomaisella on valitusoikeus, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Viestintävirastolle on nyt ehdotettavalla säännöksellä kuten jo voimassa olevilla radiolain 40 §:n ja viestintämarkkinalain 127 §:n 2 momentin säännöksillä haluttu antaa valitusoikeus kaikissa tilanteissa.

Säännöksellä pannaan osaltaan täytäntöön puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohta.

345 §. *Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Ehdotetussa 1 momentissa todettaisiin, että hallinto-oikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli korkein hallinto-oikeus myöntää asiaan valitusluvan. Valituslupajärjestelmän laajentamista on esittänyt oikeusministeriön asettama tasotyöryhmä mietin-

nössään tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken. Valituslupajärjestelmän käyttöönoton etuna on, että ylintä oikeusastetta edeltävät oikeussuojakeinot vahvistuvat ja oikeudenkäynnin kohtuullinen kokonaiskesto turvataan. Valituslupajärjestelmän käyttöönotto on uusi asia edellä mainituissa asioissa, mutta toisaalta yhdessä oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa takaa oikeussuojakeinojen vahvistumisen ja oikeudenkäynnin kokonaiskeston kohtuullisuuden.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin erityisestä muutoksenhausta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ehdotetussa pykälässä koottaisiin yhteen televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 40 §:n (HE 34/1998 vp), viestintämarkkinalain 127 §:n (HE 112/2002 vp) sekä eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annetun lain 21 §:n (HE 37/2009 vp) säännökset muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittamalla voi hakea muutosta päätöksiin, jotka on lueteltu pykälän 1 momentissa. Ensimmäisen kohdan mukaan valtioneuvoston tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin haetaan muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Toisen kohdan mukaan päätöksistä, jotka Viestintävirasto on tehnyt 52 – 55 §:n nojalla tai jotka koskevat tällaisen päätöksen noudattamisen valvontaa, haetaan muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Kyseessä ovat huomattavaa markkinavoimaa, teleyrityksille asetettavia velvollisuuksia sekä niiden noudattamista koskevat päätökset. Kolmannen kohdan mukaan päätöksistä, jotka Viestintävirasto on tehnyt 85 §:n nojalla tai jotka koskevat tällaisen päätöksen noudattamisen valvontaa, haetaan muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Kyseessä ovat teleyrityksen yleispalvelua koskevat päätökset. Neljännen kohdan mukaan Viestintäviraston EU:n verkkovierailuasetuksen valvontaa koskeviin 314 §:n nojalla tehtyihin päätöksiin haetaan muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Viidennen kohdan mukaan markkinaoikeuden tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla lukuun ottamatta 336 ja 337 §:ssä tarkoitettua päätöstä, johon haetaan muutosta siten kuin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa säädetään.

Ehdotetun 2 momentin mukaan edellä 1 momentin 1- 4 kohdissa tarkoitettua valtioneuvoston ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Ehdotetun 2 momentin mukaan siis valtioneuvoston päätöksiä olisi aina valituksesta huolimatta noudatettava, ellei valitusviranomainen eli korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Ehdotettu säännös merkitsisi muutosta televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 40 §:ään, jonka mukaan valtioneuvosto voi kyseisen lain nojalla antamassaan päätöksessä määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa valitus olisi käsiteltävä kiireellisenä.

Säännöksellä pannaan osaltaan täytäntöön puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohta sekä verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa unionin alueella annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 531/2012 17 artiklan 1 kohta.

XIII OSA **Muut säännökset**

44 luku **Rangaistussäännökset**

346 §. *Televisio- ja radiotoimintarikkomus.* Ehdotettu säännös vastaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 37 §:ää (HE 87/2009 vp). Pykälään on kuitenkin tehty rikoslain kokonaisuudistuksesta johtuvat tarkennukset.

347 §. *Suojauksen purkujärjestelmärikkomus.* Ehdotettu säännös vastaa eräiden suojauksenpurkujärjestelmien kiellosta annetun lain 6 §:ää (HE 146/2001 vp, ehdollisen pääsyn direktiivi 5 artikla). Pykälään on kuitenkin tehty rikoslain kokonaisuudistuksesta johtuvat tarkennukset.

348 §. *Radiotaajuus- ja telelaiterikkomus.* Ehdotettu säännös vastaa radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain 39 §:ää (HE 80/2001 vp, HE 179/2006 vp) Pykälään on kuitenkin tehty rikoslain kokonaisuudistuksesta johtuvat tarkennukset.

349 §. *Sähköisen viestinnän tietosuojarikkomus.* Ehdotettu säännös vastaa sähköisen viestinnän tietosuojalain 42 §:ää (HE 125/2003 vp, HE 48/2008 vp, HE 238/2010 vp). Pykälään on kuitenkin tehty rikoslain tarkennukset.

350 §. *Viittaukset rikoslakiin.* Ehdotettuun pykälään on koottu viittaukset rikoslakiin.

45 luku **Voimaantulo**

351 §. *Voimaantulo.* Tämän lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta.

Ehdotetussa 2 momentissa todetaan kumottavat lait.

Ehdotetussa 3 momentissa säädetään verkkotunnustoimintaa koskevasta poikkeuksesta voimaantulolle. Voimaantulosäännöksellä annettaisiin Viestintävirastolle ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle aikaa suorittaa vaadittavat tekniset määrittelyt verkkotunnusjärjestelmiin. Säännöksellä mahdollistettaisiin myös palveluntarjoajalle riittävä siirtymäaika teknisille järjestelyille. Ehdotettu voimaantulosäännnös koskisi 21 luvun lisäksi 295 §:ää ja 312 §:n 2 momenttia sekä 3 momenttia kun sitä sovelletaan asianosaista edustavaan verkkotunnusvälittäjään.

Ehdotetun 4 momentin mukaan ehdotettu 201 § on voimassa 1 päivään heinäkuuta 2015. Ehdotettu 201 § vastaa määräaikaiseksi säädettyä viestintämarkkinalain 65 a §:ää (HE 144/2011 vp).

Ehdotetun 5 momentin mukaan ehdotetun 227 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta olisivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2016. Ehdotettu säännös vastaa viestintämarkkinalain 134 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan voimassaoloa koskevia säännöksiä

Ehdotetun 6 momentin mukaan ehdotetun 288 §:n 1 momentin 3 kohta tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024. Ehdotuksen mukaan uutta markkinaehtoista taajuusmaksua sovellettaisiin sotilastaajuuksiin vasta vuodesta 2024 lähtien, jotta puolustusvoimilla olisi riittävä siirtymäaika toimintansa siirtämiseen kansainvälisesti sotilaalliseen käyttöön harmonisoiduille taajuusalueille.

Ehdotetun 7 momentin mukaan tämän lain 304 §:n 2 momentissa säädetyt EU:n verkkovierailuasetuksen (EU) N:o 531/2012 valvontaa koskevat Viestintäviraston toimivaltuudet ovat voimassa 30 päivään kesäkuuta 2022 saakka, jolloin kyseisen EU:n verkkovierailuasetuksen voimassaoloaika päättyy.

Ehdotetun 8 momentin mukaan viestintämarkkinalain 43 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan puhelinverkkojen yhteenliittämisen hinnoittelussa 31 päivään joulukuuta 2015 asti. Tämä merkitsisi sitä, että nykyinen puheen yhteenliiittämishinnoittelu kiinteän ja matkaviestinverkon välillä muuttuisi vasta vuoden 2015 lopussa.

352 §. *Siirtymäsäännökset.* Ehdotetussa 1 momentissa todetaan, että tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintoasian käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan huutokauppalakia sovellettaisiin kuitenkin sen nojalla myönnettyihin toimilupiin niiden voimassaolon päättymiseen asti. Lain nojalla on myönnetty toimiluvat 2,6 gigahertsin taajuusalueelle vuoden 2029 loppuun asti ja 800 megahertsin taajuusalueelle vuoden 2033 loppuun asti.

Ehdotetun 3 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa viestintämarkkinalain nojalla annetut huomattavaa markkinavoimaa koskevat päätökset pysyvät voimassa kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt tämän lain 52 §:n mukaisen päätöksen huomattavasta markkinavoimasta ja sen seurauksena asettanut teleyritykselle tämän lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.

Ehdotetun 4 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen viestintämarkkinalain 59 §:ään perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet pysyvät edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt tämän lain 85 §:n mukaisen arvion nimeämismenettelyn käyttöönotosta. Ehdotetun momentin mukaisesti ennen tämän lain voimaantuloa annetut yleispalvelupäätökset pysyvät voimassa, kunnes Viestintävirasto arvioi uudelleen, onko yleispalveluyrityksen nimeäminen välttämätöntä yleisten puhelinpalvelujen ja tarkoituksenmukaisen internetyhteyden tarjontaan.

Ehdotetussa 5 momentissa säädetään, että lain 229 §:n 4 momenttia ei sovellettaisi ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin,

jotka koskevat radiomastojen, tukiasemien ja telekaapelien sekä niihin liittyvien rakennelmien ja laitteiden sijoittamista.

Ehdotetun 6 momentin mukaan markkinaehtoista taajuusmaksua perittäisiin vasta lain voimaantulon jälkeen teletoimintaan myönnetyistä toimiluvista eli kun nykyiset toimiluvat myönnetään uudelleen.

Ehdotetussa 7 momentissa todettaisiin, että jos muussa lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottaviin lakeihin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tätä lakia.

1.2 Laki maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta

161 §. *Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen.* Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ään 6 momentti, jonka mukaan 161 §:ää ei sovellettaisi telekaapelien sijoittamiseen. Ehdotus johtuu siitä, että telekaapelien sijoittamisesta viime kädessä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä säädettäisiin ehdotetun tietoyhteiskuntakaaren IX osassa.

1.3 Laki rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta

8 b §. *Suojauksen purkujärjestelmärikos.* Pykälää ehdotetaan selvyyden vuoksi muutettavaksi siten, että viittaus eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annettuun lakiin korvataan viittauksella tietoyhteiskuntakaaren asianomaiseen pykälään.

2 Voimaantulo

Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

3.1 Omaisuuden suoja

Perustuslain omaisuudensuojan kannalta merkityksellisiä ovat ehdotuksen III osan säännökset, jotka koskevat käyttöoikeuden luovutusta (53 – 57 §), verkkojen yhteenliittämistä (61 ja 62 §) sekä käyttöoikeuden ja yhteenliittämisen hinnoittelua (71 ja 72 §). Lisäksi merkityksellisiä ovat ehdotetun 283 §:n säännös kriittisen viestintäjärjestelmän sijainnista sekä IX osan 28 luvun säännökset viestintäverkkoon kuuluvien laitteiden sijoittamisesta toisen kiinteistölle tai rakennukseen.

Käyttöoikeuden luovuttamista ja verkkojen yhteenliittämistä koskevat säännökset on valmisteltu ottaen huomioon sähköistä viestintää koskevat EU:n direktiivit, erityisesti käyttöoikeusdirektiivin 12 artikla. Säännökset vastaavat asiallisesti pääosin voimassa olevia viestintämarkkinalain säännöksiä. Ehdotettu 56 §, kuten voimassa oleva viestintämarkkinalain 36 a §, on pyritty muotoilemaan mahdollisimman tekniikkaneutraalisti, koska komissio on Suomelle osoittamissaan virallisissa huomautuksissa toistuvasti todennut, että käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan luettelo verkkoihin liittyvien toimintojen käyttöoikeuksista on esimerkinomainen. Tyhjentävällä luettelolla ei pystyttäisi kattavasti ottamaan huomioon sähköisen viestinnän erityispiirteitä ja tekniikan jatkuvaa kehitystä. Komissio määrittelee säännöllisin väliajoin suosituksessaan mahdolliset kansallisen sääntelyn alaiset sähköisen viestinnän tuote- ja palvelumarkkinat ja näin välillisesti myös mahdollisen sääntelyn alaiset tuotteet ja palvelut. Komission suostumuksella Viestintävirasto voi lisäksi säännellä myös muita sähköisen viestinnän merkityksellisiä tuote- tai palvelumarkkinoita, jo se on tarpeen kilpailun edistämiseksi kyseisillä markkinoilla.

Ehdotetun 71 §:n mukaan Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle käyttöoikeuden luovuttamista ja yhteenliittämistä koskevia hinnoitteluvelvollisuuksia, jos kyseistä tuotetta tai palvelua koskeva markkina-analyysi osoittaa, että markkinoilla ei ole tehokasta kilpailua ja huomattavan markkinavoiman yrityksellä on sen vuoksi mahdollisuus pitää hintaa liian korkealla tasolla tai harjoittaa hintapainostusta (hintaruuvi) viestintäpalvelujen käyttäjille haitallisella tavalla. Nämä ehdotetut 71 §:ään sisällytetyt hinnoitteluvelvollisuuden asettamisen edellytykset ovat

EU:n käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan mukaiset. Viestintävirasto asettaisi 71 §:n nojalla hinnoitteluvelvollisuuksia vain käyttöoikeuden luovutusta tai yhteenliittämistä koskevien hintojen osalta eli kyseessä olisivat teleyritysten välisten tukkutuotteiden hinnoittelua koskevat velvollisuudet.

Ehdotetun 71 §:n tarkoituksena on monipuolistaa Viestintäviraston nykyisin käytössä olevia hinnoittelun valvontakeinoja. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyritykselle asetettavat velvollisuudet voisivat koskea säännellyn tuotteen tai palvelun hinnoittelua ja hinnan asettamista. Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden noudattaa tietyn käyttöoikeuden luovutuksessa tai verkkojen yhteenliittämisessä 1) kustannussuuntautunutta 2) vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuvaa tai 3) oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua.

Ehdotetun 71 §:n 4 momentin mukaan Viestintävirasto voisi asettaa säännellylle tuotteelle tai palvelulle myös kustannussuuntautuneen enimmäishinnan enintään kolmen vuoden määräajaksi kerrallaan. Enimmäishinnan asettamisen tarpeellisuutta on käsitelty esityksen yleisperusteluissa. Viestintäviraston velvollisuudesta muuttaa asetettua hinnoitteluvelvollisuutta tai poistaa se kokonaan säädettäisiin 52 §:n 3 momentissa.

Ehdotetun 71 §:n 5 momentissa säädetään asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien edellytyksistä. Hinnoitteluvelvollisuuksien tulee muun muassa kaikissa tilanteissa sallia kohtuullinen tuotto säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle.

Ehdotetun 72 §:n mukaan Viestintävirasto voisi asettaa muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella 71 §:ssä mainittuja hinnoitteluvelvoitteita, jos hinnoitteluvelvollisuuden asettaminen on välttämätöntä Viestintäviraston asettaman käyttöoikeus- tai yhteenliittämisvelvollisuuden turvaamiseksi. Muiden kuin huomattavan markkinavoiman omaavien yritysten osalta mahdolliset käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet on määritelty tyhjentävästi 55 ja 57 §:ssä. Niitä koskevien hinnoitteluvelvollisuuksien soveltamiskynnys on asetettu tarkoituksella korkealle ehdotetussa 72 §:ssä, erityisesti verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Edellä kuvatut ehdotukset merkitsevät viranomaisen mahdollisuutta rajoittaa omistajan oikeutta määrätä omaisuutensa käytöstä sekä siitä perittävän vastikkeen suuruudesta kilpailun edistämiseksi. Sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatun omaisuuden suojan näkökulmasta. Sääntelytasoon ja tarkkuuteen kohdistuvien vaatimusten kannalta merkityksellinen on lisäksi perustuslain 18 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Merkittävä on myös perustuslakivaliokunnan käytännössä toistettu kanta perusoikeuksien käyttämisen kannalta keskeisten kysymysten sääntelemisestä lailla.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin arvioinut ehdotuksia, joissa muun ohella sähkö-, maakaasu- ja teleyritysten omistajille on asetettu omaisuuden käyttöön kohdistuvia velvollisuuksia tai rajoituksia kilpailuedellytysten luomiseksi tai turvaamiseksi. Valiokunta on näissä yhteyksissä lähtenyt vakiintuneesti siitä, että velvoitteet ja rajoitukset ovat kulloinkin kysymyksessä olevan omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslainmukaisia, jos ne perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia (PeVL 1/1996 vp (teletoimintalain muuttaminen), PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 34/2000 ja PeVL 5/2001 vp (telemarkkinalain muuttaminen), PeVL 36/2004 (sähkömarkkinalain muuttaminen), PeVL 8/2002 vp (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen) sekä PeVL 61/2002 vp, PeVL 32/2004 vp ja PeVL 45/2005 vp (viestintämarkkinalaki). Valiokunta on lausuntokäytännössään todennut muun muassa, että kysymyksessä on erityinen, pelkästään määrätynlaiseen toimintaan käytettävä omaisuus ja siihen kohdistuvat velvoitteet (PeVL 34/2000 vp).

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt lausunnossaan (PeVL 10/2007 vp) voimassa olevan viestintämarkkinalain 36 a §:n avoimesti määriteltyä käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta. Valiokunta on todennut, että sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta

arvioitaessa on merkitystä sääntelykohteen erityispiirteillä, teknologian monimutkaisuudella ja kansainvälisellä toimintaympäristöllä, jossa huomattavan markkinavoiman teleyritykset toimivat. Tällaisten yritysten tulee perustuslakivaliokunnan mukaan varautua muun muassa EU:n taholta kansalliseen sääntelyjärjestelmään kohdistuviin muutosvaatimuksiin.

Luovutusvelvollisuuden kriteerit on ehdotetussa 56 §:ssä säännelty riittävän tarkasti ja mahdollisimman teknologianeutraalisti. Säännöksessä muu kohtuulliseksi katsottava käyttöoikeuden luovutus on kytketty pykälässä muihin määriteltyjen kaltaisiin käyttöoikeuksiin sekä käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklaan. Tämä estää mielivaltaisten ja yllättävien velvoitteiden asettamisen, joten sääntely täyttää perustuslakivaliokunnan aikaisemmassa käytännössään edellyttämän täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut aikaisemmin teleyrityksille asetettavia velvoitteita myös suhteellisuusvaatimuksen kannalta (PeVL 10/2007 vp, s.2.). Ehdotetun 53 §:n mukaan asetettavien käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Lisäksi säännöksessä luetellaan kriteerit, jotka Viestintäviraston tulee ottaa huomioon velvollisuuksia asettaessaan. Ehdotetun 56 §:n mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden tulee olla kohtuullinen. Kohtuullisuutta on arvioitava sekä luovutusvelvollisen että käyttöoikeutta tarvitsevan kilpailevan yrityksen kannalta. Kokonaisarvioon vaikuttaa myös ehdotetun 59 §:n turvaama luovuttavan teleyrityksen oma käyttö ja oma kohtuullinen tuleva tarve sekä 71 §:n mukainen kohtuullinen luovutuskorvaus, joka sisältää muun muassa kohtuullisen tuoton säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Näin ollen ehdotettu sääntely täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinotoiminnan sääntelyä ns. luonnolliseen monopoliin perustuvassa markkinatilanteessa lähtökohtaisesti tarpeellisena ja hyväksyttävänä. Tällaisessa tilanteessa on perusteltua pyrkiä edistämään kilpailua ja suojaamaan teleyritysten asiakkaiden varallisuusarvoisia oikeuksia tavanomaista tehokkaammilla sääntelykeinoilla (PeVL 37/2000 vp). Ehdotuksen 71 ja 72 §:ssä säännellyillä hinnoittelun valvontaa koskevilla säännöksillä on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Ehdotuksen tarkoituksena on edistää uusien yrittäjien mahdollisuuksia päästä markkinoille ja tällä tavoin lisätä kilpailua, mikä puolestaan alentaa hintoja ja parantaa käyttäjille tarjottavien viestintäpalvelujen laatua ja edistää innovaatioita. Ehdotettuja hinnoittelun valvontaa koskevia säännöksiä puoltaa painava yhteiskunnallinen tarve.

Viestintävirastolla tulee olla käytettävissään erilaisia keinoja valvoa teleyritysten hinnoittelua ja asettaa 71 §:n mukaisia hinnoitteluvelvollisuuksia riippuen markkinoiden kilpailuongelmista ja muista markkinoiden erityispiirteistä. Jotta hinnoittelua koskeva sääntely voisi olla tehokasta, Viestintävirastolle tulee jättää ehdotetun säännöksen mukaista harkintavaltaa hinnoitteluvelvollisuuksien asettamisessa sekä sääntelyn yksityiskohtien arvioinnissa eri tuotteiden ja palvelujen osalta. Tätä puoltavat säänneltävien tuotteiden monimuotoisuus ja niiden tekninen kehitys.

Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää riittävän täsmällisenä, kun otetaan huomioon päätettäviin seikkoihin liittyvät osin laskennalliset ja siten teknisluonteiset erityispiirteet, samoin kuin sääntelyn kohdistuminen yksilön sijasta ensisijassa viestintäpalveluja tarjoaviin yrityksiin. Lainsäätäjän liikkumavara on tällöin omaisuuden näkökulmasta suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuvat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle. Arvioitaessa sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta on merkitystä sääntelykohteen erityispiirteillä, teknologian monimutkaisuudella sekä sillä kansainvälisellä toimintaympäristöllä, jossa huomattavan markkinavoiman teleyritykset toimivat (PeVL 10/2007 vp).

Ehdotettua sääntelyä enimmäishinnan asettamisesta voidaan pitää riittävän täsmällisenä (PeVL 32/2004 vp). Ehdotetun 71 §:n 4 momentin mukaan kustannussuuntautunut enimmäishinta voitaisiin asettaa, jos kustan-

nussuuntautuneen hinnoitteluvelvoitteen vastainen hinnoittelu aiheuttaisi vakavaa haittaa kyseisillä markkinoilla eikä pelkkää kustannussuuntautuneen hinnoittelun velvoitetta voida pitää riittävänä kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi näillä markkinoilla. Teleyritysten tukkuhinnoittelun sääntelystä on Suomessa kokemusta yli 10 vuoden ajalta. Tarvetta tietyissä tilanteissa enimmäishinnan asettamiselle on käsitelty esityksen yleisperusteluissa.

On otettava huomioon, että hinnoittelun valvonta kohdistuu vain teleyrityksen säänneltyihin tuotteisiin, eikä teleyrityksen kaikkeen toimintaan. Säänneltyjen tuotteiden osalta ehdotetun pykälän mukaisesti yrityksille turvataan kohtuullinen tuotto säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle ja asetettavien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee kannustaa yritystä investointeihin tulevaisuudessa.

Sääntelyn tavoitteena on edistää kilpailua viestintämarkkinoilla, jotta vähittäisasiakkaille tarjottavat palvelut olisivat mahdollisimman kilpailtuja, edullisia ja korkealaatuisia. Ottaen huomioon sääntelyn tavoite, sähköisen viestinnän teknologian nopea kehitys sekä kilpailun edistämisen tavoitteet, ehdotettu sääntely ei kokonaisuutena arvioituna muodostu viestintäpalveluja tarjoavien omistajien kannalta kohtuuttomaksi.

Kun ehdotettua hinnoittelun valvontaa tarkastellaan suhteellisuusvaatimuksen kannalta, ehdotetun 71 §:n mukaan Viestintäviraston asettamien hinnoitteluvelvollisuuksien tulee olla kohtuullisia suhteessa niillä tavoiteltaviin päämääriin.

Poikkeuksellisissa tapauksissa ja 55 ja 57 §:ssä säädetyissä tapauksissa Viestintävirasto voisi asettaa käyttöoikeuden luovuttamista ja yhteenliittämistä koskevia velvollisuuksia myös muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille. Velvollisuuden asettamisen edellytykset ilmenevät niitä koskevasta säännöksestä. Yhteinen tekijä niille on useimmiten se, että velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun kannalta välttämätöntä. Kriteerit liittyvät muun muassa ympäristönsuojeluun, televisio- ja radio-ohjelmien saatavuuteen sekä televiestinnän toimivuuden takaamiseen. Poikkeuksellisissa tapauksissa, kun se olisi 72 §:n mukaisesti välttämätöntä käyttöoikeuden tai yhteenliittämisvelvollisuuden toteuttamiseksi, Viestintävirasto voisi asettaa 71 §:ssä tarkoitettuja hinnoitteluvelvollisuuksia myös muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle.

Oikeusturvan näkökulmasta lakiehdotuksen 345 § sisältää asianmukaiset säännökset muutoksenhakuoikeudesta Viestintäviraston päätöksiin, joissa teleyrityksille asetetaan käyttöoikeuden luovutukseen ja verkkojen yhteenliittämiseen liittyviä velvollisuuksia sekä tuote- tai palvelukohtaisia hinnoitteluvelvollisuuksia.

Edellä esitetyin perustein voidaan katsoa, että ehdotetut käyttöoikeuden luovutusta ja yhteenliittämistä sekä näiden hinnoittelua koskevat mahdolliset velvollisuudet ovat kohtuullisia ja täyttävät täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden sekä suhteellisuuden vaatimukset. Kysymyksessä on erityinen, pelkästään määrätynlaiseen toimintaan käytettävä omaisuus ja siihen kilpailun edistämiseksi tarpeen mukaan asetettava velvoitteet. Velvoitteita voidaan pitää laadultaan sopivina omaisuuden erityisluonteeseen nähden. Ehdotetun sääntelyn ei siten nähdä olevan ongelmallinen perustuslain kannalta.

Lakiehdotuksella on merkitystä perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan kannalta, sillä lain IX osan 28 luvussa ehdotetaan säädettäväksi teleyrityksen oikeudesta sijoittaa viestintäverkkoon kuuluvia laitteita ja rakennelmia toisen omistamalle kiinteistölle tai rakennukseen. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen osapuolten välillä, viime kädessä kunnan rakennusvalvontaviranomainen voisi päättää sijoittamisesta toisen kiinteistölle tai rakennukseen. Sääntelyä on siten arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentin ja perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten näkökulmasta.

Omaisuudensuoja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset (PeVL 49/2002 vp s. 2/II, PeVL 6/2010 vp).

Viime vuosina langattomien puhe- ja laajakaistaliittymien määrä sekä yhteiskunnalli-

nen merkitys on kasvanut huomattavasti ja monille kotitalouksille langaton yhteys on yksinomainen viestintäyhteys. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa mahdollisuus sijoittaa yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palveleva matkaviestinverkon radiomasto ja tukiasema toisen omistamalle maalle tai rakennukseen. Puhe- ja tietoliikennepalveluista on tullut peruspalvelun kaltainen hyödyke, minkä vuoksi on tarpeen varmistaa viime kädessä lainsäädännön keinoin kansalaisten ja yritysten mahdollisuus saada toimivia viestintäpalveluja. Jos asiasta ei säädetä lainsäädännössä, ongelmatilanteita voi tulla esimerkiksi silloin, kun radiomastojen tai matkaviestintukiasemapaikkojen vuokrasopimukset ovat päättymässä ja jos maan tai rakennuksen omistaja ei ole halukas uusimaan vuokrasopimusta ja viestintäyhteydet tästä syystä vaarantuvat. Tarkoitus on kuitenkin, että käytännössä radiomasto- ja tukiasemapaikoista neuvoteltaisiin ja sovittaisiin osapuolten välillä jatkossakin. Edellä mainituin perustein omaisuuden suojaan puuttumiseen on painava yhteiskunnallinen tarve varmistaa toimivat tietoliikenneyhteydet ja se on välttämätöntä tämän yleisesti hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi.

Telekaapeleiden sijoittamisesta viime kädessä rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä säädetään nykyisin maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä sekä viestintämarkkinalain 10 luvussa. Nyt ehdotetuissa säännöksissä sijoittamissääntelyn piiriin otettaisiin myös yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevat matkaviestinverkon radiomastot ja tukiasemat. Rakennusvalvontaviranomaisen päätös korvaisi maan tai rakennuksenomistajan suostumuksen sijoitamiseen.

Ehdotetuissa säännöksissä omaisuuteen puuttumisen edellytykset on määritelty laissa tarkkarajaisesti ja riittävän täsmällisesti. Rakennusvalvontaviranomaisen luvalla sijoitettavan telekaapelin sekä matkaviestinverkon radiomaston ja tukiaseman tulee palvella yleisiä tietoliikenneyhteyksiä. Telekaapelia, matkaviestinverkon radiomastoa ja tukiasemaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti eikä siten, että vaikeutetaan voimassa olevan maakunta- tai yleiskaavan toteutumista. Sijoittaminen ei saa myöskään vaikeuttaa kaavojen laatimista. Sijoittamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta ja laitteiden kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Ehdotettu sääntely ei muodostu oikeasuhtaisuudenkaan kannalta ongelmalliseksi etenkin, kun otetaan huomioon omistuksen rajoituksen taustalla oleva yhteiskunnallinen tarve varmistaa tietoliikenneyhteydet sekä se, että maanomistajalla ja rakennuksen omistajalla olisi myös oikeus täyteen korvaukseen radiomaston ja tukiaseman sijoittamisesta lunastuslain mukaisesti. Telekaapeleiden osalta korvaussäännös säilyisi samansisältöisenä kuin maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ssä. Lakiehdotuksen 344 §:n säännökset muutoksenhausta rakennusvalvontaviranomaisen sijoittamispäätökseen sekä hallintolain säännökset asianosaisten kuulemisesta turvaavat riittävät oikeusturvajärjestelyt.

Ehdotetun sääntelyn ei edellä mainituin perustein arvioida vaarantavan perustuslain 15 §:n omaisuuden suojaa.

Lakiehdotuksella on merkitystä perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan kannalta, sillä lain 283 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi kriittisen viestintäjärjestelmän sijainnista. Sääntelyä on siten arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentin ja perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten näkökulmasta.

Ehdotetun säännöksen mukaan teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen tarjoaman viestintäpalvelun toimivuuden turvaamiseksi kriittinen viestintäjärjestelmä sekä sen ohjaus, ylläpito ja hallinta sijaitsevat Suomessa tai että ne ovat viipymättä palautettavissa Suomeen. Velvollisuus ei koske merkityksettään vähäisiä viestintäpalveluja.

Perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että omaisuus ei ole perustuslain suojaama kaikkia käyttörajoituksia vastaan, ja että omistajan oikeuksia voidaan rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset (PeVM 25/1994 vp). Valiokunta viittasi tässä yhteydessä omaisuudensuojaasioissa jo pitkään noudatettuun tulkintalinjaan, jonka mukaan omistajan varallisuusoi-

keuksille annettava suoja ei ole ehdotonta, vaan tavallisella lailla voidaan säätää rajoituksia, jotka eivät loukkaa omistajan normaalia, kohtuullista ja järkevää omaisuudenkäyttöä.

Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa se, että teleyritykset varautuvat valmiuslain 9 luvun 60 §:n mukaisen toimivaltuuden käyttöönottoon, jonka nojalla liikenne- ja viestintäministeriö voi edellyttää, että viestintäjärjestelmää on ylläpidettävä tietystä paikasta. Teleyrityksen olisi näin ollen jo normaalioloissa huolehdittava asianmukaisesta varautumisesta poikkeusoloihin, kuten ehdotetun lain 281 §:ssä säädetään.

On keskeistä varmistua siitä, että teleyritys kykenee toteuttamaan valmiuslain mukaiset vaatimukset. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää omaisuudensuojan kannalta hyväksyttävänä, sillä sen tarkoituksena on varautua poikkeusoloihin ja mahdollistaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen myös poikkeusoloissa. Ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin palautettavuutta viipymättä Suomeen, mutta ei rajoitettaisi sitä, että teleyritys voi ylläpitää kriittistä viestintäjärjestelmäänsä sekä sen ohjausta, ylläpitoa ja hallintaa myös esimerkiksi ulkomailla. Teleyrityksen olisi sen sijaan huolehdittava siitä, että se kykenee palauttamaan nämä toiminnot tarvittaessa viipymättä Suomeen.

Tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimuksen mukaisesti ehdotettua velvollisuutta rajoitetaan eri tavoin. Teleyrityksen olisi huolehdittava vain sellaisten viestintäjärjestelmien palautettavuudesta Suomeen, jotka ovat kriittisiä sen tarjoaman viestintäpalvelun toimivuuden turvaamiseksi. Lisäksi velvollisuus ei koskisi merkitykseltään vähäisiä viestintäpalveluja. Edellä mainittujen rajausten tarkoituksena on huolehtia siitä, että velvollisuus kohdistuu vain sellaisiin kriittisimpiin viestintäjärjestelmiin, jotka turvaavat keskeisten viestintäpalvelujen saatavuuden Suomessa myös poikkeusoloissa. Ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin myös kriittisen viestintäjärjestelmän ohjauksen, ylläpidon ja hallinnan palautettavuutta Suomeen, mikä sekä rajoittaa pykälän soveltamisalaa että täsmentää säännöksen sisältöä.

Ehdotetussa säännöksessä ei rajoitettaisi keinoja, joiden avulla teleyritys voi huolehtia pykälän mukaisen velvollisuuden täyttämisestä. Teleyritys voisi siten itse päättää, kuinka se varautuu järjestelmän palauttamiseen Suomeen. Tällä tavoin huolehditaan siitä, että ehdotetulla sääntelyllä ei puututtaisi tarpeettomasti yrityksen omaisuuden suojaan.

Ehdotetun sääntelyn ei siten arvioida vaarantavan perustuslain 15 §:n omaisuuden suojaa.

3.2 Elinkeinovapaus

Perustuslain elinkeinonvapauden kannalta merkityksellisiä ovat ehdotuksen II osan säännökset, jotka koskevat toiminnan harjoittamista koskevaa ilmoitusvelvollisuutta sekä, verkko- ja ohjelmistotoimilupaa (4 § − 38 §) tele-, televisio- tai radiotoiminnan harjoittamisen edellytyksenä.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on lain mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt ilmoitusvelvollisuutta sekä toimiluvan ja elinkeinovapauden suhdetta muun muassa lausunnoissa PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 4/2000 vp (maakaasumarkkinalaki), PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 54/2002 vp (verkkotunnuslaki) ja PeVL 61/2002 vp (viestintämarkkinalaki).

Ehdotetun 4 §:n mukaan toiminnan harjoittajien on tehtävä Viestintävirastolle ilmoitus ennen toiminnan aloittamista. Perustuslakivaliokunta on todennut, että ilmoitusvelvollisuudesta säätäminen ei ole elinkeinovapauden kannalta ongelmallista etenkään, kun viranomaisen ei edellytetä tekevän ilmoituksen johdosta päätöstä. Lisäksi ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä ei ole sanktioitu. Ehdotetun sääntelyn ei siten arvioida olevan ongelmallinen perustuslain elinkeinonvapauden kannalta.

Valiokunta on lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista.

Luvanvaraisuudesta on kuitenkin aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset.

Ehdotetun verkkotoimilupia koskevan sääntelyn perusteena on taajuuksien niukkuus. Toimiluvan edellytykset perustuvat lakiin ja ovat tarkkarajaisia ja täsmällisiä. Myös toimilupaehtoja ja toimilupien muuttamista ja peruuttamista koskeva sääntely täyttää tarkkarajaisuuden vaatimukset ja peruuttamismahdollisuus on sidottu vakaviin tai olennaisiin laiminlyönteihin perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Ehdotetut säännökset vastaavat pääosin voimassa olevissa viestintämarkkinalaissa ja huutokauppalaissa säädettyä, eikä säännöksiä ole pidetty perustuslain kannalta ongelmallisina. Toimilupajärjestelmän perustuslainmukaisuutta on käsitelty muun muassa hallituksen esityksessä 37/2009 (laki eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista).

Myös televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetyn ohjelmistotoimilupajärjestelmän perusteena on ollut taajuuksien niukkuus. Taajuuksien niukkuudesta johtuen mahdollisuus ohjelmatoiminnan harjoittamiseen on voitu taata vain joillekin televisiokanaville ja lupajärjestelmää on pidetty keinona turvata käytettävissä olevien radiotaajuuksien tasapuolinen jakaminen televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille ja luoda siten edellytykset sananvapauden laajalle toteuttamiselle (esimerkiksi PeVL 19/1998 vp, PeVL 8/2002 vp, PeVL 61/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on todennut, että jos käsitys radiotaajuuksien niukkuudesta muuttuu teknisen kehityksen ja kilpailevien jakeluteiden kehittymisen myötä, lupajärjestelmän sallittavuuden valtiosääntöoikeudellisia perusteita joudutaan arvioimaan uudelleen (PeVL 19/1998 vp, PeVL 3/2010 vp) Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että viestintämarkkinalainsäädäntöä edelleen kehitettäessä arvioidaan mahdollisuuksia ottaa käyttöön lupajärjestelmää kevyempiä sääntelytapoja (PeVL 8/2002 vp)

Televisiotoiminnan taajuuksista ei esiinny enää samanlaista niukkuutta kuin ennen digitalisointia ja uusia pakkaus- ja lähetystekniikoita, joten ohjelmasisältöjä koskevia päätöksiä ei enää kaikissa tapauksissa ole tarvetta saattaa valtioneuvoston ratkaistavaksi.

Ehdotuksessa on esitetty ohjelmistotoimilupajärjestelmää kevennettäväksi siten, että toimilupapäätökset siirrettäisiin valtioneuvostolta Viestintäviraston ratkaistavaksi tilanteissa, joissa taajuuksista ei ole niukkuutta. Viestintävirasto ei voi tehdä lupia myöntäessään tarkoituksenmukaisuusharkintaa, mikä on perustuslain kannalta huomattavasti ongelmattomampaa. Ehdotetut oikeusharkintaiset perusteet toimiluvan myöntämiselle ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia ja Viestintäviraston on myönnettävä lupa, jos säädetyt edellytykset täyttyvät, joten viranomaistoiminta on ennustettavaa eikä sääntely puutu perusoikeuden ydinalueeseen.

Toimilupajärjestelmä on kuitenkin edelleenkin perusteltu, koska televisiotoiminnan taajuuksista tulee jatkossakin esiintymään jonkin verran niukkuutta, etenkin vapaasti vastaanotettaville ohjelmistoille varatuissa kanavanipuissa. Tällöin toimilupapäätökset tekee edelleen valtioneuvosto. Myös analogisen radiotoiminnan taajuuksista on tulevaisuudessa useimmissa tapauksissa niukkuutta, joka edellyttää valtioneuvoston tekemää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Lisäksi perustuslain 12 §:n sananvapaussäännöksen tarkoituksena on muun muassa joukkotiedotuksen moniarvoisuuden turvaaminen. Toimilupajärjestelmää on pidetty mahdollisena, jos sen tarpeellisuus voidaan perustella sananvapauden toteuttamisen kannalta hyväksyttävillä syillä. Lisäksi toimilupapolitiikalla kokonaisuutena on katsottu edistettävän sananvapautta muun muassa pyrkimällä ohjelmistojen monipuolisuuteen ja yritystoiminnan keskittymisen estämiseen ohjelmatarjonnan alalla.

Televisio- ja radiotoiminnan voidaan edelleenkin todeta olevan sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista voidaan pitää hyväksyttävänä sananvapausperusoikeuden turvaamiseksi. Muun muassa kielellisistä ja kulttuurisista sekä sisältöjen monipuolisuuteen liittyvistä syistä ohjelmatoiminta on luonteeltaan erilaista toimintaa kuin pelkän viestin välittäminen. Kun myöskään taajuuksia ei edelleenkään ole rajattomasti, ehdotettu toimilupia koskeva

sääntely ei ole elinkeino- tai sananvapauden kannalta ongelmallista.

3.3 Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 § mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Ehdotetuissa 316, 331 ja 338 §:ssä säädetään telelaitteeseen liittyvistä tarkastusvaltuuksista.

Ehdotetun 316 §:n mukaan Viestintävirastolla olisi oikeus päästä tiloihin, joissa on radiolaite, telepäätelaite tai suojauksen purkulaite telelaitteeseen liittyvää tarkastusta varten. Ehdotettujen säännösten mukaan kotirauhan piiriin kuuluvien pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin kohdistuvilta tarkastuksilta edellytettäisiin, että tiloissa todennäköisin syin epäillään olevan radio-, sähkö- tai telepäätelaitteita taikka suojauksen purkujärjestelmä joita käytetään rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Lisäksi edellytetään, että kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin meneminen olisi välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Perustuslakivaliokunta on katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä rikosten selvittämiseksi, jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan.

Epäilyn tulee kohdistua rikoksena rangaistavaan tekoon eli siihen, onko esimerkiksi jotakin toimintaa koskevia säännöksiä syytä epäillä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Perustuslakivaliokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 40/2010 vp, s. 3, PeVL 37/2010 vp, s. 5, PeVL 32/2010 vp, s. 11, PeVL 18/2010 vp, s. 7, PeVL 6/2010 vp, s. 5).

Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 40/2010 vp, s. 3, PeVL 37/2010 vp, s. 5, PeVL 18/2010 vp, s. 7, PeVL 8/2006 vp, s. 2, PeVL 39/2005 vp, s. 2, PeVL 69/2002 vp, s. 2–3).

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää myös sellaisista kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä perusoikeuksien turvaamiseksi. Sähköisestä viestinnästä on tullut välttämättömyyshyödyke, johon monet yhteiskunnan perustoiminnot oleellisesti nojaavat myös esimerkiksi maksuliikenteen, henkilö- ja tavaraliikenteen ja monilla muilla yhteiskunnan aloilla. Sähköinen viestintä hyödyntää niukkoja radiotaajuuksia ja sähköisen viestinnän laitteet ja yhteyskäytännöt ovat hyvin pitkälle standardoituja. Sääntelyn tavoitteena on viestinnän häiriöttömyyden ja näin kaikkien viestintäpalvelujen käyttäjien perustuslain 12 §:ssä suojattujen viestintämahdollisuuksien turvaaminen.

Lainvastaisen radiolähettimen, radiolaitteen tai telepäätelaitteen käyttö on omiaan aiheuttamaan häiriöitä ja haittaa muulle viestinnälle ja vaarantavan muiden viestintämahdollisuudet.

Tarkastusvaltuuksista säädetään laissa, ne ovat painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, koska ne liittyvät sananvapauden takaamiseen ja ovat perustuslain 10 § 3 momentin mukaisesti välttämättömiä. Tarkastukset ovat oikeassa suhteessa niillä suojeltaviin oikeushyviin nähden, koska ne voivat kohdistua vain tarkastettavien laitteiden rangaistavaksi säädettyihin käyttöyhteyksiin.

Muihin kuin kotirauhan piirissä olevien tilojen tarkastamisesta perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallintolain 6 ja 39 §:n säännösten noudattaminen täyttää perustuslain edellytykset riittävästä oikeusturvasta ja antaa riittävät takeet väärinkäytöksiä vastaan (PeVL 11/2013 vp, s. 2/II, PeVL 5/2013 vp, s. 3/11, PeVL 5/2010 vp, s.3). Tarkastukset tapahtuvat laissa säädetyin edellytyksin, hallintolakia noudattaen viranomaisten toimesta ja virkavastuulla. Näin ollen tarkastusvaltuuksia voidaan pitää oikeasuhtaisina.

3.4 Sananvapaus

Perustuslain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Perustuslain 12 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattuun sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä (PeVL 54/2002 vp). Sananvapaus ymmärretään perustuslaissa laajasti ja välineneutraalina (HE 309/1993 vp, s. 56–57).

Ehdotettu 223 § koskee radiomainonnan erottamista ohjelmista ja kaupallista viestintää koskevia rajoituksia. Pykälän 3 momentin mukaan ilman tässä laissa tarkoitettua analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimilupaa harjoitettavassa radio-toiminnassa lähetettävä kaupallinen viestintä voi ainoastaan olla sponsorointia tai kyseiseen radiotoimintaan liittyvää mainontaa. Ehdotettua säännöstä tulee tarkastella perustuslain sananvapaussäännöksen kannalta.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on viimeaikaisessa käytännössään katsonut, että sananvapauden suoja kattaa lähtökohtaisesti myös mainonnan ja markkinoinnin, mutta niihin voidaan kohdistaa pidemmälle meneviä rajoituksia kuin sananvapauden sisällöllisellä ydinalueella olisi mahdollista. Toisaalta myös mainontaa ja markkinointia koskevan sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (PeVL 19/2002 vp, s. 3/I; 9/2004 vp, s. 7/I; 37/2005 vp, s. 4/I ja 54/2006 vp, s. 2/I, PeVL 3/2010 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt mainonnan rajoittamista sinänsä asiallisena ja hyväksyttävänä, koska sillä turvataan ohjelma-aikaa muiden ohjelmatyyppien käyttöön (PeVL 19/1998 vp).

Radiotoiminnan harjoittaminen on toimiluvanvaraista toimintaa. Valtioneuvosto myöntää toimiluvat säännölliseen analogiseen radiotoimintaan. Osa radiotoimintaan käytettävästä taajuuskapasiteetista on kuitenkin varattu lyhytaikaisen, säteilyteholtaan matalan radiotoiminnan harjoittamiseen, johon ohjelmistotoimiluvan myöntää Viestintävirasto.

Voimassa olevan televisio- ja radiolain mukaan lyhytaikaista analogista radiotoimintaa on mahdollista harjoittaa myös pelkän teknisen Viestintäviraston myöntämän radioluvan nojalla, mikäli radiolähettimen säteilyteho on maksimissaan 50 wattia ja toiminnan kesto on alle kolme kuukautta. Tekniset radioluvat voidaan myöntää peräkkäin toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille eli näiden teknisten lupien ketjutus on ollut mahdollista.

Jos säteilyteho ylittää 50 wattia, toimintaan tulee hakea Viestintäviraston myöntämä lyhytaikainen ohjelmistotoimilupa, joka on myönnettävissä enimmillään kolmen kuukauden ajaksi. Tätä pidempiaikainen toiminta edellyttää valtioneuvoston myöntämän ohjelmistotoimiluvan saamista. Lyhytaikaisia ohjelmistotoimilupia ei voida myöntää toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille eli ohjelmistotoimilupien ketjutus on kielletty.

Lyhytaikaiselle tai säteilyteholtaan pienimuotoiselle radiotoiminnalle osoitettuja taajuuksia käytetään esimerkiksi messujen yhteydessä, uskonnollisiin tapahtumiin, muutoin rajatuilla alueilla kuuluvien radioiden käyttöön, kuten raviradoilla ja ralleissa selostuksen siirtoon autoradiovastaanottoon. Tätä taajuuskapasiteettia käytetään myös urheilukisoissa, koulutustapahtumissa ja kesä- tai hiihtokausiradioissa. Käytännössä lyhytaikaista toimintaa harjoitetaan tällaisissa tapahtumissa usein sponsorituloilla, jolloin lähetyksissä esitetään mainoksia.

Radiotoiminnan harjoittajat ovat käyttäneet lyhytaikaiseen ja säteilyteholtaan vähäiseen toimintaan tarkoitettuja teknisiä radiolupia myös jatkuvaan radiotoimintaan ketjuttamalla radiolupia. Toiminta lyhytaikaisia radiolupia väärinkäyttämällä vastaa radiotoimintaa, jota saisi harjoittaa ainoastaan valtioneuvoston myöntämällä ohjelmistotoimiluvalla.

Jotta lyhytaikaisilla radioluvilla ei enää jatkossa harjoitettaisi jatkuvaan radiotoimintaan rinnastettavaa toimintaa, ja ilman ohjelmistotoimilupaa harjoitettava toiminta voidaan selkeämmin rajata muun kuin vakinaisen kaupallisen radiotoiminnan käyttöön, olisi välttämätöntä rajoittaa lyhytaikaisten radioiden kaupallista viestintää sponsoroinnin lisäksi ainoastaan kyseessä olevaan radiotoimintaan kuten tapahtumaan liittyvään mai-

nontaan. Lyhytaikaiseen radiotoimintaan osoitettujen taajuuksien käyttötarkoituksen selkeytyminen edistää myös radiotoiminnan harjoittajien tasapuolista kohtelua, kun kaikilta vakituista radiotoimintaa harjoittavilta edellytetään ohjelmistotoimilupaa. Hallituksen näkemyksen mukaan ehdotettua sääntelyä on pidettävä tältä osin oikeasuhtaisena ottaen huomioon toimilupasääntelyn tarkoitus ja tavoitteet.

Liikenne- ja viestintäministeriö sekä Viestintävirasto ovat jo ennen ehdotetun sääntelyn voimaantuloa ryhtyneet toimenpiteisiin, joilla ketjuttaville radioille eli käytännössä jatkuvaa radiotoimintaa lyhytaikaisilla radioluvilla harjoittaville toimijoille pyritään osoittamaan toimiluvan-varaiseen käyttöön soveltuvat taajuudet ja siten mahdollistaa jatkuva radiotoiminta valtioneuvoston myöntämällä ohjelmistotoimiluvalla. Tämä on mahdollista, koska osa ketjuttavien radioiden käyttämistä lyhytaikaisista taajuuksista on osoitettavissa toimiluvanvaraiseen toimintaan.

Ehdotetun säännöksen mukaan enintään kolme kuukautta tai vähäistä, rajatulla alueella harjoitettavaa radiotoimintaa harjoitettaessa radiotoiminnassa lähetettävä kaupallinen viestintä voisi olla ainoastaan sponsorointia tai kyseiseen radiotoimintaan liittyvää mainontaa. Sponsorointi on määritelty ehdotetussa 3 §:ssä. Mainonta liittyisi kyseiseen radiotoimintaan esimerkiksi silloin, kun raviradalla kuuluvan radion mainonta liittyy esimerkiksi hevosiin, ravitoimintaan, alueella myytäviin tuotteisiin tai muuhun vastaavaan. Lisäksi mainonta voisi liittyä kyseiseen radiotoimintaan esimerkiksi mainostettaessa kristillisissä tapahtumissa kristillistä kirjallisuutta. Näin ollen ehdotettuja rajoituksia voidaan pitää vähäisinä, eivätkä ne muodostu ongelmallisiksi rajoitusten oikeasuhtaisuusvaatimuksen kannalta.

Ehdotettua säännöstä voidaan lisäksi pitää ongelmattomana tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimuksen osalta, koska sääntely ei kohdistu sananvapauden varsinaiselle ydinalueelle. Lisäksi kaupallisen viestinnän lähettämistä koskeva rajoitus on rajattu mahdollisimman suppeaksi sallimalla sponsorointi, joka on käytännössä usein käytetty tapa rahoittaa toimintaa ja sallimalla lyhytaikaiseen tai muutoin vähäiseen radiotoimintaan liittyvä mainonta.

Esitykseen sisältyy myös muita radiotoiminnan harjoittamiseen liittyviä muutosehdotuksia, jotka osaltaan edistävät sananvapautta. Muun muassa toimilupajärjestelmän keventämiseen pyrkivät ehdotukset, joita on käsitelty elinkeinonvapautta koskevien säätämisjärjestysperustelujen yhteydessä, voidaan nähdä sanavapautta edistävinä toimina. Lisäksi radiomainontaan kohdistuvaa aikarajaa ehdotetaan lievennettäväksi 223 §:n 2 momentissa esitetyllä tavalla.

Ehdotettu sääntely ei kohdistu sananvapauden varsinaiselle ydinalueelle ja siinä on otettu huomioon perusoikeuksien yleiset rajoittamisedellytykset. Sääntelyn tarpeellisuutta arvioitaessa rajoitusperusteille on edellytettävä sitä korkeampia vaatimuksia, mitä läheisemmin sääntelyllä puututaan sääntelyn ydinalueeseen. Ehdotetun sääntelyn ei siten arvioida vaarantavan perustuslain 12 §:ssä säädettyä sananvapautta.

Sananvapautta viestintäverkossa turvaa osaltaan ehdotuksen 110 §:n verkkoneutraliteettisäännös. Säännöksessä kielletään internetyhteyspalvelun tarjoajaa rajoittamasta palvelun käyttöä siten, ettei käyttäjällä olisi mahdollisuutta käyttää haluamiaan internetin sovelluksia tai palveluja sekä rajoitukset, jotka rajoittavat internetyhteyspalvelun tarkoituksenmukaista käyttöä. Rajoitukset eivät saa myöskään hidastaa kohtuuttomasti internetyhteyspalvelun liikennettä. Säännöksessä asetetaan rajat sinänsä välttämättömälle internetliikenteen hallinnalle. Säännöksessä sovitetaan yhteen internetyhteyspalvelun tarjoajan elinkeinovapauteen kuuluva vapaus tuotteistaa palvelujaan ja käyttäjän perustuslain 12 § turvattu oikeus vastaanottaa viestejä kenenkään ennalta estämättä.

Sopimusvapauden periaatteen mukaisesti säännös mahdollistaa esimerkiksi liikenteenhallinnan käytännöistä sopimisen, mutta sopimusvapautta on katsottu välttämättömäksi rajata siten, ettei se muodostu sananvapauden esteeksi. Lisäksi internetyhteyspalvelun käyttöä voidaan rajoittaa viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksellä, tietoturvasta huolehtimiseksi tai häiriön korjaamiseksi sekä

viestintäpalvelujen toimivuuden ja laadun varmistamiseksi siten kuin näistä erikseen säädetään.

Internetyhteyspalvelun käytön ja ylläpidon rajoitukset ovat tarpeen kahden perusoikeuden, sananvapauden ja elinkeinovapauden yhteensovittamiseksi. Internetyhteyspalvelun rajoitusten käyttö on ehdotetussa pykälässä yksilöity tarkkarajaisesti eivätkä rajoitukset ulotu sananvapauden tai elinkeinovapauden ydinalueelle. Käyttäjän kannalta rajoitukset ovat perusteltuja, jotta oikeasuhtaisella liikenteenhallinnalla voidaan taata kaikkien käyttäjien internetyhteyksien toimivuus ja sananvapauden toteutuminen. Internetyhteyspalvelun tarjoajan kannalta rajoitukset ovat kohtuullisia, eivätkä ne olennaisesti rajoita omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen verkon käyttöä. Sopimusvapauden rajoitukset ovat tarpeen käyttäjien sananvapauden kannalta ja toimivan kilpailun varmistamiseksi internetin palveluiden välillä. Säännökseen sisältyy Viestintäviraston valvonta- ja määräyksenantovaltuus. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 60/2001 vp, s. 2/I, PeVM 14/2002 vp, s. 3/II, PeVL 9/2004 vp, s. 3), että tietoverkoissa tapahtuvan viestinnän erityisen suuri nopeus ja kattavuus voi tuoda esiin uusia sananvapauden käyttämisen kannalta merkityksellisiä näkökulmia. Verkkoviestinnän teknisten erityispiirteiden vuoksi tällaisia näkökohtia liittyy esimerkiksi tarpeeseen edistää lainsäädännöllä viestinnän tietoturvaa ja viestintäjärjestelmien häiriötöntä toimintaa (PeVL 9/2004, s. 3).

Ehdotetun 273 §:n mukaan teleyrityksellä tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan velvollisuutena on ryhtyä toimenpiteisiin merkittävän haitan tai häiriön korjaamiseksi, jos viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite aiheuttaa merkittävää haittaa tai häiriötä viestintäverkolle, viestintäpalvelulle, viestintäverkkoon liitetylle muulle palvelulle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle. Lisäksi säännöksen mukaan teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan on tarvittaessa irrotettava viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite yleisestä viestintäverkosta. Ehdotetulla säännöksellä rajoitetaan yksittäistapauksissa käyttäjien sananvapautta siten, että teleyritys tai muu viestintäverkon tai laitteen haltija voi tietyissä tilanteissa irrottaa käyttäjän laitteen yleisestä viestintäverkosta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sananvapauden rajoitusten sallittavuutta on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten (PeVM 25/1994 vp, s. 4-5) valossa. Rajoituksesta on säädettävä lailla, sen on oltava hyväksyttävä, täsmällinen ja tarkkarajainen, eikä rajoitus saa koskea perusoikeuden ydinaluetta. Rajoitusten on oltava myös oikeassa suhteessa tavoiteltuihin päämääriin nähden.

Säännöksen keskeisenä tavoitteena on edistää viestinnän tietoturvaa ja viestintäjärjestelmien häiriötöntä toimintaa sekä sananvapauden toteutumista sähköisissä viestintäverkoissa ja viestintäpalveluissa. Säännöksen tavoitteena on luoda edellytyksiä sananvapauden käyttämiselle viestintäverkoissa. Perustuslakivaliokunnan mukaan perusoikeuksien käyttämiseen ja niiden toteutumisen edistämiseen tällä tavoin liittyviä seikkoja voidaan pitää hyväksyttävinä ja painavina perusteina tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään kohdistuville rajoituksille (PeVL 9/2004 vp).

Ehdotettua säännöstä on arvioitava myös tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimuksen näkökulmasta. Säännöksessä edellytetään, että toimenpiteisiin voidaan ryhtyä vain siinä tapauksessa, että viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite aiheuttaa merkittävää haittaa tai häiriötä. Teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Säännöksen mukaan niiden on vain tarvittaessa irrotettava viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite yleisestä viestintäverkosta, mikä merkitsee, että kyseessä on viimesijainen toimenpide. Ensisijaisesti tilanne on pyrittävä korjaamaan muiden korjaustoimenpiteiden avulla.

Lisäksi ehdotetun säännöksen mukaiset toimenpiteet ovat viimesijaisia siten, että ne otetaan käyttöön muutoinkin vasta siinä tapauksessa, kun muita vaihtoehtoja tilanteen korjaamiseksi ei enää ole. Ehdotetun 272 §:n 1 momentin mukaisten muiden korjaustoimenpiteiden lisäksi lain 246 §:n 3 momentin ja 272 §:n tavoitteena on se, että 273 §:n mu-

kaista toimenpidettä irrottaa viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite yleisestä viestintäverkosta ei tarvitse suorittaa.

Tilaajan olisi ehdotetun 246 §:n 3 momentin mukaan huolehdittava tietoturvasta. Tarkoituksena on, että tilaaja huolehtii laitteensa ja järjestelmänsä tietoturvasta, jotta teleyrityksen ei tarvitse ryhtyä 272 §:n tai 273 §:n mukaisiin toimenpiteisiin tietoturvan toteuttamiseksi tai haitan taikka häiriön korjaamiseksi. Tällä tavoin pyritään varmistamaan se, että sellaista merkittävää haittaa tai häiriötä ei aiheutuisi, että teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan olisi ryhdyttävä 273 §:n mukaisiin toimiin.

Teleyritys voi 272 §:n mukaisesti ryhtyä välttämättömiin toimenpiteisiin huolehtiakseen tietoturvasta. Säännöksessä käsitellyt toimet voivat käsittää viestin automaattisen sisällöllisen analyysin, viestien välittämisen ja vastaanottamisen automaattisen estämisen tai rajoittamisen; tietoturvaa vaarantavien haitallisten tietokoneohjelmien automaattisen poistamisen viesteistä ja muita näihin rinnastettavia teknisluonteisia toimenpiteitä.

Ehdotettua oikeutta irrottaa käyttäjän laite yleisestä viestintäverkosta rajoitettaisiin 2 momentin mukaisilla suhteellisuusvaatimuksilla. Suhteellisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla ehdotetun 1 momentin mukaiset toimenpiteet olisi mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen ja ne olisi toteuttava huolellisesti. Lisäksi momentissa säädettäisiin toimenpiteiden tilapäisyydestä. Toimenpiteet olisi lopetettava välittömästi, jos niiden toteuttamiselle ei ole enää pykälän 1 momentin mukaisia edellytyksiä. Ehdotettu momentti vastaa 272 §:n 4 momentin mukaisia vaatimuksia.

Ehdotetun 273 §:n ohella myös ehdotetun 272 §:ää on tarkasteltava perustuslain turvaaman sananvapauden näkökulmasta. Ehdotetun 272 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan teleyrityksellä, yhteisötilaajalla ja lisäarvopalvelun tarjoajalla olisi oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin tietoturvasta huolehtimiseksi viestintäverkkojen tai niihin liitettyjen palvelujen sekä tietojärjestelmien tietoturvalle haittaa aiheuttavien häiriöiden havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi. Edellä mainittua kohtaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin koskisi myös tietojärjestelmien tietoturvalle haittaa aiheuttavien häiriöiden estämistä. Ehdotettu sääntely perustuu muutoin sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:ään.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:n toimintaoikeus ei ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen (PeVL 9/2004 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyä voidaan pitää sananvapauden näkökulmasta hyväksyttävänä, sillä sen keskeisenä tarkoituksena on viestinnän eri osapuolten etujen mukaisesti turvata tietoverkkojen toimivuutta ja turvallisuutta sekä näin luoda edellytyksiä sananvapauden käyttämiselle ja viestinnän luottamuksellisuudelle tietoverkoissa. Perustuslakivaliokunnan edellä mainitun lausunnon mukaan perusoikeuksien käyttämiseen ja niiden toteutumisen edistämiseen tällä tavoin liittyvät seikat ovat hyväksyttäviä ja painavia perusteita tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään kohdistuville rajoituksille.

Ehdotetun 272 §:n 1 momentin 1 kohdan laajennusta voidaan pitää perustuslain näkökulmasta hyväksyttävänä, sillä muutoksella lähinnä täsmennetään voimassa olevan säännöksen sisältöä. Muutoksen tarkoituksena on selventää, että toimintaoikeus koskee kaikkia teleyrityksen, yhteisötilaajan ja lisäarvopalvelun tarjoajan viestintäverkkoihin liitettyjä palveluja ja järjestelmiä. Ehdotettu muutos mahdollistaa sen, että teleyritys tai yhteisötilaaja voi ryhtyä tarvittaviin toimiin myös silloin, kun esimerkiksi haittaohjelma aiheuttaa haittaa viestintäverkkoon liitetylle tietojärjestelmälle. Muutosta voidaan pitää hyväksyttävänä, sillä sen tarkoituksena on nimenomaisesti edistää tietoverkkojen toimivuutta ja turvallisuutta sekä edistää sananvapauden toteutumista.

Ehdotettua muutosta voidaan pitää hyväksyttävänä myös tarkkarajaisuus- ja täsmällisyyden näkökulmasta, sillä se nimenomaisesti täsmentäisi voimassa olevan säännöksen sanamuotoa ja selventäisi toimintaoikeuden sisältöä. Ehdotettua laajennusta koskisivat myös 272 §:n 4 momentin mukaiset suhteellisuusvaatimukset.

Esityksen II osan toimiluvanvaraisuutta koskevien säännösten suhdetta sananvapauteen on arvioitu edellä kohdassa 3.2 samassa yhteydessä kun sääntelyä on arvioitu suhteessa elinkeinovapauteen perusoikeutena. Sääntelyn ei voida katsoa olevan ongelmallista perustuslain kannalta.

Edellä mainituin perustein ehdotetun sääntelyn arvioidaan olevan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten näkökulmasta sallittu. Ehdotetun sääntelyn ei siten arvioida vaarantavan perustuslain 12 §:n sananvapauden suojaa.

3.5 Valtion verot ja maksut

Ehdotetussa 288 §:ssä olevaa säännöstä markkinaehtoisesta taajuusmaksusta on tarkasteltava perustuslain 81 §:n valtion veroja ja maksuja koskevan sääntelyn näkökulmasta.

Valtion verosta säädetään perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Verolaista tulee yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee olla myös sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua.

Koska markkinaehtoista taajuusmaksua pidetään valtiosääntöoikeudellisessa mielessä verona, ehdotettu säännös on laadittu siten, että siitä tarkasti ilmenee maksuvelvollisuuden piiri ja maksun perusteet ja maksun summa on laskettavissa suoraan ehdotetun säännöksen perusteella. Ehdotettu sääntely ei siten ole ristiriidassa perustuslain 81 §:n kanssa.

3.6 Säätämisjärjestyksen arviointia

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Tästä huolimatta pidetään suotavana, että hallituksen esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Tietoyhteiskuntakaari

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain tavoitteet ja määritelmät

1 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on edistää sähköisen viestinnän palvelujen tarjontaa ja käyttöä sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa. Lain tavoitteena on lisäksi turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö sekä edistää kilpailua ja varmistaa, että viestintäverkot ja -palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Lain tavoitteena on myös turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutuminen.

2 §

Eräiden säännösten soveltaminen

Tämän lain yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaa sekä tietoturvaa koskevia säännöksiä sovelletaan, jos:

1) toiminnan harjoittajan kotipaikka on Suomessa;

2) toiminnan harjoittamisessa käytettävä viestintäverkko tai muut laitteet ovat Suomessa taikka niitä ylläpidetään Suomessa;

3) palvelua tarjotaan suomenkielisenä tai sitä muuten suunnataan Suomeen tai suomalaisille.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *audiovisuaalisella ohjelmalla* elokuvaa, televisio-ohjelmaa, tapahtuman välittämistä yleisölle sekä muuta vastaavaa pääasiassa liikkuvista kuvista ja niihin liitetystä äänestä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *audiovisuaalisella sisältöpalvelulla* televisiotoimintaa ja tilausohjelmapalvelua, jota tarjotaan yleisölle elinkeinotoiminnassa;

3) *internetyhteyspalvelulla* viestintäpalvelua, jonka avulla voidaan muodostaa yhteys internetiin siellä tarjolla olevien palvelujen käyttämiseksi;

4) *joukkoviestintäverkolla* viestintäverkkoa, jota käytetään pääasiassa televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston siirtämiseen tai lähettämiseen;

5) *kaapelikanavalla* yleisen viestintäverkon rakentamisessa käytettävää suojarakennelmaa, joka on tarkoitettu tietoyhteyskaapelien sijoituspaikaksi;

6) *kiinteällä asennuksella* viestintäverkkolaitteiden yhdistelmää, joka on asennettu pysyvään käyttöön ennalta määriteltyyn paikkaan;

7) *käyttäjällä* luonnollista henkilöä, joka palvelun tilaajana tai muuten käyttää viestintäpalvelua tai lisäarvopalvelua;

8) *liitännäispalvelulla* ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmää, sähköistä ohjelmaopasta, numeronmuunnosjärjestelmää, tunnistamis-, paikantamis- ja tilatietopalvelua sekä muuta vastaavaa viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvää palvelua, joka mahdollistaa viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen taikka tukee palvelun tarjoamista niiden kautta;

9) *liitännäistoiminnolla* liitännäispalvelua sekä rakennusta, rakennuksen sisääntuloa ja kaapelointia, kaapelikanavaa, mastoa sekä muuta vastaavaa viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvää fyysistä rakennetta, toimintoa ja elementtiä, joka mahdollistaa viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen taikka tukee palvelun tarjoamista niiden kautta;

10) *lisäarvopalvelulla* palvelua, joka perustuu välitystietojen tai sijaintitietojen käsittelyyn muuta tarkoitusta kuin viestin välittämistä varten;

11) *maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla* joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä;

12) *ohjelmistolla* audiovisuaalisten ohjelmien tai radio-ohjelmien muodostamaa ennalta valikoitua kokonaisuutta;

13) *radioamatööriviestinnällä* radioviestintää, jota riittävän pätevyyden osoittaneet henkilöt radioamatööriasemaa käyttäen taloudellista etua tavoittelematta harjoittavat keskenään kouluttautumis-, yhteydenpito- tai radioteknisessä kokeilutarkoituksessa;

14) *radiolaitteella* laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen *(radiolähetin)* tai vastaanottamiseen *(radiovastaanotin)* radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten;

15) *radiotaajuudella* vapaasti etenevän sähkömagneettisen aallon taajuutta, joka on pienempi kuin 3 000 gigahertsiä;

16) *radiotoiminnalla* radio-ohjelmista koostuvien ohjelmistojen samanaikaista lähettämistä yleisölle tietyn ohjelma-aikataulun mukaisesti;

17) *radioviestinnällä* tiedon siirtoa, lähettämistä ja vastaanottoa käyttäen hyväksi radiotaajuuksia;

18) *sijaintitiedolla* viestintäverkosta tai päätelaitteesta saatavaa tietoa, joka ilmaisee liittymän tai päätelaitteen maantieteellisen sijainnin ja jota käytetään muuhun kuin viestin välittämiseen;

19) *sijoittautumisvaltiolla* valtiota, jossa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja tosiasiallisesti harjoittaa taloudellista toimintaa pysyvässä sijoittautumispaikassa;

20) *sponsoroinnilla* audiovisuaalisen sisältöpalvelun, audiovisuaalisen ohjelman, radio-ohjelman ja radiotoiminnan rahoitusta sekä muuta taloudellista tukea, jonka tarkoituksena on tuen antajan hyödykkeiden myynnin tai tuen antajan tunnettuuden edistäminen, ja jonka antaja ei harjoita ohjelmien tai radio-ohjelmien tuotantoa eikä sisältöpalvelujen tarjontaa tai radiotoimintaa;

21) *suojatulla nimellä* ja *suojatulla merkillä* kauppa-, tavaramerkki-, yhdistys, säätiö- tai puoluerekisteriin merkittyä nimeä ja merkkiä taikka toiminimilaissa (128/1979) tai tavaramerkkilaissa (7/1964) tarkoitettua vakiintunutta nimeä, toissijaista tunnusta tai tavaramerkkiä sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen, julkisoikeudellisen yhdistyksen ja vieraan valtion edustuston ja sen toimielimen nimeä;

22) *sähköisellä viestillä* tietoa, jota välitetään tai jaetaan sähköisesti;

23) *telelaitteella* radiolaitetta, telepäätelaitetta ja viestintäverkkolaitetta;

24) *teleostoslähetyksellä* osto- tai myyntitarjouksia sisältävää televisiolähetystä;

25) *telepäätelaitteella* laitetta, joka viestien lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi on tarkoitettu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla liitettäväksi joko suoraan yleisen viestintäverkon liittymään taikka toimimaan yleisen viestintäverkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään;

26) *televisiotoiminnalla* audiovisuaalisista ohjelmista koostuvien ohjelmistojen alkuperäistä ja samanaikaista lähettämistä yleisölle tietyn ohjelma-aikataulun mukaisesti;

27) *teleyrityksellä* sitä, joka tarjoaa verkkopalvelua tai viestintäpalvelua ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille eli harjoittaa yleistä teletoimintaa;

28) *tietoturvalla* hallinnollisia ja teknisiä toimia, joilla varmistetaan se, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla, että tietoja eivät voi muuttaa muut kuin siihen oikeutetut sekä että tiedot ja tietojärjestelmät ovat niiden käyttöön oikeutettujen hyödynnettävissä;

29) *tietoyhteiskunnan palvelulla* sähköisenä etäpalveluna vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tavallisesti korvausta vastaan toimitettavaa palvelua;

30) *tilaajalla* oikeushenkilöä ja luonnollista henkilöä, joka on muuta kuin teletoimintaa varten tehnyt sopimuksen viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toimittamisesta;

31) *tilaajayhteydellä* kiinteän viestintäverkon osaa, joka on käyttäjän liittymän ja viestinnän ohjaamisen mahdollistavan laitteen välillä;

32) *tilausohjelmapalvelulla* palvelua, jossa audiovisuaalisia ohjelmia pidetään käyttäjien saatavilla ohjelmista tehdyn ohjelmaluettelon pohjalta;

33) *turvallisuusradioviestinnällä* radioviestintää, jota harjoitetaan ihmishengen tai omaisuuden turvaamiseksi ja pelastamiseksi;

34) *verkkopalvelulla* palvelua, jossa teleyritys *(verkkoyritys)* tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon tai jakeluun;

35) *verkkotunnuksella* kirjaimista, numeroista tai muista merkeistä taikka niiden yhdistelmistä muodostuvaa internet-verkossa käytettävää fi-maatunnuksen ja ax-maakuntatunnuksen alaista nimimuotoista osoitetietoa;

36) *viestinnän välittäjällä* teleyritystä, yhteisötilaajaa ja sellaista muuta tahoa, joka välittää sähköistä viestintää muutoin kuin henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin;

37) *viestintäpalvelulla* palvelua, joka muodostuu kokonaan tai pääosin viestien siirtämisestä viestintäverkossa sekä siirto- ja lähetyspalvelua joukkoviestintäverkossa;

38) *viestintäverkkolaitteella* laitetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi viestien siirtoon tai ohjaamiseen viestintäverkossa;

39) *viestintäverkolla* toisiinsa liitetyistä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;

40) *välitystiedolla* oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestin välittämiseksi sekä tietoa radioaseman tunnisteesta, radiolähettimen lajista tai käyttäjästä ja tietoa radiolähetyksen alkamisajankohdasta, kestosta tai lähetyspaikasta;

41) *yhteisötilaajalla* viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun tilaajana olevaa yritystä ja yhteisöä, joka käsittelee viestintäverkossaan käyttäjien viestejä, välitystietoja tai sijaintitietoja;

42) *yleisellä puhelinpalvelulla* viestintäpalvelua, jonka avulla voidaan soittaa ja vastaanottaa kotimaan- ja ulkomaanpuheluja kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron avulla;

43) *yleisellä viestintäverkolla* viestintäverkkoa, jota käytetään viestintäpalvelujen tarjontaan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille.

II OSA

ILMOITUKSENVARAINEN TOIMINTA JA TOIMILUVAT

2 luku

Ilmoituksenvarainen toiminta

4 §

Toiminnan harjoittamista koskevat ilmoitusvelvollisuudet

Toiminnan harjoittajan on ennen toiminnan aloittamista tehtävä sähköisesti ilmoitus Viestintävirastolle:

1) yleisestä teletoiminnasta *(teletoimintailmoitus)*;
2) muusta kuin toimiluvanvaraisesta televisiotoiminnasta, jos palvelun tarjoaja on sijoittautunut Suomeen *(ohjelmistotoimintailmoitus)*;
3) tilausohjelmapalvelun tarjoamisesta, jos palvelun tarjoaja on sijoittautunut Suomeen *(tilausohjelmapalveluilmoitus)*; sekä
4) maksutelevisiopalvelujen tarjoamisesta *(maksutelevisiopalveluilmoitus)*.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä toiminnasta, joka on lyhytaikaista tai muuten merkitykseltään vähäistä.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaista toimintaa on pidettävä lyhytaikaisena tai merkitykseltään vähäisenä.

Pykälän 1 momentissa tarkoitetussa ilmoituksessa on annettava kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset yrityksen tai yhteisön yksilöinti- ja yhteystiedot sekä kuvaus harjoitettavasta toiminnasta. Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista sekä ilmoituksen muodosta ja toimittamisesta.

Ilmoituksessa annettuihin tietoihin vaikuttavista toiminnan muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on viipymättä ilmoitettava Viestintävirastolle.

Jos teleyritys tai maksutelevisiopalvelun tarjoaja ei ennakoimattoman syyn vuoksi voi enää tarjota tilaajalle sopimuksen mukaista viestintäpalvelua tai muuta palvelua eikä noudattaa palvelun irtosanomisessa sopimusehtojen mukaista menettelyä, yrityksen on viipymättä tai viimeistään kaksi viikkoa ennen palvelun lakkaamista ilmoitettava tilaajalle ja Viestintävirastolle palvelun lakkaamisesta. Teleyrityksen on samalla ilmoitettava tilaajan käytettävissä olevista keinoista turvata viestiensä säilyminen.

Jos 6 momentissa tarkoitettu viestintäpalvelun lakkaaminen johtuu verkkopalvelun katkaisemisesta, on verkkoyrityksen, jonka viestintäverkossa palveluyritys toimii, ilmoitettava asiasta Viestintävirastolle viimeistään neljä viikkoa ennen verkkopalvelun katkaisemista.

5 §

Ilmoitusluettelo

Viestintävirasto pitää julkista luetteloa 4 §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista.

Viestintäviraston on annettava vahvistus ilmoituksen vastaanottamisesta viikon kuluessa. Vahvistuksessa on kerrottava ne tähän lakiin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka koskevat ilmoitettua toimintaa Suomessa.

3 luku

Verkkotoimilupa

6 §

Verkkotoimilupaa edellyttävä teletoiminta

Radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää verkkotoimilupaa.

Verkkopalvelun tarjoaminen viranomaisverkossa toimivassa matkaviestinverkossa, joka toimii useamman kuin yhden kunnan alueella, edellyttää myös toimilupaa.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen verkkopalvelun tarjoamiseen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ei tarvita toimilupaa, jos:
1) toiminta kestää enintään kuukauden ja toiminnassa käytettävän televisiolähettimen säteilyteho on enintään 50 wattia; tai
2) käytettävän televisiolähettimen säteilyteho, ottaen huomioon sen käyttöpaikka, on niin pieni, että toiminta kohdistuu vain rajatulle alueelle.

7 §

Verkkotoimiluvan julistaminen haettavaksi

Kun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia, valtioneuvoston on julistettava

toimilupa haettavaksi 95 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla annetulla asetuksella vahvistetun taajuussuunnitelman mukaisesti.

Viestintäviraston myöntämää verkkotoimilupaa ei kuitenkaan julisteta haettavaksi.

8 §

Verkkotoimiluvan myöntäminen

Valtioneuvosto myöntää verkkotoimiluvat 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun teletoimintaan vastikkeetta siten kuin 10 §:ssä säädetään.

Jos matkaviestinverkossa harjoitettavaan yleiseen teletoimintaan osoitetaan uusia, teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia, valtioneuvosto voi tehdä päätöksen verkkotoimiluvan myöntämisestä 11 §:ssä säädetyssä huutokauppamenettelyssä.

9 §

Verkkotoimiluvan myöntäminen lyhytaikaiseen toimintaan

Verkkotoimiluvan myöntää Viestintävirasto, jos lupa koskee digitaalista televisiotoimintaa, joka kestää enintään kolme kuukautta ja jossa käytettävän lähettimen säteilyteho on enintään kaksi kilowattia.

Viestintäviraston on myönnettävä verkkotoimilupa 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan, jos toimintaan on osoitettavissa radiotaajuudet eikä ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain säännöksiä.

Viestintävirasto voi myöntää samalle toiminnan harjoittajalle uuden verkkotoimiluvan 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan osittainkaan päällekkäiselle peittoalueelle aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua edellisen toimiluvan voimassaoloajan päättymisestä.

10 §

Verkkotoimiluvan myöntäminen vertailevalla menettelyllä

Verkkotoimilupa on myönnettävä, jos:

1) hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista;

2) toimilupaviranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain säännöksiä; ja

3) toimilupaviranomaisella ei ole erityisen painavia perusteita epäillä toimiluvan myöntämisen vaarantavan ilmeisesti kansallista turvallisuutta.

Verkkotoimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa viranomaisverkossa, on myönnettävä, jos hakijalla on 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten lisäksi toiminnan erityisluonteen edellyttämä kyky ja ammattitaito.

Jos 1 momentissa tarkoitettua toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille, se on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita.

Toimilupahakemuksessa on annettava kaikki ne toimilupaviranomaisen pyytämät tiedot, jotka ovat tarpeen arvioitaessa 1 momentissa tarkoitettuja toimiluvan myöntämisen edellytyksiä.

Toimilupaa koskeva valtioneuvoston päätös on tehtävä kuuden viikon kuluessa hakuajan päättymisestä. Valtioneuvosto voi pidentää kuuden viikon määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

11 §

Verkkotoimiluvan myöntäminen huutokaupalla

Valtioneuvoston on myönnettävä 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimilupa yritykselle tai yhteisölle, joka on tehnyt huutokaupassa korkeimman hyväksytyn tarjouksen taajuuskaistasta tai taajuuskaistaparista, jollei ole erityisen painavia perusteita epäillä toimiluvan myöntämisen vaarantavan ilmeisesti kansallista turvallisuutta.

Huutokaupan järjestää Viestintävirasto. Huutokauppa tulee järjestää siten, että se on puolueeton, selkeä, avoin, syrjimätön sekä teknologia- ja palveluriippumaton.

Myönnettävien taajuuskaistojen tai taajuuskaistaparien määrästä, yritystä ja yhteisöä kohden myönnettävien taajuuksien enimmäismäärästä, käytettävästä huutokauppamallista sekä huutokaupattavien taajuuksien lähtöhinnasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Huutokauppa voidaan toteuttaa sähköistä huutokauppajärjestelmää käyttäen. Huutokaupassa voidaan järjestää yksi tai useampi tarjouskierros nousevin tarjouksin. Kaikki huutokaupan aikana annetut tarjoukset ovat sitovia huutokaupan päättymiseen saakka.

Viestintävirasto julistaa huutokaupan päättyneeksi sen tarjouskierroksen jälkeen, jonka kuluessa yhdestäkään taajuuskaistaparista tai taajuuskaistasta ei enää ole tehty uusia tarjouksia.

Huutokaupan päättyessä kustakin taajuuskaistaparista tai taajuuskaistasta annettu korkein hyväksytty tarjous voittaa.

12 §

Tarkemmat määräykset huutokauppamenettelystä

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä huutokaupassa noudatettavasta menettelystä. Määräykset voivat koskea:

1) huutokauppaan ilmoittautumisen tapaa ja määräaikaa;

2) tarjousten tekemistä;

3) tarjousten korottamista;

4) tarjousten siirtämistä taajuuskaistaparien ja taajuuskaistan välillä siten, että niistä jo tehtyjen tarjousten arvo ei siirtojen johdosta laske;

5) huuto-oikeuden määräytymistä kullakin tarjouskierroksella;

6) voimassa olevan korkeimman tarjouksen määräytymistä;

7) huutokaupan keskeyttämistä tai peruuttamista ylivoimaisen esteen tai teknisen syyn takia;

8) muita vastaavia huutokaupan sääntöjä sekä sen teknistä järjestämistapaa.

13 §

Huutokauppaan osallistuminen

Yrityksen ja yhteisön, joka haluaa osallistua huutokauppaan, on tehtävä etukäteen ilmoitus osallistumisestaan Viestintävirastolle ja maksettava 286 §:ssä säädetty osallistumismaksu.

Kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetusta konsernista huutokauppaan saa osallistua vain yksi yritys.

Huutokauppaan osallistuvat yritykset eivät saa tehdä huutokauppaan liittyvää yhteistyötä. Kiellettynä yhteistyönä pidetään:

1) tarjousten sisältöä koskevia sopimuksia;

2) tarjousten sisältöä koskevaa tietojen vaihtoa huutokauppamenettelyn aikana; sekä

3) muuta osallistujien välistä toimintaa, jonka tarkoituksena on vaikuttaa huutokaupan kulkuun ja lopputulokseen.

14 §

Huutokauppamenettelyn julkisuus

Huutokauppaan ilmoittautuneen yrityksen ja yhteisön nimi ja muut ilmoittautumisen yhteydessä annetut tiedot eivät ole julkisia ennen huutokauppamenettelyn päättymistä.

Voittavat tarjoukset julkistetaan huutokauppamenettelyn päätyttyä. Muut yrityksen tai yhteisön tekemät tarjoukset ovat salassa pidettäviä. Viestintävirasto voi kuitenkin antaa huutokaupan aikana tiedon huutokaupan kullakin kierroksella annettujen tarjousten yhteenlasketusta euromäärästä. Huutokauppaan osallistuville annetaan lisäksi tieto taajuuksista tehtyjen tarjousten lukumäärästä ja korkeimman tarjouksen euromäärästä.

Muilta osin tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Viestintäviraston tulee salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tässä luvussa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja valvontaa ja ohjausta varten tarpeellisia tietoja liikenne- ja viestintäministeriölle tämän pyynnöstä.

15 §

Tarjousten hylkääminen huutokaupassa

Viestintäviraston tulee hylätä yrityksen tai yhteisön huutokaupassa tekemä tarjous, jos tosiasiallinen määräysvalta yrityksessä tai yhteisössä muuttuu ennen toimiluvan myöntämistä siten, ettei yritys tai yhteisö enää täytä 13 §:ssä säädettyjä huutokauppaan osallistumisen edellytyksiä.

Viestintävirasto voi päättää hylätä yrityksen tai yhteisön tekemän tarjouksen, jos se on antanut oleellisesti vääriä tietoja huutokaupan kannalta merkityksellisistä seikoista taikka jos se muutoin rikkoo 3 luvun säännöksiä tai huutokauppoja koskevia Viestintäviraston määräyksiä, eikä kehotuksesta huolimatta välittömästi korjaa menettelyään.

Valtioneuvosto voi päättää hylätä yrityksen tai yhteisön tekemän tarjouksen, jos sillä on erityisen painavia perusteita epäillä toimiluvan myöntämisen vaarantavan ilmeisesti kansallista turvallisuutta.

16 §

Verkkotoimiluvan ehdot

Valtioneuvosto myöntää verkkotoimiluvan määräajaksi, enintään 20 vuodeksi.

Verkkotoimiluvassa voidaan määritellä teleyrityksen maantieteellinen toimialue sekä verkon peittoalue.

Toimilupaan voidaan liittää:

1) 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita edistäviä vaatimuksia;

2) 243 §:ssä säädettyjä vaatimuksia tai 244 §:ssä tarkoitettuja Viestintäviraston teknisiä määräyksiä täydentäviä ehtoja, jotka koskevat viestintäverkkojen teknisiä ominaisuuksia tai taajuuksien tehokasta käyttöä;

3) ehtoja, jotka koskevat ohjelmistoluvan haltijalle varattavan kapasiteetin määrää taikka ohjelmistoluvan haltijoiden yhteistyötä kapasiteetin jakoon tai sähköiseen ohjelmaoppaaseen liittyvissä kysymyksissä;

4) lähetystekniikkaa tai lähetysten salaamista koskevia ehtoja;

5) ehtoja, jotka koskevat toimiluvan haltijan velvollisuutta poistaa toiminnastaan muulle määräysten mukaiselle radioviestinnälle aiheutuvat häiriöt sekä näiden häiriöiden poistamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista.

Verkkotoimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjoamista maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, voidaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvanhaltija omalta osaltaan huolehtii siitä, että Yleisradio Oy sekä 22 §:ssä ja yleisradiotoiminnasta annetun maakuntalain Ålands författningssamling (2011:95) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun ohjelmistotoimiluvan haltija saavat käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin.

Valtioneuvoston on edellä mainituilla toimilupaehdoilla huolehdittava siitä, että 4 momentissa mainitut televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat saavat kaikissa tilanteissa käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin.

17 §

Verkkotoimiluvan muuttaminen

Verkkotoimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisessä kehityksessä, kansainvälisessä sopimusvelvoitteessa, luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksessä tai markkinaolosuhteissa tapahtuvasta taikka muusta vastaavasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta syystä välttämätöntä.

Valtioneuvoston myöntämän verkkotoimiluvan ehtoja voidaan muuttaa myös toimiluvanhaltijan hakemuksesta. Valtioneuvoston on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava toimiluvanhaltijalle, miten valtioneuvoston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi toimilupaan, ja annettava samalla toimiluvanhaltijalle kohtuullinen määräaika luvan muuttamista koskevan hakemuksen peruuttamiselle.

18 §

Verkkotoimiluvan siirtäminen

Verkkotoimilupaa ei saa siirtää muulle kuin samaan kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä

tarkoitettuun konserniin kuuluvalle yritykselle. Konsernin sisäisestä siirrosta on ilmoitettava välittömästi valtioneuvostolle.

Jos kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tai vastaava tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi valtioneuvostolle. Valtioneuvoston on päätettävä kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta, peruuttaako se toimiluvan.

Valtioneuvosto voi jättää toimiluvan peruuttamatta, jos on ilmeistä,
että:

1) 10 §:ssä säädetyt toimiluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät; ja

2) toiminta jatkuu toimiluvan ehtojen mukaisena.

Toimiluvanhaltija voi pyytää valtioneuvostolta ennakkopäätöksen määräysvallan muutoksen vaikutuksesta toimilupaan. Valtioneuvoston tulee antaa päätös kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on saapunut.

Jos määräysvalta on muuttunut yrityskaupassa, joka on kilpailulain (948/2011) mukaan ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tai yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen ("EY:n sulautumaasetus") (EY) N:o 139/2004 mukaan Euroopan komissiolle, jäljempänä *komissio*, valtioneuvoston päätös on annettava kahden kuukauden kuluessa siitä kun yrityskauppaa koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Valtioneuvosto voi verkkotoimiluvan haltijan pyynnöstä siirtää 11 §:ssä säädetyssä huutokauppamenettelyssä myönnetyn verkkotoimiluvan, jos sillä ei ole erityisen painavia perusteita epäillä siirron estävän kilpailua tai vaarantavan radioviestinnän häiriöttömyyttä tai ilmeisesti kansallista turvallisuutta. Valtioneuvoston päätös on annettava kahden kuukauden kuluessa siirtämistä koskevan hakemuksen saapumisesta.

Verkkotoimiluvan 6 momentissa tarkoitettu siirto voidaan rajoittaa koskemaan osaa toimilupaan sisältyvistä taajuuksista. Toimiluvanhaltijan on siirtämistä koskevassa hakemuksessa selvitettävä, kuka siirron jälkeen vastaa 287 §:ssä säädetystä toimilupamaksusta.

Toimiluvanhaltijan kaikki oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät toimiluvan uudelle haltijalle. Toimiluvan siirtyessä myös siihen liittyvä 44 §:ssä säädetty taajuusvaraus tai 39 §:ssä säädetty radiolupa siirtyy kokonaan tai osittain. Toimiluvan luovuttajan on välittömästi ilmoitettava siirrosta Viestintävirastolle.

19 §

Verkkotoimiluvan peruuttaminen

Valtioneuvosto voi peruuttaa verkkotoimiluvan osaksi tai kokonaan, jos:

1) toimiluvan haltija on toistuvasti ja vakavasti rikkonut tämän lain säännöksiä tai 16 §:ssä tarkoitettuja toimilupaehtoja;

2) toimiluvan haltijalla, jolle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, ei enää ole toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittäviä taloudellisia voimavaroja huolehtia velvollisuuksistaan;

3) toimiluvassa tarkoitettua verkkoa ei käytetä toimintaan, johon toimiluvassa tarkoitetut radiotaajuudet on osoitettu; taikka

4) toimiluvanhaltija ei kahden vuoden kuluessa toimilupakauden alkamisesta ole tosiasiallisesti aloittanut toimiluvan mukaista toimintaa, ellei valtioneuvosto toimiluvanhaltijan hakemuksesta tekniseen kehitykseen tai yleiseen taloudelliseen tilanteeseen liittyvistä syistä toisin määrää.

Peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi että verkkotoimiluvan haltija ei kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään, saata taloudellisia voimavarojaan jälleen riittäviksi tai osoita aloittaneensa toimintaansa.

Valtioneuvosto voi peruuttaa verkkotoimiluvan, jos toimiluvanhaltija siirtää toimiluvan muulle kuin samaan konserniin kuuluvalle yritykselle siten kuin 18 §:n 1–2 momentissa säädetään.

20 §

Taajuuksien käyttöoikeuden vuokraaminen

Toimiluvanhaltija, jonka toimilupa on myönnetty 8 §:n 2 momentissa säädetyssä

huutokauppamenettelyssä, voi vuokrata käyttöoikeuden toimiluvassa tarkoitettuihin taajuuksiin toiselle yritykselle tai yhteisölle. Toimiluvan ja siihen liittyvän 39 §:ssä säädetyn radioluvan ja 44 §:ssä säädetyn taajuusvarauksen mukaisista velvoitteista vastaa kuitenkin edelleen toimiluvanhaltija.

Käyttöoikeuden vuokraamiseen tulee saada valtioneuvoston hyväksyntä. Valtioneuvosto voi hyväksyä toimiluvanhaltijan hakemuksesta käyttöoikeuden vuokraamisen, jos sillä ei ole erityisen painavia perusteita epäillä vuokraamisen vaarantavan ilmeisesti kansallista turvallisuutta. Valtioneuvoston on päätettävä hyväksymisestä kahden kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

21 §

Verkkotoimiluvasta luopuminen

Toimiluvanhaltija voi luopua toimiluvasta ilmoittamalla asiasta toimilupaviranomaiselle ennen toimilupakauden päättymistä.

Toimiluvanhaltijalta, joka on luopunut toimiluvasta kokonaan, ei peritä 287 §:ssä säädettyä toimilupamaksua jäljellä olevalta toimilupakaudelta. Toimiluvasta osittain luopuneen toimilupamaksua alennetaan vastaavasti jäljellä olevan toimilupakauden ajalta. Ennen toimiluvasta luopumista maksettuja toimilupamaksuja ei kuitenkaan palauteta.

4 luku

Ohjelmistotoimilupa digitaaliseen televisio- ja radiotoimintaan

22 §

Ohjelmistotoimilupaa edellyttävä digitaalinen televisio- ja radiotoiminta

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttää ohjelmistotoimilupaa.

Yleisradio Oy saa harjoittaa Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä tarkoitettua julkisen palvelun digitaalista televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa.

23 §

Ohjelmistotoimiluvan hakumenettely

Ohjelmistotoimilupa digitaaliseen televisio- ja radiotoimintaan haetaan Viestintävirastolta. Hakemuksessa on oltava:

1) hakijan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka;

2) selvitys suunnitellusta toiminnan kestosta;

3) selvitys käytettävästä lähetystekniikasta, ohjelmiston jakelun vaatimasta enimmäiskapasiteetista ja kapasiteetin saatavuudesta;

4) selvitys hakijan vakavaraisuudesta ja kyvystä säännöllisen televisiotoiminnan harjoittamiseen;

5) selvitys 26 §:ssä asetettujen toimiluvan myöntämisedellytysten täyttämisestä, jos ohjelmistotoimilupaa haetaan yleisen edun televisiotoimintaan;

6) julkinen versio hakemuksesta, jonka Viestintävirasto voi 2 momentissa tarkoitetulla tavalla julkaista.

Jos kapasiteettia on vapaana, Viestintäviraston on viipymättä julkaistava saapunut toimilupahakemus ja ilmoitettava samalla määräajasta, jonka kuluessa muut hakijat voivat hakea ohjelmistotoimilupaa. Viestintävirasto voi tiedottaa vapaasta taajuuskapasiteetista ja mahdollisuudesta hakea toimilupaa myös omasta aloitteestaan. Ohjelmistotoimilupa voidaan myöntää aikaisintaan kuukauden kuluttua hakemuksen tai Viestintäviraston ilmoituksen julkaisemisesta.

Jos lähetyskapasiteettia on vapaana 26 §:ssä tarkoitettuun yleisen edun televisiotoimintaan, Viestintäviraston on julkaistava ilmoitus vapaana olevasta lähetyskapasiteetista ja ilmoitettava samalla määräajasta, jonka kuluessa toimiluvan hakijan on jätettävä hakemus Viestintävirastoon.

24 §

Yleisradio Oy:n oikeus televisioverkon kapasiteettiin

Toimilupaviranomaisen velvollisuutena on huolehtia siitä, että Yleisradio Oy saa käyttöönsä julkisen palvelun toiminnassa tarvit-

semansa, sille 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn määrän maanpäällisen televisioverkon lähetyskapasiteettia ja että yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti.

25 §

Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen

Viestintävirasto myöntää 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun ohjelmistotoimiluvan sitä hakeneelle, jos:

1) hakija on maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun;

2) hakija on vakavarainen ja sillä on ilmeinen kyky säännölliseen ohjelmistotoimiluvan mukaiseen toimintaan;

3) hakijan ei perustellusta syystä epäillä rikkovan tämän lain säännöksiä; ja

4) hakija on toimittanut riittävän selvityksen ohjelmiston jakelun järjestämisestä.

Viestintäviraston on tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa.

Jos kaikille 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttäville hakijoille ei ole osoitettavissa riittävästi lähetyskapasiteettia taikka ohjelmistotoimiluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, valtioneuvosto myöntää toimiluvan. Viestintäviraston on julkaistava tieto ja ilmoitettava samalla hakijalle asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimiluvan hakija voi kahden viikon kuluessa siirrosta toimittaa suunnitellulla ohjelmasisällöllä täydennetyn hakemuksen valtioneuvostolle.

Jos toimilupa-asia on siirretty valtioneuvoston ratkaistavaksi, valtioneuvoston tulee ratkaista asia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on siirretty. Valtioneuvosto voi pidentää kahden kuukauden määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemuksen täydentämiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

Valtioneuvoston tulee toimilupa-alueella harjoitettava televisiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet tavalla, joka parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita.

26 §

Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen yleisen edun televisiotoimintaan

Sananvapauden, moniarvoisen viestinnän ja televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa osoitetaan yleisen edun televisiotoimintaan tarvittava määrä kapasiteettia.

Viestintävirasto myöntää 23 §:ssä ja 25 §:n 1 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen ohjelmistotoimiluvat 1 momentissa tarkoitettuihin yleisen edun kanavanippuihin.

Ohjelmistotoimilupa on myönnettävä, jos:

1) hakija on suorittanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun.

2) lähetykset ovat vapaasti vastaanotettavissa;

3) lähetyksiä voi vastaanottaa valtakunnallisesti lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa;

4) lähetykset sisältävät päivittäin suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia;

5) lähetykset sisältävät päivittäin uutisia ja ajankohtaisohjelmia;

6) lähetyksiin sisältyy 211 §:ssä tarkoitetut ääni- ja tekstityspalvelut; ja

7) hakija on toimittanut riittävän selvityksen ohjelmiston jakelun järjestämisestä.

Viestintäviraston on tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa.

Jos kaikille 3 momentissa säädetyt edellytykset täyttäville hakijoille ei ole osoitettavissa riittävästi lähetyskapasiteettia, taikka ohjelmistotoimiluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, valtioneuvosto myöntää toimiluvan. Viestintäviraston on julkaistava tieto ja ilmoitettava samalla haki-

jalle asian siirtämisestä. Toimiluvan hakija voi kahden viikon kuluessa siirrosta toimittaa suunnitellulla ohjelmasisällöllä täydennetyn hakemuksen valtioneuvostolle.

Valtioneuvoston on myönnettävä toimilupa hakijalle, joka parhaiten toteuttaa 3 momentissa ja 25 §:n 1 ja 5 momentissa säädetyt edellytykset. Valtioneuvoston tulee ratkaista asia 25 §:n 4 momentissa säädetyssä määräajassa.

Yleisen edun ohjelmistotoimilupa voidaan myöntää kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetusta konsernista vain yhdelle yritykselle.

Toimilupaviranomaisen on huolehdittava siitä, että yleisen edun ohjelmistotoimiluvan haltija saa käyttöönsä yleisen edun televisiotoiminnassa tarvitsemansa määrän maanpäällisen televisioverkon lähetyskapasiteettia.

27 §

Ohjelmistotoimiluvan ehdot

Ohjelmistotoimiluvat myönnetään määräajaksi, enintään 10 vuodeksi.

Ohjelmistotoimiluvan haltijan, jolle on myönnetty ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisiotoimintaan osoitettuun kanavanippuun, on täytettävä koko toimilupakauden ajan 26 §:n 3 momentissa televisiotarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi säädetyt edellytykset.

Valtioneuvosto voi liittää ohjelmistotoimilupaan ehtoja, jotka koskevat:

1) alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä;
2) vuorokautista lähetysaikaa; taikka
3) lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia.

Valtioneuvosto voi lisäksi liittää ohjelmistotoimilupaan ohjelmatoimintaa koskevia ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämättömiä ehtoja.

28 §

Lyhytaikainen ohjelmistotoimilupa

Viestintäviraston on myönnettävä ohjelmistotoimilupa lyhytaikaiseen televisio- tai radiotoimintaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ilman 23 ja 25 §:ssä säädettyä menettelyä, jos ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain säännöksiä ja toiminnan:

1) kesto on enintään kolme kuukautta; tai
2) viikoittainen kesto on enintään kahdeksan tuntia.

Toiminnan harjoittajalle, jolle 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu toimilupa on myönnetty, ei kuitenkaan voida myöntää toimilupia välittömästi toisiaan seuraaville kolmen kuukauden jaksoille.

Viestintävirasto voi myöntää toimiluvan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

29 §

Ohjelmistotoimiluvan muuttaminen

Ohjelmistotoimiluvan myöntänyt viranomainen voi muuttaa toimilupaa sen voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan hakemuksesta tai suostumuksella taikka muutoinkin, jos se on välttämätöntä teknisestä kehityksestä tai kansainvälisistä sopimusvelvoitteista johtuvan taikka luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tai markkinaolosuhteissa tapahtuvan muutoksen tai muun vastaavan olennaisen muutoksen takia.

30 §

Ohjelmistotoimiluvan siirtäminen

Ohjelmistotoimilupaa ei saa siirtää muulle kuin samaan kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluvalle yritykselle. Konsernin sisäisestä siirrosta on ilmoitettava välittömästi Viestintävirastolle.

Jos kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tai vastaava tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi toimilupaviranomaiselle, jonka on päätettävä kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta peruuttaako se toimiluvan määräysvallassa tapahtuneen muutoksen vuoksi.

Toimilupaviranomainen voi jättää toimiluvan peruuttamatta, jos on ilmeistä, että;

1) 25 ja 26 §:ssä säädetyt toimiluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät; ja

2) toiminta jatkuu toimiluvan ehtojen mukaisena.

Ohjelmistotoimiluvanhaltija voi pyytää toimilupaviranomaiselta ennakkopäätöksen määräysvallan muutoksen vaikutuksesta toimilupaan. Toimilupaviranomaisen tulee antaa päätös kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on saapunut.

Jos määräysvalta on muuttunut yrityskaupassa, joka on kilpailulain mukaan ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tai yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen mukaan komissiolle, toimilupaviranomaisen päätös on annettava kahden kuukauden kuluessa siitä kun yrityskauppaa koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

31 §

Ohjelmistotoimiluvan raukeaminen

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetty ohjelmistotoimilupa raukeaa, jos säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu viimeistään kuuden kuukauden kuluttua toimilupakauden alkamisesta tai jos säännöllinen lähetystoiminta on keskeytetty 30 vuorokautta pidemmäksi ajaksi. Toimintaa voidaan pitää toimiluvan mukaisena vain, jos sitä harjoitetaan kaikilla niillä taajuuksilla tai alueilla, joihin toimilupa oikeuttaa. Viestintäviraston on ilmoitettava toimiluvan raukeamisesta toimiluvanhaltijalle.

Toimilupaviranomainen voi myöntää luvan poiketa 1 momentissa säädetystä, jos siihen on toiminnan edellytyksiin liittyvä erityisen painava syy. Toimiluvanhaltijan on haettava poikkeuslupaa toimilupaviranomaiselta ennen kuin raukeamisen edellytykseksi säädetty aika on kulunut.

32 §

Ohjelmistotoimiluvan peruuttaminen

Ohjelmistotoimiluvan myöntänyt toimilupaviranomainen voi peruuttaa toimiluvan osaksi tai kokonaan, jos:

1) ohjelmistotoimiluvanhaltija on toistuvasti ja vakavasti rikkonut tämän lain säännöksiä taikka 27 tai 37 §:ssä tarkoitettuja toimilupaehtoja;

2) toimiluvanhaltijalla ei enää ole toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittäviä taloudellisia voimavaroja huolehtia velvollisuuksistaan.

Peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi että toimiluvanhaltija ei kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään tai saata taloudellisia voimavarojaan jälleen riittäviksi.

Toimilupaviranomainen voi peruuttaa ohjelmistotoimiluvan, jos toimiluvanhaltija siirtää toimiluvan muulle kuin samaan konserniin kuuluvalle yritykselle siten kuin 30 §:n 1–2 momentissa säädetään.

Toimilupaviranomainen voi peruuttaa toimiluvan osaksi tai kokonaan, jos se on välttämätöntä toimiluvanvaraiseen toimintaan osoitettujen taajuuksien taajuussuunnitelman muuttumisen vuoksi.

Jos ohjelmistotoimiluvanhaltija asetetaan konkurssiin, toimilupa lakkaa olemasta voimassa välittömästi.

33 §

Ohjelmistotoimiluvasta luopuminen

Ohjelmistotoimiluvan haltija voi luopua toimiluvasta ilmoittamalla asiasta toimiluvan myöntäneelle viranomaiselle ennen toimilupakauden päättymistä.

5 luku

Ohjelmistotoimilupa analogiseen radiotoimintaan

34 §

Ohjelmistotoimilupaa edellyttävä analoginen radiotoiminta

Radiotoiminnan harjoittaminen analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa

edellyttää ohjelmistotoimilupaa. Ohjelmistotoimilupa haetaan Viestintävirastolta.

Analogista radiotoimintaa, jossa toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta, saa harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa. Lisäksi vähäistä, rajatulla alueella harjoitettavaa radiotoimintaa, saa harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa.

Yleisradio Oy saa harjoittaa Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua julkisen palvelun analogista radiotoimintaa ilman ohjelmistotoimilupaa.

35 §

Analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimiluvan hakumenettely

Viestintäviraston on julkaistava ilmoitus analogiseen radiotoimintaan haettavista ohjelmistotoimiluvista, kun ohjelmistotoimilupaa edellyttävään radiotoimintaan on osoitettu 96 §:n nojalla annetussa Viestintäviraston määräyksessä vapaita taajuuksia. Viestintäviraston on samalla ilmoitettava määräajasta, jonka kuluessa toimiluvanhakijan on jätettävä hakemus Viestintävirastoon.

Hakemuksessa on oltava:

1) hakijan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka;

2) selvitys suunnitellusta toiminnan kestosta;

3) selvitys hakijan vakavaraisuudesta ja kyvystä säännöllisen radiotoiminnan harjoittamiseen;

4) haettava taajuus tai taajuuskokonaisuus; ja

5) selvitys suunnitellusta kuuluvuusalueesta.

36 §

Ohjelmistotoimiluvan myöntäminen analogiseen radiotoimintaan

Viestintävirasto myöntää 34 §:ssä tarkoitetun ohjelmistotoimiluvan sitä hakeneelle, jos:

1) hakija on maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun;

2) hakija on vakavarainen ja sillä on ilmeinen kyky säännölliseen ohjelmistotoimiluvan mukaiseen toimintaan;

3) hakijan ei perustellusta syystä epäillä rikkovan tämän lain säännöksiä.

Viestintäviraston on tarvittaessa päätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa.

Jos kaikille 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttäville hakijoille ei ole osoitettavissa riittävästi taajuuksia taikka ohjelmistotoimiluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, valtioneuvosto myöntää toimiluvan. Viestintäviraston on julkaistava tieto ja samalla ilmoitettava hakijalle asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimiluvan hakija voi kahden viikon kuluessa siirrosta toimittaa suunnitellulla ohjelmasisällöllä täydennetyn hakemuksen valtioneuvostolle.

Valtioneuvoston tulee ratkaista asia 25 §:n 4 momentissa säädetyssä määräajassa.

Valtioneuvoston tulee toimilupa-alueella harjoitettava radiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet tavalla, joka parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita.

37 §

Analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimiluvan ehdot

Toimilupaviranomainen myöntää ohjelmistotoimiluvat määräajaksi, enintään 10 vuodeksi.

Ohjelmistotoimiluvassa määrätään taajuuskokonaisuus, jolla toimiluvanhaltija saa harjoittaa toimiluvanvaraista toimintaa.

Valtioneuvosto voi liittää ohjelmistotoimilupaan ehtoja, jotka koskevat alueellista kuuluvuutta ja vuorokautista lähetysaikaa.

Valtioneuvosto voi lisäksi liittää ohjelmistotoimilupaan ohjelmatoimintaa koskevia, ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta välttämättömiä ehtoja.

Analogisen radiotoiminnan harjoittamiseen sovelletaan lisäksi 29 §:ää ohjelmistotoimiluvan muuttamisesta, 30 §:ää siirtämisestä,

31 §: ää raukeamisesta, 32 §:ää peruuttamisesta ja 33 §:ää ohjelmistotoimiluvasta luopumisesta.

38 §

Yleisradio Oy:n oikeus analogisen radioverkon taajuuksiin

Toimilupaviranomaisen velvollisuutena on huolehtia siitä, että Yleisradio Oy saa käyttöönsä julkisen palvelun toiminnassa tarvitsemansa, sille 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn määrän radioverkon taajuuksia ja että yhtiö voi käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

6 luku

Radiolupa

39 §

Radiolupa

Radiolähettimien hallussapito ja käyttö edellyttävät Viestintäviraston myöntämää radiolupaa, jollei tässä pykälässä toisin säädetä.

Radiolupa sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön tarkoitetuille radiotaajuuksille on myönnettävä kuuden viikon kuluessa siitä, kun Viestintävirasto on saanut kaikki asian ratkaisemiseksi tarpeelliset asiakirjat. Myöntäessään radioluvan 40 §:n nojalla Viestintävirasto voi pidentää kuuden viikon määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

Radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön ei tarvita radiolupaa, jos radiolähetin toimii ainoastaan Viestintäviraston sille määräämällä yhteistaajuudella ja sen vaatimustenmukaisuus on varmistettu tässä laissa säädetyllä tavalla. Viestintävirasto voi antaa tällaisen radiolähettimen käyttöä rajoittavia määräyksiä, jotka ovat taajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön sekä häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia.

Viestintävirasto voi määrätä, että 3 momentissa tarkoitetun radiolähettimen hallussapidosta ja käytöstä on ennen sen käyttöönottoa tehtävä kirjallinen kerrallaan enintään viisi vuotta voimassa oleva rekisteröintiilmoitus.

Radiolähettimen hallussapitoon ei tarvita radiolupaa, jos radiolähetin on pysyvästi tehty teknisesti kykenemättömäksi radioviestintään tai jos muuten on selvää, että hallussapidon tarkoituksena ei ole laitteen käyttäminen radioviestintään.

Viestintävirasto antaa määräykset muun maan toimivaltaisen viranomaisen antaman luvan, muun oikeutuksen tai radiolähettimen käyttöoikeuden ilmaisevan merkin hyväksymisestä 1 momentissa tarkoitetuksi luvaksi.

Puolustusvoimat ja rajavartiolaitos eivät tarvitse radiolupaa yksinomaan sotilaalliseen maanpuolustukseen tarkoitetun radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön.

Vieraan valtion poliisimies ei tarvitse radiolupaa tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 23/2001) 41 artiklassa tarkoitetussa takaa-ajossa tai 40 artiklassa tarkoitetussa rajan yli tapahtuvassa tarkkailussa käytettävän radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön.

Vieraan valtion edustaja ei tarvitse radiolupaa valtio- tai työvierailussa käytettävän radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön, jos radiolähettimen hallussapidosta ja käytöstä on ilmoitettu Viestintävirastolle ja radiolähettimen rakenteesta on annettu Viestintävirastolle sen pyytämät tiedot.

Televiestinnän voimavarojen antamisesta suuronnettomuuksien lievittämiseen ja pelastustoimiin tehdyssä Tampereen yleissopimuksessa (SopS 15/2005) tarkoitettu vieraan valtion henkilöstö ei tarvitse radiolupaa sopimuksessa tarkoitetuissa pelastustoimissa ja suuronnettomuuksien lievittämisessä käytettävän radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön, jos radiolähettimen hallussapidosta ja

käytöstä on ilmoitettu Viestintävirastolle ja radiolähettimen rakenteesta ja suunnitellusta käytöstä on annettu Viestintävirastolle sen pyytämät tiedot.

40 §

Radioluvan myöntäminen

Radioluvan myöntää Viestintävirasto. Hakemuksessa on esitettävä Viestintäviraston pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Jos yksittäisen radioluvan myöntämisellä voi olla vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, Viestintäviraston on lupapäätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa. Jos radioluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, valtioneuvosto myöntää radioluvan.

Radiolupa myönnetään enintään 10 vuodeksi kerrallaan. Edellä 6 §:ssä tarkoitetun toimilupaa edellyttävän teletoiminnan tarjoamiseen käytettävän radiolähettimen tai 22 §:ssä tarkoitetun digitaalisen televisio- ja radiotoiminnan tai 34 §:ssä tarkoitetun analogisen radiotoiminnan harjoittamiseen käytettävän radiolähettimen radiolupa myönnetään kuitenkin enintään 20 vuodeksi kerrallaan.

Lain 11 §:ssä säädetyssä huutokauppamenettelyssä toimiluvan saaneelle tai tällaisen toimiluvan siirron saajalle Viestintävirasto myöntää radioluvan hakemuksesta sen jälkeen, kun toimiluvan haltija on suorittanut 287 §:ssä säädetyn toimilupamaksun ensimmäisen maksuerän.

Toiminnanharjoittajalle, jolle on myönnetty radiolupa 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuun, enintään kolme kuukautta kestävään toimintaan, voidaan myöntää osittainkaan päällekkäiselle peittoalueelle uusi radiolupa aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua edellisen luvan päättymisestä.

Radiolupa myönnetään 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vähäiseen, rajatulla alueella harjoitettavaan radiotoimintaan enintään vuodeksi kerrallaan.

41 §

Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntämisen edellytykset

Jollei 2–4 momentista muuta johdu, radiolupa tai 44 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävä taajuusvaraus on myönnettävä, jos:

1) sitä haetaan taajuusalueelle, joka 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tai 96 §:n 1 momentin nojalla annetussa Viestintäviraston määräyksessä on osoitettu hakemuksessa tarkoitettuun käyttöön;

2) taajuusalueelta on osoitettavissa teknisesti tarkoituksenmukaisia radiotaajuuksia hakijan käytettäväksi tai varattavaksi;

3) radiolähettimen vaatimustenmukaisuus on varmistettu; ja

4) Viestintävirastolla ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan radioviestintää koskevia säännöksiä, määräyksiä tai radiolupaan liitettyjä ehtoja.

Jos hakijan aiemmasta radioluvasta tai taajuusvarauksesta, joka koskee samaa laiteryhmää kuin haettava uusi lupa tai varaus, on maksamatta muu kuin määrältään vähäinen erääntynyt maksu, lupa tai varaus voidaan jättää myöntämättä.

Jos hakijan tarkoituksena on harjoittaa 6 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraista teletoimintaa tai 22 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraista televisiotoimintaa taikka 34 §:ssä tarkoitettua radiotoimintaa, radiolupaa tai radiotaajuuksien varausta ei voida myöntää, jos hakijalla ei ole tarvittavaa verkko- tai ohjelmistotoimilupaa.

Jos radiolupa tai radiotaajuuksien varaus voidaan radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää vain osalle hakijoista, se on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyä lain tarkoitusta.

Radioluvan hakija tai haltija taikka tarvittaessa myös muu teleyritys on velvollinen antamaan Viestintävirastolle sen pyytämät 4 momentissa tarkoitetun lupapäätöksen tekemisessä tarvittavat tiedot.

42 §

Lupaehdot

Viestintävirasto voi liittää radiolupaan taajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön, viestintämarkkinoiden tehokkuuden ja radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Viestintävirasto voi lisäksi lupaehdoissa määrätä, että radiolupaa on säilytettävä radiolähettimen välittömässä läheisyydessä.

Suuren häiriöriskin aiheuttavan radiolähettimen lupaehdoissa voidaan määrätä, ettei lähetintä saa ottaa käyttöön, ennen kuin Viestintävirasto on tarkastuksen perusteella hyväksynyt käyttöönoton. Viestintävirasto määrää ne radiolähetinlajit, joiden katsotaan aiheuttavan suuren häiriöriskin, ja antaa tarkemmat määräykset niiden tarkastusmenettelystä sekä lähettimien säätämisestä ja muista siihen verrattavista käyttöönoton hyväksymisen edellytyksistä.

43 §

Kuulemisvelvollisuus

Teleyrityksiä ja viestintäpalvelujen käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä yleiseen teletoimintaan tarkoitetun radioluvan myöntämisestä, 39 §:n 3 momentin nojalla annettavasta Viestintäviraston määräyksestä, 95 §:n 1 momentin nojalla annettavasta valtioneuvoston asetuksesta sekä 96 §:n 1 momentin nojalla annettavasta Viestintäviraston määräyksestä ennen sen antamista. Teleyrityksiä ja viestintäpalvelujen käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä säännöksen, päätöksen tai määräyksen muuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu radioluvan haltijan kanssa, kuulemisvelvollisuutta ei ole.

44 §

Radiotaajuuksien varaus

Ennen radioluvan hakemista radiolähettimen käyttöön tarvittaviin radiotaajuuksiin voidaan hakea varaus, jos se on perusteltua radiojärjestelmän suunnittelun tai toteuttamisen vuoksi taikka jos radiolähettimen hankkiminen edellyttää ennakkotietoa käytettävissä olevista radiotaajuuksista.

Taajuusvaraus myönnetään enintään vuodeksi kerrallaan. Varaus raukeaa, kun varauksessa tarkoitetun radiolähettimen käyttöön myönnetään 39 §:ssä säädetty radiolupa.

45 §

Taajuusvarauksen myöntäminen

Taajuusvarauksen myöntää Viestintävirasto. Hakemuksessa on esitettävä Viestintäviraston hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Viestintävirasto myöntää 6 §:ssä tarkoitetun verkkotoimiluvan ja 34 §:ssä tarkoitetun ohjelmistotoimiluvan haltijalle taajuusvarauksen toimiluvan voimaantulosta lukien ilman hakemusta.

Jos 6 §:ssä säädetyn verkkotoimiluvan tai 34 §:ssä säädetyn ohjelmistotoimiluvan mukaisen toiminnan radioluvan voimassaolo lakkaa toimiluvan ollessa vielä voimassa, taajuusvaraus tulee uudelleen voimaan ilman hakemusta.

46 §

Radioluvan uusiminen hakemuksetta

Viestintävirasto voi uusia myöntämänsä radioluvan ilman radioluvan haltijan hakemusta enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan, jos luvanhaltija on antanut uusimiseen kirjallisen suostumuksensa.

Viestintävirasto voi olla uusimatta radiolupaa, jos 41 §:ssä säädetyt radioluvan myöntämisen edellytykset eivät täyty tai 49 §:ssä

säädetyt radioluvan peruuttamisen edellytykset täyttyvät.

47 §

Radioluvan muuttaminen

Viestintävirasto voi radioluvan voimassa ollessa muuttaa lupaehtoja ilman luvanhaltijan suostumusta, jos se on välttämätöntä radiotaajuudelle vahvistetun käyttösuunnitelman muuttumisen, taajuuksia koskevien määräysten tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden vuoksi taikka jos se on perusteltua radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen taikka radiotaajuusalueen ensisijaisen käyttötarkoituksen mukaisen käytön vuoksi.

Verkkotoimiluvan haltijan, jolle on myönnetty 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu verkkotoimilupa, radioluvan ehtoja voidaan muuttaa myös, jos se on välttämätöntä markkinoilla toimivan teleyrityksen taloudellisissa tai teknisissä toimintaedellytyksissä tapahtuvan muutoksen vuoksi taikka johtuu uuden teleyrityksen tulosta markkinoille, tai vastaavasta muusta markkinaolosuhteiden muutoksen aiheuttamasta tarpeesta järjestellä uudelleen radiotaajuuksien käyttöä.

Radioluvan ehtoja voidaan muuttaa radioluvan haltijan hakemuksesta. Jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa koskevan radioluvan haltija hakee muutosta radioluvan ehtoihin, Viestintäviraston on ennen ratkaisun antamista ilmoitettava radioluvan haltijalle, miten Viestintäviraston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi radiolupaan, ja annettava samalla radioluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruttamiseen.

Jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan käytettävää teknologiaa ei ole toimiluvassa erikseen määrätty, toimiluvanhaltijan on ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava Viestintävirastolle verkossa käytettävä teknologia. Jos toimiluvanhaltija muuttaa käytettävää teknologiaa, sen on ennen muutoksen toteuttamista ilmoitettava siitä Viestintävirastolle.

48 §

Radioluvan siirtäminen ja vuokraaminen

Muun kuin verkko- tai ohjelmistotoimilupaa edellyttävään toimintaan tarkoitetun radioluvan saa siirtää. Radioluvassa voidaan kuitenkin kieltää luvan siirtäminen, jos radiolähettimen käyttäminen edellyttää 265 §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta tai luvan siirtämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Siirrosta on viipymättä ilmoitettava Viestintävirastolle. Viestintävirasto voi kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta hylätä radioluvan siirron, jos on ilmeistä, että 41 §:ssä säädetyt radioluvan hylkäämisen edellytykset täyttyvät.

Radioluvan siirtämiseksi ei katsota luvan luovuttamista sen haltuun, jolle luvanhaltija vuokraa tai muuten antaa radiolähettimensä väliaikaisesti käytettäväksi. Luvanhaltija vastaa tällöinkin siitä, että radiolähetintä käytetään lupaehtojen mukaisesti.

Jos luvanhaltija sulautuu osakeyhtiölaissa (624/2006) tarkoitetulla tavalla toiseen osakeyhtiöön, radiolupa siirtyy vastaanottavalle yhtiölle. Jos luvanhaltijan liiketoiminta, johon radiolupa liittyy, kokonaisuudessaan luovutetaan, radiolupa siirtyy vastaanottajalle. Jos radioluvan haltija asetetaan konkurssiin ja konkurssipesän hallinto viipymättä ilmoittaa Viestintävirastolle, että konkurssipesä jatkaa luvanhaltijan elinkeinotoimintaa, radiolupa siirtyy konkurssipesälle.

49 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

1) luvanhaltija 331 §:n tai 332 §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti tai toistuvasti radioviestinnän häiriöttömyyden kannalta olennaisella tavalla rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja taikka olennaisesti rikkoo radiolupaan tai ra-

diotaajuuksien varaukseen liittyvää maksuvelvollisuutta;

2) luvanhaltija tahallaan tai huolimattomuudesta lähettää radiolähettimellä rikoslain (39/1889) 34 luvun 10 §:ssä tarkoitetun perättömän vaarailmoituksen taikka muulla tavalla häiritsee tai haittaa turvallisuusradioviestintää;

3) luvanhaltija ei käytä luvassa osoitettuja radiotaajuuksia eikä ota niitä käyttöön Viestintäviraston asettamassa kohtuullisessa määräajassa;

4) radiolähetin käyttää radiotaajuuksia epätarkoituksenmukaisella tavalla teknisten ominaisuuksiensa vuoksi;

5) 96 §:n 6 momentissa tarkoitetut edellytykset luvan haltijan käytössä olevan taajuusalueen toissijaiseen käyttöön eivät täyty;

6) televisio- ja radiotoimintaa varten myönnetty ohjelmistotoimilupa lakkaa olemasta voimassa;

7) 6 §:ssä tarkoitettu verkkotoimilupa lakkaa olemasta voimassa; taikka

8) Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset edellyttävät peruuttamista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun määräajan asettamispäätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

50 §

Päätös häiriösuojauksesta

Viestintävirasto voi radiotaajuuksien käyttäjän hakemuksesta päättää toimenpiteistä kiinteän radiovastaanottoaseman suojaamiseksi häiriöiltä, jos päätös voidaan tehdä tuottamatta muille radiotaajuuksien käyttäjille suojauksella saavutettavaan etuun nähden kohtuutonta taloudellista tai muuta vahinkoa.

Päätöksessä, joka on voimassa enintään kymmenen vuotta kerrallaan, voidaan asettaa suojattavan aseman rakennetta, sijaintia ja käyttöä koskevia ehtoja. Päätös voidaan peruuttaa tai sen ehtoja muuttaa, jos päätöstä tehtäessä vallinneet olosuhteet muuttuvat olennaisesti.

III OSA

VELVOLLISUUKSIEN ASETTAMINEN JA YLEISPALVELU

7 luku

Velvollisuuksien perusteet

51 §

Markkinamäärittely

Viestintäviraston on säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat, joista se tekee markkina-analyysin 52 §:n mukaisesti.

52 §

Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta

Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Markkina-analyysi on tehtävä viimeistään kahden vuoden kuluttua komission antamasta markkinasuosituksesta, jos kyseessä on aiemmin määrittelemättömät markkinat ja vähintään kolmen vuoden välein, jos kyseessä ovat jo aiemmin määritellyt markkinat. Kolmen vuoden määräaikaa voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos Viestintävirasto pyytää sitä komissiolta, eikä komissio kiellä sitä kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Jos kyseessä ovat valtion rajat ylittävät markkinat, Viestintäviraston on markkina-analyysiä tehdessään toimittava yhteistyössä Euroopan talousalueeseen kuuluvan asianomaisen jäsenvaltion, jäljempänä *ETA-valtio*, sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä yritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka tur-

vin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä. Yrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos yritys kykenee laajentamaan markkinavoimaansa ensimmäisiltä markkinoilta niihin läheisessä yhteydessä oleville markkinoille ja siten vahvistamaan markkinavoimaansa myös näillä markkinoilla.

Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Viestintäviraston on päätöksellään poistettava teleyritykseltä huomattavan markkinavoiman asema tietyillä markkinoilla, jos markkina-analyysin perusteella havaitaan, ettei teleyrityksellä enää ole 3 momentissa tarkoitettua huomattavaa markkinavoimaa.

53 §

Tukkumarkkinoilla huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 56, 61, 65 §:ssä ja 10 luvussa tarkoitettuja velvoitteita, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi kyseisillä merkityksellisillä markkinoilla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään, ja niitä asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

1) käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen;

2) käyttöoikeuden toteuttamiskelpoisuus käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen;

3) tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset;

4) huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit;

5) tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä;

6) asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet;

7) eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen.

Huomattavaa markkinavoimaa koskevassa päätöksessään Viestintäviraston on arvioitava yrityksille asetettavien velvollisuuksien vaikutukset markkinoille.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa seikoissa taikka markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

54 §

Vähittäismarkkinoilla huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava vähittäismarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle tarpeen mukaan 2 momentissa tarkoitettuja tehokkaan kilpailun turvaamiseksi välttämättömiä lisävelvoitteita, jos Viestintävirasto vähittäismarkkinoista tehdyn markkina-analyysin perusteella toteaa, että määritellyillä vähittäismarkkinoilla ei ole kilpailua ja tukkumarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle asetetut velvoitteet eivät riittävästi edistä kilpailua vähittäismarkkinoilla.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi määrätä, että vähittäismarkkinoilla toimiva huomattavan markkinavoiman yritys ei saa:

1) periä kohtuuttomia hintoja;

2) estää markkinoille pääsyä tai rajoittaa kilpailua perusteettoman alhaisella hinnoittelulla;

3) suosia tiettyjä käyttäjiä epäasiallisella tavalla;

4) sitoa tiettyä tuotetta tai palvelua muihin tuotteisiin tai palveluihin.

Asetetun lisävelvoitteen tulee olla oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

55 §

Muun kuin huomattavan markkinavoiman aseman perusteella asetettavat velvollisuudet

Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle sekä 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle tässä laissa jäljempänä säädetyin edellytyksin muunkin kuin huomattavan markkinavoiman perusteella 57 §:n mukaista käyttöoikeuden luovutusta tai 62 §:n mukaista yhteenliittämistä koskevia sekä mainittuun käyttöoikeuden luovutukseen tai yhteenliittämiseen liittyviä 67–69, 72 ja 74 §:n mukaisia velvollisuuksia.

Asetettujen velvollisuuksien on oltava puolueettomia, avoimia, oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos velvollisuuden asettamisen edellytyksenä olleissa olosuhteissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

8 luku

Käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet

56 §

Huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden luovuttaa kohtuulliseksi katsottava käyttöoikeus viestintäverkkoon taikka viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun liittyvään liitännäistoimintoon tai liitännäispalveluun. Tällainen käyttöoikeus voi sisältää velvollisuuden:

1) luovuttaa käyttöoikeus viestintäverkkoon ja verkon osiin;

2) luovuttaa käyttöoikeus viestintäverkon kapasiteettiin;

3) tarjota rinnakkain sijoittamista ja muita liitännäistoimintojen yhteiskäyttötapoja, mukaan lukien kaapelikanavien, -laitetilojen ja radiomastojen käyttöoikeuden luovuttaninen;

4) luovuttaa käyttöoikeus sellaisiin liitännäispalveluihin, jotka mahdollistavat viestintäverkon tai viestintäpalvelun tarjoamisen tai tukevat palvelujen tarjoamista kyseisen verkon tai palvelun kautta;

5) tarjota matkaviestinverkkojen verkkovierailuihin liittyviä toimintoja ja muita palveluja, joita tarvitaan päästä päähän -palvelujen yhteen toimivuuden varmistamiseksi käyttäjälle saakka;

6) mahdollistaa toisen teleyrityksen tarjoamien puhelinpalvelujen käyttäminen sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla;

7) luovuttaa muun edellä mainittuihin rinnastettavan kohtuulliseksi katsottavan 1 momentissa tarkoitetun käyttöoikeuden.

Viestintävirasto voi liittää 1 momentissa tarkoitettuun käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen määräaikoja koskevia ehtoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos käyttöoikeuden luovutus johtaa tietosuojan tai kansallisen turvallisuuden vaarantumiseen tai se on yrityksen kannalta teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta.

57 §

Muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella asetettavat käyttöoikeuden luovutukseen liittyvät velvollisuudet

Viestintävirasto voi 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella velvollisuuden luovuttaa käyttöoikeus:

1) toiselle teleyritykselle tilaajayhteyteen tai sen osaan, tilaajayhteyden välityskykyyn tai tilaajayhteyden siirtokapasiteettiin rinnakkaiskäyttöä varten sekä vähäiseen laitetilaan, jos teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun varmistamiseksi välttämätöntä;

2) digitaalisen television tai radion sähköiseen ohjelmaoppaaseen, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että tiedot 227

§:ssä tarkoitetun siirtovelvoitteen piiriin kuuluvista digitaalisista televisio- ja radiolähetyksistä saatetaan yleisön saataville sähköisessä ohjelmaoppaassa;

3) televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että 227 §:ssä tarkoitetun siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat digitaaliset televisio- ja radiolähetykset voidaan liittää käytössä olevaan ohjelmointirajapintaan;

4) kaapelikanavaan tai radiomaston antennipaikkaan sekä siihen liittyvään laitetilaan, jos rinnakkaisen kaapelikanavan tai radiomaston rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista ympäristönsuojelusta, luonnonsuojelusta tai maankäytön suunnittelusta johtuvasta taikka muusta näihin verrattavasta syystä.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun antennipaikan ja laitetilan vuokrausvelvollisuuden mainitussa kohdassa tarkoitetuilla perusteilla myös muulle yritykselle kuin teleyritykselle, jos yritys vuokraa antennipaikkaa ja siihen liittyvää laitetilaa jollekin teleyritykselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos käyttöoikeuden luovutus johtaa kansallisen turvallisuuden tai tietosuojan vaarantumiseen tai se on yrityksen kannalta teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta.

58 §

Rinnakkain sijoittaminen ja yhteiskäyttö

Viestintävirasto voi velvoittaa verkkoyrityksen sallimaan toiselle teleyritykselle omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen, jos verkkoyritys on sijoittanut

1) 233 §:ssä tarkoitetulla tavalla telekaapelin tai radiomaston, siihen liittyvän laitteen, kaapelin, vähäisen rakennelman taikka pylvään toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle;

2) 233 §:ssä tarkoitetulla tavalla matkaviestinverkon tukiaseman, siihen liittyvän laitteen tai kaapelin toisen omistamaan tai hallitsemaan rakennukseen; taikka

3) 236 §:ssä tarkoitetulla tavalla kiinnittänyt rakennuksiin tai rakennelmiin tarpeellisia laitteita.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen, jos rakentamista tai sijoittamista ei muutoin voida järjestää tyydyttävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Velvoitteen asettamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sillä estetä tai rajoiteta kohtuuttomasti verkkoyrityksen omaa käyttöä.

Jolleivät asianosaiset sovi yhteiskäyttöön tai rinnakkain sijoittamiseen liittyvistä kustannuksista, Viestintävirasto voi määrätä aiheutuvien kustannusten jakamisesta.

59 §

Oma käyttö tai kohtuullinen tuleva tarve

Edellä 56 tai 57 §:n nojalla asetetusta velvollisuudesta huolimatta velvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on teleyrityksen tai 57 §:n 2 momentissa tarkoitetun yrityksen omassa käytössä taikka se on tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten.

9 luku

Yhteenliittäminen

60 §

Neuvotteluvelvollisuus

Yhteenliittämisellä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin.

Verkkoyritys on velvollinen neuvottelemaan vilpittömästi toisen verkkoyrityksen kanssa yhteenliittämisestä.

61 §

Yhteenliittämisvelvollisuus huomattavan markkinavoiman perusteella

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko yhteen toisen teleyrityksen viestin-

täverkon kanssa *(yhteenliittämisvelvollisuus)*. Tällöin sen on neuvoteltava yhteenliittämisestä toisen verkkoyrityksen kanssa ehdoin, jotka eivät ole ristiriidassa mainitulla päätöksellä asetettujen velvoitteiden kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun yhteenliittämisvelvollisuuden lisäksi Viestintävirasto voi asettaa velvollisuuden tehdä palveluista yhteentoimivia toisen teleyrityksen palvelujen kanssa siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä.

Teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämisvelvollisuuden, on noudatettava 63 ja 64 §:n säännöksiä, jos yhteenliittämisvelvollisuuden sisällöstä ei muutoin päästä sopimukseen.

62 §

Muulla perusteella asetettava yhteenliittämisvelvollisuus

Viestintävirasto voi 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle:

1) 61 §:n mukaisen yhteenliittämisvelvollisuuden, jos -teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on viestintäverkkojen yhteenliitettävyyden varmistamiseksi välttämätöntä; ja

2) 1 kohdassa tarkoitetun yhteenliittämisvelvollisuuden lisäksi velvollisuuden tehdä palveluistaan yhteentoimivia toisen teleyrityksen palvelujen kanssa siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä.

63 §

Yhteenliittämisen toteuttaminen

Verkkojen yhteenliittäminen on tehtävä yhteenliittämistä pyytävän verkkoyrityksen osoittamassa kohdassa, jollei se ole teknisesti epätarkoituksenmukaista tai kohtuutonta yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen kannalta.

Yhteenliittäminen on tehtävä niin nopeasti kuin se on teknisesti mahdollista.

Yhteenliittämisvelvolliselta teleyritykseltä perittävä korvaus yhteenliittämistä pyytävän verkkoyrityksen puhelinverkon käytöstä ei saa olla kohtuuton.

64 §

Kansainvälisten puhelinverkkojen yhteenliittäminen

Puheviestintä ulkomaille on ohjattava kansainväliseen telepalveluun kansainvälistä puhelinpalvelua tarjoavan teleyrityksen valitseman kaukopuhelinpalvelun kautta.

Jokaisesta yleisestä kansainvälisestä puhelinpalvelusta tulee olla pääsy kaikkiin paikallispuhelinpalveluihin.

65 §

Puhelinverkon käytöstä perittävä korvaus

Yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykseltä perittävä korvaus verkon käytöstä puheyhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan teleyrityksen verkosta toisen teleyrityksen verkkoon *(nouseva liikenne)* ja yhteys muodostetaan:

1) ilmaisnumeroon; taikka

2) palvelunumeroon tai valtakunnalliseen tilaajanumeroon.

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden hinnoitella erikseen muukin kuin 1 momentissa tarkoitettu nouseva liikenne.

Yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykseltä perittävä korvaus verkon käytöstä puheyhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen verkosta teleyrityksen verkkoon (*laskeva liikenne*).

66 §

Määräalennusten kielto

Yhteenliittämisvelvollisen teleyrityksen puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perimä korvaus ei saa riippua välitetyn viestinnän määrästä.

10 luku

Muut velvollisuudet

67 §

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyvät tekniset velvoitteet

Viestintävirasto voi käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta ja yhteenliittämistä koskevassa päätöksessä asettaa teleyritykselle ja 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle sellaisia teknisiä velvoitteita ja luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvoite voidaan teknisesti toteuttaa.

68 §

Syrjimättömyysvelvollisuus

Viestintävirasto voi 53 tai 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle ja 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle käyttöoikeuden luovutusta tai yhteenliittämistä koskevan syrjimättömyysvelvollisuuden.

Syrjimättömyysvelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta noudattaa hinnoittelua *(syrjimätön hinnoittelu)* tai ehtoa *(syrjimätön ehto)*, joka kohtelee samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä tasapuolisesti. Jos teleyritys tai 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu yritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin ja vastaavanlaatuisena kilpailevalle teleyritykselle.

69 §

Avoimuutta koskevat velvollisuudet

Viestintävirasto voi 53 tai 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle ja 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle avoimuutta koskevia velvollisuuksia, joiden mukaan teleyrityksen on julkaistava käyttöoikeuden luovuttamisen tai yhteenliittämisen kannalta merkitykselliset tiedot, kuten palvelun toimitusehdot, tekniset eritelmät, hinnasto sekä tehdyt sopimukset siltä osin, kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja.

Jos teleyritykselle tai 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle on asetettu 68 §:ssä tarkoitettu syrjimättömyysvelvollisuus, sille voidaan asettaa velvollisuus julkaista käyttöoikeutta tai yhteenliittämistä koskeva viitetarjous. Viitetarjouksen on oltava niin yksilöity, etteivät käyttöoikeuden pyytäjät joudu maksamaan tuotteista, jotka eivät ole tarjottavan palvelun kannalta välttämättömiä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Viestintäviraston on velvoitettava yritys julkaisemaan viitetarjous, jos teleyritykselle on asetettu velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus viestintäverkkoon tai sen osaan. Tällaisen viitetarjouksen tulee sisältää vähintään käyttöoikeuden luovuttamisen kannalta merkitykselliset tiedot.

70 §

Kirjanpidollinen eriyttämisvelvollisuus

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää kirjanpidossa säännelty toiminta teleyrityksen muusta palvelun tarjonnasta, jos se on tarpeen syrjimättömyysvelvollisuuden valvomiseksi.

Viestintäviraston on yksilöitävä päätöksessään eriyttämisen kohteena olevat tuotteet ja palvelut, eriyttämismenettelyllä selvitettävät tiedot sekä eriyttämismenettelyn pääpiirteet.

Teleyrityksen tilintarkastajien on tarkastettava eriyttämislaskelmat ja annettava niistä erillinen lausunto teleyritykselle. Eriyttämislaskelmat ja tilintarkastajan lausunto on toimitettava Viestintävirastolle.

71 §

Käyttöoikeuden ja yhteenliittämisen hinnoittelua koskevat velvollisuudet

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoi-

man yritykselle käyttöoikeuden ja yhteenliittämisen hinnoittelua koskevia velvollisuuksia, jos 52 §:n mukainen markkina-analyysi osoittaa, että markkinoilla ei ole todellista kilpailua ja että huomattavan markkinavoiman yrityksellä on sen vuoksi mahdollisuus pitää hintaa liian korkealla tasolla tai harjoittaa hintapainostusta viestintäpalvelujen käyttäjille haitallisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus voi koskea säännellyn tuotteen tai palvelun hinnoittelua ja hinnan asettamista. Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden noudattaa käyttöoikeuden luovutuksessa tai yhteenliittämisessä:

1) kustannussuuntautunutta hinnoittelua;

2) vähittäishinnasta tehtävään vähennykseen perustuvaa hinnoittelua; tai

3) oikeudenmukaista ja kohtuullista hinnoittelua.

Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on kohtuullinen ottaen huomioon tehokkaan toimijan kustannukset säännellyn tuotteen tai palvelun tuottamisesta. Kustannussuuntautuneen hinnan määrittämisessä voidaan ottaa huomioon vastaavilla kilpailluilla markkinoilla vallitseva hintataso.

Asettaessaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun velvollisuuden noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua, Viestintävirasto voi velvoittaa huomattavan markkinavoiman yrityksen myös noudattamaan säännellyn tuotteen tai palvelun hinnoittelussa Viestintäviraston etukäteen määrittämää enimmäishintaa. Enimmäishinta voidaan asettaa, jos hinnoitteluvelvoitteen vastainen hinnoittelu aiheuttaisi vakavaa haittaa kyseisillä markkinoilla eikä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua velvoitetta voida pitää riittävänä kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi näillä markkinoilla. Enimmäishinta voidaan asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Edellä 1−4 momentissa tarkoitettujen hinnoitteluvelvollisuuksien tulee:

1) edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta ja kestävää kilpailua;

2) tuottaa hyötyä viestintäpalvelujen käyttäjille;

3) olla kohtuullisia suhteessa niillä tavoiteltaviin päämääriin;

4) kannustaa yritystä investointeihin tulevaisuudessa; ja

5) sallia kohtuullinen tuotto säänneltyyn toimintaan sitoutuneelle pääomalle.

72 §

Muun kuin huomattavan markkinavoiman perusteella asetettava hinnoitteluvelvoite

Viestintävirasto voi 55 §:n mukaisella päätöksellään asettaa teleyritykselle ja 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle velvollisuuden noudattaa käyttöoikeuden luovutuksessa tai yhteenliittämisessä 71 §:n 2−5 momentissa tarkoitettuja hinnoitteluvelvollisuuksia, jos se on välttämätöntä käyttöoikeuden luovutuksen tai yhteenliittämisen turvaamiseksi.

73 §

Hinnoittelua koskeva selvittämisvelvollisuus

Jos teleyritykselle taikka 57 §:n 2 momentissa tai 196 §:ssä tarkoitetulle yritykselle on tässä laissa tai Viestintäviraston päätöksessä asetettu velvollisuus kustannussuuntautuneeseen tai syrjimättömään hinnoitteluun, yrityksellä on Viestintäviraston käsitellessä hinnoittelua koskevaa asiaa velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta tai palvelusta perimä hinta on kustannussuuntautunut tai syrjimätön.

Viestintävirasto ei arvioi hinnoittelun säännöstenmukaisuutta taannehtivasti.

Viestintävirasto ei ole hinnoitteluvelvollisuuden noudattamista arvioidessaan sidottu yrityksen kustannuslaskennassa käyttämiin periaatteisiin.

Viestintävirasto voi hinnoitteluvelvollisuuden noudattamista arvioidessaan yksittäistapauksessa päättää perittävän korvauksen enimmäismäärästä.

74 §

Kustannuslaskentajärjestelmä

Viestintävirasto voi 53 tai 55 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle tai 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulle yritykselle velvollisuuden käyttää kustannuslaskentajärjestelmää, jos se on tarpeen yritykselle asetetun hinnoitteluvelvollisuuden valvomiseksi.

Yritys saa itse valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän. Yrityksen on laadittava kustannuslaskentajärjestelmästä Viestintävirastolle kuvaus, josta käyvät ilmi vähintään kustannusten pääluokat ja ne säännöt, joiden mukaan kustannukset kohdennetaan.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä kustannuslaskentajärjestelmän avulla kerättävistä tiedoista ja kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksesta. Määräykset voivat koskea:

1) kustannuslaskentajärjestelmän ja hinnoittelun välisen yhteyden osoittamisessa välttämättömiä tietoja;

2) kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksen sisältöä ja muotoa;

3) kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksen toimittamista Viestintävirastolle.

75 §

Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta

Yrityksen tulee valita tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan yrityksen kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yrityksen on toimitettava kertomus Viestintävirastolle yrityksen tilikauden päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja ja aineistoa tilintarkastajan kertomuksen tulee sisältää. Määräykset voivat koskea:

1) yleisiä tietoja tarkastettavasta yrityksestä ja tarkastuksen suorittamistapaa;

2) tarkastusvelvollisuuden kohteena olevaa aineistoa;

3) kriteerejä, joilla voidaan todeta, vastaako yrityksen toiminta sille asetettuja velvoitteita;

4) tilintarkastajan kertomuksen liitteenä toimitettavaa aineistoa.

Viestintäviraston on julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan yrityksissä.

76 §

Toiminnallinen eriyttämisvelvollisuus

Viestintävirasto voi 53 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää jokin toiminnallinen kokonaisuus teleyrityksen muusta liiketoiminnasta, jos kyseisen verkkopalvelun markkinoilla on havaittu merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä, eikä 53 §:n nojalla asetetuilla velvollisuuksilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Eriyttämisen tuloksena syntyneen toiminnallisen kokonaisuuden on tarjottava palvelujaan samoin syrjimättömin ehdoin sekä emoyritykselleen että kilpailevalle teleyritykselle.

Viestintäviraston on ennen toiminnallisen eriyttämisvelvoitteen asettamista toimitettava komissiolle perusteltu päätösehdotus, jonka tulee sisältää ainakin:

1) näyttöä merkittävistä ja pysyvistä markkinahäiriöistä kyseisillä markkinoilla;

2) näyttöä siitä, ettei 53 §:n mukaisilla velvoitteilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen;

3) näyttöä siitä, että markkinoiden kilpailutilanteen muuttumisesta kohtuullisessa aikataulussa on hyvin vähän tai ei lainkaan merkkejä;

4) analyysi velvoitteen vaikutuksista viestintämarkkinoihin sekä velvollisuuden kohteena olevaan teleyritykseen;

5) selvitys eriyttämisvelvollisuuden tarkasta sisällöstä;

6) luettelo eriyttämisvelvollisuuden kohteena olevista tuotteista ja palveluista;

7) selvitys toiminnallisen kokonaisuuden henkilöstön riippumattomuuteen sekä teleyrityksen valvontaan liittyvistä seikoista.

77 §

Omistajanvaihdosta koskeva ilmoitusvelvollisuus

Huomattavan markkinavoiman yrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle etukäteen ja viipymättä aikeestaan siirtää paikallisverkkonsa tai huomattavan osan siitä perustamalleen erilliselle liiketoimintayksikölle tai erilliselle oikeushenkilölle, jolla on eri omistaja.

Viestintäviraston on ilmoituksen vastaanotettuaan tehtävä uusi 52 §:n mukainen markkina-analyysi kyseiseen viestintäverkkoon liittyvillä markkinoilla, jos luovutuksella on merkittävä vaikutus kyseisillä markkinoilla.

78 §

Ennakkomaksu ja vakuus

Teleyritys voi vaatia toiselta teleyritykseltä kohtuullisen ennakkomaksun tai vakuuden käyttöoikeuden luovutuksesta tai yhteenliittämisestä suoritettavasta korvauksesta.

79 §

Maksujen perintä loppukäyttäjiltä

Liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys, jolle on asetettu 61 tai 62 §:n mukainen yhteenliittämisvelvollisuus, on viestintäpalvelua tarjoavan toisen teleyrityksen valinnan mukaan velvollinen kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan perimään toisen teleyrityksen maksut tai antamaan toiselle teleyritykselle maksujen perinnän kannalta välttämättömät tiedot. Liittymäsopimuksen tehneelle teleyritykselle on varattava kohtuullinen siirtymäaika ennen kuin viestintäpalvelua tarjoava teleyritys aloittaa maksujen perimisen.

Tieto maksuvelvollisen liittymän tilaajanumerosta on siirrettävä viestintäyhteyden aikana. Jos tilaajanumeron siirtäminen ei ole teknisesti mahdollista, liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on velvollinen toimittamaan laskutuksessa tarvittavat tiedot toiselle teleyritykselle tai, jos tämä ei ole mahdollista, perimään maksut korvauksetta.

80 §

Tietojen luottamuksellisuus teleyritysten välillä

Teleyritys saa käyttää 7 ja 8 luvun käyttöoikeuden luovutuksen, 9 luvun yhteenliittämisen yhteydessä ja 79 §:n nojalla saatuja toista teleyritystä koskevia tietoja vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on teleyritykselle annettu. Tietoja saavat teleyrityksessä käsitellä ainoastaan ne, jotka tarvitsevat tietoja välttämättä työssään. Tietoja on muutoinkin käsiteltävä siten, ettei toisen teleyrityksen liikesalaisuuksia vaaranneta.

Teleyritys, joka aiheuttaa 1 momentin vastaisella menettelyllä vahinkoa toiselle teleyritykselle, on velvollinen korvaamaan menettelystään aiheutuvan vahingon.

81 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Teleyritys, joka tahallaan tai huolimattomuudesta toimii 53–55 §:n nojalla asetettujen velvollisuuksien vastaisesti, on velvollinen korvaamaan toiselle teleyritykselle aiheuttamansa vahingon.

Vahingonkorvaus käsittää korvauksen kuluista, hinnanerosta sekä muusta välittömästä taloudellisesta vahingosta, jota teleyrityksen 1 momentissa tarkoitetusta toiminnasta on aiheutunut.

Korvausta voidaan sovitella, jos täysi korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi rikkomuksen laatu, vahingon laajuus, osapuolten olosuhteet ja muut seikat huomioon ottaen.

Oikeus korvaukseen vanhenee, jollei korvauskannetta ole pantu vireille kolmen vuoden kuluessa siitä, kun teleyritys sai tiedon tai sen olisi pitänyt saada tieto vahingon ilmenemisestä.

Käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua korvauskannetta tuomioistuin voi pyytää Viestintäviraston lausuntoa asiassa.

11 luku

Menettely

82 §

Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa:

1) komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä;
2) markkina-analyysiä;
3) huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä;
4) 76 §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Viestintäviraston on lykättävä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä kahdella kuukaudella, jos komissio ilmoittaa pitävänsä päätösehdotusta Euroopan unionin oikeuden vastaisena. Viestintäviraston on kuuden kuukauden kuluessa komission ilmoituksesta peruttava 1 momentissa tarkoitettu päätöksensä tai muutettava sitä, jos komissio tätä vaatii.

Jos Viestintävirasto muuttaa 1 momentissa tarkoitettua päätösehdotusta komission vaatimuksesta, Viestintäviraston on varattava niille asianosaisille, joiden oikeutta tai etua päätös koskee, mahdollisuus antaa lausuntonsa muutetusta päätösehdotuksesta. Viestintäviraston on lopullista päätöstä tehdessään otettava asianmukaisesti huomioon myös 1 momentissa tarkoitetut lausunnot. Viestintäviraston on annettava päätös tiedoksi komissiolle.

83 §

Yrityksille asetettavaa velvoitetta koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa päätöstä, jolla Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman perusteella tai muulla perusteella 8−10 luvussa tarkoitetut velvoitteet lukuun ottamatta 57 §:n 1 momentin 4 kohtaan taikka 58 tai 76 §:ään perustuvaa päätöstä.

Jos komissio ilmoittaa katsovansa, että Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettu päätösehdotus muodostaisi esteen yhtenäismarkkinoille tai vakavasti epäilevänsä, ettei Viestintäviraston päätösehdotus ole Euroopan unionin oikeuden mukainen, Viestintäviraston on lykättävä päätöksen tekemistä kolmella kuukaudella komission ilmoituksesta. Viestintäviraston on tällöin jatkettava päätöksen valmistelua yhteistyössä komission ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.

Viestintävirasto voi 2 momentissa mainitun määräajan kuluessa muuttaa päätösehdotustaan tai perua sen. Jos Viestintävirasto muuttaa päätösehdotustaan tai pitää sen sellaisenaan voimassa, komissio voi antaa Viestintäviraston päätösehdotuksesta vielä ratkaisusuosituksen tai peruuttaa 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksensa. Viestintäviraston on annettava lopullinen päätöksensä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle kuukauden kuluessa ratkaisusuosituksen antamisesta. Määräaikaa voidaan kuitenkin jatkaa, jos se on tarpeen asianosaisten kuulemiseksi.

Jos Viestintävirasto päättää olla muuttamatta tai perumatta päätöstä komission suosituksesta huolimatta, sen on perusteltava päätöksensä.

84 §

Menettely kiireellisissä tapauksissa

Markkinamäärittely, markkina-analyysi sekä Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyritykselle asetettavasta velvollisuudesta voidaan tehdä komissiota ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä kuulematta, jos toimenpide on:

1) kiireellinen;
2) välttämätön kilpailun ja kuluttajien edun turvaamiseksi;
3) tilapäinen; sekä
4) oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään.

Viestintäviraston on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu toimenpide viipymättä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle.

12 luku

Yleispalvelu

85 §

Yleispalveluyrityksen nimeäminen

Yleispalvelulla tarkoitetaan yleisten puhelinpalvelujen ja tarkoituksenmukaisen internetyhteyden tarjontaa tietyssä vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa sekä yleisen numeropalvelun ja puhelinluettelopalvelun tarjontaa.

Viestintäviraston on päätöksellään nimettävä yksi tai useampi teleyritys tai yhteystietopalvelua tarjoava yritys yleispalveluyritykseksi, jos se on välttämätöntä yleispalvelun tarjonnan takaamiseksi tietyllä maantieteellisellä alueella. Nimeämismenettelyn on oltava tehokas, puolueeton, avoin ja syrjimätön. Yleispalveluyritykseksi on nimettävä se yritys, jolla on parhaat edellytykset yleispalvelun tarjontaan.

Viestintäviraston on muutettava 2 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

86 §

Yleisiä puhelinpalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus

Teleyritys, jonka Viestintävirasto on 85 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt yleisissä puhelinpalveluissa yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän tai tilaajan vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Tarjottavan liittymän on oltava sellainen, että kaikki, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluja, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vammaisten erityistarpeista. Ennen asetuksen antamista Viestintäviraston on tarvittaessa laadittava niistä selvitys.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten liittymä on teknisesti toteutettava tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä on oltava, jotta myös vammaiset voivat sitä käyttää.

87 §

Internetyhteyspalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus

Teleyritys, jonka Viestintävirasto on 85 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt internetyhteyspalvelussa yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän tai tilaajan vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Tarjottavan liittymän on mahdollistettava kaikille käyttäjille ja tilaajille tarkoituksenmukainen internetyhteys, ottaen huomioon käyttäjien ja tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkoituksenmukaisen internetyhteyden vähimmäisnopeudesta. Ennen asetuksen antamista Viestintäviraston on tarvittaessa laadittava selvitys tiedonsiirtopalvelujen markkinoista, käyttäjien ja tilaajien

enemmistön käytössä olevasta yhteysnopeudesta ja teknisestä kehitystasosta sekä arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuksista teleyrityksille.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten liittymä on teknisesti toteutettava tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä on oltava.

88 §

Liittymän tarjoamista koskevat muut oikeudet ja velvollisuudet

Yleispalveluyritys voi tarjota 86 ja 87 §:ssä tarkoitettuja palveluja myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu tilaajalle ja käyttäjälle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Yleispalveluyrityksen on tarjottava tilaajana olevalle luonnolliselle henkilölle mahdollisuus maksaa 86 ja 87 §:ssä tarkoitetun liittymän rakentamisesta johtuva korvaus useammassa maksuerässä. Yleispalveluyritys saa kieltäytyä velvollisuudestaan vain, jos kieltäytymiselle on tilaajan olevan luonnollisen henkilön maksukykyyn liittyvä painava peruste.

Yleispalveluyrityksellä on oikeus kieltäytyä tekemästä tilaajan kanssa sopimusta 86 ja 87 §:ssä tarkoitetusta liittymästä, jos tilaaja on asetettu syytteeseen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häirinnästä taikka jos tilaajalla on yleispalveluyrityksen tarjoaman toisen liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

89 §

Yhteystietopalveluja koskeva yleispalveluvelvollisuus

Yritys, jonka Viestintävirasto on 85 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt numeropalvelussa tai puhelinluettelopalvelussa yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan käyttäjien ja tilaajien saataville yleisen, kattavan ja keskimääräisen käyttäjän kannalta kohtuuhintaisen numeropalvelun tai puhelinluettelopalvelun.

Puhelinluettelopalvelua voidaan tarjota painetussa tai sähköisessä muodossa ja sen tiedot on päivitettävä vähintään kerran vuodessa.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

90 §

Verkkopalvelua koskeva yleispalveluvelvollisuus

Verkkoyritys, jonka Viestintävirasto on 85 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt yleispalveluyritykseksi, on velvollinen tarjoamaan yleispalveluyritykseksi nimetylle palveluyritykselle viestintäverkkoon liittymiseksi tarvittavan verkkopalvelun kustannuksiin perustuvaan hintaan.

91 §

Yleispalveluyrityksen velvollisuus tiedottaa yleispalveluvelvoitteistaan sekä tarjota yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan

Yleispalveluyrityksen on tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla yleispalveluvelvoitteistaan sekä tarjottava yleispalvelutuotteitaan ja -palvelujaan.

Yleispalveluyrityksen on julkaistava tiedot ja aineistot tarjoamistaan yleispalvelutuotteista ja -palveluista siten, että ne ovat helposti tilaajien ja käyttäjien saatavilla.

92 §

Yleispalvelun hintojen seuranta

Viestintäviraston on seurattava yleispalvelun hinnoittelua, verrattava sitä viestintäpalvelujen yleiseen hintatasoon sekä arvioitava yleispalvelun hinnoittelua suhteessa yleiseen

kuluttajahintatasoon ja väestön yleiseen tulotasoon.

93 §

Yleispalvelun nettokustannukset

Yleispalvelun nettokustannuksilla tarkoitetaan niitä palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia, joita yleispalveluyritys ei saa katetuiksi palvelun tuottamilla tuloilla.

Jos on ilmeistä, että yleispalvelun tarjonta muodostaa yleispalveluyritykselle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen, ja yleispalveluyritys sitä vaatii, Viestintäviraston on laskettava yleispalvelun nettokustannukset.

Viestintävirasto ei ole nettokustannuksia laskiessaan sidottu yleispalveluyrityksen ilmoittamiin tietoihin tai sen kustannuslaskennassa käytettyihin periaatteisiin.

94 §

Kustannusten korvaaminen yleispalveluyritykselle

Yleispalveluyritykselle on hakemuksesta korvattava valtion varoista se osa yleispalvelun nettokustannuksista, jonka katsotaan aiheuttavan kohtuuttoman taloudellisen rasitteen yritykselle huomioon ottaen:

1) yrityksen koko;

2) yritystoiminnan laatu;

3) yrityksen harjoittaman teletoiminnan, numeropalvelun tai puhelinluettelopalvelun liikevaihto; sekä

4) muut 1−3 kohdassa mainittuihin rinnastettavat seikat.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö Viestintäviraston laatiman nettokustannuslaskelman pohjalta. Taannehtivasti korvausta maksetaan enintään vuoden ajalta hakemuksen tekemisestä.

IV OSA

TAAJUUDET JA NUMEROINTI

13 luku

Taajuushallinto

95 §

Taajuuksien käyttöä ja taajuussuunnitelmaa koskeva valtioneuvoston asetus

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet 3 momentissa tarkoitettujen taajuuksien käytölle. Säädettäessä viestintäpalvelujen tarjontaan soveltuvien taajuuksien käytöstä on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa asetuksessa voidaan kuitenkin poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen:

1) tekniikkariippumattomuudesta:

a) haitallisten häiriöiden välttämiseksi;

b) yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä;

c) palvelujen teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseksi; sekä

2) palveluriippumattomuudesta:

a) ihmishengen turvallisuuden takaamiseksi;

b) sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi;

c) taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi;

d) kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan taajuussuunnitelma:

1) 6 §:ssä tarkoitettuun verkkotoimilupaa edellyttävään teletoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

2) 22 §:ssä ja 34 §:ssä tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen tarkoitetuille taajuusaluille;

3) 96 §:n 5 momentissa tarkoitetuille taajuusalueille;

4) tuotekehitys-, testaus- ja opetustoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille; sekä

5) Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuun julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa taajuussuunnitelman, teleyrityksille, Yleisradio Oy:lle ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi taajuussuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa uudelleen, jos 3 momentissa tarkoitettuun julkiseen palveluun tai toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuusalueita tai jos tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

96 §

Taajuuksien käytöstä annetut Viestintäviraston määräykset

Viestintäviraston määräyksellä määrätään radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin ottaen huomioon radiotaajuuksien käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset sekä 95 §:n 1 momentin nojalla annettu valtioneuvoston asetus. Määräyksessä on oltava tiedot taajuusalueen käyttötarkoituksesta ja tärkeimmistä radiominaisuuksista, jotka taajuusaluetta käyttävän radiolaitteen on täytettävä.

Viestintäviraston on tarkasteltava 1 momentin nojalla annettuja määräyksiä uudelleen, jos 95 §:n 3 momentissa tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuuksia tai jos teleyritys tai muu taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustava taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

Määrätessään sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan soveltuvien radiotaajuuksien käytöstä Viestintäviraston on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa määräyksessä voidaan poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen:

1) tekniikkariippumattomuudesta:

a) haitallisten häiriöiden välttämiseksi;

b) yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä;

c) palvelun teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseksi; sekä

2) palveluriippumattomuudesta:

a) ihmishengen turvallisuuden takaamiseksi;

b) sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi

c) taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi; ja

d) kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Viestintäviraston on 1 momentin nojalla annettuja määräyksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen taajuussuunnitelma vahvistetaan 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Viestintävirasto voi radiotaajuuksien yhteiskäytön edistämiseksi tai muusta perustellusta syystä sallia 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetylle radiotaajuusalueelle tai tämän pykälän 1 momentin nojalla annetussa määräyksessä tarkoitetulle taajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää, jos muu radioviestintä ei rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta häiriöitä ensisijaisten käyttötarkoitusten mukaiselle radioviestinnälle.

97 §

Taajuushallintoa koskevat erityiset säännökset

Tätä lakia sovelletaan suomalaisten alusten, ilma-alusten ja avaruuteen lähetettyjen esineiden radiolaitteisiin myös silloin kun ne ovat Suomen alueen ulkopuolella.

Viestintävirasto määräyksellä määrätään radiotaajuudet, joilla radioaaltoja kehittämään tarkoitettua tieteelliseen, teolliseen, lääkinnälliseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen käytettyä muuta sähkölaitetta kuin radiolaitetta saa käyttää, ja ehdot, joiden mukaan laitetta on käytettävä.

Viestintäviraston määräyksellä annetaan radioamatööriaseman rakennetta ja käyttöä koskevat sekä radioamatööriviestinnässä muuten noudatettavat määräykset käytettävistä lähetystehoista ja harhalähetteistä, lähetysten osoittamisesta ja yksisuuntaisesta lähettämisestä.

14 luku

Numerointi

98 §

Telealueet

Viestintäviraston määräyksellä määrätään Suomen jakautumisesta telealueisiin.

Telealuejaon on oltava tarkoituksenmukainen. Telealueita muodostettaessa on erityisesti otettava huomioon tietyllä alueella harjoitetun televiestinnän määrä ja sen suuntautuminen, viestintäverkkojen tekninen rakenne sekä numeroiden mahdollisimman tehokas käyttö.

99 §

Numerointia koskeva Viestintäviraston määräys

Teletoiminnan numeroita ja tunnuksia jaettaessa on otettava huomioon:

1) numeroinnin selkeys ja tehokkuus; sekä

2) numerointia ja tunnuksia koskevat kansainväliset velvoitteet.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa numerointia koskevat tarkemmat määräykset. Viestintäviraston määräyksellä määrätään siitä, millaisia numeroita ja tunnuksia teletoiminnassa saa käyttää ja mihin tarkoitukseen niitä on käytettävä. Lisäksi siinä voidaan määrätä numeroiden ja tunnusten maantieteellisestä käyttöalueesta.

Internetin verkkotunnuksista säädetään erikseen.

100 §

Numerointipäätös

Viestintävirasto päättää teleyritysten ja muiden henkilöiden käyttöön annettavista numeroista ja tunnuksista.

Numerot ja tunnukset on jaettava siten, että teleyrityksiä ja muita henkilöitä kohdellaan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen tasapuolisesti.

Viestintäviraston on tehtävä päätös numeron tai tunnuksen jakamisesta *(numerointipäätös)* kolmen viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Jos numerolla tai tunnuksella on poikkeuksellista taloudellista arvoa, numerointipäätös voidaan kuitenkin tehdä kuuden viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Numerointipäätöksessä numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija voidaan velvoittaa ottamaan numero käyttöön kohtuullisessa määräajassa.

Numerointipäätös voidaan tehdä toistaiseksi tai tarjottavan palvelun kannalta tarkoituksenmukaiseksi määräajaksi. Viestintävirasto voi numerointipäätöksessä määrätä, että numeroa on käytettävä tietyn palvelun tarjoamiseen, sekä asettaa numeron käytölle muita numeroinnin selkeyden ja tehokkuuden tai käyttäjien etujen varmistamiseksi tarpeellisia ehtoja.

101 §

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden peruuttaminen

Viestintävirasto voi päätöksellään peruuttaa numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden, jos:

1) numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija ei suorita numerointipäätökseen liittyvää maksua:

2) numeroa tai tunnusta käytetään numerointipäätöksen vastaisesti: taikka

3) numeroa tai tunnusta ei ole otettu käyttöön kohtuullisessa ajassa numerointipäätöksestä tai sen käyttö on lopetettu ja numeron

tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija ei kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään kuukauden määräajassa.

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeus voidaan peruuttaa myös, jos peruuttamiseen on muu numeroinnin selkeyteen ja tehokkuuteen tai käyttäjien etuun liittyvä erittäin painava syy ja numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltijalle on annettu mahdollisuus esittää näkemyksensä asiassa kuukauden määräajassa. Kuuleminen on tarpeetonta, jos käyttöoikeuden saanut yritys on lopettanut toimintansa tai käyttöoikeuden haltija on jostain muusta syystä lakannut olemasta.

102 §

Puhelinnumeron siirrettävyys

Teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että teleyrityksen kanssa sopimuksen tehnyt tilaaja voi halutessaan siirtää puhelinnumeronsa toiselle yritykselle vaihtaessaan palvelun tarjoajaa. Puhelinnumeroon liittyvän määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen voimassaolo ei vapauta teleyritystä numeron siirtovelvoitteesta. Kiinteässä puhelinverkossa siirtovelvoite on voimassa vain, jos siirto tapahtuu telealueen sisällä.

Teleyritys ei saa periä tilaajalta korvausta puhelinnumeron siirtämisestä. Siirtämisen aiheuttamista kertaluonteisista kustannuksista saa kuitenkin periä korvauksen vastaanottavalta teleyritykseltä. Korvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvollisuutta kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon välillä.

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että saatavilla on yleinen, kattava ja maksuton tiedotuspalvelu siirretyistä puhelinnumeroista.

103 §

Puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevat tekniset määräykset

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevia teknisiä määräyksiä.

Viestintäviraston määräykset voivat koskea:

1) puhelinnumeroita, jotka teknisistä syistä vapautetaan siirtovelvoitteesta;

2) siirrettävyyden teknistä toteuttamistapaa;

3) siirrettyyn numeroon liittyvän puhelun ohjausta;

4) siirrettyjä puhelinnumeroita koskevan tiedotuspalvelun järjestämistä;

5) muita 1−4 kohdassa mainittuihin verrattavia numeron siirrettävyyden teknisiä edellytyksiä.

104 §

Televiestintä Euroopan talousalueella

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että ETA-valtioista voidaan soittaa Suomessa käytössä oleviin muihinkin kuin maantieteellisiin numeroihin, jos se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta, jos puhelun vastaanottaja on kaupallisista syistä rajoittanut tietyiltä maantieteellisiltä alueilta tulevia puheluita.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

105 §

Yleinen ulkomaantunnus

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät voivat soittaa ulkomaille käyttäen yleistä ulkomaantunnusta 00.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun velvolli-

suuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

V OSA

KÄYTTÄJÄN JA TILAAJAN OIKEUDET VIESTINTÄPALVELUSSA

106 §

Soveltamisala ja säännösten pakottavuus

Tämän osan säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi.

Jäljempänä 118–123 §:ää, 125 §:n 2–4 momenttia sekä 126, 134 ja 135 §:ää sovelletaan muun kuin kuluttajan kanssa tehtävään sopimukseen vain, jos muuta ei ole sovittu.

Jäljempänä 108, 112, 118, 119, 121, 122, 128 ja 134 §:ää ei sovelleta itsenäisesti vastikkeetta tarjottavaan viestintäpalveluun.

15 luku

Viestintäpalvelusopimus

107 §

Sopimusehdot ja hinnasto

Teleyrityksen on laadittava kuluttajan kanssa tehtäviä viestintäpalvelusopimuksia varten vakiosopimusehdot ja käytettävä niitä tehdessään sopimuksia kuluttajan kanssa. Sopimuksissa ei saa olla kuluttajan kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia. Sopimusehdot on laadittava selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä.

Teleyrityksen on julkaistava käyttämänsä vakiosopimusehdot sekä viestintäpalveluja koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti saatavilla ilman korvausta.

108 §

Viestintäpalvelusopimus

Teleyrityksen ja tilaajan välinen viestintäpalvelusopimus on tehtävä kirjallisesti.

Sopimuksessa on yksilöitävä teleyrityksen nimi ja yhteystiedot. Sopimuksessa on mainittava ainakin:

1) sopimuksen voimaantulopäivä, voimassaoloaika ja mahdollinen uusimismenettely;

2) tarjottavien palvelujen laatu, ominaisuudet sekä ylläpitopalvelutyypit; internetyhteyspalveluista mainitaan myös tiedonsiirtonopeuden vaihteluväli;

3) viestintäpalvelun toimitusaika;

4) sopimuksen irtisanomismenettely ja irtisanomisen perusteet;

5) virheen tai viivästyksen seuraamukset;

6) miten sopimusehtojen muutoksista tiedotetaan tilaajalle;

7) mitkä ovat tilaajan ja käyttäjän oikeudet sopimusehtojen muuttuessa;

8) palvelujen hinnoitteluperuste tai sovellettavat hinnastot;

9) tilaajan oikeus saada tietoja laskunsa muodostumisesta;

10) tilaajan oikeus tehdä telelaskusta muistutus;

11) maksun laiminlyönnin seuraamukset;

12) teleyrityksen oikeus lopettaa palvelun tarjoaminen tai rajoittaa palvelun käyttöä;

13) 112 §:n 1 momentissa tarkoitettu käyttöraja sekä ohjeet siitä, miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä;

14) voiko liittymän avulla käyttää hätäpalveluja ja voidaanko liittymän haltijan sijainti paikantaa hätätilanteissa;

15) tiedot menettelyistä, joilla teleyritys mittaa ja muokkaa tietoliikennettä välttääkseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen;

16) tiedot siitä, miten 15 kohdassa tarkoitetut menettelyt saattavat vaikuttaa palvelun laatuun;

17) tarjottavat asiakaspalvelut;

18) toimitettavan päätelaitteen käyttöä koskevat rajoitukset;

19) tilaajan ja käyttäjän mahdollisuus valita, sisällytetäänkö hänen yhteystietonsa puhelinluetteloon sekä mitä yhteystietoja tilaaja haluaa siihen sisällyttää;

20) laskun maksutavat ja niistä aiheutuvat hintaerot;

21) millaisiin toimenpiteisiin teleyritys voi ryhtyä tietoturvan vaarantuessa.

Sopimuksessa on lisäksi mainittava kuluttajan oikeudesta saattaa sopimusta koskeva riita kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi.

109 §

Viestintäpalvelusopimuksen kesto

Viestintäpalvelusopimus on voimassa toistaiseksi, jollei erikseen toisin sovita.

Teleyritys saa tehdä kuluttajan kanssa enintään 24 kuukauden määräaikaisen sopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle on tarjottava myös mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen sopimus.

Teleyritys ei saa jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman tilaajan kanssa tehtyä uutta kirjallista sopimusta.

110 §

Verkon neutraliteetti

Internetyhteyspalvelun tarjoaja ei saa rajoittaa tilaajan tai käyttäjän mahdollisuutta käyttää internetyhteyspalvelua paitsi:

1) 108 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa erikseen yksilöidyissä tilanteissa;

2) viranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen perustuen;

3) tietoturvasta huolehtimiseksi ja häiriön korjaamiseksi;

4) internetyhteyspalvelun ja muun viestintäpalvelun toimivuuden ja laadun ylläpitämiseksi noudattaen kuitenkin, mitä 243 ja 244 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentin 1 ja 4 kohdassa tarkoitetut rajoitukset tulee toteuttaa syrjimättömästi eivätkä ne saa:

1) rajoittaa internetyhteyspalvelun tarkoituksenmukaista käyttöä;

2) estää tai rajoittaa tilaajan tai käyttäjän mahdollisuutta käyttää haluamiaan sovelluksia ja palveluja;

3) hidastaa kohtuuttomasti internetyhteyspalvelun liikennettä.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen rajoitusten ja menettelyjen arvioimisesta ja niiden käyttämisestä internetyhteyspalvelun riittävän käytettävyyden ja laadun turvaamiseen.

Viestintävirasto voi päätöksellään velvoittaa internetyhteyspalvelun tarjoajan:

1) toteuttamaan 2 momentissa tarkoitettujen haittojen estämiseksi välttämättömiä menettelyjä; tai

2) pidättäytymään sellaisten menettelyjen ja rajoitusten käyttämisestä, jotka aiheuttavat 2 momentissa tarkoitettua haittaa.

Viestintäviraston on 3 ja 4 momentin mukaisia määräyksiä ja päätöksiä antaessaan otettava huomioon käyttäjille tarjolla olevien internetyhteyspalvelujen yleinen laatu, palvelun hinta ja ominaisuudet.

111 §

Käyttöoikeus kiinteistön tai rakennuksen sisäiseen verkkoon

Asunto-osakeyhtiöllä, kiinteistöosakeyhtiöllä tai niihin verrattavalla yhteisöllä, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, on velvollisuus luovuttaa tilaajan valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoikeus kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan kapasiteettiin viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä tilaajan päätelaitteisiin.

112 §

Käyttöraja, ennakkomaksu ja vakuus

Teleyritys tai kuluttaja voi asettaa kohtuullisen euromääräisen käyttörajan puhelinliittymälle.

Teleyritys saa vaatia kuluttajalta viestintäpalvelusopimuksesta ennakkomaksun tai vakuuden vain sopimusta tehtäessä ja vain, jos siihen on ennakoitavissa olevasta maksukyvyttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta seikasta johtuva erityinen syy. Ennakkomaksu tai vakuus ei saa ylittää niiden maksujen yhteismäärää, jotka tarjotuista palveluista arvioidaan kertyvän ennen kuin teleyritys voi

estää viestintäpalvelun käytön maksulaiminlyönnin perusteella.

113 §

Kytkykauppa

Jos teleyritys kytkee päätelaitetta ja viestintäpalvelua koskevan sopimuksen toisiinsa siten, että se vaikuttaa hyödykkeiden ostohintaan *(kytkykauppa)*, teleyrityksen tulee tarjota vastaavaa viestintäpalvelua tilaajalle myös ilman päätelaitetta.

Markkinoinnissa on ilmoitettava kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä.

Teleyritys saa estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkykauppaan kuuluvassa päätelaitteessa. Esto on kuluttajan pyynnöstä purettava viipymättä, kun liittymäsopimus päättyy. Eston purkamisesta ei saa periä kuluttajalta maksua.

114 §

Sopimuksen muuttaminen

Teleyritys saa muuttaa toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi vain:

1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, jos sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;

2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen päätöksen perusteella.

Teleyrityksellä on lisäksi oikeus tehdä toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen ehtoja ei saa muuttaa kesken sopimuskauden kuluttajan vahingoksi. Sopimusehtojen muuttaminen on kuitenkin sallittua, jos muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Teleyrityksen on ilmoitettava tilaajalle sopimusehtojen muutoksesta, niiden sisällöstä ja muutoksen perusteesta viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan. Teleyrityksen on ilmoitettava tilaajalle samanaikaisesti tämän oikeudesta irtisanoa sopimuksensa heti päättyväksi, jos tilaaja ei hyväksy muutettuja sopimusehtoja.

115 §

Viestintäpalvelun sulkeminen ja käytön rajoittaminen

Teleyrityksellä on oikeus sulkea viestintäpalvelu tai rajoittaa viestintäpalvelun käyttöä, jos tilaaja ei ole maksanut viestintäpalvelusta aiheutunutta erääntynyttä maksua.

Sulkemis- tai rajoitusoikeutta ei kuitenkaan ole, jos:

1) erääntynyt maksu on alle 50 euroa;

2) erääntynyt maksu liittyy muun palvelun kuin viestintäpalvelun vastaanottamiseen;

3) erääntynyt maksu maksetaan kahden viikon kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä;

4) kuluttaja osoittaa maksun laiminlyönnin johtuvan sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta kuluttajasta riippumattomasta syystä ja erääntynyt maksu maksetaan kuukauden kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä;

5) tilaaja tekee muistutuksen laskusta ennen eräpäivää ja maksaa riidattoman osan laskusta määräajassa.

Teleyrityksellä on oikeus sulkea viestintäpalvelu myös, jos:

1) tilaaja on asetettu konkurssiin tai viranomainen on todennut hänet muutoin maksukyvyttömäksi eikä tilaaja aseta kohtuullista vakuutta;

2) tilaaja ei kehotuksesta huolimatta noudata muita kuin maksua koskevia sopimusehtoja; tai

3) tilaaja tai käyttäjä on asetettu syytteeseen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häirinnästä

Teleyrityksellä on oikeus rajoittaa viestintäpalvelun käyttöä myös, jos käyttäjä ylittää 112 §:n 1 momentissa tarkoitetun käyttörajan. Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle etukäteen käytön rajoittamisesta ja samalla

annettava käyttäjälle ohjeet siitä, miten käytön rajoittaminen on estettävissä.

Teleyrityksellä on oikeus olla yhdistämättä puheluita tai muutoin estää sellaisen viestintäpalvelun käyttö, jonka ilmeisenä tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu ja josta muodostuu tilaajalle maksuja.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään teleyrityksen oikeudesta estää viestintäpalvelun käyttö, ei rajoita teleyrityksen velvollisuutta estää viestintäpalvelun käyttö toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella.

116 §

Sopimuksen irtisanominen

Tilaaja voi irtisanoa viestintäpalvelusopimuksen suullisesti tai kirjallisesti. Tilaajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta. Tilaajalla on oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja tilaajan vahingoksi. Jos sopimusehtojen muutos johtuu verolainsäädännön muutoksista, tilaajalla ei ole oikeutta irtisanoa määräaikaista viestintäpalvelusopimusta.

Teleyrityksen on lähetettävä tilaajalle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

Teleyrityksen on irtisanottava viestintäpalvelusopimus kirjallisesti.

Kytkykaupan yhteydessä kuluttajalla on aina oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos hän suorittaa käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuneet maksut sekä tällaisen tilanteen varalta mahdollisesti sovitut muut maksut.

Kuluttajalla on sopimuksen määräaikaisuudesta huolimatta oikeus irtisanoa sopimus päättymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos kuluttaja on joutunut maksuvaikeuksiin sairauden, työttömyyden tai vastaavan hänestä riippumattoman syyn takia taikka jos sopimuksen pitäminen voimassa on muun erityisen syyn takia hänen kannaltaan kohtuutonta. Teleyritys ei saa periä kuluttajalta viestintäpalvelusopimuksen käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuvia maksuja. Teleyrityksellä on kuitenkin oikeus saada kytkykaupan yhteydessä luovutettu päätelaite takaisin.

117 §

Sopimuksen purkaminen

Tilaaja saa purkaa viestintäpalvelusopimuksen teleyrityksen viivästyksen tai virheen vuoksi, jos sopimusrikkomus on olennainen. Tilaaja voi purkaa viestintäpalvelusopimuksen suullisesti tai kirjallisesti.

Teleyrityksellä on oikeus purkaa viestintäpalvelusopimus, jos:

1) liittymä on ollut 115 §:n nojalla suljettuna vähintään kuukauden ja sulkemisen edellytykset ovat edelleen voimassa; tai

2) tilaaja tai käyttäjä on tuomittu viestintäpalvelua käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä.

Teleyrityksen on purettava viestintäpalvelusopimus kirjallisesti.

118 §

Viestintäpalvelun toimituksen viivästys ja oikeus pidättyä maksusta

Viestintäpalvelun toimitus on viivästynyt, jos palvelua ei ole toimitettu sovittuna ajankohtana, eikä tämä johdu tilaajasta eikä käyttäjästä tai tilaajan tai käyttäjän puolella olevasta seikasta.

Tilaaja on velvollinen maksamaan viestintäpalvelusopimukseen perustuvat maksut vasta siitä lukien, kun yhteys on käytettävissä. Palvelun kytkemisen jälkeen tilaajalla on oikeus pidättyä maksamasta sellaista osaa maksusta, joka on tarpeen viivästykseen perustuvan vakiokorvauksen ja vahingonkorvauksen vakuudeksi.

119 §

Vakiokorvaus

Tilaajalla on oikeus vakiokorvaukseen silloin, kun toimitus on 118 §:ssä säädetyllä ta-

valla viivästynyt. Vakiokorvauksen määrä on vähintään 20 euroa kultakin alkavalta viivästysviikolta, kuitenkin enintään 160 euroa.

Oikeutta vakiokorvaukseen ei kuitenkaan ole, jos teleyritys osoittaa viivästyksen johtuneen sen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottaneen huomioon sopimusta tehtäessä ja jonka seurauksia se ei ole kohtuudella voinut välttää tai voittaa.

Jos viivästys johtuu henkilöstä, jota teleyritys on käyttänyt apunaan sopimuksen tai sen osan täyttämisessä, teleyritys vapautuu vastuusta vain, jos myös tämä henkilö olisi 2 momentin mukaan vapaa vastuusta.

120 §

Virhe viestintäpalvelun toimituksessa

Viestintäpalvelun toimituksessa on virhe, jos viestintäpalvelun laatu tai toimitustapa ei vastaa sitä, mitä voidaan katsoa sovitun.

Viestintäpalvelun toimitus on virheellinen, jos:

1) viestintäpalvelu ei laadultaan vastaa laissa tai sen nojalla annetussa Viestintäviraston määräyksessä asetettuja vaatimuksia;

2) viestintäpalvelun toimitus on muusta kuin 2 momentissa tarkoitetusta syystä yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt eikä keskeytystä voida pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä; taikka

3) viestintäpalvelu ei vastaa markkinoinnissa annettuja tietoja tai poikkeaa muutoin siitä, mitä tilaajalla yleensä on vastaavan palvelun yhteydessä aihetta olettaa.

Viestintäpalvelun virheenä ei pidetä sitä, että teleyritys tilapäisesti ilman tilaajan suostumusta keskeyttää viestintäpalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä yhteensä korkeintaan 24 tunnin ajaksi kalenterikuukaudessa, jos keskeytys on välttämätön viestintäverkon rakennus- tai kunnossapitotyön taikka tietoturvan vuoksi. Keskeytys on tehtävä käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla ja sellaisena ajankohtana, että haittaa aiheutuu mahdollisimman vähän. Keskeytyksestä on tiedotettava tehokkaasti.

121 §

Virheen oikaisu

Teleyritys on velvollinen korjaamaan virheen tai uusimaan suorituksen ilman, että siitä aiheutuu tilaajalle kustannuksia. Teleyritys ei kuitenkaan ole velvollinen oikaisemaan virhettä, jos siitä aiheutuisi teleyritykselle kohtuuttomia kustannuksia tai kohtuutonta haittaa. Kustannusten kohtuuttomuutta ja kohtuutonta haittaa arvioitaessa on erityisesti otettava huomioon virheen merkitys ja suorituksen arvo, jos se olisi sopimuksen mukainen.

Vaikka tilaaja ei vaatisi virheen korjaamista tai suorituksen uusimista, teleyritys saa omalla kustannuksellaan oikaista virheen, jos se tilaajan ilmoittaessa virheestä viipymättä tarjoutuu tekemään sen. Tilaaja saa kieltäytyä oikaisusta, jos siitä aiheutuisi hänelle olennaista haittaa tai vaaraa siitä, että tilaajalle aiheutuvat kustannukset jäävät korvaamatta taikka jos kieltäytymiseen on muu erityinen syy.

Teleyritys ei saa vedota siihen, ettei se ole saanut tilaisuutta oikaisuun, jos tilaaja on korjauttanut virheen, eikä olosuhteet huomioon ottaen voida kohtuudella edellyttää, että tilaaja olisi jäänyt odottamaan teleyrityksen oikaisua.

122 §

Hinnanalennus ja vakiohyvitys

Jollei virheen korjaaminen tai uusi suoritus tule kysymykseen taikka jollei tällaista oikaisua suoriteta kohtuullisessa ajassa siitä, kun tilaaja on ilmoittanut virheestä, tilaajalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen.

Tilaajalla on oikeus vakiohyvitykseen, jos 120 §:ssä tarkoitettu virhe perustuu toimituksen keskeytykseen. Vakiohyvityksen määrä on vähintään 20 euroa kultakin alkavalta keskeytysviikolta, kuitenkin enintään 160 euroa. Jos tilaajalle maksetaan vakiohyvitys, hänellä ei ole oikeutta 1 momentissa tarkoitettuun hinnanalennukseen saman keskeytyksen johdosta.

Oikeutta vakiohyvitykseen ei kuitenkaan ole, jos teleyritys osoittaa keskeytyksen johtuneen sen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottaneen huomioon sopimusta tehtäessä ja jonka seurauksia se ei ole kohtuudella voinut välttää tai voittaa.

123 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilaajalla on oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii toimituksen viivästyksen taikka keskeytyksen tai muun viestintäpalvelussa olevan virheen vuoksi. Jos tilaajalla on oikeus 119 §:ssä tarkoitettuun vakiokorvaukseen, oikeus vahingonkorvaukseen on vain siltä osin kuin vahinko ylittää maksetun vakiokorvauksen määrän.

Teleyritys vastaa toimituksen viivästyksestä taikka keskeytyksestä tai muusta viestintäpalvelun virheestä aiheutuneesta välillisestä vahingosta vain, jos vahinko on aiheutunut huolimattomuudesta teleyrityksen puolella. Välillisenä vahinkona pidetään:

1) ansion menetystä, joka tilaajalle aiheutuu viivästyksen, keskeytyksen tai siitä johtuvien toimenpiteiden vuoksi;

2) vahinkoa, joka johtuu muuhun sopimukseen perustuvasta velvoitteesta;

3) viestintäpalvelun käyttöhyödyn olennaista menetystä, josta ei aiheudu suoranaista taloudellista vahinkoa, sekä siihen rinnastettavaa olennaista haittaa.

124 §

Virhettä tai viivästystä koskeva ilmoitusvelvollisuus

Tilaaja ei saa vedota viivästykseen, ellei hän ilmoita viivästyksestä teleyritykselle kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun palvelu on toimitettu. Tilaaja ei saa vedota virheeseen, ellei hän ilmoita virheestä teleyritykselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän on havainnut virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Tilaaja saa 1 momentin estämättä vedota viivästykseen tai virheeseen, jos teleyritys on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti taikka, jos viestintäpalvelu ei vastaa laissa tai sen nojalla annetussa Viestintäviraston määräyksessä asetettuja vaatimuksia.

125 §

Viestintäpalvelun oikeudeton käyttö

Teleyrityksen on viipymättä suljettava viestintäpalvelu tai estettävä sen käyttö, jos viestintäpalvelun tilaaja, käyttäjä, poliisi, vakuutusyhtiö tai toinen teleyritys ilmoittaa, että viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävä laite on kadonnut, se on oikeudettomasti toisen hallussa tai sitä on oikeudettomasti käytetty ja pyytää viestintäpalvelun sulkemista tai sen käytön estämistä.

Tilaaja vastaa viestintäpalvelun oikeudettomasta käytöstä vain, jos laitteen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö on johtunut tilaajan tai käyttäjän huolimattomuudesta, joka ei ole lievää.

Tilaaja ei vastaa viestintäpalvelun oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin viestintäpalvelua on käytetty sen jälkeen, kun tilaaja tai käyttäjä on tehnyt teleyritykselle 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

Jos viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävää laitetta on käytetty maksutapahtuman toteuttamiseen maksupalvelulain (290/2010) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, tilaajan vastuuseen oikeudettomasta käytöstä sovelletaan maksupalvelulakia.

126 §

Suljetun viestintäpalvelun avaaminen

Teleyrityksen on tilaajan pyynnöstä avattava 115 tai 125 §:n nojalla suljettu viestintäpalvelu tai poistettava käyttörajoitus heti, kun käytön rajoittamiselle tai viestintäpalvelun sulkemiselle ei enää ole perustetta.

Teleyrityksellä on oikeus periä kohtuullinen maksu viestintäpalvelun avaamisesta ja käyttörajoituksen poistamisesta. Maksua ei

kuitenkaan saa periä 115 §:n 4 momentissa tarkoitetun käyttörajoituksen poistamisesta.

127 §

Teleyrityksen velvollisuus rajoittaa viestintäpalvelun käyttöä

Teleyrityksen, jonka tarjoamaa viestintäverkkoa tai verkon osaa toinen teleyritys käyttää viestintäpalvelua tarjotessaan tai joka perii maksuja toisen teleyrityksen lukuun, on pyynnöstä estettävä toisen teleyrityksen viestintäpalvelun käyttäminen, jos:

1) siihen on 115 §:n mukaiset edellytykset; ja

2) estoa pyytänyt teleyritys ei voi itse estää viestintäpalvelunsa käyttämistä.

128 §

Teleyrityksen, palveluntarjoajan ja myyjän yhteisvastuu

Kuluttajalla, jolla on oikeus pidättyä maksusta taikka saada hinnan palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus elinkeinonharjoittajalta tämän sopimusrikkomuksen johdosta, on tämä oikeus myös sitä teleyritystä kohtaan, joka on laskuttanut kuluttajalta kulutushyödykkeen. Teleyritys ei ole kuitenkaan velvollinen maksamaan kuluttajalle enempää kuin on tältä saanut maksuina.

Jos kulutushyödykettä koskeva sopimus puretaan, kuluttaja voi vedota purkuun myös kulutushyödykkeen laskuttanutta teleyritystä kohtaan.

Teleyrityksellä, joka on maksanut kuluttajalle tämän pykälän mukaisesti, on oikeus saada maksamansa määrä elinkeinonharjoittajalta taikka teleyritykseltä, jolla on sopimus elinkeinonharjoittajan kanssa.

129 §

Erinäisistä muutoksista tiedottaminen

Teleyrityksen on tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedotettava tilaajille:

1) puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista;

2) viestintäverkon suorituskyvyn mittausta koskevista menettelyistä, jotka teleyritys on ottanut käyttöön mitatakseen ja muokatakseen tietoliikennettä ja välttääkseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen;

3) siitä, miten 2 kohdassa tarkoitetut menettelyt vaikuttavat palvelun laatuun;

4) vammaisille tarkoitettuja tuotteita ja palveluja koskevista yksityiskohdista;

5) hätäpalvelun tai liittymänhaltijan sijaintitiedon saatavuuteen liittyvistä muutoksista.

130 §

Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus

Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle tai numerotiedotuspalvelun tarjoajalle velvollisuuden julkaista vertailukelpoisia ja ajantasaisia tietoja yrityksen tarjoamien palvelujen laadusta.

Viestintäviraston päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa.

16 luku

Yleistä puhelinpalvelua koskevat erityiset säännökset

131 §

Automaattinen soitonsiirto

Teleyrityksen on tilaajan pyynnöstä maksutta poistettava kolmannen osapuolen tekemä automaattinen soitonsiirto käyttäjän liittymään.

132 §

Liittymän tunnistus

Teleyrityksen on tarjottava palvelua, jonka avulla puhelun vastaanottaja näkee soittajan numeron ennen puheluun vastaamista. Soittajan numeron näkyminen puhelimessa puhe-

lun vastaanottajalle on voitava kuitenkin estää.

Liittymän tunnistusta tarjoavan teleyrityksen on annettava tilaajalle helppokäyttöinen mahdollisuus estää:

1) liittymänsä tunnistus;

2) tulevien puhelujen liittymän tunnistus;

3) sellaisten tulevien puhelujen vastaanotto, joiden liittymän tunnistus on estetty, milloin se on teknisesti ja ilman kohtuuttomia kustannuksia mahdollista; sekä

4) sen liittymän tunnistus, johon liittymään tulevat puhelut on siirretty.

Edellä 2 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettujen palvelujen on oltava tilaajalle maksuttomia.

Liittymän tunnistusta tarjoavan teleyrityksen on annettava käyttäjälle helppokäyttöinen ja maksuton mahdollisuus estää jokaisen lähtevän puhelun osalta erikseen liittymänsä tunnistus.

Teleyrityksen on tiedotettava tilaajalle ja käyttäjälle tässä pykälässä tarkoitetuista palveluista.

Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että 2 ja 3 momentissa tarkoitetut estot voidaan ohittaa luovutettaessa tietoja hätäilmoituksia vastaanottaville viranomaisille 321 §:n mukaisesti tai poliisille sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Jäljempänä 157 §:n perusteella säilytettäviä tietoja saa antaa ainoastaan niille viranomaisille, joilla on siihen oikeus lain perusteella.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa teknisiä määräyksiä 2, 4 ja 6 momentissa tarkoitetun tunnistuksen eston ohittamisesta.

133 §

Oikeus seurata maksun kertymistä

Matkapuhelinverkossa toimivan teleyrityksen on tarjottava tilaajalle ja käyttäjälle maksuton mahdollisuus liittymän käytöstä kertyvien maksujen seuraamiseen.

134 §

Laskun erittely ja yhteyskohtainen erittely

Teleyrityksen on maksutta ja ilman pyyntöä eriteltävä liittymän käytöstä aiheutuva lasku. Laskusta on vaikeudetta käytävä ilmi ainakin seuraavista suoritteista laskutettavat erät:

1) paikallispuhelut ja 2–4 kohdassa tarkoitetuista puheluista perityt verkkokorvaukset;

2) kaukopuhelut;

3) kansainväliset puhelut;

4) matkaviestinpuhelut;

5) perusmaksut;

6) tekstiviestit, kuvaviestit ja muut viestit;

7) datansiirtopalvelut;

8) lisämaksulliset palvelut siten kuin 2 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista lisämaksullisista palveluista teleyrityksen on eriteltävä laskulle:

1) maksun määrä, ajankohta ja saaja yhteyksistä, joissa on kyse maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuista maksutapahtumista, jollei maksupalvelulaista muuta johdu;

2) maksun määrä, ajankohta ja saaja yhteyksistä, joissa on kyse yksinomaan maksupalvelulain soveltamisalaan kuulumattoman hyödykkeen tai palvelun maksamisesta automaattisessa palvelussa ja joista aiheutuu tilaajalle ensisijaisesti muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja;

3) palvelutyypeittäin sellaiset muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut yhteydet, joista aiheutuu tilaajalle muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin ei saa sisältyä yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa viestintää koskevia tietoja.

Teleyrityksen on tilaajan sitä pyytäessä annettava maksutta laskun yhteyskohtainen erittely. Ellei 2 tai 3 momentista muuta johdu, erittely on annettava tilaajalle siten, että puhelinnumeron kolme viimeistä numeroa on peitetty tai muutoin siten, ettei erittelystä voida tunnistaa viestinnän toista osapuolta.

Teleyrityksen on käyttäjän sitä pyytäessä annettava laskun yhteyskohtainen erittely. jossa on eritelty viestinnän osapuolten liitty-

mien numerot tai viestintäpalvelun muut tunnistamistiedot täydellisesti. Alle 15-vuotiasta käyttäjää edustaa hänen huoltajansa. Lisäksi lapsen edustamisesta säädetään lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983). Muuta kuin alaikäistä vajaavaltaista edustaa hänen edunvalvojansa. Edellä tarkoitetun vajaavaltaisen edustamisesta säädetään holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999).

Laskun yhteyskohtainen erittely ei saa sisältää maksuttomien palvelujen välitystietoja. Tilaajalla on oikeus pyynnöstä saada erittelemätön lasku.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetun erittelyn sisällöstä ja toteuttamistavasta.

135 §

Oikeus rajoittaa liittymän käyttöä muun kuin viestintäpalvelun vastaanottamiseen

Teleyrityksen on tilaajan pyynnöstä estettävä korvauksetta liittymän käyttö muuhun kuin viestintäpalveluun ja liittymän lähtevä liikenne tiettyyn liikennetyyppiin, jos esto on teknisesti helposti toteutettavissa. Jos esto myöhemmin tilaajan pyynnöstä poistetaan, teleyritys saa periä toimenpiteestä maksun.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita tilaajalle on vähintään tarjottava, estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta sekä puheluiden hintatiedotuksista.

Teleyrityksellä on oikeus estää muun palvelun kuin viestintäpalvelun käyttäminen, jos;

1) tilaaja ei maksa muusta kuin viestintäpalvelusta aiheutunutta erääntynyttä laskua kahden viikon kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä;

2) tilaaja ylittää 112 §:ssä tarkoitetun käyttörajan;

3) se on tarpeen väärinkäytösten tai vahinkojen estämiseksi.

Teleyrityksen on ilmoitettava viipymättä tilaajalle 3 momentissa tarkoitetusta käytön estosta.

Teleyrityksellä on oikeus olla yhdistämättä puheluita tai muutoin estää sellaisen muun kuin viestintäpalvelun käyttö, jonka ilmeisenä tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu ja josta aiheutuu tilaajalle maksuja.

VI OSA

VIESTINNÄN LUOTTAMUKSELLISUUS JA YKSITYISYYDEN SUOJA

17 luku

Sähköisen viestin ja välitystietojen käsittely

136 §

Viestin ja välitystietojen luottamuksellisuus

Viestinnän osapuoli voi käsitellä omia sähköisiä viestejään ja niihin liittyviä välitystietoja, jollei laissa toisin säädetä.

Yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää ja sen välitystietoja saa käsitellä, jollei laissa toisin säädetä. Tällaisena radioviestintänä pidetään:

1) televisio- ja radio-ohjelmistojen lähetyksiä;

2) hätäkutsuja;

3) yleisellä kutsukanavalla harjoitettavaa radioviestintää;

4) radioamatööriviestintää;

5) lyhytaaltoradioviestintää 27 megahertsin taajuusalueella;

6) muuta kuin 1−5 kohdassa tarkoitettua radioviestintää, joka on tarkoitettu yleisesti vastaanotettavaksi.

Muita sähköisiä viestejä ja välitystietoja saa käsitellä viestinnän osapuolen suostumuksella tai jos laissa niin säädetään.

Se, joka on ottanut vastaan tai muutoin saanut tiedon sähköisestä viestistä, radioviestinnästä tai välitystiedosta, jota ei ole hänelle tarkoitettu, ei saa ilman viestinnän osapuolen suostumusta ilmaista tai käyttää hyväksi viestin sisältöä, välitystietoa tai tietoa viestin olemassaolosta, ellei laissa toisin säädetä.

137 §

Viestinnän välittäjän yleiset käsittelyperiaatteet

Sähköisten viestien ja välitystietojen käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa eikä sillä saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

Sähköisiä viestejä ja välitystietoja on sallittua luovuttaa ainoastaan niille tahoille, joilla on oikeus käsitellä tietoja asianomaisessa tilanteessa.

Käsittelyn jälkeen sähköiset viestit ja välitystiedot on hävitettävä tai välitystiedot tehtävä sellaisiksi, ettei niitä voi yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, jollei laissa toisin säädetä.

Sähköisiä viestejä ja välitystietoja saa käsitellä vain viestinnän välittäjän tai tilaajan lukuun toimiva, joka käsittelee viestejä ja välitystietoja tässä luvussa erikseen säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi.

138 §

Käsittely viestinnän välittämiseksi ja palvelun toteuttamiseksi sekä tietoturvasta huolehtimiseksi

Sähköisiä viestejä ja välitystietoja voi käsitellä siinä määrin kuin se on tarpeen viestinnän välittämiseksi ja sovitun palvelun toteuttamiseksi sekä 272 §:ssä säädetyllä tavalla tietoturvasta huolehtimiseksi.

Viestinnän välittäjän ja lisäarvopalvelun tarjoajan on 1 momentissa tarkoitettua palvelua tarjotessaan ilmoitettava tilaajalle tai käyttäjälle, millaisia välitystietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää.

139 §

Käsittely laskutusta varten

Viestinnän välittäjät voivat käsitellä keskinäisten maksujensa määrittämistä ja laskutusta varten välttämättömiä välitystietoja.

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja voi käsitellä teleyrityksen hallinnoiman viestintäverkon välityksellä tarjottavien kuvatallenteiden, äänitallenteiden ja muiden maksullisten palvelujensa laskutusta varten välttämättömiä välitystietoja ja muita laskutuksen kannalta välttämättömiä tietoja. Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla on oikeus saada teleyritykseltä nämä tiedot.

Laskun määräytymiseen liittyviä tietoja on säilytettävä vähintään kolme kuukautta laskun eräpäivästä tai välitystiedon tallentumisesta riippuen siitä, kumpi näistä ajankohdista on myöhäisempi. Tietoja ei saa kuitenkaan säilyttää enää sen jälkeen, kun saatava on velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) mukaan vanhentunut. Laskua koskevan erimielisyyden synnyttyä laskua koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai lainvoimaisesti ratkaistu.

Viestinnän välittäjän on ilmoitettava tilaajalle tai käyttäjälle, millaisia välitystietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää.

140 §

Käsittely markkinointia varten

Viestinnän välittäjä voi omien palvelujen markkinoimiseksi käsitellä välitystietoja siinä määrin ja niin kauan kuin tällainen markkinointi edellyttää, jos tilaaja tai käyttäjä, jota tiedot koskevat, on antanut siihen suostumuksensa.

Suostumuksen antajalla on oltava mahdollisuus peruuttaa välitystietojen käsittelyä koskeva suostumuksensa.

141 §

Käsittely teknistä kehittämistä varten

Viestinnän välittäjä voi käsitellä välitystietoja viestinnän välittämisen tai viestintäpalvelun teknistä kehittämistä varten.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun käsittelyn aloittamista tilaajalle tai käyttäjälle on ilmoi-

tettava, mitä välitystietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää. Ilmoitus voi olla kertaluonteinen.

142 §

Käsittely tilastollista analyysiä varten

Viestinnän välittäjä voi käsitellä välitystietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tilastollista analyysiä varten, jos:

1) analyysiä ei voida muuten tuottaa ilman kohtuutonta vaivaa; ja

2) analyysistä ei voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tilaajana olevan oikeushenkilön oikeutta käsitellä liittymänsä ja päätelaitteensa välitystietoja.

143 §

Käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa

Viestinnän välittäjä voi käsitellä välitystietoja maksullisen palvelun käyttöä maksutta tai muiden siihen rinnastuvien käyttöä koskevien väärinkäytösten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun välitystietojen käsittelyn teknisestä toteuttamisesta.

144 §

Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi

Viestinnän välittäjä voi käsitellä välitystietoja, jos se on tarpeen viestinnän välittämisessä tapahtuneen teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi, estämiseksi tai selvittämiseksi.

145 §

Käsittelyä koskevien tietojen tallentaminen

Viestinnän välittäjän on tallennettava yksityiskohtaiset tapahtumatiedot luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan kannalta keskeisiä välitystietoja sisältävissä tietojärjestelmissä tapahtuvasta välitystietojen käsittelystä, jos se on teknisesti ja ilman kohtuuttomia kustannuksia mahdollista. Tapahtumatiedoista on käytävä ilmi käsittelyn ajankohta, kesto ja käsittelijä. Tapahtumatiedot on säilytettävä kaksi vuotta niiden tallentamisesta.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun tallentamisen ja säilyttämisen teknisestä toteuttamisesta.

18 luku

Yhteisötilaajaa koskeva erityissääntely

146 §

Yhteisötilaajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaajalla on oikeus käsitellä välitystietoja maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön taikka rikoslain 30 luvun 11 §:ssä tarkoitetun yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi siten kuin tämän lain 147−156 §:ssä säädetään.

Viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvatonta käyttöä voi olla laitteen, ohjelman tai palvelun asentaminen yhteisötilaajan viestintäverkkoon, sivulliselle oikeudettomasti pääsyn avaaminen yhteisötilaajan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka muu näihin rinnastuva viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttö, jos se on käytöstä laadittujen 147 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ohjeiden vastaista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus ei koske kiinteän tai matkapuhelinverkon puhelinpalvelujen välitystietoja.

147 §

Yhteisötilaajan huolehtimisvelvollisuus väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaajan on ennen välitystietojen käsittelyn aloittamista maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön ehkäisemiseksi:

1) rajoitettava pääsyä viestintäverkkoonsa ja viestintäpalveluunsa ja niiden käyttöön sekä ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa käytön suojaamiseksi asianmukaisin tietoturvallisuustoimenpitein;

2) määriteltävä, minkälaisia sähköisiä viestejä sen viestintäverkon kautta saa välittää ja hakea sekä miten sen viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua saa muutoin käyttää ja minkälaisiin kohdeosoitteisiin viestintää ei saa harjoittaa.

Yhteisötilaajan on ennen välitystietojen käsittelyn aloittamista yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemiseksi:

1) rajoitettava pääsyä yrityssalaisuuksiin ja ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa käytön ja tietojen suojaamiseksi asianmukaisin tietoturvallisuustoimenpitein;

2) määriteltävä, miten yrityssalaisuuksia saa viestintäverkossa siirtää, luovuttaa tai muutoin käsitellä ja minkälaisiin kohdeosoitteisiin yrityssalaisuuksia käsittelemään oikeutetut henkilöt eivät ole oikeutettuja lähettämään sähköisiä viestejä.

Yhteisötilaajan on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen väärinkäytösten ehkäisemiseksi annettava kirjalliset ohjeet viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle.

148 §

Yhteisötilaajan suunnittelu- ja yhteistoimintavelvoite väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaajan on ennen 146 §:n 1 momentissa tarkoitetun välitystietojen käsittelyn aloittamista nimettävä ne henkilöt, joiden tehtäviin välitystietojen käsittely kuuluu tai määriteltävä mainitut tehtävät. Välitystietoja voivat käsitellä vain yhteisötilaajan viestintäverkon ja viestintäpalvelun ylläpidosta ja tietoturvasta sekä turvallisuudesta huolehtivat henkilöt.

Jos yhteisötilaaja on yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluva työnantaja, on hänen:

1) käsiteltävä 146−156 §:ssä tarkoitetussa välitystietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteet ja käytännöt yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 4 luvussa, yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetussa laissa (651/1988) ja työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetussa laissa (449/2007) tarkoitetussa yhteistoimintamenettelyssä;

2) tiedotettava välitystietojen käsittelystä tekemänsä päätökset työntekijöille tai heidän edustajilleen siten kuin yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 21 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos yhteisötilaaja on työnantaja, joka ei kuulu yhteistoimintalainsäädännön piiriin, on hänen kuultava työntekijöitä tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista seikoista ja tiedotettava niistä työntekijöille siten kuin yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Jos yhteisötilaaja ei ole työnantaja, on yhteisötilaajan tiedotettava käyttäjille 146−156 §:ssä tarkoitetussa välitystietojen käsittelyssä noudatettavista menettelyistä ja käytännöistä.

149 §

Yhteisötilaajan käsittelyoikeus maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön selvittämiseksi

Yhteisötilaaja saa käsitellä välitystietoja automaattisen hakutoiminnon avulla, joka voi perustua viestien kokoon, yhteenlaskettuun kokoon, tyyppiin, määrään, yhteystapaan tai kohdeosoitteisiin.

Yhteisötilaaja saa käsitellä välitystietoja manuaalisesti, jos on perusteltu syy epäillä, että viestintäverkkoa, viestintäpalvelua tai maksullista tietoyhteiskunnan palvelua käytetään 147 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ohjeiden vastaisesti ja jos:

1) automaattisen hakutoiminnon avulla on havaittu viestinnässä poikkeama;
2) maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun käytön kustannukset ovat nousseet epätavallisen korkeiksi;
3) viestintäverkossa havaitaan sinne oikeudetta asennettu laite, ohjelma tai palvelu; taikka
4) yksittäistapauksessa muusta 1–3 kohtaan rinnastuvasta, yleisesti havaittavissa olevasta seikasta voidaan päätellä, että viestintäverkkoa, viestintäpalvelua tai maksullista tietoyhteiskunnan palvelua käytetään 147 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ohjeiden vastaisesti.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn edellytyksenä on, että tapahtuma tai teko todennäköisesti aiheuttaa yhteisötilaajalle merkittävää haittaa tai vahinkoa.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn edellytyksenä on lisäksi, että tiedot ovat välttämättömiä luvattoman käytön ja siitä vastuussa olevien selvittämiseksi sekä luvattoman käytön lopettamiseksi.

150 §

Yhteisötilaajan käsittelyoikeus yrityssalaisuuksien paljastamisen selvittämiseksi

Yhteisötilaaja saa käsitellä välitystietoja automaattisen hakutoiminnon avulla, joka voi perustua sähköisten viestien kokoon, yhteenlaskettuun kokoon, tyyppiin, määrään, yhteystapaan tai kohdeosoitteisiin.

Yhteisötilaaja saa käsitellä välitystietoja manuaalisesti, jos on perusteltu syy epäillä, että yrityssalaisuus on viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua käyttämällä luvattomasti annettu ulkopuoliselle, ja jos:
1) automaattisen hakutoiminnon avulla on havaittu viestinnässä poikkeama;
2) yrityssalaisuus julkaistaan tai sitä käytetään luvatta; taikka
3) yksittäistapauksessa muusta 1 tai 2 kohtaan rinnastuvasta, yleisesti havaittavissa olevasta seikasta voidaan päätellä, että yrityssalaisuus on luvattomasti annettu ulkopuoliselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn edellytyksenä on, että epäilty yrityssalaisuuden paljastaminen kohdistuu yhteisötilaajan tai sen yhteistyökumppanin elinkeinotoiminnan kannalta keskeisiin yrityssalaisuuksiin taikka teknologisen tai muun kehittämistyön tuloksiin, jotka todennäköisesti ovat merkittäviä elinkeinotoiminnan käynnistämisen tai sen harjoittamisen kannalta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn edellytyksenä on lisäksi, että tiedot ovat välttämättömiä yrityssalaisuuden paljastamisen ja siitä vastuussa olevien selvittämiseksi.

151 §

Käsittelyoikeuden erityiset rajoitukset väärinkäytöstapauksissa

Automaattista hakua ei saa kohdistaa eikä välitystietoja saa hakea esille eikä ottaa manuaalisesti käsiteltäviksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen selville saamiseksi.

Yrityssalaisuuksien paljastamisen selvittämiseksi työnantajana oleva yhteisötilaaja voi käsitellä vain sellaisten käyttäjiensä välitystietoja, joille yhteisötilaaja on antanut tai joilla muutoin on yhteisötilaajan hyväksymällä tavalla pääsy yrityssalaisuuksiin.

152 §

Yhteisötilaajan tiedonantovelvollisuus käyttäjälle väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaajan on laadittava 149 §:n 2 momentissa ja 150 §:n 2 momentissa tarkoitetusta manuaalisesta välitystietojen käsittelystä selvitys, josta käy ilmi:
1) käsittelyn peruste, ajankohta ja kesto;
2) syy, minkä vuoksi välitystietojen manuaaliseen käsittelyyn on ryhdytty;
3) käsittelijät;
4) käsittelystä päättänyt henkilö.

Käsittelyyn osallistuneiden henkilöiden on allekirjoitettava selvitys. Selvitys on säilytettävä vähintään kaksi vuotta 149 tai 150 §:ssä tarkoitetun käsittelyn päättymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on annettava tiedoksi käsittelyn kohteena olevan viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle heti, kun se voi tapahtua käsittelyn tar-

koitusta vaarantamatta. Selvitystä ei kuitenkaan tarvitse antaa niille käyttäjille, joiden välitystietoja on käsitelty massamuotoisesti siten, että käyttäjien välitystiedot eivät ole tulleet käsittelijän tietoon. Käyttäjällä on oikeus lakiin tai sopimukseen perustuvan salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa selvitys ja sen yhteydessä saamansa tiedot etujaan tai oikeuksiaan koskevan asian käsittelyä varten.

153 §

Yhteisötilaajan tiedonantovelvollisuus työntekijöiden edustajalle väärinkäytöstapauksissa

Jos yhteisötilaaja on työnantaja, sen on annettava työntekijöiden edustajalle vuosittain 149 §:n 2 momentissa ja 150 §:n 2 momentissa tarkoitetusta välitystietojen manuaalisesta käsittelystä selvitys, josta on käytävä ilmi, millä perusteella ja kuinka monta kertaa välitystietoja on vuoden aikana käsitelty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on annettava työ- tai virkaehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulle luottamusvaltuutetulle. Jos jonkin henkilöstöryhmän työntekijät eivät ole valinneet luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, on selvitys annettava yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 8 §:ssä tai työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain 3 §:ssä tarkoitetulle yhteistoimintaedustajalle taikka yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulle edustajalle. Jos näitäkään ei ole valittu, selvitys on annettava kaikille tähän henkilöstöryhmään kuuluville työntekijöille.

Työntekijöiden edustajien ja 2 momentissa tarkoitettujen työntekijöiden on pidettävä salassa tietoonsa saamat yrityssalaisuuden loukkaukset ja epäilyt yrityssalaisuuden loukkaamisesta koko työsuhteen voimassaoloajan. Virkamiehen ja muun viranomaisen palveluksessa toimivan salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään. Mitä edellä säädetään, ei estä tietojen luovuttamista valvontaviranomaiselle.

154 §

Ennakkoilmoitus ja vuosittainen selvitys tietosuojavaltuutetulle väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaajan on ilmoitettava ennalta tietosuojavaltuutetulle välitystietojen käsittelyn aloittamisesta. Ennakkoilmoituksesta on käytävä ilmi:

1) 149 ja 150 §:ssä tarkoitetussa välitystietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteet ja käytännöt;

2) 148 §:n 1 momentissa tarkoitetut tehtävät;

3) miten yhteisötilaaja on järjestänyt 148 §:n 2 momentin 2 kohdassa tai 3 momentissa tarkoitetun käsittelyä edeltävän tiedottamisvelvollisuutensa.

Yhteisötilaajan on annettava tietosuojavaltuutetulle vuosittain jälkikäteen selvitys välitystietojen manuaalisesta käsittelystä. Selvityksestä on käytävä ilmi, millä perusteella ja kuinka monta kertaa välitystietoja on vuoden aikana käsitelty.

155 §

Yhteisötilaajan oikeus säilyttää välitystietoja väärinkäytöstapauksissa

Mitä 146−154 §:ssä säädetään, ei oikeuta yhteisötilaajaa säilyttämään välitystietoja rekisterissä kauempaa kuin lain mukaan muutoin on sallittua.

156 §

Yhteisötilaajan oikeus tietojen luovuttamiseen väärinkäytöstapauksissa

Sen estämättä, mitä 137 §:ssä säädetään, yhteisötilaajalla on oikeus luovuttaa asianomistajana tekemänsä rikosilmoituksen tai tutkintapyynnön yhteydessä poliisille käsiteltäviksi 146−155 §:n mukaisesti saamansa yhteisötilaajan viestintäverkon tai viestintäpal-

velun käyttäjän sähköisiä viestejä koskevat välitystiedot.

19 luku

Viranomaistoimintaan liittyvät tiedot

157 §

Velvollisuus säilyttää tiedot viranomaistarpeita varten

Sen estämättä, mitä tässä osassa säädetään välitystietojen käsittelystä, teletoimintailmoituksen antamiseen velvollisen ja sisäasianministeriön erikseen päätöksellään nimeämän yrityksen *(säilytysvelvollinen yritys)* on huolehdittava jäljempänä säädetyin edellytyksin, että yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/24/EY 5 artiklassa tarkoitetut tiedot säilytetään 12 kuukauden ajan siitä päivästä, jona viestintä tapahtui. Näitä tietoja saa käyttää ainoastaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rikosten tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.

Säilytysvelvollisuus koskee tietoja, jotka liittyvät:

1) säilytysvelvollisen yrityksen tarjoamaan kiinteän verkon puhelinpalveluun tai lisäpalveluun taikka matkaviestinverkon puhelinpalveluun, lisäpalveluun, tekstiviestipalveluun, EMS-palveluun tai multimediapalveluun;

2) säilytysvelvollisen yrityksen tarjoamaan internetyhteyspalveluun;

3) säilytysvelvollisen yrityksen tarjoamaan sähköpostipalveluun;

4) säilytysvelvollisen yrityksen tarjoamaan internetpuhelinpalveluun, jolla tarkoitetaan palveluyrityksen tarjoamaa loppuasiakkaille asti internetyhteyskäytäntöön perustuvaa puhelun mahdollistavaa palvelua;

5) puheluun, jossa yhteys on saatu muodostettua, mutta puheluun ei vastattu tai puhelu on estynyt verkonhallintatoimenpiteestä johtuen.

Säilytysvelvollisuus ei koske viestin sisältöä eikä verkkosivustojen selaamisesta kertyviä välitystietoja. Säilytysvelvollinen yritys voi kuitenkin tallentaa myös välitystietoja ja muita tietoja, mikäli se on välttämätöntä internetyhteyspalvelun, sähköpostipalvelun tai internetpuhelinpalvelun käyttäjän tunnistamiseksi.

Säilytysvelvollisuuden edellytyksenä on, että tiedot ovat saatavilla ja säilytysvelvollisen yrityksen yleisesti saatavilla olevien viestintäpalvelujen tarjoamisen yhteydessä tämän lain tai henkilötietolain (523/1999) perusteella tuottamia tai käsittelemiä.

Tarkempia säännöksiä säilytettävistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Säilytysvelvollisuuden perusteella säilytettävien tietojen teknisistä yksityiskohdista määrätään Viestintäviraston määräyksessä.

158 §

Viranomaistarpeita varten säilytettävien tietojen käsittelyssä noudatettavat velvoitteet ja menettelytavat

Säilytysvelvollisen yrityksen tulee ennen säilytysvelvollisuuden toteuttamista neuvotella sisäasiainministeriön kanssa tietojen säilyttämistä koskevista viranomaisten tarpeista. Säilytysvelvollinen yritys päättää tietojen säilyttämisen teknisestä toteuttamisesta. Tiedot on säilytettävä kustannustehokkaasti. Lisäksi on otettava huomioon säilytysvelvollisen yrityksen liiketoiminnan tarpeet ja, järjestelmien tekniset ominaispiirteet sekä maksuvelvollisen viranomaisen tarpeet. Tietojen säilyttäminen on pyrittävä suunnittelemaan siten, että samoja tietoja ei säilytä useampi yritys.

Sisäasiainministeriöllä on oikeus hankkia ulkopuoliselta palveluntarjoajalta järjestelmä, johon piiriin kuuluvat tiedot voidaan siirtää. Säilytysvelvollisella yrityksellä on oikeus tallentaa järjestelmään myös ne tiedot, joiden

käsittely omaa tarvetta varten ei ole vielä päättynyt.

Säilytysvelvollisen yrityksen velvollisuuteen huolehtia tietoturvasta sovelletaan 247 §:ää. Säilytysvelvollisen yrityksen on nimettävä henkilöt, joilla on oikeus käsitellä säilytettäviä tietoja tai tehtävät, joissa niitä saa käsitellä. Säilytysvelvollisen yrityksen on huolehdittava, että tilaajan saatavilla on tietoa tietojen säilyttämisestä ja sen tarkoituksesta.

Säilytettävät tiedot tulee voida toimittaa viranomaiselle ilman tarpeetonta viivästystä. Säilytysvelvollisen yrityksen on oltava tarvittaessa yhteistyössä verkkoyrityksen kanssa siten, että myös ne 157 §:ssä tarkoitetut saatavilla olevat tiedot säilytetään, joita verkkoyritys käsittelee säilytysvelvollisen yrityksen palvelun toteuttamiseksi.

Tietojen säilyttämisvelvollisuuden toteuttamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tietojen säilyttämisen teknisestä toteutuksesta ja tietoturvasta.

159 §

Viranomaistarpeita varten säilytettävien tietojen käyttöä koskeva tilastointi

Sisäasiainministeriön on toimitettava komissiolle vuosittain tilastot tämän lain perusteella säilytettävien tietojen hyödyntämisestä. Tilastojen tulee sisältää:

1) tapaukset, joissa säilytettyjä tietoja toimitettiin viranomaiselle;

2) tapaukset, joissa säilytettyjä tietoja koskevaa viranomaisen tietopyyntöä ei voitu täyttää;

3) tiedot siitä, kuinka kauan kului säilytettävien tietojen tallentamisesta viranomaisen tietopyyntöön.

Sisäasiainministeriön tulee ottaa huomioon momentissa tarkoitetut tilastot poliisilain (872/2011), pakkokeinolain tai muun lain perusteella eduskunnan oikeusasiamiehelle televalvonnan ja telekuuntelun käytöstä antamissaan kertomuksissa.

20 luku

Sijaintitiedot ja muut liittymän tai päätelaitteen sijainnin ilmaisevat tiedot

160 §

Sijaintitietojen käsittely ja luovutus

Sijaintitietoja, jotka voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön, saa käsitellä lisäarvopalvelun tarjoamiseksi ja hyödyntämiseksi, jos tilaaja tai käyttäjä, jota tiedot koskevat on antanut siihen suostumuksensa taikka suostumus yksiselitteisesti ilmenee asiayhteydestä tai jos laissa niin säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla suostumuksella ei voida poiketa siitä, mitä muualla tässä laissa säädetään käyttäjän ja tilaajan oikeudesta saada sijaintitietoja. Sijaintitietoja saa käsitellä ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Käsittelyn jälkeen sijaintitiedot on hävitettävä tai tehtävä sellaisiksi, ettei niitä voi yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, jollei laissa toisin säädetä.

Sijaintitietoja saa käsitellä vain lisäarvopalvelun tarjoajan palveluksessa sekä sen lukuun toimivat henkilöt, joiden tehtävänä on käsitellä sijaintitietoja tämän luvun mukaisesti.

Se, joka on ottanut vastaan tai muutoin saanut tiedon sijaintitiedosta, jota ei ole hänelle tarkoitettu, ei saa ilman paikannettavan suostumusta ilmaista tai käyttää hyväksi sijaintitietoa tai tietoa sen olemassaolosta, ellei laissa toisin säädetä.

161 §

Tiedonantovelvollisuus

Lisäarvopalvelun tarjoajan on huolehdittava, että paikannettavan saatavilla on helposti ja jatkuvasti tietoa käsiteltävien sijaintitietojen tarkkuudesta, käsittelyn täsmällisestä tarkoituksesta ja kestosta sekä siitä, voidaanko sijaintitiedot luovuttaa kolmannelle osapuolelle lisäarvopalvelun tarjoamista varten. Lisäarvopalvelun tarjoajan on huolehdittava sii-

tä, että nämä tiedot ovat paikannettavan saatavilla ennen 160 §:n 1 momentissa tarkoitettua suostumusta.

162 §

Tilaajan ja käyttäjän oikeudet

Tilaajalla tai käyttäjällä on oltava mahdollisuus helposti ja ilman erillistä maksua peruuttaa 160 §:n 1 momentissa tarkoitettu suostumus, jollei laissa toisin säädetä. Paikannettavalla on oltava mahdollisuus helposti ja ilman erillistä maksua kieltää väliaikaisesti sijaintitietojen käsittely, jos se on teknisesti ja ilman kohtuuttomia kustannuksia mahdollista.

Käyttäjällä on oikeus saada lisäarvopalvelun tarjoajalta ja viestinnän välittäjältä näiden hallussa olevat itseään koskevat sijaintitiedot ja välitystiedot, jotka ilmaisevat liittymän tai päätelaitteen sijainnin tietyllä hetkellä.

Sijaintitietojen käsittelyyn liittyvää suostumusta, kieltoa ja tiedonsaantioikeutta koskevassa asiassa alle 15-vuotiasta edustaa hänen huoltajansa. Lisäksi lapsen edustamisesta säädetään lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa. Muuta kuin alaikäistä vajaavaltaista edustaa hänen edunvalvojansa, jollei tämä ole palvelun teknisen toteutuksen takia mahdotonta. Edellä tarkoitetun vajaavaltaisen edustamisesta säädetään holhoustoimesta annetussa laissa.

VII OSA

SÄHKÖISIIN PALVELUIHIN LIITTYVÄÄ ERITYISSÄÄNTELYÄ

21 luku

Verkkotunnukset

163 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan Suomen maatunnukseen *(fi-maatunnus)* ja Ahvenanmaan maakuntatunnukseen *(ax-maakuntatunnus)* päättyviin verkkotunnuksiin sekä niihin liittyvään verkkotunnustoimintaan ja verkkotunnusten välittämiseen.

Mitä tässä luvussa säädetään Viestintäviraston ylläpitämästä verkkotunnusrekisteristä, sovelletaan myös Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ylläpitämään rekisteriin ax-maakuntatunnukseen päättyvistä verkkotunnuksista.

164 §

Viestintäviraston verkkotunnustoiminta ja verkkotunnusten välittäminen

Viestintävirasto ylläpitää rekisteriä fi-maatunnukseen päättyvistä verkkotunnuksista *(verkkotunnusrekisteri)* ja tietokantaa verkkotunnusten teknisistä tiedoista internetliikenteen ohjaamista varten (fi-juuri).

Merkintöjä verkkotunnusrekisteriin voi tehdä vain 165 §:ssä tarkoitetun verkkotunnusvälitysilmoituksen tehnyt toiminnanharjoittaja *(verkkotunnusvälittäjä)*. Viestintävirasto voi kuitenkin merkitä verkkotunnushallinnon tarpeita varten yksimerkkisiä ja muita verkkotunnuksia maksutta. Viestintävirasto voi tehdä verkkotunnusrekisteriin myös muita tämän lain toteutumisen kannalta tarpeellisia merkintöjä.

Verkkotunnus voidaan merkitä oikeushenkilön, yksityisen elinkeinonharjoittajan tai muun yhteisön taikka luonnollisen henkilön *(verkkotunnuksen käyttäjä)*.

165 §

Verkkotunnusvälittäjän ilmoitusvelvollisuudet

Verkkotunnusvälittäjän on ennen toimintansa aloittamista tehtävä ilmoitus verkkotunnusrekisteriä hallinnoivalle viranomaiselle. Ilmoituksessa on oltava verkkotunnusvälittäjän yksilöivät tiedot, kuulemisiin ja tiedoksiantoihin käytettävä sähköpostiosoite sekä muut valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Verkkotunnusvälittäjän ilmoittamissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista on viipy-

mättä ilmoitettava Viestintävirastolle. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Viestintävirastolle ja asiakkaille viimeistään kaksi viikkoa etukäteen. Viestintäviraston 171 §:n 2 momentin nojalla tekemästä kieltopäätöksestä on ilmoitettava asiakkaille viipymättä.

Tarkempia määräyksiä ilmoituksen tekemisestä ja sen sisällöstä voidaan antaa Viestintäviraston määräyksellä.

166 §

Verkkotunnuksen muoto ja sisältö

Verkkotunnuksessa saa olla vähintään 2 ja enintään 63 merkkiä.

Verkkotunnus ei saa merkitsemishetkellä:

1) vastata toisen suojattua nimeä tai merkkiä, ellei verkkotunnuksen käyttäjä pysty esittämään hyväksyttävää perustetta verkkotunnuksen merkitsemiselle; tai

2) muistuttaa toisen suojattua nimeä tai merkkiä, jos verkkotunnus merkitään ilmeisessä hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksessa.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa määräyksiä verkkotunnuksen toimivuudelle välttämättömistä määrittelyistä, muodosta, pituudesta ja sallituista merkeistä.

167 §

Tietojen merkitseminen verkkotunnusrekisteriin ja tietojen julkaiseminen

Verkkotunnus on merkittävä verkkotunnuksen käyttäjän nimiin. Verkkotunnusvälittäjän on merkittävä verkkotunnusrekisteriin verkkotunnuksen käyttäjää koskevat oikeat, ajantasaiset ja yksilöivät tiedot sekä kuulemisiin ja tiedoksiantoihin käytettävä sähköpostiosoite.

Viestintävirasto voi julkaista internetsivuillaan tietoja verkkotunnusrekisteristä. Luonnollisista henkilöistä voidaan internetsivuilla julkaista verkkotunnus ja käyttäjän nimi. Rekisterin tietojen luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:ssä säädetään.

Verkkotunnusrekisteriin merkitty verkkotunnus on voimassa enintään viisi vuotta. Verkkotunnusvälittäjä voi uudistaa verkkotunnusta koskevan merkinnän enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä merkitsemisen teknisestä toteuttamistavasta ja merkitsemisen yhteydessä ilmoitettavista tiedoista.

168 §

Verkkotunnuksen siirtäminen ja verkkotunnusvälittäjän vaihtaminen

Verkkotunnuksen käyttäjä voi siirtää verkkotunnuksen toiselle käyttäjälle verkkotunnuksen voimassaoloaikana. Verkkotunnusvälittäjän on suoritettava siirto kohtuullisessa ajassa pyynnön vastaanottamisesta. Jos verkkotunnusta ei ole kohtuullisessa ajassa siirretty, Viestintävirasto voi tehdä siirron. Verkkotunnusta ei voida siirtää, jos verkkotunnuksen poistamista koskeva asia on vireillä Viestintävirastossa.

Viestintävirasto voi palauttaa verkkotunnuksen sen alkuperäiselle käyttäjälle, jos verkkotunnus on siirretty toiselle ilman käyttäjän suostumusta ja tämä pyytää merkinnän korjaamista, eikä siirron saaja esitä siirrolle määräajassa hyväksyttävää perustetta.

Verkkotunnuksen käyttäjä voi vaihtaa verkkotunnusvälittäjää verkkotunnuksen voimassaolon aikana. Verkkotunnusvälittäjän on suoritettava vaihtamisen edellytyksenä olevat toimenpiteet kohtuullisessa ajassa pyynnön vastaanottamisesta. Jos verkkotunnusta ei ole kohtuullisessa ajassa siirretty toiselle verkkotunnusvälittäjälle, Viestintävirasto voi tehdä siirron.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa määräyksiä siirtämisen ja verkkotunnusvälittäjän vaihtamisen teknisistä toteuttamistavoista ja määräajoista.

169 §

Verkkotunnusmerkinnän poistaminen

Viestintävirasto voi poistaa verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta,

jos 167 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä ja tietoja ei kehotuksesta huolimatta korjata määräajassa.

Viestintävirasto poistaa verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta käyttäjää kuulematta, jos verkkotunnuksen voimassaoloaika on kulunut umpeen.

Jos 166 §:n 2 momentissa tarkoitetun oikeuden haltija pyytää verkkotunnuksen poistamista, Viestintävirasto voi poistaa laissa asetettujen säännösten vastaisesti merkityn verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta tai merkitä sen oikeudenhaltijan käyttöön.

Viestintävirasto voi enintään yhden vuoden määräajaksi poistaa verkkotunnusta koskevan merkinnän fi-juuresta verkkotunnuksen käyttäjää kuulematta, jos verkkotunnuksen käyttäjä on hakenut useita toisen suojattua nimeä tai merkkiä muistuttavia verkkotunnuksia, ja suojatun nimen tai merkin haltija pyytää verkkotunnuksen poistamista.

Verkkotunnusrekisteristä poistettu verkkotunnus vapautuu yleisesti uudelleen merkittäväksi kuukauden kuluttua merkinnän poistamisen jälkeen.

170 §

Verkkotunnusvälittäjän muut velvollisuudet

Verkkotunnusvälittäjän on:

1) tarjottava ennen verkkotunnuksen merkitsemistä tämän lain mukaiset tarvittavat tiedot verkkotunnuksen sisältöön ja muotoon liittyvistä edellytyksistä;

2) pidettävä verkkotunnusrekisteriin merkityt tiedot ajantasaisina;

3) kyettävä merkitsemään tietoja verkkotunnusrekisteriin Viestintäviraston määrittelemällä teknisellä järjestelyllä;

4) tiedotettava verkkotunnuksen käyttäjää riittävästi ja tehokkaasti verkkotunnuksen voimassaoloajan päättymisestä;

5) poistettava verkkotunnus verkkotunnusrekisteristä verkkotunnuksen käyttäjän pyynnöstä ennen voimassaoloajan päättymistä;

6) huolehdittava toimintansa tietoturvasta;

7) ilmoitettava viipymättä Viestintävirastolle, jos sen verkkotunnusten välitystoimintaan kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää tai häiritsee sitä olennaisesti. Samalla on myös ilmoitettava häiriön tai sen uhan arvioitu kesto ja vaikutukset, korjaustoimenpiteet sekä ne toimenpiteet, joilla häiriön toistuminen pyritään estämään.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä verkkotunnuksen käyttäjälle annettavista tiedoista, toiminnan tietoturvallisuudesta, siitä milloin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu häiriö on merkittävä sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

171 §

Verkkotunnushallinnon järjestäminen

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) hallinnoida fi-maatunnusta;

2) ylläpitää ja kehittää fi-verkkotunnustoimintaa;

3) huolehtia fi-juuren nimipalvelimien siirtoyhteyksistä ja yhdysliikenteestä internetiin;

4) valvoa verkkotunnusvälittäjien toimintaa;

5) huolehtia fi-verkkotunnustoiminnan tietoturvasta;

6) antaa pyynnöstä todistuksia ja otteita verkkotunnusrekisteristä.

Viestintävirasto voi antaa huomautuksen verkkotunnusvälittäjälle, jos tämä rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä. Huomautuksen yhteydessä Viestintävirasto voi velvoittaa verkkotunnusvälittäjän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Jos virhettä tai laiminlyöntiä ei korjata määräajassa, Viestintävirasto voi kieltää verkkotunnusvälittäjältä enintään yhdeksi vuodeksi verkkotunnusten tai niitä koskevien muutosten merkitsemisen verkkotunnusrekisteriin.

172 §

Verkkotunnuksen tietoturvan varmistaminen

Viestintävirastolla on oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin fi-verkkotunnuksia hyö-

dyntämällä toteutettavien yleisiin viestintäverkkoihin tai -palveluihin taikka niiden käyttäjiin kohdistuvien merkittävien tietoturvaloukkausten havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi. Viestintävirasto voi ryhtyä näihin toimiin verkkotunnuksen käyttäjää kuulematta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut välttämättömät toimet voidaan toteuttaa fi-juuren nimipalvelintietoihin kohdistettavien toimenpiteiden avulla ja voivat käsittää:

1) verkkotunnukseen suuntautuvan liikenteen estämisen tai rajoittamisen;

2) verkkotunnukseen suuntautuvan liikenteen ohjaamisen toiseen verkko-osoitteeseen; sekä

3) muut 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin rinnastettavat teknisluonteiset toimenpiteet.

Tässä pykälässä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava suhteessa torjuttavan tietoturvaloukkauksen vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Toimenpiteet on lopetettava, jos niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

22 luku

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen

173 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta:

1) verotukseen;

2) yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY sekä henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin;

3) julkisten notaarien ja vastaavien ammatinharjoittajien sellaisiin toimiin, joihin sisältyy julkisen vallan käyttämistä;

4) oikeudenkäyntiasiamiehen tai oikeudenkäyntiavustajan toimiin oikeudenkäynnissä;

5) vastikkeelliseen arpajaistoimintaan.

Jäljempänä 174 ja 175 §:ää ei sovelleta:

1) tekijänoikeuteen, lähioikeuksiin, teollisoikeuksiin eikä oikeuksiin, joita tarkoitetaan puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisesta suojasta annetussa neuvoston direktiivissä 87/54/ETY ja tietokantojen oikeudellisesta suojasta annetussa neuvoston direktiivissä 96/9/EY;

2) sähköisen rahan liikkeeseenlaskuun, jos jäsenvaltio on soveltanut liikkeeseenlaskijaan jotakin sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta, direktiivien 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2000/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/110/EY 9 artiklan 1 kohdassa säädetyistä poikkeuksista;

3) arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (*yhteissijoitusyritykset*) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyrityksen osuuksien mainontaan;

4) sijoittautumisvapauteen, vakuutusten vapaaseen tarjontaan ja vakuutussopimukseen sovellettavaan lakiin liittyviin kysymyksiin;

5) osapuolten vapauteen valita sopimukseen sovellettava laki;

6) sopimusvelvoitteisiin kuluttajasopimuksissa;

7) kiinteistön sijaintivaltion lain pakottaviin säännöksiin sopimuksen muodosta, jos sopimuksella luodaan tai siirretään oikeus kiinteistöön;

8) ei-toivotun kaupallisen sähköpostiviestinnän sallittavuuteen.

174 §

Yhteensovitettu ala ja palvelun tarjoamisen vapaus

Yhteensovitetulla alalla tarkoitetaan oikeusjärjestykseen sisältyviä vaatimuksia, joita tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on noudatettava toimintansa aloittaessaan ja sitä jatkaessaan, kuten vaatimuksia, jotka koskevat:

1) pätevyyttä, lupaa, rekisteröintiä tai viranomaiselle tehtäviä ilmoituksia;

2) menettelytapoja, mainontaa ja muuta markkinointia, palvelun laatua ja sisältöä, sopimuksia tai palvelun tarjoajan vastuuta.

Toiseen ETA-valtioon sijoittautuneelle tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalle ei saa asettaa yhteensovitettuun alaan kuuluvia vaatimuksia, jotka rajoittavat tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista Suomessa. Tuomioistuin tai muu toimivaltainen viranomainen saa kuitenkin erikseen säädettyjen toimivaltuuksiensa mukaisesti rajoittaa tietyn palvelun tarjoamista, jos se:

1) on tarpeen yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi, kansanterveyden suojelemiseksi taikka kuluttajien suojaamiseksi;

2) kohdistuu palveluun, joka vahingoittaa 1 kohdassa tarkoitettuja tavoitteita tai saattaa vakavasti vaarantaa niiden saavuttamisen; ja

3) on oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden.

Rajoitusta ei saa toteuttaa ennen kuin palvelun tarjoajan sijoittautumisvaltiota on pyydetty ryhtymään asiassa toimenpiteisiin, mutta sijoittautumisvaltio ei ole toteuttanut toimenpiteitä tai toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Lisäksi rajoituksesta on ennen sen toteuttamista ilmoitettava komissiolle ja palvelun tarjoajan sijoittautumisvaltiolle.

Kiireellisissä tapauksissa rajoitus voidaan toteuttaa sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään. Komissiolle ja palvelun tarjoajan sijoittautumisvaltiolle on viipymättä ilmoitettava rajoituksesta ja syistä, joiden vuoksi tapaus on katsottu kiireelliseksi.

Mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, ei sovelleta rikostutkinnassa eikä käsiteltäessä asiaa tuomioistuimessa.

175 §

Suomen lain noudattaminen

Suomen toimivaltaisten viranomaisten on valvottava, että Suomeen sijoittautuneet tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajat, noudattavat yhteensovitetulla alalla Suomen lakia myös silloin, kun palvelujen tarjonta kohdistuu yksinomaan tai pääasiassa toiseen ETA-valtioon.

176 §

Yleinen tiedonantovelvollisuus

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään tiedonantovelvoitteista, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on pidettävä ainakin seuraavat tiedot palvelun vastaanottajien ja viranomaisten saatavilla helposti, välittömästi ja jatkuvasti:

1) palvelun tarjoajan nimi, maantieteellinen osoite sijoittautumisvaltiossa, sähköpostiosoite sekä sellaiset muut yhteystiedot, joiden avulla palvelun tarjoajaan voidaan saada yhteys nopeasti, suoraan ja tehokkaasti;

2) mihin kaupparekisteriin tai muuhun vastaavaan julkiseen rekisteriin palvelun tarjoaja mahdollisesti on merkitty sekä palvelun tarjoajan yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste kyseisessä rekisterissä;

3) asianomaisen valvontaviranomaisen yhteystiedot, jos toiminnan harjoittaminen edellyttää lupaa tai rekisteröintiä;

4) arvonlisäverotunniste, jos palvelun tarjoaja harjoittaa arvonlisäveron alaista toimintaa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/36/EY tarkoitetun säännellyn ammatin harjoittajan on tietoyhteiskunnan palvelua tarjotessaan pidettävä saatavilla seuraavat tiedot:

1) ammattialajärjestö tai vastaava yhteisö, johon palvelun tarjoaja kuuluu;

2) ammattinimike sekä jäsenvaltio, jossa se on myönnetty;

3) maininta sijoittautumisvaltiossa sovellettavista ammatillisista säännöistä sekä siitä, missä ja miten ne ovat saatavilla.

Jos tietoyhteiskunnan palvelua tarjottaessa annetaan tietoja tavaroiden tai palvelujen hinnoista, ne on annettava selkeästi ja yksiselitteisesti. Tiedoista on käytävä ilmi, sisältyvätkö vero ja toimituskulut hintaan. Kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta säädetään erikseen.

177 §

Tiedonantovelvollisuus tilausta tehtäessä

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään tiedonantovelvoitteista, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on ennen kuin palvelun vastaanottaja tekee tilauksen pidettävä tämän saatavilla selkeät ja ymmärrettävät tiedot ainakin seuraavista seikoista:

1) sopimuksen teon tekniset vaiheet;

2) tallentaako palvelun tarjoaja tehdyn sopimuksen ja onko se toisen osapuolen saatavilla;

3) tekniset keinot, joilla voidaan tunnistaa ja korjata syöttövirheet ennen tilauksen tekemistä;

4) kielet, joilla sopimus voidaan tehdä;

5) palvelun tarjoajan noudattamat asiaa koskevat käytännesäännöt sekä missä ja miten ne ovat sähköisesti saatavilla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään käyttäen yksinomaan sähköpostia tai vastaavaa henkilökohtaista viestintätapaa. Sopimuksella saadaan poiketa 1 momentin säännöksistä, jollei osapuolena ole kuluttaja.

178 §

Sopimusehtojen toimittaminen

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on toimitettava sopimusehdot palvelun vastaanottajan saataville siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa ne.

179 §

Tilaus ja vastaanottoilmoitus

Jos tilaus tehdään teknisiä keinoja käyttäen, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on viivytyksettä sähköisesti ilmoitettava tilauksen vastaanottamisesta. Vastaanottoilmoitusta ei tarvitse toimittaa, jos tilattu hyödyke toimitetaan viivytyksettä sähköisesti.

Palvelun tarjoajan on asetettava palvelun vastaanottajan käyttöön asianmukaiset, tehokkaat ja helppokäyttöiset tekniset keinot, joiden avulla vastaanottaja voi tunnistaa ja korjata syöttövirheet ennen tilauksen tekemistä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään käyttäen yksinomaan sähköpostia tai vastaavaa henkilökohtaista viestintätapaa. Sopimuksella saadaan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä, jollei osapuolena ole kuluttaja.

180 §

Vastaanottamisen ajankohta

Edellä 179 §:ssä tarkoitettu tilaus ja vastaanottoilmoitus katsotaan vastaanotetuksi, kun se on sen osapuolen käytettävissä, jolle se on osoitettu.

181 §

Sopimusta koskevien muotovaatimusten täyttäminen sähköisesti

Jos sopimus on lain mukaan tehtävä kirjallisesti, vaatimuksen täyttää myös sellainen sähköinen sopimus, jonka sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja joka säilyy osapuolten saatavilla. Jos sopimus on lain mukaan allekirjoitettava, sovelletaan, mitä sähköisistä allekirjoituksista erikseen säädetään. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee vastaavasti sopimussuhteeseen liittyviä osapuolten ilmoituksia ja muita toimenpiteitä, joiden on lain mukaan oltava kirjallisia tai allekirjoitettuja.

Jos sopimukseen liittyvä ilmoitus on lain mukaan toimitettava todisteellisesti, vaatimus

voidaan täyttää myös sellaisella sähköisellä menetelmällä, jonka avulla voidaan näyttää vastaanottajan saaneen ilmoituksen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta kiinteistön kauppaa tai muuta luovutusta koskevaan sopimukseen eikä perhe- tai jäämistöoikeudelliseen sopimukseen.

182 §

Vastuuvapaus tiedonsiirto- ja verkkoyhteyspalveluissa

Kun tietoyhteiskunnan palvelu muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa tai verkkoyhteyden tarjoamisesta, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa siirrettyjen tietojen sisällöstä tai välittämisestä, jos hän ei:

1) ole siirron alkuunpanija;
2) valitse siirron vastaanottajaa; eikä
3) valitse tai muuta siirrettäviä tietoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun siirtoon tai yhteyden tarjoamiseen liittyvät toiminnot käsittävät siirrettyjen tietojen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallentamisen siltä osin kuin tallentamisessa on kysymys yksinomaan siirron suorittamisesta eikä tallentamisen kesto ylitä siirtoon tarvittavaa kohtuullista aikaa.

183 §

Vastuuvapaus tallennettaessa tietoja välimuistiin

Kun tietoyhteiskunnan palvelu muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa tietojen sisällöstä tai välittämisestä sellaisen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallennuksen osalta, jonka yksinomaisena tarkoituksena on tehostaa tietojen siirtämistä edelleen muille palvelun vastaanottajille heidän pyynnöstään, jos hän:

1) ei muuta tietoja;
2) noudattaa tietoihin pääsyä koskevia ehtoja;
3) noudattaa tiedon päivitystä koskevia sääntöjä, jotka on määritelty toimialalla laajalti hyväksytyllä ja käytetyllä tavalla;
4) ei puutu toimialalla laajalti hyväksytyn ja käytetyn teknologian lailliseen käyttöön saadakseen tietoja tallennetun tiedon käytöstä; sekä
5) toimii viipymättä tallentamansa tiedon poistamiseksi tai sen saannin estämiseksi saatuaan tosiasiallisesti tietoonsa, että:
a) tieto on poistettu sieltä, missä se alun perin verkossa oli;
b) sen saanti on estetty; taikka
c) tuomioistuin tai muu toimivaltainen viranomainen on määrännyt poistamaan tiedon tai estämään sen saannin.

184 §

Vastuuvapaus tietojen tallennuspalveluissa

Kun tietoyhteiskunnan palvelu käsittää palvelun vastaanottajan (*sisällön tuottaja*) toimittamien tietojen tallentamisen tämän pyynnöstä, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa tallennettujen tietojen sisällöstä tai välittämisestä, jos hän toimii viipymättä tallentamansa tiedon saannin estämiseksi saatuaan:

1) tietoonsa sitä koskevan tuomioistuimen määräyksen taikka, jos kysymyksessä on tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaaminen, saatuaan 191 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen;
2) muuten tosiasiallisesti tietoonsa, että tallennettu tieto on ilmeisesti rikoslain 11 luvun 10 tai 10 a §:n taikka 17 luvun 18 tai 18 a §:n vastainen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos sisällön tuottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena.

185 §

Tiedon saannin estoa koskeva määräys

Käräjäoikeus voi syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrätä 184 §:ssä tarkoitetun tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan sakon uhalla estämään tallentamansa tiedon saannin, jos tieto on ilmeisesti sellainen, että sen sisällön pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on säädetty rangaistavaksi tai korvausvastuun perusteek-

si. Hakemus on käsiteltävä kiireellisesti. Hakemusta ei voida hyväksyä varaamatta palvelun tarjoajalle ja sisällön tuottajalle tilaisuutta tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Käräjäoikeuden määräys on annettava tiedoksi myös sisällön tuottajalle. Jos sisällöntuottaja on tuntematon, käräjäoikeus voi määrätä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan huolehtimaan tiedoksiannosta.

Määräys raukeaa, jollei sen kohteena olevan tiedon sisältöön tai välittämiseen perustuvasta rikoksesta nosteta syytettä tai, milloin kysymys on korvausvastuusta, panna vireille kannetta kolmen kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta. Käräjäoikeus voi syyttäjän, asianomistajan tai asianosaisen edellä tarkoitettuna määräaikana esittämästä vaatimuksesta pidentää tätä määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla ja sisällön tuottajalla on oikeus hakea määräyksen kumoamista siinä käräjäoikeudessa, jossa määräys on annettu. Määräyksen kumoamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä. Tuomioistuin huolehtii kuitenkin tarpeellisista toimenpiteistä syyttäjän kuulemiseksi. Kumoamista on haettava 14 päivän kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedon määräyksestä. Tietoa ei saa saattaa uudelleen saataville kumoamista koskevan asian käsittelyn ollessa vireillä, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää. Myös syyttäjällä on oikeus hakea muutosta päätökseen, jolla määräys on kumottu.

186 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Edellä 185 §:ssä tarkoitettu hakemus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla on kotipaikka. Hakemus voidaan kuitenkin aina tutkia myös Helsingin käräjäoikeudessa. Käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

187 §

Sisällön tuottajan oikeusturva

Jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on estänyt tiedon saannin 184 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla, hänen on viipymättä ilmoitettava siitä sisällön tuottajalle kirjallisesti tai sähköisesti siten, että ilmoituksen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla. Ilmoituksessa on mainittava eston syy sekä tieto sisällön tuottajan oikeudesta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ilmoitus on tehtävä sisällön tuottajan äidinkielellä, suomeksi tai ruotsiksi. Ilmoitus voidaan tehdä myös sisällön tuottajan kanssa sovitulla muulla kielellä.

Sisällön tuottajalla on oikeus saattaa estoa koskeva asia 186 §:ssä tarkoitetun tuomioistuimen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Estoa koskevan asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 185 §:n 4 momentissa säädetään.

188 §

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan velvollisuus ryhtyä toimiin viranomaisen päätöksen toteuttamiseksi

Mitä 182−184 §:ssä säädetään tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan vastuuvapaudesta, ei vaikuta palvelun tarjoajan velvollisuuteen muun lain nojalla ryhtyä tarvittaviin toimiin tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen määräyksen tai päätöksen toteuttamiseksi.

189 §

Tekijänoikeutta tai lähioikeutta loukkaavan aineiston saannin estäminen

Tekijänoikeuden haltija tai hänen edustajansa voi vaatia 184 §:ssä tarkoitettua tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaa estämään tekijänoikeutta loukkaavan aineiston saannin siten kuin tässä pykälässä ja 191–193 §:ssä

säädetään. Sama koskee lähioikeuden haltijaa ja hänen edustajaansa, jos kysymys on tällaista oikeutta loukkaavasta aineistosta.

Vaatimus on esitettävä ensin sille sisällön tuottajalle, jonka toimittamaa aineistoa vaatimus koskee. Jos sisällön tuottajaa ei voida tunnistaa tai jos hän ei viipymättä poista aineistoa tai estä sen saantia, vaatimus voidaan tehdä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalle 191 §:ssä säädetyllä ilmoituksella.

190 §

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan yhteyspiste

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on ilmoitettava yhteyspiste, jonne 191 §:ssä tarkoitettu ilmoitus ja 192 §:ssä tarkoitettu vastine voidaan toimittaa. Yhteyspisteen yhteystietojen on oltava saatavilla helposti ja jatkuvasti.

191 §

Ilmoituksen muoto ja sisältö

Edellä 189 §:ssä tarkoitetun vaatimuksen sisältävä ilmoitus on tehtävä kirjallisesti tai sähköisesti siten, että ilmoituksen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla. Ilmoituksessa on oltava:

1) ilmoituksen tekijän nimi ja yhteystiedot;
2) yksilöityinä se aineisto, jonka saannin estämistä vaaditaan, sekä selvitys aineiston sijainnista;
3) ilmoituksen tekijän vakuutus siitä, että se aineisto, jota vaatimus koskee, on hänen vilpittömän käsityksensä mukaan lainvastaisesti saatavilla viestintäverkossa;
4) tieto siitä, että ilmoituksen tekijä on tuloksetta esittänyt vaatimuksensa sisällön tuottajalle tai että sisällön tuottajaa ei ole voitu tunnistaa;
5) ilmoituksen tekijän vakuutus siitä, että hän on tekijänoikeuden tai lähioikeuden haltija taikka oikeutettu toimimaan oikeudenhaltijan puolesta;
6) ilmoituksen tekijän allekirjoitus.

Ilmoitus, joka ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia, on tehoton. Jos ilmoituksen puutteet koskevat yksinomaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on kuitenkin ryhdyttävä kohtuullisiin toimiin ilmoituksen tekijän tavoittamiseksi ja ilmoitettava tälle havaitsemansa puutteet.

192 §

Ilmoitus sisällön tuottajalle ja vastine

Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan on viipymättä ilmoitettava sisällön tuottajalle tämän toimittaman aineiston saannin estämisestä sekä toimitettava sisällön tuottajalle jäljennös ilmoituksesta, jonka perusteella esto on tehty.

Jos sisällön tuottaja katsoo eston olevan perusteeton, hän voi saada aineiston palautetuksi toimittamalla ilmoituksen tekijälle vastineen kirjallisesti tai 191 §:ssä säädetyllä tavalla sähköisesti 14 päivän kuluessa ilmoituksesta tiedon saatuaan. Jäljennös vastineesta on toimitettava palvelun tarjoajalle. Vastineessa on oltava:

1) sisällön tuottajan nimi ja yhteystiedot;
2) ne tosiseikat ja muut syyt, joiden nojalla esto katsotaan perusteettomaksi;
3) yksilöityinä se aineisto, jonka esto katsotaan perusteettomaksi;
4) sisällön tuottajan allekirjoitus.

193 §

Aineiston palauttaminen

Jos 192 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttävä vastine on määräajassa toimitettu, tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja ei saa estää vastineessa yksilöidyn aineiston palauttamista ja sen pitämistä saatavilla, ellei palvelun tarjoajan ja sisällön tuottajan välisestä sopimuksesta taikka tuomioistuimen tai muun viranomaisen määräyksestä tai päätöksestä johdu muuta.

194 §

Korvausvelvollisuus

Joka antaa väärän tiedon 191 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa tai 192 §:ssä tarkoitetussa vastineessa, on velvollinen korvaamaan siitä aiheutuvan vahingon. Korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole tai sitä voidaan sovitella, jos tiedon antaneella oli ollut perusteltua aihetta olettaa tietoa oikeaksi tai jos väärällä tiedolla oli vain vähäinen merkitys ilmoituksen tai vastineen koko sisältö huomioon ottaen.

23 luku

Yhteystietopalvelut

195 §

Yhteystietopalvelun saatavuus

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja kohtuuhintainen numeropalvelu.

Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen kanssa puhelinverkon liittymän käytöstä sopimuksen tehneen tilaajan nimeä, osoitetta ja puhelinnumeroa koskevat yhteystiedot kerätään ja julkaistaan yleisesti saatavilla olevassa kattavassa ja kohtuuhintaisessa puhelinluettelopalvelussa.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

196 §

Yhteystietojen luovuttaminen

Teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan on pyynnöstä luovutettava 195 §:n 2 momentissa tarkoitetut yhteystiedot toiselle yritykselle yhteystietopalvelun tarjoamista varten. Yhteystiedot on luovutettava:

1) käyttökelpoisessa muodossa;
2) kustannussuuntautuneeseen hintaan; ja
3) syrjimättömin ehdoin.

Teleyritys ja yhteystietopalvelun tarjoaja ovat velvollisia julkaisemaan yhteystietojen luovutuksesta perittävää hintaa koskevat tiedot.

Yhteystietopalvelun tarjoaja ei saa yhteystietoja käsitellessään suosia yhtä teleyritystä toisen teleyrityksen kustannuksella tai toimia muutoin syrjivällä tavalla.

197 §

Henkilötietojen käsittely

Yhteystietopalvelun tarjoajalla on oikeus käsitellä henkilötietoja yhteystietopalvelun muodostamiseksi sekä sen tarjoamista varten.

198 §

Yhteystietojen julkaisukielto

Teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan on annettava käyttäjälle ja tilaajana olevalle luonnolliselle henkilölle mahdollisuus helposti ja maksutta kieltää tietojensa merkitseminen ja luovuttaminen kokonaan tai osittain yhteystietopalveluun. Teleyrityksen sekä yhteystietopalvelun tarjoajan on käyttäjän ja tilaajana olevan luonnollisen henkilön pyynnöstä maksutta poistettava ja korjattava virheelliset tiedot.

Teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan on annettava yhteystietopalveluun merkitylle yritykselle ja muulle yhteisölle oikeus saada tietonsa poistetuiksi ja virheelliset tiedot korjatuiksi.

199 §

Ilmoitusvelvollisuus yhteystietopalvelun tarkoituksesta ja käytöstä

Teleyrityksen on ilmoitettava tilaajana olevalle luonnolliselle henkilölle yleisesti saatavilla olevan tai yhteystietopalvelun kautta käytettävissä olevan yhteystietopalvelun tarkoituksesta ja käytöstä. Ilmoitus on annettava hänelle maksutta ennen kuin hänen tietonsa merkitään palveluun.

Teleyrityksen ja yhteystietopalvelun tarjoajan on lisäksi huolehdittava siitä, että riittävällä tavalla yksilöidyt tiedot niistä yrityksistä, joille tilaajien yhteystietoja 196 §:n 1 momentin mukaisesti luovutetaan, ovat helposti tilaajien saatavilla.

24 luku

Sähköinen suoramarkkinointi ja evästeet

200 §

Suoramarkkinointi luonnolliselle henkilölle

Automatisoitujen soittojärjestelmien sekä telekopiolaitteiden, sähköpostiviestien, tekstiviestien, puheviestien, ääniviestien tai kuvaviestien avulla toteutettua suoramarkkinointia saa kohdistaa vain sellaisiin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat antaneet siihen ennalta suostumuksensa.

Muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua suoramarkkinointia luonnolliselle henkilölle saa harjoittaa, jollei tämä ole sitä nimenomaisesti kieltänyt. Luonnollisen henkilön on voitava helposti ja maksutta kieltää tässä momentissa tarkoitettu suoramarkkinointi.

Jos palvelun tarjoaja tai tuotteen myyjä saa asiakkaana olevalta luonnolliselta henkilöltä sähköpostiviestiin, tekstiviestiin, puheviestiin, ääniviestiin tai kuvaviestiin liittyvän yhteystiedon tuotteen tai palvelun myynnin yhteydessä, sama palvelun tarjoaja tai tuotteen myyjä voi sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, käyttää tätä yhteystietoa omien samaan tuoteryhmään kuuluvien tai muuten vastaavien tuotteiden ja palvelujen suoramarkkinoinnissa. Palvelun tarjoajan tai tuotteen myyjän on annettava asiakkaana olevalle luonnolliselle henkilölle mahdollisuus ilman erillistä maksua ja helposti kieltää yhteystiedon käyttö tiedon keräämisen ja jokaisen sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin yhteydessä. Palvelun tarjoajan tai tuotteen myyjän on selkeästi tiedotettava kieltomahdollisuudesta.

201 §

Puhelinliittymän markkinoinnin kielto

Matkaviestinverkon puhelinliittymää ei saa markkinoida kuluttajalle puhelimitse muuten kuin kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta teleyrityksen markkinointiin omille matkapuhelinasiakkailleen.

202 §

Suoramarkkinointi yhteisölle

Suoramarkkinointia yhteisölle saa harjoittaa, jollei tämä ole sitä nimenomaisesti kieltänyt.

Yhteisölle on annettava mahdollisuus helposti ja ilman erillistä maksua kieltää yhteystietojensa käyttö jokaisen suoramarkkinointitarkoituksessa lähetetyn sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin yhteydessä. Suoramarkkinointia harjoittavan on selkeästi tiedotettava kieltomahdollisuudesta.

203 §

Suoramarkkinoinnin tunnistaminen

Edellä 200 ja 202 §:ssä säädettyyn suoramarkkinointiin tarkoitettu sähköpostiviesti, tekstiviesti, puheviesti, ääniviesti ja kuvaviesti on voitava sitä vastaanotettaessa selvästi ja yksiselitteisesti tunnistaa markkinoinniksi.

Sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitetun sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä:

1) jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty;

2) jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan;

3) jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten vastaisille verkkosivustoille.

204 §

Suoramarkkinoinnin vastaanottamisen estäminen

Käyttäjän pyynnöstä teleyrityksellä ja yhteisötilaajalla on oikeus estää 200, 202 ja 203 §:ssä tarkoitetun suoramarkkinoinnin vastaanottaminen.

Toimenpiteet on toteutettava huolellisesti, eikä niillä saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enemmän kuin on välttämätöntä.

205 §

Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö

Evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, jos käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa ja palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta.

Edellä 1 momentissa säädetty ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä palvelun tarjoajalle sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu tallentaminen ja käyttö on sallittua ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

VIII OSA

AUDIOVISUAALISTEN PALVELUJEN JA RADIOTOIMINNAN SÄÄNTELY

25 luku

Televisiolähetysten ja tilausohjelmapalvelujen sisältö

206 §

Soveltamisala ja sen rajoitukset

Tätä ja 26 lukua sovelletaan Suomeen sijoittautuneen luonnollisen tai oikeushenkilön tarjoamaan audiovisuaaliseen sisältöpalveluun, jota voidaan ottaa vastaan yhdessä tai useammassa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa tai rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 87/1994), jäljempänä *Euroopan neuvoston televisioyleissopimus*, sopimuspuolena olevassa valtiossa, sekä 339 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa televisio- ja radio-ohjelmien edelleen lähettämiseen.

Tätä ja 26 lukua sovelletaan radiotoimintaan, jos toiminnassa käytetään Suomen myöntämää radiotaajuutta tai Suomessa sijaitsevaa jakeluverkkoa.

Tätä osaa eikä 339 §:ää sovelleta:

1) toimintaan, jossa audiovisuaaliset sisältöpalvelut tai radiolähetykset on mahdollista vastaanottaa vain oppilaitoksessa, sairaalassa, hotellissa tai muussa vastaavassa laitoksessa; taikka

2) edellä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuun radiotoimintaan.

Tätä lakia ei sovelleta:

1) palveluihin, joissa audiovisuaalisen sisällön tarjoaminen ei ole ohjelmien määrä tai lähetysten toistuvuus huomioonottaen säännöllistä eikä palvelun päätarkoitus; taikka

2) sanoma- tai aikakauslehtien sähköisiin versioihin.

Edellä 28 §:ssä ja 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen ei sovelleta 209 eikä 210 §:ää.

207 §

Sijoittautuminen

Audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoaja on sijoittautunut Suomeen, jos:

1) toiminnan harjoittajan päätoimipaikka on Suomessa ja ohjelma-aikataulua tai ohjelmaluetteloa koskevat päätökset tehdään Suomessa; taikka

2) toiminnalla on ohjelma-aikataulua tai ohjelmaluetteloa koskevien päätösten, työntekijöiden työskentelypaikan, toiminnan aloittamisen, taloudellisesti merkittävän toiminnan, satelliittilähetysaseman tai satelliittikapasiteetin taikka muun vastaavan seikan perusteella merkittävä liityntä Suomeen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun merkittävän liitynnän arvioimisessa huomioon otettavista seikoista.

208 §

Paikallinen televisiotoiminta

Mitä 209 §:ssä ja 210 §:ssä säädetään, ei koske televisiotoimintaa paikallisissa televisioverkoissa eikä sellaisia lähetyksiä, joita ei voida vastaanottaa missään Euroopan talousalueeseen kuuluvassa tai Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksen sopimuspuolena olevassa valtiossa Suomen ulkopuolella.

209 §

Ohjelmiston eurooppalaisuus

Televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille suurin osa vuosittaisesta lähetysajastaan. Edellä tarkoitettuun lähetysaikaan ei kuitenkaan lueta aikaa, joka on varattu:

1) uutisille;
2) urheilutapahtumille;
3) kilpailunomaisille viihdeohjelmille;
4) mainoksille;
5) tekstitelevisiolähetyksille;
6) teleostoslähetyksille.

Tarkemmat audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) 2010/13/EU 1 artiklan mukaiset säännökset siitä, millaisia ohjelmia pidetään 1 momentissa tarkoitettuina eurooppalaisina ohjelmina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tilausohjelmapalvelun tarjoajan on edistettävä eurooppalaisten ohjelmien tuotantoa ja saatavuutta palveluissaan tuotantojen rahoituksen, ohjelmaostojen, eurooppalaisten teosten näkyvyyden tai muiden vastaavien keinojen avulla.

210 §

Riippumattomien tuottajien ohjelmat

Televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisten riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 19 prosenttia 209 §:n 1 momentin mukaisesti lasketusta lähetysajastaan tai vaihtoehtoisesti 19 prosenttia ohjelmistobudjetistaan. Riippumattomien tuottajien osuuteen laskettavista ohjelmista puolet on oltava viimeisen viiden vuoden aikana tuotettuja.

Riippumattomana pidetään sellaista audiovisuaalisten ohjelmien tuottajaa, jonka osakepääomasta yksittäinen audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoaja hallitsee enintään 25 prosenttia tai useampi enintään 50 prosenttia ja joka viimeisen kolmen vuoden aikana on tuottanut enintään 90 prosenttia ohjelmistaan samalle audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoajalle.

211 §

Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville

Suomen- tai ruotsinkielisiin televisioohjelmiin on liitettävä tekstitys sekä muihin ohjelmiin selostus tai palvelu, jossa tekstitetyn ohjelman teksti muutetaan ääneksi *(ääni- ja tekstityspalvelu)* siten kuin tässä pykälässä säädetään.

Ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä Yleisradio Oy:stä annetussa laissa tarkoitettuihin julkisen palvelun ohjelmistoihin. Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä 26 §:ssä tarkoitettuun yleisen edun televisiotoimintaan kuuluvista ohjelmista, joihin ääni- ja tekstityspalvelu on myös liitettävä. Ääni- ja tekstityspalvelua ei kuitenkaan tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheiluohjelmiin. Ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset muun kuin julkisen palvelun televisiotoiminnan harjoittajille eivät saa ylittää yhtä prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta.

Ohjelmille, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää asteittain nousevat kiintiöt osuuksina ohjelmatunneista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen yleisen edun televisiotoimintaan kuuluvien ohjelmistojen osalta kiintiö voi olla vuosina 2011–2016 ohjelmista 10–50 prosenttia ja julkisen palvelun ohjelmista 50–100 prosenttia. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä toteuttamisesta ja lähettämisestä. Valtioneuvoston asetuksella tulee vahvistaa kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuva ohjelmatuntikohtainen kustannus.

212 §

Yksinoikeuksien käyttö

Jos televisiotoiminnan harjoittaja on hankkinut yksinoikeuden lähettää sellaisen tapahtuman, jonka jokin Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on ottanut audiovisuaalisien mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun ja komission varmistamaan luetteloon, se ei saa käyttää yksinoikeutta siten, että merkittävä osa kyseisen valtion yleisöstä ei voi seurata tapahtumaa koskevaa lähetystä maksuttomalla televisiokanavalla niin kuin kyseisessä valtiossa säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään yksinoikeuksien käyttämisestä, sovelletaan vastaavasti eurooppalaisen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan (SopS 118/2002) 9 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa luettelossa mainittuihin tapahtumiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, mitkä tapahtumat ovat Suomessa yhteiskunnallisen merkittävyytensä vuoksi sellaisia, että niitä koskevat lähetykset on välitettävä Suomen alueelle siten, että merkittävä osa yleisöstä voi seurata niitä vapaasti vastaanotettavissa olevassa muodossa kokonaan tai osittain joko suorana tai nauhoitettuna lähetyksenä. Tässä momentissa tarkoitettua yhteiskunnallisesti merkittävää tapahtumaa koskeva televisiolähetys katsotaan välitetyksi merkittävälle osalle yleisöä, jos 90 prosenttia väestöstä voi vastaanottaa lähetyksen ilman erillistä korvausta.

Jos yksinoikeuden hankkinut televisiotoiminnan harjoittaja ei toteuta 1 momentissa tarkoitettua lähetystä itse, se on velvollinen luovuttamaan toiselle televisiotoiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen, jos tämä pyytää sitä vähintään kuusi kuukautta ennen tapahtuman alkamista. Lähetysoikeuden luovuttavalla televisiotoiminnan harjoittajalla on oikeus saada luovutuksesta täysi korvaus.

213 §

Yksinoikeuksien käyttöä koskeva menettely

Jos 212 §:n 4 momentissa tarkoitetusta lähetysoikeuden luovuttamisesta ei ole päästy sopimukseen, yksinoikeuden hankkinut televisiotoiminnan harjoittaja tai oikeuden luovuttamista 212 §:n 4 momentin mukaisesti pyytänyt televisiotoiminnan harjoittaja voi saattaa asian Viestintäviraston käsiteltäväksi viimeistään kolme kuukautta ennen tapahtuman alkua. Viestintävirasto voi päättää, mitä on pidettävä 212 §:n 4 momentin mukaisena täytenä korvauksena. Määriteltävän korvauksen tulee perustua kilpailluilla markkinoilla vastaavista oikeuksista maksettaviin hintoihin. Viestintävirasto voi asettaa päätöksessään myös luovutukseen liittyviä teknisiä ehtoja.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. Uh-

kasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

26 luku

Markkinointi

214 §

Yleiset periaatteet

Markkinoinnin on oltava selkeästi tunnistettavissa.

Markkinoinnissa ei saa käyttää uutis- tai ajankohtaisohjelmissa säännöllisesti esiintyvien henkilöiden kuvaa tai ääntä.

Mainokset ja teleostoslähetykset on erotettava audiovisuaalisista ohjelmista ja radio-ohjelmista ääni- tai kuvatunnuksella taikka kuvatilan jakamisella.

Teleostoslähetyksissä ei saa kehottaa lapsia tekemään tavaroiden tai palvelujen osto- tai vuokrasitoumuksia.

Markkinoinnin hyvän tavan vastaisuudesta ja alaikäisille suunnatun tai alaikäiset yleisesti tavoittavan markkinoinnin hyvän tavan vastaisuudesta säädetään kuluttajansuojalain 2 luvun 2 §:ssä.

215 §

Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu

Televisiotoiminnassa mainokset ja teleostoslähetykset on sijoitettava audiovisuaalisten ohjelmien väliin. Niitä voidaan sijoittaa myös audiovisuaalisten ohjelmien keskelle, jos se on mahdollista loukkaamatta audiovisuaalisen ohjelman eheyttä ja arvoa ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksia.

Itsenäisistä osista rakentuvissa urheilu- tai muissa audiovisuaalisissa ohjelmissa, joissa on väliaikoja, mainoksia ja teleostoslähetyksiä saa sijoittaa ainoastaan osien väleihin tai väliajoille.

Yksittäiset mainokset ja teleostoslähetykset muissa kuin urheilulähetyksissä on kielletty.

216 §

Eräiden audiovisuaalisten ohjelmien keskeyttäminen mainoksilla

Televisiotoiminnassa lähetettävän elokuvan, televisiota varten tehdyn elokuvan, uutisohjelman ja lastenohjelman saa keskeyttää mainoksilla tai teleostoslähetyksillä kerran kutakin aikataulun mukaista 30 minuutin jaksoa kohti.

Lastenohjelman saa keskeyttää mainoksilla tai teleostoslähetyksillä kuitenkin vain, jos ohjelman aikataulun mukainen kesto on enemmän kuin 30 minuuttia.

Uskonnollisten tilaisuuksien televisiolähetyksiä ei saa katkaista mainoksilla eikä teleostoslähetyksillä.

217 §

Eräiden tuotteiden markkinointi

Tupakkatuotteiden mainonnasta säädetään tupakkalaissa (693/1976). Alkoholijuomien mainonnasta ja myynninedistämisestä säädetään alkoholilaissa (1143/1994). Lääkkeiden markkinoinnista säädetään lääkelaissa (395/1987).

218 §

Ohjelmien ja palvelujen sponsorointi

Sponsori ei saa vaikuttaa sponsoroidun audiovisuaalisen ohjelman tai radio-ohjelman taikka audiovisuaalisen sisältöpalvelun sisältöön eikä ohjelmien sijoitteluun ohjelmistossa siten, että se vaikuttaa audiovisuaalisen sisältöpalvelun tarjoajan tai radiotoiminnan harjoittajan vastuuseen tai toimitukselliseen riippumattomuuteen ohjelmien suhteen.

Sponsoroitujen audiovisuaalisten ja radio-ohjelmien alussa tai lopussa on esitettävä selvästi sponsorin nimi tai tunnus.

Sponsoroiduissa audiovisuaalisissa ohjelmissa tai radio-ohjelmissa ei saa rohkaista ostamaan tai vuokraamaan sponsorin tai kolmannen osapuolen tuotteita tai palveluja

viittaamalla erityisesti ja mainosluonteisesti kyseisiin tuotteisiin tai palveluihin taikka muulla tavalla.

219 §

Kielletty sponsorointi

Pääasiassa tupakkatuotteita valmistava tai markkinoiva yritys ei saa sponsoroida ohjelmia, audiovisuaalisia sisältöpalveluja eikä radiotoimintaa.

Jos ohjelman sponsorina on yritys, jonka toimintaan kuuluu lääketuotteiden tai lääkehoitojen valmistaminen tai myynti, ohjelman yhteydessä voidaan esittää yrityksen nimi tai tunnus ottaen huomioon, mitä 208 §:ssä säädetään. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan saa tuoda esille sellaista lääketuotetta tai hoitomuotoa, joka on Suomessa saatavissa ainoastaan lääkärin määräyksestä.

Uutis- tai ajankohtaisohjelmat eivät saa olla sponsoroituja.

220 §

Tuotesijoittelu

Tuotteen, palvelun tai tavaramerkin sijoittaminen audiovisuaaliseen ohjelmaan vastiketta vastaan *(tuotesijoittelu)* on kielletty.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen tuotesijoittelu on sallittu:

1) elokuvateoksissa;

2) audiovisuaalista sisältöpalvelua varten tehdyissä elokuvissa tai sarjoissa;

3) urheiluohjelmissa;

4) kevyissä viihdeohjelmissa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske tuotesijoittelua lastenohjelmissa.

Tuotesijoitteluna pidetään myös vastikkeetonta tarpeiston tai tuotepalkintojen antamista käytettäviksi audiovisuaalisessa ohjelmassa, jos ne ovat merkittävän arvokkaita. Tarpeiston tai tuotepalkintojen antamisena toteutettu tuotesijoittelu on sallittu muissa kuin lastenohjelmissa.

221 §

Tuotesijoittelun toteuttaminen

Tuotesijoittelussa ei saa:

1) vaikuttaa tuotesijoittelulla ohjelmien sisältöön tai niiden sijoitteluun ohjelmistossa;

2) rohkaista hankkimaan tuotteita tai palveluja;

3) mainosluonteisesti tai muuten erityisesti viitata tuotteisiin;

4) aiheettomasti korostaa tuotteita.

Seuraavien tuotteiden tuotesijoittelu on kielletty:

1) tupakkatuotteet;

2) pääasiassa tupakkatuotteita valmistavien tai markkinoivien yritysten tuotteet;

3) lääkärin määräystä edellyttävät lääkkeet ja muut hoitomuodot.

Yleisölle on joko tekstillä tai audiovisuaalisten sisältöpalvelujen tarjoajien yhtenäisesti käyttämällä tunnuksella selkeästi ilmoitettava siitä, että audiovisuaalisessa ohjelmassa on tuotesijoittelua. Ilmoitus pitää sijoittaa audiovisuaalisen ohjelman alkuun, loppuun ja jokaisen mainoskatkon jälkeen. Ilmoitus ei saa olla mainosluonteinen.

Tuotesijoittelusta ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos sisältöpalvelujen tarjoaja tai sen sidosyritys ei itse ole tuottanut tai tilannut kyseistä audiovisuaalista ohjelmaa eikä tietoa siihen sisältyvästä tuotesijoittelusta ole saatavissa ilman kohtuutonta vaivaa.

222 §

Teleostoslähetysten ja televisiomainosten aikarajoitukset

Mainosten ja teleostoslähetysten osuus yhtä tasatuntien välistä tuntia kohti ei saa olla yli 12 minuuttia, lukuun ottamatta kanavia, joilla lähetetään pelkästään teleostoslähetyksiä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta:

1) televisiotoiminnan harjoittajan ilmoituksiin sen omista audiovisuaalisista ohjelmista;

2) ohjelmiin suoraan liittyviin oheistuotteisiin;

3) sponsorointia koskeviin ilmoituksiin;

4) tuotesijoitteluun;

5) 224 §:ssä tarkoitettuun aatteelliseen tai yhteiskunnalliseen mainontaan;
6) 225 §:ssä tarkoitettuihin teleostoslähetyksille varattuihin ohjelmapaikkoihin.

223 §

Radiomainonnan erottaminen ja rajoitukset

Radiomainokset on erotettava radio-ohjelmista äänitunnuksella tai muulla selkeällä tavalla.

Radiomainosten lähetysaika ei saa olla yli kahtakymmentä prosenttia päivittäisestä lähetysajasta.

Ilman 34 §:ssä tarkoitettua analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimilupaa harjoitettavassa radiotoiminnassa lähetettävä kaupallinen viestintä saa olla ainoastaan sponsorointia tai kyseiseen radiotoimintaan liittyvää mainontaa.

224 §

Aatteellinen ja yhteiskunnallinen mainonta

Mainonta, jonka tarkoituksena on edistää asian tai aatteen tunnettuutta tai niihin liittyen mainostajan tunnettuutta taikka henkilön julkista kuvaa *(aatteellinen ja yhteiskunnallinen mainonta)*, on erotettava audiovisuaalisista ohjelmista ääni- tai kuvatunnuksella taikka kuvatilan jakamisella.

Aatteelliset ja yhteiskunnalliset mainokset on sijoitettava audiovisuaalisten ohjelmien tai ohjelman itsenäisten osien väliin. Niitä voidaan sijoittaa myös audiovisuaalisten ohjelmien keskelle, jos se on mahdollista loukkaamatta audiovisuaalisen ohjelman eheyttä ja arvoa ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksia. Aatteellisella tai yhteiskunnallisella mainonnalla ei saa keskeyttää uskonnollisten tilaisuuksien televisiolähetyksiä.

Aatteellisen ja yhteiskunnallisen mainonnan sijoittamiseen sovelletaan lisäksi kuvaohjelmalakia (710/2011).

225 §

Teleostoslähetyksille varatut ohjelmapaikat

Teleostoslähetyksille varatun ohjelmapaikan yhtäjaksoisen keston on oltava vähintään 15 minuuttia kanavalla, jota ei ole varattu pelkästään teleostoslähetyksille.

Teleostoslähetyksille varatut ohjelmapaikat on yksilöitävä selkeästi kuva- ja äänitunnuksella.

226 §

Teleostoslähetyksille ja myynninedistämiseen varatut kanavat

Televisiokanavilla, joilla lähetetään yksinomaan mainontaa, teleostoslähetyksiä tai televisiotoiminnan harjoittajan omaan myynninedistämistoimintaan liittyviä audiovisuaalisia ohjelmia, sellaisen sisällön, joka väkivaltaisuutensa, seksuaalisen sisältönsä vuoksi tai ahdistusta aiheuttamalla taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla on lasten kehitykselle haitallista, lähettämiseen sovelletaan soveltuvin osin kuvaohjelmalakia.

Mitä 209 ja 210 §:ssä sekä 215 §:n 1 momentissa ja 222 §:n 1 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaisiin televisiokanaviin, joilla lähetetään yksinomaan mainontaa, teleostoslähetyksiä tai televisiotoiminnan harjoittajan omaan myynninedistämistoimintaan liittyviä audiovisuaalisia ohjelmia.

27 luku

Televisio-ohjelmien siirtovelvoite ja kanavapaikkanumerointi

227 §

Televisio-ohjelmien siirtovelvoite

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut, verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen pal-

velun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radiotoiminnan osalta, jota harjoitetaan maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa;

2) verkon sijaintikunnassa vastaanotettavat 26 §:ssä tarkoitettuun yleisen edun televisiotoimintaan kuuluvat valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettävät televisio-ohjelmistot;

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin ohjelmistoihin sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun vapaasti vastaanotettavan aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu siirtovelvoite koskee myös verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavaa teleyritystä, jos:

1) teleyritys käyttää ohjelmistojen välittämiseen muuta kuin perinteistä kaapelitelevisiotekniikkaa: ja

2) ohjelmistojen vastaanotto on mahdollista tavanomaisilla vastaanottolaitteilla.

Siirtovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä kaapelitelevisioverkkoon olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Teleyritys voi kuitenkin vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön tai muun niihin verrattavan yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä yhteisantenniverkkoa, jota käytetään joukkoviestinnän välittämiseen kiinteistössä käyttäjien päätelaitteisiin, on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut ovat käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

228 §

Kanavapaikkanumerointi

Maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa toimivalla teleyrityksellä ja televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilla on velvollisuus huolehtia osaltaan siitä, että ohjelmistojen kanavapaikkanumerointi on käyttäjien kannalta selkeä ja tarkoituksenmukainen. Kanavapaikkanumeroinnissa tulee asettaa etusijalle Yleisradio Oy:n ja 25 §:ssä tarkoitetun ohjelmistotoimiluvan haltijan ohjelmistot.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetusta kanavanpaikkanumeroinnista.

IX OSA

VIESTINTÄVERKOT, -PALVELUT JA -LAITTEET

28 luku

Sijoittaminen

229 §

Teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli, tukiasema ja radiomasto

Teleyrityksellä on tässä luvussa säädetyin edellytyksin oikeus sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palveleva

1) telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs;

2) matkaviestinverkon radiomasto tukiasemineen sekä niihin liittyvä laite, kaapeli ja vähäinen rakennelma;

3) matkaviestinverkon tukiasema sekä siihen liittyvä laite ja kaapeli.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tukiasema sekä siihen liittyvä laite ja kaapeli saadaan sijoittaa myös toisen omistamaan tai hallitsemaan rakennukseen tässä luvussa säädetyin edellytyksin. Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rakennelmien, verkon osien ja

laitteiden sijoittamiseen liittyvistä muista edellytyksistä säädetään muualla laissa.

Jollei 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta sijoittamisesta ole sovittu kiinteistön tai rakennuksen omistajan kanssa, sijoittamisesta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Sopimus 1 momentissa tarkoitettujen telekaapelin, radiomaston, tukiaseman sekä niihin liittyvien rakennelmien ja laitteiden sijoittamisesta sitoo myös kiinteistön tai rakennuksen uutta omistajaa ja haltijaa.

Mitä tässä pykälässä säädetään kiinteistön omistajasta ja haltijasta, koskee myös yleisen alueen omistajaa ja haltijaa.

230 §

Sijoittamissuunnitelma

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen 229 §:ssä tarkoitetusta sijoittamisesta toisen kiinteistölle tai rakennukseen, teleyrityksen on laadittava sijoittamisesta suunnitelma *(sijoittamissuunnitelma)*.

Sijoittamissuunnitelman tulee sisältää tarpeellisin osin seuraavat tiedot:

1) kartta, joka osoittaa sijoitettavien telekaapelien ja radiomaston sekä niihin liittyvien rakenteiden sijainnin;

2) kylittäin tai kaupunginosittain laadittu kartta, johon on merkitty alueella sijaitsevat kiinteistöt ja teleyrityksen olemassa olevat tukiasemat;

3) asiakirja, josta käy ilmi telekaapelien, tukiaseman tai radiomaston sekä niihin liittyvien rakenteiden ja laitteiden sijoittamisten yksityiskohdat, rakentamistapa ja rakentamisaika;

4) rakentamissuunnitelma, josta käy ilmi, miten telekaapelin reitti merkitään maastoon;

5) selvitys sijoittamisen viranomaislupatarpeesta;

6) sijoitettavien rakenteiden, verkon osien ja laitteiden ylläpitosuunnitelma;

7) arvio laitteiden energiankulutuksen tasosta;

8) ennallistamistoimet sen jälkeen, kun sijoittamistarve päättyy.

231 §

Sijoittamissuunnitelmasta tiedottaminen

Teleyrityksen on toimitettava sijoittamissuunnitelma tiedoksi kaikille kiinteistön ja rakennuksen omistajille ja muille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee mainita ne kiinteistöt, joita suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee lisäksi mainita, että kiinteistön omistajalla ja sillä, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, on oikeus tehdä muistutus teleyritykselle sijoittamissuunnitelmasta määräajan kuluessa.

232 §

Muistutus

Kiinteistön ja rakennuksen omistajalla sekä muulla, jonka etua tai oikeutta sijoittamissuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona hän on saanut tiedon 231 §:ssä tarkoitetusta sijoittamissuunnitelmasta.

233 §

Päätös sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai rakennukseen

Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoittamisoikeuden vahvistamalla 230 §:ssä tarkoitetun sijoittamissuunnitelman.

Sijoittamissuunnitelman vahvistamisen edellytyksenä on, että suunnitelma täyttää 234 §:ssä säädetyt edellytykset. Tarvittaessa rakennusvalvontaviranomainen voi vaatia teleyritykseltä lisätietoja edellytysten täyttymisestä sekä edellyttää muutoksia sijoittamissuunnitelmaan.

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin 1 momentissa säädettyä sijoittamista koskeva päätös on saanut

lainvoiman *(aloittamisoikeus)*. Muilta osin aloittamisoikeuteen sovelletaan maankäyttöja rakennuslain (132/1999) 144 §:ää.

234 §

Sijoittamisen edellytykset

Telekaapelia, radiomastoa ja tukiasemaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti eikä siten, että vaikeutetaan voimassa olevan maakunta- tai yleiskaavan toteutumista. Sijoittaminen ei saa myöskään vaikeuttaa kaavojen laatimista.

Edellä 229 §:n 1 momentissa tarkoitetun yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevan telekaapelin, tukiaseman ja radiomaston sijoittamisen edellytyksenä on, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle ja rakennukselle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Telekaapelin, radiomaston ja tukiaseman sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa kiinteistön käytölle ja rakennukselle, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava maantielaissa (503/2005) tarkoitetulle tiealueelle tai kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle.

235 §

Sijoittamisoikeuden muuttaminen tai poistaminen

Edellä 233 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sijoittamispäätökseen perustuvaa sijoittamisoikeutta voidaan muuttaa tai se voidaan poistaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä, jos asianosaiset sopivat siitä.

Ilman teleyrityksen suostumusta sijoittamisoikeutta voidaan muuttaa tai se voidaan poistaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä, jos:

1) sijoittamisoikeus on muuttuneiden olosuhteiden vuoksi käynyt tarpeettomaksi tai menettänyt huomattavan osan merkitystään;

2) sijoittamisoikeudesta johtuva haitta on tullut kiinteistölle tai rakennukselle kohtuuttomaksi eikä sijoittamisoikeuden muuttamisesta tai poistamisesta aiheudu sijoittamisoikeuden haltijalle huomattavaa haittaa; tai

3) sijoittamisoikeus vaikeuttaa huomattavasti asemakaavan toteuttamista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen sovelletaan 233 §:ssä tarkoitettua aloittamisoikeutta.

236 §

Sijoittamisoikeuteen liittyvä oikeus tehdä rakennus- ja ylläpitotöitä toisen alueella ja rakennuksessa

Jos se on telekaapelin tai radiomaston sijoittamisen toteuttamiseksi välttämätöntä, teleyritys, jolla on 233 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus saa ilman omistajan tai haltijan lupaa täyttämällä muut viranomaisvaatimukset kaataa puita ja muita kasveja sijoittamissuunnitelman mukaiselta alueelta, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä tehdä muita rakennustöitä alueella. Teleyrityksen palveluksessa olevalla ja teleyrityksen valitsemalla urakoitsijalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa maastoon tarpeellisia merkkejä.

Teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse.

Rakennuksen omistajan tai haltijan on sallittava teleyrityksen, jolla on 233 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva, sijoittaa tukiasema ja siihen liittyvät laitteet rakennukseen tarkoituksenmukaisesti sekä liittää laitteet tarkoituksenmukaisesti viestintä- ja sähköverkkoon. Tarvittaessa rakennuksen omistajan tai haltijan on sallittava teleyrityksen rakentaa tarvittavat tilat. Rakennuksen omistajan tai haltijan on annettava teleyrityksen palveluksessa olevalle ja teleyrityksen valitsemalle teleurakoitsijalle pääsy rakennukseen ja tarvittaviin tiloihin tukiaseman ja siihen liittyvien laitteiden asentamista ja ylläpitoa varten.

Teleyrityksen on kunnostettava alue ja tilat ympäristöineen tässä pykälässä tarkoitetun työn suorittamisen jälkeen.

237 §

Korvaukset sijoittamisesta

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 229 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta sijoittamisesta.

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla, rakennuksen omistajalla ja haltijalla sekä kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus 229 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa sekä 2 momentissa tarkoitetusta sijoittamisesta siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä *lunastuslaki*, säädetään.

Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan lunastuslain mukaisessa järjestyksessä.

238 §

Kiinteistörekisteriin merkitseminen

Edellä 233 §:n 1 momentissa ja 235 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksestä on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin.

239 §

Hakemusmaksu

Edellä 233 §:ssä tarkoitettua lupaa hakeva teleyritys on velvollinen suorittamaan viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa.

Erääntyneelle maksulle on suoritettava korkolaissa (633/1982) säädetty viivästyskorko.

Pykälän 1 momentin nojalla määrätty maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Maksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

240 §

Sijoittamisen valvonta

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on alueellaan valvottava sitä, että sijoittamisessa noudatetaan sen 233 §:n nojalla antamaa päätöstä.

Kunnan on tarvittaessa koordinoitava telekaapelien sijoittamista siten, että telekaapelien sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei aiheudu sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

241 §

Telekaapeleita vaarantava työ

Ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön taikka muuhun telekaapeleita mahdollisesti vaarantavaan työhön ryhtymistä työn suorittajan on vaurioiden välttämiseksi selvitettävä, sijaitseeko työalueella telekaapeleita.

Teleyrityksen on annettava maksutta tietoja kaapeleiden sijainnista.

Teleyrityksen on annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet.

242 §

Telekaapeleiden sijaintia koskevien tietojen saatavuus ja tietoturva

Teleyrityksen on saatettava telekaapeleiden sijaintia koskevat tiedot (*kaapelitiedot*) digitaaliseen muotoon. Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että kaapelitiedot on teknisesti mahdollista tarjota keskitetysti yhdestä paikasta.

Kaapelitietoja on käsiteltävä siten, että tiedot on asianmukaisesti suojattu tietoturvaloukkauksilta ja niiden uhkilta.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia teknisiä määräyksiä kaapelitie-

tojen digitaalisesta muodosta sekä niiden käsittelyn tietoturvasta.

29 luku

Viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimukset

243 §

Viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimukset

Yleiset viestintäverkot ja -palvelut sekä niihin liitettävät viestintäverkot ja -palvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että:

1) sähköinen viestintä on tekniseltä laadultaan hyvää ja tietoturvallista;

2) ne kestävät normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt sekä tietoturvauhat;

3) niiden suorituskykyä, käytettävyyttä, laatua ja toimintavarmuutta voidaan seurata;

4) niihin kohdistuvat merkittävät tietoturvaloukkaukset ja -uhat sekä niiden toimivuutta merkittävästi häiritsevät viat ja häiriöt voidaan havaita;

5) pääsy hätäpalveluihin on turvattu myös verkon häiriötilanteissa mahdollisimman luotettavasti;

6) kenenkään terveydelle tai omaisuudelle ei aiheudu vaaraa;

7) kenenkään tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät vaarannu;

8) niiden veloitus on luotettava ja tarkka;

9) ne eivät aiheuta kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä taikka tietoturvauhkia;

10) ne toimivat yhdessä ja viestintäverkot voidaan tarvittaessa liittää toiseen viestintäverkkoon;

11) niihin tehtävistä muutoksista ei aiheudu ennakoimatonta häiriötä muille viestintäverkoille ja viestintäpalveluille;

12) niihin voidaan tarvittaessa liittää tämän lain vaatimukset täyttäviä päätelaitteita ja ne ovat tarvittaessa yhteentoimivia tämän lain vaatimukset täyttävän televisiovastaanottimen kanssa;

13) niistä vastaava toimija kykenee muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet;

14) ne toimivat mahdollisimman luotettavasti myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa;

15) viranomaisten antamia vaaratiedotteita voidaan välittää yleisölle siten kuin siitä erikseen säädetään;

16) telekuuntelu ja televalvonta sekä muut viranomaisten tiedonsaantioikeuksia koskevat pyynnöt voidaan toteuttaa siten kuin niistä erikseen säädetään.

Edellä 1 momentin 1−4, 10, 11 ja 14 kohdassa tarkoitetut laatuvaatimukset on suhteutettava viestintäverkkojen ja -palvelujen käyttäjämäärään, maantieteelliseen alueeseen, jota ne palvelevat, sekä niiden merkitykseen käyttäjille.

Toimenpiteet, joilla huolehditaan 1 momentin 1, 2, 4, 7 ja 9 kohdassa tarkoitetusta tietoturvasta, tarkoittavat toimia toiminnan turvallisuuden, tietoliikenneturvallisuuden, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuuden sekä tietoaineistoturvallisuuden varmistamiseksi. Toimenpiteet on suhteutettava uhan vakavuuteen, toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin sekä käytettävissä oleviin teknisiin mahdollisuuksiin torjua uhka.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut laatuvaatimukset koskevat myös viestintäverkkoihin ja viestintäpalveluihin liittyviä merkittäviä liitännäistoimintoja ja liitännäispalveluja.

244 §

Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat määräykset

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa 243 §:ssä tarkoitettuja viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatua, tietoturvallisuutta ja yhteensopivuutta koskevia määräyksiä. Määräykset voivat koskea:

1) tärkeysluokittelua, tehon syöttöä, varmistamista ja varatiejärjestelyjä;

2) viestintäverkon ja siihen kuuluvan laitetilan sähköistä ja fyysistä suojaamista;

3) suorituskykyä, tietoturvallisuutta ja häiriöttömyyttä sekä niiden ylläpitoa, seurantaa ja verkonhallintaa;
4) menettelyä vika- ja häiriötilanteissa sekä tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden ylläpitämiseksi;
5) viestintäverkon rakennetta ja sen liityntäpisteen teknisiä ominaisuuksia;
6) hätäliikenteen teknistä toteutusta ja varmistamista;
7) veloituksen teknistä toteutusta;
8) yhteenliittämistä, yhteentoimivuutta, merkinantoa ja synkronointia;
9) antennijärjestelmän ja yhteisantennijärjestelmän teknisiä ominaisuuksia;
10) laajakuvatelevisiopalveluja ja laajakuvatelevisio-ohjelmia vastaanottavan televisioverkon teknisiä ominaisuuksia;
11) sähköisen ohjelmaoppaan aloitussivun sisältöä ja rakennetta;
12) teknistä dokumentointia ja tilastointia sekä näihin liittyvien asiakirjojen muotoa ja tietojen säilyttämistä;
13) noudatettavia standardeja;
14) muita näihin verrattavia viestintäverkolle tai viestintäpalvelulle asetettavia teknisiä vaatimuksia;
15) liitännäistoimintoja ja liitännäispalveluja siltä osin kuin niillä on vaikutusta 243 §:ssä säädettyihin viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua koskeviin vaatimuksiin.

245 §

Viranomaisten avustamista koskevat vaatimukset

Sen viranomaisen, joka suorittaa telekuuntelua tai televalvontaa, on toimitettava Viestintävirastolle esitys niistä toiminnallisista laatuvaatimuksista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää.

Viestintävirasto päättää yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuultuaan teleyritystä ja 1 momentissa mainittua viranomaista.

Teleyrityksen on viivytyksettä annettava 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle tarpeelliset tiedot telekuuntelun ja televalvonnan sekä muiden viranomaisten tiedonsaantioikeuksien kannalta merkittävistä viestintäverkkojen ja palvelujen muutoksista jo niiden suunnitteluvaiheessa. Teleyrityksen on lisäksi annettava sellaiset tiedot muutosten mahdollisista vaikutuksista viranomaisten omiin tietojärjestelmiin, jotka sillä on tiedossa.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 3 momentissa tarkoitetussa tiedon antamisessa noudatettavasta menettelystä.

246 §

Tilaajan ja käyttäjän päätelaitteet ja järjestelmät

Teleyritys ei saa estää käyttäjää liittämästä yleiseen viestintäverkkoon tämän lain vaatimusten mukaista radio- ja telepäätelaitetta tai suojauksen purkulaitetta taikka televisiovastaanotinta.

Tilaaja tai käyttäjä ei saa liittää yleiseen viestintäverkkoon muita kuin toimintakuntoisia ja tämän lain vaatimusten mukaisia radio- ja telepäätelaitteita.

Tilaajan on ylläpidettävä yleiseen viestintäverkkoon liitettävää laitetta tai järjestelmää teleyrityksen antamien ohjeiden mukaisesti siten, ettei se vaaranna yleisen viestintäverkon ja -palvelun tietoturvallisuutta.

247 §

Viestinnän välittäjän ja lisäarvopalvelun tarjoajan velvollisuus huolehtia tietoturvasta

Viestinnän välittäjän on viestejä välittäessään huolehdittava palvelujensa, viestien, välitystietojen ja sijaintitietojen tietoturvasta. Viestinnän välittäjänä toimivan yhteisötilaajan on huolehdittava kuitenkin ainoastaan käyttäjiensä viestien, välitystietojen ja sijaintitietojen käsittelyn tietoturvasta.

Lisäarvopalvelun tarjoajan on huolehdittava palvelujensa tietoturvasta.

Toimenpiteet, joilla huolehditaan tietoturvasta, on suhteutettava uhan vakavuuteen,

toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin sekä käytettävissä oleviin teknisiin mahdollisuuksiin torjua uhka.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta tietoturvasta.

248 §

Vähimmän haitan periaate

Teleyrityksen on toteutettava viestintäverkon ja -palvelun rakennus-, kunnossapito-, muutos- ja tietoturvatoimenpiteet muille teleyrityksille mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla.

Teleyritys saa tilapäisesti ilman toisen teleyrityksen suostumusta keskeyttää verkko- tai viestintäpalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä, jos se on välttämätöntä 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen onnistumiseksi. Keskeytyksestä ja muutoksesta on tiedotettava tehokkaasti muille teleyrityksille, joiden viestintäverkkoihin ja -palveluihin ne voivat vaikuttaa.

249 §

Kiinteistön tai rakennuksen sisäisen verkon suunnittelu ja teleurakointi

Yleiseen viestintäverkkoon liitettävän kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon on täytettävä tämän lain vaatimukset. Kiinteistön tai rakennuksen sisäinen viestintäverkko on suunniteltava mahdollisuuksien mukaan siten, että 111§:ssä tarkoitettu tilaaja voi valita teleyrityksen.

Teleyritys ei saa edellyttää, että yleiseen viestintäverkkoon liitettäväksi tarkoitetun kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon rakentamista, asentamista tai ylläpitoa *(teleurakointi)* saa suorittaa ainoastaan teleyrityksen valitsema teleurakoitsija.

Teleyritys ei saa edellyttää kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon liittämistä teleyrityksen viestintäverkkoon siten, että se rajoittaa kiinteistön sisäisten viestintäverkkojen hallintaa ja mahdollisuutta valita teleyritys.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitetusta viestintäverkkojen suunnittelussa huomioon otettavista viestintäverkkojen teknisistä ominaisuuksista ja suunnitteluun liittyvien asiakirjojen muodosta ja sisällöstä sekä 3 momentissa tarkoitetusta verkkojen teknisestä liittämiskohdasta. Määräyksiä voidaan antaa myös muista näihin verrattavista kiinteistön tai rakennuksen sisäisen verkon hallintaan vaikuttavista teknisistä järjestelyistä.

250 §

Viranomaisverkko

Viranomaisverkolla tarkoitetaan valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon, ensihoitopalveluun tai väestönsuojeluun liittyvien tehtävien vuoksi rakennettua viestintäverkkoa.

Viranomaisverkon liittymiä voidaan tarjota viranomaiselle ja muulle 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää niistä käyttäjäryhmistä, joilla on oikeus käyttää viranomaisverkkoa.

Viranomaisverkkoon ei sovelleta III ja V osaa. Viranomaistehtävien hoidossa harjoitettuun viestintään viranomaisverkossa ei sovelleta 316 §:ää.

Teleyrityksen on pyynnöstä liitettävä viranomaisverkko yleiseen viestintäverkkoon korvauksetta. Viranomaisverkossa toimivalla teleyrityksellä ei ole oikeutta saada korvausta televiestinnästä yleisestä viestintäverkosta viranomaisverkkoon. Yleisessä viestintäverkossa toimivalla teleyrityksellä on oikeus saada teleyrityksen hinnaston mukainen korvaus televiestinnästä viranomaisverkosta yleiseen viestintäverkkoon.

30 luku

Tele-, verkko- ja radiolaitteiden markkinoille saattaminen

251 §

Päätelaiterajapinta

Teleyrityksen on julkaistava ajan tasalla olevat tekniset eritelmät niistä yleisen viestintäverkon rajapinnoista, joihin telepäätelaitteet voidaan liittää. Eritelmistä on käytävä ilmi riittävällä tarkkuudella tiedot, joiden perusteella voidaan valmistaa telepäätelaitteita ja joiden avulla voidaan käyttää rajapinnan kautta tarjottavia palveluja.

252 §

Telelaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat

Mitä 256–263 ja 315 §:ssä säädetään, koskee myös valmistajan valtuutettua edustajaa, jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan talousalueelle. Jos valmistaja tai tämän valtuutettu edustaja eivät ole sijoittautuneet Euroopan talousalueelle, mainittuja pykäliä sovelletaan myös siihen, joka saattaa laitteen markkinoille Euroopan talousalueella.

253 §

Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutustarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia radiolähettimiä, jotka täyttävät tämän lain olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusilmoitus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutustarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan vain sellaisia radiovastaanottimia, jotka täyttävät tämän lain olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusilmoitus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutustarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia telepäätelaitteita ja viestintäverkkolaitteita, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädetyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät sekä vaatimustenmukaisuusvakuutus. Telepäätelaitteessa on lisäksi oltava merkintä käyttötarkoituksesta.

Suomessa markkinoille saatettavaksi tarkoitettu muukin kuin 1–3 momentin mukainen telelaite voidaan asettaa näytteille, jos näkyvällä merkinnällä selvästi ilmoitetaan, että laitetta ei voi saattaa markkinoille ennen kuin sen on varmistettu täyttävän 254 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset.

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, jos sen ei ole varmistettu täyttävän 254 tai 264 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Radiolähetintä saa kuitenkin käyttää radioviestintään, jos sen käyttöön ei tarvita lupaa 39 §:n 6–9 momentin perusteella tai jos Viestintävirasto on myöntänyt 39 §:n 1 momentissa tarkoitetun radioluvan sen hallussapitoon ja käyttöön radiolaitteiden tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

254 §

Olennaiset vaatimukset

Telelaitteen on täytettävä seuraavat niitä koskevat olennaiset vaatimukset:

1) sähköturvallisuusvaatimukset;

2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyvät vaatimukset;

3) sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevat suojavaatimukset;

4) vaatimus radiotaajuuksien ja kiertoratareesurssien tehokkaasta käytöstä haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Telelaitteiden sähköturvallisuusvaatimuksista säädetään erikseen. Mitä muualla laissa säädetään jännitealuerajoista, ei kuitenkaan sovelleta radio- ja telepäätelaitteisiin.

Viestintäviraston määräyksellä annetaan määräykset telepäätelaitteiden sähkömag-

neettista yhteensopivuutta koskevista suojavaatimuksista ja tarkemmat määräykset sellaisista radiolaitteita ja telepäätelaitteita koskevista olennaisista erityisvaatimuksista, joista komissio on antanut täytäntöönpanoa edellyttävän päätöksen.

255 §

Arviointilaitos

Viestintävirasto nimeää hakemuksesta arviointilaitoksen, jonka tehtävänä on antaa lausuntoja radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuudesta, määritellä erityisiä radiotestisarjoja sekä hyväksyä ja valvoa laitteiden laadunvarmistusjärjestelmiä. Arviointilaitos voidaan nimetä määräajaksi. Hakemuksessa on esitettävä Viestintäviraston pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Arviointilaitoksen tulee olla toiminnallisesti ja taloudellisesti radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden valmistajista riippumaton. Sillä tulee olla toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely ja käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet. Arviointilaitoksella tulee olla vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) tarkoitetun akkreditointiyksikön tai muun akkreditointielinten väliseen vastavuoroiseen tunnustamissopimukseen kuuluvan akkreditointielimen tekemä voimassa oleva akkreditointipäätös, jossa todetaan laitoksen olevan pätevä toimimaan 1 momentissa tarkoitettuna arviointilaitoksena.

Viestintävirasto valvoo arviointilaitosten toimintaa. Arviointilaitoksen on ilmoitettava toimintansa muutoksista, jos niillä voi olla vaikutusta arviointilaitoksena toimimisen edellytyksiin. Jos arviointilaitos ei enää täytä säädettyjä vaatimuksia tai toimii säännösten vastaisesti, Viestintävirasto voi peruuttaa nimeämisen.

Arviointilaitoksen on suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviään noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Tarkemmat säännökset arviointilaitoksille asetettavista vaatimuksista ja hakemukseen liitettävistä vaatimusten täyttymistä osoittavista asiakirjoista annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

256 §

Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Telelaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava:

1) sisäisellä tuotevalvonnalla;

2) erityiset radiolaitetestit sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;

3) erityiset radiolaitetestit ja arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;

4) arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;

5) sähköturvallisuuslain (410/1996) nojalla säädetyllä tuotannon sisäisellä tarkastuksella tai ilmoitetun tarkastuslaitoksen lausunnon sisältävällä tuotannon sisäisellä tarkastuksella; tai

6) täydellisellä laadunvarmistuksella.

Jokaisessa 1 momentissa tarkoitetussa menettelyssä telelaitteen valmistajan on varmistettava, että laite täyttää 254 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset sekä laadittava asiakirja, jossa laitteen vakuutetaan täyttävän nämä vaatimukset *(vaatimustenmukaisuusvakuutus)*. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä on laitteelle lisäksi tehtävä erityiset testit. Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä on lisäksi esitettävä testien tuloksiin ja laitteesta laadittuun tekniseen asiakirjaan perustuva rakennetiedosto arviointilaitokselle.

Arviointilaitoksen laitteen rakennetiedostosta antama kielteinen lausunto ei estä muussa kuin 1 momentin 5 kohdan arviointimenettelyssä valmistajaa saattamasta laitetta markkinoille, jos laite täyttää 254 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä valmistajan on käytettävä tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja tarkastuksessa arviointilaitoksen hyväksymää

laatujärjestelmää. Valvontaa varten valmistajan on annettava arviointilaitokselle tarvittavat tiedot sekä sallittava tuotanto-, tarkastus-, testaus- ja varastotilojensa tarkastaminen. Jos laatujärjestelmä ei enää täytä sille tämän lain nojalla asetettuja vaatimuksia, arviointilaitos voi peruuttaa hyväksyntänsä.

Vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelyihin liittyvät asiakirjat on laadittava suomen tai ruotsin kielellä taikka arviointilaitoksen tai Viestintäviraston hyväksymällä kielellä. Valmistajan on säilytettävä mainitut asiakirjat Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansallisten viranomaisten saatavilla vähintään kymmenen vuotta sen jälkeen, kun viimeinen telelaite on valmistettu. Viestintäviraston määräyksellä annetaan tarkemmat määräykset telelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa noudatettavasta menettelystä ja sen yhteydessä laadittavista asiakirjoista.

257 §

Radiolähettimen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Jos radiolähettimen valmistaja on soveltanut sellaista teknistä eritelmää jonka tunnustettu standardointilaitos on vahvistanut komission toimeksiannosta ja jonka viitetiedot on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä *(yhdenmukaistettu standardi)*, radiolähettimen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 2, 3 tai 6 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Jos radiolähettimen valmistaja ei ole soveltanut yhdenmukaistettuja standardeja tai on soveltanut niitä vain osittain, radiolähettimen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 3 tai 6 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

258 §

Radiovastaanottimen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Radiovastaanottimen ja radiolaitteen vastaanotinosien vaatimustenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 1, 3 tai 6 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä. Yksinomaan televisio- tai radio-ohjelmistoja vastaanottamaan tarkoitetun radiovastaanottimen vaatimuksenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 1 tai 5 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

259 §

Telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 1, 4 tai 6 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

260 §

Viestintäverkkolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Viestintäverkkolaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 256 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

261 §

Kiinteä asennus

Kiinteä asennus on tehtävä noudattaen hyviä teknisiä käytäntöjä siten, että se täyttää 254 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevat suojavaatimukset. Kiinteän asennuksen vaatimustenmukaisuutta sähkömagneettisen yhteensopivuuden osalta ei tarvitse osoittaa 256 §:ssä tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Sen estämättä, mitä 253 §:n 3 momentissa ja 260 §:ssä säädetään, viestintäverkkolaitteen vaatimustenmukaisuutta ei tarvitse osoittaa 254 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevien suojavaatimusten osalta eikä sitä tarvitse merkitä Viestintäviraston 262 §:n 1 momentin nojalla määräämällä merkinnällä, jos se on tarkoitettu tiettyyn kiinteään asennukseen eikä sitä pidetä kaupan.

Kiinteän asennuksen haltija on velvollinen nimeämään henkilön, joka on vastuussa siitä, että kiinteä asennus on 1 momentin mukai-

nen ja antamaan Viestintävirastolle pyynnöstä tiedon vastuuhenkilöstä.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä kiinteän asennuksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä ja vastuuhenkilön nimeämisestä ja ilmoittamisesta sekä kiinteään asennukseen ja siihen tarkoitettuun viestintäverkkolaitteeseen liittyvistä asiakirjoista ja niihin liittyvästä kirjaamis- ja säilyttämisvelvollisuudesta.

262 §

Merkitseminen ja annettavat tiedot

Telelaitteen valmistajan on varustettava 256 §:n mukaisesti varmistettu laite vaatimustenmukaisuusvakuutuksen osoittavalla merkinnällä. Viestintäviraston määräyksellä annetaan merkintää koskevat määräykset noudattaen, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Vaatimustenmukaisuusvakuutuksen lisäksi radiolaitteen ja telepäätelaitteen mukana on oltava tiedot laitteen käyttötarkoituksesta *(käyttötarkoitusilmoitus)*. Radiolaitteen myyntipäällyksestä ja käyttöohjeesta on riittävän selkeästi käytävä ilmi Euroopan unionin jäsenvaltiot tai maantieteelliset alueet, joissa laite on tarkoitettu käytettäväksi. Telepäätelaitteen tiedoista on selkeästi käytävä ilmi yleisen viestintäverkon liittymät, joihin laite on tarkoitettu liitettäväksi.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei koske yksinomaan televisio- tai radio-ohjelmistoja vastaanottamaan tarkoitettuja radiovastaanottimia.

263 §

Ilmoitus markkinoille saattamisesta

Jos 257 §:n mukaisesti varmistettu radiolähetin toimii taajuuksilla, jotka Viestintäviraston määräyksissä osoitetaan muuhun käyttötarkoitukseen, valmistajan on ilmoitettava Viestintävirastolle aikomuksesta saattaa radiolähetin markkinoille.

Viestintäviraston määräyksellä annetaan tarkemmat määräykset ilmoitusmenettelystä ja ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

264 §

Erityisten radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimukset

Mitä 254–259 ja 262 §:ssä säädetään, ei koske:

1) yksinomaan radioamatööriviestintään tarkoitettuja muuten kuin kaupallisesti saatavilla olevia radiolaitteita;

2) radiolaitteita, joiden vaatimustenmukaisuus varmistetaan laivavarustelain (1503/2011) nojalla laivanvarusteina;

3) ilmailuradioviestinnässä käytettäviä ilma-aluksessa käytettäväksi tarkoitettuja radiolaitteita;

4) puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä ja käyttämiä radiolaitteita;

5) yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, valtion turvallisuuteen taikka rikosten paljastamiseen, selvittämiseen tai esitutkintaan käytettäviä radiolaitteita ja telepäätelaitteita.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa määräyksiä 1 momentin 1 ja 5 kohdassa tarkoitettujen radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden ominaisuuksista ja teknisestä rakenteesta sekä näiden laitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelystä ja merkinnöistä.

31 luku

Pätevyys ja kelpoisuus

265 §

Pätevyyden osoittaminen

Radiolähetintä meriradio- tai radioamatööriviestintään käyttävällä on oltava Viestintäviraston myöntämä pätevyystodistus tai Viestintäviraston Suomessa voimassa olevaksi

hyväksymä muun maan toimivaltaisen viranomaisen myöntämä pätevyystodistus.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, radiolähetintä saa pätevyystodistuksen haltijan välittömässä valvonnassa käyttää muukin henkilö. Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske puolustusvoimia eikä rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käyttämiä radiolaitteita.

Pätevyystodistuksen saamiseksi on suoritettava pätevyystutkinto. Tutkinnossa on osoitettava kyseiseen radioviestinnän lajiin liittyvien sääntöjen, ohjeiden ja laitteiden tuntemus sekä tarvittava kielitaito. Viestintävirasto päättää tutkintovaatimuksista sekä päätöksellään hyväksyy ne Viestintäviraston palveluksessa olevat, jotka toimivat tutkinnon vastaanottajina. Hakemuksesta myös viraston ulkopuolinen voidaan hyväksyä tutkinnon vastaanottajaksi. Tutkinnon vastaanottajalla tulee olla tehtävän edellyttämä taito ja kokemus. Tutkinnon vastaanottajan on suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviään noudatettava, mitä hallintolaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kielilaissa säädetään. Tutkintoon liittyvien suoritteiden maksullisuudesta ja määrästä säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Viestintävirasto myöntää pätevyystodistuksen tutkinnon suorittaneelle hakijalle, jos ei ole perusteltua syytä epäillä, että hakija rikkoo radioviestintää koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

Ilmailuradioviestinnässä vaadittavasta pätevyydestä säädetään ilmailulaissa (1194/2009).

Viestintävirasto voi päätöksellään peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun tutkinnon vastaanottajaa koskevan hyväksymisen, jos tutkinnon vastaanottaja ei enää täytä momentissa säädettyjä tutkinnon vastaanottajaksi määräämisen edellytyksiä tai olennaisesti rikkoo sen toimintaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tutkintojen vastaanottamisesta.

266 §

Pätevyyden ylläpitäminen

Kansainvälisessä liikenteessä olevan kauppa-aluksen turvallisuusradioviestintään tarkoitetun radiolähettimen käyttäjän on osoitettava 265 §:ssä tarkoitetun todistuksen mukaisen pätevyyden ylläpitäminen ennen kuin todistuksen myöntämisestä on kulunut viisi vuotta. Pätevyyden ylläpitäminen voidaan osoittaa:

1) esittämällä todistus pätevyyden ylläpitoon liittyvästä meripalvelusta ja turvallisuusradiolaitteiden käytöstä;

2) suorittamalla tutkinto; taikka

3) suorittamalla tutkinnon korvaava Viestintäviraston hyväksymä kurssi.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun tutkintoon sovelletaan 265 §:n 3, 4, 6 ja 7 momenttia.

Viestintävirasto myöntää hakemuksesta kelpoisuustodistuksen sille, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla osoittaa pätevyytensä ylläpitämisen. Viestintävirasto voi hyväksyä pätevyyden ylläpitämisen osoitukseksi myös muun maan toimivaltaisen viranomaisen antaman todistuksen pätevyyden ylläpitämisestä.

267 §

Pätevyys- ja kelpoisuustodistuksen esittäminen sekä todistusten voimassaoloaika

Radiolähetintä meriradio- tai radioamatööriviestintään käyttävän on pyynnöstä esitettävä pätevyys- tai kelpoisuustodistuksensa sitä koskevien säännösten noudattamista valvovalle Viestintäviraston, poliisin, rajavartiolaitoksen tai Liikenteen turvallisuusviraston edustajalle.

Pätevyystodistus on voimassa toistaiseksi ja kelpoisuustodistus viisi vuotta myöntämispäivästä, tutkinnon suorittamispäivästä tai kurssitodistuksen myöntämispäivästä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilmaaluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoi-

tukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteisiin.

268 §

Pätevyys- ja kelpoisuustodistuksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi peruuttaa pätevyys- tai kelpoisuustodistuksen, jos todistuksen haltija lähettää radiolähettimellä rikoslain 34 luvun 10 §:ssä tarkoitetun perättömän vaarailmoituksen, häiritsee radiolähettimellä radioviestintää jollain rikoslain 38 luvun 5–7 §:ssä rangaistavaksi säädetyllä tavalla taikka toistuvasti rikkoo radioviestintää koskevia säännöksiä tai toistuvasti huolimattomuuttaan aiheuttaa radioliikenteelle haitallisen häiriön.

32 luku

Suojaus ja suojauksenpurkujärjestelmät

269 §

Sähköisen viestin suojaaminen

Sähköisen viestin ja sen välitystiedot saa suojata käyttäen hyväksi sitä varten tarjolla olevia teknisiä mahdollisuuksia, jollei laissa toisin säädetä. Suojauksen toteuttamisella ei saa häiritä verkkopalvelun ja viestintäpalvelun toteuttamista tai käyttämistä.

Sellaisen suojauksen purkujärjestelmän tai sen osan oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistaminen, maahantuonti, kaupanpito, vuokraus, levittäminen, myynninedistäminen, asentaminen ja huolto on kielletty, jonka ensisijaisena käyttötarkoituksena on teknisen suojauksen oikeudeton purku ja mahdollistaa pääsy suojattuun televisiolähetykseen, radiolähetykseen tai vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavaan etäpalveluun.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös suojauksen purkujärjestelmään, joka tarkoituksena on mahdollistaa pääsy erilliseen ehdollisen pääsyn tekniseen järjestelmään, jolla suojataan 2 momentissa tarkoitettuja palveluja.

270 §

Suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle yritykselle asetettavat velvollisuudet

Suojauksen purkujärjestelmää käyttävä yritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että suojauksen purkujärjestelmä ei estä toisen yrityksen televisio- tai radio-ohjelmistojen tai niihin liittyvien oheis- tai lisäpalvelujen jakelua tai vastaanottoa maanpäällisessä digitaalisessa televisio- tai radioverkossa.

Suojauksen purkujärjestelmää käyttävä yritys on velvollinen antamaan toiselle yritykselle edellä mainitun jakelun edellyttämiä teknisiä palveluja kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos velvollisuuden täyttäminen olisi teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta yrityksen kannalta.

Suojauksen purkujärjestelmää tarjoavan yrityksen on kirjanpidossaan eriytettävä 1 momentissa tarkoitettu toiminta yrityksen muusta toiminnasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että viestintäverkon siirron valvonta on mahdollista.

Maanpäällisessä digitaalisessa joukkoviestintäverkossa lineaarisen maksutelevisiopalvelun tarjoamisessa suojauksen purkujärjestelmää käyttävän yrityksen on pidettävä luvussa 4 tarkoitetut televisio-ohjelmistot tarjolla tavalla, joka mahdollistaa eri maksutelevisiopalvelujen vastaanottamisen yhdellä suojauksenpurkujärjestelmän kortilla tai muulla kyseiseen tarkoitukseen käytettävällä teknisellä ratkaisulla, jos maksutelevisiopalvelussa noudatetaan ennalta ilmoitettua ohjelmistoaikataulua.

Jos yritykset eivät pääse sopimukseen 1 momentissa tarkoitetuista teknisten palvelujen tarjoamisesta aiheutuvista kustannuksista viimeistään kuuden kuukauden kuluessa sopimusneuvottelujen aloittamisesta, eikä 314 §:n 2 momentissa tarkoitettu sovittelu ole johtanut ratkaisuun, Viestintävirasto voi

päättää teknisiä palveluja antavalle yritykselle maksettavan korvauksen määrästä.

271 §

Suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan velvollisuus

Digitaalisessa televisio- ja radioverkossa käytettävän suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan on myöntäessään oikeuksia suojauksen purkujärjestelmiä valmistavalle yritykselle käytettävä oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä ehtoja.

Teollisoikeuksien haltija ei saa asettaa käyttöoikeuden myöntämiselle ehtoja, joilla estettäisiin suojauksen purkujärjestelmän käyttäminen muiden laitteiden tai järjestelmien kanssa taikka vaikeutettaisiin sitä, elleivät ehdot ole laitteen turvallisuuden tai muun teknisen syyn takia välttämättömiä.

X OSA

VIESTINNÄN JA PALVELUJEN JATKUVUUDEN TURVAAMINEN

33 luku

Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen

272 §

Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi

Teleyrityksellä, yhteisötilaajalla ja lisäarvopalvelun tarjoajalla sekä niiden lukuun toimivalla on oikeus ryhtyä 2 momentissa tarkoitettuihin välttämättömiin toimiin tietoturvasta huolehtimiseksi:

1) viestintäverkkojen tai niihin liitettyjen palvelujen sekä tietojärjestelmien tietoturvalle haittaa aiheuttavien häiriöiden havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi;

2) viestin lähettäjän tai viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi; tai

3) viestintäpalvelujen kautta laajamittaisesti toteutettavien rikoslain 37 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen maksuvälinepetosten valmistelun ehkäisemiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut toimet voivat käsittää:

1) viestin sisältöä koskevan automaattisen selvittämisen;

2) viestien välittämisen ja vastaanottamisen automaattisen estämisen tai rajoittamisen;

3) tietoturvaa vaarantavien haitallisten tietokoneohjelmien automaattisen poistamisen viesteistä;

4) muut 1−3 kohdassa tarkoitettuihin rinnastettavat teknisluonteiset toimenpiteet.

Jos viestin tyypin, muodon tai muun vastaavan seikan perusteella on ilmeistä, että viesti sisältää haitallisen tietokoneohjelman tai käskyn eikä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla toimella pystytä turvaamaan 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista, yksittäisen viestin sisältöä saa käsitellä manuaalisesti. Manuaalisesta viestin sisällön käsittelystä on ilmoitettava viestin lähettäjälle ja vastaanottajalle, jollei ilmoittamisella todennäköisesti vaaranneta 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista.

Tässä pykälässä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava suhteessa torjuttavan häiriön vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Toimenpiteet on lopetettava, jos niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta.

273 §

Velvollisuus korjata häiriö

Jos viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite aiheuttaa merkittävää haittaa tai häiriötä

viestintäverkolle, viestintäpalvelulle, viestintäverkkoon liitetylle muulle palvelulle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle, teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi ja tarvittaessa irrotettava viestintäverkko, viestintäpalvelu tai laite yleisestä viestintäverkosta.

Tässä pykälässä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava suhteessa torjuttavan häiriön vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Toimenpiteet on lopetettava, jos niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa päättää korjaustoimenpiteistä sekä verkon, palvelun tai laitteen irrottamisesta.

274 §

Häiriöilmoitukset tilaajalle ja käyttäjälle

Teleyrityksen on ilmoitettava viipymättä tilaajalle ja käyttäjälle, jos sen palveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti. Lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava viipymättä käyttäjälle palveluunsa kohdistuvasta merkittävästä tietoturvaloukkauksesta tai sen uhkasta.

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoituksessa kerrottava häiriön tai sen uhkan arvioitu kesto. Lisäksi on kerrottava tilaajien ja käyttäjien käytettävissä olevista suojautumistoimenpiteistä, niiden todennäköiset kustannukset sekä mistä tilaaja tai käyttäjä saa lisätietoja. Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on säilytettävä tiedot ilmoituksista.

Teleyrityksen on tiedotettava toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa sekä niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetun ilmoituksen ja tiedottamisen sisällöstä ja muodosta sekä ilmoituksen säilyttämisestä.

275 §

Häiriöilmoitukset Viestintävirastolle

Teleyrityksen on ilmoitettava viipymättä Viestintävirastolle, jos sen palveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti. Teleyrityksen on ilmoitettava myös ilman aiheetonta viivästystä häiriön tai sen uhan arvioitu kesto ja vaikutukset, korjaustoimenpiteet sekä ne toimenpiteet, joilla häiriön toistuminen pyritään estämään. Jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Viestintävirasto voi velvoittaa teleyrityksen tiedottamaan asiasta.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettu häiriö on merkittävä sekä määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Viestintävirasto toimittaa komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirastolle vuosittain tiivistelmäraportin 1 momentin mukaisista ilmoituksista.

276 §

Häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmä

Viestintävirasto voi häiriötilanteita varten asettaa yhteistoimintaryhmän, jossa ovat edustettuina:

1) teleyritykset;

2) sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitetut verkon- ja jakeluverkonhaltijat;

3) 1 ja 2 kohdassa mainittujen lukuun toimivat urakoitsijat;

4) muut kuin 1−3 kohdassa mainitut toimijat, joiden osallistuminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Ryhmän tehtävänä on:

1) suunnitella ja sovittaa yhteen valmiuslain mukaisten poikkeusolojen sekä normaa-

liolojen häiriötilanteiden hallinnassa tarvittavia toimenpiteitä;

2) hankkia ja toimittaa häiriötilanteiden hallinnassa tarpeellisia tietoja Viestintäviraston päätöksenteon tueksi; sekä

3) välittää ryhmän kokoamaa ja analysoimaa häiriötilanteita koskevaa tietoa sellaisille toimijoille, jotka voivat vähentää häiriötilanteiden haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Viestintävirasto voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa häiriötilanteen hallinnassa tarvittavia tietoja yhteistoimintaryhmän jäsenelle, jos tiedot ovat välttämättömiä ryhmän tehtävien hoitamiseksi eivätkä sisällä luottamuksellisia viestejä, välitystietoja tai sijaintitietoja.

Yhteistoimintaryhmän jäseneen sovelletaan tämän pykälän mukaisissa tehtävissä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 luvun vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevia säännöksiä sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

277 §

Radiohäiriöiden poistaminen

Jos radiolaitteen toiminta häiritsee turvallisuusradioviestintää, radiolaitteen käyttö on heti keskeytettävä.

Jos radiolähetin aiheuttaa radioviestinnälle tai muille radiolaitteille häiriötä, radiolähettimen haltijan ja omistajan on poistettava häiriö tai rajoitettava sitä. Jos häiriö johtuu radiovastaanottimen tai siihen liitetyn erillisen antennin tai antennijärjestelmän teknisistä ominaisuuksista, häiriön poistaminen on radiovastaanottimen haltijan ja omistajan vastuulla, jos tässä laissa säädetystä tai toimilupaehdoista ei muuta johdu.

Viestintävirasto voi päättää, mihin muihin radiolaitteen teknisiä ominaisuuksia tai käyttöä koskeviin toimiin radiolaitteen haltijan ja omistajan on ryhdyttävä häiriön ja sen vaikutusten ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi.

Jos sekä häiriön aiheuttava että häiritty radiolaite ovat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset, ja jollei häiriö ole vähäinen tai jollei häiriö johdu radiovastaanottimeen liitetyn erillisen antennin tai antennijärjestelmän häiriönsietoominaisuuksista, Viestintävirasto tekee osapuolille ehdotuksen toimenpiteiksi, joilla häiriö voidaan poistaa tai sen vaikutuksia rajoittaa.

Jos osapuolet eivät voi sopia häiriön poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä taikka niistä aiheutuvien kustannusten määrästä tai jakamisesta, Viestintävirasto ratkaisee asian päätöksellään.

Edellä 2−4 momentissa tarkoitettua menettelyä sovelletaan myös silloin, kun radiolaite aiheuttaa häiriötä televerkolle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle, jonka häiriönsieto-ominaisuudet ovat tämän lain tai sähköturvallisuuslain nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa määräykset 4 momentissa tarkoitetun radiovastaanottimeen liitettävän erillisen antennin tai antennijärjestelmän teknisistä ominaisuuksista.

34 luku

Hätäpuheluiden ja viranomaisten tiedotteiden välittäminen

278 §

Yleinen hätänumero

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat puhelimitse sekä tekstiviestillä yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112.

Teleyrityksen on viipymättä ilmoitettava hätäkeskukselle, meripelastuskeskukselle ja meripelastuslohkokeskukselle hätäpuheluiden välittämisen kannalta merkittävistä viestintäverkon, verkkopalvelun ja viestintäpalvelun vikatilanteista ja häiriötilanteista.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa säädetyn velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

279 §

Velvollisuus välittää vaaratiedotteita

Se, jolla on edellä 34 §:ssä tarkoitettu lupa radiotoiminnan harjoittamiseen tai 26 §:ssä tarkoitettu ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisiotoiminnan harjoittamiseen, on velvollinen välittämään korvauksetta yleisölle sellaisen viranomaisen vaaratiedotteen, jonka antamisesta säädetään erikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että vaaratiedote voidaan välittää myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Vaaratiedotteen sisältöä ei saa muuttaa sitä välitettäessä.

280 §

Teleyrityksen velvollisuus välittää kohdennettu viranomaistiedote

Kohdennetulla viranomaistiedotteella tarkoitetaan kohdennettua hätätiedotetta ja muuta kohdennettua viranomaistiedotetta. *Kohdennetulla hätätiedotteella* tarkoitetaan ihmisten henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvan välittömän uhkan taikka huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon välittömän uhkan torjumiseksi välitettävää tiedotetta, joka välitetään matkaviestinverkossa tekstiviestillä tai muulla viestillä tietyllä alueella tai alueilla oleviin päätelaitteisiin tai liittymiin. *Muulla kohdennetulla viranomaistiedotteella* tarkoitetaan ihmisten tai omaisuuden suojelemiseksi välitettävää tiedotetta, joka välitetään matkaviestinverkossa tekstiviestillä tai muulla viestillä tietyllä alueella tai alueilla oleviin päätelaitteisiin tai liittymiin tilanteessa, jossa ihmisten henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuva uhka ei ole välitön.

Teleyritys on velvollinen välittämään kohdennetun viranomaistiedotteen, jos tiedote tulee välitettäväksi hätäkeskukselta, meripelastuskeskukselta tai meripelastuslohkokeskukselta.

Kohdennetun hätätiedotteen välittämisestä päättää pelastus-, poliisi- tai rajavartioviranomainen taikka Säteilyturvakeskus tai Ilmatieteen laitos toimialallaan. Muun kohdennetun viranomaistiedotteen välittämisestä päättää toimivaltainen ministeriö.

Kohdennettu viranomaistiedote tulee välittää viranomaisen päättämillä kielillä ja määräämillä alueilla tiedotteen välittämishetkellä sijaitseviin päätelaitteisiin tai liittymiin. Teleyritys ei saa muuttaa kohdennetun viranomaistiedotteen sisältöä.

Kohdennettu hätätiedote on välitettävä viivytyksettä. Muu kohdennettu viranomaistiedote on välitettävä heti, kun se on mahdollista tavanomaista verkko- ja viestintäpalvelua kohtuuttomasti haittaamatta.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä kohdennettujen viranomaistiedotteiden välittämisestä, vasteajoista ja välittämiseen varautumisesta.

35 luku

Varautuminen

281 §

Velvollisuus varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös normaaliolojen häiriötilanteissa sekä valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Huoltovarmuuden turvaamisen kannalta keskeisten radiotaajuuksien käyttäjien ja käyttäjäryhmien on huolehdittava radiotaajuuksien riittävän häiriöttömästä ja tehokkaasta käytöstä normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää keskeisistä radiotaajuuksien käyttäjistä ja käyttäjäryhmistä Huoltovarmuuskeskuksen esityksestä.

282 §

Varautumissuunnittelu

Edellä 281 §:ssä tarkoitetun varautumisvelvollisen on arvioitava riskit, jotka voivat vaarantaa toiminnan jatkuvuuden, ja sen on niiden perusteella suunniteltava, miten sen toiminta jatkuu normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain 9 luvun mukaisia toimivaltuuksia käytettäessä.

Varautumisvelvollisen on Viestintäviraston pyynnöstä toimitettava varautumissuunnitteluaan koskevat tiedot Viestintävirastolle. Toimitettuja tietoja koskevista muutoksista on ilmoitettava viipymättä Viestintävirastolle.

Varautumisvelvollisen on Viestintäviraston pyynnöstä yksittäistapauksissa ilmoitettava, miten se varautuu yksittäiseen häiriötilanteeseen tai sellaisen uhkaan ja mihin varautumissuunnittelunsa mukaisiin toimiin se on tilanteen johdosta ryhtynyt tai aikoo ryhtyä.

Tässä pykälässä tarkoitetut velvollisuudet eivät koske viranomaisia.

283 §

Kriittisen viestintäjärjestelmän sijainti

Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen tarjoaman viestintäpalvelun toimivuuden turvaamiseksi kriittinen viestintäjärjestelmä sekä sen ohjaus, ylläpito ja hallinta voidaan valmiuslain 60 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaista toimivaltuutta käytettäessä viipymättä palauttaa Suomeen ja että sen tarjoamaa palvelua tai järjestelmää voidaan ylläpitää mainitun pykälän 1 momentin mukaisessa menettelyssä määritellystä paikasta. Velvollisuus ei koske merkitykseltään vähäisiä viestintäpalveluja.

284 §

Tarkemmat säännökset varautumisesta

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa varautumisvelvollisuutta koskevia tarkempia määräyksiä. Määräykset voivat koskea:

1) 282 §:ssä tarkoitettuun varautumissuunnitteluun liittyviä asiakirjoja ja niiden tarkempaa sisältöä;

2) teknisiä toimenpiteitä tietoturvaloukkausten vahingollisten vaikutusten minimoimiseksi;

3) 283 §:ssä tarkoitetun velvoitteen teknistä toteuttamista;

4) taajuuksien käyttöä;

5) muita 1–4 kohdassa tarkoitettuihin verrattavia teknisiä kysymyksiä.

XI OSA

VIRANOMAISMAKSUT JA -KORVAUKSET

36 luku

Viranomaismaksut

285 §

Hakemusmaksu

Tässä laissa säädetyn toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan toimilupaviranomaiselle hakemuksen yhteydessä maksun, jonka määrä on:

1) 6 §:n 1 momentissa säädetystä verkkotoimiluvasta ja 22 §:n 1 momentissa säädetystä maanpäällisen televisiotoiminnan harjoittamiseen myönnettävästä ohjelmistotoimiluvasta 5 000 euroa;

2) 22 §:n 1 momentissa säädetystä radiotoiminnan harjoittamiseen myönnettävästä ohjelmistotoimiluvasta 1 500 euroa;

3) 9 §:ssä säädetystä verkkotoimiluvasta 1 000 euroa;

4) 28 §:ssä säädetystä lyhytaikaisesta ohjelmistotoimiluvasta 300 euroa.

Hakemusmaksua ei tarvitse suorittaa viranomaisverkkoa koskevasta toimilupahakemuksesta.

Hakemusmaksua ei palauteta, vaikka toimilupahakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin.

286 §

Huutokaupan osallistumismaksu

Viestintävirastolle huutokaupan järjestämisestä aiheutuvien hallinnollisten kustannusten kattamiseksi 11 §:ssä säädettyyn huutokauppaan ilmoittautunut yritys tai yhteisö on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle osallistumismaksun. Osallistumismaksun määrästä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Osallistumismaksua ei palauteta, vaikka yritys tai yhteisö ei tekisi tarjouksia huutokaupassa.

Maksu määrätään maksettavaksi Viestintäviraston päätöksellä.

287 §

Toimilupamaksu

Teleyritys, jolle on 11 §:n nojalla myönnetty verkkotoimilupa, on velvollinen suorittamaan toimilupaviranomaiselle toimilupamaksun. Toimilupamaksu on 11 §:n 1 momentissa säädetty hyväksytty korkein tarjous.

Toimilupamaksu maksetaan toimilupakauden aikana erissä. Maksuaikataulusta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maksu määrätään maksettavaksi Viestintäviraston päätöksellä.

288 §

Markkinaehtoinen taajuusmaksu

Viestintävirasto perii vuosittain valtioneuvoston 6 §:n nojalla tele- ja televisiotoimintaan vastikkeetta myöntämän verkkotoimiluvan haltijalta sekä puolustusvoimilta valtiolle maksettavan markkinaehtoisen taajuusmaksun. Maksu peritään taajuuksista, jotka on osoitettu:

1) 39 §:ssä säädetyllä radioluvalla verkkotoimiluvan haltijalle;

2) 39 §:ssä säädetyllä radioluvalla verkkotoimiluvan haltijan verkolle, jota käytetään muuhun televisiotoimintaan kuin yleisen edun televisiotoimintaan;

3) 96 §:n nojalla annetulla Viestintäviraston määräyksellä puolustusvoimien käyttöön.

Markkinaehtoinen taajuusmaksu määräytyy seuraavan kaavan mukaisesti:

B•K1•Kasuk•Ktark •9 300 €

Kaavan kertoimilla tarkoitetaan:

1) B on taajuusmäärä, jonka suuruus on toimiluvanhaltijan verkolle tai puolustusvoimille käytettäväksi osoitettu taajuusmäärä megahertseinä (MHz).

2) K1 on taajuusaluekerroin, jonka suuruus määräytyy käyttöön osoitetun taajuusalueen teknisen ja taloudellisen käytettävyyden perusteella.

3) Kasuk on väestöpeittokerroin, jonka suuruus määräytyy sen perusteella, kuinka paljon asukkaita taajuuksien käyttöoikeusalueella on suhteessa Suomen väkilukuun. Väestöpeittokertoimen arvo on 1 koko Suomen kattavalta käyttöoikeusalueelta.

4) Ktark on käyttötarkoituskerroin, jonka suuruus määräytyy sen perusteella, mikä on taajuuksien käyttötarkoitus.

5) Laskennallinen taajuuksien taloudellinen arvo on 9 300 € megahertsiä kohden.

Taajuusaluekertoimet ovat seuraavat:

146–174 MHz	1,9
174,001–240 MHz	2,0
400–862 MHz	2,0
862,001–960 MHz	1,4
1 215–2 200 MHz	1,0
2 200,001–2 700 MHz	0,6
3 400–4 200 MHz	0,4
12 000–14 500 MHz	0,25
17 100–19 700 MHz	0,25
19 700,001–39 000 MHz	0,2

Käyttötarkoituskertoimet ovat seuraavat:

teletoiminta	1,0
televisiotoiminta	0,25
sotilaallinen maanpuolustus	0,15

289 §

Tietoyhteiskuntamaksu

Tämän lain nojalla ilmoituksenvaraista tai toimiluvanvaraista toimintaa harjoittava teleyritys on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle vuotuisen tietoyhteiskuntamaksun.

Tietoyhteiskuntamaksua ei peritä televisio- tai radiotoiminnan taikka televisio-ohjelmien tai radio-ohjelmien edelleen lähettämisen liikevaihdosta.

Tietoyhteiskuntamaksu on 0,12 prosenttia teleyrityksen Suomessa harjoittaman teletoiminnan liikevaihdosta maksun määräämistä edeltävällä tilikaudella, kuitenkin vähintään 300 euroa. Maksun määräytymisen perusteena olevasta liikevaihdosta säädetään tarkemmin 290 §:ssä.

Tietoyhteiskuntamaksun määräytymisestä toiminnan ensimmäisenä vuotena säädetään 292 §:ssä.

Tietoyhteiskuntamaksua ei palauteta, vaikka teleyritys lopettaisi toimintansa kesken maksukauden.

290 §

Tietoyhteiskuntamaksun määräytymisen perusteena oleva liikevaihto

Jos teleyritys kuuluu kirjanpitolain 1 luvun 6 §:n mukaiseen konserniin, teleyrityksen maksun perusteena on yrityksen osuus samaan konserniin kuuluvien maksuvelvollisten teleyritysten Suomessa harjoittaman teletoiminnan yhteisestä liikevaihdosta vähennettynä yhtiöiden keskinäisellä tästä toiminnasta syntyneellä liikevaihdolla. Sama koskee emoyhtiötä, joka ei ole suomalainen.

Jos teleyrityksen konsernisuhteissa on edellisen tilikauden päättymisen ja maksupäätöksen antamisajankohdan välisenä aikana tapahtunut muutoksia, maksu määräytyy sen perusteella, mikä yrityksen osuus on ollut edellisen päättyneen tilikauden teletoiminnan liikevaihdosta.

Jos teletoiminta on edellisen vuoden tilikauden päättymisen ja maksupäätöksen antamisajankohdan välisenä aikana luovutettu toiselle yritykselle, maksuvelvollisuus kohdistuu siihen yritykseen, joka harjoittaa yleistä teletoimintaa maksupäätöksen antamisajankohtana. Sen maksua määrättäessä otetaan huomioon luovutetun teletoiminnan päättyneeltä tilikaudelta vahvistettu liikevaihto.

Jos teleyrityksen tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta, sen liikevaihto muunnetaan kalenterivuoden liikevaihtoa vastaavaksi kertomalla se luvulla 12 ja jakamalla se tilikauden kuukausien lukumäärällä.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten maksun määräämiseksi tarpeelliset tiedot on ilmoitettava Viestintävirastolle.

291 §

Tietoyhteiskuntamaksun määrääminen

Tietoyhteiskuntamaksu peritään vuosittain yhdessä erässä. Tietoyhteiskuntamaksu määrätään maksettavaksi Viestintäviraston päätöksellä. Tarkempia säännöksiä maksun täytäntöönpanosta voidaan antaa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

292 §

Tietojen ilmoittaminen Viestintävirastolle sekä maksuvelvollisuuden määräytyminen eräissä poikkeustilanteissa

Viestintävirastolla on oikeus saada teleyrityksiltä tietoyhteiskuntamaksun määräämistä varten tiedot teletoiminnan maksun määräämistä edeltävän kauden liikevaihdosta. Konserniin kuuluvien yritysten tulee lisäksi toimittaa selvitys siitä, mitkä konsernin yritysten keskinäisestä teletoiminnasta syntyneet erät on 290 §:n 1 momentin mukaisesti vähennetty teletoiminnan liikevaihdosta. Teleyrityksen tulee toimittaa tiedot Viestintävirastolle yhden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Lisäksi teleyrityksen tulee toimittaa jäljennös vahvistetusta tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä.

Viestintävirasto voi arvioida maksun perusteena olevan liikevaihdon, jos siitä ei puuttuvan tilinpäätöksen tai muun siihen verrattavan erittäin painavan syyn vuoksi voida saada riittävän luotettavaa selvitystä.

Arvioinnissa on otettava huomioon:

1) teleyrityksen toiminnan laajuus;

2) teleyrityksen markkina-asema;

3) tiedot teleyrityksen tarjoamista palveluista, asiakasmääristä ja laskutuksesta;

4) vertailutiedot muista vastaavaa palveluntarjontaa harjoittavista teleyrityksistä;

5) muut 1–4 kohdassa mainittuihin rinnastettavat, teleyrityksen liikevaihtoon vaikuttavat seikat.

Viestintäviraston on ennen liikevaihdon arviointia kehotettava teleyritystä antamaan tietoyhteiskuntamaksun määräämistä varten tarvittavat tiedot Viestintäviraston asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Kehotuksessa on mainittava, että Viestintävirasto arvioi liikevaihdon, jos tietoja ei anneta.

293 §

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu

Yleisradio Oy sekä televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja, jolla on tässä laissa tarkoitettu ohjelmistotoimilupa, ovat velvollisia suorittamaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun.

Maksuvelvollisuus alkaa kalenterivuonna, jona televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toimiluvan saamisesta on kulunut 6 kuukautta. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua ei palauteta, vaikka televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja lopettaisi toimintansa kesken kalenterivuotta.

294 §

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määrä

Televisio- ja radiotoiminnan vuosittaiset valvontamaksut ovat seuraavat:

1) Yleisradio Oy:n maksu on 165 000 euroa;

2) muuta kuin alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 16 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden lukuun ottamatta rinnakkaislähetyksiä;

3) alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden;

4) radiotoimintaa valtakunnallisen tai siihen rinnastetun toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;

5) radiotoimintaa alueellisen tai paikallisen toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;

6) vain televisioverkossa radiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu peritään vuosittain kahdessa erässä. Maksu määrätään maksettavaksi Viestintäviraston päätöksellä.

295 §

Verkkotunnusmaksu

Verkkotunnusvälittäjä on velvollinen suorittamaan verkkotunnuksen merkitsemisestä verkkotunnusrekisteriin ja merkinnän uudistamisesta Viestintävirastolle verkkotunnusmaksun. Maksun suorittamisesta on annettava selvitys verkkotunnusta merkittäessä.

Maksun määrästä säädetään valtion maksuperustelaissa.

296 §

Numerointimaksu

Teleyritys ja muu numeron tai tunnuksen vastaanottava on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle numeron tai tunnuksen käytöstä ja numeroinnin hallinnosta ja val-

vonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kiinteän maksun, joka määräytyy sen mukaan, kuinka suuren osuuden käytettävissä olevasta numeroavaruudesta käyttöön otettu numero kuluttaa.

Maksun määrästä säädetään valtion maksuperustelaissa.

297 §

Viranomaismaksujen periminen

Jos tässä luvussa tarkoitettua maksua ei suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Tässä luvussa tarkoitettu maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

37 luku

Viranomaiskorvaukset

298 §

Varautumisesta aiheutuneet kustannukset

Teleyrityksellä sekä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajalla on oikeus saada 35 luvussa tarkoitetusta varautumisesta aiheutuneista kustannuksista korvaus huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta, jos kustannukset ovat teleyrityksen tai televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia.

Kustannusten korvaamisesta päättää Huoltovarmuuskeskus, jonka tulee pyytää korvaushakemusta koskeva lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä.

299 §

Viranomaisten avustamiseksi hankittujen järjestelmien kustannukset

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen avustamiseksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen investoinneista ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kustannusten korvaamisesta päättää tarvittaessa Viestintävirasto.

Korvauksen maksaa viranomainen, jonka avustamiseksi hankinta on tehty.

Teleyritys ei saa käyttää viranomaisen korvaamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa, ellei siitä ole nimenomaisesti sovittu viranomaisen ja teleyrityksen välillä.

300 §

Vaaratiedotteen välittämisjärjestelmän kustannukset

Yrityksellä, jonka velvollisuus on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää viestintäverkot ja viestintäpalvelut 243 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaisesti, on oikeus saada korvaus velvoitteen aiheuttamista kustannuksista huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta, jos kustannukset ovat yrityksen toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia.

Kustannusten korvaamisesta päättää Huoltovarmuuskeskus, jonka tulee pyytää korvaushakemusta koskeva lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä.

301 §

Kohdennetun viranomaistiedotteen välitysjärjestelmän kustannukset

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus 280 §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden toteuttamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvista kustannuksista.

Korvausta voi saada yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi han-

kittujen järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Korvausta voi saada myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kustannusten korvaamisesta päättää tarvittaessa Viestintävirasto.

Teleyritys ei saa käyttää viranomaisen korvaamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa, ellei siitä ole nimenomaisesti sovittu viranomaisen ja teleyrityksen välillä.

XII OSA

VIRANOMAISTEN TOIMINTA

38 luku

Ohjaus, valvonta ja viranomaisten muut tehtävät

302 §

Yleinen ohjaus ja kehittäminen

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluvat liikenne- ja viestintäministeriölle.

Valtioneuvoston on varmistettava, että teleyritysten sääntelytoimintaan ja valtioneuvoston omistajuuteen tai päätäntävaltaan liittyvä toiminta erotetaan toisistaan rakenteellisesti tehokkaalla tavalla.

303 §

Viestintäviraston yleiset tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Viestintäviraston ratkaisuvaltaan eivät kuulu yrityksen ja tilaajan välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen takautumisoikeutta tai palautusvelvollisuutta koskevat asiat.

Viestintävirasto ei valvo 254 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyviä vaatimuksia siltä osin kuin ne on säädetty muun viranomaisen valvottaviksi.

Viestintävirasto ei valvo 22 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 176–178 ja 189 §:ää.

Viestintävirasto ei valvo 28 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 241 ja 242 §:ää.

Viestintäviraston tehtävänä on edistää toimialan yhteis- tai itsesääntelytoimia, jos yhteis- tai itsesääntelyllä on asian luonteen perusteella mahdollista turvata tässä laissa säädettyjen vaatimusten toteutuminen.

Viestintäviraston on kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa valmistellessaan tämän lain nojalla määräyksiä asioista, joihin liittyy myös asetuksenantovaltuus tai joilla on huomattava merkitys tämän lain tavoitteiden toteutumisen kannalta. Viestintäviraston on lisäksi kuultava valtiovarainministeriötä valmistellessaan tämän lain nojalla määräyksiä asioista, joilla on merkitys julkishallinnon yleisen kehittämisen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittämisen kannalta taikka valtionhallinnon tietohallinnon ohjauksen, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleisten perusteiden, valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyön sekä valtioneuvoston yhteisen tietohallinnon kannalta.

304 §

Viestintäviraston erityiset tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Viestintäviraston tehtävänä on:

1) edistää sähköisen viestinnän toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta;

2) osallistua valmiussuunnitteluun sekä valvoa ja kehittää alan teknistä varautumista poikkeusoloihin;

3) hoitaa radiotaajuuksia ja teletoimintaa sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen numerointia ja tunnuksia koskevaa hallintoa;

4) koordinoida telealan standardointia;

5) myöntää radiolähetyksen tunnistamiseksi tarvittavan radioaseman tunniste ja antaa tarvittaessa määräykset sen käytöstä;

6) kerätä tietoa ja tiedottaa verkkopalvelujen ja viestintäpalvelujen saatavuudesta, laadusta ja hinnoista;

7) kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen vika- ja häiriötilanteista;

8) tiedottaa tietoturva-asioista sekä viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen toimivuudesta;

9) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen tai telepäätelaitteen viestintäverkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä;

10) selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia;

11) ilmoittaa komissiolle sellaisesta yhteistyöstä Euroopan unionin jäsenvaltion kanssa, jonka seurauksena yhdenmukaistetaan sellaiset jäsenvaltioiden rajojen yli tarjottavien viestintäpalvelujen tietoturvallisuuteen liittyvät valvontatoimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan.

Mitä 302, 303, 308, 309, 311−315, 325, 330, 332, 336, 340, 344 ja 345 §:ssä säädetään, koskee myös verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa unionin alueella annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 531/2012, jäljempänä *EU:n verkkovierailuasetus*, noudattamisen valvontaa ja rikkomisen seuraamuksia sekä mainitusta asetuksesta johtuvien riitojen ratkaisemista.

305 §

Tietosuojavaltuutetun tehtävät

Tietosuojavaltuutettu valvoo:

1) yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyä koskevan 18 luvun säännösten noudattamista;

2) sijaintitietojen käsittelyä koskevan 20 luvun säännösten noudattamista;

3) yhteystietopalveluja koskevien 197−199 §:n noudattamista;

4) suoramarkkinointia koskevien 200 ja 202−204 §:n säännösten noudattamista;

5) tiedonsaantioikeuksia ja vaitiolovelvollisuutta koskevien 40 luvun säännösten noudattamista sijaintitietojen osalta.

306 §

Kuluttaja-asiamiehen tehtävät

Kuluttaja-asiamies valvoo lapsiin kohdistuvaa markkinointia koskevan 214 §:n 4 momentin noudattamista. Sen lisäksi, mitä kuluttajansuojalaissa säädetään kuluttaja-asiamiehen sopimusehtojen lainmukaisuuden valvonnasta, kuluttaja-asiamies voi puuttua kuluttajansuojalain nojalla tässä laissa tarkoitettuun kaupalliseen viestintään, jos se on kuluttajan kannalta sopimatonta markkinointia. Kuluttaja-asiamies ei voi puuttua aatteelliseen ja yhteiskunnalliseen mainontaan.

307 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat Viestintäviraston ohella ohjelmistolupaa koskevan 31 §:n 1 momentin ja telelaitteen merkitsemistä koskevan 262 §:n 1 momentin noudattamista. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo Viestintäviraston ohella turvallisuusradioviestinnän pätevyyden ylläpitämistä koskevan 266 §:n 1 momentin sekä pätevyystodistuksen esittämistä koskevan 267 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella telelaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

308 §

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa

Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun, kilpailuviranomaisten sekä kuluttajaviranomaisten on tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Viestintäviraston on tarvittaessa toimittava yhteistyössä Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion tai Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksen sopimusosapuolena ole-

van valtion Viestintävirastoa vastaavan valvontaviranomaisen kanssa.

309 §

Virka-apu

Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta, rajavartiolaitokselta ja Liikenteen turvallisuusvirastolta tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöön panemiseksi. Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua puolustusvoimilta radioviestinnän häiriöiden syiden selvittämiseksi.

Viestintävirasto voi pyynnöstä antaa virka-apuna asiantuntija-apua toiselle viranomaiselle. Virka-avun antamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö. Viestintäviraston antamasta virka-avusta aiheutuneista kustannuksista vastaa virka-avun pyytäjä, jollei asiasta toisin sovita.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu virka-avun antaminen ei oikeuta Viestintävirastoa antamaan toiselle viranomaiselle tietoja viesteistä, välitystiedoista tai sijaintitiedoista taikka luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

39 luku

Asian käsittely ja kuuleminen

310 §

Erityinen kuulemisvelvollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolaissa säädetään viranomaisen kuulemisvelvollisuudesta, teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on ennen säännöksen, päätöksen tai määräyksen antamista varattava tilaisuus esittää lausuntonsa:

1) toimiluvan hakuilmoituksesta;
2) telealueita koskevasta päätöksestä;
3) viestintämarkkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavasta numerointipäätöksestä;
4) 51–79 §:n mukaisista päätöksistä, jos niillä on huomattava vaikutus viestintämarkkinoihin.

Toimiluvan haltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää lausuntonsa toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa.

311 §

Viestintäviraston ja valtioneuvoston julkaisemisvelvollisuus

Viestintäviraston on julkaistava 51–79 §:ssä tarkoitetut päätökset, telealuejakoa koskeva päätös, numerointipäätös ja teleyritysten välistä riita-asiaa koskeva ratkaisu siten, että ne ovat teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla.

Valtioneuvoston on julkaistava toimiluvan hakuilmoitus ja toimilupapäätös 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

312 §

Sähköinen tiedoksianto

Viestintäviraston toimivaltaan kuuluva asia voidaan asianosaisen suostumuksella käsitellä ja päätös antaa tiedoksi sähköpostilla. Päätös tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja katsotaan annetun tiedoksi silloin, kun asianosainen lähettää Viestintävirastolle kuittauksen viestin lukemisesta. Jos kyse on asiakirjasta, jota lain mukaan ei tarvitse toimittaa tiedoksi todisteellisesti, asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Verkkotunnuksiin liittyvä asiakirja tai päätös voidaan kuitenkin aina antaa tiedoksi sähköpostilla asianosaisen tai asianosaista edustavan verkkotunnusvälittäjän Viestintävirastolle ilmoittamaan osoitteeseen, jolloin päätös tai muu asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Jos tässä laissa tarkoitetun hallintoasian asianosainen tai asianosaista edustanut verk-

kotunnusvälittäjä on antanut Viestintävirastolle olennaisesti puutteelliset tai virheelliset yhteystiedot taikka jättänyt ilmoittamatta olennaisen yhteystiedon eikä näitä tietoja ole myöhemminkään saatu oikaistua tai täydennettyä ja asian käsittelyyn liittyvän asiakirjan tai päätöksen tiedoksianto ei tästä syystä ole toteutettavissa muutoin kuin hallintolain 62 §:ssä tarkoitettuna yleistiedoksiantona, Viestintävirasto voi antaa asiakirjan tai päätöksen tiedoksi myös julkaisemalla asiaa koskevan ilmoituksen verkkosivuillaan. Päätös tai muu asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kuukauden kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta. Ilmoituksessa on oltava tieto julkaisuajankohdasta ja siitä, koska päätös tai muu asiakirja katsotaan annetun tiedoksi.

313 §

Valvonta-asioiden käsittely Viestintävirastossa

Viestintävirasto voi ottaa asian tutkittavakseen asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Viestintävirasto voi asettaa tässä laissa säädetyt valvontatehtävänsä tärkeysjärjestykseen. Viestintävirasto voi jättää asian tutkimatta, jos:

1) on todennäköistä, että kyse ei ole tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesta toiminnasta;

2) asialla on epäillystä virheestä tai laiminlyönnistä huolimatta viestintämarkkinoiden toimivuuden, viestintäpalvelujen luotettavuuden tai sähköisen viestinnän häiriöttömyyden turvaamisen ja palveluja käyttävien edun kannalta vain vähäinen merkitys; tai

3) asiaa koskeva toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton.

Viestintäviraston on tehtävä päätös 2 momentissa tarkoitetusta tutkimatta jättämisestä heti, kun se on mahdollista.

314 §

Yritysten välisten riita-asioiden ratkaiseminen Viestintävirastossa

Viestintäviraston on ratkaistava teleyrityksen ja muun yrityksen 53–80 §:n tai 304 §:n 2 momentin nojalla vireille saattama asia viimeistään neljän kuukauden kuluttua asian vireille tulosta. Määräaika ei koske poikkeuksellisen laajoja tai muuten poikkeuksellisissa olosuhteissa vireille saatettuja asioita. Osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia.

Viestintäviraston on edistettävä teleyritysten yhteistyötä sekä pyrittävä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla.

Jos sovittelu ei johda tulokseen neljässä kuukaudessa, Viestintäviraston on riidan osapuolen vaatimuksesta tehtävä päätös asiassa neljän kuukauden kuluessa sovittelun päättymisestä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen rajat ylittävän riidan ratkaisemiseen, jossa riidan osapuolet ovat sijoittuneet useampaan ETA-valtioon. Viestintäviraston on tällaista rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan toimittava yhteistyössä asianomaisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintävirasto voi rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan kuulla myös Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä. Jos rajat ylittävästä riidasta on pyydetty mainitun yhteistyöelimen lausuntoa, Viestintävirasto ei saa ratkaista asiaa ennen kuin lausunto on saapunut tai sen antamiselle varattu määräaika on kulunut loppuun.

40 luku

Tietojen käsittely

315 §

Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintäministeriöllä, Viestintävirastolla, tietosuojavaltuutetulla, kuluttaja-asiamiehellä ja tämän lain säännöksiä valvovalla muulla viranomaisella on tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus saada

tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään tai jotka toimivat näiden lukuun.

Ne, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään, tai niiden lukuun toimivat ovat pyynnöstä velvollisia keräämään ja salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä luovuttamaan tarvittavat tiedot tämän lain nojalla toimivaltaiselle viranomaiselle sen tehtävien hoitamiseksi.

Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, puolustusvoimat ja rajavartiolaitos eivät ole velvollisia antamaan tietoja yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pidettävän tai käytettävän radiolaitteen rakenteesta, käytöstä ja sijainnista eikä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteita koskeviin tietoihin.

Velvollisuudesta kerätä ja luovuttaa, sekä viranomaisen oikeudesta saada tietoja viesteistä, välitystiedoista ja sijaintitiedoista säädetään erikseen.

316 §

Viestintää ja sijaintia koskevien tietojen käsittely ja hävittäminen

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada tarpeelliset välitystiedot ja sijaintitiedot vikatilanteiden tai häiriötilanteiden taikka laskutukseen liittyvien epäselvyyksien selvittämiseksi. Myös se, joka on 136 §:n 4 momentin mukaisesti muussa kuin viestinnän välittäjän asemassa toimiessaan ottanut vastaan tai muutoin saanut tiedon viestistä tai välitystiedoista, joita ei ole hänelle tarkoitettu, voi luovuttaa tiedon viestistä ja välitystiedoista Viestintävirastolle, jos se on tarpeen vikatilanteen selvittämiseksi.

Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada välitystiedot, sijaintitiedot ja viestit, jos ne ovat tarpeen VI osassa tarkoitettua käsittelyä, ja 24 luvussa tarkoitettua evästeiden käyttöä tai suoramarkkinointia koskevien säännösten valvomiseksi taikka merkittävien tietoturvaloukkausten tai -uhkien selvittämiseksi. Edellytyksenä on lisäksi, että Viestintäviraston tai tietosuojavaltuutetun arvion mukaan on syytä epäillä jonkin seuraavien rikosten tunnusmerkistöistä täyttyvän:

1) 349 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähköisen viestinnän tietosuojarikkomus;

2) rikoslain 28 luvun 7 §:ssä tarkoitettu luvaton käyttö;

3) rikoslain 34 luvun 9 a §:ssä tarkoitettu vaaran aiheuttaminen tietojenkäsittelylle;

4) rikoslain 34 luvun 9 b §:ssä tarkoitettu tietoverkkorikosvälineen hallussapito;

5) rikoslain 35 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu vahingonteko;

6) rikoslain 38 luvun 1 §:ssä tarkoitettu salassapitorikos;

7) rikoslain 38 luvun 3 §:ssä tarkoitettu viestintäsalaisuuden loukkaus;

8) rikoslain 38 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tietoliikenteen häirintä;

9) rikoslain 38 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu tietojärjestelmän häirintä;

10) rikoslain 38 luvun 8 §:ssä tarkoitettu tietomurto;

11) rikoslain 38 luvun 8 b §:ssä tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmärikos; tai

12) rikoslain 38 luvun 9 §:ssä tarkoitettu henkilörekisteririkos.

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada tieto radiolähetyksen olemassaolosta ja välitystiedoista, jos se on tarpeen radioviestinnän häiriön tunnistamiseksi ja paikantamiseksi, häiriön poistamiseksi tai rajoittamiseksi taikka häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi. Tietoja muun, kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radiolähetyksen sisällöstä saa antaa vain, jos se on välttämätöntä turvallisuusradioviestinnän häiriön tunnistamiseksi, paikantamiseksi, poistamiseksi tai rajoit-

tamiseksi taikka häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi.

Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun on hävitettävä tämän pykälän nojalla saamansa tiedot viesteistä, välitystiedoista ja sijaintitiedoista, kun ne eivät enää ole tarpeen tässä pykälässä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tai niitä koskevan rikosasian käsittelemiseksi. Tiedot viesteistä, välitystiedoista ja sijaintitiedoista on hävitettävä viimeistään kahden vuoden tai, jos on kysymys tietoturvaloukkausten selvittämistä koskevista tiedoista, viimeistään kymmenen vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tiedot saatiin tai rikosasiaa koskeva päätös taikka tuomio sai lainvoiman.

Tässä pykälässä säädetty tiedonsaantioikeus ei koske luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007) 141 §:ssä tai oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

317 §

Radioviestinnän häiriön aiheuttajan tunnistaminen ja paikantaminen

Viestintävirasto saa tarkkailla ja käyttää myös muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radiolähetyksen välitystietoja siinä määrin kuin se on tarpeellista radioviestinnän häiriön aiheuttajan tai ilman radiolupaa käytettävän luvanvaraisen radiolähettimen tunnistamiseksi ja paikantamiseksi, häiriön poistamiseksi tai rajoittamiseksi sekä häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi. Muun, kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radiolähetyksen sisältöä saa tarkkailla ja lähetyksen sisällöstä saatuja tietoja saa käyttää kuitenkin vain, jos se on välttämätöntä turvallisuusradioviestinnän häiriön tunnistamiseksi, paikantamiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi taikka häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi.

Mitä 136 §:n 4 momentissa säädetään, ei estä tiedon antamista Viestintävirastolle radiolähetyksen olemassaolosta ja välitystiedoista, jos se on tarpeen radioviestinnän häiriön tunnistamiseksi ja paikantamiseksi, häiriön poistamiseksi tai rajoittamiseksi taikka häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi. Tietoja radiolähetyksen sisällöstä saa antaa vain, jos se on välttämätöntä turvallisuusradioviestinnän häiriön tunnistamiseksi, paikantamiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi taikka häiriön aiheuttajan syytteeseen saattamiseksi.

Viestintäviraston on hävitettävä luottamuksellista radioviestintää koskevat tiedot sen jälkeen, kun ne eivät ole tarpeen radioviestinnän riittävän häiriöttömyyden varmistamiseksi taikka häiriötä koskevan hallinto- tai rikosasian käsittelemiseksi. Tiedot on hävitettävä viimeistään kahden vuoden tai, jos kysymys on turvallisuusradioviestinnän häiriöttömyyden varmistamiseksi tarpeellisista tiedoista, viimeistään kymmenen vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tiedot saatiin tai hallinto- tai rikosasiaa koskeva päätös taikka tuomio sai lainvoiman.

318 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisesta

Liikenne- ja viestintäministeriöllä, Viestintävirastolla, tietosuojavaltuutetulla sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

Pykälässä tarkoitettu luovuttamis- ja ilmaisuoikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, paikkatiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain

siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu.

319 §

Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien tietojen luovuttaminen

Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun 316 ja 317 §:n nojalla saamat ja hankkimat tiedot viesteistä, välitystiedoista, sijaintitiedoista sekä luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta on pidettävä salassa.

Viestintävirastolla on 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan välitystietoja ja muita tietoja:

1) viestinnän välittäjälle, lisäarvopalvelun tarjoajalle, yhteisölle, tilaajalle ja käyttäjälle jos sitä on käytetty hyväksi tietoturvaloukkauksessa, se on joutunut tietoturvaloukkauksen kohteeksi tai siihen todennäköisesti voi kohdistua tietoturvaloukkaus ja jos Viestintäviraston arvion mukaan on syytä epäillä, että on tehty jokin 316 §:n 2 momentin 1–12 kohdassa mainittu rikos;

2) muussa valtiossa toimivalle viranomaiselle tai muulle vastaavalle taholle, jonka tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia.

Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tietoja siten kuin 2 momentissa säädetään ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Tietojen luovuttamisella ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä välitystiedon antamista toiselle viranomaiselle, jos se on tarpeen radiohäiriön aiheuttamista koskevan rikoksen selvittämistä tai syytteeseen panoa varten taikka radioviestinnän häiriön poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Viestintäviraston on 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia ja muita tahoja määritellessään toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos luovutuksen kohteesta päättämisellä voi olla huomattavaa yhteiskunnallista merkittävyyttä tai vaikutuksia sähköisen viestinnän palvelujen yleiseen kehitykseen, liikenne- ja viestintäministeriö päättää, mille viranomaisille tai muille tahoille Viestintävirasto voi 2 momentissa tarkoitettuja tietoja luovuttaa.

320 §

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeus

Puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada Viestintävirastolta taajuuksien käyttöä koskevia valmiussuunnittelun ja poikkeusoloihin varautumisen kannalta merkityksellisiä tietoja. Tiedonsaantioikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, sijaintitiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

321 §

Hätäilmoituksia vastaanottavien viranomaisten tiedonsaantioikeus

Teleyritys on velvollinen luovuttamaan hätäkeskukselle, meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle ja poliisille käsiteltäväksi:

1) sen liittymän tunnisteen sekä liittymän ja päätelaitteen sijaintitiedot, josta hätäilmoitus on tehty, ja tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta; sekä

2) hätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käyttämän päätelaitteen ja liittymän sijainnin ilmaisevat yhteystiedot ja sijaintitiedot, jos henkilö on hätäilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on luovutettava 136 §:ssä tarkoitetun vaitiolovelvollisuuden ja 160–161 §:ssä tarkoitettujen sijaintitietojen käsittelyä koskevien edellytysten estämättä ja riippumatta siitä, mitä

tilaaja tai käyttäjä on sopinut teleyrityksen kanssa tietojen pitämisestä salassa.

Lisäarvopalvelun tarjoajalla on oikeus luovuttaa 1 momentissa tarkoitetut tiedot siinä mainitulle viranomaiselle.

322 §

Eräiden muiden viranomaisten tiedonsaantioikeus

Viranomaisten oikeudesta saada välitystietoja rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi säädetään poliisilaissa, rajavartiolaissa (578/2005), henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (579/2005), tullilaissa (1466/1994) ja pakkokeinolaissa.

Edellä 157 §:n perusteella säilytettäviä tietoja voivat saada säilytysvelvollisilta yrityksiltä ainoastaan ne viranomaiset, joilla on lain perusteella oikeus saada tiedot.

323 §

Viranomaisen määräämän toimenpiteen ja tiedon luovutuksen maksuttomuus

Teleyrityksen on korvauksetta luovutettava viranomaiselle sellainen hallussaan oleva tieto:

1) joka on tarpeellinen laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten selvittämiseksi, paljastamiseksi tai estämiseksi taikka pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa; ja

2) jonka saamiseen viranomaisella on erikseen säädetty oikeus

Teleyrityksen on tehtävä korvauksetta viranomaisen laissa säädetyn telekuunteluoikeuden mahdollistava toimenpide.

Henkeä ja terveyttä välittömästi uhkaavissa tilanteissa tiedon luovuttaminen tai toimenpide on toteutettava kiireellisenä.

Viranomainen toteuttaa kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai toteuttaa 2 momentissa tarkoitetun telekuuntelun. Viranomainen vastaa myös viranomaisen järjestelmän yleiseen viestintäverkkoon ja -palveluun liittämisestä aiheutuneista kustannuksista. Teleyrityksen on kuitenkin toteutettava hätäliikenteen ohjausmuutokset maksutta.

Viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa mainittujen toimenpiteiden ja tietopyyntöjen toteuttamisesta ja määräajoista.

41 luku

Tarkastukset ja radiohäiriöiden estäminen

324 §

Soveltamisalan rajoitukset

Jäljempänä 326 ja 327 § sekä 329 §:n 3 momentti eivät koske puolustusvoimia eivätkä rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita.

Jäljempänä 326 §:ää ja 329 §:n 2 ja 3 momenttia ei sovelleta vieraan valtion sotaaluksen, sotilasilma-aluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteisiin.

Muun kuin 2 momentissa tarkoitetun ulkomaisen aluksen tai ilma-aluksen radiolähettimiin ei sovelleta 326 §:n 1 ja 2 momenttia eikä 329 §:n 2 momenttia. Myöskään 329 §:n 3 momenttia ei sovelleta mainittuihin radiolähettimiin, jos radiolähettimen haltija tai käyttäjä pyynnöstä esittää luvan tai todistuksen noudattaen, mitä 267 §:n 1 momentissa ja 326 §:n 3 momentissa säädetään.

325 §

Viestintäviraston tarkastusoikeus

Viestintävirastolla on oikeus tehdä teleyrityksessä tekninen turvallisuus- tai toimivuustarkastus taikka taloudellinen tarkastus tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä, määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Tarkastuksesta säädetään hallintolain 39 §:ssä.

Teknisen turvallisuus- ja toimivuustarkastuksen kohteena voi olla myös viranomaisverkko.

Viestintävirastolla on oikeus teettää tekninen turvallisuus- ja toimivuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Viestintävirastolla ja sen lukuun toimivalla on tarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laitetiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen, sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, valvontatehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat ja tiedot.

Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

326 §

Telelaitteeseen liittyvä tarkastus

Viestintävirastolla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

1) radiolähetin, jonka hallussapitoon vaaditaan tässä laissa tarkoitettu radiolupa tai jonka käyttöön vaaditaan tässä laissa tarkoitettu pätevyys- tai kelpoisuustodistus;

2) radiolaite tai telepäätelaite, jonka on todettu tai jonka todennäköisin syin epäillään toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön;

3) 97 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähkölaite, jonka on todettu tai jonka todennäköisin syin epäillään toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön;

4) radiolaite tai telepäätelaite, jota pidetään kaupan tai joka on tarkoitettu markkinoille saatettavaksi;

5) suojauksen purkujärjestelmä.

Viestintävirastolla on oikeus päästä paikkaan, jossa 1 momentissa tarkoitetun laitteen todennäköisin syin epäillään olevan. Tarkastuksen saa kuitenkin suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, vain jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on erityinen syy epäillä, että 349 §:n 1 momentin 1−3 kohdan säännöksiä tai rikoslain 38 luvun 5−7 §:ää tai 8 b §:ää on rikottu.

Radiolaitteen haltijan, käyttäjän ja omistajan on pyynnöstä esitettävä Viestintävirastolle, rajavartiolaitokselle ja poliisille hallussaan oleva radiolupa.

327 §

Laitteen tutkittavaksi ottaminen

Jos todennäköisin syin epäillään, että 253 §:ää, 262 §:n 2 momenttia taikka 263 tai 269 §:ää on rikottu, tarkastajalla on oikeus ottaa laite ja sen asiakirjat tutkittaviksi sekä kieltää laitteen käyttö, kaupan pitäminen, luovutus, hukkaaminen ja hävittäminen viivytyksettä suoritettavan tutkimuksen ajaksi. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenevät tutkittavaksi otettu omaisuus ja tutkittavaksi ottamisen syy.

Jos tutkittavaksi otettu telelaite täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava laitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos telelaite on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Viestintävirasto voi velvoittaa laitteen valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset ja poistamaan laitteet markkinoilta.

328 §

Radiotaajuuksien käytön häiriöttömyyden ja tehokkuuden turvaaminen

Viestintävirastolla on oikeus tarkkailla radioviestintää ja sen teknistä toteutusta radiotaajuuksien riittävän häiriöttömyyden ja tehokkaan käytön turvaamiseksi.

329 §

Radiohäiriöiden estäminen

Viestintävirastolla on oikeus kieltää telelaitteen maahantuonti, kaupan pitäminen, myynti, luovutus ja käyttö sekä 97 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen sähkölaitteen käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön.

Viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen maahantuonti, kaupan pitäminen, myynti, luovutus ja käyttö myös, jos radiolaitteen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan häiriötä 95 tai 96 §:ssä tarkoitetulle radiotaajuuksien suunnitellulle käytölle.

Viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiolaite, jos sen todennäköisin syin epäillään olevan tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Jos radiolaitteen tai sen käytön todetaan olevan olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen tai voivan aiheuttaa haitallisen häiriön, Viestintävirasto voi tehdä radiolaitteen tilapäisesti toimintakyvyttömäksi, jos siitä ei aiheudu radiolaitteen haltijalle olosuhteisiin nähden kohtuutonta haittaa tai vahinkoa. Radiolaitteen tutkittavaksi ottamiseen sovelletaan muilta osin 327 §:n säännöksiä.

42 luku

Valvontapäätökset ja pakkokeinot

330 §

Valvontapäätös

Viestintävirasto, tietosuojavaltuutettu ja kunnan rakennusvalvontaviranomainen voivat tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä, päätöksiä ja lupaehtoja sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa.

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 306 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 16, 17, 19 ja 20 §:ssä säädetään.

331 §

Väliaikainen päätös

Jos tämän lain taikka sen nojalla annettua säännöstä, määräystä, päätöstä tai lupaehtoa koskeva virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle taikka vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille, tilaajille tai käyttäjille taikka viestintäverkkojen tai viestintäpalvelujen toiminnalle, Viestintävirasto voi viipymättä päättää tarvittavista väliaikaisista toimista 330 §:ssä säädetystä määräajasta riippumatta.

Viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen saajalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Väliaikaisena toimena Viestintävirasto voi keskeyttää vaaraa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan. Viestintävirasto voi lisäksi rajoittaa taajuuksien käyttöä tai määrätä muusta näihin verrattavasta pakkokeinosta. Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi jatkaa väliaikaisia toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määräajassa korjattu. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen voi hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

332 §

Uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka

Edellä 330 tai 331 §:n mukaan asetetun velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeyte-

tään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Mitä 1 momentissa säädetään toiminnan keskeyttämisuhasta, ei kuitenkaan sovelleta 176–179 tai 190 §:ssä tarkoitettuihin velvoitteisiin.

Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa. Teettämällä suoritetun toimenpiteen kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja peritään takaisin laiminlyöjältä. Takaisin perittävät kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

333 §

Teleyrityksen seuraamusmaksu

Teleyritykselle, joka toimii 53−55 §:n nojalla asetetun velvollisuuden vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, voidaan määrätä seuraamusmaksu.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin tai jos seuraamusmaksun määrääminen on kilpailun turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta. Seuraamusmaksu voidaan lisäksi jättää määräämättä, jos teleyritykselle on määrätty tai määrätään vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä kilpailulaissa tarkoitettu seuraamusmaksu.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja sen kestoaika sekä vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä määrätty kilpailulain mukainen seuraamusmaksu. Maksu on vähintään 1 000 ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia markkinoihin, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin olla enintään viisi prosenttia teleyrityksen edellisen vuoden sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen tarjoamisesta koostuvasta liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää Viestintäviraston esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

334 §

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii 25 ja 26 luvun säännösten vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään 303 tai 306 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa, voidaan määrätä seuraamusmaksu.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain 25 ja 26 lukuun säädettyjen tavoitteiden toteutumiseen tai jos seuraamusmaksun määrääminen on niiden turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja sen kestoaika. Maksu on vähintään 1 000 ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia 25 ja 26 lukuun sisältyvien tavoitteiden toteutumiseen, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin olla enintään viisi prosenttia televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan edellisen vuoden toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää Viestintäviraston tai 214 §:ää koskevissa tapauksissa kuluttaja-asiamiehen esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

335 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeus-

rekisterikeskus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä seuraamusmaksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisestä viranomaisten ilmoitusvelvollisuudesta, seuraamusmaksun palauttamisesta ja muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta välttämättömistä seikoista sekä tarkempia säännöksiä seuraamusmaksun täytäntöönpanosta.

336 §

Kohtuuttoman sopimusehdon kieltäminen viestintäpalvelun tarjonnassa

Viestintävirasto voi kieltää jatkamasta 107 §:n vastaisen sopimusehdon käyttämistä tai uudistamasta sellaisen tai siihen rinnastettavan sopimusehdon käyttämistä, jos kielto on kuluttajan suojaamiseksi tarpeen.

Viestintävirasto voi asettaa kieltopäätöksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.

Viestintäviraston 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Teleyritys voi saattaa kieltopäätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa Viestintäviraston päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

337 §

Numeron tai palvelun sulkeminen

Kuluttaja-asiamies voi sakon uhalla velvoittaa teleyrityksen viipymättä sulkemaan numeron tai muutoin estämään palvelun käytön, jos on ilmeistä, että palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla markkinoinnissa palvelun tilaajien ja käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, ja tilaajan viestintäpalvelua koskevalle laskulle muodostuu palvelusta aiheutuvia maksuja. Kuluttaja-asiamies voi antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Kuluttaja-asiamiehen on 1 momentin mukaisessa päätöksessään määrättävä, että teleyrityksen on heti saatuaan päätöksen tiedoksi keskeytettävä sisältöpalvelun laskutus ja lopetettava palvelusta jo kertyneiden tai vielä kertyvien varojen tilittäminen palvelun tarjoajalle tai toiselle teleyritykselle.

Kuluttaja-asiamiehen on ennen 1 momentin mukaisen päätöksen antamista varattava teleyritykselle ja palvelun tarjoajalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Teleyritys tai se, jonka palvelun käyttö on estetty, voi saattaa muun kuin väliaikaisena annetun päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

Jos kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettu päätös jää pysyväksi, teleyrityksen on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua asian lopullisesta ratkaisemisesta palautettava tilaajien palvelusta maksamat maksut täysimääräisinä tilaajille. Jos teleyritykselle palvelusta kertyneet varat eivät riitä kaikkien tilaajien saatavien kattamiseen, varat on palautettava saatavien mukaisessa suhteessa. Palautettavalle määrälle on maksettava vuotuista korkoa korkolain 12 §:ssä tarkoitetun viitekoron mukaisesti.

338 §

Televisiotoiminnan keskeyttäminen

Viestintävirasto voi velvoittaa keskeyttämään 3 §:ssä tarkoitetun televisiotoiminnan kokonaan tai osittain, jos toiminnan harjoittaja 330–332 §:ssä tai 334 §:ssä määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti rikkoo televisiotoiminnassaan tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

339 §

Televisio-ohjelmiston edelleen lähettämisen keskeyttäminen

Valtioneuvosto voi määrätä enintään kuukauden ajaksi keskeytettäväksi Suomen ulkopuolelta tulevan televisio-ohjelmiston edelleen lähettämisen, jos ohjelmistossa ilmeisellä tavalla toistuvasti:

1) syyllistytään rikoslain 11 luvun 10 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn kiihottamiseen kansanryhmää vastaan; tai

2) törkeästi rikotaan kuvaohjelmalain 6 §:n säännöksiä.

Jos 1 momentissa tarkoitetusta televisio-ohjelmistosta vastuussa oleva televisiotoiminnan harjoittaja on sijoittautunut johonkin ETA-valtioon, televisio-ohjelmiston edelleen lähettämisen keskeytyksen määräämisessä on noudatettava audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä. Jos televisiotoiminnan harjoittaja on sijoittautunut johonkin Euroopan talousalueeseen kuulumattomaan, mutta Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksen sopimusosapuolena olevaan valtioon, televisio-ohjelmiston edelleen lähettämisen keskeyttämisen määräämisessä on noudatettava mainitun sopimuksen 24 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä menettelyä.

340 §

Teletoiminnan kieltäminen

Jos teleyritys 331–334 §:ssä tarkoitetuista seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta tämän lain säännöksiä, sen nojalla annettuja määräyksiä tai päätöksiä, Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen. Viestintävirasto voi kieltää teleyrityksen toiminnan kokonaan tai osittain.

Viestintävirasto voi kieltää kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan, kunnes 52 §:ssä tarkoitettu päätös on tehty.

341 §

Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus

Jos on painavia perusteita epäillä, että tietyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 348 §: n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radiolaitteen tai telepäätelaitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa yleinen kotietsintä tai paikanetsintä sekä henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n 1 momentissa, 4 §:ssä ja 31 §:n 1 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että etsintä tai tarkastus on välttämätön sen tavoitteiden saavuttamiseksi.

43 luku

Muutoksenhaku

342 §

Oikaisuvaatimus

Säilytysvelvollinen yritys voi 157 §:ssä tarkoitettuun tietojen säilytysvelvollisuutta koskevaan päätökseen vaatia oikaisua sisäasianministeriöltä.

Viestintäviraston päätökseen, joka koskee 39 §:ssä tarkoitettua radiolupaa, 44 §:ssä tarkoitettua radiotaajuusvarauspäätöstä, 100 §:ssä tarkoitettua numerointipäätöstä, 288 §:ssä tarkoitettua markkinaehtoista taajuusmaksua ja 289 §:ssä tarkoitettua tietoyhteiskuntamaksua, voi hakea oikaisua Viestintävirastolta.

Arviointilaitoksen 255 §:n 1 momentissa tarkoitettuun radiolaitteen laadunvarmistusjärjestelmää koskevaan päätökseen ja 265 §:n 3 momentissa tarkoitetun Viestintäviraston määräämän ulkopuolisen tutkinnon vastaanottajan pätevyystutkintosuorituksen hylkäävään päätökseen voi hakea oikaisua Viestintävirastolta.

Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolain 7 a luvussa.

343 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen

Viestintäviraston 21 luvun, 295 §:n ja 312 §:n 2 ja 3 momentin nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valituksen käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

Viestintävirastolla on oikeus valittaa markkinaoikeuden tekemästä päätöksestä.

344 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asioista, joissa muutosta haetaan suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta, säädetään 345 §:ssä.

Päätöksen tehnyt viranomainen voi muussa kuin 233 ja 235 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Edellä 213 §:ssä tarkoitettua lähetysoikeuden luovuttamista koskevaa Viestintäviraston päätöstä on 2 momentista poiketen noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta myös hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tai muuttanut sitä.

345 §

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden 344 §:n mukaan antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutosta hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittamalla voi hakea muutosta päätökseen, jonka:

1) valtioneuvosto on tehnyt tämän lain nojalla;

2) Viestintävirasto on tehnyt 52–55 §:n nojalla tai joka koskee tällaisen päätöksen noudattamisen valvontaa;

3) Viestintävirasto on tehnyt 85 §:n nojalla;

4) Viestintävirasto on tehnyt 314 §:n nojalla EU:n verkkovierailuasetuksen valvonnasta;

5) markkinaoikeus on tehnyt tämän lain nojalla lukuun ottamatta 336 ja 337 §:ssä tarkoitettua päätöstä, johon haetaan muutosta siten kuin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa säädetään.

Edellä 1 momentin 1−4 kohdassa tarkoitettua valtioneuvoston ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

XIII OSA

MUUT SÄÄNNÖKSET

44 luku

Rangaistussäännökset

346 §

Televisio- ja radiotoimintarikkomus

Joka tahallaan harjoittaa televisio- tai radiotoimintaa ilman 22 §:n 1 momentissa, 26

ja 28 §:ssä tai 34 §:n 1 momentissa säädettyä ohjelmistotoimilupaa tai tekemättä 4 §:n 1 momentissa säädettyä toiminnan harjoittamista koskevaa ilmoitusta taikka vastoin 338 ja 339 §:n nojalla annettua kieltoa, on tuomittava *televisio- ja radiotoimintarikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

347 §

Suojauksen purkujärjestelmärikkomus

Joka muutoin kuin rikoslain 38 luvun 8 b §:ssä säädetyllä tavalla tahallaan rikkoo 269 §:n 2 momentissa säädettyä suojauksen purkujärjestelmään tai sen osaan kohdistuvaa kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

348 §

Telelaiterikkomus

Joka tahallaan

1) pitää hallussaan tai käyttää radiolähetintä ilman 39 §:ssä säädettyä radiolupaa taikka käyttää radiolähetintä ilman 265 §:ssä säädettyä pätevyyttä tai 266 §:ssä säädettyä kelpoisuutta,

2) rikkoo häiriön estämiseksi tai rajoittamiseksi 329 §:ssä säädettyä kieltoa taikka 330 §:ssä säädettyä valvontapäätöstä,

3) rikkoo telelaitteen maahantuontia, myyntiä, kaupan pitämistä, toiselle luovutusta tai näytteille asettamista koskevaa 254 §:ssä säädettyä taikka laitteiden tutkittavaksi ottamisen yhteydessä annettua 329 §:ssä säädettyä kieltoa taikka

4) rikkoo radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta säädettyä 258 §:ää telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta säädettyä 259 §:ää, viestintäverkkolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta säädettyä 260 §:ää tai vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen liittyvien asiakirjojen säilyttämisestä säädettyä 256 §:n 5 momenttia taikka laitteiden markkinoille saattamista koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta säädettyä 263 §:ää tai telelaitteiden merkitsemisestä säädettyä 262 §:ää taikka radiolaitteen tai telepäätelaitteen käyttötarkoitusilmoitusta, on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *telelaiterikkomuksesta* sakkoon.

Sitä, joka rikkoo 332 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tai toiminnan keskeyttämisen uhalla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, ei voida tuomita 1 momentin nojalla rangaistukseen samasta teosta.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

349 §

Sähköisen viestinnän tietosuojarikkomus

Joka tahallaan

1) laiminlyö 205 §:n 1 momentissa säädetyt velvollisuudet suostumuksen pyytämisestä ja tietojen antamisesta,

2) laiminlyö 247 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia palvelujensa tai välitystietojen ja sijaintitietojen käsittelyn tietoturvasta,

3) laiminlyö 275 §:n 1 momentissa tai 278 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

4) käsittelee välitystietoja 136–144 §:ssä tai sijaintitietoja 160–161 §:ssä säädetyn vastaisesti tai laiminlyö käsittelyyn liittyvän tiedonantovelvollisuuden tai viranomaisen antamat määräykset,

5) laiminlyö, mitä 152−154 §:ssä säädetään selvityksen tai ennakkoilmoituksen laatimisesta ja antamisesta käyttäjälle, työntekijöiden edustajalle tai tietosuojavaltuutetulle,

6) laiminlyö 145 §:ssä säädetyn käsittelyä koskevien tietojen tallentamisen tai 158 §:ssä säädetyt velvoitteet,

7) laiminlyö, mitä 162 §:ssä säädetään käyttäjän ja tilaajan oikeuksista,

8) laiminlyö, mitä 134 §:ssä säädetään laskun yhteyskohtaisesta erittelystä,

9) laiminlyö, mitä 195–199 §:ssä säädetään yhteystietopalveluihin sisältyvien henkilötietojen käsittelystä, tilaajalle luettelon tarkoituksesta ja käytöstä ilmoittamisesta, tietojen poistamisesta ja korjaamisesta, kieltooikeuksista tai oikeushenkilöiden oikeuksista taikka

10) harjoittaa suoramarkkinointia, markkinoi puhelinliittymää tai tallentaa tai käyttää tietoja 200–205 §:n vastaisesti,

on tuomittava *sähköisen viestinnän tietosuojarikkomuksesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

350 §

Viittaukset rikoslakiin

Rangaistus suojauksen purkujärjestelmärikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 8 b §:ssä.

Rangaistus viestintäsalaisuuden loukkaamisesta säädetään rikoslain 38 luvun 3 §:ssä, törkeästä viestintäsalaisuuden loukkaamisesta 38 luvun 4 §:ssä sekä rangaistus tietomurrosta rikoslain 38 luvun 8 §:ssä. Rangaistus tämän lain 136 §:n 4 momentissa ja 160 §:n 4 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

45 luku

Voimaantulo

351 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) televisio- ja radiotoiminnasta annettu laki (744/1998);

2) radiotaajuuksista ja telelaitteista annettu laki (1015/2001);

3) eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annettu laki (1117/2001);

4) tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annettu laki (458/2002);

5) verkkotunnuslaki (228/2003);

6) viestintämarkkinalaki (393/2003);

7) sähköisen viestinnän tietosuojalaki (516/2004);

8) eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettu laki (462/2009).

Verkkotunnuslakia sovelletaan 4 päivään syyskuuta 2016. Tämän lain verkkotunnuksia koskeva 21 luku, 295 § ja 312 §:n 2 momentti ja 3 momentti asianosaista edustaneen verkkotunnusvälittäjän osalta tulevat voimaan 5 päivänä syyskuuta 2016.

Tämän lain 201 § on voimassa 1 päivään heinäkuuta 2015.

Tämän lain 227 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

Tämän lain 288 §:n 1 momentin 3 kohta tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

Tämän lain 304 §:n 2 momentti on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2022.

Viestintämarkkinalain 43 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2015 asti.

352 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleen hallintoasian käsittelyyn sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettua lakia sovelletaan sen nojalla myönnettyihin toimilupiin niiden voimassaolon päättymiseen asti.

Viestintämarkkinalakiin perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet jäävät voimaan, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt tämän lain 52 §:n mukaisen päätöksen huomattavasta markkinavoimasta ja sen seurauksena asettanut teleyrityksille

tämän lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Tarvittaessa teleyrityksen viestintämarkkinalakiin perustuvien velvollisuuksien päättyminen vahvistetaan Viestintäviraston erillisellä päätöksellä.

Viestintämarkkinalain 59 §:ään perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet jäävät edelleen voimaan, kunnes Viestintävirasto ensimmäistä kertaa tekee tämän lain 85 §:n mukaisen päätöksen nimeämismenettelyn käyttöönotosta.

Tämän lain 229 §:n 4 momenttia ei sovelleta sopimukseen, joka on tehty ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain 288 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen myönnettyihin toimilupiin.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan tällä lailla kumottuun lakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain vastaavaa säännöstä.

2.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 161 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 589/2011, uusi 6 momentti seuraavasti:

161 §

Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen

— — — — — — — — — — — — — — —

Telekaapeleiden sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle kiinteistölle säädetään tietoyhteiskuntakaaren (/) 28 luvussa.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

3.

Laki

rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 8 b §, sellaisena kuin se on laissa 540/2007, seuraavasti:

38 luku

Tieto- ja viestintärikoksista

8 b §

Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka tietoyhteiskuntakaaren (/) 269 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, vuokraa tai levittää suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, suojauksen purkujärjestelmärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 30 päivänä tammikuuta 2014

Pääministerin estyneenä ollessa, ulkoasiainministeri

ERKKI TUOMIOJA

Asunto- ja viestintäministeri *Pia Viitanen*

Liitteet
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 161 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 589/2011, uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
161 §	161 §
Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen	*Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(uusi 6 momentti)	*Telekaapeleiden sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle kiinteistölle säädetään tietoyhteiskuntakaaren (/) 28 luvussa.*
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	———

3.

Laki

rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 8 b §, sellaisen kuin se on laissa 540/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 b §

Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annetun lain (1117/2001) 3 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, vuokraa tai levittää suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, suojauksen purkujärjestelmärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Ehdotus

38 luku

Tieto- ja viestintärikoksista

8 b §

Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka *tietoyhteiskuntakaaren (/) 269 §:n 2 momentissa* säädetyn kiellon vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, vuokraa tai levittää suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, suojauksen purkujärjestelmärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .